УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ НАУКИ

Матеріали
IV Всеукраїнського науково-практичного симпозіуму
15 травня 2020 р.

Івано-Франківськ – 2020 р.

УДК 001(477)(042.5)
К65

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного симпозіуму (м. Івано-Франківськ, 15 травня 2020 року). – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2020. – 736 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Короля Данила (протокол № 10 від 10 квітня 2020 р.)

В збірнику опубліковано матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного симпозіуму «Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки», який відбувся 15 травня 2020 року на базі Університету Короля Данила.

Для науковців, викладачів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

Редакційна колегія: к.ю.н., доц. О.В.Остроглядд, д.ю.н., доц. Р.В.Зварич, к.ю.н., доц. М.М.Косьмій.

© Університет Короля Данила, 2020

ЗМІСТ

КОНФЕРЕНЦІЯ:
ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ МІСТ

Басараба В.М.
ПРОЕКТ ІГРАШКИ.....20

Веркалець С.М.
ЗВЕДЕННЯ ТА МОНТАЖ БУДІВЕЛЬ В СУЧАСНОМУ БУДІВНИЦТВІ...24

Гілязова Н.М.
ТИПИ І ВИДИ ОРНАМЕНТУ.....27

Гончарик А.П.
BIM-ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЕКТУВАННІ.....31

Гончарик Р. П.
ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІГОР У ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНИХ АСПЕКТАХ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ.....36

Гребенюк І.В.
СИНТЕЗ НАУКИ І МИСТЕЦТВА: SCIENCE ART.....40

Жирак Р.М.
ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МАЛИХ МІСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ.....44

Золотарчук Н.І.
МЕТОДОЛОГІЯ В КОМПЛЕКСНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ ОБ'ЄКТУ ДИЗАЙНУ: ЇЇ РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ.....48

Касіянчук В.Д.
ТОПІНАМБУР ЕФЕКТИВНА СИРОВИНА ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....52

Кизимишин Л.П.
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ: КОМФОРТ І МОДЕРНІЗАЦІЯ.....56

Кос С.В.
НОВИЙ ОБ'ЄКТ АРХІТЕКТУРИ В ПЕРСПЕКТИВІ МІСЬКОЇ ВУЛИЦІ...59

Косьмій М.М.
СЕМІОТИКА В АРХІТЕКТУРІ НА ПРИКЛАДІ МІСТ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ.....63

Кухар Г.М.
ПРОЕКТНИЙ ОБРАЗ ЛЮДИНИ В РЕКЛАМНІЙ ГРАФІЦІ.....68

Лосик Г. І.
УКРАЇНСЬКИЙ ЕТНОСТИЛЬ В ІНТЕР'ЄРАХ ЗАКЛАДІВ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ ЛЬВОВА.....73

Матоліч І.Я.
ОЗЕЛЕНЕННЯ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ: ОСНОВНІ ПРИЙОМИ.....76

Трембач Л.В.
АНАЛІЗ ЗМІН МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА, ДЕ ВРАХОВАНО ЛЮДСЬКИЙ МАСШТАБ.....80

Шевчук М.О.
ПОРУШЕННЯ ІНСОЛЯЦІЇ В УМОВ СУЧАСНОГО БУДІВНИЦТВА.....84

КОНФЕРЕНЦІЯ:
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Боровіч О.В.
ПЕРЕТВОРЕННЯ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА РЕОРГАНІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....88

Бринзей Б. С.
ЦИФРОВИЙ МАРКЕТИНГ: ЧОГО БРАКУЄ КОМПАНІЯМ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....91

Бурачок О.І.
РОЛЬ БРЕНД-АМБАСАДОРІВ У ПРОСУВАННІ БРЕНДУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....96

Григорська Н.М.
КЛІЄНТСЬКИЙ ДОСВІД ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ МАРКЕТИНГУ..101

Жирак Л.М.
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ.....105

Івашків Т. С.
ПОКАЗНИК ПОРІВНЯЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ....109

Мальована О.Г.
ІННОВАЦІЙНІ МОЛЕКУЛЯРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В ЗАКЛАДАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....113

Марків М.М.
ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ТРЕНІНГОВИМИ ЦЕНТРАМИ.....117

Мельник А.В., Чир Н.В.
ТУРИСТИЧНА ІНДУСТРІЯ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ.....122

Перцович Т.
РОЛЬ МАРКЕТИНГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....128

Полюк М.І.
БРЕНД-МЕНЕДЖМЕНТ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....132

Розумович Н.Ф.
КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ....136

Романюк Н.Д.
СУТНІСТЬ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ АНАЛІТИКИ У БІРЖОВІЙ ТОРГІВЛІ.....139

Тимоць М.В.
СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ....142

Шинкар С.М.
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ START-UP ПРОЄКТІВ...144

Яковина І.О.
ВПЛИВ ДИНАМІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ТУРИСТИЧНУ ІНДУСТРІЮ ТА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....149

КОНФЕРЕНЦІЯ:
ВИКЛИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: ПРОБЛЕМИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Балинський І.
ПОЛІТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ В УАНЕТІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ.....153

Богайчук О.С.
КЛАСИФІКАЦІЯ ТИПІВ ПЕРЕКЛАДУ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ РИНКУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПОСЛУГ.....157

Варварук І.В.
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....161

Ващишак С.П.
РУПОРНА АНТЕНА ДЛЯ РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ БЕЗПРОВІДНИХ МЕРЕЖ ПЕРЕДАВАННЯ ДАНИХ.....165

Волосянко І.В.
ПРОБЛЕМА ЦІННІСНОГО ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ У ВЕКТОРІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.....168

Гасюк Н.В.
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНТРОПОНІМІВ РОМАНУ Р. ДЖОРДАНА «ОКО СВІТУ».....172

Горда В.В.
ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ ЗООЛОГІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ.....176

Гусар Д.О.
НОВІ ТВОРЧІ ГОРИЗОНТИ ТА ПРОФЕСІЙНІ ВИКЛИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ МУЗИКАНТА НА ТЛІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ.....180

Дем'янець І.
РОЗМАЇТТЯ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ В РЕПЕРТУАРІ КАМЕРНОГО ХОРУ «CANTEMUS».....183

Дмитраш С.А.
ХУДОЖНЯ ДЕТАЛЬ В ОПИСАХ ПЕРСОНАЖІВ РОМАНУ В.НАБОКОВА «ЛОЛІТА» ЯК ПРОЯВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОСТІ.....189

Качмар В.М.
ЯВИЩЕ ФЕМІНІТИВІЗМУ: НОВЕ ЧИ ДАВНО ЗАБУТЕ. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ПРАВИЛА ФОРМУВАННЯ ФЕМІНІТИВІВ.....194

Курбанова Л.
ВИЩІ ОСВІТНІ КУРСИ – ВАГОМИЙ ВНЕСОК ПАВЛА МАЦЕНКА У РОЗВИТОК КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ДІАСПОРИ.....197

Лукашевич В. Г., Калюга К. В.
ЩОДО ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ В НОВИХ УМОВАХ ВЧИНЕННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....202

Луцька М.П.
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....206

Малиновська Н.Я.
РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ.....210

Мануляк І.З., Мельничук С.І.
ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИІМРЮВАЛЬНИХ КАНАЛІВ ВИТРАТИ ГАЗОВИХ СЕРЕДОВИЩ.....213

Mykhaylenko V.V.
THE VAGUE "IT" IN TESL AND THE TL.....218

Місягіна І.М.
УХИЛЬНІСТЬ У ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІЙ ПЛОЩИНІ.....223

Морушко О.В.
ЗМІСТОВИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ ГРАФІЧНИХ РЕДАКТОРІВ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИКИ ТА ІНФОРМАТИКИ.....227

Онищук І.І.
ПРАВОВИЙ СТАТУС ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....231

Осадча Л.В.
КУЛЬТУРНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: ТИПОЛОГІЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПРОГРАМ.....235

Петрів О.
ВІДОБРАЖЕНА ПОЛІСЕМІЯ ТВІРНИХ У ВНУТРІШНЬОДІЄСЛІВНОМУ СЛОВОТВОРІ (НА ПРИКЛАДІ ВЕРБАТИВІВ ІЗ СЕМАНТИКОЮ ВНУТРІШНЬОГО СТАНУ).....240

Поліщук О.Б.
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК.....244

Полякова І.О.
СПІВАК-ВИКОНАВЕЦЬ ЯК СПІВАВТОР В ПРОЦЕСІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ПІСЕННОГО ФОЛЬКЛОРУ ТА СТИЛІЗОВАНИХ АВТОРСЬКИХ КОМПОЗИЦІЙ.....248

Пуш О.
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ГРАМАТИКИ.....252

Пушик Н.В.
РОЗУМІННЯ ЗМІСТУ ПРИ УСНОМУ ТА ПИСЬМОВОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....256

Рижий І.Б.
РОЛЬ ПР В ПРОСУВАННІ ПРОДУКТУ НА РИНКУ.....260

Рось З.П.
ЗВ'ЯЗКИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВОГО ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА З НАРОДНОЮ ПІСНЕЮ.....265

Стисло О. В., Стисло Т. Р.,
ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ OFFICE 365: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ В СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....269

Толошняк Н.
СПІВЕЦЬ КАРПАТСЬКИХ ГІР: ТВОРЧА ПОСТАТЬ РОМАНА ДОЛЧУКА.....272

Фединяк І.І.
СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ У СФЕРІ ІТ.....275

Фінів В. М.
ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....279

Цимбаліста Л.Р.
ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ПАСИВУ ПРОЦЕСУ У НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....283

Чигер О.О.
ПРОВІДНІ ПОСТАТІ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ДІАСПОРИ.....286

Януш Х.М.
ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ФАХОВОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НІМЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.....290

КОНФЕРЕНЦІЯ:
ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО: ІСТОРИЧНІ, ДОКТРИНАЛЬНІ ТА ПРАКТИЧНО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Бабецька І.Я.
ПРАВОВА ОХОРОНА ПУБЛІЧНИХ ТА ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....294

Басиста І.В.
ЧИ МОЖЛИВО ЗАЛИШИТИ БЕЗ РУХУ АПЕЛЯЦІЙНУ СКАРГУ НА УХВАЛУ СЛІДЧОГО СУДДІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА.....298

Вівчарук Д.П.
ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ЗАХИСТУ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ МАЙНА ПОДРУЖЖЯ.....303

Гаврецька М. Й.
ПРАВОВИЙ РЕЖИМ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СУДАХ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ У ПЕРІОД АВСТРО-УГОРЩИНИ.....306

Громко В.Я.
ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ОПЕРАЦІЙ ІЗ НЕРУХОМІСТЮ.....310

Гуркова А.В.
ГАЗЛАЙТИНГ ТА ЙОГО КРИМІНАЛЬНА КАРАНІСТЬ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....313

Діденко А.А.
ПРАВО НА ОСКАРЖЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ ПО СУТІ ЗВИНУВАЧЕННЯ.....316

Жукевич І.В.
ПРИЧИНИ НЕЕФЕКТИВНОСТІ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ.320

Заіка Ю.О.
ПРАВО НА УСПАДКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РЕКОДИФІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....326

Захаров Є.Ю.
СТАТТЯ 391 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ТА ПРАКТИКА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ.....328

Ілин Л.М.
ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В ГАЛИЧИНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.....332

Каленюк О. М.
ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В УКРАЇНІ.....335

Косьмій Л.Р.
ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО КАРАНТИНУ.....339

Лотоцький М.В.
ПІДСТАВИ НАКЛАДЕННЯ АРЕШТУ НА МАЙНО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....342

Луцький Р.П.
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СОЦІАЛЬНО-ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН ТА ЇХ ЗАКРІПЛЕННЯ В ОСНОВНОМУ ЗАКОНІ УКРАЇНИ.....346

Марисюк К.Б.
ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ІЗ ВРАХУВАННЯМ ОБСТАВИН, ЩО ПОМ'ЯКШУЮТЬ ТА ОБТЯЖУЮТЬ ПОКАРАННЯ.....352

Мельникович М.С.
АСПЕКТИ РОЗУМІННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ДЖЕРЕЛ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....356

Огерук І.С.
ЗАСТОСУВАННЯ ЧАСТИН 2 І 3 СТ. 369^2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ЩОДО СЛУЖБОВИХ ОСІБ.....361

Острогляд О.В.
ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ.....365

Пащенко О.О.
НАЯВНІСТЬ МОЖЛИВОСТІ БОРОТЬБИ З СУСПІЛЬНО-НЕБЕЗПЕЧНИМ ДІЯННЯМ ЗА ДОПОМОГОЮ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ – ОДНА ІЗ ДОКТРИНАЛЬНИХ ОСНОВ ВСТАНОВЛЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ЗАБОРОНИ.....369

Піцик Х.З.
СПАДКОВЕ ПРАВО КРАЇН БЛИЖНЬОГО ЗАРУБІЖЖЯ.....373

Репецький С.П.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛІСНУ НЕПОКОРУ ВИМОГАМ АДМІНІСТРАЦІЇ УСТАНОВИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ.....377

Савчук О.І.
ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКЕ РОЗУМІННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: КАНОНІЧНО-ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ.....384

Стечишин А.В.
ПРАВОВІ ОЦІНКИ СУЧАСНИКІВ ДЕРЖАВОТВОРЧИ ІДЕЙ КОСТЯ ЛЕВИЦЬКОГО.....388

Федик Л.Б.
ПРАВО ЛЮДИНИ НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ.....390

Харченко Н.П.
ІНСТИТУЦІЙНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ПРАВОТВОРЧОСТІ У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....394

Ходак С.М.
ПОНЯТТЯ І СТРУКТУРА ОХОРОНЮВАНИХ ЗАКОНОМ ІНТЕРЕСІВ..398

Хряпінський П.В.
ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ, ЯК ЗАОХОЧУВАЛЬНІ КРИМІНАЛЬНО ПРАВОВІ ЗАСОБИ.....402

Цимбалюк В.С.
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....407

Шведова Г.Л.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ТА ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....411

Шевчук Л.В.
ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР В УКРАЇНІ. УМОВИ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ, ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ВРЕГУЛЮВАННЯ МАЙНОВИХ ВІДНОСИН ПОДРУЖЖЯ.....414

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ І ПРИКЛАДНОЇ НАУКИ У ДОСЛІДЖЕННЯХ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Агащук Д.
КОМПОРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУТУ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ (КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА).....418

Арабчук І.
ЗАХИСТ ТА ОПОРЯДЖЕННЯ МЕТАЛЕВОГО КАРКАСУ ОДНОПОВЕРХОВОЇ БУДІВЛІ.....422

Балан А.
ДИЗАЙН РЕКЛАМНО-АГІТАЦІЙНИХ ЛИСТІВОК І БРОШУР.....425

Болбачан І.
РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ БАРНОЇ СПРАВИ У ВІТЧИЗНЯНОМУ РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ.....428

Anna Baranovych, Olga Dredun
FUNCTIONAL-SEMANTICS OF THE NOUNS “MAN” AND “WOMAN” IN THE BNC PRELIMINARIES.....432

Батюк Н.
СУЧАСНІ ЕЛЕКТРОННІ ПРОГРАМИ-ПЕРЕКЛАДАЧІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗРОБОК.....436

Білоус Х.
СИСТЕМА СУДОЧИНСТВА ГАЛИЧИНИ ЧАСІВ АВСТРО-УГОРЩИНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РУХ ОСТАННЬОЇ ТРЕТИНИ XIX ст.....440

Білусяк О.
ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ВЕБ-ДИЗАЙНУ.....443

Богуш Н.
«ВПЛИВ BIM-ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ УКРАЇНИ».....446

Бублич І.
ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ.....448

Букавин О.
ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ВЕБ-СЕРВІСУ УЗАГАЛЬНЕННЯ МЕТЕОДАНИХ З РІЗНИХ ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛ.....452

Василевич А.
БІОЛОГІЧНЕ ЗАБРУДНЕННЯ І БІОЛОГІЧНА ЗБРОЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я І ЖИТТЯ ЛЮДИНИ.....455

Ваховська Т.
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ПІД ВПЛИВОМ ЗМІ.....459

Вінтоняк Т.
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ.....463

Вірстюк С.
ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....466

Гаврилюк А.
КРЕДИТУВАННЯ МІКРО, МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....468

Гаврилюк Н.
ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....471

Гайда І.
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ.....474

Гнатюк В.
БІОАРТ: АКТУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В УКРАЇНІ.....477

Григорчук Н.
СПІВВІДНОШЕННЯ СУКУПНОСТІ І ПОВТОРНОСТІ.....481

Грицак Ю.
РЕКРЕАЦІЙНО-ВІДПОЧИНКОВІ КОМПЛЕКСИ ТА ЇХ ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ.....485

Гудима М.
ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У КОМП'ЮТЕРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....489

Дебера К.
ОСОБЛИВОСТІ АБРЕВІАЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....492

Дзюбак І.
ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ «ПРАВОВИЙ МЕНТАЛІТЕТ» У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ.....498

Дзюбенко С.
ЗАБОРОНА ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ЗА ТА ПРОТИ.....500

Дідик А.
ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....504

Дюга А.
ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ ЦАРСЬКОЮ ЦЕНЗУРОЮ.....506

Дякун Я.
ТЕХНОЛОГІЯ МОНТАЖУ МЕТАЛЕВИХ КОНСТРУКЦІЙ.....510

Залеська Д.
ВИЙТИ З ДОМУ І СІСТИ НА 8 РОКІВ: НЕВДАЛИЙ ЖАРТ ЧИ СУМНА РЕАЛЬНІСТЬ?.....512

Зубко С.
ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА (на прикладі спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»).....516

Іванишин К.
ПЕРЕДАЧА АРТИКЛІВ У ПЕРЕКЛАДІ.....520

Йоник Т.
СПОСОБИ ТА ПРИЙОМИ УСНОГО СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ.....523

Кайдаш О.
ДИЗАЙН ЕТИКЕТОК І ЯРЛИКІВ ДЛЯ ВИРОБІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....527

Кваснюк А.
РОЗШИРЕННЯ РЕЦИДИВУ ЗЛОЧИНІВ ЗА РАХУНОК ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ.....530

Кісєєва А.
ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖОЮ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ ДЛЯ СІЛЬГОСПОДАРСЬКИХ ПОТРЕБ (ЕМФІТЕВЗИС).....532

Kobzev Danylo
CORPUS ANALYSIS OF THE VERB "RUN" SEMANTIC IN THE BNC.....535

Ковдрин І.
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МЕНЕДЖМЕНТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....539

Косович М.
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНИХ ПРИМІЩЕНЬ ДЛЯ ПРОМИСЛОВОСТІ І АПК ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....541

Краснов С.
МЕТА ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В УКРАЇНІ.....545

Краснова О.
ВИЗНАЧЕННЯ МОМЕНТУ ЗАКОННОГО ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА НЕ УПОВНОВАЖЕНОЮ ОСОБОЮ.....547

Кривенчук У., Кріль В.
МЕДІЙНА ГРАМОТНІСТЬ СТУДЕНТІВ В ІНТЕРАКЦІЙНІЙ ВЗАЄМОДІЇ.....549

Критович В.
ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ НЕОБХІДНОЇ ОБОРОНИ..553

Oxana Kuzma, Stanislav Pushkarsky
CONFERENCE INTERPRETING TRAINING: PRE-INTERPRETING STAGE.555

Кучинська Ю.
ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ У СПАДКОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....559

Кучма К., Хопта В., Яворська А.
РЕГЕНЕРАЦІЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА НАВКОЛО КІНОТЕАТРУ "КОСМОС": ВИРІШЕННЯ ПОТРЕБ КУЛЬТУРНОГО ЗНАЧЕННЯ.....563

Молдавчук С.
ГЛОБАЛЬНІ КЛІМАТИЧНІ РИЗИКИ ДЛЯ ЕКОНОМІК СВІТУ.....569

Николин А.
СУЧАСНІ БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ.....572

Озарко Н.
ПРАВО АВТОРСТВА ФОТОГРАФІВ В УКРАЇНІ.....574

Палійчук Г.
ВПЛИВ КОРОНАВІРУСУ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ.....578

Паневник І.
ФУНКЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ.....581

Паньків Є.
СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ НА ПРИКЛАДІ НАРКОКОРТЕЛІВ.....584

Парасюк І.-А.
МАКСИМІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ ТА ВАРТОСТІ. РОЗУМІННЯ АРХІТЕКТОРОМ ЯКІСНОГО ДИЗАЙНУ ДЛЯ ВАШОГО БУДИНКУ....587

Пасічняк Б.
ПОНЯТТЯ АДАПТАЦІЇ В ПЕРЕКЛАДІ.....590

Петльова Н.
ПРОБЛЕМАТИКА ПОВТОРНОСТІ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ.....593

Пирожак М.
СТРУКТУРА ТА АЛГОРИТМ РОБОТИ ТЕРМОСТАБІЛЬНОГО ПРИСТРОЮ ДЛЯ БІОМЕДИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ.....598

Піхур Ю.
ПРОТИДІЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ.....603

Плещинська Ю.
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ГУМОРУ.....606

Провальна Н.
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ БІЗНЕСУ.....610

Прокопчук В.
СУЧАСНІ СТИЛІ В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ.....614

Репецька С.
ПЕРІОДИЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....618

Рогужинська Н.
ПЕРЕСПІВ – ЯК ВИД ПЕРЕКЛАДУ.....622

Романчук Ю.
СМЕРТНА КАРА ТА ЇЇ МОЖЛИВІСТЬ ПОВЕРНЕННЯ В КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ.....626

Романюк Я.
«ФАЛЬШИВІ ДРУЗІ ПЕРЕКЛАДАЧА» СЕРЕД ПРОФЕСІЙНОЇ ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ТЕРМІНОЛОГІЇ.....631

Садова Н.
МЕТОДИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИНАМИ СЕКСУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....635

Сак В.
СПОРТИВНА АРХІТЕКТУРА «ВЕЛОСПОРТ ЧЕРЕЗ ДЕРЕВА».....638

Сачовська С.
ЗМІНИ В ДЕРЖАВНОМУ КОНТРОЛІ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ.....641

Симко Д..
ОСОБЛИВОСТІ УРБАНІСТИЧНОГО РУХУ: ОСНОВНІ ІДЕЇ.....644

Скотник Х.
ПЕРЕКЛАД РЕЧЕНЬ З ІНВЕРСІЄЮ.....647

Солодка Х.
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗАСАД ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....650

Стефурак В.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ.....653

Тацяк М.
ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ БРЕНДУ НА РИНОК.....656

Тимофтевич Л.
ПЕРЕДАЧА ІНФІНІТИВУ ТА ІНФІНІТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ.....661

Томина Т.
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СПАДКОВОГО ПРАВА РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ.....665

Федорів Д.
ДОВІЧНЕ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ. НЕОБХІДНА АЛЬТЕРНАТИВА НАШІЙ КРАЇНІ.....669

Хамурда В.
АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ.....673

Цьомко Я.
КОЛОРОНІМИ ІЗ КОМПОНЕНТОМ «ROT»
У НІМЕЦЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ.....675

Чоборяк Х.
ПРОБЛЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....679

Чуфус М.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....683

Шевчук Н.
РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСІБ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....688

Юрченко Д., Корольова О.
ВБИВСТВО МАТІР'Ю НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....692

Якубишин Х.
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА ТАЄМНИЦЮ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ.....695

ДИСКУСІЇ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Блашків Т.В.
ВЕРТИКАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ.....698

Гуменюк Т.І.
ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ.....702

Гусар К.Д.
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ОБМІРНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ-АРХІТЕКТОРІВ.....705

Кузенко У.І.
РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ.....709

Лагода Л.
ГЕНДЕРНИЙ ФАКТОР В ДИЗАЙНІ ПРЕДМЕТНОГО СЕРЕДОВИЩА.713

Мохонько А.
СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА.....716

Наконечний О.В.
ОБМІРНІ РОБОТИ В АРХІТЕКТУРІ.....719

Цупра І.
МІЖНАРОДНИЙ БІЛЛЬ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....722

Цюцяк А.Л.
ЕТАПИ НАСКРІЗНОГО КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧО-ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....726

Цюцяк І.Л.
ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ПОХІДНИХ БАЛАНСОВИХ ЗВІТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ.....729

Шегда А.В.
ПЕРСПЕКТИВИ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ НА СУЧАСНОМ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ.....732

КОНФЕРЕНЦІЯ:
ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ МІСТ

Басараба В.М.,
викладач кафедри дизайну
Університет Короля Данила

ПРОЕКТ ІГРАШКИ

Іграшки походять з доісторичних часів; ляльки, що зображують немовлят, тварин, та солдатів, разом із копіями знарядь праці, часто знаходять в місцях археологічних розкопок.

Найдавніші іграшки зроблені з доступних природних матеріалів, каменів, палиць та глини. Тисячі років тому єгипетські діти грали в ляльки, у яких були перуки й рухливі кінцівки, вони були зроблені з каменю, кераміки та дерева.

На думку археологів, вже в III тисячолітті до нашої ери іграшки з'явилися в Давньому Єгипті. Це були маленькі фігурки кішок, собак, тигрів, корів, зроблені з дерева. В цей же час використовували і складні техніки для виготовлення іграшок з рухомими частинами тіла. Велику кількість іграшок археологи знайшли під час розкопок Помпеї. У Стародавній Греції і Римі були дуже популярними тряскальця і брязкальця. Матері були переконані, що подібні іграшки оберігають їхніх малюків від зла [1].

Іграшки класифікують за матеріалами, з яких виготовлені іграшки, за способами виготовлення, за способом використання:

- за матеріалами: дерево, метал, тканина, шкіра, пластик;
- за виготовленням: заводська, ручна робота;
- за використанням: гра, декор.

У сучасній літературі класифікація іграшок будується на основі їх використання в різних видах ігор [2, с. 85-87]:

1. сюжетні або образні іграшки (ляльки, фігурки тварин і т.д.),
2. технічні (машини, механізми, транспортні засоби),
3. ігрові будівельні матеріали (конструктори),
4. дидактичні іграшки (матрьошки, піраміди, різнокольорові кульки, бочки, бурульки, мозаїки, настільні та друковані ігри та ін),
5. іграшки для рухливих і спортивних ігор (м'ячі, скакалки, серсо, кеглі та ін),
6. театральні та декоративні (персонажі лялькового театру, ялинкові прикраси),
7. музичні іграшки (бубни, ксилофони та ін),

8. іграшки – саморобки (робляться самими дітьми або батьками, вихователем),

9. іграшки-забави (смішні фігурки звірів, тварин, чоловічків).

Найбільш розповсюдженою є м'яка іграшка.

Сьогодні ж іграшки просто вражають своїми «уміннями»: вони можуть говорити, співати і танцювати. Важко собі уявити, але деякі іграшки повністю імітують домашніх улюбленців. Незмінним залишається одне – доброта і ніжність, яку несе кожній дитині іграшка, пам'ять про яку залишиться на все життя.

Українська іграшка:

Мініатюрні керамічні возики і саночки, котрі можна трактувати, як іграшки, з'явилися в Україні у поселеннях Трипільської культури (близько 30 ст. до н. е.). Дерев'яна іграшкова шабля з XII ст. була знайдена у Звенигородці (Львівська область)[2, с.165].

Екологічність:

З метою запобігання ввезення на територію нашої країни небезпечних іграшок, постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 № 515 затверджений Технічний регламент, який розроблений з урахуванням Директиви 2009/48 Європейського Парламенту та Ради від 18 червня 2009 року про безпечність іграшок.Дія цього Технічного регламенту поширюється на вироби, що призначені для використання у грі дітьми віком до 14 років.

Об'єм в компютерній графіці.

Комп'ютерна гра́фіка: 1) розділ інформатики, який вивчає методи цифрового синтезу і обробки зорового контенту; 2) вид сучасного мистецтва, яке також називають цифровим, що входить до загального медіа-арту – зображення, які створюються, перетворюються, оцифровуються, обробляються і виводяться засобами обчислювальної техніки, в тому числі апаратними і програмними засобами; рухома комп'ютерна графіка називається комп'ютерним відео або комп'ютерною анімацією [4, с. 78].

Список використаних джерел

1. Вікепедія. URL: https://uk.wikipedia.org/
2. Велика книга ляльок. Українські народні ляльки в зарисовках Людмили Орлової. Київ, 2019, 299 с.
3. Макніл Е. Майстерня ляльок. Харків, 2019.
4. Пічугін М.Ф. Комп'ютерна графіка. Київ, 2019. 346 с.

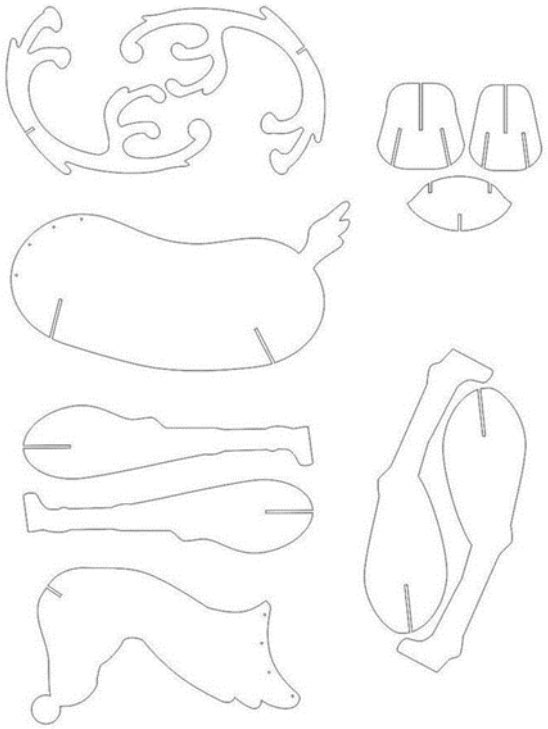

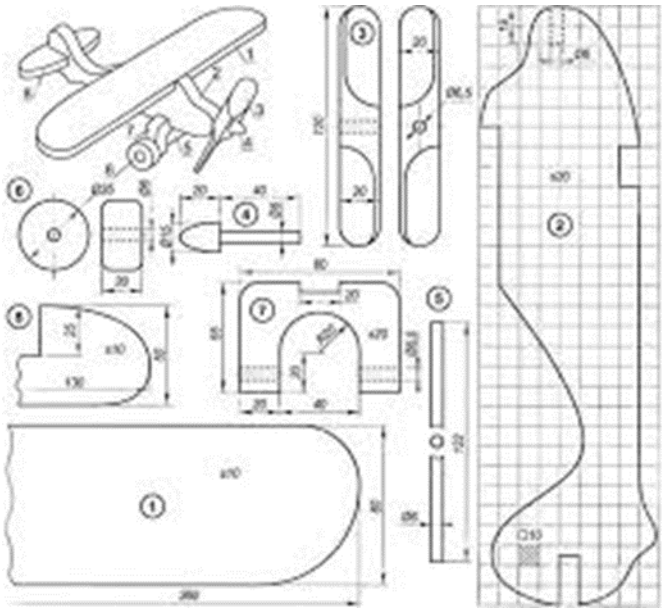

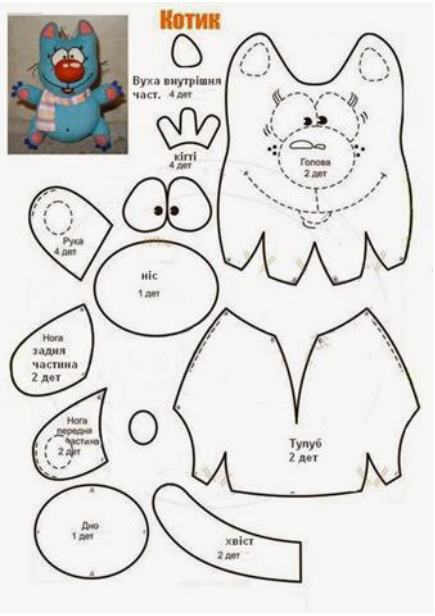
Котик
Вуха внутрішня част. 4 дет
кігті 4 дет
Голова 2 дет
Рука 4 дет
ніс 1 дет
Нога задня частина 2 дет
Нога передня частина 2 дет
Тулуб 2 дет
Дно 1 дет
хвіст 2 дет

Веркалець Світлана Михайлівна,
старший викладач кафедри будівництва
та цивільної інженерії
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЗВЕДЕННЯ ТА МОНТАЖ БУДІВЕЛЬ В СУЧАСНОМУ БУДІВНИЦТВІ

Сучасне будівництво неможливо уявити без залізобетону – мабуть, найкращого будівельного матеріалу, що поєднує в собі всі переваги масивності та надійності бетону і міцності та деформативності та надійності бетону і міцності та деформативності металевих елементів.

У будівництві все починається з проектування, і не так важливо, про що йдеться – про штучний вибір чи комплекс споруд найвищого рівня.

Після отримання технічного завдання та його опрацювання використовується 3D модель будівлі, плани розташування елементів та основні розрізи і вузли. Це дозволяє значно прискорити темпи робіт, є зручним та доступним при обговорення супутніх питань. Завдяки новітнім програмам та обладнанню відтворення 3D моделі відбувається в анімованому режимі, тобто слідкувати за розвитком будівництва, змінювати напрямок монтажу на стадії проектування, планувати монтажні роботи [1, с. 32].

Паралельно із початком виготовлення залізобетонних та металевих виробів виникають зміни в проекті, внесення коректив у робочі креслення що не впливає на якість та терміни виробництва. У той же час постійно триває робота над вивченням вітчизняного та закордонного

досвіду у галузі монтажу збірного залізобетонного та металевого будівництва, впровадження інноваційних рішень у проектуванні. Окрім безпосереднього виконання проектних розрахунків та розробки технічної документації в

умовах сьогоднішньої економічної ситуації в країні на 1 з перших планів вийшла економічна складова. Оптимізація витратних матеріалів, розрахунок вартості виробів та конструкції, пошук шляхів її зниження, дослідження ринку [2, с. 16].

Перший етап виробництва – підготовка. Згідно альбому проектної документації та графіку поставок налаштовується обладнання в цехах, виготовлюються арматурні каркаси та вироби, готується транспортно-технологічна схема. Велика кількість універсальної опалубки та передові технології дозволяють постійно збільшувати номенклатуру виробів. Елементи фундаментів, колони, головні та другорядні балки, плити покриття та перекриття, сходово – ліфтові елементи, плити балконів , цокольні панелі тощо [2, с. 18].

Особливу увагу варто звернути на великопрогонні залізобетонні вироби (довжиною понад 18 м) , що армуються попередньо напруженої арматурою. Завдяки таки конструкціям можливо досягти збільшення кроку колон та ширини прольоту до 30 м. Для забезпечення найвищої якості продукції на виробництві використовується матеріали та обладнання лише передових постачальників, що дає змогу отримати залізобетонні вироби з поверхнею, яка не потребує додаткової обробки або відразу готова до фарбування . Ретельно підібрані під кожен вид продукції рецептури бетонних сумішей, що перебувають під постійним контролем лабораторії, та теплова обробка залізобетонних виробів (за необхідністю) дозволяє відвантажувати їх фактично же наступної доби після формування, що збільшує темпи монтажу та зведенню будівництва в цілому.

Кожен об`єкт каркасного типу, зведений зі збірних залізобетонних або металевих конструкцій є індивідуальним та нетиповим, а технологія виробництва збірних елементів надає цілий ряд переваг перед монолітним будівництвом. Монтаж здійснюється кількома

паралельними потоками, з одночасним встановленням залізобетонних виробів різного призначення : стаканів та колон; колон та балок ; балок та плит. При монтажі та зведенні широкопрольотних будівель використовується монтаж двома кранами. При відсутності місця для складування вироби монтуються «з коліс» завдяки чітко налагодженній схемі поставок [3, с. 6].

Надається весь комплекс матеріалів та послуг для кінцевого завершення будівництва об`єктів :

1 – товарний бетон та розчин для замонолічування стиків між залізобетонними виробами, замонолічування колон у фундаментних стаканах підготовки для вирівнювання ділянок, влаштування підлог та доріг;

2 – сухі будівельні суміші для штукатурки, шпаклівки, підлог; фарби для зовнішніх та внутрішніх робіт; клейові суміші, гідроізоляції, грунтівки;

3 – фігурні елементи мощення, керамзито-піщані та бетонні блочки, дорожні елементи;

4 – послуги лабораторії, технологічний супровід об`єктів.

Як приклад, основний каркас будівлі зведено за каркасно-монолітною технологією, а прорізи зовнішніх стін заповненні термопанелями за технологією компанії «Сталдом». Застосування цієї технології дозволило мінімізувати терміни і вартість будівництва. На даному об`єкті термопанелі встановлювалися поетапно, по мірі готовності монолітного каркасу. Спочатку закріпили оцинковані стінові конструкції, потім фасадну частину закрили магнезитовою плитою в 2 шари (згідно з пожежними нормами) , встановили вікна і вітражну алюмінієву систему [3, с. 13].

Огороджувальні конструкції Сталдом – це готове рішення для суттєвого заощадження коштів і трудовитрат при зведенні багатоповерхових споруд , яке успішно реалізується на будівельних майданчиках України.

Таким чином, застосування термопанелей Сталдом суттєво зменшує витрати на будівництво та подальшу експлуатацію об`єктів, гарантуючи довговічність, комфортність, екологічну безпеку та енергоефективність споруд, що особливо актуально в умовах збільшення вартості енергоносіїв.

Список використаних джерел:

1. Будівельний журнал. Інформаційно-аналітичний журнал №1-2(137-138) 2019;

2. Будівельний журнал. Інформаційно-аналітичний журнал №5-6(135-136)2018;

3. Будівельний журнал. Інформаційно-аналітичний журнал №4(116)2015;

Гілязова Н.М.,
кандидат мистецтвознавства, доцент
завідувачка кафедри дизайну
Університет Короля Данила

ТИПИ І ВИДИ ОРНАМЕНТУ

Орнамент (від лат. "орнаментум" – прикраса) – візерунок, побудований на ритмічному чергуванні й сполученні геометричних або образотворчих елементів 4, с.8]. Основне призначення орнаменту – прикрасити поверхню предмета, підкреслити його форму.

Орнамент є складовою частиною декоративної композиції. Він може бути одноколірним або багатобарвним, статичним або динамічним, симетричним або асиметричним. Побудова та мотиви орнаменту залежать від практичного застосування. Окрім цього, перед художником-дизайнером поставлене завдання виконати орнамент у визначеному матеріалі, який диктує свої вимоги. Тому плоскі орнаменти виконуються на папері, тканині, стіні тощо, а рельєфні – з гіпсу, металу, дерева.

У перебігу розвитку орнаментального мистецтва чітко виділилися три типи орнаментів – це стрічковий, розетка та сітчастий [4, с.16].

Стрічковий орнамент. При побудові стрічкового орнаменту використовується геометричні перетворення: симетрія, паралельний перенос, поворот. Стрічка, або стрічковий орнамент використовується при оформленні споруд, предметів, а також у якості бордюру, фриза, кайми, обрамлення тощо (Іл. 1).

Розетка. Це загальна назва замкнутих орнаментів, які розміщені у різноманітних геометричних формах (коло, квадрат, багатокутник). При побудові розеток застосовують геометричні побудови: ділення на рівні частини, симетрія, поворот (Іл.2).

Сітчастий орнамент. Третій тип орнаменту – сітка, фактично це безкінечний орнамент, що тягнеться (Іл.3). Як правило, він буває замкнений в якісь рамки, які є границями предмету, що декорується. Для побудови сітчастих орнаментів застосовують два види сіток – чотирьох – і трикутну. Трикутна складається з правильних трикутників, чотирьохкутна – з квадратів, прямокутників, ромбів або паралелограмів.

Такі однакові багатокутники можуть покрити площину без проміжків. Будь-які трикутники які дотикаються по одній стороні і лежать поряд в сукупності можна розглядати як паралелограми. Також трикутну сітку можна рахувати і шестикутною. Кожні шість трикутників, які мають загальну вершину, утворюють правильний шестикутник. Вони також в притик покривають площину – бджолині соти. Якщо вершини будь-яких багатокутників, які утворюють сітки, рахувати особливими точками і з'єднувати їх різноманітними способами у визначеному порядку, то можна отримати безкінечну кількість нових сіток для побудови орнаментів [4, с. 19].

Окрім основних типів орнаментики є ще особливі, такі як арабеска, вензель, віньєтка, в'язь, буквиця, вімперг, картуш, фільонка.

Арабеска побудована за принципом безкінечного розвитку і ритмічного повтору геометричних, рослинних або епіграфічних мотивів. Характеризується багатократним ритмічним нашаруванням однорідних форм.

Вензель (польс. вузол) – букви імені і прізвища зазвичай переплетені з яких утворений узор. Інша назва вензелю – монограма.

В'язь – шрифтовий орнамент – переплетення букв у рядку.

Віньєтка (фран. прикраса в книзі або рукописі) – невеликий орнамент на початку або кінці тексту. Часто застосовується переплетений узор.

Вімперг (нім.) – гостроконечний декоративний фронтон, який завершує портали і віконні рами готичних споруд. Орнамент у ньому – різьба ажурна або рельєфна.

Буквиця (ініціал) дослівно означає початковий; прикрашена головна буква розділу в тексті. В рукописних книгах прикрашалася складним орнаментом.

Картуш – орнамент, віньєтка з пустим простором по середині для надпису, цифри, емблеми, вензеля зазвичай зображується у вигляді не зовсім розвернутих сувоїв із завитками з двох боків.

Фільонка – прикрашена рисунком, заглиблена частина стіни, дверей. Може мати різноманітну форму: прямокутну, круглу, у вигляді ромбу, трикутника тощо.

Створення орнаменту завжди передбачає практичне застосування, то воно впливає на вибір мотиву. Враховуючи характер мотивів вирізняють такі види орнаменту [1, с.26]:

- *Антропоморфний.* Орнамент в якості мотивів якого використано чоловічі та жіночі стилізовані фігури або окремі частини тіла людини.

- *Геометричний.* Орнамент створено з найпростіших геометричних форм, а саме лінії, точки, зиґзаґу, спіралі, кола, ромба, прямокутника тощо.
- *Зооморфний.* Орнамент побудовано на зображенні реальних або фантастичних тварин або птахів, а також окремих їхніх частин, з різноманітною степеню стилізації.
- *Каліграфічний.* Орнамент складено з окремих букв або елементів тексту, виразних за рисунком і ритмом.
- *Предметний.* В орнамент включено зображення воєнних атрибутів, предметів побуту, музичних інструментів, театральних масок.
- *Природній.* Головним мотивом природного орнаменту є сама природа – морські хвилі, ореол вогню, небесні світила (сонце, місяць, зорі, блискавки), елементи пейзажу.
- *Рослинний.* У рослинному орнаменті застосовано стилізовані елементи рослинного світу, який складається з листя, плодів, ягід, квітів у різноманітному поєднанні.
- *Геральдичний.* Орнамент пов'язаний із зображенням державних і родових гербів і відмітних знаків.

Отже, в орнаментальному мистецтві виділено основні та особливі типи орнаменту: стрічковий, розетка та сітчастий; арабеска, вензель, віньєтка, в'язь, буквиця, вімперг, картуш, фільонка. Композиція орнаменту формується відповідно до практичного застосування, тому залежно від характеру мотивів розрізняють наступні види орнаментів – це антропоморфний, геометричний, зооморфний, каліграфічний, предметний, природній, рослинний, та геральдичний.

Список використаних джерел

1. Буткевич Л.М. История орнамента. Москва, 2008. 267, ил.
2. Гомбрих Е. История искусства. Москва, 1998. 300 с.
3. Орнамент всех времен и стилей / за ред. О. Расине; пер. с фр. Б.Б. Павлова. Москва:АРТ-РОДНИК. 2011. 69 с.:220 ил.
4. Степанова А.П. Теория орнамента. Ростов: Феникс, 2011. 149, ил.

Іл.1 Стрічковий орнамент

Іл.2 Розетка

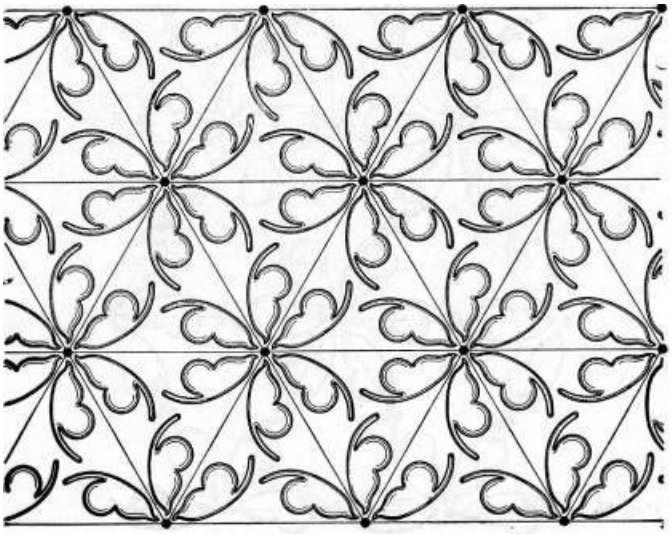

Іл.3 Сітчастий орнамент

Гончарик Андрій Петрович,
асистент кафедри дизайну
Університет Короля Данила

BIM-ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЕКТУВАННІ

Сучасний розвиток інформаційних технологій ознаменувався появою принципово нового підходу в архітектурно-будівельному проектуванні, що полягає у створенні комп'ютерної моделі нової будівлі, яка охоплює всі відомості про майбутній об'єкт – Building Information Model (BIM).

Поняття інформаційного моделювання будівлі як засіб її параметризації було запропоновано професором Технологічного інституту Джорджії (Georgia Tech), Чаком Істманом (Chuck Eastman) у 1975 р. під назвою Building Description System (Система опису будівлі).

Пізніше, у 1986 р., англієць Роберт Ейш (Robert Aish) вперше використав термін Building Modeling у його нинішньому розумінні при проектуванні Терміналу 3 в аеропорту Хітроу. Також він вперше сформулював основні принципи інформаційного підходу у проектуванні:

- тривимірне моделювання;
- автоматичне отримання креслень;
- інтелектуальна параметризація об'єктів;
- відповідні об'єктам бази даних;
- розподіл процесу будівництва за тимчасовими етапами тощо.

Термін BIM (Building Information Modeling) вперше з'явився у 1992 р. у роботі Г.А. ван Недервена (G.A. van Nederveen) і Ф.П. Толмана (F.P. Tolman) з Нідерландів. Приблизно із 2002 р. концепцію Building Information Model перейняли розробники програмного забезпечення, зробивши це поняття одним із ключових у своїй термінології. Невдовзі BIM було узято на озброєння Bentley Systems, Autodesk и Graphisoft та ін. Надалі абревіатура BIM увійшла до лексикону фахівців із систем автоматизованого проектування і набула широкого розповсюдження в усьому світі.

BIM може використовуватися як для позначення безпосередньо самої інформаційної моделі будівлі, так і для процесу інформаційного моделювання.

Наприклад, компанія Graphisoft – автор широко розповсюдженого пакета ArchiCAD, запровадила термін VB (Virtual Building) – віртуальна будівля, який по суті є BIM. Іноді можна зустріти схоже зазначенням словосполучення електронне будівництво (e-construction). Wikipedia визначає BIM як процес генерації та управління даними єдиної інфраструктури впродовж її життєвого циклу, що відбувається і з

використанням спеціального програмного забезпечення динамічного моделювання будівель у тривимірному просторі та реальному часі, з метою зменшення втрат часу та ресурсів у проектуванні та будівництві. Цей процес відбувається у інформаційній моделі інфраструктури (також позначеній BIM), що включає в себе геометрію будівлі, просторові відношення, географічну інформацію, а також кількість та властивості компонентів інфраструктури тощо.

Інформаційне моделювання будівлі–це комплексний підхід до зведення, оснащення, забезпечення експлуатації та ремонту будівлі, який передбачає збирання та комплексну обробку в процесі проектування всієї архітектурно-конструкторської, технологічної, фінансової та іншої інформації про будівлю з усіма її взаємозв'язками і залежностями. В інформаційному моделюванні будівля і все, що до неї відноситься, розглядається як єдиний об'єкт. Кожен елементарний модуль, об'єкт будівлі є просторовою інформаційною моделлю, яка пов'язана із базою знань, і у якій кожному елементу можна привласнити додаткові атрибути. Такі ознаки і переваги органічно випливають із глобальних відмінностей знань від інформації – їх композитивність, ієрархічність, та описовість. Будівельний об'єкт відтоді проектується фактично як єдине ціле і зміна будь-якого його параметру тягне за собою автоматичну зміну інших, пов'язаних з ним параметрів і об'єктів, зміни креслень, візуалізацій, специфікацій, графіка будівництва тощо на всіх етапах життєвого циклу.

Компанія Autodesk визначає наступні особливості BIM: добра координація, узгодженість та взаємозв'язок, піддатливість розрахункам та аналізу, наявність геометричного прив'язування, придатність до комп'ютерного використання та можливість необхідних оновлень.

Числова інформація щодо існуючого або запланованого об'єкта у BIM може використовуватися для:

- прийняття конкретних проектних рішень;
- створення високоякісної проектної документації;
- передбачення експлуатаційних якостей об'єкта;
- розроблення кошторисів та будівельних планів;
- замовлення та виготовлення матеріалів, конструкцій та обладнання;
- управління зведенням будівлі та її експлуатацією, а також засобів технічного оснащення протягом усього життєвого циклу;
- управління будівлею як об'єктом комерційної діяльності;
- проектування та реконструкції або ремонту будівлі, її знесення та утилізації, тощо.

Застосування інформаційної моделі будівлі істотно полегшує роботу з об'єктом і має ряд переваг порівняно з класичними методами проектування.

Насамперед, BIM дозволяє у віртуальному режимі розробити, пов'язати разом та узгодити створювані різними фахівцями та організаціями компоненти, системи майбутньої споруди, заздалегідь перевірити їх життєздатність, функціональність і експлуатаційні якості.

BIM дає змогу створити модель, у якій можуть паралельно працювати архітектори, конструктори, інженери та інші фахівці, залучені до проекту.

Середовище BIM підтримує функції спільної роботи впродовж усього життєвого циклу будівлі без ризику неузгодженості або втрати даних, а також унеможливлює помилки при їх передачі та перетворенні. Прийняття зважених рішень на ранніх етапах існування об'єкта заздалегідь дозволяє заощадити, адже відомо, що ціна внесення змін у проект зростає експоненціально із часом від початку робіт. Таким чином, основними перевагами BIM можна назвати наступні:

- Значне скорочення часу проектування для типових, регулярних об'єктів, а також для внесення змін у проектну документацію.
- Упередження конфліктів між системами та підсистемами будівлі і окремими елементами.
- Детальне опрацювання збільшує прогностичність техніко-економічних показників та зменшення операційних витрат.
- Виявлення взаємозв'язків між елементами будівлі, функціональністю. Здатність до накопичення предметних знань.
- Можливість дослідження та оптимізації експлуатаційних показників.
- Компактність систем, що проектуються, можливість значного ускладнення їх функції та форми. Наприклад, при створенні складного за формою і внутрішнім оснащенням нового корпусу музею мистецтва Денвері (США) була використана спеціально розроблена для цього об'єкту інформаційна модель.

Тільки організаційне застосування BIM для взаємодії субпідрядників і оптимізації графіки робіт дозволило скоротити термін будівництва на 14 місяців, що призвело до економії приблизно 400тис. доларів при кошторисній вартості об'єкта в 70 млн. доларів.

Сучасне інформаційне моделювання – Building Information Modeling – нерозривно поєднане із управлінням ефективністю (Building Performance Management) та життєвим циклом будівлі (Building Lifecycle Management).

BIM дає змогу не тільки полегшити виготовлення, прискорити монтаж конструкцій, ай прослідкувати ефективність інвестицій, акумулювати якісні та кількісні дані, що застосовуються у різних сферах за схемою Продукт – Процеси – Ресурси.

Сучасний напрямок розвитку будівельної галузі рухається до об'єднаної парадигми архітектурної та конструктивної форми – алгоритмічної архітектури.

Висока точність BIM-моделей з урахуванням технологічних вимог виготовлення дає можливість отримувати нові конструктивні та архітектурні форми. Наразі всі провідні розробники будівельних САПР – Autodesk, Nemetschek, Graphisoft та ін. – підтримують у своїх продуктах технологію BIM.

Для сумісності різних програм був розроблений спеціальний формат обміну даним – IFC. Початково запроваджений для комплексів Autodesk Revit та Tekla, IFC поступово став буфером обміну повних даних без втрати найціннішого – інформаційного наповнення.

BIM є сумою технологій, наслідком еволюції систем імітаційного моделювання. Це відповідь на зростаючу складність функції та підсистем її обслуговування у будівлях, на вимоги сучасності до форми конструкцій як з архітектурної, так і конструктивної точки зору. Сучасні BIM укрупнюють підсистеми будівлі в один супер об'єкт, що вже реалізовано у деяких комплексах.

Вочевидь укрупнення і взаємоінтеграція BIM не може залишитися у межах будівлі. Наразі системи BIM кожної споруди органічно виходять на рівень інтеграції у міське середовище. Це зумовлює перехід BIM-технологій у 4D та 5D-системи. 4D вже широко застосовується у локальних BIM, дозволяючи моделювати монтаж елементів каркаса та огородження. 5D-системи мають наувазі накопичення якісних даних BIM та поширення сполученості із ГІС-технологіями. Таким чином, сучасні BIM-системи є частиною інформаційних систем (I-Model), які накопичують і несуть інформацію щодо явищ природи, з якими ми взаємодіємо, соціально-економічну історію життя людей.

Отже, BIM виходить за межі проектування і нерозривно застосовується для виробництва, експлуатації, діагностики будівель, слугує інформаційним кластером наповнення відомостей щодо взаємодії між системами будівлі, моделей їх деградації у реальних умовах, даних щодо ергономіки, екології при експлуатації та утилізації – так утворюється Цифрове Місто.

Джерелами наповнення при цьому виступають автоматизовані системи моніторингу із стаціонарними датчиками отримання інформації у реальному часі, а також люди, які є кінцевими експлуатантами будівлі

та мають датчики у мобільних пристроях. Неминуча інтеграція BIM із іншими глобальними інформаційними інструментами, такими як соціальні мережі, GPS, системами моніторингу даних щодо навантажень та впливів на будівлю, її взаємодії із середовищем. Таким чином, BIM-будівля з усіма підсистемами дає змогу управляти та коригувати її стан як цілісного об'єкта, накопичувати якісні та кількісні дані, що формують базу знань для прийняття рішень наступних споруд. Детальна інформаційна модель будівлі дозволяє оптимізувати її параметри виявляє чутливість до змін умов та параметрів, викриває усі їх взаємозалежності між собою. При спорудженні та експлуатації будівлі інформаційна модель у режимі реального часу акумулює історію появи відхилень станів елементів системи, їх усунень. Застосування інтелектуалізованих інструментів виконання робіт та інтеграція із системами доповненої реальності мінімізує різницю між віртуальною та фактичною моделями, дозволяє вчасно виявляти позапланові ситуації та пропонувати шляхи реагування. Накопичений безцінний досвід може бути застосований для планування програми обслуговування та ремонтів, складання моделей деградації елементів систем як для конкретної будівлі, так і для аналогів. BIM дозволяють формувати економіку стійкого розвитку, записувати та творити історію нашої цивілізації.

Список використаних джерел

1. Барабаш М. С., Бойченко В.В., Палиенко О.И. Информационные технологии интеграции на основе программного комплекса САПФИР Киев: издательство «Сталь», 2012. 485 с.

2. Козлов И.М. Оценка экономической эффективности внедрения информационного моделирования зданий. *Архитектура и современные информационные технологии*. АМІТ: электрон. журн. 2010. 1(10).

3. Марина Король Британцы сообщили миру, что такое BIM уровня 3: это – Digital Built Britain. URL: http://isicad.ru/ru/articles.php?article_num=17570

4. Марк Бью, Мервін Ричардс BIM Task Group. URL: http://digital-built-britain.com

5. Шлепаков Л.Н. Системы с базами данных по решению задач распознавания и классификации информационных сообщений. *Интеллектуализация сист. обраб. инф. сообщ.* К.: НАНУ, 1995. С. 11–38.

6. В.Талапов BIM: что под этим обычно понимают URL: http://isicad.ru/ru/articles.php?article_num=14078

Гончарик Р. П.
викладач кафедри архітектури та містобудування
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІГОР У ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНИХ АСПЕКТАХ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ

У сучасну цифрову епоху визнано, що дітей, народжених у світі технологічних ресурсів, неможливо виховати звичайними методами. Як і в багатьох інших галузях, швидко прогресуюча технологія викликала певні зміни в галузі освіти. У сучасній архітектурній освіті використання цифрових ігор є одним із прикладів згаданих змін. Однак, як проведені сучасні дослідження враховуються, видно, що в літературі бракує досліджень, що досліджують теоретичний зв'язок між архітектурною освітою та навчанням за допомогою цифрових ігор. Предметом цього дослідження є серцевина традиційної архітектурної освіти, місце навчання за допомогою цифрових ігор та інтеграція цифрових ігор до архітектурної освіти через теоретичну інфраструктуру.

Освіта архітектури може бути визначена як динамічне поле, яке є досить відкритим для міждисциплінарних досліджень, різних інструктивних підходів, а також для інноваційного впровадження та експериментальних досліджень цих підходів. Основним підходом в освіті архітектури є орієнтований на студентів конструктивний підхід, орієнтований на процеси та навчання на основі проектів [1]. Такий підхід до освіти, який ґрунтується на проекті та базується на навчанні на практиці, інколи може потребувати підтримки різних навчальних стратегій, методів та прийомів. Польові поїздки, творчі драматичні сесії, ігри та різні альтернативи можуть входити до сфери архітектурної освіти і можуть бути використані для підвищення цільових досягнень.

Останнім часом схильність до навчання на основі ігор набирає обертів як у навчальних підходах, так і в архітектурі. Тим більше, що комп'ютерні ігри займають важливе місце в цьому підході. Навіть більше, нові поняття, такі як "виховання" (освіта та розваги) та "виховання", введені в літературу паралельно асоціації між ігровим підходом до навчання та технологією. Різні дослідження по відношенню між грою та освітою стверджували, що ігри підвищують мотивацію навчання [2], [3] мультисенсорне навчання та розвинені когнітивні, сенсорні та рухові навички [4], [5].

Коли враховується їх внесок у загальну освіту, розуміється, що цифрові ігри мають величезний потенціал щодо сфери архітектури. Вважається, що якщо їх визнати та використовувати належним чином, прибутки в освіті архітектури будуть збільшені. У зв'язку з цим метою даного дослідження є задоволення потреб та дослідження теоретичних зв'язків між традиційною архітектурною освітою та навчанням за допомогою цифрових ігор. Для того, щоб створити основу для цього дослідження, розробляється теорія архітектури, згадується використання навчання за допомогою цифрових ігор як нового підходу в освіті архітектури, і як результат - теоретичні основи використання навчання за допомогою цифрових ігор в освіті архітектури. намагалися бути ідентифікованими відповідно в цій роботі.

Відомо, що основи архітектурної освіти були закладені поза школою і базуються на взаємовідносинах майстра-учня. Перша освіта архітектури у формі школи була реалізована заснуванням мистецтва Еколь Де Бо в 1648 році. Цей цілісний підхід, який включає, крім освіти архітектури, багато дисциплін, таких як живопис, скульптура та різьба, не міг залишитися. тривалий час під тиском французького уряду, і в результаті він став незалежним у 1863 році та реформував вищу освіту. З цією реформою архітектуру почали визначати під двома заголовками: професійна реалізація та академічна освіта. Після мистецтв Beaux Arts другий гігантський стрибок був здійснений у Німеччині під час Bauhaus. За підходом Баугауза, освіта розглядалася як окрема дисципліна, подібна до мистецтва Бокс. Основним принципом виховного підходу в цій школі було живлення від мистецько-ремісничих відносин. Спільним принципом для всіх цих двох баз (Beaux Arts та Bauhaus), які прийняли підходи до освіти архітектури сучасності, були їхні проектні практики та прийняття конструктивних навчальних процесів.

Освіта на основі проектів, яка є найвідомішим методом освіти в архітектурі, вперше була реалізована в Ecole des Beaux-Arts. Дьюї, який захищав конструктивістську та проектно-технічну освіту, стверджував, що студенти в школі «Еколь де Бокс-арт» зазнали проблемного дослідження та орієнтованого на рішення дизайну разом із своїми однолітками та експертами методом проекту [6]. Після Ecole des Beaux-Arts школа Баухаус застосувала цей підхід і мала на меті проявити творчість та можливості особистого самовираження учня, позбавивши їх від усіх видів кондиціонування. За словами Вальтера Гропіуса, який викладав у Баугаузі, мета навчання полягає у наданні певних знань та навичок, розробці підходу та методу до вирішення проблем [7].

Проектні заходи проводяться в студіях дизайну в школах, що навчаються в галузі традиційної архітектури. В студійній освіті, яка

проводиться через такі заходи, як; інтерв'ю віч-на-віч, групові роботи, виготовлення малюнків та моделей, переробка продукту, надається важливому значенню; і будується навчальний план, заснований на підході до навчання.

Технологічні розробки спричинили зміну та істотне вдосконалення освіти архітектури від епохи екологічного мистецтва до нашого часу. Як стверджував Пренський (2001), системи освіти та процеси навчання дітей повинні бути відповідно переглянуті, враховуючи, що розум та структури сприйняття дітей, які народилися в технологіях, теж змінилися [3]. Тоді, що має бути основою підживлення архітектурної освіти технологічними розробками? Чи єдине, що слід зробити, щоб передати дизайн, який дотепер робився на інших носіях, на цифровий носій за допомогою програмного забезпечення CAD? Або це створення цілісного рішення та нового навчального середовища проти всіх недоліків традиційного підходу? Перш за все, мета повинна бути чітко визначена. Пропозиція, яка була б розроблена для вирішення проблем у сучасному підході, не повинна бути відключена від реального життя та інтровертною, як у звичайній студійній освіті, і повинна мати якості, що породжують щоденні знання, з'єднують суспільство та архітектуру, мотивувати студента та залучати учнів до навчального процесу.

З цією метою в деяких школах намагаються застосовувати різні методи та прийоми, щоб підвищити якість навчання архітектури, скористатися перевагами технологічних розробок, а також збільшити участь та мотивацію, зробивши освітою цікавою. Що стосується цифрових ігрових навчальних досліджень, то це інноваційна реалізація з недавно підвищеною популярністю, яка бере свій початок із підходу до навчання в іграх. Для того, щоб уважно вивчити цифрове ігрове навчання в галузі архітектури, спочатку слід згадати підхід до ігрового навчання та його відношення до архітектури.

Щоб дослідити ігровий підхід до навчання в архітектурній освіті, спочатку слід подумати про співвідношення понять гри та архітектури. Для деяких науковців архітектура - це гра проектування простору; можна також стверджувати, що сама гра є продуктом архітектури. "Гра" в широкому її розумінні може бути визначена як "фізична або розумова змагальна діяльність, яка проводиться в межах правил" [8]. Ігри, з їх багатим змістом, дозволяють людині практикуватись та набиратися досвіду. Індивід здобуває навички та мотиви вирішення проблем.

Спільним підґрунтям для навчання архітектури та навчання на основі цифрових ігор є те, що вони обидва живляться від конструктивістської теорії навчання та активних навчальних процесів. Ця схожість закладає основу для використання цифрових ігор в освіті

архітектури. Конструктивістська теорія навчання має велике значення в теоретичних рамках, що визначають ігрово-архітектурне відношення. У цьому дослідженні розроблена теорія архітектурної освіти та підхід до навчання за допомогою цифрових ігор як нової розробки. В результаті цього огляду, у випадку встановлення спільної теоретичної точки зору, робиться висновок, що цифрові ігри можуть використовуватися в освіті архітектури.

Найвидатнішим питанням щодо цього предмета є припущення, що всі цифрові ігри розроблені з метою навчання. Перш за все слід визнати, що не всі цифрові ігри є навчальними. З цієї причини час від часу може бути важко встановити зв'язки між іграми та освітніми програмами. Для вирішення цього виклику теоретичну інфраструктуру слід добре знати; підходить навчальний підхід, який буде використовуватися, і процес навчання повинен бути змінений відповідно до цього підходу.

Наприклад, малювання ескізів на папері або складання моделей у процесі вирішення проблем не може бути замінено цифровими іграми. Однак, теоретично розглядаючи проблему до початку проекту чи здобувши цільову здатність вирішувати проблеми, цифрові ігри можуть бути корисними. Або в певних процесах, таких як базова освіта дизайну, сам дизайн може підтримуватися цифровими іграми. Для досягнення вищезазначеного замість використання наявної у продажу гри, розглядається використання цільового програмного забезпечення, розробленого відповідно до проблеми. Тому, щоб встановити зв'язок між освітою архітектури та цифровими іграми, важливо і суворо потрібно провести попередні роботи та дослідження.

Це дослідження є вагомим з точки зору надання теоретичної бази для майбутніх досліджень щодо використання цифрових ігор у галузі архітектури.

Список використаних джерел:

1. Gulay Ta§gi, B. (2014). Analysing the Children-Architecture Studies and a Built Environment Education Programme for Primary Schools (For Social Studies Curriculum), Dissertation, Izmir: Dokuz Eylul University, Natural and Applied Sciences Institute.
2. Garris, R., Ahlers, R., and Driskell, J. E. (2002). Games, Motivation, and Learning: A Research and Practice Model. Simulation & Gaming 33(4).
3. Prensky, M. (2001). Digital Game-Based Learning, Newyork: McGraw-Hill Press.

4. Green, C.S and Bavelier, D. (2003). Action Video Game Modifies Visual Selective Attention, Nature 423, (6939), 534-537.
5. Ocak, M.A. (2013). Egitsel Dijital Oyunlarin Egitimde Kullanimi. In M.A.Ocak (Eds.), Egitsel Dijital Oyunlar: Kuram, Tasarim ve Uygulama (pp.50-67). Ankara: Pegem Akademi.
6. Tschimmel, K. (2011). Design as a Perception-in-Action Process, International Conference on Design Creativity 2010, pp. 223-230. London: Springer Verlag.
7. Droste, M. (2002). Bauhaus: 1919-1933. Cologne: Taschen.
8. Cetin. E. (2013). Tanimlar ve Temel Kavramlar. In M.A.Ocak (Eds.), Egitsel Dijital Oyunlar: Kuram, Tasarim ve Uygulama (pp. 2-18). Ankara: Pegem Akademi.
9. Gros, B. (2007). Digital Games in Education: The Design of Games-Based Learning Environments, Journal of Research on Technology in Education 40 (1), 23-38.

Гребенюк Іван Васильович,
доцент кафедри дизайну
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

СИНТЕЗ НАУКИ І МИСТЕЦТВА: SCIENCE ART

Сайнс-арт (Science art) - це область сучасного мистецтва на стику художнього і наукового, творчого та технологічного. Твори «наукового мистецтва» мають під собою серйозну дослідницьку базу, спираючись на досягнення вчених, але також звертаються до емоцій, дозволяючи не тільки осмислити, а й відчути науку. Можна сказати, що це художній спосіб презентації наукових даних і винаходів, які набувають в презентації естетичну цінність.

Мова йде не про наукову візуалізацію і не про художні твори, присвячених науці і вченим. Science art, це коли художники працюють з живим матеріалом, бактеріями, живими організмами, органічними процесами. Займаються «науковим мистецтвом» ті, хто поєднує підхід вченого і художника, маючи відповідні компетенції в відповідних дисциплінах і здатність до образного мислення і творчого висловлювання.

Термін Sciense art ще не увійшов у відомі нам словники і енциклопедії і поки що знаходиться в процесі формування. Він не є сталим ні в сучасній науці, ні в актуальному мистецтві. Це та область, де створюється мистецтво, засноване на методах природничих і точних

наук, в більшості своїй, спираючись на нові технологічні розробки (є і зворотна тенденція, коли методи мистецтва використовуються для формування нових наукових теорій).

З точки зору автора, що створює твір, Science art є результатом співпраці художника і вченого, а кінцевий твір - плодом їх спільного дослідження. Однак до цього напрямку зараховують і сучасних художників, що займаються, наприклад, перформансом, які звертаються до вчених для втілення конкретних ідей і проектів. До Science art відносять і художників, що займаються наукою, які використовують у творчості свої досягнення, а також художників, які просто надихаються наукою, і не співпрацюють з вченими.

Залежно від характеру взаємодії науки і мистецтва Світлана Козакова в своїй статті «Science art: до питання про критерії якості твору сучасного мистецтва» виділяє три групи проектів:

1. Результати наукових спостережень і експериментів безпосередньо набувають статус естетичного об'єкту в результаті їх оцінки та відбору за художніми критеріями. Так відбувається, наприклад, в щорічному конкурсі «Мистецтво в науці» (США). У конкурсі беруть участь зображення (фотографії, схеми, моделі і т.д.), які були отримані в дослідницьких цілях і мають наукову цінність.

2. Твір мистецтва створюється на основі творчої обробки наукових даних. До цієї групи можна віднести, зокрема, ДНК-музику, космічну музику, візуалізацію звуку за допомогою киматики (наприклад, проекти Евана Гранта) і т.д.

3. Твір мистецтва «Симулює» процес наукового дослідження, при цьому безпосереднього науково-практичного значення не має [1]. Як приклад останнього автор наводить проект «Небесна арфа» (The Cloud Harp). Лазерний пристрій «зчитує» певні параметри, що пливуть по небу хмар (швидкість руху, щільність, температура і т.д.), отримані цифри, дані і цифрова інформація перетворюється в музику. Об'єкт експонується в міських публічних просторах (в парках, садах, на площах) [1].

Прагнення до об'єднання науки та мистецтва аж ніяк не нове. Наука і мистецтво, раніше існували синкретично і лежали в основі найбільших художніх творів. В епоху Відродження художники і архітектори мали відомим універсалізмом і творили, грунтуючись на законах оптики, геометрії, природознавства. Як вказує Т. Кун, в цей час живопис, наприклад, розглядалася як область, де, як і в науці, відбувається кумулятивне зростання результатів, де можливо прогресуюче просування і досягнення все більш досконалих зображень природи; «Леонардо да Вінчі був тільки одним з багатьох, хто вільно

переходив від науки до мистецтва і навпаки, і тільки значно пізніше вони стали категорично відрізнятися» [4].

У наступні періоди наука і мистецтво йшли по шляху відокремлення і все більше розділялися. Науці приписували об'єктивне і строго раціональне осягнення світу, мистецтву ж суб'єктивне і інтуїтивне. У зв'язку з науково-технічним прогресом в мистецтві намічається нова лінія зближення з наукою, заснована на новітніх технологіях і наукових розробках, які сьогодні роблять визначальний вплив, не тільки на мистецтво, а й на мислення людей і їх соціальне життя.

Стівен Уїлсон в статті «Мистецтво і наука як культурні дії» говорить про те, що науково-технічні дослідження сьогодні належить розглядати в більш широкому контексті, ніж раніше: «не просто як проведення чергових спеціалізованих технічних експериментів, але як культурна творчість і культурне висловлювання, що вже має на увазі собою елементи мистецтва» [2]. На його думку, про цінності подібних досліджень можна судити як по їх дисциплінарним якостям, утилітарної користі, так і з естетичного, художнього розмаху. Так само, як в мистецтві, «в науково-технічних дослідженнях можна з успіхом виокремлювати підтексти, їх зв'язку з більш загальними тенденціями культури, різні культурні конотації і поверхневі причини» [2].

Сьогодні вплив науки на мистецтво відбувається як на рівні суб'єкта - художника, який володіє не тільки художнім мисленням, а й має конкретний багаж наукових знань, так і на рівні самого процесу художньої творчості, який все більше перетворюється в науковий експеримент. І, звичайно ж, на рівні продуктів цієї творчості, що представляють собою не стільки художній продукт, скільки наукове відкриття в тій чи іншій області. Наука впливає і на фактори, що обумовлюють розвиток мистецтва, і на проблеми, які відображає мистецтво внаслідок своєї пізнавальної функції, а також впливає на технічну і технологічну сторони мистецтва.

Наука і мистецтво мають загальні функції, а саме впорядковує (наука і мистецтво створюють і безпосередньо виражають уявлення про порядок світобудови, суспільства, людського життя); виховна (за допомогою звернення до ціннісно-насичених сюжетів; в науці ця роль належить, перш за все, до гуманітарних досліджень); інноваційна (створення нових соціокультурних зразків) і ін. [3].

Нано-фотографії, на яких автори прагнуть зіставити форми і процеси, невидимі оку з образами безпосередньо сприйманого людиною світу, виявляють естетичний ідеал, для якого характерна складність, складена з простого, ясність: розуміння структури складного,

перерахування всіх його елементів, знання технології отримання даної структури і її зображення»[3]. Таким чином, Sciense art можливо відкриває нові перспективи розвитку мистецтва.

Сучасна культура характеризується тяжінням до злиття, до взаємопроникнення, трансгресії, до якогось перемішування, колажу, з'єднанню непоєднуваного. Все химерне і дивне цінується вище, ніж зрозуміле. Мета сучасного мистецтва - вразити, здивувати, показати щось якомога більш витонченим способом. Сьогодні глядач не готовий залишатися в стороні - він хоче бути співучасником, співавтором твору мистецтва. Таку можливість автор твору може йому надати, зробивши глядача частиною проекту, запропонувавши взяти участь, пограти. Однак, що таке гра в уявленні сучасного глядача, який проводить дні в безпосередній взаємодії з поліфункціональними гаджетами? Це гра на рівні технологій, саме вона здатна по-справжньому зацікавити сучасного глядача. Технологія також є однією з визначальних сторін Science art.

Science art неможливий без взаємодії з сучасними технологіями, як, втім, і сучасне мистецтво. І в цій ситуації відкритим залишається питання в необхідності такого мистецтва, його глибинної суті. Таким чином, щодо поняття перспективних напрямків розвитку Science art, можна підвести наступні висновки:

1. Сьогодні в мистецтві спостерігається нова лінія зближення з наукою, яка має обґрунтування в функціях загальних для мистецтва і науки, в наукових засобах, які використовує художнє мислення в процесі пізнання і в здатності мистецтва винаходити нові виразні засоби, відкривати нові феномени і закономірності, що є характерним для наукового пізнання.

2. Термін Sciense art поки що перебуває в процесі формування. Це та область, де створюється мистецтво, засноване на методах природничих і точних наук, в більшості своїй, спираючись на нові технологічні розробки. З точки зору автора, що створює твір, Science art є результатом співпраці художника і вченого, однак, до цього напрямку зараховують і художників, що займаються наукою, які використовують у творчості свої досягнення, досягнення науки, і художників, які просто надихаються наукою і не співпрацюють з вченими.

Список використаних джерел

1. Казакова С. Science art: к вопросу о критериях качества произведения современного искусства / С. Казакова // Искусствознание, 2012. – № 3/4. – С. 592–598.

2. Уилсон С. Искусство и наука как культурные действия / С. Уилсон // Логос, 2006. – № 4 (55). – С. 112–126.

3. Трансдисциплінарні проекти: Art - (social) science. Центр незалежних соціологічних досліджень. URL: http://old.cisr.ru/ art.html.

4. Ушаков Е.В. Введение в философию и методологию науки / Е.В. Ушаков. – М.: 2005. – 528 с.

5. Davis J. Microvenus // Art Journal. 1996. Vol. 55. № 1: Contemporary Art and the Genetic Code. P. 70-74.

Жирак Р.М.,
викладач кафедри архітектури та містобудування
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МАЛИХ МІСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ

Особливе місце у розвитку України посідають малі міста – населені пункти з чисельністю населення від 5 тис. до 50 тис. осіб. Таких в Україні налічується 350, що становить 3/4 загальної кількості міст України. Малі міста є основою прогресу та створення великих виробничих і містобудівних комплексів, гарантом стабільності держави і суспільства [13].

Нині в дослідженні малих міських поселень важливими є питання сучасного стану їх розвитку, підвищення ролі у територіальній структурі господарства і системі розселення населення регіонів, впливу традиційних і новітніх чинників на їх розвиток, відновлення та збереження містоутворюючої бази, їх значення у системі регіональних, міжрегіональних і міжнародних ринків; демографічної ситуації, формування ринків праці, міграційних процесів, використання потенціалу місцевих громад [7].

Дослідженням малих міських поселень, їх розвитку та функцій присвячено чимало наукових праць. У 30-х роках ХХ ст. В. Кристалер та А. Льош заклали теоретичні основи формування територіальної структури господарства та ієрархічної організації мережі поселень або «центральних місць». Для них відводилась роль центрів навколишньої території – центрів освоєння ресурсів, розвитку господарства і зосередження населення [7].

Питанням вивчення міст, зокрема малих міських поселень, присвячені роботи вчених багатьох зарубіжних шкіл: німецької – Ф. Ратцеля, К. Гассерта, Е. Геттіера і О. Шлютера; американської – Ч. Харріса і Е. Ульмана; французької школи економіко-географів – Р.

Дюгран, І. Бабено, Ж. Арман, Ж.-П. Лаборі та інших. Слід зазначити, що серед зарубіжних дослідників немає єдиної думки щодо наукового визначення поняття «мале міське поселення». У їхніх працях зазначається, що це поселення з чисельністю населення від 3 до 20 тис. осіб, в яких поєднані риси міських і сільських населених пунктів та зосереджений певний економічний потенціал [7].

Вивчаючи проблему історії та сучасного розвитку малих міст, науковці досліджували найрізноманітніші аспекти їх функціонування: питання класифікації малих міст, соціально-економічного розвитку, управління і планування, містобудівної ситуації. Серед них: Н. Склярук, Б. Хархаліс, Н. Пушкарьова, Н. Кукса, Е. Зінь, М. Кушниренко, І. Боршош, Т. Дерун, Н. Глинський, А. Артеменко, А. Прищепа, І. Ладигіна та Ю. Шкодовський, Я. Вовчук, М. Клименко, О. Дмитрук, Г. Денисик та О. Бабчинська [6].

Питання класифікації міських населених пунктів ґрунтовно досліджене у працях Петрук С.Л., Хорєва Б.С., Штефан В.С. Проблеми розвитку малих міських поселень та їх роль у системі територіального розселення висвітлено у працях Гуренко А.В., Дністрянської Н.І., Дністрянського М.С., Боршош І.С. [1].

Виконання містобудівної документації для малих міст описує Ю. Білоконь. Проблеми формування архітектурного образу міських громадських центрів висвітлили Б.С. Посацький, І.А. Фомін. Численні дослідження розвитку малого міста, його ролі в системі розселення та сучасної ролі, як найбільш “комфортного стереотипу урбанізованого середовища” здійснено Г.П. Петришин [8].

Дослідження проблеми удосконалення планування та зміни меж населених пунктів, правової основи їх реалізації здійснювали Д. Белл, М.М. Габрель [1], М.М. Дьомін, Т.М. Засланець, Є.Є. Клюшниченко, М.М. Кушніренко, Є.М. Марков, В.І. Нудельман, А.П. Осітнянко, Б.С. Посацький [8], В. Рохчин, М.М. Косьмій [4] та ряд інших науковців [4].

Проте, в науковій літературі немає єдності думок щодо групування міст. Досить широко використовується класифікація міст Б.С. Хорєва [7]. Категорію міст з чисельністю населення до 50 тис. осіб він розділив на підгрупи залежно від рівня соціально-економічного розвитку міських поселень, їх ролі в територіальній структурі господарства та системі розселення населення. Населені пункти з людністю менше 10 тис. осіб названо «дуже малими містами» або «селищами», 10-20 тис. осіб – «малими містами», а 20-50 тис. осіб – «напівсередніми». Всі вони об’єднані в загальну категорію «малі міські поселення» [7].

А.А. Мозговий одним з перших в Україні детально розкрив зміст поняття «мале місто», зазначивши, що це – населений пункт,

адміністративно-територіальна одиниця, яка має офіційний, законодавчо затверджений Верховною Радою України статус міста районного (обласного) значення, з чисельністю населення менше 50 тис. осіб, виконує систему функцій та має виняткову роль в організації та управлінні розвитком прилеглих територій [5].

Правовою основою статусу міста є Конституція України [2], стаття 133 якої закріпила, що місто поряд з іншими адміністративно-територіальними одиницями є складовим елементом системи адміністративно-територіального устрою України. Серед інших важливих законів, які визначають різноманітні засади містобудівної діяльності в Україні, та закріплюють статус міста, варто відзначити Закон України «Про основи містобудування» [11], Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» [12], Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [10] та інші. Особливе місце серед нормативних актів, що забезпечують розвиток сучасних українських міст, є Концепція сталого розвитку населених пунктів [3].

Щодо малих міст України, важливим документом стала Загальнодержавна програма розвитку малих міст [9]. Її мета – створення організаційних, нормативно-правових та економічних механізмів забезпечення позитивних зрушень у соціально-економічному розвитку малих міст, екологічної безпеки їх території, підвищення життєвого рівня населення, поліпшення якості громадських послуг, які надаються населенню, на основі ефективного використання ресурсного та науково-виробничого потенціалу, ринкових перетворень, а також у розробленні правових засад та інструментів державного стимулювання цих процесів [13].

Загалом, малі міські поселення – це населені пункти, які є важливими елементами територіальної структури господарства і системи розселення, сформувалися на основі природних, історичних та соціально-економічних факторів, що спричинили розвиток поселень з невисокою концентрацією промислового потенціалу і невеликою щільністю забудови. Характерні ознаки: невеликий промисловий потенціал; локалізація виробництв, що не потребують високої територіальної концентрації; розміщення переважно добувних та переробних галузей, які використовують місцеві природні ресурси; виконання організаційних та адміністративно-управлінських функцій по відношенню до навколишньої території, є її центрами; є центрами міграційної активності між сільською місцевістю та середніми і великими містами; незначна щільність забудови, що поєднує риси міської та сільської місцевості [7].

У системі міського розселення ряду областей України малі міські поселення становлять більшість (їх частка може досягати 93 %). Вони формують генеральну схему регіону, центрами якої, як правило, стають малі міста та великі селища. В Україні переважають малі міста з чисельністю населення 10-20 тис. осіб та селища по 3-5 тис. осіб. З кожним роком зростає кількість поселень чисельністю менше 10 тис. осіб. Малі поселення відіграють роль основних елементів територіальної структури господарства і системи розселення, виконують виробничу, демографічну, торгівельну, транспортну, соціальну, адміністративно-управлінську, рекреаційну та природоохоронну функції, часто формують опорний каркас території [7].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Габрель М.М. Просторова організація містобудівних систем / М.М. Габрель. – К.: Видавничий дім А.С.С., 2004. – 400 с.
2. Конституція України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.uaΛaws/show/254к/96-вр
3. Концепція сталого розвитку населених пунктів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1359-xiv.
4. Косьмій М.М. Проблеми удосконалення правового забезпечення процесу зміни меж населених пунктів. / М. М. Косьмій // Містобудування та територіальне планування. К. КНУБА, 2015. – Вип. 55. – С . 206-214.
5. Мозговий А.А. Функціональний розвиток малих міст в регіональній системі розселення (на прикладі Подільської регіональної системи розселення): автореф. дис… канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 «Економічна та соціальна географія». – К., 2004. – 21 с.
6. Некос А.Н., Кравченко О.К. Історія формування та сучасні дослідження малих міст. / А.Н. Некос, О.К. Кравченко // Вісник Харківського Нац. у-ту ім. В.Н. Каразіна. Серія «Екологія». – № 1104, с. 80-87.
7. Петрук С.Л. Малі міські поселення України: аналіз сучасного соціально-економічного стану та проблем розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGJ-2011-4-50_1.pdf
8. Посацький Б.С. Основи урбаністики / Б. С. Посацький. – Львів: Вид-во НУ Львівська політехніка, 1997. – Ч. 1. – 116 с.
9. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст. Закон України від 10.06.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1580-15

10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

11. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2780-12

12. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3038-17.

13. Шкабаро В.М., Білицька Н. Нормативно правове забезпечення механізму функціонування міст в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legal.duan.edu.ua/images/stories/Files/2015/9.pdf

Золотарчук Н.І.,
канд. мист.-ва, доц. кафедри дизайну
факультету архітектури будівництва та дизайну
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ.

МЕТОДОЛОГІЯ В КОМПЛЕКСНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ ОБ'ЄКТУ ДИЗАЙНУ: ЇЇ РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ

Розробка методологічних основ дослідження є важливим аспектом науки. Методологія (від гр. *methodos* – спосіб, метод, і *logos* – наука, знання) – це вивчення про правило мислення при створенні науки, проведенні досліджень. Під методологією розуміється вчення про науковий метод пізнання або система наукових принципів, на основі яких базується дослідження. Основою досягнення ґрунтовних результатів є вибір методів і принципів дослідження. Головною метою методології науки є дослідження тих засобів, методів, прийомів дослідження, завдяки яким суб'єкт наукового пізнання отримує нові знання про реальну дійсність [9, с. 2-5]. Науковці Зацерковний В., Тішаєв І., Демидов В. зазначають: «Основою будь-якого наукового дослідження є методологія, тобто сукупність методів, способів, прийомів і їхня певна послідовність, прийнята при розробці наукового дослідження» [3, с.71].

Кількість наукових праць сучасних дослідників з даної проблеми є незначною. Констатуючи інтерес науковців, слід відзначити відсутність комплексного дослідження. Це показує постійну потребу адаптування

наукового доробку відповідно до об'єкта і предмету дослідження, враховуючи потреби сьогодення.

Мета: розкриття, систематизація засад та розробка методології дослідження.

Дискусійні аспекти в комплексному дослідженні дозволяють нам визначити наукову проблему, яка полягає в необхідності обґрунтування теоретико-методологічних засад щодо вдосконалення механізмів дослідження [8].

Для вирішення проблематики щодо ролі в дослідженні об'єкту дизайну вирішальне значення має визначення методологічних основ. Методологія охоплює три підсистеми: методологію науки, методологію наукового дослідження, методологію практичної діяльності, які взаємодоповнюють одна одну. Правильно вибрана методологія забезпечує правильність отриманих у результаті дослідження висновків [11, с. 25].

До функцій методології належать:

- визначення способів здобуття наукових знань, які відображають динамічні процеси і явища;
- направлення, що передбачає особливий шлях, на якому досягається певна науково-дослідницька мета;
- забезпечення всебічності отримання інформації щодо процесу чи явища, що вивчається;
- зведення нової інформації до фонду теорії науки у вигляд нових понять, категорій, законів, гіпотез, ідей, теорій;
- забезпечення уточнення, збагачення, систематизації термінів і понять у науці;
- створення системи наукової інформації, яка базується на об'єктивних фактах, і логіко-аналітичного інструменту наукового пізнання [3 , с. 72].

Термін «методологія» означає вчення про методи, методики і засоби пізнання Тут метод (*система правил прийомів підходу до вивчення явищ і закономірностей*) є способом досягнення результатів у науковому пізнанні й практичній діяльності, сукупністю певних правил, прийомів, способів для орієнтації й вирішенні завданнчя, досягнення результатів. Методика – сукупність і прийомів пізнання [3, с. 71, 74-75].

Методологічною основою є принципи історизму та системності [6, с. 3]. У роботі можна використовувати як ряд окремих наукових методів, так і їх сукупність.

У процесі комплексного дослідження об'єкту дизайну реалізується теоретичний метод, що містить аналіз і який застосовують при висвітленні особливостей та еволюції об'єктів.

Велике значення має історико-порівняльний метод для виявлення репрезентативності зібраних матеріалів [6, с. 4]. Історичний метод використовується при розгляді історичних процесів, що спричинили особливість розвитку.

Одним із основних у методології роботи є компаративний (порівняльний) метод аналізу, оскільки наше дослідження ґрунтується на порівнянні та співставленні досліджуваних об'єктів. При аналізуванні сучасних об'єктів дослідження та порівнянні їх з більш ранніми, а також із окремими об'єктами інших країн, використовується метод опису.

Специфіку аналізу визначає системний підхід, даючи можливість комплексно простежити особливості доробку [2, с. 24–25]. Цілеспрямоване використання сукупності методів аналізу дає змогу визначити етапи розвитку об'єктів дослідження та провести їх класифікування [7, с. 6].

Методика художнього аналізу передусім була необхідною при всебічному вивченні генези та розвитку дизайнерських аналогів. Без сумніву, метод є важливим при аналізі, дає можливість розтлумачити творчі процеси, розкрити технологічні засоби, вивчити та обґрунтувати їх формотворчі якості, проаналізувати твори різних періодів, визначити художні особливості. Цей метод використовувався упродовж усіх послідовних етапів наукового дослідження [5, с.29–30].

Застосовується графічний метод – розробка таблиць для наочного висвітлення типології та технологічних засад [6, с.4]. Для констатації взаємозв'язків та взаємовпливів застосовували логічний метод, а саме, подібність та відмінність за стилем, сюжетами, технікою та технологією виконання. Розроблені в таблиці дають можливість впровадити метод візуалізації [2, с. 27–28]. Регіональний різновид дозволяє розглядати регіональний підхід [2, с. 25], використання хронологічного методу зумовлює висвітлення етапів творення у хронологічній послідовності [2, с. 27–28]. У процесі дослідження дозволяється використовувати камеральний метод (історико-архівний та бібліографічний пошук, огляд інформації в Інтернеті).

Отже, методологія є схемою, планом розв'язку поставленого науково-дослідного (комплексного) завдання. Методологічні основи дослідження забезпечили можливості системного підходу до об'єкту вивчення за допомогою застосування наукових методів. Розкрито, систематизовано засади та розробки методології дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посібн. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

2. Віштаченко В. Український авангардний живопис: проблеми інспірацій за матеріалами творчості О. Грена: дис. … канд. мист-ва: 17.00.05/ Івано-Франківськ, 2012. 150 с.

3. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. В. Гоголя, 2017. 236 с.

4. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб./ за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

5. Радченко А. Типологія декоративних деталей міської архітектури Гуцульщини і Покуття кінця XIX – першої третини XX ст.: Вісник Прикарпатського національного університету. Мистецтвознавство. Івано-Франківськ: Плай, 2006. Вип. X – XI. С. 32 – 36.

6. Селівачов М. Українська народна орнаментика XIX – XX ст. (іконографія, номінація, стилістика, типологія): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра мист-ва: 17.00.06. Київ, 1996. 44 с.

7. Чень Л. Архітектура монастирів чину святого Василія Великого в Україні та їх місце в розвитку української архітектури XVII – XX століття: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. арх.: 18.00.01. Львів, 2007. 20 с.

8. Методологія дослідження. URL: http://kandidat.in.ua/ua/metodologiya-doslidzhennya.html (дата звернення: 18. 03.2020).

9. Поняття про методологію науки. 6 с. URL: https://kegt-rshu.in.ua/images/dustan/metodol.pdf (дата звернення: 18. 03.2020).

10. Сич Т. Роль методології в процесі розвитку науки: Гірська школа Українських Карпат. №14. 2016. С. 74-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gsuk_2016_14_21 (дата звернення: 19. 03.2020).

11. Сурай І. Методологічні основи дослідження проблеми еліт у державному управлінні. С. 24-32. URL: http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-4-5.pdf (дата звернення: 19. 03.2020).

Касіянчук В.Д.,
к.т.н., с.н.с., професор кафедри будівництва
та цивільної інженерії
Університет Короля Данила

ТОПІНАМБУР ЕФЕКТИВНА СИРОВИНА ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІІ ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

В останні десятиріччя підвищується інтерес до топінамбура. Він набуває все більшого розповсюдження в Америці, Китаї, Австралії, Голландії, ІспаніЇ і інших країнах світу. Досліджуючи склад і харчову цінність топінамбура вчені були вражені різноманітністю в ньому мікроелементів і вітамінів. В склад топінамбура входять: інулін, фруктани – найбільше корисний вуглеводний комплекс (його можуть споживати діти, люди похилого віку, хворі на цукровий діабет), важливі макро- і мікроелементи, всі вітаміни групи В, вітаміни С в кількості в 50-70 раз більший їх вміст як в картоплі. Мінеральний стан зеленої маси значно кращий ніж у зеленої маси кукурудзи, що дає можливість використовувати її для виробниц тва високо-ефективних кормів для тваринництва.Бульби топінамбуру вміщують майже всі не замінимі кислоти, пектинові речовини, цінні макро- і мікроелементи в рідкісному з'єднанні (кремній, залізо, цинк, селен), з'єднання з антиоксидантною активністю, комплекс вітамінів. Всі складові топінамбура при його вживанні в сирому чи переробленому вигляді підсилюють ефект стабілізації рівня цукру в крові у хворих цукровим діабетом і дисбактеріозом. Унікальний хімічний склад і біологічно активні речовини створюють передумови широкого його використання в медицині, промисловості, сільському господарстві, в сфері поліпшення екологічного стану забруднених територій, покращення ланшафту і виробництва високоефективних будівельних матеріалів.

В Україні роботи по вирощуванню і переробці топінамбура знаходяться на початковій стадії.[2]

Фундаментальні дослідження НДІ ендокринології і обміну речовин АМН України, Київського національного університету харчових технологій, Івано-Франківського національного медичного університету в творчій співдружності з нашим університетом виявили, що продукти переробки топінамбура мають багаторазову терапевтичну дію. Вивчаючи властивості топінамбура вчені офіційно визнали що він має такі види біологічної активності: імуностимулюючу, антитоксичну, антиоксидантну, антистресову і адаптогенну. Це дає можливість використовувати топінамбур (сонячний корінь, земляну грушу) в

лікувальній практиці, як профілактичний лікарський засіб. Дослідження і клінічні випробування якості продукції із сонячного кореня показали їх ефективну дію на ендокринну і нервову системи організму людини. Самим ефективним являється напівфабрикат порошок (концентрат) топінамбура.[3, 5]

В Україні успішно працює тільки один виробник порошку топінамбура – це селянсько-фермерське господарство «Мальва» в Одеській області, потужності якого дозволяють виробляти до 20 тонн цієї продукції в рік. Менше як 0,5% задовольняється потреба населення України в порошку(концентраті) топінамбура.

В творчій співдружності з вченими Івано-Франківського національного медичного університету і спеціалістами харчової промисловості ми прийшли до висновку, що найбільш доцільно виготовляти із топінамбура порошок(концентрат) по розробленій на кафедрі «Будівництва та цивільної інженерії» універсальній безвідходній технології. Спосіб виробництва порошку топінамбура передбачає транспортування, зберігання, інспекцію, очищення, миття, різання поступаючої сировини її сушіння, подрібнення продукту до порошку, просіювання і розділення на фракції та розфасовку по фракціях порошкоподібного напівфабрикату . Зберігання сировини здійснюється за температури 0-3°С, сушіння проводять з використанням сушильних агрегатів, оснащених інфрачервоними елементами «Індіго», виробник Івано-Франківське ТОВ НВП «Індіго» з яким у нас заключна угода про співпрацю.[4]

Для полегшення миття бульби топінамбура попередньо замочують в чистій воді на 1-2 години. Після ретельного миття бульби піддають різанню на шматочки в найбільшому лінійному вимірі не більше 30мм. Сушіння проводять в зазначених вище сушильних агрегатах «Індіго», тривалістю 10-12 годин при температурі 50-55 С до залишкової вологості не більше 7%. Виготовлений по нашій технології порошок (концентрат) відповідає по всіх якісних показниках вихідній сировині. На відміну від інших напівфабрикатів його легко зберігати і транспортувати.[5]

В Україні роботи по вирощуванню і переробці топінамбура знаходяться в початковій стадії. За даними Міністерства охорони здоров'я України тільки в нашій державі зареєстровано більше 1,2 мільйони хворих на цукровий діабет, яким необхідно споживати в залежності від стадії захворювання до 0,3 кг інуліну на хворого. Таким чином потреба в інуліні тільки в Україні складає до 360 тонн, а це більше 500 тонн порошку топінамбура. Крім того для профілактичних цілей всього населення від розвитку порушень вуглеводного обміну необхідно вводити порошок топінамбура в якості добавки в харчову продукцію не

менше 100 грам порошку на 1 людину, що складає в цілому по державі до 4000 тонн в рік. Вчені Івано-Франківського національного медичного університету під керівництвом д. м. н. професора В. І. Боцюрка розробили лікарський засіб «Біфтоп» і визначили мінімальну потребу в кількості 15 упаковок на лікувальний цикл, а це 180 тонн порошку топінамбура в рік. Таким чином потреба в порошку топінамбура в Україні складає більше 5тис. тонн в рік.[1,4]

Українські споживачі порошків топінамбура, овочевих і фруктово-ягідних порошків закуповують їх в основному по імпорту за ціною близько 45 Євро за 1 кг. Якщо організувати власне виробництво порошку (концентрату) топінамбура і випускати в рік тільки 1000 тонн (потреба підприємств асоціації «Укркондитерпром», то є можливість зекономити щонайменше 900 млн. грн. валютних коштів і направити їх на закупівлю сучасного обладнання для підвищення технічного рівня власного виробництва. По всьому ланцюжку вирощування, зберігання, виробництва порошку топінамбура та лікарських засобів, зокрема «Біфтоп» буде можливість організувати додатково до 200 робочих місць. В творчій співдружності з нашим університетом роботи в цьому напрямку проводить фермерське господарство «Агроекотехнології». В майбутньому порошок (концентрат) топінамбура можна використовувати для виробництва інуліну, етанолу і інших напівфабрикатів необхідних для виробництва продукції лікувально-профілактичного призначення та лікарських засобів. Для покращення агроекології земляну грушу(топінамбур) доцільно вирощувати на забруднених територіях.

Науковці нашого університету у творчій співдружності зі спеціалістами агропромислового комплексу прийшли до висновку, що в умовах Івано-Франківської області для вирощування топінамбура можна виділити до 10 тис. га непридатних під традиційні культури земель. На цих землях можна виростити щонайменше 250 тис. тон бульб топінамбура, 500 тис. тонн зеленої маси і значно покращити агроекологію.

Висновки. В Івано-Франківській області є всі можливості вирощувати топінамбур на землях, які не використовуються під традиційні культури і переробляти бульби на порошок (концентрат) а зелену масу на альтернативну енергію і високоефективні будівельні матеріали. Якщо виробляти тільки 1 тис. тонн порошку топінамбура в рік то можна отримати мінімальний прибуток в розмірі 18 млн. грн, крім того економія валютних коштів, які йдуть на закупівлю порошку імпортного виробництва складатиме щонайменше 900 млн. грн. в рік. На вирощуванні, заготівлі, транспортуванні, виробництві, зберіганні,

виробництві лікарських засобів буде організовано до 200 робочих місць а при досягненні якості європейського рівня появиться можливість поставки продукції на експорт.

Із вказаної кількості сировини можна виготовити 7 тис. тонн порошку, 2 млн. декалітрів біоетанолу, 100 тис. тонн паливних гранул (пеллет) або паливних брикетів, як альтернативного джерела енергії і високо-ефективні будівельні матеріали.

Список використаних джерел

1. Деклараційний патент на винахід, лікарський засіб «Біфтоп» 54712 А 17.03.2003 Бюл №3.

2. Касіянчук В.Д. Економічні перспективи використання топінамбура, як нетрадиційної сировини / В.Д. Касіянчук // Науково-інформаційний вісник ІваноФранківського університету права імені Короля Данила Галицького. – ІваноФранківськ : Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2013. – Вип. 8. – С. 226-231.

3. Касіянчук В.Д. Сухий продукт топінамбура ефективний напівфабрикат для виробництва продукції лікувально-профілактичного призначення / В.Д. Касіянчук // Галицький лікарський вісник Івано-Франківського національного медичного університету. – 2013. – №3. – С. 103-104.

4. Касіянчук В.Д., Касіянчук М.В. Спосіб виробництва порошкоподібних фруктовоягідних, овочевих і грибних напівфабрикатів і/або сухо продуктів

// Патент на корисну модель № 95646. Зареєстровано в державному реєстрі патентів України на корисні моделі 25.12.2014 р.

5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:www/inductorindig.com.ua.

6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mak-var.com.ua/topinambur-dar.htm

Кизимишин Любов Прокопівна,
старший викладач
Факультет архітектури, будівництва та дизайну
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ: КОМФОРТ І МОДЕРНІЗАЦІЯ

В час розвитку комп'ютерних цифрових новітніх технологій умови праці та побуту мають для людини надважливе значення. Сучасні техніки і технології – це рушійна сила нашого часу і століття. А все вище перечислене становить одну із складових комфорту життєдіяльності людини.

Особливо це актуально в сьогоденні, коли 2020 рік приніс такі непередбачувані і надзвичайні випробовування для всього людства – епідемію коронавіруса. І дистанційна праця, навчання, почасти лікування стають буденністю…

Енергоефективність в житловому секторі.

Сутність енергоефективності, термомодернізації та санації багатоквартирного будинку. Енергоефективність - це коли певна кількість енергоресурсів на виході отримується при меншій кількості ресурсів на вході. Наприклад: дахова котельня. Сучасний модернізований котел дасть ту ж кількість тепла при менших затратах газу на вході. Інший приклад, багатоквартирний будинок з централізованим опаленням після утеплення споживає менше тепла на вході, тобто відбирає з мережі менше теплоносіїв - це енергоефективний будинок.

Термомодернізація - це комплекс чи окремі заходи, які спрямовані на підвищення енергоефективності будинку. Термомодернізація застосовується поряд з такою термінологією, як енергомодернізація.

Санація будинку - це термомодернізація чи ремонт даху, сходової клітки чи капітальний ремонт будинку[1, с.51].

Основні заходи з термомодернізації. Найпоширеніші - модернізація електричних систем і мереж освітлення. Заміна ламп розжарювання на лед світильники.

Модернізація систем опалення - встановлення лічильника та індивідуальний тепловий пункт з погодозалежним регулюванням; власне утеплення; утеплення всього будинку; заміна вікон та дверей.

За рахунок чого утворюється економія при термомодернізації? Модернізація освітлення[2, с.29]. Скорочення споживання енергії за рахунок більшої енергоефективності освітлювальних приладів.

Економія тепла включає два джерела:

- надходження тепла за рахунок утеплення будинку, але при цьому необхідно регулювати подачу тепла в будинок що впливає на фінансовий результат;
- оптимізація використання ресурсів - отримання тільки необхідного тепла для будинку (ні більше ні менше) і рівномірного розподілення тепла всередині будинку. Чому це важливо? Рівномірність тепла дає змогу всім мешканцям отримувати комфортну температуру не переплачуючи.

Яким буде ефект від термомодернізації. Чим його виміряти?

- Заміна на лед лампочки.
- Тривалий період окупності термомодернізації - економія у відсотках;

тепловтрати будинку.

Економія тепла. Чим вимірюється економія тепла. Короткий період часу вимірюється гривнями - вартість за 1 метр/ квадратний.

Тривалий період окупності будинку термомодернізації вимірюється гігакалоріями, так, як ціна буде змінюватися щороку. Економія у відсотках не прив'язана ні до часу, ні до грошей і дає можливості проплатити на 40% менше по відношенні до регулярних витрат[3, с.44].

Якими є тепловтрати будинку. Кожний будинок втрачає. Можна зекономити частину теплової енергії будинку при комплексній термомодернізації 50%, 60%, 70%. Не можливо зекономити всю теплову енергію. Це залежить від глобальності термомодернізації.

Щодо втрат теплової енергії будинку. Дані мінрегіонрозвитку наступні.

Втрати теплової енергії будинку:

- через підлогу 5%
- через дах 7%
- через вентиляцію 30%
- через стіни і двері більше 40%

Ці дані найімовірніші. Хоча кожний будинок має індивідуальні втрати.

Економія тепла може бути тільки частковою порівняно з тим, що будинок втрачає.

Практика майже підтверджує табличні дані.

Встановлення індивідуальних теплових пунктів (ІТП) на практиці становить від 30% до 50 % економії теплової енергії будинку.

Все залежить безпосередньо від товщини стін, відстані до котельні, захищеності від вітру іншими будинками. Комплексна термомодернізація будинку дає економії до 50% тепла.

Вона включає: лічильник, індивідуальний тепловий пункт (ІТП), балансування стояків, утеплення фасадів[4, с.28].

Модернізація системи опалення індивідуальних теплових пунктів (ІТП). Основні заходи з модернізації системи опалення:

- влаштування лічильника тепла;
- установка індивідуальних теплових пунктів (ІТП) з погодозалежним регулятором;
- балансування стояків та поверхів;
- утеплення комунікації в підвалі та на горищі;
- заміна труб.

Різновиди індивідуальних теплових пунктів (ІТП) Розрізняють два види:

- (ІТП) з теплообмінником
- (ІТП) без теплообмінника або з підмішуванням.

Модернізація системи опалення та балансування розподілу тепла.

Чому необхідно забезпечувати рівномірний розподіл температури всередині будинку?

Стояки в будинку забезпечуються рівномірною подачею тепла,

Рівномірна подача теплоносія по поверхах. Стояки із однотрубною системою забезпечуються додатково регуляторами витрат (ручні або автоматичні)[5, с.46].

Стояки із двотрубною системою опалення додатково оснащуються регулятором перепаду тиску відповідно забезпечуючи рівномірну подачу тепла.

Для збалансування поверхів між собою влаштовують байпаси - додаткові труби. І додатково на батарею влаштовують терморегулятори. Промивка (прочистка)труб збільшує циркуляцію енергоносія по будинку.

Отже, рівномірний розподіл тепла всередині будинку здійснюється через наступні фактори:

- балансування стояків;
- установка байпасів;
- установка терморегуляторів на батареях опалення;
- збільшення циркуляції теплоносія;
- промивка чи заміна старих труб.

Висновок. Для міст і населених пунктів у багатоповерхових будинках, які мають великий термін експлуатації, необхідно:

Перевірити стан діючих інженерних комунікацій.

Модернізувати і замінити застаріле обладнання.

Дрібні конструктивні елементи, в яких вийшов термін експлуатації, замінити на нові.

Всі етапи модернізації проводити у відповідності з чинним законодавством.

Список використаних джерел:

1. Практичний посібник. «Енергоефективний будинок крок за кроком» Книга 3, «Крок третій: Капітальний ремонт і термомодернізація будинку», - Київ, 2011. – 144 стор.
2. ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення», - Київ, 2018. – 132 стор.
3. Енергетична ефективність України. Кращі проектні ідеї [електронне видання]: Проект «Професіоналізація та стабілізація енергетичного менеджменту в Україні» / Уклад.: С.П. Денисюк, О.В. Коцар, Ю.В. Чернецька. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2016. – 79с.
4. ДБН В.2.5-39:2009 «Теплові мережі», - Київ, 2009. – 53 стор.
5. Навчальний посібник. «Водопостачання» / Автор-упорядник.: Т.М. Терещенко, Київ, 2016. – 77 стор.

Кос С.В.,
ст. викладач,
Університет Короля Данила

НОВИЙ ОБ'ЄКТ АРХІТЕКТУРИ В ПЕРСПЕКТИВІ МІСЬКОЇ ВУЛИЦІ

Поява великої кількості нових будівель в містах спонукає говорити про їх сприйняття мешканцями міст, про їх вплив на людей, про архітектора не тільки у плані створення окремого об'єкта архітектури, а й про його роль у формуванні міської вулиці, площі, кварталу.

В сучасному місті поєднуються будівлі різних епох. Архітектор тут виступає головним режисером, який, вміло володіючи мовою архітектури, може створювати об'єкти із проаналізованими емоційно-естетичними реакціями і відповідною поведінкою людини[1].

Об'єкт архітектури завжди реалізується в певному середовищі. Архітектурна форма народжується із поєднання маси із простором, неминуче впливає на простір, що її оточує, формує власну зону впливу[2– С.95-98].

Місто – не тільки вулиці, площі, архітектурні ансамблі, будівлі з їхніми парадними входами, еркерами, вежами, балконами, фронтонами, сучасними фасадними системами. Місто – це його мешканці і гості.

Архітектура сприймається під час руху в просторі і часі. При цьому різні категорії людей сприймають її по-різному. Переміщаючись у часі через послідовність просторів, туристи помічають навіть деталі на високих будівлях, в той час, коли жителі міста більше звертають увагу на функціональні елементи. Жителі міста – люди, які довший час перебувають або працюють в даному середовищі. Особливості сприйняття ними архітектури – тривалість, повторюваність вражень, формування певних стійких містобудівних стереотипів. Значну роль у формуванні в них образу архітектурного середовища мають такі інструменти, як пам'ять, звички, знання. Відбувається естетичне сприйняття і оцінка утилітарних характеристик і функцій. Туристи орієнтовані тільки на естетико-інформаційне сприйняття архітектурного середовища. Особливості сприйняття: відносна короткочасність, активність і детальність сприйняття, одноразові враження, мала роль функціональних оцінок.

Крім того, архітектурний образ сприймається по-різному в залежності від душевного стану людини на даний момент часу. Також архітектура сприймається асоціативно, з одного боку, завдяки вродженим психофізичним особливостям людини, з іншого – з урахуванням традицій, культурних норм, освіти, набутого досвіду.

Сприйняття архітектурного об'єкта залежить від точки огляду, швидкості пересування людини і від кута зору споглядання. Кут зору 27°дає можливість сприймати форму об'єкта в цілому і також оцінювати основні деталі. При сприйнятті під кутом 18° чітко виявляється силует будівлі, а при куті 45° добре сприймаються деталі[1].

Дослідження нейробіолога Коліна Елларда (Collin Ellard) з Університету Ватерлоо показали, що відчуває людина, виходячи з крихітного ресторану в середовищі, де міська тканина з дрібними крамницями, ресторанами і барами поповнилася гігантським мережевим супермаркетом. Коли група піддослідних, стан яких фіксували датчики, проходила повз гігантський супермаркет, їм на фізіологічному рівні ставало нудно – в корі їх головного мозку переважали процеси гальмування; це місце вони описували такими словами, як «монотонний» і «безпристрасний». На вулиці з безліччю ресторанів, відкритих дверей і вікон вони характеризували свій стан як «жвавий», «втягує» і «товариськість». Тобто навіть невеликі періоди нудьги при спогляданні архітектури на вулиці можуть створювати фізичне напруження, завдавати емоційної шкоди, підвищувати рівень гормонів стресу[3].

«Порядок без різноманітності може створювати монотонність і нудьгу; різноманітність без порядку перетворюється в хаос. В ідеалі повинно виникати враження єдності і різноманітності»[2–С.320] – одна із тез Франсіса Д.К.Чінь про способи взаємозв'язку форм і простору і їх організації для формування навколишнього середовища.

В сучасному місті поєднується архітектура різних періодів побудови. Потреба у новому житлі сприяла виникненню великої кількості житлових новобудов. Мешканці міста хочуть, щоб з'являлася нова, сучасна архітектура. Але разом з тим поряд із прагненням до змін у різні епохи дають про себе знати також такі сторони людського характеру, як потреба у сталості [4]. В містах завжди є прихильники вузьких вуличок з історичною забудовою.

Із здобуттям Україною незалежності важливим фактором, що впливає на формоутворення, стало розширення видів будівельних технологій, конструкцій, сучасного інженерного оснащення та енергозберігаючих систем, асортименту столярних виробів, різновидів будівельних матеріалів. Це розкрило перед зодчими великі можливості для творчості. Завдяки цьому архітектура збагатилася пластичними вирішеннями, більше уваги приділяється силуету й завершенню будинків. Проте використання для забудови вільних ділянок у центральних міських зонах часто проводиться без обгрунтування висоти і стильових ознак будівель. Це стало загрозою втрати своєрідності історичної забудови, порушення її масштабності[5].

Будівництву передує проєкт. **А**рхітектор на стадії проєктування може передбачити вплив нового об'єкту на навколишній простір. Тут вирішується завдання композиції забудови. І якщо в 70-80-х роках минулого століття виконувалися проєкти великих житлових районів, то сьогодні велике значення має вміння компонування нової забудови із забудовою сусідньої ділянки (новою чи існуючою); в проєктах по містобудуванню в історичному середовищі – визначення ієрархії співпідпорядкування компонентів забудови. На початку проєктування необхідним є визначення ролі майбутньої будівлі: чи вона буде фоновою в існуючій забудові, чи сформує новий міський простір. Важливим є врахування візуального масштабу, принципу ієрархії[2–С.338], особливо в історичному середовищі. Надання виняткових розмірів або виняткової форми об'єму будівлі акцентує увагу на цій будівлі. Перевищення поверховості та сучасні форми нових об'єктів, покриті сучасними фасадними будівельними матеріалами, змінюють існуючі акценти в історичному середовищі міст.

В архітектуру широко втілюється наука. Але в об'єктах в історичному середовищі багато рішень може бути знайдено за рахунок художньої майстерності і композиційного мислення.

Сучасні інструменти проєктування дають можливість реалістично показати, як буде виглядати новий об'єкт архітектури. Візуалізація об'єктів у перспективі вулиць, площ, тобто в середовищі міста, допомагає передбачити сприйняття об'єкта з різних видових точок. Нові об'єкти, якщо вони реалізовуються відповідно до сучасних вимог і гармонійно поєднуються із контекстом, сповна виконують відведену архітектурі роль.

Отже, об'єкт архітектури, реалізований в певному середовищі, чинить свій вплив на людей. І архітектор може спрогнозувати бажаний вплив із врахуванням того, в якій частині міста розміститься об'єкт. Тут важливими є компонування нової забудови із існуючою, врахування візуального масштабу і принципу ієрархії, знання історії архітектури міста, а також художня майстерність автора.

Список використаних джерел:

1 – Шило Н.М. Форма як психологічний чинник, що впливає на сприйняття архітектурного об'єкта. *Сучасні проблеми архітектури і містобудування.* Київ: КНУБА, 2018. Вип.50. С.115-117.

2 - Чинь Д.К. Архитектура, форма, пространство, композиция. Москва: АСТ:Астрель, 2005. 399с.

3 - Тревога, депрессия, стресс: как архитектура помогает обрести душевное равновесие. Arch-speech: веб-сайт. URL: https://archspeech.com/article/kak-arhitektura-pomogaet-obresti-dushevnoe-ravnovesie (дата звернення: 20.03.2020).

4 – Гидион З. Простанство, время, архитектура. Москва:Стройиздат, 1984. С.448.

5 - Історія української архітектури/за ред. проф. В.Тимофієнка. Київ:Техніка, 2003.С. 455-456.

Косьмій М.М.,
кандидат юридичних наук, доцент,
декан факультету архітектури, будівництва та дизайну
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

СЕМІОТИКА В АРХІТЕКТУРІ НА ПРИКЛАДІ МІСТ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

У сучасних умовах, місто, як і будь-яке інше поселення, розглядається як частина свідомо створеного простору, в якому відбуваються процеси людської життєдіяльності у відповідності до вимог та умов конкретного місця і часу. Посилення різноманітних зв'язків між близько розташованими містами і поселеннями сприяє виникненню агломерацій. Власне місто і є основним виразником просторової структури, що орієнтується на людину. Окрім того, місто, не зважаючи на чіткі межі, функції не є самодостатнім організмом, а тому пов’язане з іншими компонентами, з якими власне і формує урбанізовану систему та глобальний простір. Не зважаючи на єдність та цілісність міста, його внутрішня організація вказує на наявність достатньої кількості відносно автономних елементів і різноманітних комунікаційних зв’язків. Місто та його простір завжди були синтезом різноманітних функціональних процесів, об’єднаних тією чи іншою системою комунікацій [1, с. 235]. Усі ці зв’язки є виявом матеріального, оскільки орієнтуються на існуючі системи комунікації та функціональних зв’язків. Натомість нематеріальне є тим, що об’єднує місто. Історично саме наявність у населеному пункті духовного чи культурного центру надавало йому міського статусу. В цьому випадку функціональні показники нематеріального визначаються як бажання людини залишатися в складі цього простору, формувати його структуру.

Якщо матеріальна складова міста формується в процесі взаємозв’язку існуючих стаціонарних процесів та комунікаційних зв’язків, то нематеріальна – надає існуючим процесам ціннісного аспекту, і одночасно виступає одним із елементів комунікації. Якщо в матеріальному розумінні комунікації – це дороги, засоби зв’язку, інженерно-технологічні мережі та ін., то нематеріальні комунікації – це віра, а також асоціація кожного мешканця міста, з цим містом, його простором, розуміння усіх потреб розвитку міської території.

Нематеріальна комунікація формує набір символів, які в кінцевому випадку дають можливість виробити «бренд» міста, як ідеального простору. У цьому контексті вартими уваги є погляди італійського

філософа У.Еко, викладені ним у книзі «Відсутня структура. Введення в семіологію». Він вказує, що «однією з областей, в яких семіологія найбільше затребувана часом і життям, є архітектура. Саме в архітектурних спорудах з найбільшою силою втілюється суперечливість семіотики як організації життєвого простору людини, культури, і цивілізаційного розвитку суспільства в цілому» [2, с. 287]. Аргументом на користь такого формулювання є те, що знаки і символи, будучи виразом нематеріального, не тільки є віддзеркаленням уже існуючих просторових об'єктів, вони шляхом їх осмислення створюють оточуючий світ.

Власне У. Еко запропонував поняття «архітектурний код», вивівши його з «геометричного коду» [2, с. 293], що є цілком закономірним. Однак специфіка «архітектурного коду» полягає в тому, що він формує систему константних загальнозначущих значень, і систему локальних, приватних значень (так званих «лексикод») [2, с. 293]. Усі ці зміни на його думку пов'язані з настроєм і психологічною поведінкою людини. Смуток дозволяє людині маркувати міський простір, що її оточує. Усі ці зміни закріплюється в мовних знаках, в трансляції історичної пам'яті, а також в сприйнятті людиною сьогодення, а також одночасно – майбутнього і минулого [3].

У сформованих нематеріально семіотичних знаках міста кодується сприйняття і розуміння людиною навколишнього середовища. Завдяки знакам, людина надає оточуючому простору певних смислів, відбувається розрізнення власного особистого індивідуального простору і його співвідношення з простором іншої людини, з простором усіх жителів міста, а також з просторовою структурою міста чи урбанізованої системи.

Семіотичні знаки, є тими першими чинниками, що впливають і на процес зародження будь-якого поселення та виокремлення його функціональних процесів. Їх еволюція призводить до закономірного розмежування матеріального і нематеріального (оскільки несуть різну практичну функціональність). При цьому з часом, у вибраних об'єктів змінюється їх функціональне призначення. Інженерні споруди античності, що слугували для водопостачання – акведуки, стали у XX-XXI ст. культурним надбанням. Ця сама ситуація стосується храмів, церков, замків та палаців. Які будувалися в містах Карпатського регіону в попередні століття, а у наш час належать до історико-культурних об'єктів. При цьому, якщо подібні споруди в європейських міст є функціонально активні й у XXI ст., то більшість таких пам'яток в Україні, не використовуються як ресурс для підсилення статусу міського простору.

Показово, що у містах Карпатського регіону, ситуація відрізняється від загальноукраїнської. Так, в Ужгороді, в самому центрі міста розташований замок XI ст., який функціонує і в наш час, як історико-культурна пам'ятка і символ міста.

Ужгородський замок XI століття [4]

У Чернівцях, митрополича резиденція Буковини і Далмації, що була споруджена у другій половині XIX ст., є не тільки одним із символів та культурних пам'яток міста, вона змінила своє функціональне призначення, і є світською спорудою – університетом.

Митрополичий палац у Чернівцях [5]

Схожу трансформацію можемо спостерігати і у Львові, де приміщення колишнього Галицького сейму (друга половина XIX ст.) є центральним корпусом університету. Власне Львів є лідером серед пам'яток архітектори і культури, які вписані в просторову структуру сучасного міста, підсилюють семіотичний характер території, формують його бренд.

Головний корпус НУ «Львівська політехніка» [6]

В Івано-Франківську, частину давнього міського оборонного комплексу реставровано і функціонально оформлено у вигляді торгівельно-мистецького об'єкту «Фортечна галерея Бастіон».

Фортечна галерея Бастіон [7]

Прикладом того, як нефункціональна історична споруда включається у простір сучасного міста може бути палац Потоцьких у Івано-Франківську, який впродовж останніх 3-4 років перетворився на осередок культурного і мистецького життя. Однозначно, що його функціонал обмежений і матеріально і в часовому розумінні, але за короткий проміжок часу, даний об'єкт асоціюється у міщан та гостей міста з новітнім культурним середовищем.

Палац Потоцьких [8]

Ще вражаючим прикладом трансформації в Івано-Франківську, є територія заводу «Промприлад», що під гаслом «реновації» трансформується у простір для життя, розваг, підприємництва. Власне це вдалий приклад того, як територія і приміщення старого промислового об'єкту в центрі міста (мав виразне матеріальне спрямування), перетворюються у нематеріальний центр, символ і бренд Івано-Франківська.

Промприлад. Реновація [9]

Наведені приклади засвідчують, що комунікаційні зв'язки і функціональний потенціал об'єкта міського простору, що створюється в одну історичну епоху, може або абсолютно змінитися, або залишитись незмінним під впливом нематеріального – набору ментально-етичних, історико-культурних чи релігійно-духовних чинників. При цьому, можливі випадки, коли під дією політико-адміністративних умов, подібні об'єкти можуть бути знищені (радянська епоха для українських міст є реальним прикладом подібних процесів).

Усе вищезазначене свідчить, що комунікаційні зв'язки, які формуються під впливом матеріального, з моменту свого створення стають визначальним критерієм розвитку території та засобом розчленування життєвого простору міста.

Список використаних джерел:

1. Дронова О.Л. Геоурбаністика : навч. посіб. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. 419 с.

2. Умберто Э. Отсутствующая структура. Введение в семиологию. Перев. с итал. В.Резник, А.Погоняйло. СПб.: Symposium, 2004. 544 с.

3. Тыхеева Ю.Ц. Человек в городском пространстве URL: https://www.mosgu.ru/nauchnaya/publications/professor.ru/Tyheeva/ (дата звернення: 17.03.2020)

4. Ужгородський замок. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія* : веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ужгородський_замок (дата звернення: 17.03.2020)

5. Митрополичий палац у Чернівцях – найрозкішніший архітектурний комплекс країни! Моя планета : веб-сайт. URL: http://myplanet.com.ua/?p=2730 (дата звернення: 17.03.2020)

6. Головний корпус Львівської політехніки. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія* : веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Головний_корпус_Львівської_політехніки (дата звернення: 17.03.2020)

7. Фортечна галерея «Бастіон». *Карпати.info* : веб-сайт. URL: https://www.karpaty.info/ua/uk/if/fr/ivano-frankivsk/museums/bastion/ (дата звернення: 17.03.2020)

8. Палац Потоцьких (Івано-Франківськ). *Вікіпедія. Вільна енциклопедія* : веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Палац_Потоцьких_(Івано-Франківськ) (дата звернення: 17.03.2020)

9. *Промприлад. Реновація* : веб-сайт. URL: https://promprylad.ua/ua/ (дата звернення: 17.03.2020)

Кухар Г.М.,
старша викладачка кафедри дизайну
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ПРОЕКТНИЙ ОБРАЗ ЛЮДИНИ В РЕКЛАМНІЙ ГРАФІЦІ

Основною характеристикою сучасного суспільного простору є його перевантаження інформацією, що подається споживачеві при допомозі різних засобів впливу. До найбільш активних з них належить візуальний контент, адже до 80% інформації сучасна людина отримує візуально – це нові знання, зразки поведінки, маркери суспільних настроїв, візуальні коди, емоційно забарвлені повідомлення, що, в кінцевому рахунку, веде до розвитку системи цінностей і способу мислення людини, реакцій на оточення, пізнання власного Я самої людини.

Реклама як прикладний вид мистецтва, займає значне місце в інформуванні споживача, є найбільш наближеною до нього в кожен момент життя і є однією з областей сучасної візуальної культури, яка динамічно та активно розвивається, вишукуючи все нові і нові форми подачі інформації. Рекламні візуальні повідомлення містять значну кількість різноманітних констант, серед яких шрифтові, графічно-образні, фотографічні, знаки-символи, логотипи, піктограми та інше. Та все ж, основним і дуже переконливим, залишається образ людини.

В ряді графічних прийомів передачі інформації образ людини є універсальним засобом, здатним створити як фонові посилки, так і конкретні смислові повідомлення. Дана універсальність широко використовувалася для передачі інформації на протязі всієї історії людства, розвиваючись від примітивних форм до надзвичайно реалістичного зображень наших днів.

Історія застосування образу людини у повідомленнях, які мали естетичне, теологічне (міфологічне), магічне і побутове значення, застосовувалися у ритуалах, у значенні тотемів (рідше, ніж тварини), у первісній рекламі родів, племен, є давньою і глибокою. Розглянемо декілька прикладів від первісних зображень, палеолітичних Венер і аж до сьогодення.

Венери палеоліту – узагальнююче поняття для безлічі доісторичних статуеток жінок, що володіють загальними ознаками (багато зображені огрядними або вагітними, з великими, яскраво вираженими животами, зазвичай без рук). Такі скульптурні зображення вироблені з кісток тварин або каменю, що датуються періодом верхнього палеоліту з ареалом поширення стоянок від Європи до Байкалу. Однією із таких стоянок є Мезинська стоянка на території України [6, с.68]. Різні зображення оголених жінок, є, безумовно, одним з найяскравіших феноменів первісного мистецтва. Необхідність пояснення їх значення важко переоцінити, оскільки фактично мова йде про розуміння початків культури людини, а їх безобразне (часто без деталізації обличчя, взагалі без обличчя чи без голови) скульптурне зображення можна трактувати як спробу узагальнити явище матріархального первісного суспільства, значення народжуваності для збільшення кількісно-якісного складу племені, підсвідома спроба закріпити, інформувати, «рекламувати» тодішні потреби.

З формуванням поселень, які були на межі первісних і цивілізаційних процесів, відбувалося становлення ієрархічних відносин між окремими групами і в середині самих груп. Ритуальні дії, явища розширення земель та впливу на завойовані території сформували потребу у своєрідній презентації та ідентифікації. Зароджується так звана протореклама.

До протореклами належать орнаменти татуювань з їхнім ритуальним змістом, збереженим до сьогодні; жезли начальників, які символізували владу; знаки власності у вигляді клейм, якими позначали різні предмети, худобу і рабів; племенні тотеми, де були зображені тварини, що вважалися пращурами племені й утілювали могутність, сміливість, розум, хитрість тощо (порівняйте із сучасними фірмовими знаками). Воскові маски предків, що їх носили на тріумфальних і релігійних процесіях, і які стали неодмінною частиною інтер'єрів вілл римських патриціїв, відображали древність роду, велич його діянь, отже, були своєрідним прообразом того, що нині називають «фірмовим стилем»[2].

Під час розкопок трипільських поселень часто знаходять антропоморфні фігурки. Найчастіше вони зображують жінок, але є і

чоловічі. Часто ці фігурки розламані на частини, причому виглядає все так, що розламалися вони у давні часи і зовсім не випадково.

Археологи знаходять різні частини одної і тої самої ляльки за десятки метрів одна від іншої. А на розкопках небелівського храму уламок антропоморфної фігурки знайшли замурованим у підлогу [3].

Обличчя таких фігурок найчастіше зображено умовно, але зрідка трапляються і реалістичні риси.

Найпопулярнішими орнаментальними елементами у декоруванні кераміки були спіраль, меандр та канелюри; поширеним був поліхромний розпис чорною, білою та червоною мінеральними фарбами. І хоч у даному випадку не йдеться про конкретні зображення людини, символізм червоної барви, як живої крові та безкінечність меандру створює відчуття присутності людини. Інколи також трапляються реалістичні зображення рослин, тварин, людини або частин її тіла [1].

Піктограми – дуже давній винахід людства, вони відомі з кам'яного віку. Наші далекі предки, які заблукали в Європу 40 тисяч років тому – вони вже такими значками користувалися. Декі народи користуються ними досі, бо це – вигідний спосіб комунікації, зберігання інформації. У трипільців піктографія досягла дуже високого ступеню розвитку. Весь мальований посуд, всі орнаменти – у них, як елементи, включались різні знаки. Це дійсно система, яка вдосконалювалась і була дуже зручною, бо при допомозі простого знаку передавалася зрозуміла інформація про дію людини, вид її діяльності, явище, географічні дані, сезон. Так впродовж століть з'являлися нові знаки. Частина знаків була зрозуміла здебільшого тим, хто їх створив. Але були й загальні, які були поширені на території всієї трипільської культури. Всюди їх розуміли однаково – приблизно так, як ми всі розуміємо дорожні знаки [1].

Ще одним прикладом застосування образу людини, як об'єкту для популяризації і реклами є Золота пектораль з Товстої могили (IV ст. до н.е.) та всі інші цінності, які були з нею знайдені, є унікальними мистецькими творами, містять сюжети, які дають змогу виявити і простежити різноманітні форми чоловічого та жіночого одягу, а, головне – його пишне декоративне оздоблення золотими нашивками, аплікаціями з шкіри, декоративними швами. Пектораль, як артефакт світового значення є, безперечно, символом влади, ролі особи в історичному контексті. Сьогодні ми б сказали, що це абсолютно статусна річ, засіб демонстрації впливу, піару, реклами. Крім того, завдяки реалістичним зображенням можна зробити висновки про переважаючі види діяльності скіфів, їх ремесла, технологічні і матеріалознавчі здобутки, а це вже презентація способу і рівня життя [5].

Сюжетні, орнаментальні, з великою кількістю семіотики монументальні зображення, фрески чи рельєфи, грандіозні скульптури чи невеликі за розміром розписи на предметах побуту впродовж розвитку людства і різних культур містили зображення людини. Образ людини – це інструмент, який в усі часи використовувався і використовується досі як найбільш емоційне і переконливе зображення. Завжди за будь-якою, навіть абстрактною, ідеєю стоїть конкретна людина – жрець, наближений до божества, вождь, диктатор, ідеал, впливовий лідер, селебріті, зірка (не принципово, все стосовно часу). Не дивно, і навіть закономірно, що образ людини так широко застосовується в рекламі, у якій завжди і без виключень присутнє або його фактичне використання, або смислове відсилання до нього.

Проектування графічного образу людини в сучасній рекламі на глибинному рівні не особливо відрізняється від первісного. Забезпечення базових потреб, серед яких у першу чергу здатність конкурувати, спонукало людство абстрагуватися і прийти до створення певних діючих систем, які працюють, як схеми за різних умов рівня розвитку людства і суспільства в цілому. Сучасна індустрія реклами, маркетологія досліджує методи психологічного впливу на споживача, враховуючи те, що не змінюється з плином часу – духовні цінності, бажання виділятися чи бути статусним, самоствердження.

Аналізуючи сучасний професійний підхід у створенні графічних рекламних образів людини можемо відзначити три підходи. Перший підхід міститься у створенні рекламного образу переважно за рахунок образу поведінкових ситуацій. Зображено життєві ситуації – одна людина або, частіше, група людей у певному середовищі (вуличному або в інтер'єрі, що вирішено натяком, декількома графічними елементами). Герої виконують дії, так чи інакше пов'язані з об'єктом рекламування. Акцентним як правило є емоційний стан зображених людей.

Другий підхід до рекламної комунікації – створення рекламного образу людини дещо казково-ідеалізованого. Його функція – естетизувати об'єкт рекламування, додати йому міфічності, вишуканості, унікальності, збільшити його привабливість.

Третій підхід – пряме відсилання до образу людини через асоціації, сприйняття об'єкту реклами, відчуття зміни якості життя у споживача, який скористається пропонованим продуктом чи послугою.

Якщо ж говорити про чисто графічні способи створення проектного образу людини, то вони дуже різні, починаючи від реалістичного фотографічного, з великою кількістю деталей, постановочними зрежисованими кадрами, сценарним підходом до

композиції, з спецефектами і до абсолютно спрощених іграшкових фігур типу «Lego».

Монохромні силуетні зображення чи зображення фігури людини в градієнті, ізометрія зі спрощеними іграшковими фігурами, поєднання фотографії і графіки, геометризованість і стилізація антропоморфних зображень, анімовані образотворчі графічні зображення, мультимедійні портрети – основні тренди графічного дизайну на 2020 рік [3].

Отже, роль проектного образу людини як в історичний період, так і на сучасному етапі розвитку рекламної індустрії є однією з актуальних, оскільки в комунікації між виробником і споживачем продукту до нього існує найбільша довіра. Образ людини максимально повно відповідає потребам і очікуванням рекламодавців і споживачів, є яскравим способом візуалізації ідеї за рахунок його універсальності і сили впливу. Він існує як системний об'єкт, що включає в себе різні за структурою компоненти, які активно впливають на емоції, спосіб мислення, формують мотиваційні установки, системи людських цінностей, мають значний ефект переконання.

Список використаних джерел

1. Вітейко М. Трипільська культура залишається суцільною загадкою . *Радіо Свобода*: веб-сайт. URL: https://www.radiosvoboda.org/a/28807991.html (дата звернення: 16.03.2020)

2. Корнилов Л. В, Фильчикова Н. Б. От глашатая до неона. М.: Знание, 1978. 128 с.

3. Пфанштиль И. 20 трендов графического дизайна на 2020 год. *Rusability*: веб-сайт. URL: https://rusability.ru/usability/20-trendov-graficheskogo-dizajna-na-2020-god-infografika/ (дата звернення: 17.03.2020)

4. Старенький І. Трипільська кераміка. *Ключ*: веб-сайт. URL: https://klyuch.com.ua/articles/history/trypilska-keramika/

(дата звернення: 16.03.2020)

5. Скіфська пектораль із Товстої Могили. *Спадщина предків*: веб-сайт. URL: http://spadok.org.ua/starozhytnosti/skifska-zolota-pektoral-iz-tovstoyi-mohyly (дата звернення: 17.03.2020)

6. Чубур А.А. «Венеры» палеолита: взгляд с четырех сторон» «История. Общество. Политика.» 2018. №3(7). Ст.67-81

Лосик Г. І.,
кандидат мистецтвознавства,
завідувач навчально-методичної лабораторії,
ВСП Технологічний коледж
НУ «Львівська політехніка»,
м Львів

УКРАЇНСЬКИЙ ЕТНОСТИЛЬ В ІНТЕР'ЄРАХ ЗАКЛАДІВ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ ЛЬВОВА

На зламі ІІ і ІІІ тисячоліть на території України, зокрема у Львові спостерігається тенденція формування гармонійного художньо-образного предметно-просторового середовища, зокрема підприємств громадського харчування з використанням національних та регіональних етнічних мотивів та традицій. В сучасних українців виникає потреба підкреслювати власну своєрідність, етнічні корені: це відображається в моді на народний стрій, кухню, архітектуру інтер'єру, в якій присутні етнічні мотиви. Найяскравіше переосмислення та використання народних традицій відбувається саме в предметно-просторовому середовищі підприємств харчування, що спеціалізуються на виготовленні страв з національною специфікою, та кількість яких постійно зростає. Саме тому існує необхідність дослідження цього явища, якому характерне повернення до наших етнічних коренів, народної архітектурно-мистецької спадщини, та специфіки його використання в архітектурі сучасних закладів харчування. Використання етнічних мотивів у проектуванні предметно-посторового середовища передбачає збереження та розвиток етнокультурної ідентичності.

У нашій роботі досліджено та проаналізовано 6 закладів громадського харчування Львова в яких використані етнічні мотиви.

Композиція інтер'єру створюється на основі поєднання таких його складових: архітектурно-конструктивних елементів, меблів та обладнання, оздоблення, предметів декору, фактур і текстур матеріалів, що використовуються в інтер'єрі, колористики, освітлення. Основні засоби художньої організації інтер'єру: колір, освітлення та синтез мистецтв, форма, стильова єдність предметного наповнення із загальним вирішенням інтер'єру мають бути композиційно упорядковані [1, с. 107].

У ресторані «Батьківська оселя» (вул. Кульпарківська, 222) стіни облицьовані деревом, на стінах прикріплені полиці, де розміщений дерев'яний та керамічний посуд. Меблі ресторану – столи та лави, виготовлені з дерева, що було характерним явищем для українського житла кінця XIX ст. Масивні столи вкриті вишитими скатертинами, в яких відображені етнічні мотиви. Доповнюють інтер'єр сухі рослинні та квіткові композиції, штучні квіти та рослини.

Інтер'єри закладів ТМ «Вареники ТУТ» (ТЦ "Forum Lviv", вул.Під Дубом, 7Б; ТРЦ "Victoria Gardens", вул. Кульпарківська, 226а; ТЦ "King Cross Leopolis", с. Сокільники вул. Стрийська, 30) виконано в українському стилі. Автентичні елементи декоративно-ужиткового мистецтва використані в основі декору інтер'єру, зокрема, гуцульська мальована кераміка, керамічний посуд на стелі, художні розписи на стінах.

Ресторан «Українське подвір'я» (вул. Михальчука, 1) обладнаний дерев'яними, масивними меблями для сидіння та столами, що відповідає зразкам меблів кінця XIX початку XX ст. Заслуговує на увагу імітація вікон, що були характерні для українського житла кінця XIX ст. Стіни білі, прикрашені декоративними квітами – соняхами. На стінах полиці, де розміщений дерев'яний посуд та предмети побуту. Світильники виконані з природних матеріалів.

В інтер'єрі обіднього залу «У пані Стефи» (проспект Свободи, 10) стіни виконані в білому кольорі на яких розміщена мальована кераміка. Меблі дерев'яні, столи вкриті тканими скатертинами. Для зонування простору використовуються перегородки між столами, які декоровані вишитими рушниками орнаментика та колористика яких належить до Карпатського регіону. Пліт з горщиками, український народний одяг та віз доповнюють українську тематику інтер'єру закладу. В якості декоративного оздоблення використано „букети" із колосків, різних сухих трав та квітів, безсмертників та дідух – символ урожаю, добробуту, багатства, безсмертного предка, зачинателя роду, духовного життя українців, оберега роду. Згідно із традиціями, дідух – це останній обжинковий сніп. Овес, жито, пшениця, льон – його основні складові. Солом'яний оберіг — це дух предків, дідів, збереження традицій і пам'яті родини. Це символ доброго врожаю, миру й злагоди в родині, достатку в домі. Традиція ставити в оселі на покуті дідуха походить ще з дуже давніх часів. У дохристиянських віруваннях він був утіленням бога Коляди, символом пам'яті про предків [2].

Інтер'єр закладу «Матусині вареники» (вул. Лисенка, 11) прикрашений гуцульськими килимами на білих стінах, що є характерним для Карпатського регіону. Цікавим вирішенням освітлення інтер'єру є світильники у вигляді колеса. Дерев'яні меблі – масивні столи та крісла з профільованими спинками відповідають стилістиці інтер'єру. Яскравим прикладом відтворення етнічних мотивів в інтер'єрі закладу є барний прилавок з полицями, який нагадує дерев'яний масивний прилавок традиційної української корчми. У інтер'єрі залу використано солом'яну стріху, що передає дух минувшини.

У ресторані «Сім поросят» (вул. Степана Бандери, 9) стіни білені, прикрашені декоративними стилізованими розписами у вигляді квіткових композицій, фризів. Стеля біла, прикрашена декоративними квітами – соняхами. Колони прикрашені квітковими розписами. Меблі дерев'яні: крісла оздоблені різьбленням та профілюванням, використано лави та бамбетлі. На дерев'яних полицях розміщений декоративний посуд та дерев'яні знаряддя праці. Світильники на стелю стилізовані: їхні абажури мають вигляд кошиків з лози, дерев'яних посудин тощо. У бенкетному залі дві стіни облицьовані зрубом та дві мазані з орнаментальними розписами. Також використано імітацію піддашку з профільованими стовпцями, та підкосами, на які опираються виноси стріхи, керамічну вазу з гуцульськими орнаментами та різьблені розетки, які прикрашають одвірки дверей – що характерне карпатському, зокрема гуцульському регіонові. Імітовані віконні отвори прикрашають вишиті рушники.

На основі композиційного аналізу досліджених інтер'єрів підприємств харчування, в яких використані етнічні мотиви, можна сформулювати наступні висновки: стіни залів таких закладів зазвичай облицьовані деревом або побілені та оздоблені художнім розписом у вигляді орнаментальних композицій. Меблі для сидіння (стільці, крісла, лави), столи найчастіше виготовляють з дерева, вони простих форм, масивні або мають сучасні чи класичні стильові риси. Серед декоративних елементів найчастіше зустрічаємо автентичні предмети ужиткового характеру, знаряддя праці: вози, колеса, веретена тощо; декоративну кераміку: тарелі, миски, глечики; декоративні тканини: рушники, верети, килими, елементи народного строю; елементи озеленення: вазони, сухі рослинні та квіткові композиції, штучні квіти та рослини. Світильники, що використовуються у інтер'єрах – переважно стилізовані, часто з природних матеріалів, як абажури використано предмети декоративно-ужиткового мистецтва (колеса, кошики з лози, дерев'яний посуд). Колірна гама інтер'єрів зазвичай дуже широка, найчастіше характеризується поєднанням великої кількості кольорів, зокрема у розписах та декоративних елементах, які належать різним регіонам.

Відображення кращих здобутків традиційного мистецтва українців західного регіону розрахована не лише на туристичний бізнес і рекламу традиційної української культури, а й на її популяризацію та подальший культурний розвиток серед громадськості. Тому, логічними є численні інтерпретації етнічних мотивів у інтер'єрах громадського харчування міста. Звідси така посилена увага до декорування інтер'єрів, а саме ресторанів, у традиціях українського народного мистецтва. Від часу

отримання Україною незалежності, спостерігається етнічне відродження, що характеризується посиленим зацікавленням широких мас до власної історії, культури, побуту, традицій, з підвищеним прагнення відтворення в різних формах своєї самобутності. Дизайнери України постійно ведуть пошук стилістики інтер'єрів закладів громадського харчування та розваг, керуючись історичними здобутками мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грицюк Л. С. Проектування закладів харчування / Грицюк Л. С., Лінда С. М., Якубовський В. Б . – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 184 с.
2. Дідух [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://traditions.in.ua/zvychai-ta-obriady/obriadova-symvolika/279-didukh

Матоліч І.Я.,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри дизайну
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ОЗЕЛЕНЕННЯ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ: ОСНОВНІ ПРИЙОМИ

Якість та комфорт вулиць залежить від різних факторів: безпеки, доступності і безбар'єрності, мікроклімату, освітлення, відчуття затишку, незагазованості й рівня шуму. З-поміж них є дуже важливий фактор – озеленення. Воно створює прохолоду і затінок, затримує вологу, захищає від пилу і шуму в зелену пору року, дає відчуття захищеності та затишку, зрештою, надає простору естетики. Люди охочіше пересуваються містом зеленими вулицями й уникають тих, де рослин немає. Озеленення сучасного міста є регламентованим процесом, не менш точним, аніж правильне прокладання комунікацій. Міські озеленені простори відповідають певному функціональному призначенню й проектуються відповідно до принципів садово-паркового мистецтва.

Озеленені простори є елементами єдиної цілісної міської системи озеленення, яка повинна гарантувати життєво необхідне рівномірне розташування зелених покривів у місті, що відповідає не лише санітарно-гігієнічним, але й естетичним потребам.

Елементами цієї системи озеленення є озеленені простори, які виконують різні функції: парки, сквери, бульвари, сади тощо.

Парк культури і відпочинку розміщується в житловій забудові; має в комплексі, окрім озеленених і водних просторів, культурно-освітні заклади, розважальні споруди і заклади харчування.

Спеціалізація парків може здійснюватися за двома напрямами – залежно від переважання одної з рекреаційних функцій чи за віковою ознакою.

Спеціалізовані парки можуть створюватися на основі переважання елементів культурного ландшафту (виставкові та глядацько-атракційні парки) чи з максимальним збереженням природи (природні парки) [3, с. 71-72].

Спортивні парки розміщуються максимально близько до житлової забудови. До їх складу входять спортивні наземні і партерні споруди.

Ботанічні парки і сади максимально віддаляють від промислових підприємств, які забруднюють повітря шкідливими для рослин газами; розміри ділянки повинні забезпечувати сорти рослин згідно наукової схеми експозиції.

Зоологічні сади й парки мають широку мережу стежок для прогулянок, безпечних для відвідувачів і таких, що забезпечують огляд ландшафту, а також капітальними спорудами для розміщення тварин та птиць згідно наукової схеми експозиції.

Дитячі парки розміщуються в житловій забудові, при цьому вони віддаляються від головних магістралей. Їх обладнують різними конструкціями для фізичного і спортивного розвитку дітей. У складі таких парків бажаною є присутність закладів виховного характеру.

Сади розташовують серед житлових споруд. Це повністю залежить від місцевої ініціативи. Вони також можуть мати споруди (альтанки, лавки і т.д.) для особистого спілкування. У південних районах більш поширеними є фруктові сади, у північних – частіше використовують декоративні породи дерев і кущів.

Сквери влаштовують на вулицях, площах і перед громадськими спорудами. Їх обладнують лавками для сидіння, а також тут можуть бути кіоски, павільйони, архітектурно-декоративні елементи.

Бульвари – озеленені смуги на проїжджій частині вулиці чи набережній (якщо їх ширина не менше 40 м.), слугують для пішохідного руху, короткочасного відпочинку, а також виконують санітарно-захисні функції.

Лісопарки мають обширні території (не менше 50 га) за містом, живописні природні умови, зручне транспортне сполучення з містом.

Зони масового відпочинку передбачають наявність водоймищ, придатних для спортивних занять і купання, зелених насаджень, а також

зручних транспортних сполучень з містом. У складі зони повинні бути спортивні, розважальні і культурно-побутові заклади [3, с. 73-74].

Зростаюча роль приміської зони в організації відпочинку визначає необхідність створення спеціалізованих парків для ігор і відпочинку на «порозі міста», включаючи парки атракціонів, а також розвиток природних парків, зон туризму, відпочинку на воді, риболовлі, водного спорту.

У великих промислових містах відбувається зниження ролі центральних міських парків в організації активного відпочинку населення, віддалених від цих парків нових житлових районів. Разом з тим центральні міські сади і парки зберігають свої функції зон масового спілкування, загальноміських центрів розваг, видовищ, інформації і культурно-просвітньої роботи, тихого відпочинку і прогулянок.

В озелененні міської території застосовують деревні, кущові і трав'яні насадження – килимові газони (партерна зелень), квіткові насадження, ампельні насадження, що в'ються та звисають, кактусові й пальмові екзотичні для літніх висадок та ін. Ці види насаджень можуть бути різних форм і поєднань. Так, можлива висадка деревних і кущових рослин окремо й групами.

Значний естетичний ефект дає поєднання килимових газонів з окремими невеликими групами дерев, живописними групами кущів, квітковими насадженнями – клумбами, куртинами і т.д. Такий метод сприяє чіткому сприйняттю архітектурного простору міського середовища і водночас надає їй композиційної цілісності та завершення [2, с. 76].

Архітектурна композиція плану парку, саду, скверу й будь-якої іншої озелененої ділянки характеризується поєднанням різних частин території, розміщенням майданчиків і споруд, насаджень, напрямів доріг, визначеними розмірами всіх елементів, що входять до складу цього простору. Вельми вагомим у композиції плану є організація простору і перспективи, тобто вигляд з різних точок огляду. В одному випадку той чи інший простір на озелененій території може бути обмежений рослинністю чи спорудами, і тоді утворюються замкнуті перспективи. В іншому випадку простір організується так, що відкриваються глибокі, відкриті перспективи.

Композиція плану в садово-парковому мистецтві вирішується трьома різними прийомами: регулярним (геометричним), пейзажним і змішаним [1, с. 225].

Регулярний прийом іноді називають класичним. Він характеризується чітким розмежуванням території на частини правильного геометричного окреслення, звичайно симетрично

розташовані, перевагою прямих і широких алей, правильною геометричною формою майданчиків, водоймищ, квітників, використанням формованих (стрижених) дерев і кущів.

Пейзажний прийом називають також ландшафтним чи живописним, характеризується вільним групуванням дерев, кущів, квітів, неправильною формою водоймищ і площ, переважно звивистих доріжок.

Змішаний прийом полягає в поєднанні регулярного і пейзажного прийомів [1, с. 226-227].

У створенні садово-паркової композиції важливе естетичне значення відіграють водні поверхні – озера, ріки й декоративні басейни. Водойми сприяють створенню значної кількості затишних закутків і різних оглядових майданчиків. Водна поверхня, фактура якої є контрастною до каменю й озеленення, урізноманітнить палітру навколишнього середовища і сформує повноцінний гармонійний ландшафт.

Таким чином, різноманітні міські озеленені простори роблять його більш естетичним і комфортним для життя. Окрім цього, озеленення міського простору на сьогодні є ефективним засобом для поліпшення екологічної ситуації в містах, воно дає можливість створювати унікальні дизайни, що наповнюють вулиці та будівлі живою рослинністю без залучення додаткових територій.

Список використаних джерел:

1. Горохов В. А. Городское зеленое строительство: учеб. пособие для вузов / В. А. Горохов. – М.: Стройиздат, 2003. – 416 с.

2. Брагина В. И. Вертикальное озеленение зданий и сооружений / В. И. Брагина, З. П. Белова, В. М. Сидоренко. – К.: Будівельник, 1980. – 173 с.

3. Покатаев В. П., Михеев С. Д. Дизайн и оборудование городской среды: учеб. пособие для вузов / В. П. Покатаев, С. Д. Михеев. – Ростов на Дону: Феникс, 2012. – 408 с.

Трембач. Л.В.,
асистент кафедри архітектури та містобудування
ПВНЗ Університет Короля Данила

АНАЛІЗ ЗМІН МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА, ДЕ ВРАХОВАНО ЛЮДСЬКИЙ МАСШТАБ

Актуальність теми: З кожним роком все більшого поширення набувають ідеї зміни міських просторів з урахуванням людського виміру. Ми живемо в революційний час, коли епоха індустріальних та модерністських міст відходить в минуле. В Америці та країнах Європи найвищою цінністю для планувальників стає людина, всі простори проектують для людей, а безлюдні місця вважають «мертвими». Знову важливим елементом в плануванні міст стає людський масштаб.

Предмет дослідження: міста і простори, які заохочують людей до перебування в них.

Об'єкт: публічні простори Івано-Франківська.

Виклад основного матеріалу.

Впродовж тривалого часу значний вплив на урбаністів та містобудівників мали ідеї модерністів. Підходи до планування міст модерністами було оформлено і викладено в Афінській хартії, яку затвердили 1933 року на 4-му з'їзді CIAM (Міжнародний Конгрес Архітекторів Модерністів), а в 1943 році опубліковано у Парижі. Серед ідей ефективного розселення, жорсткого функціонального зонування та транспортної сегрегації значно зменшується значущість комфорту для населення. В модерністських містах формується розрив між людиною і середовищем, між проектантами, їхніми проектами і мешканцями, стираються зв'язки між індивідами та історичною пам'яттю.

Сьогодні піку популярності досягає напрям створення міст «дружніх до людей». Це міста, де створені умови комфортного перебування в громадських просторах, де простори сплановані так, щоб заохотити до піших прогулянок та соціальної активності, де люди відчувають безпеку перебуваючи в громадських просторах.

Ідеї проектування міст для людей зародились на основі нового напряму під назвою «новий урбанізм», який пропагує збереження історичної спадщини, концепції розумного міста, «зелені» будинки, пішохідну доступність роботи, житла та об'єктів інфраструктури, розвиток міста в напрямку заміщення індивідуального транспорту громадським.

Чи є Івано-Франківськ містом дружнім до людей? Однозначно важко відповісти на це запитання, оскільки забудова на рекреаційних

територіях та спорудження нових закритих масивів мають негативний вплив на формування відкритих та доступних громадських зон.

Проблема багатьох сучасних індустріалізованих міст – це перенасичення транспортом. Поштовхом до неконтрольованого збільшення автомобілів були нехтування пішохідним рухом та громадським простором, будівництво окремих споруд та ізольованих мікрорайонів. Як наслідок виникає ряд проблем, які негативно відбиваються на функціонуванні міста, як живого організму, і відповідно на якості життя містян. Автомобілі витісняють пішоходів, роблять перебування на вулицях небезпечним. З досвіду інших країн зменшити кількість автомобілів за рахунок будівництва нових, ширших доріг не вдасться: більше доріг – більше авто. Рішенням проблеми може стати розвиток мережі громадського транспорту і заборона руху автомобілів окремими частинами міста. В цьому напрямку рухається Івано-Франківськ.

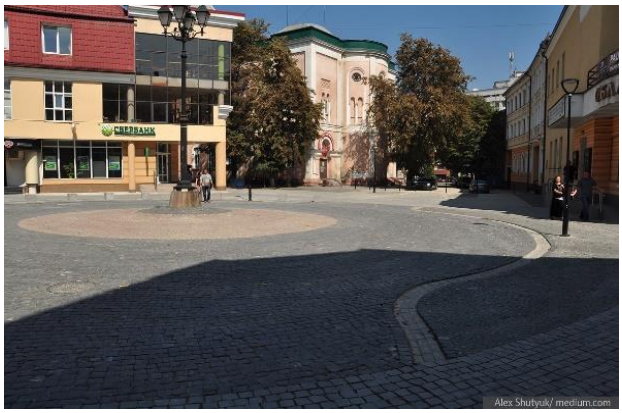

У всьому світі спостерігається потреба у жвавих, безпечних, витривалих і здорових містах.

В історичній частині міста, де ще не так давно спостерігалось загромадження автомобілями багато просторів зробили суто пішохідними. 2015 року пішохідною стала вулиця Шевченка, а у 2017 році - центральна територія міста в межах вулиць Галицька, Станіславська, Тринітарська, Шеремети, Старозамкова, Страчених Націоналістів, Вірменська, Труша, пл. Ринок та майдан Шептицького. Цьому сприяла транспортна концепція «Мобільний Івано-Франківськ», розроблена експертами німецької програми Develop-Green Cities.

«Середмістя Франківська наповнилося життям», - Володимир Радевич, куратор програми «Стала Мобільність» платформи «Тепле Місто» в Івано-Франківську.

На оновлених вулицях розмістили вуличні меблі, зробили нове освітлення, тому вони стали не тільки комфортніші для денних прогулянок, а й безпечніші для вечірніх. Безпека дуже важливий фактору плануванні міських просторів. Аргументи про важливу роль

безпеки на вулицях міста наводить Джейн Джекобс у своїй книзі «Смерть і життя великих американських міст». Можливість безпечно пересуватись містом – обов'язкова риса привабливого і життєздатного міста. Коли вулиці безпечні – місто жваве, у жвавому місті невідворотно відбуваються соціальні процеси, а отже воно - живе.

Важливо, що велика кількість людей на вулиці не завжди означає, що воно жваве. Часто шляхи руху є транзитними. В такому випадку люди не беруть участі у соціальному житті міських просторів.

Рисунок 1 Люди затримуються у просторі ,
Рисунок 2 Люди проходять транзитом

Рисунок 3 Люди затримуються біля вітрин,
Рисунок 4 Переважно транзитний рух

Важливими показниками є витривалість і здоров'я міста. Ці показники значно покращуються, коли велика частина транспортної інфраструктури працює за принципом «зеленої мобільності». Коли населення пересувається містом пішки, велосипедами або громадським транспортом, зменшується споживання ресурсів, повітря стає чистішим, а навколишній простір тихішим. Щоденні пішохідні прогулянки чистим, тихим міським простором сприяють покращенню здоров'я населення міста. В умовах погіршення здоров'я через малорухливий спосіб життя,

заохочення людей ходити пішки стає напрямком охорони громадського здоров'я. В цьому плані Івано-Франківськ рухається в правильному напрямку. Проявляється це в облагородженні центру міста, облаштуванні кількох велосипедних доріжок і розвитку муніципального громадського простору. Сподіваюсь міська влада на цьому не зупиниться, і забезпечить розвиток велосипедної мережі, яка сполучить всі частини міста, а також зробить привабливою для піших прогулянок і периферію.

Список використаних джерел

1. Livejournal веб-сайт. URL: https://alex-shutyuk.livejournal.com/502595.html
2. Livejournal веб-сайт. URL: https://gre4ark.livejournal.com/83009.html?utm_ source=fbsharing&utm_ medium=social
3. Вікіпедія. веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia. org/wiki/ %D0%9D %D0%BE %D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%83%D1%80%D0%B1%D0%B0%D 0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC#%D0%A0%D0%B5%D0%B0%D0% BB%D1 %96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F
4. Джекобс Джейн Смерть і життя великих американських міст. Москва: Нове видавництво, 2011. 460 с.
5. Йен Гейл Міста для людей. Київ: Основи, 2018. 280с.
6. Курс. веб-сайт. URL: https://kurs.if.ua/news/transportna_kontseptsiya_ mobi lnyy_ivanofrankivsk_peredbachaie_rozvytok_velosypednogo_ta_pishohidno go_ruhu_ i_zvilnennya_vid_avto_tsentru_mista_14554.html/
7. Курс. веб-сайт. URL: https://kurs.if.ua/ news/vulytsya_ shevchenka_ v_ivanofrankivsku_stala_ pishohidnoyu_zonoyu_16235.html/
8. Репортер. веб-сайт. URL:http://report.if.ua/socium/yak-stvoryuvaly-pishohidni-centry-lvova-ta-ivano-frankivska/

Шевчук Мирослава Олегівна,
кандидат хімічних наук,
доцент кафедри будівництва
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ.

ПОРУШЕННЯ ІНСОЛЯЦІЇ В УМОВ СУЧАСНОГО БУДІВНИЦТВА

В області архітектурно-будівельного проектування термін інсоляція означає опромінення територій прямими сонячними променями. В сучасних умовах будівництва роль прямого сонячного світла, як природного загальнооздоровчого чинника значно підвищилася, оскільки багатоповерхові будинки в містах стають все більш відірваними від природних умов.

Інсоляційний режим житлових та громадських споруд та територій житлової забудови регламентований в нашій країні санітарними нормами. В основу санітарних норм покладені результати досліджень впливу прямого сонячного світла на шлункову паличку, яка умовно розміщувалася в приміщеннях на рівні підвіконня. Виходячи з цих вимог санітарні норми встановлюють тривалість безперервного добового опромінення приміщень.

Необхідна психологічна та оздоровлююча дія інсоляції повинна також бути забезпечена в житлових та громадських спорудах та територіях житлової забудови. Виняток складають приміщення, де за умовами технології інсоляція не допускається, до таких відносяться: операційні, реанімаційні зали лікарень, виставочні зали музеїв, хімічні лабораторії, книгосховища, архіви та ін.

У теперішній час переважною тенденцією в містах України стало ущільнення забудови житлових кварталів, особливо центральних районів міст, зведенням торговельних і громадських будівель. Така щільність призводить до порушення ДБН, створює проблеми, що пов'язані з імовірним затіненням приміщень житлових будинків у зв'язку із зазначеними трансформаціями житлових кварталів, результатом чого є підвищення в експертній практиці частоти вирішення питань, пов'язаних з дослідженням передбачуваного негативного впливу новобудов на інсоляційний режим існуючих житлових будинків.

Нормування й розрахунок інсоляції є найбільш гострою економічною та соціально-правовою проблемою. З переходом землекористування та будівництва на ринкову основу норми інсоляції будівель стали головним чинником, що стримує прагнення інвесторів, власників і орендарів земельних ділянок до переущільнення міської

забудови з метою отримання максимального прибутку. Тривалість інсоляції приміщення залежить від величини інсоляційних кутів вікон, їх орієнтації стосовно країн світу та габаритів і віддаленості будівель, розташованих поблизу. Зазначена проблема є особливо актуальною як для центральних районів великих та малих міст – у кварталах зі сформованою житловою забудовою збільшується щільність забудови за рахунок будівництва чи реконструкції (збільшення габаритів) торговельних і громадських будівель. У зв'язку із цим тривалість інсоляції приміщень існуючих житлових будинків може бути суттєво зменшена та не відповідати вимогам державних будівельних норм, тобто вимогам ДБН.

Інсоляція, що нормується на території України, регламентована наступними нормативними документами: ДБН-360-92** «Містобудування. Планування та забудова міських та сільських поселень» (розділ «Регулювання мікроклімату»). Державними санітарними правилами «Планування та забудова населених пунктів» Держ Сан ПіН 173-96 Згідно з ДБН-360-92** "Містобудування. Планування та забудова міських та сільських поселень" розділу "Регулювання мікроклімату" рекомендується:

- розміщення та орієнтація житлових та громадських будинків (за винятком дитячих дошкільних установ, шкіл-інтернатів) повинні забезпечувати тривалість інсоляції житлових приміщень, визначених нормами, та території не менш 2,5 годин; на день на період з 22 березня по 22 вересня для міст, що розташовані на південь від 58˚ п.ш.

- розміщення та орієнтація будинків дитячих дошкільних установ, загальноосвітніх шкіл, шкіл-інтернатів, установ охорони здоров'я та відпочинку повинні забезпечити безперервну трьох годинну тривалість інсоляції в приміщеннях, передбачених «Санітарними нормами та правилами забезпечення інсоляції житлових та громадських будинків та території житлової забудови»;

- в умовах забудови дев'ятиповерховими будинками та більше допускається одноразова переривчастість інсоляції житлових приміщень за умов збільшення сумарної тривалості інсоляції впродовж дня на 0,5 год. відповідно для кожної зони.

- в житлових будинках меридіонального типу, де інсолюються всі кімнати квартири, а також при реконструкції житлової забудови або при розміщенні нового будівництва в особливо важких містобудівних умовах (історично-цінне міське середовище, коштовна підготовка території, зона загальноміського та районного центру) допускається скорочення тривалості інсоляції приміщень на 0,5 год.

Згідно з Державними санітарними правилами «Планування та забудова населених пунктів»: розміщення та орієнтація житлових та громадських споруд висотою 5 та більше поверхів повинна втілюватися з урахуванням забезпечення нормативної тривалості інсоляції згідно «Санітарних правил забезпечення інсоляції житлових та громадських споруд та території житлової забудови», а також норм освітлення згідно з СНіП II-4-79 «Природне та штучне освітлення».

В Україні тривалість інсоляції повинна складати для житлових приміщень та прирівняних до них будинках та дворових територіях не менше 2,5 годин на добу в період з 22 березня по 22 вересня. Нормативна тривалість інсоляції повинна бути забезпечена: в житлових квартирах – не менш, ніж в одній кімнаті в одно-, двох-, трьох кімнатній квартирі та не менш, ніж в двох житлових кімнатах в чотирьох кімнатній квартирі, спальнях гуртожків та готелях (не менш ніж в 60% кімнат). Розміщення та орієнтація основних функціональних приміщень дитячих дошкільних закладів, загальноосвітніх шкіл, шкіл-інтернатів, закладів охорони здоров'я та відпочинку повинні забезпечувати безперервну трьох годинну інсоляцію на добу. Нормативна трьох годинна інсоляція повинна бути забезпечена на територіях дитячих, ігрових, спортивних майданчиках житлових будинків, дошкільних закладах, школах, спортивних зонах та зонах відпочинку.

“Інсоляційний конфлікт” виникає, в основному, між забудовником і мешканцями існуючих житлових будинків. Тому контролюючі служби обмежуються вимогою експертних висновків відносно впливу новобудови на навколишні житлові будинки чи дитячі установи і тільки зрідка вимагають висновків про дотримання норм інсоляції житлових приміщень (квартир) у нових будинках. Однак переконана, що при затвердженні проектної документації необхідно також аналізувати інсоляцію квартир і в проектованих житлових будинках. Адже виникають ситуації, коли навіть при дотриманні норм інсоляції мікроклімат в квартирах далеко не оптимальний. Наприклад, у трикімнатній квартирі дві житлові кімнати орієнтовані на північну сторону горизонту, одна – на південну. Очевидно, що у двох кімнатах інсоляція відсутня і при цьому суттєво погіршується температурно-волісний режим та психологічний мікроклімат цих приміщень. В третій кімнаті, яка часто є спальним приміщенням, можливий перегрів через надмірну тривалість інсоляції. Формально згідно з ДБН В.2.2-15-2005 [5] норма інсоляції виконується, однак умови проживання в цій квартирі не можна назвати комфортними. Недопустимо, коли в нових проектах житлових будинків не дотримано норми інсоляції в одній чи декількох квартирах. Це істотно знижує якість приживання, цінову вартість

квартир, підвищує можливість появи хронічних захворювань у мешканців.

Тому вихід вважаю один, державні контролюючі установи, муніципальні служби міста, які відповідають за затвердження містобудівних і проектних рішень, повинні вимагати у забудовників і проектантів висновок про інсоляційний режим житлової забудови, яка знаходиться у найближчому оточенні до проектованої будівлі (комплексу). Висновок про можливі зміни інсоляційного режиму й порушення норм інсоляції у житлових приміщеннях існуючих будинків і територій повинні враховуючи спеціалізовані установи або ліцензовані фірми.

Список використаної літератури:

1. Дьомін М., Левітан Я. Соціально-демографічні процеси та основи державної містобудівної політики в Україні // Проектно-планувальні аспекти містобудування. – К., 2004. – Вип. 7. – С. 47–56.

2. Бєломєсяцев А.Б. Філософські основи архітектури / Інститут сучасного мистецтва Академії мистецтва України. – К.: ІПСМ АМУ, 2005. – 369 с.

3. ДБН 360-92**. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень / Державний комітет України з будівництва і архітектури. – К., 2004.

4. СанПиН 2605-82. Санитарные нормы и правила обеспечение инсоляцией жилых и общественных зданий и территории жилой застройки. – М., 1982.

5. ДБН В.2.2-15-2005. Житлові будинки. Основні положення / Державний комітет України з будівництва і архітектури. – К.

КОНФЕРЕНЦІЯ:
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Борович О.В.,
к.е.н.. професор кафедри фінансів та обліку
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ПЕРЕТВОРЕННЯ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА РЕОРГАНІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Реформою фінансування системи охорони здоров'я України передбачено змінити характер відносин між постачальником медичних послуг та їх замовником – відповідним розпорядником бюджетних коштів. Вирішення цього завдання можливе шляхом реорганізації, тобто перетворення медичних закладів у повноцінні суб'єкти господарювання, зокрема у комунальні неприбуткові підприємства.

Реорганізація – це повна або часткова заміна власників корпоративних прав підприємства, зміна організаційно-правової форми організації бізнесу, ліквідація окремих структурних підрозділів або створення на базі одного підприємства кількох. Її (реорганізації) метою є досягнення певного економічного ефекту та здійснення системних змін, а наслідком – передача правонаступнику майна, коштів, прав та обов'язків ліквідованого суб'єкта господарювання. Відповідно до чинного законодавства України реорганізація юридичної особи здійснюється шляхом злиття, приєднання, поділу, виділення або перетворення.

У разі перетворення одного суб'єкта господарювання в інший змінюється його організаційно-правова форма, а до новоутвореного суб'єкта переходять всі майнові права і обов'язки попереднього суб'єкта господарювання (положення про правонаступництво має бути зазначене у Статуті відповідної юридичної особи - правонаступника). Реорганізація юридичної особи не тягне за собою безумовне припинення трудових відносин. Відповідно до частини третьої ст. 36 КЗпП у разі реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення) підприємства, установи, організації дія трудового договору працівника продовжується [1].

Реорганізація здійснюється після прийняття відповідною місцевою радою територіальної громади села, міста, району чи області рішення про

припинення діяльності закладу охорони здоров'я шляхом його реорганізації у комунальне підприємство. Таке рішення має містити наступні відомості:

- порядок й умови здійснення припинення шляхом перетворення, у т.ч. відомості про персональний склад комісії з реорганізації (до якої переходять повноваження з управління установою), її голову, реєстраційні номери облікових карток платників податків порядок та строки пред'явлення кредиторами своїх вимог до установи (від 2- х до 6 – ти місяців);

- розмір статутного капіталу та найменування новоствореного підприємства;

- передання повноважень щодо контролю за виконанням цього рішення виконавчому комітету відповідної ради або іншому уповноваженому органу.

Протягом трьох робочих днів з дати прийняття рішення [3] голова комісії з перетворення надає Державному реєстратору:

а) оригінал або нотаріально засвідчену копію рішення про припинення діяльності закладу охорони здоров'я;

б) документи, які підтверджують особу (паспорт, нотаріально засвідчена копія довіреності, якщо документи подаються представником за довіреністю) та повноваження особи [2].

Державна реєстрація в ЄДР рішення про реорганізацію суб'єкта господарювання здійснюється протягом 24 годин після надходження документів, крім вихідних та святкових днів [2]. В такий же термін здійснюється і оприлюднення даного рішення.

Комісія з реорганізації:

- розробляє статут комунального некомерційного підприємства;
- проводить інвентаризацію майна закладу. Передача нерухомого майна здійснюється на підставі даних бухгалтерського обліку відповідних бюджетних установ щодо такого майна та результатів обов'язкової його інвентаризації;
- розглядає вимоги кредиторів. Відповіді кредиторам за результатами розгляду надаються протягом 30 днів з дня отримання вимоги, а задоволення вимог – протягом строку, визначеного рішенням про реорганізацію закладу (від 2 до 6 місяців);
- готує передавальний акт. У даному документі вказується майно, права та зобов'язання, які передаються до підприємства правонаступника.

Невід'ємною складовою процесу реорганізації є переоцінка основних засобів установи, яку проводить незалежний оцінювач. Переоцінці підлягають зазначені активи, за умови, що справедлива

вартість суттєво (більш як на 10 %) відрізняється від їх залишкової вартості.

Затвердження передавального акту та статуту новоствореного підприємства, підготовлених комісією з реорганізації, проводиться радою територіальною громади – органом, який прийняв рішення про припинення бюджетної установи [3]. Затверджений передавальний акт підписується головою і членами комісії з реорганізації.

Після чого здійснюється державна реєстрація припинення діяльності медичної установи та новоутвореного комунального некомерційного підприємства. З цією метою голова комісії з реорганізації подає державному реєстратору заяву про реєстрацію новоствореної юридичної особи у зв'язку з перетворенням та заяву про включення до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Тобто, підприємство зі статусом неприбуткової організації може отримувати й інші доходи від здійснення діяльності, що визначені його статутом. Наприклад, може отримувати дохід не тільки у вигляді дотацій, медичної субвенції, отриманих із державного або місцевих бюджетів, коштів за договорами з Національною службою здоров'я України, а також і від надання платних послуг, що передбачені статутом, зокрема, від здавання приміщень чи обладнання (інструментів) в оренду; від продажу власних основних засобів; у сумі відсотків від розміщення вільних коштів на банківському депозиті; у сумі позитивної курсової різниці від перерахунку іноземної валюти, отриманої як дохід від статутної діяльності.

Отже, реорганізація є найкращим способом запобігання надмірному навантаженню на бюджети, а також дозволяє захистити установи від приватизації (за умови, що утворені комунальні підприємства будуть внесені до переліку об'єктів комунальної власності відповідної територіальної громади, що не підлягають приватизації).

Аналіз нормативно-правових актів дозволяє стверджувати, що у процесі реорганізації медичних закладів - установ у комунальні некомерційні підприємства важливим є проведення оптимізації штатної чисельності працівників. Під час цього процесу окремі працівники можуть бути переведені на інші посади чи в інші структурні підрозділи. Водночас, звільнення можливе лише у випадку скорочення штату. Задля недопущення можливого свавілля з боку керівників таких підприємств закликаємо громадянське суспільство не бути байдужими та брати участь у створенні спостережних рад, які є дорадчим органом, і делегувати до них представників громадськості, благодійних, релігійних організацій, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, волонтерів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодексу законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08.
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003р. № 755-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15.
3. Цивільний Кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15.

Бринзей Б. С.,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри підприємництва, торгівлі та біржової
діяльності імені академіка УАН Зіновія Маніва,
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ЦИФРОВИЙ МАРКЕТИНГ: ЧОГО БРАКУЄ КОМПАНІЯМ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Цифровий маркетинг (digital marketing) – це використання усіх можливих форм цифрових каналів для просування товару (підприємства). Інтернет, телебачення, радіо, соціальні медіа – усе це інструменти цифрового маркетингу. Як і будь-який інший вид маркетингу, цифровий маркетинг допомагає досягати максимального результату оптимальним способом, тобто дає змогу економити гроші, уникати зайвих неефективних витрат, сприяє підвищенню показників прибутковості, впізнаваності бренду чи продукції на ринках як регіонального значення та міжнародного. Сьогодні вплив традиційних інструментів реклами знижується, маркетинг стає все більш інтерактивним і візуально орієнтованим, зростає вплив чат-додатків.

Сучасні медіа передбачають участь споживача та вірусне поширення інформації, тому виникає потреба в зміні маркетингових підходів та використанні нових маркетингових інструментів. Природний відбір змушує маркетинг змінюватися, оскільки споживачі надають перевагу тим компаніям, які швидше освоюють цифрові канали. З

вищенаведеного слідує, що цифровий маркетинг є однією з важливих сфер сучасного інформаційного суспільства.

Цифровий або digital (діджитал) маркетинг є загальним терміном для маркетингу товарів і послуг, який використовує цифрові канали для залучення та утримання клієнтів. Часто це поняття ототожнюють з інтернет-маркетингом. Digital сьогодні являє собою впливову сферу, і немає іншого такого тренду, який би впливав на світ бізнесу так швидко і потужно, як цифрові технології. Як показало недавнє дослідження Boston Consulting Group (BCG), прогалини у вміннях, потрібних для ефективного провадження маркетингової діяльності на digital-теренах, набагато більші, ніж це уявляють компанії. Ще гіршим є те, що, здебільшого, маркетологи намагаються «наздогнати вчорашній день», спішно освоюючи вміння, які потрібні зараз, а тому залишають поза полем своєї уваги розвиток спроможностей, котрі знадобляться компанії завтра.

Д. В. Яцюк [1] зазначає, що цифровий маркетинг (інтерактивний маркетинг) з погляду маркетингових комунікацій передбачає використання всіх можливих форм цифрових каналів для просування бренду. Комунікації в цифровому маркетингу дають змогу досягати цільової аудиторії в офлайн-середовищі (використання додатків у телефонах, sms/ mms, рекламні дисплеї на вулицях тощо). До складу цифрових медіа, окрім Інтернету, включають: цифрове телебачення, радіо, монітори, дисплеї та інші цифрові засоби зв'язку. Слід зазначити, що до цифрового маркетингу не належить просування за допомогою таких традиційних каналів, як оголошення в газетах, флаєри, реклама на ТБ, білборди. Хоча, якщо на білборді буде вказано QR-код, за допомогою якого можна перейти на сайт, то це вже цифровий маркетинг.

Креативність та знання тонкощів побудови бренду не втрачають актуальності в новій цифровій реальності, маркетинг все більшою мірою стає наукою, що потребує навичок роботи з даними. У час, коли постійно з'являються нові digital-канали й інструменти, маркетингова діяльність мусить проходити все коротші ітераційні цикли, бо інакше компанії не зможуть адаптуватися до стрімких змін у зовнішньому середовищі. Компаніям бракує навичок у царині видео- та мобільного маркетингу, тестування, володіння інструментами організації функції маркетингу у віртуальному просторі. Але зараз фірми не відносять вищезазначені вміння до категорії першочергових, а дуже часто взагалі не розглядають ці види маркетингової діяльності як свої найважливіші бізнес-пріоритети.

Сьогодні цифровий маркетинг використовує п'ять цифрових каналів [2]:

1) мережу Інтернет і пристрої, що надають доступ до неї (комп'ютери, ноутбуки, планшети, смартфони та ін.);

2) мобільні пристрої;

3) локальні мережі (Екстранет, Інтранет);

4) цифрове телебачення;

5) інтерактивні екрани, POS-термінали.

Для залучення та утримання клієнтів компанії, у сучасних умовах розвитку суспільства в переважній більшості використовують інструменти цифрового маркетингу, що реалізуються у мережі Інтернет:

1) Пошукова оптимізація (SEO – Search Engine Optimization) – це комплекс дій, що дозволяє збільшити органічний трафік у пошукових системах.

Зазначений інструмент передбачає:

– перевірку позицій сторінки компанії у пошуковику;

– підбір ключових слів для сайту компанії у відповідності з трендами у конкретних просторово-часових умовах;

– комплексний аналіз ключових слів, що розміщуються в налаштуваннях сайту та в текстових інформаційних повідомленнях про компанію, її продукцію та іншому тематичному контенті;

– дослідження стратегій пошукової оптимізації, зокрема й наборів ключових слів, у компаній-конкурентів;

– перевірку та аудит зворотних посилань (backlinks);

– групування семантичного ядра, де є повний перелік пошукових запитів, ключових форм та словосполучень, що характеризують компанію та надають вичерпну інформацію про її продукцію, тощо.

2) Контент-маркетинг (Content Marketing) передбачає побудову комунікації з потенційними клієнтами завдяки розміщенню спеціалізованої інформації, яка є корисною для цільової аудиторії та асоціюється певним чином з продукцією компанії. Важливе місце при налагодженні комунікацій з цільовою аудиторією з позиції контент-маркетингу займає процес формування орієнтованих цінностей, що притаманні певним сегментам споживачів. Дієвим інструментом у цьому випадку є блог компанії, у якому відбувається комунікація з потенційними клієнтами завдяки оперативному наданню відповідей на актуальні запитання споживачів. Як додаткові засоби можна використовувати поштові розсилки, інформаційні повідомлення різного формату (текстовий, відео, аудіота графічний контент) у соціальних мережах, YouTube каналах тощо.

3) Email маркетинг (Email Marketing) – дуже важливий інструмент комунікацій з цільовою аудиторією. У сучасних умовах багато компаній неефективно використовують цей інструмент, оскільки

орієнтуються не на якісні комунікації з потенційними клієнтами, а на кількісні показники, автоматично розсилаючи велику кількість електронних листів. Орієнтація на кількість негативно впливає на імідж компаній, оскільки значна частка цільової аудиторії негативно ставиться до отримання великої кількості автоматично згенерованих інформаційних повідомлень, відносячи електронні листи до категорії «спам».

4) Маркетинг у соціальних мережах (SMM – Social Media Marketing) – це комплекс дій, що орієнтовані на залучення цільової аудиторії соціальних мереж шляхом створення спеціалізованого контенту, який відповідає специфіці функціонування окремої соціальної мережі та цікава деяким спільнотам користувачів. При деталізації маркетингових стратегій у соціальних мережах компанії переходять до таких видів маркетингу: Facebook Marketing; Pinterest Marketing; Twitter Marketing; LinkedIn Marketing; YouTube Marketing та ін. [3].

5) Онлайн-реклама (Online Advertising) – це маркетинговий інструмент, що залучає клієнтів у мережі Інтернет через різноманітні варіанти рекламних повідомлень.

6) Контекстна реклама – це один з видів онлайн-реклами, що передбачає вибір відвідувачів з певними інтересами, які співпадають з тематикою рекламних повідомлень, та демонстрацію їм відповідного контенту. При розробці та запровадженні контекстної реклами важливо вирішити такі питання:

– визначити продукти, які доцільно рекламувати за допомогою цього виду реклами;

– встановити цільову аудиторію, на яку орієнтована контекстна реклама;

– ідентифікувати просторово-часові межі, в яких буде реклама окремого продукту компанії;

– обчислити фінансові, трудові та часові затрати, які компанія може використати при розробці та запровадженні контекстної реклами;

– визначити мету запровадження контекстної реклами [4].

7) Веб-аналітика (Web-Analytics) – система вимірювання та збору комплексної статистичної інформації про активність на сайті, яку можна всебічно проаналізувати та розробити ефективні рішення щодо підвищення функціональних можливостей вебресурсу у відповідності з потребами відвідувачів з одночасною оптимізацією затрат компанії на підтримку сайту.

8) Мобільний маркетинг – це комплекс заходів, які реалізують через мобільні пристрої та які орієнтовані на просування товарів і послуг з урахуванням особливостей цієї технології. Названий інструмент є дуже

гнучким, оскільки дозволяє компаніям налагоджувати комунікації з цільовою аудиторією через мобільні пристрої завдяки їх зв'язку. Т.П. Данько, О.В. Китова вважають, що «цифровий маркетинг – це маркетинг, що забезпечує взаємодію з клієнтами та бізнес-партнерами з використанням цифрових інформаційно-комунікаційних технологій та електронних пристроїв, у більш широкому сенсі це реалізація маркетингової діяльності з використанням цифрових інформаційно-комунікаційних технологій» [5]. Сучасний маркетинг, якому властива дуальність через його гібридний характер: частина функцій виконується в онлайн, а частина – в офлайн-середовищі.

Таким чином, цифрові технології сьогодні є вирішальним фактором успіху та просування для кожної сфери бізнесу, що дає значні конкурентні переваги для більшості компаній. Цифровий маркетинг являє собою комплексний підхід до просування компанії, її продуктів у цифровому середовищі, а також охоплює офлайн-споживачів. Цифровий маркетинг дає змогу інтегрувати велику кількість технологій (соціальні, мобільні, веб, CRM-системи тощо) з продажами та клієнтським сервісом, забезпечує постійний якісний зв'язок між рекламодавцем та кінцевим споживачем. Він базується на аналітиці даних про користувачів, їх поведінці, проникає в традиційні види комунікацій, щоб захопити увагу аудиторії і перетягнути її у віртуальний світ. Цифровий маркетинг передбачає персоніфікацію, що підсилює вплив маркетингових інструментів на цільову аудиторію, стимулює новий рівень комунікацій та завдяки візуальному контакту дозволяє користувачам відчути реальність запропонованої продукції компанії та прискорити її придбання.

Список використаних джерел

1. Яцюк Д. В. Цифровий маркетинг: майбутнє маркетингових комунікацій в брендингу. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 7. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2015/16.pdf

2. Гриценко С.І. Цифровий маркетинг – нова парадигма розвитку освітніх кластерів в умовах глобалізації. Вісник економічної науки України. 2016. № 1 (30). С. 29–31.

3. Digital Marketing Tutorial [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.tutorialspoint.com/digital_marketing/index.htm.

4. Настройка контекстной рекламы Google [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://livepage.pro/google-adwords-free-course/

5. Данько Т.П. Количественные методы анализа в маркетинге: монография / Т.П Данько, И.И. Скоробогатых. СПб.: Питер, 2005. 384 с.

Бурачок О.І.,
викладач,
Івано-Франківський державний коледж
технологій та бізнесу
м. Івано-Франківськ

РОЛЬ БРЕНД-АМБАСАДОРІВ У ПРОСУВАННІ БРЕНДУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У сучасному світі, зокрема і в бізнесі, галопуючими темпами відбуваються зміни всіх процесів. Глобальною тенденцією, яка зачіпає всі області сучасного життя є діджиталізація, яка змушує компанії встигати за сучасними технологіями, щоб вони не залишилися на узбіччі бізнесу, змушуючи змінювати підходи до ведення бізнесу, всіх бізнес процесів та взаємовідносин між людьми. Чим швидше компанія використовуватиме хайпові інструменти, тим успішнішим буде її бренд. Для виділення компанії та її брендової продукції серед конкурентів вона повинна використовувати новітні засоби маркетингової індустрії, що є сформованим ядром, яке цілісно працює на просування бренду. Якщо раніше ставка більше робилася компаніями на залучення покупців за допомогою гарної продукції, то сьогодні реклама є головним фактором виведення бізнесу на новий рівень. Бренд-амбасадор – це людина яку вибирає компанія по коефіцієнту популярності серед мільйонів жителів планети Земля, які рівняються на неї, хочуть опинитися в колі її спілкування та дослухаються до її думки.

В умовах жорсткої конкуренції бренд-виробники для досягнення максимальних обсягів реалізації своєї продукції винаходять та застосовують різні маркетингові інструменти та заходи. А в епоху діджиталізації коли практично все сучасне життя людей пов'язане із смартфонами та ІТ-технологіями, то і компаніям доводиться шукати свого клієнта саме тут. В хід ідуть засоби діджитал-маркетингу, а саме Social Media Marketing (SMM), що об'єднує широкий спектр заходів, інструментів та засобів для просування бренду та їх продукту в соціальних мережах. Головними діючими особами виступають «агенти впливу» – це люди, які мають вплив на потрібну бренду аудиторію і здатні побудувати взаємовідносини з покупцями з користю для компанії [6].

За даними Influencer Marketing Hub, 82 % споживачів ймовірніше за все звернуть увагу на товари чи послуги, які рекламуються, якщо отримають інформацію про них від лідерів думок [5]. З метою

стимулювання продаж, захоплення цільової аудиторії, управління взаємовідносинами з покупцями європейські та американські компанії активно використовують амбасадорство вже близько десяти років. На превеликий жаль, а Україні такий формат співпраці виробників та «послів бренду» є ще недооціненим. Посол бренду (англ. Brand ambassador, corporate ambassador) - це клієнт, який регулярно користується послугами бренда, радить його друзям та активно підтримує в соціальних мережах [13].

В маркетингових стратегіях великих брендів, представником компанії є певна особа – бренд-амбасадор. Ambassador з англійської «посол» – той, що представляє країну на дипломатичному рівні. В політиці «амбасадор» – це дипломат вищого рангу, який представляє свою державу у іншій країні [2]. В SMM амбасадор – це «обличчя» бренду, тобто особистість, яка асоціює себе з компанією, рекламує і позиціонує її, формує та працює на її репутацію [6]. Представляти бренд як частину свого життя, як щось дуже потрібне і корисне – це основне завдання бренд-амбасадора.

Отже, амбасадор – це людина, яка захоплена цінностями компанії; її погляди та висловлювання звучать в унісон місії бренду та його загальній концепції і збігаються з позиціюванням самої компанії.

Амбасадор виводить бренд на новий рівень продаж, використовуючи свою популярність та аудиторію. Обсяги продаж ростуть, коли інформація про продукцію охоплює все більшу аудиторію потенційних споживачів, що легко досягається, залучивши відомих осіб, які мають вже сформоване коло шанувальників. Зрозуміло, що чим відоміший амбасадор як особистість, тим більший вплив він має на аудиторію і тим бренд користуватиметься більшим попитом і довірою. Отже, амбасадор є офіційним обличчям компанії та її бренду.

Керівництво бренду на посаду свого посла, здебільшого обирає ту особистість, яка розділяє філософію бренду якого представлятиме. Раніше, бренд-амбасадорами компаній зі світовим ім'ям переважно ставали публічні люди: зірки спорту, артисти, журналісти, політики, моделі. Шанувальники відомої особистості намагаються його наслідувати, стати ближчими до його світу і тому наслідують і його вподобання. Отже, компанія залучаючи амбасадора повинна враховувати його стиль і спосіб життя, що не суперечать цінностям компанії.

Амбасадорство – це не поодинока участь в одноразових акціях чи компаніях, а щоденна присутність бренду в житті амбасадора. Бренд вимагає постійного зв'язку в режимі 24/7. Посли компанії беруть участь у прес-конференціях, відвідують різні заходи присвячені бренду.

Амбасадор повинен орієнтуватися та цінувати продукти бренду, на відмінно володіти інформацією про них та рекламувати їх. Для підвищення компетентності він проходить безкоштовне навчання (тренінги, семінари, майстер-класи та інші ділові заходи).

Амбасадор бренду зобов'язаний не нав'язливо нагадувати про бренд у своїх розповідях, власним прикладом показувати наскільки продукт покращив, полегшив і прикрасив його життя, тобто виставляти бренд у позитивному світлі.

Разом з тим, амбасадорство – це і велика відповідальність самого посла, адже до нього прикута постійна увага громадськості. Людина, що є «обличчям» бренду не може бути учасником скандальних ситуацій щоб його очорнити, не може користуватися аналогічними товарами брендів-конкурентів. Якщо амбасадор стає учасником скандалу чи «чорного» піару, то бренд переживає збиток і руйнується репутація компанії.

Бренд-амбасадор повинен: бути ввічливим і тактовним з незнайомими і мало приємними людьми; адекватно реагувати на критику; бути гарним оратором; мати привабливу зовнішність; бути наділений почуттям гумору; бути творчим та креативним, дисциплінованим та відповідальним; мати уявлення про маркетинг і презентації та інші.

За останній рік світовий ринок маркетингу-впливу виріс практично вдвічі. 63 % світових брендів планують у найближчі 12 місяців збільшити свої маркетингові бюджети, заклавши у них витрати на інфлюенсер-маркетинг. А довіра споживачів до рекомендацій лідерів думок сягла небувалої цифри: 92 % швидше повірять блогерові, ніж традиційній рекламі, стверджує маркетингова агенція Linqia із посиланням на Nielsen Consumer Trust Index [5].

Саме тому компанії-бренди перемістилися у пошуках бренд-амбасадорів в соціальну мережу Instagram і співпрацюють із блогерами. І це не дивно, адже це друга за обсягом користувачів, після Facebook соціальна мережа і щомісячно нею користується 1 млрд людей, а 500 млн користувачів дивляться Instagram Stories щоденно [3].

Українська аудиторія найшвидше зростала протягом другої половини 2017 року – у травні Instagram користувались 3,8 млн українців, а вже на початку 2018 року кількість зросла на 92,1% – до 7,3 млн. За минулий рік кількість українських користувачів зросла на 50,7% з 7,3 млн до 11 млн. [7].

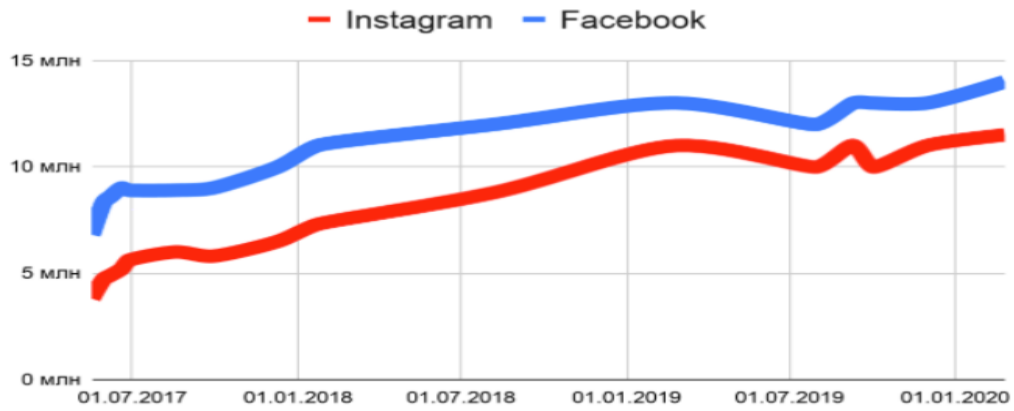

Рис. 1. Динаміка зміни кількості користувачів Instagram та Facebook в Україні

Щодо Instagram як бізнес-платформи, то 200 млн користувачів переглядають як мінімум один бізнес-профіль щоденно; 62% користувачів заявили, що почали більше цікавитися продукцією бренду після того, як подивилися його Stories. 11% користувачів Instagram купують товари через цю соціальну мережу [3]. Потенційне рекламне охоплення Instagram – 849,3 млн користувачів. В середньому компанії платять популярним блогерам в Instagram від 100 до 2085 доларів за публікацію, а в Україні вартість Stories коливалася від $20–50 до $2 тис., у той час як вартість поста від $100–160 до $1 тис. [4].

Сьогодні одним з найбільш ефективних методів просування бренду в Instagram є робота з лідерами думок, тобто блогерами. Їх профілі – це профілі начебто звичайних користувачів, проте у них тисячі і сотні тисяч підписників. Здебільшого блогери вибирають ту нішу, в якій найкраще розбираються: виховання дітей, вагітність, фітнес-тренування, мода і краса, подорожі, огляди, професійна кар'єра (фотографи, стилісти, весільні організатори, маркетологи). І саме реклама у блогерів стає ідеальним інструментом для формування цільової аудиторії бренду. Нагадування на світлинах, у Stories блогерами з посиланням на сторінку бренду стають стабільним джерелом трафіку і продажів [10].

Бренд-компанія обирає собі тих Instagram-блогерів на бренд-амбасадорів, які вже знайомі з брендом або прихильні до цього. Проте повинна враховувати цільову аудиторію (стать, вік, інтереси) блогера та рекламне охоплення (перегляди або покази). Здебільшого, через Instagram бренд-амбасадорів просуваються товари та послуги повсякденного попиту (одяг, аксесуари, взуття, товари для спорту та відпочинку, послуги у сфері туризму та відпочинку) та в сфері B2B («бізнес для бізнесу»).

Отже, ефективним та перспективним інструментом просування продукції однозначно є бренд-амбасадорство, в тому числі і через блогерів в соціальній мережі Instagram, який дозволяє порівняно легко і недорого зробити бренд упізнаваним, допомогти в розвитку бізнесу і залученні нових клієнтів. Не потрібно боятися креативу, адже нестандартні рішення та неформатні підходи, як показує практика, на «відмінно» працюють для аудиторії соціальних мереж.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Амбассадоры бренда: подробно о новом понятии в маркетинге [Електронний ресурс]. - 2016. - Режим доступу: https://ru.epicstars.com/ambassador-brend/
2. Амбассадор: человек-бренд и не только [Електронний ресурс]. - 2018. - Режим доступу: https://psymod.ru/tipy-lyudey/2439-ambassador-chelovek-brend-i-ne-tolko.html
3. Аудиторія Facebook і Instagram в Україні: цифри і факти такие [Електронний ресурс]. - 2020. - Режим доступу: https://rubryka.com/2020/03/25/facebook-instagram/
4. Баловсяк Н. Економіка Instagram [Електронний ресурс]. - 2020. - Режим доступу: https://tyzhden.ua/Science/241198
5. Гудова В. Інфлюенсер-маркетинг: як це працює в Україні [Електронний ресурс]. - 2020. - Режим доступу: https://marketer.ua/ua/influencer-marketing-in-ukraine/
6. Дорошина О. «Эволюция Instagram. SMMarketing на шпильке». - 2019. -169.
7. Instagram в Україні [Електронний ресурс]. - 2019. - Режим доступу: https://plusone.com.ua/insta/
8. Кушнір В. А. Роль бренд-амбасадора в просуванні бренду // Соціальні комунікації // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» // № 9 (49), 1 т., 2018
9. Кто такой амбассадор [Електронний ресурс]. - 2020. - Режим доступу: https://ktonanovenkogo.ru/voprosy-i-otvety/ambassador-kto-ehto-takoj-chelovek.html
10. Магась Ю. Как вести бизнес-аккаунт в Instagram. Краткое пособие для маркетологов [Електронний ресурс]. - 2017. - Режим доступу: https://ru.epicstars.com/prodvizhenie-instagram-guide-1/
11. Степанов М. Как блогеры становятся амбассадорами брендов [Електронний ресурс]. - 2018. - Режим доступу: https://ru.epicstars.com/ambassadoryi-brendov/

12. Тренд чи неминучість? Експерти про діджиталізацію [Електронний ресурс]. - 2019. - Режим доступу: https://evo.business/trend-chi-neminuchist-eksperti-pro-didzhitalizaciyu/

13. Brain, C. The Brand Ambassador: Who Are They And How To Put Them To Work For Your Organization. Every- onesocial.com / C. Brain [Електронний ресурс]. - 2016. - Режим доступу: https://everyonesocial.com/blog/brand-ambassador/

Григорська Н.М.,
к.е.н.
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

КЛІЄНТСЬКИЙ ДОСВІД ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ МАРКЕТИНГУ

Одним з бізнес-трендів в Україні й у світі є фокусування на клієнтському досвіді (Customer Experience – CE), успішна реалізація якого може забезпечити організаціям для сучасних клієнтів залишатися актуальними та привабливими, а також зберігати і посилювати свої позиції на ринку.

Настала «епоха клієнта», коли споживач диктує, чого він потребує й бажає, а клієнтський досвід виступає новою валютою. У 2020 році клієнтський досвід став ключовим фактором успіху. Він перетворює покупця на амбасадора бренда, визначає репутацію компанії та відкриває нові можливості бізнесу. Клієнтом керують емоції. Зараз практично неможливо створити унікальний продукт. А якщо вам його вдасться створити, то вас через місяць все одно скопіюють. Але зараз можна створити унікальний сервіс. Важливо пам'ятати, що клієнт порівнює вас не тільки з вашими конкурентами, але і з усіма сервісами, де йому комфортно, – і з booking.com, і з Uber [1]. Саме тому необхідно інвестувати та акцентувати увагу маркетологам на клієнтському досвіді уже сьогодні.

Econsultancy і Adobe провели щорічне дослідження і опублікували звіт Annual Digital Trends, в рамках якого вони попросили B2B компанії назвати найперспективнішу можливість для зростання бізнесу в 2020 році. Перше місце зайняв клієнтський досвід, обігнавши контент-маркетинг, відеомаркетинг і соціальні мережі (рис.1). Також The Temkin Group підрахували, що компанії, які заробляють на рік 1 мільярд дол., зможуть отримати в середньому ще 700 мільйонів дол. за три роки, якщо будуть інвестувати в клієнтський досвід. Через те, що якісний досвід

мотивує витрачати більше: 86% споживачів готові платити за хороший CE [2]. Досвід реалізації маркетингової стратегії більшості організації свідчить про те, що чим довше люди взаємодіють з продуктом з хорошим клієнтським досвідом, тим більше вони будуть витрачати. Тому до кінця цього року CE може обігнати ціну і продукт в списку ключових особливостей бренду.

Рис. 1. Найперспективніші можливості для розвитку бренду [2]

Клієнтський досвід – це суб'єктивне сумарне враження клієнта, що виникло в результаті вибору, покупки і використання продуктів компанії. Дослідження показують, що саме враження дуже впливає на ймовірність того, чи буде клієнт користуватися продуктами компанії далі. Створення відмінного клієнтського досвіду - шлях до справжньої щирої лояльності, яка веде до повторних покупок, збільшення середнього розміру покупки і готовності рекомендувати компанію знайомим [3]. Поширена така думка, що клієнтських досвід впливає тільки на загальний образ та ставлення до бренду, однак на дохід має опосередкований вплив. Однак це тільки упереджене ставлення фахівців, які не прагнуть економічно обґрунтувати ефект застосування клієнтського досвіду. Одним із прикладів прямого впливу застосування CE на дохідність організації є запуск гнучкої пляшечки з кришкою знизу кетчупу Heinz (врахували клієнтський досвід, а не просто звернулися до провідних дизайнерів для оновлення вигляду) збільшив чистий прибуток компанії, лідера на насиченому ринку, на 15%.

Важливість застосування клієнтського досвіду для успішного ведення сучасного бізнесу можна згрупувати в основні причини (табл.1).

Таблиця 1

Основні причини важливості клієнтського досвіду

Причини	Обґрунтування важливості
1	2
1. Досвід клієнта покращує рівень задоволеності	Споживач може бути задоволений вже після однієї взаємодії з вашим бізнесом. По суті, цього не достатньо, щоб визначити загальний рівень задоволеності клієнтів і зробити висновки. Слід зосередити увагу на досвіді, який отримав клієнт протягом циклу роботи з вами. Коли ви перемістите фокус з індивідуальні взаємодії на досвід, який ви даєте клієнту, ви помітите головне: послідовність. Необхідно створити умови, щоб відповідати або перевищувати очікування клієнта у кожній точці дотику. Це може бути певний рівень високоякісного сервісу: незалежно від продажу, обслуговування клієнтів, рахунків або підтримки.
2. Досвід клієнта сприяє повторним покупкам та лояльності	Створення досвіду, який дійсно вражає і перевищує очікування клієнтів, гарантує, що вони захочуть продовжувати вести справу з вами. Кращий досвід стає унікальною цінністю для споживача, який визнає, що може не отримати подібного від вашого конкурента і не ризикуватиме. Кількість лояльних клієнтів може зрости, якщо ви оптимізуєте кожну взаємодію для створення неймовірного клієнтського досвіду. Так, це не легко зробити, але варто. Інвестиції в збільшення лояльності клієнтів все одно дадуть позитивні результати. Ви не можете підробити вірність: лояльність клієнтів будується на клієнтському досвіді, який перевищує очікування, а не через «купи дев'ять, отримай одну безкоштовну», картку лояльності та мобільні додатки.
3. Досвід клієнта приводить більше нових покупців	Компанія змогла перевищити ваші очікування або через те, що вона певною мірою перевищила середній рівень обслуговування клієнтів. Як би там не було, ця взаємодія створила досвід, який ви будете пам'ятати і продовжуватимете поділяти протягом багатьох років. Уявіть, якщо кожен клієнт, якого ви обслужили, став пристрасним адвокатом вашого бренду. Скільки нових клієнтів ви могли б отримати завдяки цьому? Зосереджуючись на створенні найкращих вражень в клієнтів та втіленні бажання своєї команди піти «вище і далі», у вас є можливість створити адвоката з кожного споживача.
4. Досвід клієнта зменшує відтік клієнтів	Більшість підприємств схиляються до думки, що головною причиною втрати клієнтів є висока ціна їх продуктів або послуг. Однак, це неправда. Це пов'язано з загальною низькою якістю обслуговування клієнтів. Споживач, який одного разу звернувся до вашої компанії і отримав поганий досвід, навряд чи захоче знову мати з вами справи. Якщо у вас класний продукт, служба підтримки працює ідеально, але менеджер в точці обслуговування не виправдав очікувань – досвід клієнта буде зіпсований. Зосередження уваги на клієнтському досвіді допоможе усунути ті сфери діяльності, де виявлено поганий сервіс. Знайдіть способи покращити низький рівень обслуговування клієнтів у цих напрямах. Намагайтеся зосередити увагу на послідовному підході до загального досвіду, який ви доставляєте клієнтам. Установіть високі очікування та стежте, щоб не опускатися нижче цих стандартів в майбутньому.

Продовження табл.1

1	2
5. Досвід клієнта створює конкурентну перевагу	У сучасному середовищі ми всі маємо безліч конкурентів, які пропонують ті самі або аналогічні продукти та послуги. Компанія може відрізняти себе від конкурентів одним із двох основних способів: забезпечуючи чудовий досвід або пропонуючи найнижчі ціни. Чи можете ви дозволити собі конкурувати виключно на основі ціноутворення? Досвід клієнта є вашим єдиним джерелом стійкої конкурентної переваги. Клієнти більше не купують продукти та послуги – вони купують досвід, отриманий за допомогою продуктів і послуг. Тепер, замість того, щоб клієнт порівнював і робив вибір лише за ціною, враховуються фактори у обслуговуванні та досвіді.
6. Досвід клієнта створює міцніші відносини з компанією	Зосереджуючись на досвіді клієнтів, ви можете будувати персоналізовані комунікації, призначені для кожного окремого замовника. Використовуйте нові технології для надсилання електронного контенту та пропозицій, які ваші клієнти з нетерпінням чекають. Ваші повідомлення будуть виділятися серед безлічі інших та охоплювали цільову аудиторію. Завдяки індивідуальному персоналізованому досвіду у вас є кращі шанси на зміцнення взаємозв'язку з клієнтами та збільшення їх довіри.

Джерело: [4]

Отже, в епоху змін та нестримних трансформацій необхідно вивчати і використовувати реальний досвід взаємодії покупців зі своєю компанією та формувати успішних клієнтський досвід. Клієнтський досвід стає ключовим в питаннях формування бізнес-стратегії бренду для забезпечення майбутнього успіху. Адже попит споживачів зростає з року в рік, і клієнт вимагає більшого: підвищеної персоналізації, гіпер-зручності, безтурботності і незабутніх wow-вражень.

Список використаних джерел

1. Підсумки бізнес-конференції Customer Experience Management 8: love & technologies [Електронний ресурс] // KA Group – Режим доступу: https://kagroup.ua/customer-experience-management-8.html

2. Дослідження: Customer Experience ще більше посилить вплив на бізнес в 2020 році [Електронний ресурс] // Рітейл в Україні – Все про роздрібну торгівлю. – Режим доступу: https://ua-retail.com/2020/03/issledovanie-customer-experience-eshhe-bolshe-usilit-vliyanie-na-biznes-v-2020-godu/

3. Клієнтський досвід. Чому ним потрібно займатися? [Електронний ресурс] // CX Design. –Режим доступу: https://cxdesign.design/information/why_client_experience_is_important/

4. Досвід клієнта: що це і навіщо він бізнесу [Електронний ресурс] // Yaware.Service. – Режим доступу: https://service.yaware.com.ua/blog/dosvid-kliyenta-shho-tse-i-navishho-vin-biznesu/

Жирак Л.М.,
викладач кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ

Івано-Франківськ – туристична перлина Прикарпаття, місто з давньою історією, цікавими об’єктами, доброзичливими людьми. Затишне, спокійне «місто-прогулянка» поєднує в собі красу прикарпатських ландшафтів з багатством культурних, гастрономічних, мистецьких традицій. Розташований на південному заході України на відстані 150-300 км від кордонів Польщі, Румунії, Угорщини, Словаччини, зв'язаний мережею автомобільних і залізничних шляхів з країнами Європи та СНД [3].

Івано-Франківськ знаходиться неподалік курортних місцевостей Карпат, які з кожним роком приваблюють все більшу кількість туристів, що віддають перевагу відпочинку в Україні. Збільшується і кількість екскурсантів, які відвідують місто, відкривають його для себе вперше або по-новому. Позитивну роль і значення екскурсій важко переоцінити, зокрема, ця проблематика чітко простежується в дослідженнях провідних науковців, таких як В. Абрамов, М. Поколодна, А. Короткова, О. Малиновська, В. Федорченко, О. Костюкова, Т. Дьорова, М. Олексийко, В. Передерко, також Л. Слатвінська вказує на вагоме місце екскурсійної діяльності серед головних факторів соціально-економічного розвитку туризму країни в цілому [6, с. 2].

Івано-Франківськ має всі передумови і перспективи стати екскурсійною перлиною Прикарпаття, в той же час є низка чинників, які гальмують цей процес, що є предметом даного дослідження.

На думку автора, однією з найголовніших проблем позиціонування Івано-Франківська як туристичного бренду Карпатського краю є передусім ставлення самих мешканців міста до цього питання. Виходячи з власного практичного досвіду ведення екскурсійної діяльності, автором відзначено, що серед мешканців міста дуже часто відсутнє позиціонування свого міста як туристичного бренду, яке може і повинне економічно розвиватись завдяки туризму. Як показує досвід провідних міст Європи (Венеція, Краків, Прага, сусідній Львів), туризм є «стилем» життя його мешканців.

Ще однією ключовою проблемою є статус міста як «транзитного». Про це вказується в SWOT-аналізі туристичної привабливості міста,

Маркетинговій стратегії Івано-Франківська [3] і, зрештою, простежується у відгуках туристів та екскурсантів, які відзначено автором з власного досвіду. Івано-Франківськ досі сприймається «як дорога в Карпати», «місто, у якому більше, ніж один день, нема що робити». Причиною цього є недостатня промоція міста та подій, що проводяться в ньому, неформалізований впізнаваний візуальний стиль Івано-Франківська, який вже відомий в Україні та за її межами, імідж невеликого міста.

Серед інших проблем розвитку екскурсійної діяльності в місті є той факт, що в переліку пропозицій туристичних фірм Івано-Франківська (за невеликим виключенням) практично відсутні екскурсії, прогулянки по обласному центру. Також слід відзначити, що, аналізуючи напрямки діяльності провідних туристичних операторів міста, слід відзначити їхню орієнтацію на виїзний туризм, адже більшість турфірм обирає продаж турів в Туреччину, Єгипет тощо, практично не приділяючи увагу внутрішньому туризму. Причиною цього є економічна ситуація в туристичному бізнесі, бажання заробітку «швидких грошей», та й, власне екскурсійна діяльність є доволі складною нішею, яка потребує навчання, зусиль, відданості цій справі.

Однією з проблем є низький рівень інформаційного забезпечення екскурсійної галузі міста, зокрема, прикладом є відсутність у місцях прибуття туристів інформаційних центрів, де надавалася б інформація, зокрема, англійською мовою, про існуючі екскурсії по місту, вартість послуг екскурсоводів тощо. Кількість професійних екскурсоводів, які проводять екскурсії іноземними мовами (зокрема англійська та польська) є дуже незначною, свідченням чого є дані на сайті Регіонально-туристичного інформаційного центру міста та області [7]. Пересічному туристу, який має бажання залишитись хоч на один день в місті, важко знайти пропозицію екскурсій, він стикається з інформаційною прірвою в пошуку гідів, а туристичні фірми міста, які пропонують дані послуги, часто суттєво завищують ціни таких послуг.

Однією з ключових нагальних проблем є той факт, що в Україні, на жаль, скасований необхідний дозвіл на здійснення екскурсійної діяльності, результатом чого є поява некваліфікованих гідів, які часто непрофесійно надають інформацію про місто, тим самим негативно впливаючи на його імідж.

Гострою є проблема недоступності для відвідувачів цікавих туристичних об’єктів, зокрема Палацу Потоцьких, підземелля старої фортеці. Ремонтні роботи в історичних будівлях проводяться неналежним чином без збереження автентичності, історичної та культурної цінності.

Залишається незадовільним стан дорожньої інфраструктури, зокрема в радіусі 150-200 км в напрямку провідних туристичних місць, зокрема Долина, Трускавець, практично відсутня дорога через Вишківський перевал на Закарпаття.

На фоні позитивної ситуації з готелями в цілому, в місті дуже мала кількість хостелів та інших закладів розміщення для бюджетних туристів.

Івано-Франківськ має залізничне сполучення з великими містами України, проте складно дістатись для прикладу до Тернополя, на Закарпаття, аеропорт не відповідає міжнародним стандартам, потребує оновлення.

Слід особливо відзначити проблему підготовки кваліфікованих екскурсоводів. Три вищих навчальних закладів міста готують фахівців в галузі туризму, проте залишається складним питання їх якісної практичної підготовки, зокрема при роботі з іноземними туристами.

Слід відзначити, що негативну ситуацію провокує також економічна, політична ситуація в країні, де молодь, оцінюючи реальну заробітну платню в галузі туризму, залишає свої домівки і виїжджає за межі України [4].

Окреслені проблеми мають негативний вплив на екскурсійну діяльність у місті, проте дана проблематика піднімається автором у першу чергу з метою акцентування на необхідності важливих кроків з розвитку туристичної галузі в місті. За останні роки, попри вищезазначені проблеми, місто зробило значний крок в позитивному напрямку, що проаналізовано в статті автора [2], а кількість екскурсантів щороку збільшується.

На думку автора, необхідними кроками для вирішення проблем екскурсійної діяльності в місті є: покращення туристичної інфраструктури; активізація туристичної діяльності в напрямку розвитку внутрішнього туризму; формування позитивного іміджу міста як екскурсійного туристичного центру Західної України; збільшення кількості зелених рекреаційних зон; покращення автобусного, залізничного та авіаційного сполучення, якості матеріально-технічного стану транспорту; збільшення кількості інтерактивних музеїв; збереження та відновлення пам’яток; промоція Івано-Франківська як «міста, заради якого варто їхати», комфортного для мешканців та гостей; збільшення кількості закладів харчування з національною кухнею, адже саме колорит, традиції, історична цінність, і, зрештою, чарівність самого міста – те, що може і повинне приваблювати сюди туристів із різних куточків України та світу.

Список використаних джерел:

1. Абрамов В.В., Поколодна М.М. Проблеми удосконалення системи підготовки і менеджменту персоналу екскурсійної сфери туристської галузі України. Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник. Вып. 75. Сер.:Экономические науки. – К.: «Техніка», 2007. – С. 203-211.

2. Жирак Л.М. Івано-Франківськ екскурсійний: потенціал, трансформації та перспективи. Туризм XXI століття: глобальні виклики та цивілізаційні цінності: матеріали міжнародн. науково-практичн. конфер. (Пряшів, 10-11 квітня 2019 року). Київ, 2019. С. 69-71.

3. Маркетингова стратегія міста Івано-Франківська [Електронний ресурс] –

Режим доступу: http://pleddg.org.ua/ua/2019/marketingova-strategiya-mista-ivano-f/

4. Передерко В. П. Туризм на Івано-Франківщині за підсумками літнього сезону 2015 року. Сучасні особливості формування і управління інноваційним потенціалом регіонального розвитку туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу: матеріали між нар. наук.-практ. конф. м.Тернопіль. 15-17 жовтня 2015 р. С.173-174.

5. Програма розвитку туристичної галузі міста Івано-Франківськ на 2016-2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mvk.if.ua/mvkprog/38534

6. Слатвінська Л. А. Організація екскурсійної діяльності: економічний вектор / Л. А. Слатвінська // Ефективна економіка. 2017. № 5. URL: http: //www.economy.nayka.com.ua

7. Туристичний супровід в Івано-Франківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rtic.if.ua/objects/c4/

8. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А., Олексийко М. М. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навчальний посібник. – К.: Кондор. – 2004. – 166 с.

Івашків Т. С.,
к.е.н., доцент кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
імені академіка УАН Зіновія Маніва
Унверситет Короля Данила

ПОКАЗНИК ПОРІВНЯЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ

Ринкові відносини вимагають від виробників сільськогосподарської продукції працювати настільки ефективно, щоб витримати конкуренцію. Програма забезпечення конкурентоспроможності підприємства включає в себе головну, але не єдину ціль – отримання максимального прибутку. Виходячи з самої природи прибутку, це можливо здійснити за допомогою двох шляхів: перший – збільшення виручки, а другий – зменшення собівартості кінцевої продукції. Найбільше підлягає впливу зі сторони сільськогосподарського виробника другий шлях. Адже на собівартість продукції йому легше вплинути завдяки використанню наявних резервів та запровадженню нової техніки та технологій, ніж на виручку продукції, яка залежить від ціни, що формується під впливом ринкової кон'юнктури. Таким чином, сільськогосподарський виробник повинен використовувати наявні ресурси зменшення собівартості продукції та застосовувати нову техніку та технології. Від правильного вибору останньої залежить ефективна діяльність виробника.

Ще в СРСР було покладено початок дослідженням, що оцінювали економічну ефективність нової техніки, враховуючи такий чинник як конкуренція. Зокрема, відома методика оцінки конкурентоспроможності машинотехнічної продукції розробленою вченими ЦНДІТЕД важмаш та ВДІІВС [1]. Вченими в наш час продовжено діяльність в цьому напрямку та розроблено ряд методів оцінки техніки на конкурентоспроможність. Класичні методи оцінки техніки на конкурентоспроможність (диференціальний, інтегральний та змішаний) та нові методи дозволяють визначити конкурентоспроможність одної техніки відносно іншої, враховуючи основні показники споживчої вартості, якою вона володіє. Але дані методи дозволяють лише констатувати, що одна техніка є кращою та ефективнішою ніж інша, і зовсім не говорить чи вона забезпечить сільськогосподарському підприємцю конкурентоспроможне виробництво. Тому, ми пропонуємо розглянути дану проблему з іншої сторони. Сільськогосподарська техніка є досить дорогою і процес її купівлі з сторони споживача є інвестиційною діяльністю. Найбільший інтерес для споживача будуть складати не споживчі властивості техніки,

а ефект, який вона приносить. Оцінка споживчих властивостей з такої сторони підлягає кількісній оцінці. Адже інші підходи заходять в безвихідне становище, запроваджуючи штучні показники (прикладом може служити запровадження ютелів в теорії граничної корисності). Причина в тому, що приходиться оцінювати та порівнювати показники, які є різні за природою.

Автор дотримується думки М. Портера [2, с. 68], який визначаючи конкурентоспроможність техніки зазначав, що конкурентоспроможність товару дорівнює неоплаченій (чи отриманій задарма) покупцем частині споживчої цінності товару. Споживчою цінністю товару і/чи послуги є максимальна ціна, що споживач вважає для себе вигідним заплатити за неї, а кількісною оцінкою виступає прибуток.

Для сільськогосподарської техніки використання прибутку як критеріального показника є досить проблематичним. Це випливає з специфіки сільськогосподарського виробництва, де основним засобом виробництва виступає також земля. Визначити прибуток від використання саме цієї техніки досить важко. З практичної сторони легше визначити, які витрати тягне за собою використання даної машини. Порівняння витрат під використання однієї техніки з витратами іншої дасть нам можливість визначити ефект від її використання. Адже для сільськогосподарського підприємця зменшення витрат, в наслідок використання кращих основних засобів, буде прибутком.

Даний підхід відобразився в методиці, яка була розроблена колективом авторів в СРСР ще у 1977 році, яку пізніше доповнено іншими методиками [3, с. 23]. Для вибору та визначення економічної ефективності техніки та капітальних вкладень використовувалися показники загальної та порівняльної ефективності. Критеріальним вважався показник порівняльного економічного ефекту. Даний економічний ефект визначається як різниця між приведеними витратами базового та нового варіанту машини. Висловлюється думка, що дана методика є застарілою, розроблена в часи планової економіки та не може відображати всі процеси, які відбуваються в ринковій економіці. Методики, які розроблені закордонними вченими, найкраще підходять в наш чиє для відбору та оцінки на ефективність основних засобів. Також представлено перелік ситуацій, коли використання покійника порівняльної ефективності має обмежений характер. До них відноситься:

– річний об'єм виробництва та якість продукції, що виробляється за роками життєвого циклу проекту залишаються постійними для повного та об'єктивного співставлення приведених

витрат;

– нормативний показник порівняльної економічної ефективності капітальних вкладень незмінний на протязі всього життєвого циклу проекту та не підлягає змінам по рокам вказаного періоду;

– ціни на використовувані виробничі ресурси залишаються постійними на протязі всього життєвого циклу проекту.

Крім того було зауважено, що нормативний коефіцієнт капітальних вкладень не може виступати критеріальним показником при порівнянні техніки в ринковій економіці, тому що він визначався централізовано на рівні держави та не враховував місцевих та галузевих особливостей, що присутні при порівнянні варіантів.

Подивимося чи це так. Більшість показників ефективності інвестицій, що розроблені закордонними вченими визначаються як співвідношення чи різниця між результатом (найчастіше використовують чистий прибуток) та капітальними вкладеннями. Дані показники характеризують загально-порівняльну ефективність. Тобто, вони дають можливість констатувати, що дана техніка є настільки ефективною, що забезпечить конкурентоспроможність підприємству. Проте вони не дозволяють у повній мірі порівняти між собою альтернативні варіанти. Це дозволяє зробити показник порівняльної економічної ефективності. Лише використання даного показника нам дасть можливість констатувати, що один варіант є кращим ніж другий. А чи він взагалі є конкурентоспроможним показують показники абсолютно-порівняльної ефективності. З цього випливає, що на першому етапі необхідно використовувати показники абсолютно-порівняльної ефективності, щоб відібрати конкурентоспроможні варіанти. А потім за допомогою показника порівняльної ефективності вибрати серед них найкращий. Таким чином, використання лише показників, що розроблені закордонними вченими є дещо обмеженим.

На противагу думок щодо обмежень використання показника порівняльної економічної ефективності, ґрунтуючись на попередніх дослідженнях вітчизняних вчених, та, врахувавши особливості ринкових відносин, пропонуємо такі твердження.

Відомо, що витрати, які здійснюються пізніше є привабливішими ніж витрати, що були здійснені раніше. Тому в при визначенні показника порівняльної ефективності в попередніх методиках було враховано фактор часу. Він виступав у вигляді коефіцієнта приведення різночасових витрат, який (як було доведено авторами) дорівнює нормативному коефіцієнту капітальних вкладень. Таким чином,

спростовуються перше та третє обмеження застосування приведеного ефекту як критеріального показника порівняльної ефективності.

Щоб спростувати друге обмеження необхідно з'ясувати саму суть нормативного показника ефективності.

Нормативний показник ефективності відображає загальний результат оптимізації розподілу вільного ресурсу капітальних вкладень, що забезпечує максимальне зниження поточних народногосподарських витрат. Його ціль полягає в мінімізації поточних витрат на отримання фіксованого раніше результату виробництва. Дане визначення відповідає суті ставки дисконту. Адже ставка дисконту визначається як процент, під який вільні кошти могли б бути інвестовані з тим наміром, щоб вони забезпечили грошові надходження з тим самим ризиком і в ті ж строки; чиста цінність проекту з точки зору нинішнього моменту тоді демонструє, чи повинна бути вкладена у даний проект якась частина обмеженого обсягу наявних коштів. Тобто, нормативний показник ефективності та ставка дисконту ототожнюються між собою.

Якщо можна враховувати зміни ставки дисконту в часі, то це можна зробити для нормативного коефіцієнту ефективності.

Справді, нормативний коефіцієнт ефективності за часів планової економіки визначався централізовано. В різні періоди та в залежності від галузі економіки він коливався в межах від 0,05 до 0,25. Проте сільськогосподарський виробник може сам встановити норму ефективності в залежності від місцевих умов та ринкової кон'юнктури. Для цього можна порекомендувати формулу:

$$E_н = E_г+E_р+E_п),$$

де $E_н$ - норматив економічної ефективності; $E_г$ - гарантована норма доходності вкладень в комерційний банк; $E_р$ - додаткова страхова норма, що враховує ризик вкладення в проект; $E_п$ — мінімальна гранична норма доходності капітальних вкладень.

Таким чином, врахувавши всі вище перелічені умови (які ставлять ринкові відносини), можна стверджувати, що показник порівняльної економічної ефективності досить ефективним інструментом, який сільськогосподарські виробники можуть в своїй діяльності використовувати при виборі та оцінці функціонування сільськогосподарської техніки. Адже вітчизняними вченими. розроблена потужна методична база та нагромаджений досвід її використання.

Список використаних джерел.

1. Методика оценки конкурентоспособности машинотехнической продукции. ЦНИИТЭИ тяжмаш и ВНИИВС при ГВКСМ СССР. М. 1990. 169 с.
2. Портер М. Международная конкуренция. М. 1993. 149 с.
3. Токарев В. А., Братушков В. Н., Никифоров А. Н. Методические рекомендации по топливно-энергетической оценке сельскохозяйственной техники, технологических процессов й технологий в растениеводстве. Москва. 1989. 59 с.

Мальована О.Г.,
викладач кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ, Україна

ІННОВАЦІЙНІ МОЛЕКУЛЯРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В ЗАКЛАДАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

У "високій кулінарії" активно розвивається нова гастрономічна мода – молекулярна кухня. Вона прийшла на зміну стилю ф'южн, де поєднуються різні кулінарні традиції і незвичні інгредієнти. Молекулярна гастрономія стає трендом ресторанного бізнесу, презентація страв та напоїв з нетрадиційними властивостями і поєднаннями компонентів, які не лише дивують, а іноді і шокують споживачів. Це новітній напрям наукових досліджень, який дозволить створювати страви та напої з покращеними органолептичними властивостями, підвищеної харчової та біологічної цінності, а головне у "яскравій упаковці", яка привертає увагу споживачів [1, с.3,9].

Термін "молекулярна кухня" придумав француз Ерве Тіс. Він експериментував з продуктами і вивчав традиційні рецепти, намагаючись знайти наукове пояснення смакам страв. Ерве разом з професором фізики Оксфордського університету Ніколасом Курті здійснив переворот у філософії їжі, придумавши нову технологію обробки знайомих усім продуктів. Наприклад, Курті виявив, що ананасовий сік, впорснути в м'ясо перед запіканням, робить страву ніжніше, а Тис вивів молекулярні формули для всіх типів французьких соусів, попутно ставши рекордсменом по збиванню майонезу. Учений виявив, що якщо додати в певній пропорції до білку яйця воду, піна збільшується до фантастичних розмірів. З одного яйця він міг створити

до 20 л майонезу. П'єр Ганьєр варить яйця при температурі 64 градуси. Це значно уповільнює процес приготування, а яйце в результаті набуває кремоподібної структури. Піонерами молекулярної гастрономії вважаються також іспанці Ферран Адріа, Хуан Марія Арзаків, англієць Хестон Блюменталь, в Росії молекулярною кухнею займається Анатолій Комм [2].

У світову практику поняття молекулярної кухні та її тенденції у 2000-х роках ввели послідовники й учні Ерве Тіса: шеф-кухар Ферран Адріа (ресторан "El Bulli" - Іспанія), шеф-кухар Хестон Блюменталь (ресторан "The Fat Duck" - Велика Британія), шеф-кухар Мішель Брас (ресторан "Michel Bras" - Франція), шеф-кухар П'єр Ганьєр (ресторан "Pierre Gagnaire" - Франція), шеф-кухар Анатолій Комм (ресторан" Anatoly Komm "- Росія).

Молекулярна кухня - це підхід до приготування їжі на основі знань, які дає фундаментальна наука, узагальнюючи різноманітні кулінарні феномени, відмічені протягом всієї історії гастрономічного мистецтва, і сучасні інноваційні технології. Головна ідея молекулярної кухні така: страва нібито має "розкластися" на молекули, а потім зібратися назад, як конструктор. Тут увага акцентується не на введення в буденну практику незвичайних і екзотичних продуктів, а на кулінарні техніки [3].

Обробка продуктів рідким азотом. Рідкий азот першим став активно використовувати у себе на кухні шеф-кухар Хестон Блюменталь. Він використовується для того, щоб моментально заморозити будь-які субстанції. Оскільки рідкий азот вмить випаровується, не залишаючи ніяких слідів, його можна спокійно використовувати для приготування страв, в тому числі і таких, які готуються безпосередньо у присутності гостей. При короткочасній обробці продуктів рідким азотом на поверхні продукту моментально утворюється крижана скориночка і виходить страва-трансформер: ззовні крижане, а всередині - гаряче. Так само при додаванні і швидкому розмішуванні азоту у фруктовому або овочевому соку можна отримати сорбет за 15 секунд.

Емульсифікація - це процес додавання і безперервного збивання соєвого лецитину. На поверхні соку, води, молока утворюється легка і повітряна піна, що нагадує мильну. Страви у вигляді піни (їх називають еспумамі) стали класичною візитною карткою молекулярних ресторанів і найбільш вдало характеризують їх підхід: це складним чином отримана ароматна есенція, не обтяжена зайвими жирами і взагалі нічим зайвим. Це смак в чистому вигляді. Пінки першим ввів в меню своїх ресторанів шеф-кухар Ферран Адріа, за легендою, надихнувшись піною на дні склянки з свіжовичавленим соком.

Сферіфікація. Дослідження в області субстанцій, які можуть перетворити їжу в гель, активно вели компанії, що займаються масовим виробництвом харчових продуктів. Крім всім відомого желатину, в 1950-і роки були відкриті альгінати - солі альгінової кислоти, в'язкої гумоподібної речовини, що виходить натуральним шляхом з бурих водоростей. Шеф-кухар Ферран Адріа розробив систему, яку назвав "сферіфікацією". В яку-небудь рідку масу (чай, сік, бульйон, молоко) додають альгінат натрію, перемішують і потім невеликими порціями вливають в ємність, наповнену холодною водою з розчиненим у ній хлоридом кальцію. Через 1-2 секунди утворюються "сферичні равіолі". Їх промивають у звичайній воді і подають. Усередині вони рідкі, а зовні мають найтоншу плівку, так що, розкусивши їх, людина, відчуває феєрверк концентрованого смаку.

Центрифугування. Центрифуга є важливим агрегатом на молекулярній кухні. Центрифуга поділяє сипкі тіла і рідини різної питомої ваги за допомогою відцентрової сили. Якщо помістити в центрифугу, наприклад, пляшечку з томатним соком, то на виході вийде три субстанції. Внизу буде щільний червоний осад, що складається з целюлози, пектину і важких пігментів, у тому числі фарбувальних, - фактично томатна паста, отримана природним чином, без нагрівання. Сам сік, позбавлений цих частинок, буде блідо-жовтим - це розчин цукрів, солей, кислот і ароматичних сполук. Нагорі ж виявиться тонка пінка з жирів - концентрований томатний смак. Кожну з цих субстанцій можна використовувати при готуванні, отримуючи більш ароматні, тонкі і легкі соуси і складові частини блюд. Відділення жирів робить соуси і піни більш стабільними, у них виявляється більш чіткий смак і багатий аромат.

Вакуумування. Вакуумне приготування sous-vide - це специфічний спосіб готування у водяній бані. Продукти поміщаються у вакуумні пакети і довго (іноді більше 72 годин) готуються у воді при температурі близько 60 градусів і нижче. Методу, винахід якого приписують британському фізику графу Рамфорд (1753-1814), подарував нове народження в середині 1970-х кухар Жорж Пралюс. Він виявив, що фуа-гра, приготована таким чином, зберігає ідеальний вигляд, не втрачає зайвого жиру і має кращу текстуру порівняно з тією, що приготовлена традиційним чином. Пізніше з'ясувалося, що м'ясо, приготоване sous-vide, теж відрізняється дивовижною м'якістю, соковитістю і ароматом. Зокрема, у вакуумі ідеально маринується м'ясо, а у фруктів і овочів у вакуумних пакетах особливим чином стискаються клітини, в результаті текстура стає більш щільною, а смак - насиченим. Для готування sous-

vide потрібні спеціальні водяні лазні з термостатами, здатні гарантовано підтримувати одну і ту ж температуру [3].

Желирування. У якості желируючої речовини кухарі, що працюють в області молекулярної гастрономії, частіше використовують спеціальний порошок з агар-агару. Це дуже дорогий драглеутворювач, який застосовується з метою отримання желе і, по суті, є одним з видів змішування [4].

Сухий лід - це заморожений вуглекислий газ, який, нагріваючись, переходить з твердого стану відразу в газоподібний. Дим від сухого льоду загострює не тільки смак, а й усі відчуття разом. Саме цей ефект активно використовують в молекулярних ресторанах: якщо полити блок сухого льоду спеціально приготовленою ароматичною субстанцією, змішаною з водою, можна оточити їдця ароматом, здатним сильно змінити смак і відчуття від їжі.

Роторний випарник - це устаткування з хімічної лабораторії для дуже дбайливого випаровування рідин. У скляній флязі знижується тиск, в результаті чого вода починає кипіти при дуже низькій температурі - не 100, а, наприклад, всього 20 градусів. При цьому фляга обертається, утворюючи тонку плівку рідини на всій внутрішній поверхні, що прискорює випаровування. Добутий пар конденсується в змійовику - виходить дорогоцінний концентрат. Роторний випарник у молекулярній кухні потрібен для того, щоб вловити делікатні аромати самих різних страв і рідин, що містять леткі ефірні масла. Так, якщо помістити в роторний випаровувач воду і свіжий розмарин, на виході буде розмариновий концентрат, який неможливо отримати методом традиційного випарювання. Отримані таким чином есенції потім, зокрема, використовуються в сферах і гелях [3].

Молекулярна гастрономія, як така, стала популярною у світі кілька десятків років тому. В Україні та в українських ресторанах напрямок молекулярної кухні розвивається досить повільно. Ресторани, де можна із задоволенням продегустувати молекулярні страви, знаходяться тільки у найбільших містах і їх є небагато. Однак ті професіонали, які експериментують з новими ідеями, демонструють унікальні сучасні зразки страв автентичної кулінарії. З продуктів української кухні найчастіше кухарі працюють із яловичиною, свининою, рибою, овочами, коренеплодами.

Молекулярна кухня для української кулінарії сприяє популяризації наших традицій, показує їх у незвичному вигляді. І з кожним роком класичні українські страви набувають нового вигляду, більш яскравого смаку, презентації стають все цікавішими [5].

Для вітчизняного ресторанного господарства майбутнє за поєднанням інноваційних та автентичних кулінарних технологій - і ті хто, це вчасно зрозуміють, зможуть підняти свої заклади на новий якісний рівень.

Список використаних джерел:

1. О.В.Арпуль, О.М.Усатюк Молекулярні технології ресторанної продукції: Курс лекцій для студ. спец. 8.05170 112 "Технології харчування" денної форми навчання - К.: НУХТ, 2013. - 86 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/43.38.pdf

2. Конспект лекцій з дисципліни «Інноваційні ресторанні технології», Луганський національний університет імені Тараса Шевченка . [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://studfile.net/preview/2302484/

3. Українська молекулярна кухня: нові відкриття і гастро-шедеври. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://fashion-diplomacy.com/exclusive/ukrainska-molekulyarna-kukhnya-novi-vi/

4. Основні прийоми молекулярної гастрономії. Інфопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://infopedia.su/15x37cf.html

5. Молекулярна кухня в Україні. Укропчики. Справжня українська блогосфера. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukropchiki.com/blog/2488/molekuliarna-kukhnia-v-ukraini

Марків Марія Михайлівна,
к.е.н., доцент кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності імені академіка УАН Зіновія Маніва
ПВНЗ Університет Короля Данила»

ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ТРЕНІНГОВИМИ ЦЕНТРАМИ

Складна економічна ситуація, у якій функціонують вітчизняні суб’єкти господарювання у різних сферах господарювання, актуалізувала необхідність пошуку нових підходів для вирішення проблем підвищення ефективності управління підприємствами з метою забезпечення сталого їх розвитку та конкурентоспроможності. У цьому контексті доцільним є вивчення зарубіжного досвіду удосконалення системи управління

установами та можливості його адаптації в Україні для успішної реалізації поставлених управлінських цілей.

Важливою складовою концепції сталого розвитку є застосування процесного підходу до управління діяльністю установ та встановлення відповідності стандартам якості ISO, які застосовуються при створенні та удосконаленні систем менеджменту якості організацій.

Процесний підхід до управління передбачає розгляд всієї діяльності компанії як мережі взаємодіючих процесів, що протікають усередині організаційної структури компанії і реалізовують мету її існування. Встановлено, що перевагами процесного підходу до управління є те, що:

- задоволеність замовника (клієнта) виступає вимірником якості і цінності продукції чи наданих послуг;
- встановлено зв'язок співробітників із кінцевим результатом;
- кожен співробітник несе відповідальність за якість отриманих результатів;
- обмін інформацією здійснюється усередині робочої групи бізнес-процесу, що виключає її спотворення, а також значно скорочує терміни передачі інформації від одного суб'єкта бізнес-процесу до іншого; унаслідок чого підвищується оперативність і адаптивність діяльності установи;
- розглядаючи весь процес створення цінності від початку і до кінця, можна оптимально планувати ресурси; це приведе до скорочення невиправданих витрат і максимально дозволить просліджувати інвестиції, вкладені в проект по створенню цінностей;
- розглядаючи всю послідовність дій із створення цінності дозволить побачити, на якому етапі закладається та або інша якість, можна шляхом застережливої дії уникати браку, досягати максимальної якості і усувати непотрібні втрати [1].

Оскільки основою процесного підходу до управління установами є бізнес-процеси, їх виокремлення та опис, то вважаємо за необхідне вивчити спеціальну економічну літературу.

На основі ґрунтовного аналізу літератури виявлено, що у науковій літературі зустрічаються різні трактування терміну «бізнес-процес». Так, у стандарті ISO 9000 під процесом розуміється «сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих видів діяльності, що перетворює входи у виходи» [2]. У такому визначенні під процесом можна розуміти будь-яку діяльність, яка використовує певні ресурси (персонал, інформацію, матеріальні ресурси, інфраструктуру, технології) і служить для отримання певних виходів. При цьому, хоча класичним вважається трактування подане Т. Девенпортом, а саме: «бізнес-процес – це структурований набір видів діяльності, що піддаються вимірюванню, призначенням яких є

створення специфічного виходу для певного споживача чи ринку» [3], інші науковці, такі як Н.Ю Мартинюк [4], М.М. Абдікєєв [5] та ін., акцентують увагу на виокремленні двох підходів до сутності цього поняття. Зокрема, прихильники першого підходу (в основі якого системний розгляд діяльності підприємства) під «бізнес-процесом» пропонується розуміти «стійку цілеспрямовану сукупність взаємопов'язаних видів діяльностей, яка за певною технологією перетворює входи у виходи, що мають цінність для споживача» [5, с. 47; 4].

Прихильники другого підходу (в основі якого виділення на підприємстві «наскрізних» процесів, їх опис та подальшу оптимізацію) розглядають бізнес-процес як «цілеспрямовану послідовність операцій, робіт, процедур, що призводить до заданого кінцевого результату. … Опис процесу представляє перелік почергових робіт, що виконуються почергово в різних підрозділах підприємства, відповідальних виконавців, вхідних та вихідних документів, тощо» [5, с. 50].

Критичний аналіз зазначених підходів дозволив нам запропонувати авторське трактування терміну «бізнес-процес», як: сукупність послідовних і взаємопов'язаних дій, які підпорядковані стратегії розвитку підприємства через реалізацію управлінських цілей в межах різних ієрархічних рівнів (стратегічних та оперативних), для забезпечення сталого розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможність в умовах ресурсозбереження.

Доцільно зазначити, що усі визначення об'єднує насамперед акцентування уваги на тому, що бізнес-процеси є безперервними, мають певні входи (постачання ресурсів, виникнення ідеї нового продукту, послуги тощо) і виходи у вигляді продукту, що задовольняє потреби споживачів. Вважається, що підприємство має близько двадцяти ключових бізнес-процесів, від виконання яких залежить його успіх на ринку. А загальна кількість бізнес-процесів підприємства може досягати кількох сотень [6].

Проведене дослідження дало змогу виявити, що найбільш поширеною класифікацією бізнес-процесів на практиці наступна [7; 4; 8]:

- основні бізнес-процеси, котрі утворюють додану вартість продукту (послуги); створюють продукт (послугу), що представляє цінність для клієнта; формують такий результат і такі споживчі якості, за які клієнт готовий платити гроші; сфокусовані на отриманні прибутку;

- допоміжні бізнес-процеси, що направлені на надання необхідних внутрішніх продуктів, внутрішніх послуг для напрямів бізнесу; забезпечують функціонування інфраструктури компанії;

- бізнес-процеси розвитку, націлені на отримання прибутку в довгостроковій перспективі; забезпечують не організацію поточної діяльності, а розвиток або вдосконалення діяльності підприємства у перспективі;

- процеси управління, що націлені на управління всіма трьома попередніми групами. Вони забезпечують реалізацію управлінського циклу: планування – організація – мотивація – контроль – вдосконалення.

Оскільки об'єктом нашого дослідження є тренінгові центри, які здійснюють надання освітніх послуг та відповідають концепції безперервного навчання (англ. Lifelong learning), то вважаємо за необхідне здійснити уніфікований підхід до виокремлення бізнес-процесів саме в таких установах.

Для тренінгових центрів можна виділити наступні основні бізнес-процеси: залучення учасників освітнього процесу; відбір учасників; організаційна діяльність (організація тренінгів та інших освітніх заходів); реалізація тренінгів та інших освітніх заходів чи програм; підсумкове оцінювання та сертифікація та ін.

Допоміжними бізнес-процесами в тренінгових центрах можуть бути: управління персоналом; інформаційне забезпечення; маркетингова діяльність; адміністративно-господарське забезпечення; матеріально-технічне забезпечення; юридичне забезпечення та ін.

Бізнес-процеси управління для тренінгових центрів можуть бути: операційне управління діяльністю установи; управління якістю освітніх послуг, бюджетне управління та ін.

Бізнес-процесами розвитку тренінгових центрів є стратегічне управління; інноваційні процеси та ін.

Слід відмітити, що виділення і класифікація бізнес-процесів конкретного підприємства, визначення їхніх параметрів – складне завдання, яке потрібно виконати при запровадженні процесного підходу до організації і управління діяльністю установи. Для цього може бути застосований метод 5W1H, який полягає у всебічній характеристиці ключових бізнес-процесів установи [6].

Проведене дослідження дало змогу виділити наступні етапи впровадження процесного управління в тренінгових центрах, як закладів, які відносяться до безперервної освіти в умовах забезпечення сталого розвитку, а саме:

Перший етап. Формування портфеля послуг, який полягає у визначенні робіт, послуг і клієнтів тренінгового центру.

Другий етап. Виділення основних напрямків діяльності тренінгових центрів.

Третій етап. Вибір методології опису бізнес-процесів (методології опису бізнес-процесів, прискореного чи повного підходу до опису бізнес-процесів тощо).

Четвертий етап. Визначення бізнес-процесів та побудова моделі бізнес-процесів тренінгового центру.

П'ятий етап. Підготовка проекту з опису бізнес-процесів (склад робіт з підготовки процесу; роль співробітників у проекті; інформування та навчання персоналу установи; технічні аспекти підготовки проекту та ін.).

Шостий етап. Аналіз бізнес-процесів тренінгового центру (визначення показників бізнес-процесів, вибір методів аналізу бізнес-процесів, вимірювання та аналіз показників бізнес-процесів та ін.).

Сьомий етап. Документування бізнес-процесів та розробка регламентів.

Восьмий етап. Управління бізнес-процесами тренінгового центру.

Дев'ятий етап. Автоматизація бізнес-процесів тренінгового центру (вибір програмного забезпечення і сервісів для автоматизації бізнес-процесів).

Слід відмітити, що виокремлені етапи впровадження процесного підходу до управління тренінговими центрами мають рекомендаційний характер та можуть коригуватися в залежності від вимог менеджменту в умовах динамічного бізнес-середовища, що орієнтоване на досягнення сталого розвитку.

Перспективою подальших досліджень є розроблення шляхів реалізації ефективної моделі діяльності тренінгових центрів на основі процесного підходу, апробація, експериментальна перевірка ефективності моделі управління. Це особливо актуально в умовах забезпечення цілей сталого розвитку, що передбачає реалізацію концепції безперервного навчання.

Список використаної літератури:

1. Бацалай Ю. М. Поняття процесного підходу до діяльності організації. *Publishing house Education and Science s.r.o.* 2020. URL: http://www.rusnauka.com/34_NIEK_2010/Economics/75140.doc.htm (дата звернення: 14.03.2020).

2. Стандарт ISO 9000. URL: https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:9000:ed-3:v1:ru:term:3.3.1 (дата звернення: 14.03.2020).

3. Davenport T. H., Short J. E. The New Industrial Engineering: Information Technology and Business Process Redesign. *Sloan Management Review*. 1990. Summer.

4. Мартинюк Н. Ю. Аналіз підходів до виділення бізнес-процесів на підприємстві. *Вісник НУБіП України.* URL: http://nubip.edu.ua/sites/default/files/мартинюк%20н.ю_аналіз%20підходів%20до%20виділення%20бізнес-процесів%20на%20підприємстві.pdf (дата звернення: 15.03.2020).

5. Абдикеев Н.М., Данько Т. П., Ильдеменов С. В., Киселев А. Д. Реинжиниринг бизнес – процессов. Полный курс МБА. М., ЭКСМО. 2005. 588 с.

6. Демиденко В. В. Управління бізнес-процесами як складова процесного підходу до управління підприємством. *Ефективна економіка.* 2015. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4517 (дата звернення: 18.03.2020).

7. Шліхта Г. О. Класифікація бізнес-процесів в освітніх установах. *Педагогічні науки*. Вип. 3 (94). С. 107-114.

8. Командровська В.Є., Морозенко О. Ю. Бізнес-процеси підприємства: сутність та методи удосконалення. *Problems of Improving the Efficiency of Infrastructure (economic sciences)*. 2011. № 30. URL: http://jrnl.nau.edu.ua 9/index.php/PPEI/article/view/325 (дата звернення: 19.03.2020).

Мельник А.В.,
кандидат географічних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри туризму,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ
Чир Н.В.,
кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород

ТУРИСТИЧНА ІНДУСТРІЯ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ

На сучасному етапі розвитку міжнародних економічних відносин глобалізаційні процеси охопили усі сфери світового господарства, в тому числі й світовий ринок туристичних послуг. Сучасною тенденцією в економіці фактично усіх країн світу є зростання частки туристичних

послуг, як у структурі валового внутрішнього продукту, так і в структурі споживання.

На сучасному етапі розвитку міжнародних економічних відносин глобалізаційні процеси охопили усі сфери світового господарства, в тому числі й світовий ринок туристичних послуг. Сучасною тенденцією в економіці фактично усіх країн світу є зростання частки туристичних послуг, як у структурі валового внутрішнього продукту, так і в структурі споживання.

Починаючи з 1960-х років відмічається безперервне зростання кількості міжнародних туристичних прибуттів (у середньому на 4 % щороку). За даними ЮНВТО 2017 рік став рекордним для міжнародного туризму. Світові туристичні дестинації прийняли 1323 млн. туристів, що на 84 млн. більше, аніж у 2016 році. За оцінками фахівців до 2030 року число туристичних прибуттів й надалі зросте до 1950 млн. осіб [1-2].

До 2013 року в Україні фіксували щорічний приріст туристичних прибуттів. Так, за прогнозами ЮНВТО Україна до 2020 року повинна була б увійти в ТОП-20 країн найбільш популярних серед туристів. Однак, військово-політична обстановка, яка склалась на сучасному етапі, відкинула її далеко під третій десяток туристично привабливих напрямів. За даними ЮНВТО рейтинг країн світу за кількістю туристичних прибуттів виглядає наступним чином (табл.1) [7; 9]:

Таблиця 1

Рейтинг країн світу за в'їздом туристів (за даними ЮНВТО)

Місце у рейтингу	**Країна світу**	**Місце у рейтингу**	**Країна світу**
2013		**2017**	
1	Франція	1	Франція
2	США	2	Іспанія
3	Китай	3	США
4	Іспанія	4	Китай
5	Італія	5	Італія
6	Туреччина	6	Великобританія
7	Німеччина	7	Німеччина
8	Великобританія	8	Мексика
9	Росія	9	Тайланд
10	Малайзія	10	Туреччина
11	Автсрія	11	Австрія
12	Гонконг	12	Малайзія
13	Мексика	13	Гонконг
14	**Україна**	14	Греція
15	Таїланд	15	Росія

		… **28**	**Україна**

Намітилась також стала світова тенденція зростання прибутків від туризму. Так, США у 2017 році заробили на туристах 210,7 млрд. дол. США, Іспанія – 68 млрд. дол. США, а Франція – 60,7 млрд. дол. США. Також у топ-10 потрапили Таїланд, Великобританія, Італія, Австралія, Німеччина, Макао (Китай) і Японія.

У Центральній та Східній Європі ріст прибутків від міжнародного туризму в 2017 році зафіксовано на рівні 4 % порівняно з минулим роком. Чимало туристичних дестинацій показали позитивну динаміку даного показника, зокрема, Грузія (+19 %), Словаччина (+17 %), Болгарія (+16 %), Румунія та Литва (+11 %), Угорщина (+7 %), Чехія та Польща (+4 %). Зростання прибутків від міжнародного туризму в Україні відмічається на рівні 7 %.

У рейтингу туристичної конкурентоспроможності країн світу Україна посідає досить невисоке місце. Так, у 2007 р. вона займала 78 місце (з індексом 3,89 із 7 можливих), у 2008-2009 рр. – 77 (з індексом 3,76 і 3,84 відповідно), у 2011 р. – 85 (з індексом 3,83), у 2013 р. – 76 (з індексом 3,98) [5]. У рейтингу 2015 р. наша держава представлена не була, оскільки відповідні дослідження не проводились. Але за неофіційними даними у порівняні з дослідженням у 2013 році було втрачено 12 позицій (76-е місце зі 140 країн світу). У 2017 році наша держава за індексом конкурентоспроможності у сфері подорожей та туризму отримала оцінку в 3,5 бали з семи можливих і опинилась на 88-ому місці [3].

Якщо порівнювати позиції України із європейськими країнами, то наша держава знаходиться позаду всіх країн ЄС і випереджає тільки Македонію, Сербію, Албанію, Боснію і Герцеговину та Молдову. Розвиток туристичної сфери в Україні сьогодні значно поступається найближчим країнам-сусідам з Євросоюзу – Польщі, Угорщині, Чехії. Європейськими і світовими лідерами в секторі подорожей і туризму останніх років є Іспанія, Франція та Німеччина.

Дані рейтингів економічного розвитку туристичної сфери, які складаються Світовою Радою подорожей та туризму, свідчать, що прямий внесок сфери туризму у ВВП, зайнятість і капітальні інвестиції нашої країни нижче середніх європейських показників. Так, у 2017 році за прямим внеском у ВВП Україна займала 173 місце з часткою 1,5 % при середньому показникові в Європі – 2,5 %, за прямим внеском у зайнятість – 171 місце з часткою 1,4 % при середньому показникові в

Європі – 1,8 %, а за внеском капітальних інвестицій – 175 місце з часткою 1,9 % при середньому показнику в Європі – 4,4 %.

Внесок туристичної індустрії у ВВП України станом на 2017 рік експертами оцінюється у 39,6 млрд. грн. або ж 1,46 млн. дол. США. За прогнозами цей показник надалі буде зростати в середньому на 2,8 % щороку до 2028 року включно і досягне позначки у 56,0 млрд. грн. [8].

В українській сфері туризму зайнято 228 тис. осіб (станом на 2017 рік). За даним показником Україна займає 56 місце у світі. За прогнозами частка зайнятих повинна зрости впродовж наступних десяти років до 278 тис. осіб (1,6 % від загального числа зайнятих). Для порівняння, у Польщі туристична сфера оцінена у майже 8 млн. дол. США або 1,7 % ВВП, зайнятість – 275,4 тис. осіб або 1,7 %; у Туреччині – 35,9 млн. дол. США або 5 % ВВП, зайнятість – майже 600 тис. осіб або 2,3 % від кількості зайнятого населення [5].

Інвестиції у сфері туризму в Україні станом на 2017 рік оцінено у 7,9 млрд. грн. (291 млн. дол. США), що становить 1,9 % від загальних інвестицій і дає можливість Україні займати 175-е місце у світі [8].

Український ринок міжнародного туризму є досить динамічним. Сьогодні нашу державу можна віднести до країн із середнім рівнем розвитку туристичного продукту, у якій в достатній мірі не використовуються сприятливі передумови для належного розвитку в'їзного туризму. Конкурентні переваги Україні, в першу чергу, забезпечує її вигідне геополітичне положення, природно-рекреаційний потенціал та багата історико-культурна спадщина.

За даними ЮНВТО левову частку прибутків від туризму в Україні дає внутрішній туризм (рис. 1). Внутрішні туристичні витрати формують 66,5 % частки надходжень у ВВП (станом на 2017 рік). У 2018 році цей показник зріс на 6,3 % і складав 92,2 млрд. грн. Прогнозується подальше зростання даного показника в середньому на 2,2 % щороку. Натомість частки прибутків від іноземних туристів зросла у 2018 році на 9,8 % у порівнянні з 2017 роком до 48 млрд. грн. Подальше зростання туристичних прибутків від іноземних відвідувачів очікується на рівні 74,7 млрд. грн. (+4,%) [7-8].

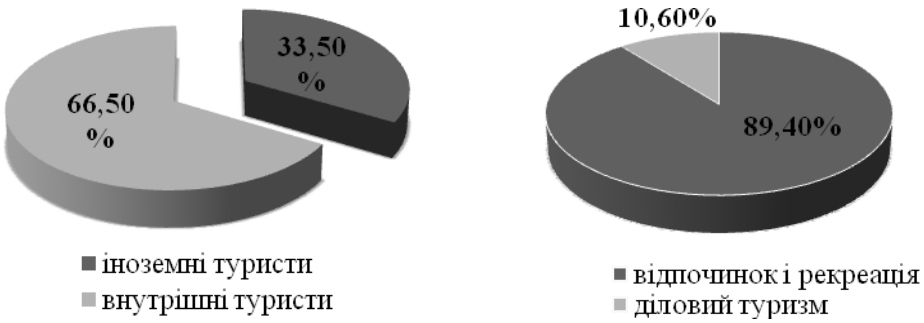

Рис. 1. Частка прибутків від туризму у ВВП України

Головною статтею надходжень від туризму в Україні являється рекреація та відпочинок. Частка ділового туризму в 2017 році була незначною і становила трохи більше 10 % (рис. 1). Однак, вже у наступному 2018 році його частка зросла на 10,4 % і становила 15,3 млрд. грн. проти +7 % прибутків від рекреації та відпочинку. Зведені показники, що демонструють сучасні тенденції розвитку туристичної індустрії в Україні представлені у таблиці 2.

Сьогодні в Україні кожен регіон має свої унікальні та цікаві, як для внутрішніх, так і для іноземних туристів локації і туристичні атракції. Однак, реальні показники туристичної відвідуваності, обсяг туристичних зборів, витрати на розвиток інфраструктури та промоцію дозволяють виділити регіони-лідери за туристичною привабливістю [4]. За даними експертів Асоціації індустрії гостинності України до Топ-5 «туристичних» областей відносяться: Львівська, Одеська, Закарпатська, Івано-Франківська, Херсонська області.

Львівська область спеціалізується на замковому, пізнавальному, екологічному та гастрономічному туризмі. Вона є одним із лідерів за динамікою розвитку туристичної інфраструктури. Бюджетні надходження від туризму за останній рік в області зросли на 22 %. Туристичний збір за 2018 рік склав 13,4 млн. грн. [6].

Таблиця 2

Показники розвитку туристичної індустрії України [8]

Показники	**2017**	**2017,%**	**2018**	**2028, %***	**Ріст з урахуванням інфляції, %**
Прямі надходження у ВВП, тис. дол. США	1467,4	1,5	2072,9	1,7	2,7
Загальні надходження у ВВП, тис. дол. США	5452,2	5,7	7841,4	6,6	3,0

Прямий вплив на зайнятість населення, тис. ос.	228,0	1,4	278,0	1,6	1,4
Загальний вплив на зайнятість населення, тис. ос.	856,0	5,1	1056,0	6,0	1.5
Витрати іноземних туристів, тис. дол. США	1618,0	3,3	2765,0	5,1	4,5
Витрати внутрішніх туристів, тис. дол. США	3211,6	3,4	4259,1	3,6	2,2
Частка рекреації та туризму, тис. дол. США	4315,5	1,3	6125,7	1,5	2,9
Частка ділового туризму, тис. дол. США	514,1	0,2	898,5	0,2	4,7
Капітальні інвестиції, млн. дол. США	291,0	1,9	510,4	2,6	5,0

* за прогнозами ЮНВТО

Одеська область – лідер пляжного туризму. Популярними серед туристів є райони Аркадія та Великий Фонтан, а також найвідоміші приморські курорти Затока і Кароліно-Бугаз. Влітку 2018 року саме Затока та Одеса опинилися у першій трійці популярності за кількістю запитів у Google щодо відпочинку на морі. Крім пляжів, туристів цікавить Білгород-Дністровська фортеця Аккерман, яку продовжують реставрувати для включення до списків ЮНЕСКО, село Шабо з Центром культури вина і так звана українська Венеція – село Вилкове в Дунайських плавнях. Впродовж 2018 року туристичний потік в область зріс на 28 %, а туристичний збір склав 11,5 млн. грн.

Дані прогнози та динаміка розвитку туризму в Україні в контексті світових тенденцій розглядаються в період до пандемії коронавірусу (COVID-19) у світі, адже сьогодні практично всі експерти, у тому числі Світового банку, погоджуються з тим, що поширення вірусу негативно вплине на світову економіку та може стати реальним шоком для неї. Таким чином, дані події внесуть також кардинальні зміни в розвиток динаміки міжнародного туризму у світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг / Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. : підруч. – К. : Знання, 2008. – 661 с.

2. Міжнародний туризм [Електронний ресурс] : [Міжнародний туризм]. – Режим доступу: http://www.worldtourism.org. <http://u.to/rdPu>.

3. Полковниченко С. О. Оцінка конкурентоспроможності України на європейському ринку туристичних послуг / С. О. Полковниченко, А. О. Мурай [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6789.

4. Прейгер Д. К., Міжнародний туризм в Україні як форма розвитку інтеграційних комунікацій / Д. К. Прейгер, І. А. Малярчук // Стратегічна панорама. – 2005. – №3. – С. 17-20.

5. Рейтингові оцінки конкурентоспроможності українського туризму 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://edclub.com.ua/analityka/reytyngovi-ocinky-konkurentospromozhnosti-ukrayinskogo-turyzmu-2017.

6. Статистичний збірник «Регіони України»-2018 / за ред. І. Є. Вернера [відповід. за випуск М. Б. Тімоніна] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2018/zb/11/zb_ru2ch2018.pdf.

7. Сушко Н. В. Тенденції розвитку міжнародного туризму в Україні : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: .http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum /Npchdu/History/2006_49/49-13.pdf.

8. Travel & Tourism Economic Impact, 2018. Ukraine. URL: https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2018/ukraine2018.pdf.

9. UNWTO Tourism Highlights, 2018 Edition. URL: https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876.

Перцович Тетяна,
викладач вищої категорії
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

РОЛЬ МАРКЕТИНГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Сучасні умови розвитку вітчизняної ринкової економіки, що характеризуються значним обмеженням ресурсного потенціалу для екстенсивного розвитку підприємств, потребують запровадження нових форм управління господарською діяльністю із застосуванням новітніх

маркетингових методів. Більшість вітчизняних підприємств у своїй діяльності користуються обмеженим арсеналом маркетингових інструментів, які здебільшого спрямовані на реалізацію збутової функції. Такий застарілий підхід до управління не дозволяє створити ефективні механізми своєчасної адаптації до постійних змін у зовнішньому середовищі. З метою підвищення конкурентоспроможності, диференціації товарів, послуг чи ідей та забезпечення стабільних умов для інноваційного розвитку сучасні підприємства повинні запроваджувати маркетинговий менеджмент, де будуть поєднувати різнопланові інтереси всіх учасників ринку та отримати економічний і соціальний ефекти від господарської діяльності одночасно.

Маркетинговий менеджмент – це аналіз, планування, впровадження в життя й контроль за здійсненням заходів, розрахованих на встановлення і підтримування взаємовигідних обмінів із цільовим ринком для досягнення конкретної мети організації [1, ст. 29].

Інтеграція маркетингу та менеджменту створює управлінську складову ефекту в структурі синергетичного ефекту маркетингу. Цей ефект виражається в прискореному досягненні цілей маркетингу за рахунок підвищення рівня організації, планування, координації та контролю всіх заходів, пов'язаних з інтенсифікацією маркетингової політики підприємства. Маркетинговий менеджмент передбачає цілеспрямовану координацію і формування всіх заходів фірми, на рівні ринку і на рівні суспільства в цілому. Маркетинговий менеджмент відображає сукупність принципів, методів, засобів і форм управління маркетингом в цілях інтенсифікації процесу формування та відтворення попиту на товари і послуги, збільшення прибутку. Сучасними пріоритетами маркетингового менеджменту є наступне: від маркетингу у відділі маркетингу до маркетингу у всій організації; від організації за товарними одиницям до клієнторієнтованої структурі компанії; аутосорсінг і міжфірмова взаємодія; різноманіття форм міжфірмової взаємодії: стратегічні групи, альянси, мережеві компанії, партнерства; від збереження старих ринкових позицій до пошуку нових; від орієнтації на матеріальні активи до накопичення нематеріальних активів; прискорення процесу презентації та продажу товару за рахунок онлайнової торгівлі; від фінансових показників до маркетингових оцінок. Таким чином, можна сформулювати наступні концептуальні визначення. Маркетинг – це філософія та інструментарій формування, здійснення і розвитку взаємовигідних процесів обміну в суспільстві. Маркетинговий менеджмент – це впровадження філософії та інструментарію маркетингу на основі маркетингових досліджень в управління діяльністю організації. Він є продовженням маркетингу, це його прикладна частина, яка

формується виходячи із тих чи інших ринкових умов. У сфері виробництва світ стоїть перед обличчям відмови від масового виробництва. Новий тип виробництва принципово змінює саму мету виробничого процесу – споживач повинен вибрати найбільш вдалі для нього вироби і саме в тій кількості, яка необхідна, і якраз тоді, коли треба. Сучасні засоби комунікацій (застосування Інтернет) дозволяють перейти до безпосереднього індивідуального контакту практично з кожним клієнтом компанії. Сучасний маркетинг еволюціонує від масового маркетингу до маркетингу взаємин.

Професор міжнародного маркетингу **Філіп Котлер** визначив, що **маркетинговий менеджмент - це** мистецтво і наука вибору цільових ринків і залучення, збереження і розвитку покупців за допомогою створення, надання та просування значущих для них цінностей [2].

Маркетинг нерідко описують як «мистецтво продажу товарів», але дуже часто публіка, почувши, що продаж аж ніяк не є найважливішою складовою маркетингу, приходить в здивування. Продаж, або збут, - це всього лише верхівка айсберга маркетингу. Один з провідних теоретиків маркетингу, Пітер Друкер, зауважив: «Чи правомірно припустити, що потреба в продажу вічна. Але завдання маркетингу в тому і полягає, щоб її мінімізувати. Мета маркетингу – досягнення такого рівня знань і розуміння покупців, коли пропоновані вами товари і послуги їм життєво необхідні і продають себе самі. В ідеалі результат маркетингу – це готовий до покупки споживач. Все, що залишається зробити, це надати йому відповідний товар або послугу» [3].

Маркетинговий менеджмент є інноваційним підходом до управління підприємством, який дозволяє досягти оптимальної економічної результативності та позитивного соціального ефекту одночасно, погоджуючи різні інтереси власників, менеджерів, співробітників, партнерів, споживачів і соціуму. На відміну від соціально-етичного підходу до управління де підприємство проголошує певні корпоративні цінності та надалі дотримується їх у поточній діяльності, маркетингвоий менеджмент виходить з потреб клієнтів і адаптується відповідно до модифікації їхніх бажань і вимог до товарів, послуг чи ідей, що пропонуються на ринку [4, ст.5].

Для правильного формування маркетингового менеджменту підприємством необхідним є розуміння послідовності здійснення процесу маркетингового менеджменту. Даний процес реалізується у наступній послідовності [1, ст. 35]:

Перший етап. Здійснення аналізу ринкових можливостей фірми. Оцінювання тактичного та стратегічного попиту, який відображає привабливість ринкових можливостей. Виявлення нових ніш ринку та

оцінка можливостей маркетингу. При оцінюванні маркетингових можливостей необхідно враховувати ціль та ресурси підприємства. Основне завдання аналізу ринкових можливостей підприємства – є визначення найбільш характерної можливості фірми.

Другий етап. Вибір цільових ринків: оцінка і прогноз попиту, сегментація, відбір сегментів цільового ринку та ринкове позиціонування товару.

Третій етап. Вибір стратегій маркетингу. Стратегія маркетингу – це формування мети і задачі підприємства по кожному окремому ринковому сегменту та ринку в цілому, а також кожному продукту на певний термін часу (довгострокова, середньострокова мета) для проведення виробничої та комерційної видів діяльності відповідно до діючої ринкової ситуації та можливостей фірми. Стратегія маркетингу поєднує цілі підприємства і тактичні заходи.

Четвертий етап. Розробка комплексу маркетингу. Даний етап включає в себе розроблення та ефективний вибір сукупності маркетингових інструментів та дій. Під інструментами маркетингу слід розуміти: проведення маркетингових досліджень, здійснення товарної політики, вибір оптимальних каналів збуту, ефективне застосування цінової політики, проведення рекламних компаній, сервісне обслуговування. Також інструментами менеджменту є: ієрархія; організаційна культура та ринок.

П’ятий етап. Розробка маркетингової програми здійснюється із врахуванням цілей, завдання підприємства та маркетингу, маркетингового середовища.

Шостий етап. Втілення в реальність принципів маркетингу передбачає застосування на практиці маркетингових методів для задоволення потреб споживачів та отримання прибутку фірмою. Принципами маркетингу вважають такі допоміжні засоби і методи управління маркетингом: маркетингова інформаційна система, система планування маркетингу, система організації маркетингових служб.

Сьомий етап. Проведення контролю та аналізу маркетингової діяльності фірми. Система контролю та аналізу маркетингової діяльності підприємства є заключною фазою процесу маркетингового менеджменту, що спрямована на вимірювання і оцінку результатів виконання плану щодо реалізації обраної стратегії. У ході контролю виявляються проблеми маркетингової діяльності, визначаються необхідні для їх усунення корегуючі заходи. Даний процес здійснюється для перевірки ефективності дії застосування маркетингу на підприємстві. Етап контролю та аналізу маркетингової діяльності фірми також сприяє

адаптації маркетингової політики організації до зміни чинників маркетингового середовища.

Підсумовуючи вище сказане, можемо зазначити, що за даних ринкових умов запорукою успішної діяльності сучасного підприємства на ринку є інтегрований підхід до маркетингового менеджменту на основі сучасних концепцій управління та інформаційних систем, що їх підтримують. Ефективне управління маркетингом сприятиме досягненню цілей підприємства, покращенню його іміджу, підвищенню лояльності споживачів і зміцненню його конкурентних позицій.

Список використаних джерел:

1. А. В. Войчак Маркетинговий менеджмент: Підручник – К.: КНЕУ, 1998. – 268 с.

2. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент: експрес-книга веб-сайт. URL: https://www.rulit.me/books/marketing-menedzhment-ekspress-kurs-read-315631-1.html&prev=search

3. Пітер Друкер Классические работы по менеджменту / П. Друкер. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2015. – 218 с.

4. Ковшова І. О. Маркетинговий менеджмент: теорія, методологія, практика: монографія – Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2018. – 516 с. http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15760/Kovshova_Marketynhovyi_menedzhment_teoriia_metodolohiia_praktyka.pdf?sequence=1&isAllowed

Полюк М.І.,
к.е.н., доцент кафедри
підприємництва торгівлі та біржової діяльності
імені академіка УАН Зіновія Маніва
Університет Короля Данила
м.Івано-Франківськ

БРЕНД-МЕНЕДЖМЕНТ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасному бізнес середовищі, коли на світовому ринку пропозиція перевищує попит, а поняття підприємливості не таке вже і популярне, все складніше стає привернути увагу до продукту та бути конкурентним на пропонованому ринку. У зв'язку з особливостями ринкової економіки України, наявністю проблем соціально-економічного характеру, відсутністю досвіду, керівники не надають бренд-менеджменту вагомого значення в управлінні підприємством. У

більшості керівництва основна увага зосереджена на вирішенні стратегічного розвитку, ефективному використанні матеріальних ресурсів, контрольованих у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому. Натомість, увага втрачається на формуванні за рахунок бренда, тобто нематеріального активу, потенціалу стратегічного розвитку підприємства. Однак, все змінюється. В сучасних ринкових умовах господарювання триває боротьба за місце у свідомості споживачів брендів, а не товару. А отже, впровадження бренд-менеджменту у підприємницькій діяльності є актуальним.

Бренд – це саме той інструмент, який дозволяє підприємствам впевнено почувати себе на ринку, а споживачам ідентифікувати їх товари. На сучасному світовому ринку конкурують не товари, а бренди, які здатні задовольнити не тільки фізіологічні потреби споживачів, а й емоційні та соціальні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що в економічній літературі питанням бренд-менеджменту приділяється неабияка увага. Даному питанню присвячені роботи таких відомих спеціалістів, як Ф. Котлер, Ф.Гордон, М. Лекус, Д. Боуен, Р. Прістлоу, П. Дойль та інших. Проблеми, що пов'язані із створенням успішних брендів, обговорюються у роботах Дж. К. Веркман, Г.Чармессона. З позиції поведінки споживачів бренди досліджуються у роботах Дж. Енджела, Р. Блекуелла та П. Мініарда.

Бренд-менеджмент – це творчість, яка заснована не тільки на глибокому знанні ринку, але й на знанні основних правових питань захисту інтелектуальної власності фірми, психології людини, географічних особливостей тощо. Його результатом є бренд як сукупність матеріальних і нематеріальних категорій, які формують у споживача позитивний імідж товару, послуги та викликають бажання отримати товар з відповідним маркуванням, зробивши вибір серед різноманітності інших пропозицій.

Бренд, на відміну від звичайного товару, впливає на споживача з трьох сторін. З першої – функціональної – бренд надає максимум корисної інформації та гарантує стабільну суму споживчих якостей. З другої сторони – емоційно-психологічної – створюються стійкі, довгострокові позитивні відносини зі споживачем (лояльність). Третя сторона – культурна – база, основа існування бренду, так як відбиває систему цінностей, традицій та норм, які поділяють цільовий сегмент споживачів.

Сучасне розуміння бренду включає кілька аспектів: механізм диференціації товарів; механізм сегментації ринку; образ у свідомості

споживачів (бренд-імідж); засіб взаємодії (комунікації) зі споживачем; засіб індивідуалізації товарів компанії; система підтримки ідентичності; правовий інструмент; частина корпоративної культури компанії; концепція капіталу бренду; елемент ринку, що постійно розвивається у часі та просторі.

Бренд – це система, що пов'язує товар з його характеристиками, торгову марку, її образ у свідомості споживачів, а також концепцію виробника у відношенні до свого товару, торгової марки та споживачів [2].

Суб'єкт підприємницької діяльності створює нову реальність, позиціонування котра здійснюється за допомогою технологій бренд-менеджменту, які дозволять вирішити проблему виходу готового бренду на ринки. Бренд реально і потенційно впливає на розвиток людського капіталу, Одна з причин, що дозволяла зберегти успішність підприємства, - це брендова вартість, тобто закріплені асоціації у свідомості споживачів про високу якість продукту під певним брендом, про лояльність по відношенню до споживчої аудиторії, впевненість в можливості кар'єрного зростання, надійність оплати праці [3]. .

До прикладу, вартість бренду компанії Samsung росте швидкими темпами: ще років 5 назад, за один рік вона збільшувала свої доходи з 38197 до 58771 млрд дол., витіснивши Google на 3-е місце. Натомість вартість бренду Google росла більш повільними темпами - з 47,463 до 52,132 млрд дол., і в останні роки бренд стоїть чи не на 1-му місці в рейтингу.

Важливо завжди оцінювати підприємницький потенціал, та вирішувати ситуаційні задачі і реалізовувати програми стратегічних змін, а тоді, з огляду на підпорядкованість бренд-менеджменту загальній стратегії розвитку підприємства, планувати організаційно-технічні заходи щодо формування і розвитку самого бренду. Забезпечити взаємодію інноваційних розробок і бренд-менеджменту на підприємстві допоможе схема взаємодії структурних підрозділів, що включає: 1) відділ інноваційних розробок і проектів-структурний підрозділ, що займається безпосередньо розробкою інноваційного продукту; 2) відділ бренд-менеджменту - підрозділ, відповідальний за вирішення питань позиціонування торгової марки, розробки концепцій і вибору архітектури бренду.

У взаємодії з підрозділами маркетингу і реклами вони створюють можливість набуття товаром атрибутів бренду і, тим самим, вирішують ряд завдань на шляху досягнення цілей у підприємницькій діяльності, виходячи із закладених в стратегії розвитку цілей, завдань, місії (рис. 1).

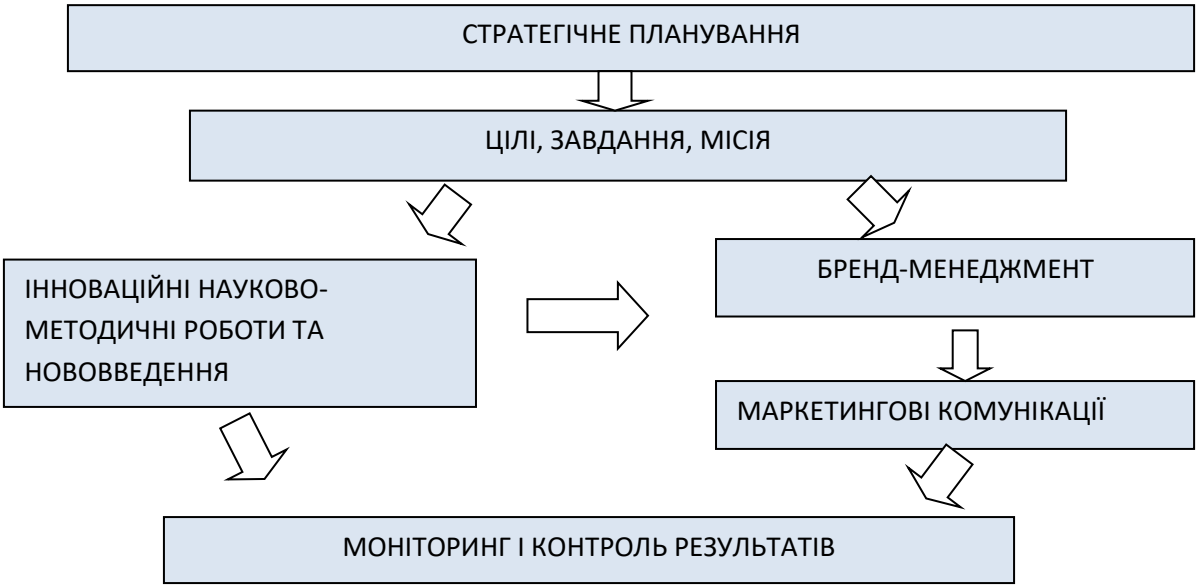

Рис.1. Стратегічна взаємодія на шляху до створення бренду.
*Джерело: розробка автора

Сьогодні, основними засобами для збільшення капіталу бренду є імідж торгової марки, якість, комунікація зі споживачами. Концепція бренд-менеджменту XXI ст. полягає в наступному:

- стратегічній орієнтації
- охопленні різних ринків та країн
- широкому фокусі використання з вертикальним та горизонтальним охопленням
- розвитку своєї ідентичності, щодо стратегії бізнесу
- активному реагуванні на фактори впливу зовнішнього середовища [4, с. 79-80]

Отже, бренд-менеджмент в управлінні підприємством, передбачає три процеси, які потребують постійного стимулювання – боротьбу за місце в уяві споживача, збереження та поліпшення якості продукту, а головне дотримання балансу між збереженим брендом і можливими змінами. І саме завдяки креативному підприємництву можна гарантувати збільшення цінності самого бренду та гарантії примноження прибутку.

Література:

1. Гусева О.В Энциклопедия маркетинга. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.management.com.ua/marketing
2. Ламбен Ж.–Ж. Стратегічний маркетинг / Ж.–Ж. Ламбен. –

Спб. : «Наука», 1996. – 156 с

3. Лисиця Н.М. Бренд як додатковий ресурс розвитку людського капіталу// Бізнесінформ.2009. №11

4. Струтинська І.В. Бренд-менеджмент: теорія і практика.-навч.посібник. Тернопіль, :Прінт-офіс, 2015.204 с.

Розумович Наталія Федорівна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Університет Короля Данила
м.Івано-Франківськ, Україна

КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Однією з найбільш визначальних умов забезпечення життєдіяльності підприємства і його прибуткового функціонування є покращення і удосконалення системи і методів управління. Одним з таких методів є впровадження системи контролінгу в організаційну структуру підприємства на всіх етапах його діяльності. Актуальним завданням кожного підприємства є подальше удосконалення і оптимізація його організаційної структури. Використання методів і інструментів контролінгу дозволяє перевести управління підприємством на новий рівень за рахунок інтеграції, координації і фокусування діяльності служб і підрозділів підприємства на поставлених цілях.

В умовах постійної конкуренції як з боку вітчизняних, так і зарубіжних організацій на сучасних українських підприємствах все більшої актуальності набуває питання впровадження контролінгу для більш ефективної діяльності. Сучасні умови господарювання вимагають від підприємства постійної готовності до змін ринку, і саме використання системи контролінгу допомагає ефективно і в обмежені строки визначити можливості цих змін і швидко на них реагувати.

Слово контролінг походить від англійського to control — контролювати, управляти, яке, у свою чергу, є похідним від французького слова, що означає "реєстр, список перевірки". У Великобританії і США укорінився термін "управлінський облік" (managerial accounting, management accounting), хоча працівників, до чиїх посадових обов'язків входить ведення управлінського обліку, там називають контролерами (controller). Власне термін "контролінг" прийнято в Німеччині, звідки він прийшов до Росії.

Щодо його змісту, то судячи з зарубіжної та вітчизняної літератури, контролінг — це поняття дуже широке і, на перший погляд, асоціюється

зі словом "контроль". Але контролінг не зводиться до простої системи контролю, а охоплює значно ширшу сферу діяльності підприємства, оскільки контролінг — це і система спостереження, й вивчення поведінки економічного механізму конкретного підприємства та розробки шляхів для досягнення мети, яку воно ставить перед собою, і система, орієнтована на майбутній розвиток підприємства.

Отже, контроль переважно спрямований у минуле, на встановлення помилок і прорахунків, а контролінг — на управління майбутнім для забезпечення тривалого й успішного функціонування суб'єкта господарювання.

Спочатку під контролінгом розуміли сукупність завдань у сфері обліку і фінансів, а контролер був головним бухгалтером. Потім це поняття почали трактувати ширше: до функцій контролінгу стали відносити фінансовий контроль і оптимізацію використання фінансових ресурсів та джерел. Водночас автор сучасної концепції контролінгу німецький професор Спеціальної вищої школи м. Кельна і керівник товариства "Економічна наука й практика в системі контролінгу і обліку" Ельмар Майєр визначає контролінг як систему управління процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності фірми, тобто в економічному розумінні, з певною умовністю, як систему управління прибутком підприємства.

У своїй книзі "Контролінг як система мислення і управління" Е. Майєр стверджує, що, використовуючи методи стратегічного менеджменту (контролінгу), можна раніше, ніж це зроблять конкуренти, озброєні лише методами традиційного обліку й аналізу, зазирнути за класичний трьохрічний прогнозний горизонт і дізнатися про можливі у майбутньому зміни попиту, проблеми у сфері взаємовідносин у навколишньому середовищі, обмеження ресурсів, про зміну нині ще ефективних технологій, правда, лише про тенденції цих процесів.

А ще зазначено, що контролінг надає допомогу в управлінні, у виконанні тих планів, які повинні бути реалізовані у найближчі 12—36 місяців, якщо прогнози й економічна дійсність у цьому прогнозованому періоді відповідатимуть одне одному.

При цьому Е. Майєр визначив принцип контролінгу: "Сьогодні робити те, про що інші завтра тільки думатимуть"[4, с. 7].

Контролінгу належить вагоме місце в системі управління підприємством – перебуваючи на перетині обліку, інформаційного забезпечення, контролю та координації він об'єднує всі ці функції, інтегрує їх. Він виступає особливим механізмом саморегулювання в організації, який здійснює зворотний зв'язок в межах управління.

Контролінг в сфері обліку на підприємстві виконує збір і обробку необхідної інформації, складання і ведення системи внутрішнього обліку, уніфікацію методів і критеріїв оцінки діяльності організації та її підрозділів.

У плануванні на підприємстві роль контролінгу полягає в управлінні різними планами і створенні консолідованого плану в цілому по організації, складанні методики планування, розробки графіка створення планів і надання потрібної інформації для цього, перевірці планів, складених структурними підрозділами підприємства.

Контролінг в організаційній роботі передбачає облік і контроль витрат, а також результатів по всіх відділах. У стимулюванні роль контролінгу полягає в мотивації виконання планів по підрозділах. В області контролю і регулювання – у зіставленні планових і фактичних показників для визначення і оцінки ступеня досягнення встановлених цілей, в аналізі відхилень і встановленні їх можливих відхилень від плану, з'ясування причин відхилень і вироблення заходів, спрямованих на їх зниження.

Контролінг в аналізі рішень, в управлінні інформаційними потоками передбачає збір найбільш важливих відомостей для прийняття управлінських рішень, консультації з вибору заходів, спрямованих на поліпшення ситуації, що склалася, на розробку методів для планування, контролю та прийняття управлінських рішень [2].

Головна кінцева ціль будь-якого комерційного підприємства — одержання прибутку (контролінг можна назвати системою управління прибутком підприємства), але в окремих випадках цілі підприємства можуть бути іншими, наприклад, завоювання частини ринку, знищення конкурентів, тоді контролінг орієнтує зусилля підприємства в напрямку таких цілей, хоча кінцева ціль та ж — одержання прибутку[3].

Список використаних джерел

1. Партин Г. О., Маєвська Я. В. Види та місце фінансового контролінгу на підприємстві. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.6. С. 199– 202.

2. Боровкова В.А. Некоторые аспекты повышения эффективности системы контроллинга на торговых предприятиях. Проблемы современной экономики. 2009. № 1 (29). С. 142– 147.

3. Михайличенко Н. М., Токарева А. О. Проблеми та перспективи впровадження контролінгу як сучасного інструменту управління підприємством. ISSN 2219-7869. Научний вестник ДГМА. № 1 (22Е). 2017. С.176-181.

4. Манн Р., Майер Э. Контроллинг для начинающих / Пер. с нем. Жукова Ю.Т.; под ред. и с предисл. д-ра экон. наук Ивашкевича В.Б. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Финансы и статистика. 1995. С. 7

Романюк Н.Д.,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри підприємництва, торгівлі та біржової
діяльності імені академіка УАН Зіновія Маніва
проректор по взаємодії з ринком праці,
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

СУТНІСТЬ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ АНАЛІТИКИ У БІРЖОВІЙ ТОРГІВЛІ

Поняття фінансової аналітики в сучасній науці та практиці розглядається як сукупність основних методів і підходів в технічному та фундаментальному аналізі інвестиційних ринків й фінансових інструментів біржового ринку.

Суть фінансової аналітики не є тотожною поняттю «фінансового аналізу», адже за своїми ознаками фінансова аналітика є значно ширшим поняттям, аніж фінансовий аналіз, який в основному стосується мікрорівня (рівня підприємств, компаній, організацій).

На нашу думку сучасна фінансова аналітика доповнюється врахуванням факторів поведінкової економіки, які часом переважають над класичними соціально-економічними й політичними факторами. Також, спостерігається значне посилення з боку чинників кліматичних глобальних тенденцій, які в значній мірі впливають на розвиток світових економічних систем.

На думку аналітиків Deloitte «в сучасних умовах конкурентоспроможності бізнесу, компаніям потрібне щось більше, аніж просто точна фінансова звітність. Їм потрібні довгострокові тенденції та глобальні прогнози, які допоможуть створювати ефективні бізнес-стратегії майбутнього, вдосконалюючи щоденне прийняття рішень у режимі реального часу. Отже, компаніям потрібна фінансова аналітика» [1, с. 3].

Узагальнюючи наведене визначення фінансової аналітики можна вважати, що сам по собі фінансовий аналіз є інструментом формування і візуалізації фінансової звітності. Щодо фінансової аналітики – то її завданням є формування прогнозних довгострокових рішень

управлінського характеру, з урахуванням як показників фінансової звітності, так і економічних, соціальних, політичних, кліматичних, технологічних, інфраструктурних, циклічних, глобальних, поведінкових, форс-мажорних факторів ризику. Такий широкий спектр факторів впливу на той чи інший об'єкт дослідження (інвестиційний ринок, фінансовий інструмент біржового ринку) дозволяє здійснювати аналіз беручи до уваги вплив різних середовищ, структур, часових змін і тенденцій, враховувати циклічність і поведінкові фактори економіки. Так, К. Сассер, у своєму дослідженні на основі опитування 670-ти фінансових директорів та керівників вищої ланки управління, визначила, що «інформація та технології розглядаються ними як два основні бар'єри між ефективним управлінням фінансами та управлінням ризиками. Для великих корпорацій головним бар'єром визначено брак інформації, для середніх підприємств – відсутність сучасних автоматизованих управлінських систем у компанії» [2]. Аналізуючи дослідження К. Сассер, варто зауважити поняття «браку інформації» у сучасній аналітиці як фундаментального, так і технічного характеру. Перенасиченість інформаційного простору зумовлює надлишок не актуальних, не правдивих, застарілих, маніпулятивних даних навіть серед перевірених джерел інформації, якими користуються провідні фінансові аналітики, трейдери та основні учасники біржового ринку (інформаційні термінали Bloomberg та Thomson Reuters). Саме поняття інформації – опрацьованої, якісної, актуальної, візуалізованої і придатної до розробки довгострокових прогнозів й прийняття управлінських рішень – для сучасної фінансової аналітики є надважливим. Консалтингова компанія McKinsey зазначає, що «раніше титани індустрії вливали мільярди у фабрики та обладнання. Нові ж лідери посилено інвестуватимуть у цифрові платформи, дані і фахівців, здатних аналізувати ці дані» [3]. Важливим інструментом фінансової аналітики в сучасному світі є BigData-аналітика. Адже саме вона передбачає опрацювання великих масивів і потоків даних, їхню зрозумілу візуалізацію, вміння сучасного біржового трейдера виокремлювати цінну інформацію, обираючи з великих масивів даних важливу – таку, яка і є фактором впливу на ринкові тенденції й коливання у довгостроковій перспективі. Вважається, що «BigData — це величезні масиви даних, які можна проаналізувати і виділити закономірності, тренди, асоціації. Зокрема це стосується даних про поведінку людини і взаємодії людей одне з одним» [3]. Але окрім факторів впливу на об'єкти дослідження фінансової аналітики (біржові інструменти: валютні котирування, біржові індекси, акції компаній; інструменти фондового ринку: ф'ючерси на товари і сировину, облігації та казначейські бонди, похідні фінансові

інструменти) до яких відносяться циклічні стани економічних систем, банківська статистика й грошово-кредитна політика ЦБ, політичні фактори, економічні показники інфляції, безробіття, ринку нерухомості та іпотечного кредитування, статистика домогосподарств, споживання і виробничі показники, рівень ВВП, показники чистого фінансового багатства, експорту-імпорту (сальдо торгівельного балансу) та ін., все більш важливими й значущими в глобальній перспективі стають кліматичні зміни, економічна націоналізація, культурна ідентичність та еволюція геополітики держав, технологічні зміни й цифрова економіка, трудова і кліматична міграція, складність економік та професія держави. Фактори фундаментального аналізу у прогнозуванні глобальних економічних тенденцій у все більшій мірі впливають на підходи у здійсненні фінансової аналітики, про що свідчать висновки Всесвітнього економічного форуму у Давосі [4]. Саме виокремлені Всесвітнім економічним форумом напрями сучасних глобальних економічних, політичних, кліматичних змін й надалі впливатимуть на трансформацію міри впливу тих чи інших факторів фундаментального аналізу у сфері фінансової аналітики.

Список використаних джерел:

1. Finance analytics. The three-minute guide. Deloitte. Веб-сайт. URL: www2.deloitte.com (дата звернення: 17.03.2020).
2. Christy Sasser. “Global Finance Leader Study: How Finance Can Transform Risk Analytics For A Data – Rich World”. Workday, Forbes, Aug 1, 2018. Веб-сайт. URL: www.forbes.com (дата звернення: 18.03.2020).
3. Big Data: чому дані — це «нова нафта» і як вони допомагають збільшити продаж. Content.ua. Веб-сайт. URL: www.content.ua (дата звернення: 18.03.2020).
4. Shaping a Multiconceptual World 2020: Shifting geopolitical sands: competition, cooperation or conflict? World Economic Forum. Special Report. Веб-сайт. URL: www.weforum.org (дата звернення: 18.03.2020).

Мирослава Тимоць,
к.е.н., доц., професор кафедри
фінансів та обліку
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

В сучасних умовах господарювання ефективне функціонування фінансового ринку обмежується недостатнім розвитком фінансової інфраструктури, до складу якої входять фінансові посередники. Діяльність небанківських фінансових посередників на фінансовому ринку з кожним роком привертає все більшу увагу як науковців, так і населення. Сьогодні розвиток парабанківських установ відбувається в умовах фінансової нестабільності, зниження платоспроможності та довіри населення до фінансових установ, що потребує обґрунтування активізації їх діяльності на фінансовому ринку.

Ринок небанківських фінансових послуг відіграє важливу роль в економіці країни, забезпечуючи акумуляцію грошових коштів дрібних вкладників і перетворюючи заощадження на інвестиції, які розміщуються за найбільш ефективними напрямами [1, с. 22].

У розвиненому суспільстві фінансові послуги відіграють не менш важливе значення, ніж виробництво. Найбільш динамічно розвивається той сегмент сфери послуг, який пов'язаний із задоволенням потреб суспільного виробництва і споживання. Мова йде про фінансово-кредитне обслуговування. З кожним роком на ринку кредитних послуг окрім банківських установ, кредитних спілок зростає роль ломбардів.

Станом на 2019 рік у Державному реєстрі фінансових установ нараховувалось 2024 фінансові установи. Детальна інформація щодо структури та динаміки суб'єктів небанківського фінансового ринку наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Кількість суб'єктів небанківського фінансового ринку

на 01 січня відповідного року

Група фінансових установ	2017	2018	2019	Відхилення (+,-)	
				2019/2017	2019/2018
страхові компанії	310	294	281	-29	-13
кредитні спілки	462	378	358	-104	-20

ломбарди	456	415	359	-97	-56
фінансові компанії	809	818	940	+131	+122
довірчі товариства	2	2	2	0	0
недержавні пенсійні фонди	64	64	62	-2	-2
Разом	2125	1993	2024	-30	-10

Джерело: [2]

Оцінюючи динаміку небанківських фінансово-кредитних установ слід зазначити, що за аналізований період спостерігається поступове зменшення суб'єктів небанківського фінансового ринку. Впродовж 2017-2019 р.р. суттєво зменшилась кількість кредитних спілок, а також ломбардів. Натомість істотно збільшилась кількість фінансових компаній як суб'єктів фінансового ринку.

За територіальною ознакою найбільша кількість небанківських фінансово-кредитних установ зареєстрована в м. Києві та Київській області (24,3%), Дніпропетровській – 14,7%, Донецькій – 11,7% та Харківській – 8,1%.

Ефективна діяльність небанківських фінансово-кредитних установ на фінансовому ринку є важливим чинником забезпечення національної безпеки держави. Функціонування фінансових посередників сприяє мінімізації ризиків діяльності, а також зменшенню дефіциту фінансових ресурсів.

Збільшення пропозиції фінансових послуг небанківськими фінансово-кредитними установами призводить до того, що учасниками ринку, а також споживачам фінансових послуг необхідно мати актуальну інформацію про діяльність цих установ, що характеризуватиме загальний стан ринку фінансових послуг.

Список використаних джерел

1. Левченко В.П. Розвиток ринку небанківських фінансових послуг: монографія. Київ. Центр учбової літератури. 2013. 368с.

2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: https://www.nfp.gov. ua/ ua/ Derzhavnyi-reiestr-finansovykh-ustanov.html

Шинкар Світлана Миколаївна,
кандидат економічних наук,
завідувач кафедри фінансів та обліку
Університет Короля Данила
м.Івано-Франківськ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ START-UP ПРОЄКТІВ

В українській економіці стартапами прийнято називати щось інноваційне та новостворене, функціонування якого покликано покращити реальні умови життя людей. Мінлива соціально-політична ситуація в країні, розвиток конкуренції та неможливість передбачити успішність маркетингових стратегій - є визначальними чинниками впровадження цього типу господарювання.

Венчурний бізнес та сфера стартапів потребує детального вивченні задля виявлення перспективних способів розвитку. Досвід зарубіжних розвинених країн свідчить про те, що держави, які обрали для себе шлях інноваційного розвитку, на сьогоднішній день займають лідируючі економічні позиції на світовому ринку. Доказом цього факту є рейтинг, опублікований до Всесвітнього економічному форуму у Давосі (Швейцарія), на якому світові лідери обговорили майбутнє глобалізації, роль держави й те, як інновації допомагають країнам рухатися вперед. У першу десятку країн потрапили:

1. Південна Корея
2. Сінгапур
3. Німеччина
4. Швеція
5. Фінляндія
6. США
7. Швейцарія
8. Японія
9. Ізраїль
10. Франція

Керівник відділу досліджень Australia & New Zealand Banking Group Ltd Khoon Goh вважає, що Південна Корея, яка посіла перше місце у рейтингу, повинна отримати підтримку від нових інвестицій у стратегічні технології та регуляторну програму, яка заохочуватиме створення стартапів, проте, він наголосив про проблему у виході інновацій за межі «висококонцентрованих великих чеболів» або сімейних конгломератів. [1]

Якщо проаналізувати попередні роки, то лідируючі позиції займали США та Ізраїль. Для того, щоб визначити за рахунок чого досягнуто таких високих і стійких позицій, потрібно розглянути більш детально деякі аспекти стартап-екосистеми.

ЕКОСИСТЕМА СТАРТАПУ

Акселератори та інкубатори	Ментори
Державна підтримка	Венчурний капітал
Бізнес-ангели	Інвестори
Університети	«Research & Development» (R&D) / НДДКР центри

Єдиного визначення терміна «Start-up» вченими поки не встановлено, тому доцільно буде відштовхнутись від визначення, яке досить часто зустрічається у релевантних джерелах, а саме Стіва Бланка і Боба Дорфа: стартап (Start-up) - це тимчасова структура, яка займається пошуками масштабованої, відтворювальної та рентабельної бізнес-моделі [2].

Дан Сенор і Сол Сінгер у своїй спільній роботі розглядають успіх ізраїльських високих технологій різносторонньо. Одним з важливих елементів, на думку авторів, є створення державної ініціативи під назвою Йозма (Yozma), суть якої полягала в залученні іноземних венчурних капіталів шляхом надання податкових пільг і перспективи подвоєння будь-яких спільних інвестицій. [3]. Такий «тандем» іноземних і державних інвестицій не тільки послужив щаблем для розвитку високих технологій, а й став джерелом створення 10-ти венчурних фондів з капіталом в 20 млн. дол. Такий результат було досягнуто за три роки (1993-1996 р.р.), а ще через рік фонд був розпроданий приватним інвесторам.

Таким чином, було створено один з невід'ємних елементів екосистеми - венчурний капітал - це капітал приватних інвесторів або спеціалізованих фінансових інститутів, які підтримують нові або зростаючі підприємства (стартапи).

На сьогоднішній день Ізраїльська венчурна індустрія налічує понад 75 венчурних фондів, 14 з яких - міжнародні, з постійними представництвами в Ізраїлі. Слід зазначити, що в Ізраїлі розміщені венчурні підрозділи найвідоміших у всьому світі компаній-гігантів IT-індустрії, таких як Intel, HP, Apple, Microsoft, Google, Sony, Cisco, Amazon і інші, які купують ізраїльські компанії і відкривають R & D/ НДДКР центри.

Акселератор - це організація, яка надає короткочасні навчальні програми інтенсивного розвитку компаніям. Навчання проводяться, як в обраній галузі, так і суміжних, що дозволяє початківцям підприємцям набути певну компетентність, яка буде потрібна в подальшому розвитку проєкту. Також стартапери можуть залучити допомогу менторів - організовуючи спільну роботу / консультації з фахівцями фінансової, юридичної, маркетингової, технологічної та інших вузьких областей.

Заключним етапом програми акселерації є зустріч з інвесторами, якому стартапи готові продемонструвати свою бізнес-модель і продукт.

В свою чергу інкубатор - це організація, діяльність якої спрямована на допомогу молодим підприємцям на всіх етапах розвитку,а бізнес-ангел - це приватні інвестори, які надають фінансову та експертну підтримку підприємцям на ранніх етапах. [4].

Ще один елемент, який підлягає більш детальному розгляду - це фінансування проекту. Незалежно від джерел надходження коштів стартап-проєкт проходить певні стадії потреби в інвестиціях (табл. 1) [5].

Табл.1

СТАДІЇ ІНВЕСТУВАННЯ START-UP - ПРОЄКТУ

НАЗВА	**ЗМІСТ**	**ФІНАНСУВАННЯ**
Початкова стадія (Startup stage)	на цьому етапі, компанія продовжує своє формування, можливо, здійснює свою діяльність протягом короткого часу, але ще не налагодила продаж свого продукту на комерційній основі.	фінансування на цьому етапі надається компаніям для розробки продукції і початкового маркетингу

Рання стадія (Early stage)	етап розвитку компанії, яка вже пройшла попередні стадії (посівну і початкову), але ще не досягла стадії отримання доходів. Як правило, у компанії на ранній стадії буде сформована основна команда управління (ме менеджменті) і перевірена концепція продукту, але при цьому у неї ще не буде позитивного грошового потоку	фінансування надається компанії для початку комерційного виробництва і продажу розробленого продукту.
Пізня венчурна стадія (Later-stage venture)	компанія на цьому етапі може ще не отримувати прибутки або навіть бути збитковою, але при цьому вже розширює масштаби своєї діяльності, на що і направлено фінансування.	інвестиції пізніх венчурних стадій отримують, як правило, компанії, які вже отримували підтримку венчурних капіталістів на більш ранніх етапах свого розвитку, і, отже, вони залучені в третій (або наступний) раунд венчурного фінансування.
Зростання / Середня стадія (Growth / Middle stage)	етап розвитку компанії, що отримала один або кілька раундів фінансування (інвестицій приватного акціонерного (венчурного) капіталу), на якому вона починає отримувати дохід від продажу своїх продуктів або послуг.	Компанії, що знаходяться на даному етапі, це зрілі компанії, які шукають капітал для розширення або реструктуризації діяльності, виходу на нові ринки, але при цьому зацікавлені в отриманні фінансування без зміни (втрати) контролю над своїм бізнесом.

Рівень економічного розвитку держав, на сьогоднішній день, безпосередньо залежить від ступеня інноваційної активності. Саме науково-технічний і технологічний прогрес відіграє ключову роль конкурентоспроможності в глобальній ринковій системі. Тому перехід України до інноваційного розвитку є одним з першочергових завдань.

Дослідження показали, що Україна тільки починає свій розвиток в області інноваційної екосистеми, проте вже на поточний момент, стало очевидним, що усунення недоліків існуючої системи, функціонування і грамотне керівництво даним процесом призведе до позитивного результату. Про це свідчить обсяг інвестованих коштів, наявність організацій і дослідників, які замаються науковими розробками, а також венчурні капітали і інститути спільного інвестування. Відсутність прозорого і повного законодавчого регулювання; зниження кількості НДДКР і дослідників; неефективність інвестованих коштів; нерозвиненість організацій, спрямованих на акселерацію високих технологій, розбалансування екосистеми – це головні недоліки існуючої моделі розвитку інновацій. Для усунення цих та інших недоліків – дану модель потрібно адаптувати для акселерації інноваційних проектів на існуючих виробничих потужностях.

Список використаних джерел:

1. ZIK UA [Electronic resource] / Available at: (https://zik.ua/news/2019/01/23/naybilsh_innovatsiyni_krainy_svitu_1494089

2. Blank, S. The startup owner’s manual [Electronic resource] / S. Blank, B. Dorf. — K & S Ranch Press, 2012. — Available at: \www/URL: http://www.academia.edu/8610472/The_Startup_Owners_Manual_The_Step-by-Step_Guide_for_Building_a_Great_Company. — 19.03.2020.

3. Senor D. Startup Nation. The Story of Israel’s Economic Miracle [Electronic resource] / D. Senor, S. Singer. — New York: Twelve, 2009. — Available at: \www/URL: http://estadpe.com/successfull_negotiation/startup_nation_the_stor.pdf. — 19.03.2020.

4. IVC Research Center [Electronic resource]. — Available at: \www/URL: http://www.ivc-online.com/Research-Center.— 19.03.2020. — Title from screen

5. Красовская, О. В. Венчурное финансирование: мирове тенденции и ситуация в Украине [Текст] / О. В. Красовская. — К.: Конус-Ю, 2013. — 108 с.

Яковина Ірина Олексіївна,
викладач-методист
Університет Короля Данила
м.Івано-Франківськ

ВПЛИВ ДИНАМІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ТУРИСТИЧНУ ІНДУСТРІЮ ТА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день туризм став динамічною галуззю, яка швидко набирає темпи у господарській діяльності країн світу та одним із найперспективніших напрямків соціально-економічної діяльності у XXI сторіччі. Варто також зазначити, що туристична діяльність ввійшла до найбільших експортних галузей світу та стала найбільш рентабельною галуззю світової економіки.

Туристичний бізнес сприяє розвитку економіки, стимулюючи такі галузі промисловості як сільське господарство, торгівля, будівництво, зв'язок, виробництво товарів широкого вжиту, розвиваючи сферу обслуговування, сприяє зайнятості населення, зростанню потенційного та реального валового внутрішнього продукту країни, є вагомим джерелом валютних надходжень та засобом забезпечення позитивного сальдо платіжного балансу країни.

Крім позитивного економічного та соціального внеску, туризм став значущим чинником посилення престижу країни. Вже доведено його величезний вплив на покращання інфраструктури та підвищення освітнього рівня населення країни.

Основні чинники, які впливають на розвиток туристичної галузі, можна розподілити на дві основні групи – динамічні та статичні.

Динамічні	**Статичні**
соціально-економічні	географічні
культурні	природно-кліматичні
демографічні	культурно-історичні
міжнародні чинники	
науково-технічний прогрес	

Статичні чинники мають постійне або майже незмінне в часі значення. Зупинимось детальніше на динамічних чинниках, оскільки саме на них можливо впливати силами державної та регіональної політики, та через діяльність приватного бізнесу.

Соціально-економічні чинники. До них, зокрема, відносять зростання добробуту населення, збільшення тривалості вільного часу та оплачуваних відпусток. Активний розвиток індустрії, військові конфлікти, нестабільна політична ситуація, природні катаклізми, тощо, в

сучасному суспільстві створюють працівникам стресові навантаження, що в свою чергу буде вимагати у них активного відпочинку. Саме через це промислові міста стали місцем підвищеного попиту на туризм з метою якісної рекреації, останнім часом в них починають формуватися сегменти з підвищеним попитом на екстремальний, пригодницький, сільський, екологічний, пішохідний та інші види туризму.

Демографічним показником є збільшення чисельності населення на планеті – 7, 8 млрд. осіб за прогнозами на 2020 рік а також зміну вікової структури населення - тривалість життя у 29-ти країнах світу перевищила 80 років. У багатьох розвинених країнах збільшення тривалості життя призвело до того, що багато людей мають вільний час та потрібні засоби, які дають їм змогу вирушати у мандрівки.

Культурні чинники. Насамперед це зростання культурного рівня населення багатьох країн і, в зв'язку з цим, прагнення людей до ознайомлення з історико-культурною спадщиною, пізнання визначних місць рідного краю та іноземних країн.

Науково-технічний прогрес. Він зумовлює швидкий розвиток матеріально- технічної бази індустрії туризму, що створює необхідні умови для масового туризму. Йдеться про готельні ланцюги та інші колективні засоби розміщення, транспортні засоби для масових пасажирських перевезень, зменшення часу в дорозі та збільшення кількості туристів на далекі подорожі; використання комп'ютерних та Інтернет-технологій, без чого зараз неможлива організація масового туризму. Подальший розвиток туризму передбачає будівництво нових та реконструкцію існуючих об'єктів туризму з врахуванням останніх досягнень науки і техніки; підвищення культури і якості обслуговування на основі індустріалізації, технологізації та комп'ютеризації туристичного бізнесу; раціонального використання існуючих матеріальних ресурсів; застосування сучасних технологій обслуговування туристів. Нарешті, розвиток міжнародного туризму істотно залежить від інформованості туристів про можливі місця відпочинку та подорожі. Розвиток засобів масової інформації та їх можливостей дозволяють туристичним організаціям пропагувати як туризм в цілому, так і окремі туристичні продукти та послуги.

Міжнародні чинники. Дія таких чинників створює умови для ефективного співробітництва та взаєморозуміння між державами. Усі ці постійно діючі чинники упродовж певного часу можуть підсилитися або послабитися, що, своєю чергою, вливає на структуру та обсяги туристичних потоків у конкретно взятій країні та у світі загалом.

Події військово-політичного характеру в Україні у 2013-14 р.р., вплинули на значне зменшення в'їзних туристичних потоків. Однак на

сьогодні маємо значний поступ у нарощуванні обсягів туристичних потоків, використанні інформаційних технологій (системи пошуку та бронювання турів, квитків, Інтернет-путівники, мобільні додатки, тощо.

Україна розташована у центрі Європи та має всі умови для належного розвитку економіки за рахунок туризму, проте суттєво відстає від провідних держав світу за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг.

Фінансово-економічна криза, що загострилася останніми роками, події, пов'язані з анексією Автономної Республіки Крим та проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, призвели до зменшення в'їзного туристичного потоку, негативно вплинули на структуру туризму та реалізацію туристичних можливостей країни на внутрішньому і зовнішньому туристичному ринку.

Для покращення ситуації необхідно державі та органам місцевого самоврядування взяти до уваги такі фінансово-економічні чинники розвитку туризму в Україні: збільшення ВВП на душу населення та капітальних інвестиції на охорону навколишнього середовища; фінансування прикладних розробок у туризмі з державного бюджету та збільшення інвестиції в діяльність готельно-ресторанного бізнесу, створення сприятливого інвестиційного клімату в цілому.

Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням № 168-р від16.03. 2017 року схвалив Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. За результатами реалізації цієї Стратегії Україна ставить перед собою такі амбітні показники:

Контрольні показники розвитку сфери туризму та курортів в Україні

Найменування показника розвитку	**За роками**				**Примітка**
	2015	**2019**	**2022**	**2026**	
1. Кількість іноземних туристів, які в'їжджають до України, млн. осіб	12,9	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 2 рази	збільшення у 2,5 раза	за вихідні показники взято показники 2015 року
2. Кількість суб'єктів туристичної діяльності, тис. одиниць	6,8	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 3 рази	збільшення у 5 разів	
3. Обсяг	37,1	збільшення	збільшення	збільшення	

надходжень до місцевих бюджетів від сплати туристичного збору, млн. гривень		у 2 рази	у 5 разів	у 10 разів	
4. Обсяг надходжень до зведеного бюджету (податки та збори) від діяльності суб'єктів туристичної діяльності, млрд. гривень	1,71	збільшення у 2 рази	збільшення у 5 разів	збільшення у 10 разів	
5. Кількість робочих місць у сфері туризму, тис. осіб	88	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 3 рази	збільшення у 5 разів	
6. Кількість внутрішніх туристів, тис. осіб	357	збільшення у 2 рази	збільшення у 3 рази	збільшення у 5 разів	
7. Кількість екскурсантів, тис. осіб	125,5	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 2 рази	збільшення у 2,5 раза	

Сучасний світовий туризм перетворюється на глобальний чинник розвитку цивілізації, всіх її складових частин – економіки, соціальної сфери, духовної культури. Туризм виступає як надзвичайно багатий за змістом і розмаїтий за проявами соціальний феномен. Розбудова індустрії туризму в Україні та розви- ток національного ринку туристичних послуг позитивно позначиться на соці- ально-економічному становищі нашої держави.

Список використаних джерел:

1. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет статистики України.

2. https://zakon.rada.gov.ua Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року

3. www.chitalka.info – електронні економічні підручники.

КОНФЕРЕНЦІЯ:
ВИКЛИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: ПРОБЛЕМИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ігор Балинський,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
викладач кафедри журналістики, реклами
та зв'язків з громадськістю
ПВНЗ Університет Короля Данила

ПОЛІТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ В УАНЕТІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ

1. Стрімкий розвиток Інтернету більшість дослідників пояснюють його перевагами над традиційними медіа. Однак в останні декілька років (2014–2020 рр.) УАНЕТ став медіа-середовищем, у якому неконтрольований потік неперевіреної інформації, оприлюднення компромату, зовнішні інформаційні втручання та маніпуляції поступово стають ознаками української павутини. Українські Інтернет-ЗМІ все частіше стають інструментом політичних конфліктів, їх використовують з метою дискредитації не лише конкретного політика чи політичної сили, а й держави загалом.

Основними перевагами, що вирізняють Інтернет, науковці і практики у сфері журналістики визначають такі:

– **мультимедійність** (Інтернет об'єднує візуальні, звукові, друковані та відеоаспекти традиційних ЗМІ);

– **інтерактивність** (Інтернет пропонує діалог, так званий зворотний зв'язок – feedback, а не монолог, який характерний для традиційних медіа; зворотний зв'язок, діалог між великою кількістю користувачів можливий через електронну пошту, форуми, чати, месенджери, онлайн-конференції);

– **персоналізація** (Інтернет забезпечує необхідною інформацією на будь-якому рівні зацікавлених у ній індивідів чи групи людей);

– **відсутність посередників** (Інтернет надає можливість владі прямого доступу до населення, населенню – до влади без втручання і маніпулювання з боку ЗМІ).

Підсумовуючи, чим Інтернет вирізняється з-поміж традиційних медіа, дослідник сучасних масових комунікацій М. Постер визначає

Інтернет як «*децентралізовану систему комунікації, що діє як мережа мереж, підриваючи існуючі уявлення про характер політики і роль технології загалом*» [1, с. 402].

2. Переваги Інтернету перед традиційними медіа роблять його привабливим та ефективним каналом комунікації, зокрема політичної, оскільки дають змогу охопити різні референтні групи населення. Важливим також є той момент, що Інтернет-комунікації, на відміну від інших комунікаційних процесів, дають можливість користувачеві формувати власну ідентичність, яка часто не пов'язана з ідентичністю в реальному житті, тобто не зумовлена соціокультурною позицією людини, її статусом чи місцем народження. Цей момент є достатньо принциповим для політичних Інтернет-комунікацій, оскільки дає змогу людині витворювати власну політичну ідентичність, не прив'язуючи її до умовностей повсякденного життя, в якому політична позиція може створювати людині реальні життєві проблеми.

Інтернет дає змогу людині вільно висловлювати власні політичні чи соціокультурні погляди. Якщо лише поверхово проаналізувати форуми під політичними матеріалами на «Українській правді» чи «Главреді», то побачимо, що чимало користувачів свої відгуки підписують не власними іменами, а політично зідентифікованими ніками (іменами): Українець, Москаль, Бандерівець, Соборник, Націоналіст, Ліберал, Позапартійний, Рожденный в СССР, Сторонній, Нахтігаль, Патріот і т.д. Частина дослідників вважає анонімність політичних комунікацій в Інтернеті його вадою. Дехто з науковців доводить, зокрема дослідниця А. Черних, що «*ідентичність у віртуальному просторі має бути представлена, як мінімум, іменем і статтю, тоді як у реальному житті в ній майже завжди присутня також етнічність, яка є чи не найважливішою характеристикою ідентичності*» [2, с. 210].

Фактично мова йде про те, що анонімність в Інтернеті є чинником подолання етнічності. Важливим аспектом політичних Інтернет-комунікацій є позагеографічність самого Інтернету. Звиклі підходи аналізу традиційних медіа означували їх у межах національної держави, яка за територією збігалася з поширенням тієї чи іншої газети, радіо- або телесигналу. Таким чином ідентичність описувалася в категоріях географії, тобто простору. На думку одного із найбільш авторитетних дослідників медіакомунікацій Д. МакКуейла, «*втрата управління і контролю за споживанням інформації з боку того, хто її постачає, стає критичною. Водночас це стає основою для формування справжньої демократичної взаємодії, яка виникає завдяки можливості відмовитися від нав'язаної комунікації, що традиційно виконувала функції індоктринації бажаного і трансльованого бачення дійсності аудиторії*»

[3]. Таким чином позагеографічність Інтернету дає змогу користувачеві уникати маніпуляцій, характерних для традиційних медіа, та формує можливість спротиву індоктринованому політичному дискурсові.

3. Одна з ключових проблем УАНЕТу в розрізі сучасних Інтернет-комунікацій є такою: проводячи аналіз політичної реальності на зрозумілому для користувача повсякденному рівні, Інтернет-ЗМІ занижують рівень критичного осмислення самої реальності. Понад те, Інтернет в останні роки став своєрідним замінником реального життя, яке, на відміну від павутини, не може надати будь-що «тут і зараз». «*У Мережі є все на будь-який смак: порнографія і політична пропаганда, реклама, різноманітні екстремістські заклики і вимоги, ексцентричні вислови і заклики до насильства, тобто те, що загалом характеризує повсякденність*» [2, с. 209].

Незважаючи на те, що Інтернет формує нові комунікативні можливості, зокрема політичні, які не в змозі забезпечити традиційні медіа, водночас павутина створює нові соціально-політичні проблеми, головними з яких є такі:

– криза тематичної пріоритетності (втрата демократичності дискурсу);

– зазіхання на приватну власність (неконтрольований потік необмеженого виробництва інформації);

– небезпека стабільності існуючих держав (через втрату контролю за приватнопублічною інформацією) [2, с. 222].

4. На наш погляд, однією з головних проблем політичних Інтернет-комунікацій УАНЕТу є їхня якість. Ключові українські Інтернет-ЗМІ, до яких належать «Українська правда», УНІАН, «Главред», «Лівий берег», Цензор.нет, здебільшого формують ситуативний політичний «порядок денний», пропоновані публікації є реакцією на поточний політичний процес. Відповідно, ми отримуємо комунікативне поле, що спрямоване на оцінку факту, події, а не на комплексний аналіз ситуації чи проблеми. Винятком із цих правил в українській мережі можна вважати Інтернет-видання «Українська правда», чий контент достатньо рівномірно спрямований на аналіз як поточного політичного моменту, так і на пошук стратегічних рішень актуальних політичних проблем.

Проблема якості політичних Інтернет-комунікацій, на наш погляд, тісно пов’язана з домінуванням в УАНЕТі тенденцій «викривальної журналістики». В останні роки українські Інтернет-ЗМІ не лише критично налаштовані до дій (рішень) влади та політикуму, що, зрештою, є однією із функцій журналістики. Критика в УАНЕТі головно спрямована на делегітимізацію влади (політикуму), вона формує тотальну

недовіру до влади та її репрезентантів, унеможливлює пошук компромісу та адекватних ефективних рішень.

5. Демократичність УАНЕТу сьогодні трактують як відсутність цензури і табуйованих тем, можливість вільного обговорення публікації тощо. Ці складові, безперечно, є важливими атрибутами незалежності медіа, демократичності інформаційного простору. Водночас в українській мережі, на наш погляд, відсутні інші складові демократичного дискурсу. Передусім, ідеться про конструктивність критики, тематичну збалансованість, відповідальність Інтернет-ЗМІ за вплив на аудиторію (громадську думку).

Як результат, Інтернет-ЗМІ та продуковані ними комунікації, передусім політичні, створюють передумови до використання Інтернету як інструменту впливу на політичні процеси. Наслідком політичної інструменталізації Інтернету, зокрема УАНЕТу, стає загроза стабільного розвитку держави. В останні декілька років УАНЕТ став медіасередовищем, у якому ігнорується дотримання (відстоювання) національних чи державних інтересів, або трактується довільно, тобто на редакційний розсуд. Неконтрольований потік неперевіреної інформації, оприлюднення компромату, зовнішні інформаційні втручання та маніпуляції поступово стають ознаками української павутини.

Українські Інтернет-ЗМІ все частіше стають інструментом політичних конфліктів, їх використовують з метою дискредитації не лише конкретного політика чи політичної сили, а й держави загалом. Однією з головних причин такої ситуації, вважаємо, є відсутність єдиних стандартів відповідальності за оприлюднену інформацію, дотримання загальноприйнятих норм професійної етики. На наш погляд, якраз проблема відповідальності за оприлюднену інформацію визначатиме, яке місце та роль посідатиме Інтернет у системі засобів масової комунікації: чи й надалі триватиме процес політичної інструменталізації павутини, чи Інтернет зможе випрацювати власні професійні стандарти, зокрема етичні.

6. Стрімкий розвиток Інтернету сформував в українському інформаційному просторі нові комунікаційні можливості, зокрема політичні, та водночас витворив нові виклики, пов’язані, передусім, із загрозою «розмивання» національної ідентичності, зростанням рівня політичних маніпуляцій. Нову інформаційну та комунікаційну ситуацію в УАНЕТі сьогодні складно оцінити однозначно. Ми говоримо лише про поточну оцінку та окреслення нового проблемного поля для аналізу.

Список використаної літератури:

1. Poster M. GyberDemocracy: Internet and the Public Sphere // Hartley J., Pearson R.E. (eds.) American Cultural Studies: A Reader. – Oxford University Press, 2000. – 402 p.
2. Черных А. Мир современных медиа /А. Черных. – М. : Издательский дом “Территория будущого”, 2017. – 470 с.
3. McQuail D. Mass Communication Theory: An Introduction. – London : Sage, 4th ed., 2004. – 326 p.

Богайчук О.С.,
асистентка кафедри перекладу та філології
ПВНЗ Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ

КЛАСИФІКАЦІЯ ТИПІВ ПЕРЕКЛАДУ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ РИНКУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПОСЛУГ

За останні десятиліття масштаби перекладацької діяльності настільки виросли, що є всі підстави говорити про початок нового етапу в історії перекладу. У XXI столітті значно розширилися міжнародні контакти. Бурхливий розвиток науки і техніки викликав велику потребу в активному обміні інформацією. Щороку в світі відбувається багато міжнародних конференцій, зустрічей, нарад. Значно виріс об’єм міжнародної торгівлі, інтенсивність дипломатичної діяльності, міжнародної кореспонденції. Розширилися культурні зв’язки між народами, насправді масового характеру набув туризм.

Не існує повних статистичних даних про загальний об’єм перекладацької роботи у світі. За далеко неповними даними ЮНЕСКО щороку в світі видається біля 40 тисяч перекладних видань, тобто 100 книг в день. Крім того, виконується велика кількість перекладів для внутрішніх потреб найрізноманітніших організацій та підприємств. Виконуються переклад кінофільмів, телепередач, судовий переклад тощо.

Аби ще раз акцентувати увагу на тому, що потреба у перекладах постійно зростає, наведемо дані Статистичного управління Міністерства праці США, згідно яких до 2022 року лише в США буде нараховуватися 92900 робочих місць для усних та письмових перекладачів. Очікується, що кількість робочих місць у цій сфері до 2022 року збільшиться на 46 % – при цьому середнє зростання кількості робочих місць у всіх сегментах складатиме лише 11 %. [1]

Існує багато визначень перекладу, вони розрізняються за формальним і структурним підходом. Наприклад, за В.С. Виноградовим «переклад – це вторинне мистецтво «*перевираження*» оригіналу в матеріалі іншої мови, [2, с.24] за О.А. Михайленко «переклад – це складна мовленнєво-розумова діяльність у межах міжкультурного спілкування, яка передбачає перевираження смислу тексту оригіналу на мову перекладу». Таке розуміння перекладу дозволяє розглядати переклад, як вторинну білінгвальну текстову діяльність, що охоплює інтерпретацію вихідного тексту та породжує на її основі текст мовою перекладу, який заміняє вихідний текст в іншому мовному та культурному середовищі. [3, с.5]

Усі ці підходи роблять певний внесок у сучасне розуміння перекладу як особливого виду міжмовної комунікації.

Переклад має досить широку класифікацію, яка базується на механізмах перекладу, умовах роботи перекладача та жанровому характері тексту:

- на основі класифікації за механізмами перекладу, він поділяється на *машинний переклад* та *переклад, здійснюваний людиною*;
- на основі класифікації за умовами роботи перекладача – на *письмовий* переклад та *усний*, останній в свою чергу поділяється на *синхронний* та *послідовний*;
- на основі класифікації за жанровою характеристикою текстів, письмовий переклад поділяється на *художній* та *спеціальний*. Усний переклад не має такої класифікації, оскільки художні тексти не перекладаються усно. Спеціальний переклад може відноситися до різноманітних галузей, наприклад: юридичний переклад, медичний переклад, фінансово-економічний переклад тощо. Слід зазначити, що машинний переклад тісно пов'язаний з письмовим переклад, оскільки перекладач, під час виконання письмового перекладу має змогу звертатися до різноманітних перекладацьких програм та інших засобів машинного перекладу.

Письмовий та усний переклад, також, слід розділяти та розрізняти на основі психолінгвістичного процесу перекладу. Така різниця, пов'язана з умовами функціонування розумових механізмів. Вони мають однакову мету та однакові принципи дії. Вони мають спільну теорію, але це дві різні професії. Вихідним для письмового перекладу є письмовий текст, результат – теж письмовий текст, який зафіксований у формі та часі. Вихідним для усного перекладу є усне висловлювання. Результат – також усне висловлювання. Усний та письмовий перекладачі працюють у різних умовах; відрізняються межі межі процесу перекладу та можливості використання довідкової літератури [4, с.60]. Відповідно і

навчання усного і письмового перекладу вимагає індивідуальних підходів, принципів підбору навчального матеріалу, формування системи вправ. Так наприклад, оскільки вихідним мовленням усного перекладача є усне мовлення, у студентів філологів слід розвивати риторику, у той час як, вихідним мовленням письмового перекладу є письмовий текст, тому більшу роль відіграють навики письма, друку та уміння працювати із засобами інформаційно-комунікаційних технологій та перекладацькими програмами зокрема. [5, с.279]

Оскільки, відповідно до державної політики у сфері вищої освіти її формування та реалізація забезпечується шляхом:

- визначення збалансованої структури та обсягу підготовки фахівців з вищою освітою з урахуванням потреб особи, інтересів держави, територіальних громад і роботодавців;
- забезпечення розвитку наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності закладів вищої освіти та їх інтеграції з виробництвом і т.д., [6] слід згадати висновки науковиці Н.В. Зінукової, яка досліджуючи вимоги ринку перекладацьких послуг, зазначає, що тенденції українського ринку щодо використання видів перекладу можна побачити у такому розподілі: найбільш популярним є письмовий переклад на економічну, правову та медичну тематику, його частка складає близько 48%. Друге місце посідає послідовний усний переклад, у більшості – ділової сфери діяльності (20%), третє місце займають письмові переклади інструкцій і технічних текстів (9%), четверте місце – знову усний переклад, частково синхронний, який супроводжує конференції, семінари, симпозіуми та інші значні заходи – 5% . Останнім часом популярними стали переклад та локалізація комп'ютерних програм, ігор та локалізація й адаптація Інтернет-сайтів. [7, с. 46]

Очевидно, що письмовий переклад складає левову частку затребуваних перекладів в Україні і це слід враховувати у процесі навчання, для того, щоб готувати ефективних перекладачів з огляду їх інтеграції з виробництвом.

В останні десятиріччя ринок перекладацьких послуг зазнав суттєвих змін, а разом з ним змінився й загальний образ перекладача. Цілком очевидно, що такі зміни мають відбитися і на професійній підготовці фахівців з перекладу, що має забезпечувати підготовку спеціалістів, які відповідають вимогам сучасності.

Відтак, логічним видається підхід, в якому в основу навчання перекладу покладено визначення вимог ринку перекладацьких послуг. [8, с.7] Завдяки систематизованій взаємодії освіти та працедавців цей процес може формалізуватися у вигляді критеріїв та вимог до

випускників закладів вищої освіти стосовно їх придатності до здійснення практичної діяльності. Використання маркетингових стратегій в процесі розробки моделі підготовки майбутніх перекладачів зумовлює врахування вимог ринку праці, ретельне вивчення груп потенційних споживачів освітніх послуг, адаптацію навчального процесу на основі вивчення ситуації в індустрії перекладів та вплив на ці ринки.

Список використаних джерел:

1. Interpretersand Translators. Bureau of Labor Statistics of the United States Department of Labor [Electronic resource].–Way of access: http:// www.bls.gov/ooh/media-and-communication/interpreters-and-translators.htm#tab-1.
2. Виноградов В.С. Введение в переводоведение. Москва: РАО, 2001. 224 с.
3. Михайленко О.А. Методика навчання майбутніх філологів стратегій письмового перекладу офіційно-ділових текстів з української мови на англійську: дис. … кан. пед. наук: 13.00.02 / Київс. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2015. 258 с.
4. Зінукова Н.В. Проблема підготовки майбутніх перекладачів у сфері професійної комунікації. Наукові записки Сер. Філологічні науки. 2010. Вип. 89(1). С.60 – 63.
5. Мишко С.А. Письмовий переклад у процесі викладання іноземних мов. Сучасні дослідження з іноземної філології. Збірник наукових праць. 2014.Вип. 12. С.276-280.
6. Державна політика у сфері вищої освіти Стаття 3. https://protocol.ua/ua/pro_vishchu_osvitu_stattya_3/
7. Зінукова Н.В. Професійна підготовка перекладачів у сучасних умовах: вимоги ринку перекладацьких послуг. Вісник Дніпропетровського університету імені А. Нобеля. Сер. Педагогіка і психологія. Педагогічні науки. 2014. Вип.2 (8). С. 42 – 47
8. Бондаренко О., Струк Т. Основнінапрямки покращення підготовки перекладачів на базі ВНЗ. Зміст підготовки перекладачів та сучасні вимоги професії: наук.-практ. конф., 12 грудня 2014 р. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет ім. А. Нобеля, 2014. С.7–14.

Варварук І.В.
доцент кафедри перекладу та філології,
кандидат філологічних наук,
директор Коледжу Університету Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Особливо актуальними практиками, які потрібно активно реалізовувати в освітньому процесі, є академічна доброчесність (далі – АД) – важлива наскрізна тематична лінія освітнього процесу, що формується впродовж усього періоду навчання та утверджується завдяки «*шести фундаментальним цінностям*: *чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності*» [5, с. 10].

В останнє десятиліття принципи академічної доброчесності більшою чи меншою мірою активно імплементувалися в освітньому просторі. На законодавчому рівні це питання репрезентоване в Законі України «Про освіту» (стаття 42 «Академічна доброчесність»). Окрім того, у 2016 році важливим генератором змін, долученим до розробки положень АД став проект «Сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project, SAIUP) за сприяння Американських Рад з міжнародної освіти, МОН України та підтримки Посольства США в Україні.

У ст. 42 Закону України «Про освіту» (2017 р.) визначено суть АД і окремо прописано вимоги з дотримання АД для (науково-) педагогічних працівників, науковців (п. 2) і здобувачів освіти (п. 3.6). У своєму роз'ясненні для закладів вищої освіти Міністерство освіти і науки наголошує на «*необхідності створення атмосфери академічної доброчесності в кожному освітньому закладі, що передбачає розуміння всіма учасниками освітнього процесу сутності академічної доброчесності та необхідності дотримання її принципів*» [3, с. 2].

З моменту формування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (лютий 2019 року) питання академічної доброчесності на усіх рівнях освітнього процесу стало одним із пріоритетних у здійсненні акредитаційних експертиз. Відповідна структура розробила Кодекс АД, Декларацію про дотримання АД, Рекомендації ЗВО щодо розвитку систем забезпечення АД – документи, які руйнують уже вкорінені корупційні та плагіатні практики, псевдоавторство та інші порушення АД у вищій освіті України.

Регламентацію норм АД у середній школі здійснює прийнятий 16 січня 2020 року Закон України «Про повну загальну середню освіту», відповідно до якого встановлено обов'язкове дотримання учнями та вчителями АД та види відповідальності за виявлені факти її порушення.

Важливим складником освітньої системи, який, як показує досвід, найкраще забезпечує практичну спрямованість підготовки фахівців, є заклади фахової передвищої освіти (далі – ЗФПО). Концепти АД для цього типу закладів репрезентовані у Законі України «Про фахову передвищу освіту», зокрема, у ст. 17 «Система забезпечення якості ФПО», ст. 25 «Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості ФПО», ст. 30 (п. 4.2) «Принципи діяльності, основні права та обов'язки закладу ФПО». Однак, порівняно з іншими типами закладів, впровадження АД у ЗФПО має свої протиріччя та розбіжності. Аналіз таких суперечностей є необхідним для роботи як керівників, так і педагогічного колективу і значно полегшить впровадження та реалізацію принципів АД. Це і зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Особливістю ЗФПО є формування середовища, в якому здобувач завершує повну середню та отримує вищу освіту. Відповідно педагогічні (науково-педагогічні) працівники мають можливість координувати роботу з різними віковими категоріями студентів, які проходять т.зв адаптаційний вік («вже не діти, але ще не дорослі). Така соціальна група підлітків-«коледжистів» (в основному – 15-18 років) відзначається особливостями психологічного, фізичного, фізіологічного розвитку і спрямована на з'ясування таких проблемних питань, як нестійка поведінка та імпульсивність дітей, визначення їх «сфери впливу», прагнення до самоосвіти, не пов'язаної із навчанням, визнання самостійності тощо. Розуміння чесності студентами цього вікового періоду буде особливо загостреним, оскільки кожен намагатиметься відстоювати почуття власної правоти, навіть якщо воно буде не завжди правильним. Однак, інша категорія підлітків, навпаки, буде сприймати поняття справедливості як філософське, абстрактне, яке в сучасному інформаційному суспільстві не має важливого значення і не витримується практично ніким. Більше того, вільний доступ до мережі Інтернет та величезна кількість інформації дають можливість студентам виконувати будь-який вид письмової роботи чи підготовку до усної відповіді швидко, але не завжди доброчесно. Здебільшого, не завжди такі види робіт проходять достеменну експертизу зі сторони викладача, співставлення матеріалів з тими, що зроблені студентами, і тими, які наявні у електронних джерелах.

Цікавим підходом до розуміння підліткового мислення є т. зв. Теорія поколінь, розроблена американськими вченими Нейлом Хоувом і

Вільямом Штраусом у 1991 році. Відповідно до їх класифікації, групи дітей, з якими працюють зараз викладачі закладів освіти, належать до покоління Y (1982 –2000 рік народження) та покоління Z (2000–2020). Незважаючи на неповноліття та неможливість офіційно працевлаштуватися, такі студенти (72 %) мріють про власну справу, навчаються за інтердисциплінарним підходом (на перетині різних дисциплін), люблять простоту в усьому. Це категорія тих студентів, які знають, для чого їм потрібна освіта, хочуть отримати максимальну кількість потрібних (на їх думку) знань та розуміти, що такі знання на момент закінчення ними коледжу будуть відповідати сучасному ринку праці. Частина випускників будуть переконані у тому, чи потрібно їм продовжувати отримувати повну вищу освіту, чи працевлаштовуватися відразу після закінчення коледжу. Робота з такими студентами вимагатиме, перш за все, від викладача дотримання норм АД і розуміння своєї відповідальності за набуті уміння та навички здобувачів у процесі навчання. Досягти цього насправді не так важко, якщо продемонструвати студентам, наскільки дотримання АД необхідне для самореалізації, включно з успішною кар'єрою. Адже, ті навички, які формує АД, зокрема, повага до переконань і вчинків інших людей, раціональний розподіл свого часу, розуміння того, що кожна думка, текст, твір має свого автора, самодисципліна та інші, насправді дуже практичні і необхідні для самореалізації в будь-якій сфері.

Однак, академічна доброчесність – константа, яка не набувається у процесі навчання в коледжах (чи інших закладах освіти). Основи моральності маленької особистості закладаються в сім'ї. Це те, що формується у дитини під час комунікації з батьками. Тому, якщо батьки прагнуть виховати доброчесну дитину, вони самі повинні бути зразком доброчесності – «доброчесність виховується доброчесністю». Цей процес продовжується під час перебування дітей у закладах дошкільної освіти, а згодом – у школах. Однак, школа здатна лише розвинути та доповнити все те добре та прекрасне (або навпаки), що формується в сімейному колі. Відповідно абітурієнт, який стає студентом, вже має усвідомлене розуміння того, що таке доброчесність у навчанні, чесність викладачів та керівництва закладу. Педагогічному колективу ЗФПО потрібно продумано та чітко формулювати принципи та норми АД перед здобувачами, аналізувати, як студент розуміє це поняття, чи спостерігав прояви АД раніше і т.д. Іншими словами, викладачі мають створити позитивну мотивацію до формування доброчесності, а не залякувати негативними наслідками її недотримання. Такий підхід допоможе сформувати цілісну систему правил внутрішнього розпорядку для усіх учасників освітнього процесу і уникнути непорозумінь під час

спілкування дітей у групі, дітей та викладачів чи кураторів, дітей і керівництва. Виховання академічної доброчесності може бути успішним, якщо воно відбувається цілеспрямовано, наполегливо і не нав'язливо, стає внутрішньою потребою.

Як бачимо, у підлітків особливо загострене відчуття справедливості та чесності, і будь-яке їх порушення призводить до соціального конфлікту, який часто накладається на всі інші суспільні процеси, у яких братиме участь студент чи вже випускник. Саме період навчання в коледжах для студентів / викладачів, кураторів, керівництва є найкращим для того, щоб утвердити / чітко пояснити / іноді просто виховати правильне розуміння АД. Жоден закон не змусить нікого виконувати роботу чесно, допоки це не буде закладено на рівні виховного процесу, спершу між батьками і дітьми, а вже згодом – між вчителями/викладачами і учнями/студентами.

Таким чином, академічна доброчесність має стати моральним ядром академічного суспільства та втілювати інтелектуальну гідність, повагу до різноманіття думок та ідей, формувати компетентності, що зроблять молоду людину конкурентноздатною на ринку праці через взаємозалежність у трьох сферах – генерації знань, викладанні і перетворенні знань на практику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Буркало Н. І. Значення академічної доброчесності в сучасному освітньо-науковому просторі / Н. Буркало, В. Марініна // Академічна доброчесність: виклики сучасності / Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 1–13.10.2018). – Варшава, 2018. – 162 с.

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20.

3. Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» від 23.10.2018
№ 1/9-650 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/124272_124272.

4. Шліхта Н. Виховуємо академічну доброчесність у школі: методичні вказівки для вчителів / Н. Шліхта, І. Шліхта. – К., 2019. – 82 с.

Ващишак Сергій Петрович,
кандидат технічних наук
доцент кафедри інформаційних технологій та програмної інженерії
Університет Короля Данила
(м.Івано-Франківськ, Україна)

РУПОРНА АНТЕНА ДЛЯ РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ БЕЗПРОВІДНИХ МЕРЕЖ ПЕРЕДАВАННЯ ДАНИХ

Встановлення безпровідних мереж передавання даних (Wireless LAN) здійснюється у випадках, коли встановлення кабельних мереж є неможливим або економічно недоцільним. Поточні реалізації Wi-Fi дозволяють отримати швидкість передачі даних понад 100 Мбіт/с, при цьому користувачі можуть переміщуватися між точками доступу на території покриття мережі Wi-Fi, використовуючи мобільні пристрої (смартфони, планшети, ноутбуки), оснащені клієнтськими приймально-передавальними пристроями Wi-Fi та отримувати доступ в Інтернет [1]. Дальність передавання інформації залежить від потужності передавача, наявності та характеристик діючих завад і типу антени.

На даний час найпоширенішими є Wi-Fi мережі, що працюють в діапазоні 2,4 ГГц (13 каналів), вихідна потужність роутерів яких обмежена значенням 100 мВт. Однак, все більшу популярність і поширення отримують мережі з діапазоном 5 ГГц (200 каналів, вихідна потужність роутерів – до 200 мВт), що працюють за стандартами IEEE 802.11 a, IEEE 802.11 n, IEEE 802.16 (діапазон частот 5,15 – 5,85 ГГц). Перевагою Wi-Fi мереж з діапазоном 5 ГГц є набагато вища швидкість передачі даних, а основним недоліком – малий радіус дії (зазвичай менше 100м). Через цей недолік мережі Wi-Fi не застосовують для роботи на значних відстанях.

Розширити можливості безпровідних мереж у напрямку збільшення відстані між точками доступу без зниження швидкості передачі інформації можна, застосувавши пасивні рупорні антени [2, с. 361] у роутерах замість їх класичних антен. Для цього слід вибрати роутери, які мають зйомні антени з роз'ємами типу SMA, або подібними.

Як прототип антени вибрано активну рупорну антену діапазону 4,9 – 5,9 ГГц, що застосовується для моніторингу радіоелектронних засобів широкосмугового радіодоступу [3]. Конструкція цієї антени була змінена з активної на пасивну та було перераховано кут розкривання рупора і довжину резонатора з метою отримання коефіцієнта підсилення у діапазоні частот 4,9 – 5,9 ГГц на рівні 12 дБ.

Антену було виготовлено з струмопровідного алюмінію АД0. Для зменшення опору матеріалу антени проходженню поверхнево-активної хвилі внутрішні поверхні рупора, резонатора та поршня були виготовлені з високою точністю та відполіровані до блиску.

Пасивна рупорна антена складається з наступних конструктивних елементів (рис. 1): рупора 1 з внутрішньою різьбою, резонатора 2 з зовнішньою різьбою та отворами для вихідного роз'єму і елементів підлаштування, поршня 3, тримача поршня 4, елементів підлаштування чутливості 5 та 6.

За допомогою поршня 3 та елементів 5 і 6 встановлюється оптимальна чутливість антени у межах всього діапазону 4,9 – 5,9 ГГц. Цими ж елементами можна підвищити чутливість антени у певній смузі діапазону і довести коефіцієнт підсилення до 15 дБ у смузі, шириною до 120 МГц.

У отвір резонатора 2, протилежний отвору для елементів підлаштування чутливості встановлюється НВЧ роз'єм типу N.

Збирання антени, з метою отримання максимального коефіцієнта підсилення і мінімізації впливу завад, здійснено без застосування ізолюючих прокладок чи будь-яких змазок «на суху». Оскільки всі елементи антени мають різьби, то процес її збирання є нескладним, а конструкція в цілому має значну механічну міцність і стійкість до впливу вібрацій, зміни температур та вологості.

Зовнішній вигляд зібраної пасивної рупорної антени для WI-FI мереж з роз'ємом типу N наведено на рис. 2.

Рис. 1. Конструктивні елементи пасивної рупорної антени

Рис. 2. Зовнішній вигляд пасивної рупорної антени

До роз'єму типу N антени приєднувався НВЧ кабель, що мав на одному кінці роз'єм N, а на іншому – SMA (довжина кабеля – 1,5 м, погонне затухання сигналу – 0,3 дБ/м).

Вартість виготовлення рупорної антени разом з НВЧ кабелем склала 2800 грн., що є нижчим за вартість більшості антен діапазону 5 ГГц, які пропонуються виробниками.

За допомогою двох розроблених рупорних антен та двох роутерів Asus RT-N66U [4] було організовано безпровідну мережу для передачі даних на значну відстань. Мережа організовувалась в гірському районі (м. Яремча) між двома будівлями, розміщеними по обидва боки ріки Прут на відстані 800 м одна від одної. Прокладання кабельних мереж у цьому місці через значну нерівномірність рельєфу, високі обривисті береги і потужні поривчасті вітри є технічно складним і економічно невигідним.

У кожному роутері було замінено їхню класичну антену 5 ГГц на рупорну (рис. 2). Рупорні антени було встановлено у вікнах будинків в межах прямої видимості одна одної.

При експлуатації такої мережі на протязі тижня у обох будинках впевнено працювали мобільні телефони і ноутбуки, перебоїв з передачею і прийомом інформації з мережі Інтернет не було. Середня швидкість передачі даних становила 36 Мбіт/с.

Для перевірки надійності роботи безпровідної мережі штучно створювались завади за допомогою генератора спеціальних сигналів. Ці завади були широкосмуговими (до 100 МГц) та вузькосмуговими (до 20 МГц). При цьому роутери працювали в автоматичному режимі інтелектуального сканування, що давало змогу без втручання у їх роботу автоматично переходити на один з 200 вільних каналів при наявності

завади. Тому, при дії завад робота мережі все одно була стабільною, хоча інколи, на короткий час, зменшувалась швидкість обміну даними до 20 Мбіт/с.

Отже, застосування пасивних рупорних антен разом з інтелектуальним мережевим обладнанням дає змогу суттєво збільшити дальність стабільного обміну даними безпровідних WI-FI мереж діапазону 5 ГГц, забезпечити високу завадостійкість та стабільність їхньої роботи.

Список використаних джерел

1. Wi-FI – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Wi-Fi.

2. Сазонов Д.М. Антенны и устройства СВЧ: Учеб. для радиотехнич. спец. вузов. – М.: Выс. шк., 1988. – 432 с.

3. Ващишак С.П. Активна рупорна антена діапазону 4,9 - 5,9 ГГЦ для моніторингу радіорелейних засобів широкосмугового радіо доступу/ С.П.Ващишак // Прикладні науково-технічні дослідження: ІІ міжнар. наук.-практ. конф., Івано-Франківськ: Академія технічних наук України, 3-5 квітня 2018 р.: зб. матер. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. – с. 119.

4. Comtrade [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://comtrade.ua/asus-rt-n66u/.

Волосянко І.В.,
асистентка кафедри перекладу та філології
Університет Короля Данила,
аспірантка ДВНЗ "Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника"

ПРОБЛЕМА ЦІННІСНОГО ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ У ВЕКТОРІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

Розвиток державотворчих процесів в Україні передбачає розв'язання найважливіших завдань − навчання та виховання особистості на ґрунті українських національно-культурних традицій, першоосновою яких є мова. Завдання, що стоїть сьогодні перед педагогами – це «привити» студентам любов до рідного слова, заохотити їх до всебічного розвитку засобами державної мови, культури. Національне виховання – це учення дітей на культурно-історичному досвіді свого народу, його традиціях, звичаях і обрядах, багатовіковій мудрості, духовності. Така настанова забезпечує етнізацію дітей як

невід'ємний складник їх соціалізації. Національне виховання духовно відтворює в дітях народ, увічнює в підростаючих поколіннях як специфічне, самобутнє, що є в кожній нації, так і загальнолюдське для всіх націй. «Все, що йде поза рами нації, − застерігав І. Франко у праці «Поза межами можливого»,− се або фарисейство людей, що інтернаціональними ідеалами раді би прикрити свої змагання до напування однієї нації над другою, або хоробливий сентименталізм фантастів, що раді би широкими «вселюдськими» фразами прикривати своє духовне відчуження від рідної нації». [6, с 278]

Національною доктриною розвитку науки в Україні окреслено стратегічні завдання інноваційної розбудови державної системи освіти та науки як основи розвитку особистості, суспільства, нації держави. Формування молодої генерації нашої еліти надзвичайно клопіткий, довготривалий, комплексний і загальнодержавний [4].

Формування інтелігенції, сприяння збагаченню і оновленню інтелектуального генофонду нації, виховання її духовної еліти – це мета, що є пріоритетною перед навчальними закладами. Система заходів з навчання студентів повинна базуватись на концепції національного-патріотичного вихованні у тісному зв'язку з навчальним процесом.

Головною метою виховання, на досягнення якої спрямовуються зусилля викладацького колективу є розвиток особистості з національною самосвідомістю; формування громадянина, патріота, для якого пріоритетними є загальнолюдські, загальнодержавні цінності; виховання особистості з належного рівня фаховою підготовкою, всеохопним світоглядом, належним рівнем розвитку й політичної культури зокрема.

Проблема національного зорієнтованої освіти займає одне з провідних місць в освітньому процесі європейських держав. Національне виховання є природним, таким,що відповідає природі людини.

Ю. Д. Руденко в статті «Національне виховання: відродження і перспективи» доводить, що завжди є людина – українець, білорус, росіянин, поляк і т. д. Представник кожної нації – носій духовності, культури, традицій і звичаїв рідного народу [5, с. 137]. Завдяки своєму походженню, обставинам життя, культурно-історичним традиціям кожен представник свого етносу, нації виховується притаманним його народу змістом і засобами виховної взаємодії. Наука доводить, що таке виховання має яскраво виражений національний характер.

Особистісно орієнтований підхід до системи виховної роботи зі студентами ставить питання про необхідність пошуків індивідуальних програм формування особистості з урахуванням її можливостей, нахилів, потреб, здібностей. Така програма повинна узгоджуватися із соціальним

замовленням щодо підготовки свідомих громадян. У такому разі вона стене метою виховання конкретної дитини.

Головна мета патріотичного виховання базується на національних особливостях, ментальності українського народу. Окрім того, формулювання змісту мети виховання повинно враховувати ті зміни, які відбуваються в суспільстві, орієнтувати підростаюче покоління на ті явища, з якими доведеться зустрітися, формувати для цього необхідні особисті якості (наприклад, здатність до економічного й екологічного виживання).

Ідеал національного виховання розкритий у працях замовчуваного довго українського педагога Григорія Ващенка («Виховний ідеал», «Виховна роль мистецтва», «Тіловиховання як засіб виховання волі й характеру» та ін.). В основу свого розуміння ідеалу національного виховання автор кладе загальнолюдські та національні вартості, що є духовним надбанням народу. До загальнолюдських вартостей належить моральний закон творення добра та боротьби зі злом, пошук правди, справедливості, визнання ідеалів любові і краси. Носієм усіх цих вартостей є християнська релігія, яка орієнтує людину на служіння вищому ідеалу.

Ідеал національного виховання ґрунтується на двох головних цілях: служіння Богові і своїй нації. Бог – це абсолютна Правда, Любов, Справедливість, Краса і т.п. Нація – реальна земна спільнота, у житті якої повинні реалізуватися абсолютні загальнолюдські вартості. У педагогічному сенсі вихований ідеал – людина, яка служить Богові та Україні. Така орієнтація приводить до категоричного протиставлення українського національного виховання, з одного боку, більшовицькій моделі, яка ґрунтується на матеріалізмі й атеїзмі; а з другого – націонал-соціалістичній ідеології фашизму з її проповіддю культу сили і зневаги до людини.

Григорій Ващенко з особливою увагою ставиться до фізичного виховання молоді: « Всі народи світу звертали і звертають більшу або меншу увагу на тіловиховання молоді, щоб, виховуючи фізично, разом з тим виховувати молодь і духовно. Римське прислів'я каже: «У здоровому тілі – здоровий дух» [1, с 8], «Виховуючи міць тіла,треба прагнути до гармонійного розвитку» [1,с 188].

Характер, за словами Г. Ващенко, пов'язує в один вузол усі риси людини, її цілі, волю, інтелектуальні здібності і спрямовує в єдиному напрямку. Найвідповідальнішим періодом життя людини в сенсі виховання характеру Дослідник вважає молодість − вік у 20-25 років, коли людина входить у реальне життя і відчуває потребу в сильному характері [2, с. 35]

В умовах переходу до ринкових відносин, трансформації суспільства невпинно відбуваються зміни в соціальних життєвих стандартах, запитах, інтересах, формах та правилах поведінки. Найбільшою мірою такі зміни стосуються молодіжної сфери, а значить – і студентської зокрема. Є очевидним, що від рівня освіченості, розвитку й вихованості сучасної молоді буде залежати науково-технічний, духовний прогрес української держави, її роль і місце в європейському та світовому співтовариствах. У процесі виховання студентської молоді слід сприяти перетворенню цієї діалектичної єдності в особистісне, а особистісного у загальне. Національне виховання покликане створювати умови, в яких прищеплюється кожному студентові смак до духовної сторони життя, і досягнення цієї мети стає можливим за умови його особистісної орієнтованості, яка має будуватись на таких засадах (за словами І.Беха), як: свобода, відповідальність, справедливість, творчість, співпраця, виховна полісемність (індивідуально-типологічна диференціація вихованців вимагає відповідних виховних систем).

Національне виховання не лише спирається на національну ідею і ґрунтується на етнічних засадах, а й орієнтується на полікультурне виховання, яке лежить в основі сучасної Концепції глобальної освіти, основними положеннями якої є пріоритет вселюдських цінностей, формування планетарного мислення особистості. Виховання спрямовується на створення умов для професійного становлення особистості, її творчого, наукового, фізичного розвитку; створення єдиного академічного співтовариства, в основі якого лежить спільна життєдіяльність студентів та викладачів; психолого-педагогічну підтримку студентів; протидію проявам антисоціальної поведінки. Процес виховання – це динамічна система виховної взаємодії інтегрованих суб'єктів, що спрямована на формування особистості громадянина України; це створення умов для різнобічної взаємодії, спрямованої на розвиток, становлення особистості студента на основі його саморозвитку, самовиховання, самореалізації.

Отже, потреби українського суспільства, об'єктивні закони його розвитку визначають мету національного виховання – формування особистості громадянина України з національною свідомістю, характером, світоглядом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ващенко Г. Виховний ідеал: підручник для педагогів, виховників, молоді та батьків / Ващенко Григорій. – Полтава: Полтавський вісник, 1994 – Т. – 191 с.

2. Ващенко Г. Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру / Григорій Ващенко. – Львів: Українські технології, 2001. – 56 с.

3. Вишневський О. Педагогічні етюди. Аналітичні матеріали, концепції, публіцистика, інтерв'ю / Омелян Вишневський.– Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка, 2007. – 208 с.

4.Національна доктрина розвитку освіти розділ «Управління освітою» // Освіта України. – 2002.– 23 квітня.

5. Руденко Ю. Д. Національне виховання: відродження і перспективи // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 31. – С. 132–140.

6. Франко І. Я. Педагогічні статті і висловлювання / За ред. О.Дзеверіна. –К.: Рад. школа, 1960. –297 с.

7. Фіцула М. М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 232 с.

Гасюк Н.В.,
доцент кафедри перекладу та філології
Університет Короля Данила

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНТРОПОНІМІВ РОМАНУ Р. ДЖОРДАНА «ОКО СВІТУ»

Постановка проблеми. Твори фентезі є надзвичайно цікавими з точки зору перекладацьких трансформацій. Тому ми вирішили присвятити наше дослідження особливостям перекладу антропонімів роману Р. Джордана «Око світу». У всесвітньовідомому творі автор використав увесь спектр онімної лексики. Серед антропонімів ми досліджували особисті імена, патроніми, прізвища. титули, прізвиська та гіпокористики. Р. Джордан послуговується оригінальними та видозміненими англійськими антропонімами. За способами творення антропоніми роману Р. Джордана «Око світу» можна розділити на чотири види: 1) оригінальне; 2) видозмінене запозичення; 3) із апелятивів; 4) традиційне ім'я. За методами перекладу антропопіми роману «Око світу» слід розділити на наступні групи: а) транслітерація ; б) транскрипція; в) транскрипція за авторськими правилами; г) калька.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато відомих мовознавців досліджували різні аспекти знімної лексики, серед яких слід назвати О.Суперанську (значення імені та зміст денотата,1973р.; ономастичний простір та еволюція імені, 2007р.), В.Супрун (коннонативне значення оніма,1993р.; поетика оніма та основні теоретичні поняття літературної ономатології, 2000р.), О.Фонякова (специфічні функції власних імен в номінативній, сигнифікативній та коннотативній сферах), Ю.Карпенко (літературна ономастика), В. Виноградова (переклад оніма в залежності від сфери його існування,

2001р.), Д. Єрмолович (характеристика номінативних особливостей онімів, 2001р.; стратегія формування онімних відповідників, 2005р.) які зробили значний внесок у розвиток ономастики.

Об'єктом дослідження є особливості перекладу антропонімів (прізвищ,
особистих імен, прізвиськ, гіпокористик, титулів, патронімів), використаних Р. Джорданом у романі «Око світу».

Матеріалом для дослідження слугує роман жанру epic fantasy «Око світу» Р. Джордана мовою оригіналу та переклад твору Т. Велімєєва та А.Сізікова (загальний обсяг − 1003сторінки).

Основною метою нашої статті є аналіз особливостей перекладу антропонімів у художньому тексті порівняно нового літературного жанру, фентезі.

Виклад основного матеріалу. За методами перекладу антропопіми роману «Око світу» слід розділити на наступні групи: а) транслітерація (112 одиниць), б) транскрипція (57 одиниць), в) транскрипція за авторськими правилами (34 одиниці), г) калька (27 одиниць).

Проаналізувавши вибірку бачимо, що метод транслітерації при передачі іншомовних онімів використовується частіше, ніж всі інші методи, оскільки полегшує перекладачеві завдання пошуку формальної відповідності, дозволяючи не замислюватися ні про правильну вимову імені, ні про збереження внутрішньої форми оніма. Транслітерувалися оригінальні імена та прізвища, включаючи і ті антропоніми роману Р.Джордана, для яких відсутнє авторське читання. Прикладом можуть слугувати особисті імена Al Caar al Thorin ал Каар ал Торін, Balwen Балвен, Paitr Пайтр, Floran Флоран, Arys Арис, Bharbo Бхарбо, Clydas Клідас, Galbart Галбарт, Illyrio Іллірio, Jorah Джорах, Perwyn Первін, Arliden Арліден, Deoch Деоч, Feltemi Фелтемі, Lecelte Лекелте, Manet Манет, Savien Савіен; прізвища Forel Форель, Lorch Лорх, Mayel Майел, Mopatis Мопатис, Tumitis Тумітіс, Votyris Вотиріс, Calanthis Калантіс, Jakis Джакіс, Mauthen Маутен, Traliard Траліард; гіпокористики Denn Денн, Ria Pia, Sim Сім, Wil Віл. [2, с. 76]

"Fortune! Where do you be, Gelb?" He spoke so fast , with all the words running together , that Rand could barely understand him. "You can no hide from me on my own ship! Get **Floran Gelb** out here! " [9, с.204]

− Гелб! –заревів бородань. −Удача! Ти де, Гелб? Він говорив швидко, слова котилися одне за одним зливаючись, і Ранд ледве розумів його мову.
− На моєму власному судні тобі від мене не сховатися! Привести сюди **Флорана Гелба!** [3, с.147]

Використання транскрибування для створення онімних відповідностей вимагає дотримання ряду умов при перекладі творів жанру епіс fantasy. Ім'я необхідно передавати з урахуванням національної приналежності його референта − людини. Це правило слід застосовувати дуже обережно, оскільки вимоги оригінальності вторинного світу змушують письменника створювати унікальні власні імена, що гармонійно вписуються в рамки тієї чи іншої вигаданої автором культури.

"Only young men see this fellow, it seems. When Haral Luhhan mentioned Perrin jumping shadows, though ,it all came out . Jon Thane's oldest son saw him, too, and so did Samel ***Crawe****'s boy , Bandry .* [9, c.52]

- Схоже, тільки молоді бачать цього типа. Все вийшло назовні, коли Хара Лухан згадав про те, що Перрін від тіней здригається. Його, до того ж, бачив старший син Джона Тейна, а ще - синочок Семіла ***Кро****, Бандрі.*[3, с.42]

Транскрибування онімів без внутрішньої форми також може бути ускладнене, якщо метою автора була стилізація певної назви вигаданої мови. При цьому на специфічність фонологічної системи англійської мови накладається специфічність фонологічної системи авторського штучної мови. Транскрибування онімів з авторських правилам включає використання для побудови перекладених відповідників авторських показань з читання онімів.

У додатках до роману Р.Джордана міститься глосарій, в якому наведено читання найбільш поширених слів.Таким чином, для шістдесяти трьох вигаданих онімів у романі Р.Джордана підбір транскрипційного відповідника значно спрощується. Наведемо приклади, в дужках вказуючи авторське читання оніма: антропонімів Galadedrid Damodred (gah-LAHD-eh-drihd DAHM-oh-drehd) Галадедрід Дамодред, Hyam Kinch (HY- ahm KIHNCH) Хайям Кінч, Egwene al'Vere (eh-GWAIN ahl-VEER) Егвейн ал'Вір. [2, с.76-77]

The man on the wagon was ***Padan Fain*** *, a pale, skinny fellow with gangly arms and a massive beak of a nose. Fain , always smiling and laughing as if he knew a joke that no one else knew, had driven his wagon and team into Emond's Field every spring for as lon as Rand could remember.*[9,c.35]

Людину в фургоні - блідого, щуплого чоловіка з кістлявими руками і великим гачкуватим носом - звали ***Падан Фейн****. Фейн, завжди усміхнений і, який сміявся над йому одному відомим жартом, щовесни, скільки пам'ятав себе Ранд, прибував у Емонд Луг зі своїм фургоном і упряжкою.*[3, с.25]

Калькування онімів, тобто дослівний переклад, зазвичай не зустрічає ніяких труднощів. Калькуванню у романі «Око світу» Р.Джордана піддалися антропоніми з чіткою внутрішньою формою, а це, перш за все, прізвиська та титули. Як приклад, наведемо прізвиська Artur Hawkwing – Артур Яструбине Крило, Balwen Ironhand – Балвен Залізна Рука, Cowin Fairheart – Ковін Чесне Серце.

*"**Artur Hawkwing!"** Egwene exclaimed. "You're joking with me. It isn't an eye at all . Wh y would somebody carve Artur Hawkwing's eye on a rock out here?"*[9, с.281]

- ***Артур Яструбине Крило!*** *- вигукнула Егвейн. - Ви жартуєте. Та це взагалі не око. Чого б це комусь в голову стукнуло вирізати око Артура Яструбине Крило онде, на скелі?*[3, с.268]

Висновки. Безсумнівно, роман жанру epic fantasy «Око світу» Р. Джордана є яскравим прикладом використання широкого спектру онімної лексики та може слугувати матеріалом для подальших досліджень у сфері ономастики. Відповідно до способу перекладу, найбільш вживані є транслітерація, транскрипція, транскрипція за авторськими правилами та калька. Наші наступні дослідження стосуватимуться особливостей перекладу інших видів онімної лексики та їх взаємодії у романі Р. Джордана «Око світу».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гальперин И. Р. Текст як объект лингвистического исследования .Москва: Едиториал УССР, 2004. 260 с.

2. Гасюк Н.В., Пуш О.М. Ономастичний простір роману Р. Джордана «Око світу»: антропоніми. Науковий вісник Закарпатські філологічні студії. 2019. Випуск 9. Том 1. С. 73-77.

3. Джордан Р. Око світу: фантаст. роман /пер.з англ.Т.Велімєєва і А.Сізікова. Москва: «Азбука», 2000. 477с.

4. Ермолович Д. И. Имена собственные на стыке языков и культур. Заимствование и передача имен собственных с точки зрения лингвистики и теории перевода. Москва: Р. Валент, 2001. 200 с.

5. Ермолович Д. И. Основания переводоведческой ономастики : дис. докт. фил. наук .Москва, 2004. 317 с.

6. Ермолович Д. И. Имена собственные: теория и практика межязыковой передачи. Москва: Р. Валент, 2005. 416 с.

7. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии . Москва: Наука, 1978. 198 с.

8. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. Москва: Наука, 1973. 366 с.

9. Jordan R. The Eye of the World. London: Orbit, 1990. 526 p.

Горда В.В.,
кафедра перекладу та філології
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ ЗООЛОГІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

Фразеологія – таке мовне явище, в якому етнокультура знайшла найбільш яскраве віддзеркалення. Серед інших мовних рівнів, фразеологічний рівень вирізняється етнолінгвістичною інформативністю та особливою експересивністю. Фразеологізми є одиницею ментального рівня, які творяться за участі чинників позамовної дійсності і відображають в основному сприйняття людини навколшнього світу. « Фразеологізми – як сталі мовні звороти, цілісні семантико-структурні одиниці – зберігають свою функціональну придатність лише за умови тривалого, спільного комунікативного досвіду певного мовного колективу» [1, с. 49]. Слова у фразеологічних одиницях (далі - ФО) втрачають свою функцію носіїв прямого лексичного значення і набувають іншого наповнення, що робить фразеологізми одиницями не лише лінгвістичнами, а й культурологічними.

Актуальність дослідження визначає той факт, що і сьогодні деякі аспекти залишаються недостатньо вивченими, як, наприклад: зіставне дослідження фразеології, фразоутворення, фразеологія і контекст. Тому дана тема хоч і багато досліджувалася, існує ще низка спірних питань, які потрібно детально розглянути та дослідити.

Виклад основного матеріалу. Кожна мова створює специфічну картину світу, яка являє собою певний спосіб його сприйняття. Етнічна специфічність мовної картини світу виявляється в її лексичній системі та семантично значущих граматичних категоріях.

З погляду набуття конотативних нашарувань в усіх мовах найчисленнішими є найменування флори і фауни. Яскраві приклади національної специфіки конотацій і мовної символіки демонструють зооніми – слова, що слугують назвами тваринного світу [3, с. 61].

В мовознавчій енциклопедії можна побачити наступне визначення: «Зоонім – власна назва (кличка) тварин: Сірко, Рябко (собака), Мурчик (кіт), тощо. Зооніми виникають за такими ж способами словотворення, що й інші шари лексики» [3].

Хоча різні мови представляють різні картини світу, у їхніх семантичних структурах багато схожого. Семантичні відмінності між мовами відносні і можуть зніматися у процесі мовлення. Наведемо приклад: у переносному значенні укр. *корова* та англ. *cow* – незграбна

жінка. Подібна конотація побудована на образній асоціації власне з коровою як великою і неповороткою твариною. Ще в якості ілюстрації вже зазначеного можна надати інформацію, що незвичною для українців є асоціація коня із пихатістю, непоступливістю, як в англійському звороті: *to be on the high horse (бути на високому коні),* адже вираз *бути на коні* вживають як символ перемоги в якійсь справі.

Отже, особливістю конотативної палітри зоонімів є їх безпосередня зарядженість символьним потенціалом. І різні мовні картини світу не є нездоланною перешкодою для досягнення адекватного перекладу.

Про необхідність відображення національно-культурної специфіки оригінального твору у перекладі свідчать численні висловлювання лінгвістів-перекладознавців, наприклад, Т. Кияк: «Щоб перекладати з іноземної мови, слід виконати дві умови, кожна з яких необхідна і жодна з яких сама по собі не достатня: вивчити іноземну мову та вивчити етнографію того соціуму, виразником якого є ця мова» [5, с. 56].

Фразеологія ж, як розділ мовознавства, є її своєрідною скарбницею, яка дозволяє вирішити численні проблеми, що можуть виникнути при міжкультурній взаємодії та робити висновки щодо системи цінностей і образів мислення народу. Стійкі вирази не лише вказують на певні явища (як фразеологізми) та ситуації (як прислів'я), але й виражають «естетичне уявлення народу, особливості його національного характеру, образ мислення, культурні стереотипи, цінності та пріоритети» [4, с. 39-40].

Таким чином, у мові найчастіше закріплюються фразеологічні одиниці, які асоціюються з культурно-національним еталоном, стереотипами та міфологемами, відображуючи найбільш яскраві та індивідуальні реалії, що належать лише окремій етнічній групі. Через наявність реалій у своєму складі ФО стають національно-маркованими і тому потребують не лише підбору еквівалента у мові перекладу, але й роз'яснення свого походження. Питання про релевантність перекладу етнокультурної специфіки ФО зі збереженням їх національного колориту визначається відмінностями соціальних систем і культур.

Одним із найдавніших та найпоширеніших символів і в англійській, і в українській культурі був *баран (овен).* Він виступає символом сили, упертості, цілеспрямованості. Баран був однією з іпостасей богів Хнума (Давній Єгипет), Юпітера (Давній Рим). Образ овна значимий в астрології, це знак вогню, який розпочинає зодіакальне коло.

У пізніші часи у слов'ян баран вважався нешкідливою, безпечною та нерозумною твариною, легкою здобиччю для вовка та інших хижаків.

У фразеологізмах баран також виступає як недолуге створіння, наприклад словники фразеологізмів [4], [5], [6] дають таке тлумачення

зворотів з цим зоонімом: *Як баран в аптеці*, (зі словом розбиратися), ірон., зневажл.; *Як баран на нові ворота*. Спантеличено, виявляючи повне нерозуміння, здивування. Англ.: *Like a rat on a new gate.*

Ще одним дуже поширеним символом у віруванні давніх слов'ян і англійців – був *вовк*. Досконале творіння природи, легендарна тварина, яка живе поруч з людиною тисячі років. У фразеологізмах більшість цих значень виявляються, але ще й додаються нові, наприклад: *Вовк в овечій шкурі – Лицемірна людина, яка під маскою доброзичливості приховує злі наміри.* Англ.: *A wolf in sheep's clothing; Вхопити вовка за вухо.* Виявити сміливість, кмітливість, спритність; уміти використати що-небудь з користю для себе; *Give never the wolf the wether to keep. - Погано тим вівцям, де вовк пастухом.*

Заєць посідає особливе місце в уявленнях українців. Його символ містить у собі певні протиріччя що до свого значення. За старовинною легендою, заєць був створений нечистою силою, і тому зустріч з ним не віщує нічого доброго. А щоб відвернути лихо, якщо заєць перетне тобі дорогу, мусиш кинути на нього декілька жмутків сіна і проказати молитву. У фразеологізмах відбиті такі риси вдачі зайця як спритність, боягузтво, безтурботність, наприклад: *Полювати за двома зайцями.* Намагатися одночасно здобути успіх у двох і більше справах; братися за кілька справ одночасно; *Далеко куцому до зайця.* Велика різниця між ким-небудь; *Зайчики в голові стрибають*. Хто-небудь легковажний, безтурботний або дурний, недоумкуватий.

Розгляд особливостей перекладу фразеологічних одиниць з найменуваннями тварин ґрунтується на класифікації О. Куніна, який виокремлює наступні способи перекладу фразеологізмів [6]: – повний еквівалент (англ. *as brave as a lion – хоробрий, як лев; as quiet as a mouse – тиха, як миша*); – частковий лексичний еквівалент (*англ. scornful dogs eat dirty puddings – «гордість до добра не доведе»; there are more ways than one to kill a cat – «є декілька шляхів для досягнення мети»*); – частковий граматичний еквівалент (*англ. never look a gift horse in the mouth – «дареному коню в зуби не дивляться»*); – обертональний переклад (*англ. cat doesn't fight – «нікуди не годитися»; cook your own goose – «занапастити себе»*); – описовий переклад (*англ. give you a lot of horse manure – «дуже вихвалялася»; like a bat out of hell – «щодуху, дуже швидко»*); – дослівний переклад (калька) (*англ. like a cat on hot bricks – «як кішка на розпечених цеглинах»; a cat has nine lives – «у кішки дев'ять життів»*).

Отож, досліджуючи ФО-зооніми, зазначимо, що немає легкого шляху в перекладі з однієї мови іншою. Цей факт пов'язаний із адекватним відтворенням не лише змісту, але й експресивно-

стилістичною забарвленістю фразеологічних одиниць, що спонукає перекладачів до пошуку вирішення цієї проблеми у кожному випадку.

Проаналізувавши символіку цих тварин, та порівнявши її з тими символами, які є в фразеологізмах, можна зробити висновок, що в переважній більшості випадків вона повторюється, наприклад кінь як в давнину, так і сьогодні асоціюється з свободою, міццю, працьовитістю; собака з вірністю, обов'язком; заєць – з боягузтвом, легковажністю та спритністю тощо. Але чимало стародавніх уявлень відходять у минуле, вовк теж сьогодні не розглядається як демон і т. ін.

Ці зміни спричинені різними суспільно-історичними чинниками причин: розвиток світогляду, науково-технічний прогрес, перехід від язичництва до християнства. Цей процес триває і досить, тому невідомо, яких значень-символів набудуть ці тварини через декілька століть.

Список використаних джерел:

1. Ажнюк Б. М. Англійська фразеологія у культурно-етничному висловленні. / Б. М. Ажнюк. – Київ: Наукова думка, 1989. – 134 с.
2. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / А. Вежбицкая. – Москва: Языки славянской культуры, 2001. – 288 с.
3. Голубовська І. О. Метафорико-символічні іпостасі зоонімів у рамках фрагмента мовної картини світу "Царство тварин" (на матеріалі української, російської, англійської та китайської мов). / І. О. Голубовська. // Мовознавство. – 2003. – №6. – С. 61–68.
4. Волосевич С. П. Загальні проблеми фразеології / С. П. Волосевич. // Горлівка. – 2013. – С. 132.
5. Кияк Т. Р. Загальні питання перекладу / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко. – Київ: Теорія і практика перекладу. Теорія і практика перекладу, 2006. – 581 с.
6. Кунин А. Курс фразеологии современного английского языка / А. Кунин. – Москва: Фениикс, 2005. – 488 с.

Гусар Д. О.,
кандидат мистецтвознавства,
викладач кафедри естрадно-вокального мистецтва,
ПВНЗ «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ

НОВІ ТВОРЧІ ГОРИЗОНТИ ТА ПРОФЕСІЙНІ ВИКЛИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ МУЗИКАНТА НА ТЛІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ

Інформаційна ера суттєво змінила образ культури сучасного людства через масове впровадження у життя кожної людини інформаційно-комунікативних технологій, значною мірою позначившись і на розвитку гуманітарних сфер науки та освіти. Поява нових інформаційних технологій справила величезний вплив на формування сучасної музичної культури, вони спричинили суттєві зміни в багатьох напрямках діяльності, пов'язаних із музичним мистецтвом.

В наукових працях українських вчених початку XXI ст. В. Камінського (2000), А. Карнака (2000), О. Берегової (2006), Т. Тучинської (2009) та інших окреслено коло найважливіших питань щодо використання інформаційних технологій в різних галузях музичного мистецтва. Автори підкреслюють, що завдяки виникненню музичних комп'ютерних технологій з'явились якісно нові засоби для музичної творчості (композиторської та виконавської), для навчання та наукових досліджень.

Такі зміни були спричинені активним розвитком стандарту на інтерфейс управління синтезаторами, який з'явився в 1982 році та поступово закріпився як MIDI Стандарт (Musical Instrument Digital Interface), що дозволяє з'єднувати електронні музичні інструменти та комп'ютери різних виробників з використанням програм-секвенсорів, описувати протоколи зв'язку та передачі даних між пристроями. Таким чином з'явилося вагоме технічне підґрунтя для розвитку музичних комп'ютерних технологій.

В першу чергу, інформаційні технології значною мірою трансформували коло комунікаційних моделей в сучасному просторі. Так традиційні моделі комунікації («Композитор – Виконавець», «Виконавець – Слухач», «Композитор – Виконавець – Слухач», «Музичний викладач – Студент») доповнились новою моделлю – «Інтерактивний програмний засіб – Користувач», чому сприяла масова доступність звуковідтворюючої та комп'ютерної техніки.

Власне сама композиторська діяльність позначилась появою нового напряму мистецтва – електронної музики з широким використанням

електронних музичних інструментів, різноманітних пристроїв, спеціалізованих комп'ютерних програм та інших технологічних розробок високого рівня, які дають можливість цифрового синтезу музичних звуків, цифрової обробки звукових сигналів, цифрового запису різних сонорних структур тощо. Крім того, комп'ютер активно використовується як необхідний інструмент творчості, фіксуючи музичний текст за допомогою нотних редакторів, готуючи музичні твори до ротації засобами мас-медіа тощо.

Серед сучасних композиторів, які використовують електронні технології сьогодні, – А. Загайкевич, І. Гайденко, С. Луньов, І. Небесний, Д. Перцов, О. Войтенко, О. Мануляк та інші. Дослідниця сучасних комунікаційних процесів у музичній творчості О. М. Берегова пише: «… митець не може не реагувати на нові технічні можливості самовираження, контакту з аудиторією, й тому відчуває на своїй творчості вплив матеріально-технічного чинника. Та все ж, незважаючи на грандіозний поступ електронної ери, митець залишається генератором і провідником ідей, які хвилюють сучасне йому суспільство, філософом-мислителем, чиї аналітичні оцінки, узагальнення, евристичні прогнози здатні рухати музично-історичний процес, впливати на суспільну свідомість» [1,с. 340].

Відчутно змінилися також такі сфери діяльності як нотно-видавнича справа, аранжування музичних творів, робота звукозаписуючих студій, підготовка цифрових фонограм (в тому числі відео кліпів), реставрація старих записів, звукорежисура та мультимедійна режисура тощо.

Розвиток музичних комп'ютерних технологій спричинив розширення освітніх можливостей та формування нових векторів професійної музичної освіти. Сутність музично-інформаційних технологій та їх взаємозв'язок з іншими предметами формулюють нові навчальні програми, покликані розкрити перед студентами горизонти сучасних засобів навчання та творчості музикантів. У деяких середніх та вищих навчальних закладах України викладаються предмети: «Історія електронної музики», «Основи музичної інформатики», «Основи комп'ютерного аранжування», «Аранжувальні станції-синтезатори», «Практика аранжування», «Комп'ютерні технології в студійній практиці», «Додрукарська підготовка нотних видань» тощо.

З іншого боку, нові можливості сучасних музичних комп'ютерних технологій та масова розповсюдженість персональних комп'ютерів відкрила необмежений доступ до створення синтезованої музики для дуже широких кіл як музикантів, так і аматорів. Таким чином, музична

творчість перестала бути сферою діяльності тільки музикантів-професіоналів.

У зв'язку з цим на сучасному етапі перед музичною освітою та практикою постають виклики, пов'язані із можливістю витіснення музиканта-виконавця різноманітними електронними носіями. Сьогодні, в час широкого використання інформаційних музичних технологій, недостатньо підготовлений до різносторонньої діяльності музикант може бути замінений фонограмою, яку зуміє знайти і ввімкнути будь-хто, а випускник з академічною підготовкою ризикує залишитися поза можливістю працювати за професією. Тому на перспективи професійної реалізації музикантів поряд із навиками сольного виконавства та музично-теоретичною підготовкою суттєво впливає рівень творчого мислення, гострота сприйняття, багатство уяви, емоційна чутливість, фантазія тощо, тобто ті креативні можливості людини, які власне і відрізняють творця від найраціональнішої машини.

Важливим інструментом успішної реалізації творчих ідей для музиканта є високопрофесійний музичний слух, який передбачає володіння механізмом гнучкого перемикання на різні інтонаційно-ритмічні мови, здатність передчувати інтонацію, оперувати багатою системою еталонів звучання, внутрішньо уявляти кожне співзвуччя і кожен ритмічний зворот. Максимальний розвиток слухових здібностей (в тому числі і абсолютного слуху) є нагальною потребою сучасного ринку праці, а тому є актуальним завданням для майбутніх музикантів. До вирішення такого завдання можуть також дуже успішно залучатися інформаційні технології у вигляді навчальних аудіо або комп'ютерних програм, що сприяє значній інтенсифікації процесу формування професійних музично-слухових здібностей.

Таким чином, активне залучення інформаційних технологій у сферу музичної діяльності, незважаючи на деякі виклики традиційним методам музичної освіти та практики, несе у собі значний потенціал та сприяє розвитку нових горизонтів музичного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Берегова О. М. Комунікація в соціокультурному просторі України: технологія чи творчість? : Наукове видання. Київ, НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. 388 с.

2. Гайденко І. А. Роль музичних комп'ютерних технологій у сучасній композиторській практиці: дис. … канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03. – Музичне мистецтво. Харків, 2005. 187 с.

3. Камінський В. Електронна та комп'ютерна музика. Навч. посібник для студ. вищих навчальних закладів спеціалізації – Музичне мистецтво. Львів : Спалах, 2000. 212 с.

4. Пясковський І. До проблеми комп'ютерного моделювання процесу композиторської творчості. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського.* Вип. 20. Музичний твір: проблема розуміння. Київ : КДМВУ, 2002. с. 33-44

5. Федоров А. MIDI в деталях. Часть 1 – Основы. Музыкальное оборудование август 2003. URL: http://www.muzoborudovanie.ru/articles/midi/midi1.php (дата звернення: 20.03.2020).

Ігор Дем'янець,
кандидат мистецтвознавства.
Заслужений діяч мистецтв України
м. Івано-Франківськ

РОЗМАЇТТЯ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ В РЕПЕРТУАРІ КАМЕРНОГО ХОРУ «CANTEMUS»

Хорове мистецтво завжди визначало обличчя української культури, а хорову музику вважали феноменом не тільки української, але й світової культури. Історичний процес розвитку хорового мистецтва, збагаченого багатовіковими традиціями, призвів до зародження нової форми хорової культури – камерного хорового виконавства, яке посіло особливе місце у сучасному музичному житті України і призвело до розширення перспектив у сфері діяльності камерних хорових колективів.

Серед сучасних церковних хорових колективів України, які з кожним роком все більше вдосконалюють свою виконавську майстерність у концертних і конкурсних виступах особливе місце займає камерний хор «Cantemus» монастиря Христа Царя провінції отців Василіян Найсвятішого Спасителя в Україні Української Греко-Католицької Церкви (м. Івано-Франківськ).

Про це свідчать численні концертні та фестивальні виступи колективу. Хор – учасник Міжнародного фестивалю "Advent-2001" (м. Відень, Австрія), Міжнародного фестивалю хорової музики "Передзвін" (м. Івано-Франківськ, 2004), Великоднього ярмарку (м. Жешув, Польща, 2008), XIX Pažaislis Music Festival (м. Каунас, Литва, 2014), XIII фестивалю Днів Української культури (м. Голеньов, Польща, 2016), XI Міжнародного хорового фестивалю "Кременецькі хорові вечори "Ave

Maria" (2016, 2018); є постійним учасником хорових фестин духовної музики "Від Різдва до Великодня" та Різдвяного фестивалю "Коляда на Майзлях" (м.Івано-Франківськ) та багатьої інших. «Cantemus» – лауреат (Гран-прі) Міжнародного конкурсу "Трнавські хорові дні" (м.Трнава, Словаччина, 2003), учасник Архиєрейської Літургії за участю голови Греко-Католицької церкви Святослава Шевчука та шести єпископів з нагоди 500-річчя церкви Пресвятої Трійці монастиря ОО. Василіян у місті Вільнюс (Литва).

Камерний хор «Cantemus» часто концертує країнами Європи: Польща, Румунія, Словаччина, Австрія, Литва, Латвія, брав участь у Богослужіннях у багатьох церквах Івано-Франківщини, Львівщини, Тернопільщини, Волині, а також є учасником багатьох мистецьких заходів у місті Івано-Франківськ.

Вагомою і почесною подією колективу була участь у Святій Літургії з Святішим Отцем Іваном Павлом ІІ у м. Києві (червень 2001р.).

Така широка панорама концертної діяльності свідчить про багатство мистецьких напрямків, стилів, шкіл у репертуарній палітрі хору, яка представлена досить різноманітно і за композиторськими іменами. Репертуар колективу сфокусований на найвизначніші здобутки світової та української музики, де музика світська й духовна існують паритетно.

У зв'язку з цим мета цієї статті – охарактеризувати особливості репертуару духовної музики камерного хору «Cantemus», як складової в усій образно-тематичній розмаїтості та її інтерпретації.

Камерний хор «Cantemus» (з лат. – «Співаймо») створений у 2000 році за ініціативи ігумена монастиря о. Володимира Палчинського. Засновником хору є випускник Львівського Вищого музичного інституту імені М. Лисенка Ігор Дем'янець . Учасниками колективу, на той час, були аматори, ентузіасти хорового співу, люди різних професій, серед яких і викладачі та студенти мистецьких закладів Івано-Франківська.

Приорітетом для диригента, будучи вихованцем Дрогобицького камерного хору «Легенда» (керівник – заслужений діяч мистецтв України Ігор Циклінський), є камерне музикування, що і спонукало його до створення саме камерного хору, який стає основним в його творчій діяльності.

Відомо, що завдяки відносно невеликому складу камерний хор має ряд виняткових переваг – це рухливий, мобільний колектив, здатний виконувати концертну програму в невеликих залах. Водночас специфіка саме камерного хорового виконавства полягає в тому, що вона розкриває величезний простір для вияву творчих здібностей кожного

співака, провідними рисами якого є його високий музичний і інтелектуальний рівень.

«Сфера камерної музики, на думку Л. Кушнерук, вимагає особливої відточеності виконання, поєднання емоційності, психологічної відповідності з яскравістю звукової палітри… Адже це мистецтво колективне, де взаємодопомога, доброзичливість та витримка є однією з характерних якостей камерного виконавства». Учасники таких хорів володіють багатим творчим потенціалом, вони вокально рухливі, ансамблево поєднані, гнучко реагують на диригентський жест.

З часу створення хору «Cantemus» виникла практична можливість не лише систематизації відомих та маловідомих творів, але й видання збірника «Духовних творів для Божественної Літургії св. Йоана Золотоустого», до якого ввійшли, перш за все ті хорові твори (понад 300), які виконувалися колективом. Це видання стало своєрідним поштовхом у становленні та розвитку колективу.

До збірника увійшли оригінальні композиції, а також багатоголосні обробки релігійних пісень та літургійних номерів. Твори згруповані та впорядковані відповідно до послідовності розгортання Літургійної Служби, а також до тематичного змісту структурних складових Божественної Літургії.

При укладанні даної збірки, тобто при впорядкуванні літургійних номерів і їх тематично змістовній систематизації автор вважав за потрібне дотримуватись таких принципів:

- включення у кожну із основних складових частин Літургії по декілька творів, які були написані чи аранжовані різними авторами. Однак, послідовність представлення цих творів у збірці визначалося мірою складності їх опанування, а також самого виконання у відносно мінливих умовах Богослужінь. Такий підхід дає можливість регенту успішно долати труднощі, які визначаються не лише рівнем виконавської майстерності хору чи його власної підготовленості, але ситуаційними обставинами (малий склад хору, не завжди передбачувана ротація співаків, поповнення хору обдарованими, але ще не достатньо вишколеними людьми, залучення до спільного виконання Богослужінь дитячих хорів чи самих парафіян тощо);
- представлення у збірці духовних і власне церковних хорових творів різних історичних епох (XVII – XX ст.) і відповідно різних музичних стилів, шкіл тощо;
- надання особливого значення тим літургійним творам, які виконуються солістами у супроводі хору. Адже і сольні епізоди, і розгорнуті монологи (соло у хорі) – це не лише окраса Літургії, але ще й особливе звернення до Бога, яке вивищує людину, коли вона, будучи на

Службі, насправді молиться разом із хором. Зокрема, до сольного виконання творів залучаються чудові співаки хору – Віолетта Дутчак, Тетяна Шиптур, Богдан Грицишин;

- включення до збірки тих літургійних номерів, які на сьогодні рідко виконуються у зв'язку із деяким скороченням Служб Божих чи їх ущільненням (зображальні антифони, «Іспола єті Деспота», ектенія оглашенних);
- якомога повніше подання виголосів священнослужителів для кращого і оперативного орієнтування у Літургії як регента, так і хористів.

З кожним роком, з кожним поколінням хористів, новим конкурсним випробуванням ускладнювався репертуар камерного хору «Cantemus». Ставали жорсткішими вимоги до виконавської майстерності учасників, тому в хорі беруть участь тільки педагоги музичних шкіл, викладачі та студенти музичного училища ім. Д. Січинського, інституту Мистецтв Прикарпатського Національного університету ім. В. Стефаника, Теологічної академії. Для керівника якоїсь сталої, строго відпрацьованої системи підбору виконавців немає. Критерій один – професіоналізм. Виконавець повинен володіти серйозною музично-теоретичною і виконавською базою, що сприяло б високому виконавському рівню концертних виступів, а також успішній участі в різноманітних конкурсах і фестивалях, хоча основою діяльності колективу – участь у святочних і недільних Богослужіннях в церкві монастиря. Висока вокальна кваліфікація – характерна риса учасників хору.

Колектив камерного хору «Cantemus» володіє значною вокальною інтенсивністю звучання, виконує різноманітний концертний репертуар, хористи тонко витримують чуття стилю композиторів різних епох.

Стильова панорама репертуару хору охоплює: українське середньовіччя (XVI-XVII ст.) («Дверь Твою не затвори ми, Господи»), українське бароко (XVII – поч. XVIII; Микола Дилецький), український класицизм (XVIII – сер. XIX ст.: Максим Березовський, Дмитро Бортнянський, Артемій Ведель, Михайло Вербицький), український романтизм (сер XIX – поч. XX ст.: Григорій Давидовський, Олександр Кошиць, Микола Леонтович, Денис Січинський, Кирило Стеценко, Андрій Гнатишин, українська сучасна музика (друга половина XX ст.: В. Степурко, О. Яковчук, Л. Дичко, В. Зубицький), а також різностильова духовна музика зарубіжних композиторів: T.D.Vittoria «Ave Maria», А.Пярт «Богородице Діво, радуйся», F.Vila «Plomes al vent», M.Schneider Trnavsky «Jubilate Deo», D. Gesseney-Rappo «Benedic anima mea, Domino» тощо.

Значне місце в репертуарі камерного хору займають духовні хорові твори композиторів Прикарпатського регіону: Ярослава Бабинського («Отче наш»), Богдана Шиптура («Збирай же дитятко, Маріє», «Через поле України ішла Божа Мати», «О, прекрасна зіронько в небі»), Григорія Курцеби («Божественна Літургія»), а також аранжування церковних пісень учасників хору отця Богдана Ватащука («Припадаю до Тебе, мій Христе», «Під Твою милість», «Одягни мене, Господи», «Станіславівська Богородице, Ласкава»), Богдана Грицишина («В господаренька є криниченька»).

Особливим розмаїттям відзначається жанрова палітра духовної музики в репертуарі камерного хору «Cantemus». Професійна підготовка, виконавський вишкіл хористів дозволяє виконувати як малі форми – обіходні наспіви, монодії, духовні канти, гимни, ірмоси, так і великі хорові композиції духовної музики: Літургії, хорові концерти.

Для камерного хору реґентом упорядковано та випущено репертуарні збірники: «Архиєрейська Служба Божа» (2001), «Таїнство подружжя» (2004), «Христос Воскрес» (2005), «Божественна Літургія» (2005), «Українська коляда» (2007), акафіст «Слава Богу за все» (2008), «Молебень до Пресвятої Богородиці» (2009), «Молебень до Ісуса Чоловіколюбця» (2009), «Панахида» (2009), збірник церковних пісень «Станіславівська Богородице, Ласкава» (2012), «Архієрейська Божественна Літургія» (2015), «Архієрейська Божественна Літургія» (2018).

Ігор Дем'янець переклав та зробив обробки для чоловічих і мішаних хорів ряд духовних пісень: "Під Твою милість", "О, Йосафате", "Пісню слави заспіваймо", частини з Літургії, парастас, великопосні пісні: "Чоловіче добрий", "Хрест на плечі накладають", "Вже зближається година" та українських народних пісень: "Ой вийду я на долину", "Йшли корови із діброви", "Стоїть гора високая", "Під облачком" та інші.

Різнобарвне звучання голосів, яскрава емоційність, багатство і гнучкість динамічної палітри в поєднанні з інтонаційно бездоганним співом і злагодженим ансамблем, пластичність, рухливість голосів при загальному гармонічному ансамблі, вишукано-вдумливе виконання відзначають інтерпретацію духовної музики в концертних та літургійних виступах камерного хору «Cantemus».

Колектив, завдяки жанрово-стильовому багатству репертуару, постійно вдосконалює своє творче самовираження. В доробку колективу – компакт-диски: "Божественна літургія" (служить о. Б.Ватащук) (2003), "Духовні пісні" (2004), "Українське Різдво" (2005), "Акафіст "Слава Богу за все" (2009), "Молебень до Пресвятої Богородиці" та "Молебень до Христа Чоловіколюбця" (служить єпископ Івано-Франківський Софрон Мудрий)

(2010), "Божественна літургія" (служать Отці-Василіяни монастиря церкви Царя-Христа УГКЦ) (2013).

Високе виконавське мистецтво – визначальна риса художнього обличчя колективу. Колектив і надалі залишається форпостом хорової справи на Україні, поруч із іншими відомими українськими церковними камерними хорами. Робота регента Ігоря Дем'янця сприяє не лише трансформуванню камерного хору «Cantemus» у навчально-наукову музично-хорову лабораторію, але й зацікавлює наукові кола щодо вивчення та популяризації його досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кушнерук Л. Камерний хоровий рух в Україні XX- початку XXI століття в контексті сучасного культурно-громадського життя // Наукові записки. Серія: мистецтвознавство 1(13).- Тернопіль-Київ, 2005. С.38-41.
2. Андрій Гнатишин. Молебень до Пресвятої Богородиці. Нотна збірка для мішаного хору. Івано-Франківськ, 2009. 42 с.
3. Збірник духовних творів для Божественної Літургії св. Йоана Золотоустого. Збірник для мішаного хору. Упорядник - Ігор Дем'янець. Івано-Франківськ, 2003. 285 с.
4. Таїнство подружжя. Нотна збірка для мішаного хору. Упорядник - Ігор Дем'янець. Івано-Франківськ, 2012. 39 с.
5. Урочисте поклоніння Святим тайнам Пречистого Тіла і Чесної Крові ГНІХ. Нотна збірка для мішаного хору. Упорядник - Ігор Дем'янець. Івано-Франківськ, 2015. 20 с.
6. Станіславівська Богородице, Ласкава. Нотна збірка для мішаного хору. Упорядник - Ігор Дем'янець. Івано-Франківськ, 2017. 47 с.
7. Божественна Літургія (До 400-ліття Василіянського Чину Святого Йосафата). Нотна збірка для мішаного хору. Упорядник - Ігор Дем'янець. Івано-Франківськ, 2017. 65 с.
8. Архієрейська Божественна Літургія. Нотна збірка для мішаного хору. Упорядник - Ігор Дем'янець. Івано-Франківськ, 2018. 72 с.
9. Дем'янець І. Церковні молебні Андрія Гнатишина в контексті української культової творчості другої половини XX століття. / Ігор Дем'янець // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтво. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2008. Випуск XП-XIII. – С. 120–123.
10. Людкевич С. Збірник літургічних і церковних пісень на основі народних напівів. Аранжував на мішаний хор Ст. Людкевич / С. Людкевич – Л., 1922.

Дмитраш Софія Андріївна,
асистентка кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила
м. Івано-Франкіськ, Україна

ХУДОЖНЯ ДЕТАЛЬ В ОПИСАХ ПЕРСОНАЖІВ РОМАНУ В.НАБОКОВА «ЛОЛІТА» ЯК ПРОЯВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОСТІ

Проблема деталі у прозі Набокова неодноразово піднімалася цілим рядом дослідників творчості письменника, таких як С.В.Сакун (Сакун С.В. Шаховий секрет роману В. Набокова «Захист Лужина» (нове прочитання роману), К. Проффер (Проффер К. «Ключі до Лоліти»), Красавченко Т.Н. («Захист Лужина»), Кондратьєва Л.А. («Предметний світ у Булгакова і Набокова»). Т.Н. Красавченко акцентує питання стилю письменника, в створенні якого чималу роль відіграють деталі, а також феномен набоковского естетизму, стилістики мови Набокова. С.В.Сакун досліджує значення деталі як визначального фактора в ключі розуміння поетики прози набокова, підкреслюючи той факт, що найчастіше деталь є домінантою середкомпонентів, які формують стиль твору. К. Проффер пропонує скрупульозне дослідження деталізації набоковскіх романів, підкреслюючи роль деталі в освіті подтекстовой лінії романів письменника.

Текстовий простір роману «Лоліта» Володимира Набокова насичений розгорнутими описами персонажів, предметів і ситуацій. В описах персонажів чітко виділяються три підтипи: а) опис головним героєм самого себе; б) опис Лоліти Гумбертом; в) опис другорядних персонажів. У кожному з даних підтипів регулярно спостерігається концентрація деталей, які націлюються увагу читача на сприйняття постійних властивостей героя або героїні.

Набоков підходить до створення деталі виходячи з принципу домінанти останньої в образі того чи іншого персонажа. Письменник в одному зі своїх інтерв'ю зазначив, що «Деталь — в ній вся суть» [3; 59]. Деталі — це величезний світ Набокова, глибина його прози. С. В. Сакун абсолютно правильно говорить про роль деталі у творчості письменника: «Деталь — недбале поводження з якою, неуважність до якої наглухо зачиняють двері в світ Набокова ... це світ, в якому більше немає дрібниць» [7; 6]. Набоков навмисно уникає штампів при створенні деталі: наприклад, серце Гумберта б'є не глухо, а туго («туго-стукає серцем» [4; 129]. Іронічність — один з найбільш характерних для Набокова методів введення деталі. Так, Гумберт описує мимовільного вбивцю Шарлотти як посланого йому «маклера долі» [4; 121], за допомогою якого йому вдалося

прищепити «плоть долі» і відчути її «бутафорське плече» [4; 121]. Образ долі виведений в тому іронічному тоні, що властивий Гумберту, — доля отримує одухотворення («плоть») і підкреслену бездушність («бутафорська») одночасно. Наводячи цілий ряд влучних деталей, Гумберту вдається створити якусь послідовність подій, що ведуть до трагічного кінця, фатальних збігів, що грають фатальну роль: «поспішала домогосподарка, слизька бруківка, безглуздий пес, крутий спуск, велика машина, бовдур за кермом» [4; 121], — він скрупульозно аналізує причинно – наслідкові деталі-фактори, розділивши їх на суб'єктивні і об'єктивні, фізичні і метафізичні.

Описуючи свою поведінку або емоції в тій чи іншій ситуації, Гумберт Гумберт нещадний і жорстокий по відношенню до самого себе. Він найчастіше порівнює себе з твариною або чудовиськом, при цьому в його самохарактеристиці використовуються атрибутивні лексеми з різним ступенем оцінковості: «— Але ж я всього лише Гумберт Гумберт, довготелесий, костистий, з шерстю на грудях, з густими чорними бровами і дивним акцентом, і цілої вигрібною ямою, повної гниючих чудовиськ, під прикриттям повільної хлоп'ячої усмішки» [4, с. 88-91].Однак при загальній негативній тональності опису навіть відносно нейтральні деталі його портрета, сприймаються зі знаком мінус.

Згадуючи теорію Набокова про кольороововий зір і слух — кожна людина, предмет, буква має свій власний відтінок, — можна сміливо стверджувати, що колір Гумберта — всі відтінки бузкового. Гумберт з'являється то в фіолетовій піжамі з візерунком, то в білій з волошковим візерунком, то надягає фіолетовий шовковий халат. І навіть снодійні пігулки, придбані ним для Шарлотти, мають бузково-синій колір, — «кожна з цих ліліпутових слив» [4; 129], — більш того — вони оперезані «з одного кінця темно - фіолетового смужкою» [4; 111]. Вікно в готельному номері першого з готелів, де поселяються Гумберт і Лоліта, також «чорнильно-синє» [4; 141]. Синьо-бузкові відтінки покликані підкреслити тривожність, нестабільність, стан загрози, що насувається. Набоков наділяє кожного з персонажів роману не тільки власною кольоровою, а й гамою візерунків: так, в гардеробі Лоліти домінує картате забарвлення, підкреслюючи статус «німфетки» .Так, одного «яблучно - зеленого» ранку, коли Лоліта розвішує для просушування білизну, вона постає перед Гумбертом в «картатій сорочці» (трохи пізніше Лоліта з'явиться в «паперовому платті в клітку з широкою спідницею»), «синіх ковбойських штанях і полотняних тапочках », - навмисна простота і підкреслена «бавовняністю» образів дівчинки покликана передати контекст еротизму роману. Під час опису покупок одягу для Лоліти Гумберт багаторазово вживає кольорову деталь, що підкреслює обізнаність чоловіка в

тонкощах дівочого гардеробу: він вибирає дівчинці купальні костюми у всіх варіантах забарвлення: «рожева мрія, матовий аквамарин, червоний тюльпан, чорний канкан» [4; 126]. деталь демонструє глибину пристрасті Гумберта. Гумберт немов смакує кожен епітет — сама свідомість причетності до світу моди німфеток глибоко хвилює його. Він докладно описує предмети гардеробу Лоліти: «її найяскравіше ситцеве плаття з візерунком червоних яблучок» [4; 132]. Він не тільки вибирає вподобані речі, а й справляється з опануванням підліткової моди, раз у раз звіряючись з каталогом. Пристрасть Гумберта носить відтінок фетишизму, — велика кількість деталей підкреслює факт обожнювання Лоліти опосередковано, через предмети одягу. Можна відзначити те, як за допомогою побутової деталі письменник підкреслює різні відтінки негативних відчуттів. З цією метою Набоков підбирає деталі, нейтральні по своєму зовнішньому забарвленню, але мають негативний відтінок по внутрішній наповненості. Вирішальним приводом до від'їзду Гумберта з дому Гейза до зустрічі з Лолітою стає «знак питання» волоска, що опинився у ванні. Деталь в цілому нерідко грає роль вирішального мотиву поведінки набокового персонажа. У «Лоліті» наскрізними деталями, що проходять крізь усю розповідь є молоко і морозиво — вони асоціюються у Гумберта з образом німфетки, завжди позитивні, навіть в моменти зрад Лоліти Гумберту, коли вона переховується від нього в молочних барах. Письменник в подробицях описує приготований для Лоліти молочний коктейль — це одночасно вираження тієї Америки, яка була так потрібна Гумберту і яку він втратив - і та прикмета «німфетного» способу Лоліти, яка особливо дорога Гумберту. Заплакані очі Лоліти — чарівні саме своєю припухлістю після плачу — наскрізна деталь, що проходить крізь образ дівчинки. Морозиво — деталь, що співвідносяться не тільки з образом Лоліти. Вперше морозиво на сторінках роману зустрічається ще під час опису фотографії Аннабель, першої коханої Гумебрта — дівчинки-підлітка. Під час своєї експедиції Гумберт серед іншого майна отримує мішалку для морозива як предтечу зустрічі з Лолітою. Деталі тексту Набокова чарівні саме своєю невловимістю, важкодоступністю для читача, — наприклад, тонке зауваження про площину живота Лоліти, перерізаною зубчастим відбитком «від поясу трусиків» [4, 44], — крихітний, непомітний нюанс, неймовірно важливий для закоханого Гумберта. Деталь прози Набокова вловлюється не відразу: так, складно зрозуміти таку деталь, як «блискуче штрихування волосків вздовж руки нижче ліктя Лоліти» [4; 46]. І лише повернувшись до тексту декількома позиціями вище, можна знайти пояснення наведеній цитаті: Лоліта знімала білизну в сонячний день, засукавши рукава сорочки. Деталь Набокова вкрай натуралістична і

завдяки цьому надзвичайно точна: пушок на засмаглих ногах Лоліти порівнюється з волосинками агрусу: Гумберт «обплутує» обережними швидкими дотиками, проводячи як би ненароком рукою по «аґрусових волосках уздовж гомілки» [4; 51].

Набоков створює ряд неабияких психологічних деталей, — наприклад, звукова деталь: Лоліта підкидає і ловить яблуко, видаючи специфічний звук — Гумберт описує його за допомогою характеристик, перенесених на яблуко з сторонніх предметів: «плещучий, полірований, порожнистий звук» [4; 66]. Звук падіння яблука поєднує зміст («порожнистий»), якість («полірований»), і власне звук («плещучий»). Витонченість набокової деталі проявляється не тільки в витонченості мови і точності підібраних епітетів, дуже часто деталь вводить додаткову смислову ноту, яка і визначає в подальшому весь хід подій. Фізіологічні деталі, якими рясніють романи Набокова, виглядають особливо опукло завдяки яскравим, соковитим епітетам, велика частина з яких базується на основі нюхових і дотикових рефлексів.

Часто при розгорнутому описі В. Набоков використовує прийом подвійного порівняння, що дозволяє автору повною мірою реалізувати і свою уїдливість, і неприкриту іронію, нерідко переходить в гротеск. Ядром таких описів є антитеза. Так, наприклад, Шарлотту Гейз В. Набоков описує тільки через порівняння з Долорес Гейз — Лолітою, і старша Гейз, безумовно, програє в цьому порівнянні. У більш розгорнутих словесних портретах порівняння матері з дочкою автор ще більш безжальний: ...якщо тільки мені не представлялися занадто реально її важкі стегна, округлі коліна, розкішні груди, грубувата рожева шкіра шиї («грубувата» в порівнянні з шовком і медом) і всі інші риси того плачевного і нудного, іменованого: «красива жінка». «Як несхожі були її руху на рухи моєї Лоліти, коли та, бувало, до мене заглядала, в своїх милих, брудних, синіх штанях, вносячи з собою з країни німфеток аромат плодових садів; незграбна і казкова, і смутно порочна, з незастебнутими нижніми гудзиками на хлоп'ячії сорочці» [4].

Прийом подвійного опису автор використовує і при знайомстві читача з сімейством Фарло. Розгорнута характеристика тридцятиоднорічної Джоани багатоаспектна: автор фіксує ті деталі, які для нього важливі і значущі (колір засмаги, форму губ, зростання і т.д.): «В її красі було щось різке, індіанське. Засмага у неї був теракотова. Її губи були як великі яскраво-червоні слимаки, і коли вона вибухала своїм характерним гавкаючим сміхом, то показувала великі тьмяні зуби і безкровні ясна. Вона була дуже високого зросту, носила або сандалі і вузькі штани, або широкі спідниці та балетні туфлі» [4]. Протилежного звучання набуває опис Джона Фарло: «Джон Фарло був літній, спокійний,

спокійно-атлетичний, спокійно-щасливий торговець спортивними товарами» [4]. У характеристиці цього персонажа В. Набоков концентрує свою увагу на найважливішій особливості характеру пана Фарло — його спокої.

Другий тип розгорнутих описів (опис предметів і ситуацій), істотний для розуміння характерів і вчинків головних героїв, в романі В. Набокова відрізняється високим ступенем деталізації, оскільки Г. Гумберт володіє гострим зором і пам'яттю, що дозволяє відтворювати всі обставини ситуації в найдрібніших подробицях: «двоспальне ліжко, дзеркало, двоспальне ліжко в дзеркалі, дзеркальні двері стінної шафи, така ж двері у ванну, чорнильно-синє вікно, відображене в ньому ліжко, два крісла, стіл зі скляним верхом, два нічних столика, двоспальне між ними ліжко: точніше, велике ліжко з полірованого дерева з оксамитовим покривалом пурпурного кольору і подружжям нічних ламп під червоними абажурами» [4].

Зустрічаються в романі розгорнуті описи ситуацій або подій свідчать про те, що всередині Гумберта Гумберта живе художник-естет, оскільки всі події він намагається представити за законами естетики. В результаті кожна ситуація сприймається ним як кадр з фільму, де кожен елемент, завдяки опукло показаної його особливості, виділено крупним планом: «сидячи на високому табуреті, з смугою сонця, що перетинає її голу коричневу руку, Лоліта отримала вежу різнорідного морозива, политого якимсь синтетичним сиропом. Воно було споруджено і подано їй сильним, прищавим хлопцем в засмальцьованому галстучком метеликом, який видивлявся на мою тендітну, легко вдягнену дівчинку з хижим безсоромністю» [4].

Деталь грає виключно важливу роль для створення і розуміння сюжету, стилю і поетики творів Набокова, проникнення в таємниці психологізму його прози. Набоков створив ряд оригінальних видів деталей — звукову, асоціативну, дотикову, звукову. Його деталі охоплюють найрізноманітніші пласти тематики — від пейзажних уривків до психологічних і фізіологічних замальовок.

Використана література:

1. Бахтин, 1986. Бахтин М. М, Эстетика словесного творчества. – М., 1986.
2. Бахтин, 1995. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. – М., 1995.
3. Беседа В. Набокова с Пьером Домергом. Октябрь, №11, 1996

4. Вдовина, 1996. Вдовина И.С. Феноменолого-герменевтическая методология анализа произведений искусства. // Феноменология искусства. – М., 1996.С. 139–160.

5. Набоков, 1992. Набоков В. Лолита. Т.5, дополнительный к собр. соч. в 4 т. М., 1992.

6. Проффер, 2000. Проффер К. Ключи к «Лолите». – СПб., 2000. (американские издания 1968, 1985).

7. Сакун С.В. Шахматный секрет романа В. Набокова «Защита Лужина» (новое прочтение романа)\\Филологический вестник. Рост. Гос. Ун-т.№1[5]1999

Віра Качмар,
канд.філол.н., доц.
кафедри журналістики, реклами та зв́язків з громадськістю
ПВНЗ Університет Короля Данила

ЯВИЩЕ ФЕМІНІТИВІЗМУ: НОВЕ ЧИ ДАВНО ЗАБУТЕ. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ПРАВИЛА ФОРМУВАННЯ ФЕМІНІТИВІВ

Фемінітиви - це слова жіночого роду, альтернативні або парні аналогічним поняттям чоловічого роду за професією, видом діяльності, соціальним статусом тощо. Після затвердження нового правопису доволі часто обговорюються проблеми вживання фемінітивів. У когось вони викликають посмішку, а в когось - щире захоплення. З червня 2019 року в українську мову повертаються пласти забутих слів, серед них і жіночі назви професій та роду занять. Тому проблема вживання таких лексем є на часі: так як фемінітиви говорять про гендер і права жінок.

Кандидатка філологічних наук Марія Брус зазначає, що фемінітиви стали виразниками однієї з найбільш важливих особливостей становища жінок в XVI-XVII століттях — рівності їх з чоловіками в усіх сферах суспільного життя. [3].

Після того, як Литовський статут узаконив однаковість майнових і спадкових прав усіх жінок та чоловіків, це забезпечило участь жінок в державних, громадських, судових та інших справах. Відтак, з'являються і назви жінок за майновими, посадовими та діяльними ознаками: кредиторка, дорадниця тощо.

Таке ж трактування подає Володимир Січинський в книзі «Чужинці про Україну», де згадується, що жінка верховодила на таких самих правах як і чоловік. А Боплян (маємо на увазі Гійома Левасара де Боплана) про звичаї записав такі відомості, що на Україні, власне

наперекір усім народам, не хлопці сватають дівчат, а дівчата пропонують їм свою руку і рідко не досягають своєї мети [2, с.22].

Однак поруч із цим варто б зазначити, що ці фемінітиви можна трактувати і як назви жінок за належністю чоловікам, батькам, і навіть як форми пошанного звертання до жінок.

У XIX столітті фемінітиви активно вживають в усному мовленні, однак вони майже не з'являються у словниках. Наприклад, на сторінках «Словника української мови» Д. Яворницького (1920) бачимо «домовласницю», «колежанку», а в «Російсько-українському словнику» А. Кримського (1924-1933) - «професорку», «заступницю» і «викладачку» тощо. На початку XX століття традиція використання фемінітивів продовжується, так слово «юнка» в українську мову вводить Павло Тичина, Драй-Хмара – «юниця». Наталена Королева створила цинтавресу - від кентавра, їздкиню - жінка, яка їде на коні. Але вони не увійшли в обіг. Наприклад, у своєму словнику Агатангел Кримський пропонує фемінітив «виборниця». Тепер же ми вживаємо «виборчиня». Дослідник Іван Ковалик писав, що фемінітиви - ознака української мови [4]. Це наближає її до слов'янських мов і робить центральноєвропейською мовою. Загалом словник фіксує десь 3,5 тис. фемінітивів. Але у ньому є багато таких, які не надають жінці статусу в суспільстві.

Рівність - розвиток тієї лексики, яка стосується заняття жінки. Зараз на рівні розмов ми або використовуємо фемінітиви, або не використовуємо. Але коли на державному рівні йдеться про присвоєння якихось посад, то вони всі зводяться до чоловічого слова. Тому пропонуємо правила, які регламентують правильність творення слів жіночого роду, що утворюються від іменників чоловічого роду, які вказують на професію чи рід заняття: ***суфікс -К-,*** є найпродуктивнішим, позаяк за його допомогою утворено більшість фемінітивів новотворів (доцент - доцентка, депутат - депутатка, прем'єр - прем'єрка); ***суфікс -ИЦ-,*** який додається до чоловічої основи на -(н)ик, -ець (засновник - засновниця, підприємець - підприємиця, переможець - переможниця); ***суфікс -ЕС***- додається до іншомовної основи (барон - баронеса, критик - критикеса), хоча він є найменш продуктивним зі всіх (навіть поетка витісняє поетесу, акторка - актрису); зростає продуктивність ***суфікса -ИН-.*** Раніше використовувався лише в кількох словах (княгиня, графиня, кравчиня, майстриня, мисткиня), а тепер додається і до основ на -ець (виборець - виборчиня, фахівець - фахівчиня). І до основ на приголосний, які тривалий час вважались як такі, що непіддаються фемінізації (шеф - шефиня, член - членкиня, ворог - ворогиня, філолог - філологиня, фотограф - фотографиня).

Насамкінець зазначу, навіщо використовувати фемінітиви. По-перше, мова розвивається з урахуванням суспільних подій, і так як сьогодні активізувалися соціальні рухи за права жінок, які створили запит на те, аби позначати себе та інших у суспільних процесах.

По-друге, це дає можливість лаконічніше висловлювати свою думку. Наприклад, замість «пані лікар» казати «лікарка», а замість того, щоби вказати на «жінку-мистецтвознавця», можна вжити слово «мистецтвознавиця», тим паче, що слово-звертання пані запозичене з польської мови.

Ще одну відповідь називає Олена Малахова, кандидатка філологічних наук, радниця з питань політики гендерної рівності та антидискримінації, фемінітиви, на її думку, значною мірою є маркерами, інструментами, які дозволяють - свідомо чи несвідомо - дистанціюватися від російськомовного тоталітарного дискурсу.

Напевно, не всім подобаються «фотографиня», «мисткиня», «міністерка», «філологиня» чи «історикиня». Але варто не забувати про існування чималої кількості слів, уживаних для позначення і чоловіків, і жінок. Здебільшого йдеться про назви професій, керівних посад та звань. Причина - раніше такі професії мали тільки чоловіки. Але з часом все змінюється, і тодішній прем'єр цілком може стати прем'єркою, а директор - директоркою. Цікавий нюанс: слово «доярка» відоме усім, але мало хто знає, що саме від нього утворюється «дояр». А от медбрат, до якого ми звикли в розмовному спілкуванні, в ділових документах згідно із вимогами позначається як «медсестра» незалежно від статі.

Отож, не забуваймо про необхідність «плекати мову і полоти бур'ян», а також про те, що двері слід відчинити пані директорці, а до доповіді запросити кандидатку наук. Звільнення мовлення від сексизму - ознака хорошого виховання.

Список використаної літератури:

1.Український правопис: :https://mon.gov.ua

2.Січинський В. Чужинці про Україну. – Львів:Слово. -1991. – 96с.

3.Синчак О. Що таке фемінітиви і як їх утворити :https://section.in.ua/erudition/feminities/

4.Олена Малахова. Що таке фемінітив:https://gazeta.ua/articles/istoriya-movi/_feminitivi-pritamanni-ukrayinskij-movi-ce-ne-yakes-nove-yavische-movoznavicya/843774

Лідія Курбанова,
викладач кафедри естрадно-вокального мистецтва
Університет Короля Данила

ВИЩІ ОСВІТНІ КУРСИ – ВАГОМИЙ ВНЕСОК ПАВЛА МАЦЕНКА У РОЗВИТОК КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ДІАСПОРИ

У статті розглядається вагомий внесок Павла Маценка у розвиток педагогічної школи української діаспори , зокрема Вищих Освітніх Курсів. Та результат роботи цієї організації для покращення національної свідомості молоді та перспектив розвитку «рідних» шкіл.

Ключові слова : педагог, діяльність, українство, музична культура.

В період незалежності України стали повертатись імена діячів діаспори, а їхні здобутки – активно вивчаються. Одним із імен в царині музичного мистецтва є Павло Маценко (1897–1991), який своєю різновекторною діяльністю зробив вагомий внесок у розвиток української музичної культури у західній діаспорі. Його діяльність охоплює широке поле активності в різних напрямках: педагог, диригент, музиколог, композитор, організатор музично-культурного життя української громади в еміграції, редактор, публіцист. Про це свідчать публікації про нього, музикознавців діаспори, І. Вовка, Н. Годованого-Штона, В. Климківа, О. Костюк, І. Мельника, М. Підкович, В. Ревуцького, С. Яременка, Д. Яремчука [2; 6], які зібрані, зредаговані Василем Веригою та опубліковані у збірнику на пошану 90-літього ювілею митця. Згадує про нього у своєму історико-критичному огляді А. Рудницький . На жаль, в Україні ім'я Павла Маценка залишається маловідомим, відсутні наукові розвідки про митця. Суперечність, яка існує між об'єктивно існуючою музичною культурою української діаспори, її чільними представниками і станом наукового вивчення проблеми *актуалізує* наше дослідження, яке зумовлює потребу висвітлення постаті Павла Маценка та його внесок у розвиток української музичної культури.

Об'єктом дослідження даної статті є Вищі Освітні Курси .*Предметом дослідження* – педагогічна діяльність Павла Маценка в контексті музичної культури української діаспори. *Метою роботи* – дослідити особливості діяльності Павла Маценка та значення результатів його праці для української західної діаспори ХХ ст.

За своїм покликанням П. Маценко перш за все учитель-педагог. Він зробив великий внесок у розвиток музичної освіти, навчання молодих спеціалістів за кордоном. Його педагогічна діяльність проявлялася в «Рідних Школах», на дириґентсько – вчительських курсах, переіменованих пізніше на Вищі Освітні Курси, у Колегіях – Св. Володимира в Роблені та Св. Андрея у Вінніпеґу.

У 1936 р. на запрошення Українського Національного Об'єднання (УНО) у Канаді Павло Маценко виїжджає до цієї країни, де дириґував хором Українського Народного Дому у Вініпеґу та вчителював у «Рідній школі» [3; 4]. Приїхавши до Канади, П. Маценко приступає до роботи вчителем і дириґентом у Народному Домі у Вінніпеґу, складає програми навчання молодих вчителів музика для роботи в «Рідних школах». У статті «Початки моєї праці в УНО» він також згадував, що одразу ж зорієнтувався, «що українські організації в Канаді потребують громадських працівників, а в першу чергу вчителів рідних шкіл, дириґентів хорів та інструкторів народних танців» [4, с.31]. «І тоді, – він пише далі, – дозріла в мене думка про потребу організувати курси, щоб на них навчати в першу чергу вчителів для Рідних шкіл, дириґентів, рижесерів і взагалі культурних працівників… Курси мали за ціль «Служити на культурному полі всьому українському громадянству в Канаді й Америці» [4, с.31].

Ще будучи в Європі, П. Маценко помітив брак молодих людей, що могли б, як слід, проводити культурно-освітню справу серед молоді. Коли він прибув з Вініпеґу до Саскатуну, йому спала думка про організацію літніх курсів. Ідею П. Маценка підтримали діячі УНО – проф. Тиміш Павличенко та інженер Володимир Косар. В кінці 1939-го року та початку 1940-го року П. Маценко перший раз організовує дириґентсько-вчительскі курси в Торонто. Задум був такий: дати молоді, та й нашим людям загалом, поштовх до діла, що б мати більше навчених, вишколених молодих людей, а вони по різних наших організаціях, «Просвітах», тощо могли б зрушити культурно-освітні справи.

Отже, Павло Маценко був організатором і співзасновником, ініціатором та промоутером, а згодом довголітнім секретарем українських дириґентсько – вчительських курсів у Канаді.

Оцінючи велич Олександра Кошиця у розвитку української музичної культури, П. Маценко запрошує його на ці курси, чим розвинув їх популярність і підніс рівень.Тому у 1940 році на літні курси УНО був запрошений Олександр Кошиць для педагогічної діяльності та керівництва хором, який складався з 36 осіб (курсантів) та любителів хорового співу з Вінніпеґу. Олександр Кошиць з захопленням працював з тим хором.

Одночасно П. Маценко був одним із співзасновників Осередку Української Культури й Освіти у Вінніпеґу (1944 р.), довголітнім його секретарем та членом дирекції, а з 1977 р. – почесним членом. Свою громадську діяльність П. Маценко продовжував на терені Централі Конґресу Українців Канади (КУК) як секретар, а пізніше як голова Ради

української культури при КУК. На цьому посту він був організатором фестивалів хорів та танцювальних ансамблів у Канаді в 1970-их роках.

Учительську діяльність П. Маценко продовжував на різних дириґентських курсах і дяківських школах, був ректором Інституту Св. Івана в Едмонтоні, з 1955р. викладав у Колегії св. Андрея у Вінніпегу , від 1963 до 1972 р. викладав у Колегії св. Володимира в Роблені. 1940 – 1960 рр. – це час найбільшої кипучої діяльності П.Маценка – педагогічної, наукової, публіцистичної, культурницької та видавничої .

Заслугою доктора П. Маценка було розв'язання справи постачання підручників для навчання на ВОК. За його ініціативою Володимир Прняк і Степанія Савчук підготували підручник «Ведения Рідних Шкіл в Канаді», а для дириґентських курсів використовували «Дириґентський порадник» Василя Витвицького, Зиновія Лиська та Миколи Колесси, виданий 1938 року Вищим музичним інститутом ім. М. Лисенка у Львові , «Історію музики» Миколи Грінченка і граматику української мови проф. Василя Сімовича.

Викладали на курсах: проф. Олександер Кошиць – українську пісню й музику, він же й дириґував курсовим хором; Яків Козарук – українську мову, інтонацію і ритміку; Онуфрій Івах – читав лекції з української літератури, а о. Василь Кушнір – з християнської етики. Павло Маценко був керівником курсів, навчав техніки дириґування й викладав фрагменти з педагогічної психології. З репертуару курсів було створено «Підручний хоровий збірник», що користувався великою популярністю.

З кожним роком зростало значення ВОК, збільшувалась кількість учасників, поширювалась їхня програма, а разом з тим більшало число викладачів, що з трьох зросло до 19-ти.

У 1944 році змінено назву Курсів з «дириґентсько-вчительських» на «Вищі Освітні Курси». Тоді вже існував Осередок Української Культури й Освіти, якому було передано їх ведення й утримання. Курси мали вже два відділи з окремими програмами: історично-літературний і мистецький. Якийсь час їх провадив ОУКО, потім вони знову повернулися до Крайової Екзекутиви УНО.

Впродовж усього того часу, від перших Курсів почавши, викладали на них: д-р Павло Маценко, що також був управителем Курсів проджовж 16 років, д-р Яків Козарук, проф. Богдан Ковальський, проф. д-р Олександр Кошиць, о. д-р Василь Кушнір, о. С. Семчук, о. І. Шпитковський, д-р Лонгин Цегельський, Онуфрій Івах, І. Мельник, Володимир Коссар і його дружина, Тетяна Кошиць, Василь Топольницький, артист-маляр Петро Андрусів, о. д-р Юрій Федорів (у Торонто), проф. Роман Придаткевич, проф. Павло Юзик (пізніше –

сенатор), д-р Ярослав Рудницький, Іван Костюк, І. Сторожук, С. Тарновецкий, Б. Купченко. Дириґували хорами: в Торонто – П. Сорочинський і проф. Нестор Городовенко, а потім разом Тетяна Кошиць і д-р Павло Маценко.

В 1949 і 1950 роках, і пізніше, керівниками курсів були Тетяна Кошиць, д-р Ярослав Рудницький, д-р Богдан Боцюрків і Володимир Климків. Народних танців навчали: Петро Гладун, Оленка Заклинська і Ярослав Клунь з Гамільтону. Коли курси перебрав Осередок Української Культури й Освіти, на чолі їх стояв голова Осередку, що ним на початку був Володимир Коссар, уся інша праця й керівництво перейшли на руки секретаря Осередку, д-ра Павла Маценка.

Отже, педагогічна та музично-громадська діяльність Павла Маценка були тісно переплетені. Як педагог за покликанням він мав вплив на розвиток музичної освіти, навчання молодих спеціалістів за кордоном. Його педагогічна діяльність проявлялася в «Рідних Школах», на дириґентсько – вчительських курсах, переіменованих пізніше на Вищі Освітні Курси, у Колегіях – Св. Володимира в Роблені та Св. Андрея у Вінніпеґу. Як організатор і співзасновник, ініціатор та промоутер, а згодом довголітній секретар українських дириґентсько – вчительських курсів у Канаді, він залучив до викладання на них кращі мистецькі кадри, які працювали в той час у Канаді та США. Його тандем із Олександром Кошицем підніс престиж курсів, які мали надзвичайно велике значення, оскільки вони збудили зацікавлення до української культури, зокрема пісні й танцю. Їх ідею перейняли інші українські організації в Канаді і США і до сьогодні вони проводяться тут. Як доказ впливу і живучості цієї ідеї є щорічні курси, які відбуваються в Колегії св. Андрея у Віннпеґу, в інституті П. Могили в Саскатуні, в інституті св. Івана в Едмонтоні, на «Союзівці» в США чи в менших масштабах, на оселі «Сокіл» в Онтаріо. Ідея, що була народжена його ініціативою і постала в Канаді, поширилася у всьому вільному українському світі. В різних центрах українського розселення ведуться вони в усіляких організаційних формах, найчастіше як літні вакаційні курси для молоді. Всюди, де він викладав, П. Маценко дбав про випуск і постачання відповідних підручників для забезпечення слухачів курсів та студентів духовних закладів. Для останніх він уклав церковні піснеспіви (триголосся) різних циклічних форм, написав історію української церковної музики та церковного співу. Як керівник відповідних освітніх інституцій сприяв випуску підручників іншими авторами, або дбав про їх придбання з України.

Отже, вродовж півстоліття П. Маценко був в епіцентрі культурницького життя Канади як одна із ключових фігур музичного

життя. На завершення цих слів додаємо кілька подячних листів за отриманні знання на ВОК «…Молодь – це зіниця ока кожного народу, це скарбниця народної душі, в яку нарід складає все те, що має найдорожчого…Одною з таких шкіл, що виховує молодь і підготовлює кадри нових працівників, є Вищі Освітні Курси, які відбуваються у Вінніпегу кожного літа. Наші українські хлопці і дівчата повинні з тих курсів користати. На тих курсах вони побільшать своє знання, і, вернувши назад, зможуть провадити й освідомляти молодь у своїх околицях…[1. с. 8]. «Цією дорогою дозволяю собі скласти д-ру П. Маценку, проф. О. Кошицю і д-ру Я. Козаруку якнайщирішу подяку за пильний труд, який вложили, щоб дати знання всім курсантам, а спеціально мені. Признаюсь Вам, що я за 2 місяці на курсах навчилась всього більше, як в другій школі за рік.(Ольга Золотуха). «…Треті Вищі Освітні Курси отворили для мене «золоті ворота» до українознавства. Через обдуманий плян науки слухачі в короткий час дістали найкращі відомості про українську культуру. Виклади проф. О. Кошиця були такі цікаві, що слухачі душею лишали шкільні лавки й мандрували по широких степах України, чули її чудову пісню й пережили її історію. Тих хвилин забути не можна! Рекомендую українцям користати з Вищих Освітніх Курсів. Лиш на таких курсах можна пізнати, чому бути українцем належить до щастя! (Галя Ожоган)[1. с. 9]

Список використаної літератури:

1.Вищі Освітні Курси. Культурно-Освітна Референтура при КЕ УНО, Вінніпег, Манітоба, 1944. – 36 с.

2.Костюк О. Павло Маценко – сіяч української музики та співу, музиколог – дослідник церковної музики. Вісті (Твін Сіті, Мінн.). 1967. Ч.3-4 (22-23). С. 4–6; *Передрук*: Павло Маценко. Музиколог, композитор і громадський діяч.Зб на пошану 90-ліття народин. Торонто: Вид. УНО Канади, 1992. С. 100– 103.

3.Маценко П. Моя праця в Українському Народнім Домі (листопад 1936 – лютий 1940). Збірник на пошану 90-ліття народин. Торонто: Видання Українського Національного Об'єднання Канади, 1992. С.26-30.

4.Маценко П. Початки моєї праці в УНО. Павло Маценко: Музиколог, композитор і громадський діяч. Зб. на пошану 90-ліття народин..Упор. і зредаг. Василь Верига.Торонто: Видання Українського Національного Об'єднання Канади, 1992. С.31 –40.

5.Підкович М. Українські літні курси – історичний перегляд. Павло Маценко: композитор і громадський діяч. Збірник на пошану 90-ліття народин / Упор. і зредаг. Василь Верига. Торонто: Видання Українського Національного Об'єднання Канади, 1992. – С.53 – 64.

6.Пропам'ятна книга Українського Народного Дому у Винипеґу /Матеріяли до цієї книги зібрав і написав Семен Ковбель; зредагував проф. Д. Дорошенко. – Вінніпеґ: видано заходами і коштом Українського Народного Дому у Винипеґу, 1949. – 863 с.

Лукашевич В. Г.,
д.ю.н., професор, Заслужений юрист України,
заступник директора з наукової роботи, професор кафедри
кримінального права, процесу та криміналістики
інституту права імені Володимира Сташиса
Класичного приватного університету, м. Запоріжжя, Україна
Калюга К. В.,
к.ю.н., заступник завідувача кафедри
кримінального права, процесу та криміналістики
інституту права імені Володимира Сташиса
Класичного приватного університету

ЩОДО ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ В НОВИХ УМОВАХ ВЧИНЕННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація: Тези присвячено аналізу досліджень, що проводять автори щодо викликів інформаційного суспільства, під'єднаних до Інтернету об'єктів, застосунків, злочинних намірів особи та розслідування злочинів із застосуванням відповідних інформаційних технологій.

Ключові слова: застосунки, Інтернет, інформаційні технології, комп'ютерні технології, особа злочинця, пристрої.

Лукашевич В. Г., Калюга К. В. О личности преступника в новых условиях совершения и расследования преступлений с использованием информационных технологий

Аннотация: Тезисы посвящены анализу исследований, которые проводят авторы относительно вызовов информационного общества, подключенных к Интернету объектов, приложений, преступных намерений лица и расследования преступлений с применением соответствующих информационных технологий.

Ключевые слова: приложения, Интернет, информационные технологии, компьютерные технологии, личность преступника, устройства.

Lukashevych V.G., Kalyuga K.V. On the identity of the offender in the new conditions for the commission and investigation of crimes using information technology

***Annotation**:* Abstracts are devoted to the analysis of studies conducted by the authors regarding the challenges of the information society, Internet-connected objects, applications, criminal intentions of a person and investigation of crimes using appropriate information technologies.

Keywords: applications Internet, information technology, computer technologies, the identity of the offender devices.

З метою краще зрозуміти особу, яка застосовує інформаційні та комп'ютерні технології зі злочинним наміром та розробки нових відповідних підходів (прийомів, методів) до розслідування злочинів із застосуванням інформаційних технологій тощо, ми розглянули природу формування сучасної особи (в тому числі) і її інформаційного оточення.

Науковці, які досліджували окремі аспекти цих питань: А. Фейербах, М. Бурі, І. Кріс, Ф. Ліст, М. С. Таганцев, М. Д. Сергієвський, Н. М. Ярмиш, С. Р. Багіров, Д. В. Дударець, О. О. Дудоров, О. Л. Тимчук, І. В. Церетелі, А. А. Піонтковський, А. Н. Трайнін, М. Д. Шаргородський, В. М. Кудрявцев, В. Б. Малінін, А. А. Музика, В. О. Навроцький, Я. М. Брайнін, Є. В. Фесенко, Ю. М. Батурин , А. М. Жодзишский , П. Д. Біленчук , М. А. Зубань , В. О. Голубєв , О. М. Юрченко , І. К. Туркевич та інші.

Щоб зрозуміти нинішню природу злочинності, потрібно дослідити особу злочинця наших предків. Зазначимо, що протягом майже всієї історії нашого виду розумні самі знаходили собі харчування. Останні 200 років, коли дедалі більше розумних стали заробляти собі на хліб міськими та офісними професіями, та й попередні 10 тисяч років, коли більшість розумних жили як скотарі та землероби, є лише миттю порівняно з десятками тисяч років, протягом яких наші предки полювали та збирали.

Еволюція була на боці здатних сформулювати міцні соціальні зв'язки. Крім того, оскільки люди народжуються недорозвиненими, вони здатні навчатися та соціалізуватися значно більше, ніж будь-які інші тварини. Більшість ссавців виходять з утроби матері, неначе глиняний посуд з печі, - будь-яка спроба щось у них змінити псує їх або руйнує. Люди ж виходили з утроби, неначе розплавлене скло з горну. Їх можна було вільно формувати та ліпити на власний розсуд. Ось чому сьогодні ми можемо виховати дітей християнами або буддистами, капіталістами або соціалістами, войовничими або миролюбними.

Погоджуємося, що у майбутньому можуть з'явитися нові види злочинів, зброї, методів ведення війни, вигоди, ризики і проблеми світу, об'єднаного зв'язком. Можуть постати серйозні політичні й соціальні проблеми, зокрема через втрату зв'язків між людьми (чи його переформатування). Суспільству, безперечно, доведеться переглянути поняття привабності й безпеки.

Немає злочину - значить, не буде розслідування. За старими справами "було за що зачепитися": були захвати, тиск на власників чи адміністрацію, перестрілки, тощо, а зараз всі злочини вчиняються на папері (а точніше в мережі чи за допомогою мережі). Сучасна злочинність – це "тихі" паперові (мереживі) дії – вони не залишають слідів. Чи явних слідів. Тобто, формально, все відбувається за законом. Раніше, особа злочинця – це "злочинці громили", а зараз там інтелект (в тому числі з залученням штучного інтелекту). І вони значно ефективніші. Тому і підходи (прийоми, методи) до розкриття та розслідування таких злочинів повинні бути зовсім інші. Справи треба по іншому вивчати, залучати відповідних фахівців, застосовувати інші криміналістичні методи.

Чим відрізняється законна діяльність від незаконної: вона відбувається у чужих інтересах. Це може слугувати відправною точкою у пошуку шляхів, прийомів і методів розслідування злочинів та встановлення особи злочинця.

Із появою мобільних пристроїв і широкосмугової мережі стільникового зв'язку постала ціла культура "завжди увімкнений, завжди на зв'язку". Завдяки випуску 2008 року айфона і 2010 року айпеда змінилися передумови появи нині Інтернету.

Сьогодні кожний під'єднаний пристрій отримує *IP*-адресу, і ця адреса дає змогу піддувати його до інших пристроїв, зокрема й до супутників, айфонів, планшетних комп'ютерів, медіаплеєрів, супутників, домашньої автоматики, ігрових приставок, автомобілів, пристроїв автоматичного стягування оплати у транспортних засобах, паркоматів, бензоколонок, торгових автоматів, відео карт на дорогах, шин, доріг, рефрижераторів, пральних машин, термостатів, телевізорів, іншої побутової техніки, моніторів стану здоров'я, пристроїв для фітнесу, систем та вимикачів освітлення, замків на вхідних дверях, убиральні й полиць в супермаркетах, пакування харчів, платіжних терміналів, сенсорів стану довкілля і навіть сенсорів стану великої рогатої худоби й дерев тощо – усього, що може передавати дані до хмар і аналітичних систем у реальному часі. Останніми роками на основі *IP* з'явилося чимало систем і платформ, тривимірний друк, цифровий запах і смак, роботи і дрони. Тепер Інтернет – стандартний засіб для комунікацій, розваг,

шопінгу, бізнесових транзакцій, злочинних дій та розслідування злочинів тощо.

Нині користувачеві не потрібні знання в галузі комп'ютерної техніки, щоб нею користуватись і виконувати чимало нібито складних завдань.

Хакери вже зламали чимало пристроїв Інтернету, із-поміж яких автомобілі, відеокамери і дитячі монітори. Крім того, так звані офіційні хакери (вони покликані знаходити вразливі місця програмного забезпечення, щоб його поліпшити, а не використати собі для зиску) виявили вразливість медичного устаткування, під'єднаного до Інтернету, зокрема й інсулінових помп, апаратів штучної вентиляції легень і дефібриляторів.

Якщо хакер, який захоплює відеокамеру, спричиняє переляк і страх, то перепрограмування гальм автомобіля на аварію або кардіостимулятора на зупинку може мати жахливі наслідки.

Технічно, відбувся перехід від штрих-кодів і ручного обліку записів до радіочастотної ідентифікації, тегування і відстежування палет, транспортних засобів, устаткування, інструментів тощо. Тому, можливість надавати фізичним об'єктам теги і перетворювати власника смартфона на потенційну інформаційну точку має важливе і перспективне значення.

Особа стає центром уваги. Соціальні медіа переростають з новаторського задуму в явище мейнстріму. На початку 2014 року "Фейсбуком" щомісяця користувалися 1,3 млрд осіб, і 680000 із них робили це, принаймні періодично, за допомогою мобільних пристроїв. Водночас "Твітер" заявляє про майже 675 млн користувачів і приблизно 58 млн твітів щодня.

Ці та низка інших сайтів – не просто набір випадкових постів. Вони дають змогу в реальному часі знайомитись із трендами, поглядами людей у різних сферах життя. А використання цих даних створює сполучений світ цілком іншого характеру. Таким чином, завдяки соціальному моніторингу можна виокремити патерни, які раніше проходили повз увагу.

Застосунки для аналізу соціальних медіа використовують алгоритми для налаштування на зростаючий усесвіт чинників, серед яких кількість кліків і відвідувань сторінки чи сайта, кількість унікальних відвідувачів, тон коментарів, ранжування звернень до пошуковика, дані про переходи кліками, он-лайнові репости, кількість впливових друзів і відстежувачів на сторінці, зміна настроїв і ставлень на стіні акаунту тощо. Тепер сайти об'єднують дані, уведені людиною, із даними телефона. Програми використовують зафіксований час, дані

чекінгу, геолокаційні відомості тощо, за допомогою використання дронів, чипів (та мікрочипів й інших способів аналізу даних), смартфонів і планшетів, оснащених сенсорами (в тому числі контекстніих сенсорів, складних сенсорів та біосенсорів, розташованих у тілі (наприклад, умонтовані в одяг, взуття та інші матеріальні об'єкти, здатні вимірювати пульс, рівень потовиділення тощо) й іншими засобами звязку в реальному часі.

Таким чином, зазначимо, що доступ до конфіденційних записів (даних), інформації чи знань, може бути використано як в ході розслідування злочинів, так і для втілення злочинних намірів (хакерства, шпигунства, нападів тощо). Тому, дасягнення розробки та удосконалення системи, що працює на упередження злочину і дій злочинця, повинні мати захист від "злочинного умислу".

Луцька М.П.,
викладачка кафедри богослов'я та
суспільствознавчих дисциплін
ім. Академіка УАН І. Луцького
Університет Короля Данила
e-mail*:* mariana.93.if@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку цивілізації сформувалися доволі складні взаємовідносини між людським суспільством та природою, які, здебільшого, призводять до формування невідворотних змін у біосфері. Для вирішення цих проблем використовуються, як прикладні так і теоретичні методи [10]. Одним із найбільш поширених теоретичних методів є розвиток екологічної освіти. Її загальна мета, у різних країнах світу, полягає у формуванні культури поведінки у природному середовищі та дбайливому ставленні до нього [5].

Задля реалізації цієї мети приймаються численні закони та підзаконні акти з актуальних екологічних питань [3], а також здійснюється інтеграція природно-наукових та суспільно-гуманітарних знань, як факторів формування екологічної відповідальності, розвивається морально-етичне виховання, як компонент становлення екологічної культури [5].

Метою статті є проаналізувати сучасний стан екологічної освіти в Україні.

Початок нового тисячоліття ознаменувався серйозними катастрофами природного та техногенного походження: з'явилися нові,

доволі небезпечні, захворювання, значно скоротилися площі природних біотопів, зокрема, лісів, зросли рівні забруднення ґрунтів, водойм та повітря [11]. Зазначені аспекти вказують на загострення глобальних екологічних проблем, а також доволі низький рівень обізнаності людей.

Вперше термін «екологічна освіта» сформувався у США, у силу високого рівня розвитку антропогенного навантаження у цій країні [5]. Вагоме місце у її становленні посідає книга Г. Марша (1866) у якій автор чітко пояснив характер та масштаби впливу людини на Землю і розглянув багато ідей та принципів, які на сьогоднішній день становлять основу екологічних знань. Марш сформував уявлення про геологічну роль життя; розглянув питання місця людини у системі органічного світу та наслідки антропогенного впливу на ландшафти і клімат, розробив ідеї природної рівноваги та непередбачуваних антропогенних наслідків. Книга Г. Марша, на жаль, не стала міцною основою для розвитку екологічної освіти і на тривалий час втратила свою популярність, хоча, більшість сучасних дослідників вважає її однією із найвизначніших праць XIX ст. [5].

На сьогоднішній день екологічна освіта у Сполучених Штатах Америки розвивається у двох головних напрямках – екологічному та природоохоронному, які характеризуються тісними взаєминами між собою. Кожен із цих напрямків не тільки сприяє нагромадженню знань про природу та людину, а й передбачає та стимулює науковий пошук щодо їх охорони та збереження [5].

Наприкінці XX століття, у 80- 90-х роках, більшість країн світу прийняли Національні стратегії екологічної освіти, які розглядаються як перманентний процес, що включає у себе усі професійні та вікові групи населення [4].

Екологічна освіта у розвинутих європейських країнах характеризується високим рівнем демократії та гуманізації, поєднанням ролі держави, громадськості та приватної ініціативи, увагою до матеріального забезпечення організації освіти, залученням до сучасних досягнень науки і техніки, впровадженням компетентнісного підходу [5].

Одним із перших кроків України у впровадженні екологічного виховання є Постанова Верховної Ради України від 5 березня 1998 року про створення системи екологічної освіти та виховання, що є важливим пріоритетом державної політики у галузі охорони природи, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Потреба у формуванні екологічної культури як невід'ємного компоненту розвиненої особистості висвітлюються у Державній національній програмі «Освіта. Україна XXI ст.», у Концепції національного виховання, Концепції

екологічної освіти України та Державному стандарті освіти в Україні [4, 9, 10, 11].

На сьогодні питання екологічного виховання для України є вкрай важливим, що пов'язано із зростанням забрудненням навколишнього середовища спричиненого провадженням виробничої діяльності підприємств гірничо-видобувної, металургійної та хімічної промисловостей, а також паливно-енергетичного комплексу [6]. Вказані аспекти підтверджуються даними Національно інституту стратегічних досліджень при Президентові України відповідно до яких наша Батьківщина займає 102 позицію серед 132 країн світу в міжнародному рейтингу екологічних досліджень (Environmental Performance Index) 2012 р., розрахованому фахівцями Єльського університету за 25 показниками, що характеризують дієвість державної політики щодо збереження екосистем. Загалом екологічно чистою в Україні вважаються лише 6 % її території [1].

Враховуючи вище зазначені аспекти екологічна освіта - один із пріоритетних напрямків розвитку українського суспільства. ЇЇ завдання, як соціально-державної системи, полягає у формуванні всебічно розвиненої творчої особистості, що загалом відповідає Національній доктрині розвитку освіти в Україні на період до 2021 року схваленої Указом Президента [10, 2].

На сучасному етапі вона спрямована на гармонізацію взаємин між людським суспільством та природою. Концепція екологічної освіти України, охоплює всі вікові, професійні та соціальні верстви населення і ґрунтується на наступних принципах:

- ✓ Системності і безперервності, що забезпечують умови формування екологічної культури між окремими ланками освіти, єдність формальної та неформальної освіти;
- ✓ Орієнтацію на ідею цілісності природи; міждисциплінарний підхід до формування екологічного мислення, що передбачає логічне поєднання й поглиблення системних природних знань; -
- ✓ Взаємозв'язок краєзнавства, національного і глобального мислення, що сприяє поглибленому розумінню екологічних проблем на різних рівнях; конкретність та об'єктивність знань, умінь та навичок;
- ✓ Поєднання високопрофесійних екологічних знань з моральними цінностями [2].

Загалом, екологічне виховання покликане формувати активну природоохоронну позицію, яка формується у комплексі природоохоронної та екологічної освіти, що включає шкільну та вузівську просвіту у сфері екології, а також пропагування екологічної поведінки.

Сучасне екологічне виховання необхідно будувати на основі постулатів про те, що вихід із екологічної кризи у теперішніх умовах є можливим. З цією метою необхідно провести переоцінку світоглядних цінностей та змінити пріоритети, а також нормалізавати чисельность населення, та проводити невтомну практичну роботу над реалізацією основних напрямків в охороні навколишнього природного середовища [4].

Отже, екологічна освіта орієнтується на активну взаємодію з природою, яка ґрунтується на науковій основі та сприйнятті людини як невід'ємної частки природи. Екологічні знання, які доповнюються ціннісними орієнтаціями, допомагають у вирішенні комплексних екологічних проблем, які на сьогодні постають перед людством, забезпечують комфортність його проживання у майбутньому та сприяють збереженню і примноженню видового різноманіття на Землі.

Список літератури:

1. Блавацька Д. А. Реформування екологічного законодавства України- провідний напрямок державної екологічної політики. / Д.А.Блавацька // Теорія і практика правознавства. – 2015. – Вип. 2 (8). – с. 1-15

2. Іванова Т.В. Екологічна освіта як базова складова екологічної політики держави. / Т.В. Іванова // Вісник національного авіаційного університету. Серія Педагогіка, психологія. – 2017. - №11. – с.

3. Ляпунова Н.М. Екологічна освіта - складова загальної системи освіти. / Н.М.Ляпунова // Екологічна безпека. – 2008. - №1. – с. 67-70.

4. Прохорова Л. А. Екологічна освіта та виховання молоді як основа екологічної культури суспільства. / Л. А. Прохорова, Т. В. Завялова, О. В .Нешпа // Дискурс в умовах соціокультурного простору: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародно участ до 95 річчя Мелітопольського державного педагогічного університету імені огдана Хмельницького 20-21 квітня 2018 р. – с. 143-146.

5. Рудишин С.Д. Стан екологічної освіти у практиці вищої школи зарубіжних країн. / С. Д. Рудишин // Вісник Житомирського державного університету. - - 2008. - №40. – с. 81-85.

6. Шуміло О. М. Правове забезпечення екологічної освіти та виховання. / О. М. Шуміло // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету Імені Г.С.Сковороди. – Випуск 17. – 2011. – с. 131-137.

7. Державній національній програмі «Освіта. Україна XXI ст.» – [Електронний ресурс] – Режим доступу:

https://pidruchniki.com/81983/pedagogika/derzhavna_natsionalna_programa_osvita_ukrayina

8. Екологічна свідомість як умова становлення екологічного суспільства. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/11193/1/Kardash.pdf

9. Концепція національного виховання - [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://lpnu.ua/koncepciya-nacionalnogo-vyhovannya-studentskoyi-molodi

10. Про концепцію екологічної освіти в Україні – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://consultant.parus.ua/?doc=01E1O32CC0

11. Необхідність у екологічному вихованні населення – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2624

викл. Малиновська Н.Я.,
Івано-Франківський фінансово-комерційний
коледж імені Степана Граната
м. Івано-Франківськ

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ

Сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього новітніх інформаційних технологій, які проникають в усі сфери людської діяльності та повсякденного життя. З розвитком інформаційних технологій в Україні зростає їх роль та використання у сфері освіти: становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір. З 2010 року в Україні набула чинності Концепція впровадження медіаосвіти Україні, що має на меті «сприяння розбудові в Україні ефективної системи медіа-освіти заради забезпечення всебічної підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування у них медіа-обізнаності, медіа-грамотності і медіа-компетентності відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей»[1].

Інформаційні технології (ІТ) - це сукупність методів та програмно-технічних засобів, обєднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує збирання, оброблення, зберігання, поширення та відображення інформації, з метою зменшення трудомісткості процесів використання інформаційного ресурсу, а також підвищення їхньої надійності та

оперативності. Метою цих технологій в освіті є посилення інтелектуальних можливостей учнів у інформаційному суспільстві, а також гуманізація, індивідуалізація, інтенсифікація процесу навчання та підвищення якості навчання на всіх щаблях освітньої системи. Інформаційні технології в освіті – це не просто засоби навчання, а й якісно нові технології в підготовці конкурентоздатних фахівців.

Світовим трендом у сфері освіти стають відкриті онлайн-курси **MOOC** (англ. Massive open online course — масивні, масові, широкодоступні, публічні, відкриті дистанційні онлайн курси) — це інтернет-курс з великомасштабною інтерактивною участю та відкритим доступом через інтернет і медіа-освіта [2, с.50].

Онлайн-курси стали сьогодні дуже популярним засобом навчання, Така форма навчання дає змогу інтерактивного спілкування студентів та викладачів, а також прийому іспитів в режимі онлайн. Це одна із найновіших форм дистанційного навчання, яка активно розвивається у світовій освіті. На даний момент існує безліч сервісів, що допомагають організувати дистанційне навчання студентів, наприклад, в умовах карантину. За даними сайту abiturients.info [3] в 2016-2017 н.р. отримати освіту дистанційно можна в 31 українському ВНЗ. Практично в кожному ВНЗ III-IV рівня акредитації йде розробка дистанційних курсів для студентів.

У 2020 році під час епідемії вірусу Covid 19, що призвело до закриття усіх закладів навчання на карантин постала значна проблема у надаванні якісних освітніх послуг студентам, які не відвідують навчальні заняття. Але, разом з тим, у них є навчальна програма, яку згодом доводиться відпрацьовувати більшою мірою самотужки – без допомоги з боку викладача. Тобто організація віддаленого навчання на даній час стала необхідним для усіх закладів навчання.

Розглянемо деякі основні навчальні платформи, наприклад Moodle (навчальна платформа призначена для об'єднання педагогів, адміністраторів і студентів в одну надійну, безпечну та інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища), Google Classroom (безкоштовний сервіс для навчалних закладів, дає можливість розміщувати навчальний матеріал та надавати доступ по окремих групах)[4], Zoom (сервіс для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку), WiziQ (сервіс для організації он-лайн навчання), Periscope (сервіс для проведення прямих трансляцій), Skype (сервіс для проведення відеоконференцій), Classtime (сервіс для створення різних форм опитування і моніторингу навчального процесу), Classdojo (організація класу в працюючу спільноту з елементами гейміфікації) OneDrive, у якому можна розміщувати структурований навчальний контент і

надавати до них спільний доступ, Edmodo (освітній сайт, який являє собою усічену соціальну мережу за типом Facebook, яка дозволяє спілкуватися викладачам та студентам обєднавшись навколо процесу навчання), Microsoft Office 365- це платний хмарний власницький інтернет-сервіс і програмне забезпечення компанії Microsoft, що розповсюджується за схемою «програмне забезпечення + послуги» та багато інших навчальних платформ та сервісів можуть ефективно задовольнити потреби студента, а викладач отримує можливість запропонувати свої напрацювання та організувати контроль навчання. Також можна організувати середовище співпраці та комунікації засобами G Suit та застосувати, наприклад, Scrum як технологію управління проектами [5].

В організації віддаленого навчання можна використовувати і відомі соціальні мережі: Facebook(трансляція відео для закритої групи), Instagram Live, технології email або використання особистих блогів, де також можна розміщувати матеріали та вести спілкування зі студетами тощо.

Маючи такий широкий спектр сервісів кожен викладач може обрати платформу, яка буде зручною для проектування занять, організації контролю навчального процесу та засвоєння знань, а студенти – для виконання домашніх завдань. Особливу увагу слід звернути на можливість надання повсюдного спільного доступу до хмаро орієнтованого сховища, у якому студенти з легкістю можуть створювати спільні проекти та обмінюватися своїми наробками.

Дистанційне навчання в силу своєї специфіки не тільки позбавлене багатьох недоліків заочного, але й має ряд переваг. Головне в дистанційному навчанні – це особиста орієнтація на освіту. Студент має можливість дистанційно отримати якісну освіту, підвищити рівень своїх знань, розширити свій світогляд, причому незважаючи на зовнішні чинники.

Отже інформатизація освіти та використання інформаційних технологій в навчальному процесі – це перспективний шлях до розвитку суспільства. Навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій має багато переваг, та звичайно, ми не повинні відмовлятись від традиційних ефективних методів навчання. Варто говорити про поєднання традиційних методів та новітніх технологій. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті має значні переваги, нові технології роблять процес навчання більш ефективним. Викладачі тепер не лише навчають, але й інструктують, перевіряють завдання на електронних носіях. Та все ж неможливо нічим замінити викладача в аудиторії. Наприклад, лише викладач емоційно та яскраво,

налаштовуючись на потреби й рівень конкретної групи, може донести необхідну інформацію аудиторії. Роль викладача в навчально-виховному процесі завжди буде важливою.

Список використаних джерел:

1. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні // Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm
2. Абдалова О. И. Использование технологий электронного обучения в учебном процессе / О. И. Абдалова, О. Ю. Исакова // Дистанц. и виртуал. обучение. – 2014. – № 12. – С. 50–55
3. Дистанційне навчання [Електронний ресурс] https://abiturients.info/uk/vuzy/distanciyne-navchannya-u-vnz-ukrayini
4. Путівник по Google Classroom: як організувати навчальний процес у віртуальному просторі. Всеосвіта. [Електронний ресурс] https://vseosvita.ua/news/putivnyk-po-google-classroom-iak-orhanizuvaty-navchalnyi-protses-u-virtualnomu-prostori-4570.html
5. Нова українська школа. Смарт-освіта. [Електронний ресурс] https://nus.org.ua/articles/chotyry-servisy-yaki-dopomozhut-organizuvaty-dystantsijne-navchannya

Мануляк І.З.,
кандидат технічних наук, завідувач кафедри інформаційних технологій та програмної інженерії Університету Короля Данила, м. Івано-Франківськ
Мельничук С.І.,
доктор технічних наук, доцент, професор кафедри інформаційних технологій та програмної інженерії Університету Короля Данила, м. Івано-Франківськ

ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИІМРЮВАЛЬНИХ КАНАЛІВ ВИТРАТИ ГАЗОВИХ СЕРЕДОВИЩ

Вступ. Сьогодні широко використовують інформаційно-вимірювальні системи та їх компоненти для вимірювання витрати енергоносіїв, зокрема газових середовищ. Проте інтенсивне впровадження сучасних технологій при використанні перетворювачів для інформаційно-вимірювальних систем зумовлює пошук та реалізацію нових рішень щодо вдосконалення структурного та апаратного рівнів таких систем і відповідно покращення їх експлуатаційних характеристик. Також виникає необхідність розроблення

автоматизованих інформаційно-вимірювальних систем з покращеними метрологічними характеристиками.

Найширше застосування в діапазоні малих витрат спостерігається для перетворювачів з механічним мірним елементом. Проте вони характеризуються механічним зношенням вузлів, що відповідно приводить до втрати точності. В такій ситуації проблема застосування сучасних інформаційних технологій при розробці нових методів та засобів спрямована на зменшення стандартної відносної невизначеності, а також спрощення складності апаратного забезпечення первинних перетворювачів в складі комп'ютерних інформаційно-вимірювальних систем.

Основна частина. Реалізація сучасних інформаційно-вимірювальних систем в області контролю параметрів та метрологічних характеристик первинних перетворювачів витрати і об'єму газу передбачає використання типових структур на основі комп'ютерів, що в свою чергу послуговуються інформаційно-вимірювальними каналами витрати, тиску, температури тощо [1]. Це призводить до необхідності аналізу ефективності наявних рішень найбільш поширених таких систем. Основні характеристики таких систем представлені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Основні характеристики інформаційно-вимірювальних комп'ютерних систем калібрування та повірки перетворювачів витрати газу

Інформаційно-вимірювальна система	Кількість еталонних ПВП	Діапазон вимірювання, $м^3$/год	Допустима похибка %	Вид сигналу еталонних ПВП	Параметри, що контролюються		
					T, ^0C	P, кПа	Q, $м^3$/год
ТЕМПО-3 (Україна)	4	0,5–40; 0,016–0,5	0,5	Імп. / Імп.	+	+	+
Метрогаз (Україна)	3	0,016–16	0,5	Імп. / Імп.	–	+	+
УПЛГ-10 (Україна)	3	0,016–16	0,5	Імп. / Імп.	+	+	+
Q10M (Німеччина)	3	0,025–10	0,3	Напруга/Імп.	+	+	–
УПСГ-01-0,06 /65 (Республіка Литва)	5	0,06–65	0,4-0,6	Імп. / Імп.	+	+	+
SY85 (Китай)	1	2-12000	0,2	Імп. / Імп.	+	+	+
Elster-Instromet ITF 2500 (Нідерланди)	3	0,5–2500	0,35	Імп. / Імп.	+	+	+
УПСГ-2500 (Росія)	1	0,4–2500	0,3	Напруга/Імп.	+	+	–

Таким чином, в більшості випадків, при реалізації інформаційно-вимірювальних комп'ютерних систем повірки та контролю функціональних параметрів перетворювачів об'єму газу використовуються тахометричні перетворювачі. Серед розглянутих систем похибка еталонних засобів знаходиться в межах ±0,3%–±0,5%. В основному, завдяки простоті реалізації, використовуються в якості еталонів перетворювачі з механічним мірним елементом, основним видом вихідного сигналу в яких є імпульсний. Описані системи також реалізують вимірювання таких основних параметрів як температура, тиск та витрата. Крім того, необхідно зазначити, що одним з важливих параметрів перетворювачів об'єму, які перевіряються на розглянутих комп'ютерних системах є нижня межа вимірювання ($Q_{старт}$) або поріг чутливості. Цей параметр потребує забезпечення низьких швидкостей контрольованого середовища і, як наслідок, призводить до суттєвого зростання затрат часу внаслідок низької інформаційної продуктивності задіяних, у згаданих інформаційно-вимірювальних комп'ютерних системах, джерел інформації про поточну витрату.

Однією з важливих задач, яку виконують первинні перетворювачі в інформаційно-вимірювальних каналах об'єму та об'ємної витрати газу є перетворення неелектричної величини – швидкості переміщення потоку контрольованого середовища у відповідну електричну величину, зміни струму, напруги, частоти тощо, що дозволяє реалізувати подальше цифрове опрацювання вимірювальної інформації.

На сучасному етапі первинні перетворювачі є базовою ланкою інформаційно-вимірювальних каналів, швидкий розвиток яких приводить до необхідності збору даних з віддалених інформаційних джерел. Проте більшість вимірювальних пристроїв, що експлуатуються, не призначені для функціонування в складі інформаційно-вимірювальних каналів, а також впливу різних промислових завад, а їх заміна є економічно недоцільною. З метою часткового вирішення згаданої проблеми використовують схемотехнічні рішення на базі нелінійних елементів, які додатково накладають обмеження на частотні характеристики сигналів. В перетворювачах імпульсного типу величини вимірювального параметру в більшості випадків представляють в унітарному базисі [2, 3]. Проте унітарний базис практично не забезпечує завадостійкість в умовах завад імпульсного типу. Одним із способів компенсації низької завадостійкості є зменшення ваги одиничного імпульсу. Такий підхід дозволяє не враховувати одиничні спотворення, проте чим менша вага імпульсу (більша кількість), тим вищою стає частота їх формування, що накладає додаткові обмеження на частотні

характеристики задіяного інформаційного каналу та зумовлює ускладнення апаратної частини пристрою опрацювання.

Сенсорні елементи типу геркона, давачі Холла, оптичні та магнітоіндуктивні перетворювачі представляють дані про фіксовані переміщення мірного елементу лічильників газу механічного типу. Інтенсивний розвиток нових технологій переважно спрямований на формування цифрових бінарних сигналів, які дозволяють, після відповідного опрацювання подати дані в зручній формі для цифрових обчислювальних систем та їх компонентів. Отже, для діючих інформаційно-вимірювальних каналів актуальними залишаються задачі опрацювання вимірювальних імпульсних сигналів таким чином, щоб уникнути хибних детектувань, втрати вимірювальних сигналів чи появи нових через сторонні завади, а також вдосконалення існуючих і розробки нових, ефективних методів їх опрацювання. Реалізації фрагментів вимірювальних сигналів первинного перетворювача витрати газу з наявністю імпульсної завади та спотворення вимірювального сигналу, зумовленого флуктуацією мірного елементу подано на рис. 1 а, б відповідно.

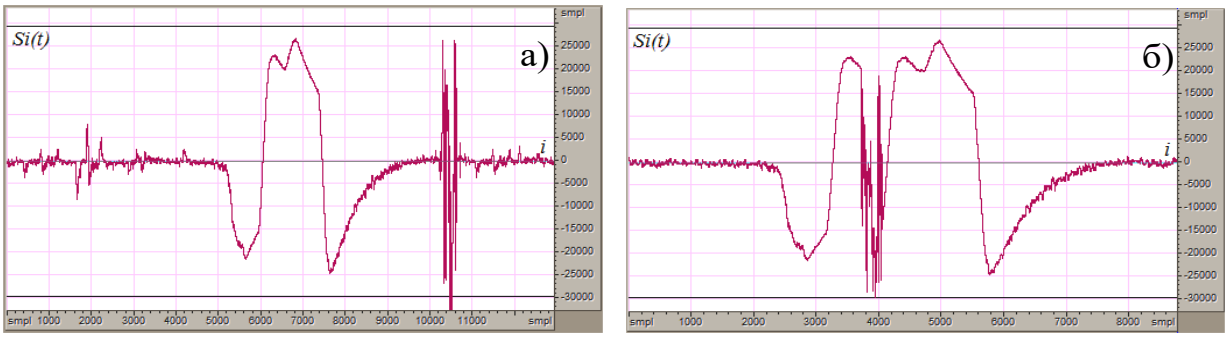

Рисунок 1 – Реалізація вимірювального сигналу а) та імпульсної завади; б) спотвореного флуктуацією мірного елементу поданих у відліках smpl АЦП

Крім того, імпульсні перетворювачі характеризуються низькою інформаційною ефективністю, оскільки потребують тривалого часу для формування відповідної кількості сигналів, що в свою чергу збільшує ймовірність отримання хибного їх числа. В такій ситуації актуально залишається задача проведення подальших досліджень з метою вдосконалення схемотехнічних алгоритмічних рішень систем формування та опрацювання вимірювальних сигналів, зокрема із залученням цифрових технологій та сучасних обчислювальних засобів.

В такій ситуації одним із перспективних варіантів вдосконалення первинного перетворювача витрати газу може бути використання первинних перетворювачів міткового типу. У таких перетворювачах

мірним елементом є кулька, що неперервного рухається в одній площині по внутрішній поверхні труби під дією завихреного потоку. Швидкість руху кульки по діаметру труби пропорційна об'ємній витраті рідини. Внаслідок того, що мірний елемент виготовляють з матеріалу, густина якого більша за густину вимірюваного середовища такі перетворювачі використовуються тільки для рідин і густіших середовищ. Доцільно провести дослідження вдосконалення та розробки перетворювачів, в яких густина мірного елементу буде менша за густину вимірюваного середовища. Таким чином проблема використання інформаційних складових сигналу та ефективного кодування потребує подальших наукових досліджень і розробок, зокрема в області опрацювання вимірювальних сигналів. Одним з перспективних напрямків може бути використання компактних цифрових систем, які б дозволили використовувати сучасний математичний апарат для зменшення інформаційних втрат в первинних перетворювачах та інформаційно-вимірювальних каналах.

Список використаних джерел:

1. Установка комп'ютеризована для визначення та контролю метрологічних характеристик лічильників газу "ТЕМПО-3"МРД. Настанова з експлуатації. 562.М.Т.407368.024-76 НЕ. Частина І, ІІ. Інженерно-впровадницька фірма "ТЕМПО". С. 31, С. 35.

2. Николайчук Я.М. Теорія джерел інформації. / Видання друге, виправлене. Тернопіль: ТзОВ "Терно граф", 2010. 536 с.

3. Волинський О., Пуюл В. Систематизація характеристик теоретико-числових базисів та їх застосування для побудови високопродуктивних спец процесорів. Вісник ТНТУ. 2011. Том 16. №3. С.183-189.

Mykhaylenko V.V.
King Danylo University
Ivano-Frankivsk

THE VAGUE "IT" IN TESL AND THE TL

The paperr isaimedatthe 3rdperson pronoun in the Source (English) Text and the Target (Ukrainian) text based on the datafrom the novel "Angelsand demons" by Dan brown and ukrainian translation. Our hypothesysisthat the 3rd-person singulal pronoun does not fit the Modern English personal pronouns classification/

The word translation derived from from Old French translacion "translation" of text, also of the bones of a saint, etc. (12c.) or directly from Latin translationem (nominative translatio) "a carrying across, removal, transporting; transfer of meaning," noun of action from past participle stem of transferre (see transfer (v.). For the professionals, "translation" refers exclusively to written communication, otherwise you're talking about interpretation: translation can be defined as the process of rendering written communication [see, 2, p.277]. otherwise it is interpretation, while in Ukrainian it means both oral and written. Translation is rendering text from the Source language into the Target language while preserving meaning. Cf Interpreting: an oral form of translation, enabling real-time cross-linguistic communication either face-to-face, in a conference setting or over the phone. It can also be called oral translation, real-time translation or personal translation. For Coseriu the task of a translation is to reproduce the same reference and the same sense with the means (properly speaking, with the significations) ofanother language [2, 1978, p.252f.]. Consequently, this might solve the problem of the object of translation which lies not in the language, but in the text.

Translation distinguishes different types: general, legal, commercial, administrative,and literary.

The present paper is focused on functions **functions of** the **3rd person singular pronoun *it* in in the novel "Angels and Demons by Dan Brown and their translations in the Ukrainian text**.

The classic definition of the pronoun can be extracted from the etymology of the word: 'pro' - 'noun', instead of a noun, an element being in place of a noun: mid-15c., from pro- and noun; modeled on Middle French pronom, from Latin pronomen, from pro "in place of" + nomen "name, noun" (from PIE root *no-men- "name"). It is a loan-translation of Greek antonymia.

A personal pronoun is a pronoun that is associated primarily with a particular person, in the grammatical sense [4, p.398]And this definition is based on the opposition of the 1-st person, 2-nd pronouns refrerring to the

speaker I) and hearer 9you) or addressorand addressee but *it* refers to objects, events, notions, etc. spoken of.

Otto Jesperson admitted that 'he real contrast is between (1) the speaker, (2) spoken to, and (3) neither speaker nor spoke to. In the first person one speaks of oneself, in the second of the person to whom the speech is addressed, and in the third of neither.' [3, p.212]. Andthat ideais developed by Lyons: 'The term 'third person' is negatively defined with respect to 'first person' and 'second person': it does not correlate with any positive participant role.' [5, p.:638; see also 8, p.381]

Recent publications on translation of pronouns prove that they require a further comprehensive investigation.Context and target language grammar influence thepronoun translation more profoundly than the translation of any "open" parts-of-speech. The traditional notion of 'third person personal pronoun' is a good description of phenomena found in many languages in the world, but there are also many languages where this notion does not fit.

The main tool in the translation kit is a transformation which in translation studies is used to show the relationship between the source and target language expressions, the substitution in the process of translation of one form of expression by another, a substitution that can be figuratively call conversion or transformation.

It can be of variouus types:morphological, syntacticall (phrasal and sentencial), lexical, semantic and textual, in particular: omission, addition, transposition, change of grammatical forms, loss-of-meaning compensation, concretization, generalization, antonymic translation, meaning extension, metonymic translation, sentence integration, and sententece fragmentation

Grammatical transformations consist of substitution, transposition, omission and supplementation . They are often the matter of translator's individual choice and, in general, strongly depend on stylistic peculiarities and communication intent of the source text. There isa traditional classification of transformations in translation: (a). Substitution (replacement: заміщення) the change of grammatical units in the process of translation. (b)Substitution stands for using a word for another to give identical meaning as it has mentioned above. It could be shown in contexts with verbs in English. By substitution we can use pronouns as nouns and verbs instead. **Grammatical replacement** (substitution of SL grammatical structures by constructions peculiar to the TL; therefore parts of speech are changed, noun number is replaced, voice is transformed, a sentence is modified.(c)Transposition means to use a word for another one, but it is connected with the change in the structure of a sentence. Transposition is a change in the order of the target sentence syntactic elements (Subject,

Predicate, Object, etc.) as compared with that of the source sentence dictated either by peculiarities of the target language syntax or by the communication intent. It is the rearrangement of language units in the TLT in comparison with their arrangement in the SLT. (d) Supplement and. (e) Omission is a grammatical redundancy of certain forms in two languages. Whenever we do translation we are certain to meet some speech omitted or supposed to be. The major feature of in the 3rd-person pronouns alternate with nouns and full lexical noun phrases and reflexives [6, p.361].

We suggest a classifivation based, on (1)“it” expressed:non-expressed in theTarget text (2)morphologcal and syntactical substitution, (3)sentence intergration:disintegration, and (4) Ukraininan it-correspondences distribution change to reveal typological translation transformations in a variety of their type

It turnedout the themost frquent transformation is it-omission in the Ukrainian text.

1. IT → 0 [OMISSION].e.g.:

(1) Langdon scanned the room, not having the slightest idea what to make of it.

The cabin itself looked surprisingly like a wide-body commercial airliner. The only exception was that it had no windows. “Дивовижно, але салон був майже такий самий, як узвичайному пасажирському літаку, тільки без ілюмінаторів.”

(2) Building C appealed to Langdon's sense of architectural style - conservative and solid. It had a red brick façade. Корпус С Ленгдонові сподобався… Фасад із червоної цегли”

In the first illustration the translator intergrated the simple sentence with the complex one and the predicativ clause is transformed into a prepositional phrase and intergrated with a compressed simple sentence. In thesecond one the it-formal subject is ommitted as astructural constituent. In the following illustrations the formal sumject “it” is ommitted asa redundant constituent, not characteristic feature of the Ukrainian syntax.

(3) I'm not going anywhere! It's five o'clock in the morning! “Нікуди я не полечу! П’ята година ранку!”

(4). He closed his eyes and tried to fall back asleep. It was no use. “Заплющив очі, намагаючись знову заснути. Марно”.

2. IT → ЦЕ /ЦЕЙ + [subject:]. e.g.:

(5) Particle accelerator? The term. He had first heard it over dinner with some colleagues at Dunster House in Cambridge.“Прискорювач частинок? Цей термін Ленгдонові був знайомий.”

Two sentences are intgrated and the meaning of ЦЕЙ became clea /

2. IT [OBJECT → ЦЕ SUBJECT]. e.g.:

(6) I have something you need to see. I can't discuss it on the phone. “Я мушу щось вам показатию це не телефонна розмова.”

(7) Do you know who is responsible yet?" We're still working on it.

"Уже з*ясували, хто це зробив? Ще ні, працюємо над цим”

In this illustration “it” did not refer to anu particular noun in thesentence but it iscorreferential with thesituation of murder

3. IT-SUBJECT → ТЕ. e.g.:

4. IT [CLEFT/EMOTIONAL] → ЦЕ. e.g.:

(8) If there was one recurring theme, it was that science and religion had

been oil and water. “І якщо в цій сфері була якась постійна теза, то це те, що наукай релігія – як олія й вода – непримиренні вороги,..”

(9). Physicist Leonardo Vetra smelled burning flesh, and he knew it was his own.

Фізик Леонардо Ветра почув запах паленого м’яса і зрозумів, що це горить його власне тіло”.

The cleft construction is retained in the translation to keep thenemotional colouring of theboth sentences.

5. IT [TAG] → ЦЕ (1). e.g.:

(10) Flying's not a problem for you, is it, sir? "Сподіваюся, сер, літати для вас не проблема?”

6. IT → ВІН/ВОНА/ВОНО e.g.:

(11) This is Leonardo's study,...when you see it you'll understand things differently. “Це кабінет Леонардою. Можливо, коли ви його оглянете, то змінете думку.”

The substitution of “ it”by the Ukrainian “його” mirrosthedifferencein theSL andtheTL? Where thegender of the prounon is decoded from thecireferential noun.

6. IT [DEMONSTRATIVE/INTRODUCTOTORy]→ ВІН/ВОНА/ВОНО

(12) This particle accelerator, Langdon said quietly. "It's down this tunnel someplace? “Цей прискорювач частинок , він десь тут , у цьому тунелі.”

7. IT [DEMONSTRATIVE/INTRODUCTOTORy]→ .Так [AFFIRMATIVE MODAL PARTICLE].e.g.:

(13) The word Illuminati means 'the enlightened ones.' It is the name of some sort of ancient brotherhood." (Ілюмінати означає «просвітлені».Так називалося одне давнє братство.

The English demonstrative or introductory “it” is substituted rhe ukrainian affirmative modal particle “так”

8. IT → Усе [ATTRIBUTIVE PRONOUN]. e.g.:

(14) His muscles still felt hard from the thrill of his meeting. It went well, he told himself. “М’язи в нього й досі були напружені після недавньої важливої зустрічі. Усе пройшло добре, казав він собі.””

The English “it” referring to the situation represented in the previous sentence is substituted by means the Ukraininan attributive pronoun.

We have retrievedt thecorpus from 100 pages on the novel, but thetypology of transfomation is clear-cut. It is proved that the English“it’ paradigm is modeled on its contexts in the texts and ourf urfurther research will bebased on thecorpusofprofessional texts/bebasedon the corpusre trieved

REFERENCES

1. Baker Mona, Malmkjær Kirsten, Saldanha Gabriela. **Routledge encyclopedia of Translation Studies.** London: Psychology Press, 1998. 654p.

2. Coseriu Eugenio. Falsche und richtige Fragestellungen in der Übersetzungstheorie. / Ed. W.Heidermann. Classicos da teoria du tradcto. Floranpolis: UFLC,1978. P.252-278.

3.Jespersen O. *The philosophy of grammar*. London: George Allen & Unwin, , 1924. 358p..

4.Mykhaylenko Valery. *Glossary of linguistics and translation studies*.I-F/_KDU, 2015. 527p.

5.Lyons J. *Semantics.* Vol.1-2. Cambridge: CUP, 1977. *Vol. 1* 371p., Vol. 2. 897p.

6.Mithun Marianne. Third-Person Reference and the Function of Pronouns in Central Pomo Natural Speech. *IJofAL.* 1990. Vol. 56, No. 3. P. 361-376

7. Quirk R. et al. *A comprehensive grammar of the English language*. London: Longman, 2000. x +1779p.[p.75-78]

8. Strazny Philip. ***Encyclopedia of linguistics*. London New York:**Routledge, 2013.1304p**.**

Місягіна Ірина Михайлівна,
канд. філол.наук,доц.
кафедри перекладу та філології,
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

УХИЛЬНІСТЬ У ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІЙ ПЛОЩИНІ

Правда та неправда є категоріями психології розуміння, що „виражають не лише адекватність знань про світ, а й їх осмисленість, смислову цінність для суб'єкта" [2: 95].

Інтерпретація правди залежить від цілей мовця та слухача. „Правда – атрибут каналу комунікації", поняття „правди застосовують лише до людей, які спілкуються і розуміють один одного" [2: 94]. Таким чином, істина є завжди безсуб'єктною, а за правдою стоїть суб'єкт – особистість, яка сприймає це твердження як правдиве та вірить в його істинність.

У психолінгвістичному аспекті правда полягає не в повноті відповідності знання мовця об'єктивній реальності, а в „повноті повідомлення адресату того комплексу знань та оцінок, стосовно цього об'єкта, тієї інформації про нього, якою володіє суб'єкт-транслятор". Коли суб'єкт повідомляє лише частину відомої йому правди, можна стверджувати існування феномену „напівправди" – неповного і не завжди точного транслювання інформації адресату [1:19].

Часом з логічної точки зору ухильне висловлення є істинним (хибним), а з психолінгвістичної – таке висловлення важко зарахувати не лише до правди, а й до неправди:

1) "Has the book been found?" – "Yes, it has. On the table." (Книгу знайшли?– Так, книгу знайдено. Вона лежала на столі).

2) *"Who found the book?" – "It was found. On the table." (Хто знайшов книгу? – Знайшлася, лежала на столі).*

Висловлення (1) підлягає перевірці на істинність / хибність, може бути правдою / неправдою та є інформативно вичерпним (передача необхідної інформації відбулася, суб'єкт виконання дії (той, хто знайшов книгу) не є у фокусі інтересу, комунікативно значущим є лише сам факт знахідки). Стосовно висловлення (2) також можна стверджувати можливість перевірки його на істинність / хибність, проте правдивим та інформативно вичерпним його назвати важко, оскільки передачі необхідної інформації не відбулася (комунікативно значущим був не сам факт знахідки, а суб'єкт виконання дії (знахідки книги). Таким чином, з

цієї точки зору, ухильні речення неможливо зарахувати до правди або неправди – їх трактують у межах поняття „напівправди".

В епістеміологічному аспекті правда не може бути охарактеризована лише за допомогою категорій істинності та хибності, оскільки вона практично ніколи не може бути повною, вичерпною та завершеною (феномен „незнання про незнання": існує множина об'єктів, про існування яких ми не знаємо, які в майбутньому можуть вплинути на нашу інтерпретацію правди про ці об'єкти).

Поняття „напівправди" трактується як „повідомлення або групи повідомлень, у яких відсутні деякі елементи необхідної інформації, внаслідок чого в слухача може виникнути помилкове, хибне уявлення про предмет відображення" [5: 54].

Процес утворення „напівправдивого" висловлення та викривлення істини відбувається тоді, коли „потрібно приховати наявну дійсність і коли потрібно побудувати „нову" [3: 595-596]. У першому випадку йдеться про замовчування інформації, текст, що виникає в результаті цього процесу є „напівправдою", яка не є прямою неправдою, але й не розкриває усієї правди про ситуацію.

Показовим є аналіз категорій правди та неправди на основі протиставлення пари „говорити правду – обманювати" [6]. Якщо ця пара пов'язана антонімічними зв'язками, то можна припустити, що „говорити правду – не обманювати" та „не говорити правду – обманювати" є синонімами. Проте пари не є синонімічними, оскільки в екстенсіонал форми „не говорити правди" входять не лише акти неправди, а й також акти неповідомлення істинної інформації, а в екстенсіонал форми „не обманювати" поряд із повідомленням істинної інформації входить також її приховування. Тому в дискурсі виникає проблема напівправди, яка в різному контексті прирівнюється до неправди або правди: в першому випадку напівправда є аргументом звинувачення, а в другому – виправдання.

У роботі диференціюються випадки опису ситуацій реалізації обману (неправди) [7] та ухильності. У першому випадку має місце зв'язок „обманути – сказати неправду", у другому випадку йдеться про зв'язок „ухилитись – не сказати (приховати) правди". Таким чином, до випадків реалізації ухильності належать акти приховування правди, а не повідомлення неправди.

Приховування правди передбачає інформаційний конфлікт з такими особливостями: 1) „носій істини" знає певну інформацію; 2) шукач інформації знає про існування цієї інформації, проте не про конкретний її зміст; 3) „носій істини" зацікавлений у її приховуванні; 4) шукач – в її отриманні; 5) він потребує її для певної цілі; 6) він вважає „носія істини"

найбільш зручним джерелом її отримання; 7) „носій істини" докладає зусиль, щоб її приховати, а „шукач істини" – щоб змусити його тим чи інакшим способом повідомити необхідну інформацію [6: 28-29].

У дослідженні ухильність трактується перш за все з позицій інтенційності комунікації, що зумовлює *наявність усвідомлюваної інтенції мовця ухилитись*. Не належать до ухильності випадки, коли мовець *не має усвідомлюваного наміру ухилитись*, наприклад, коли мовець відповідає не на поставлене запитання через те, що він його не зрозумів; помилково вважає, що він говорить на тему; тощо (див. рис.1.).

На рисунку ухильність у комунікативній площині відповідає напівправді у психолінгвістичній площині, яка у свою чергу протиставлена категоріям правди, неправди та помилки. У логічній площині ухильність не має відповідності, оскільки її аналіз з позицій логіки через категорії істинності та хибності не окреслює повністю зміст цього явища.

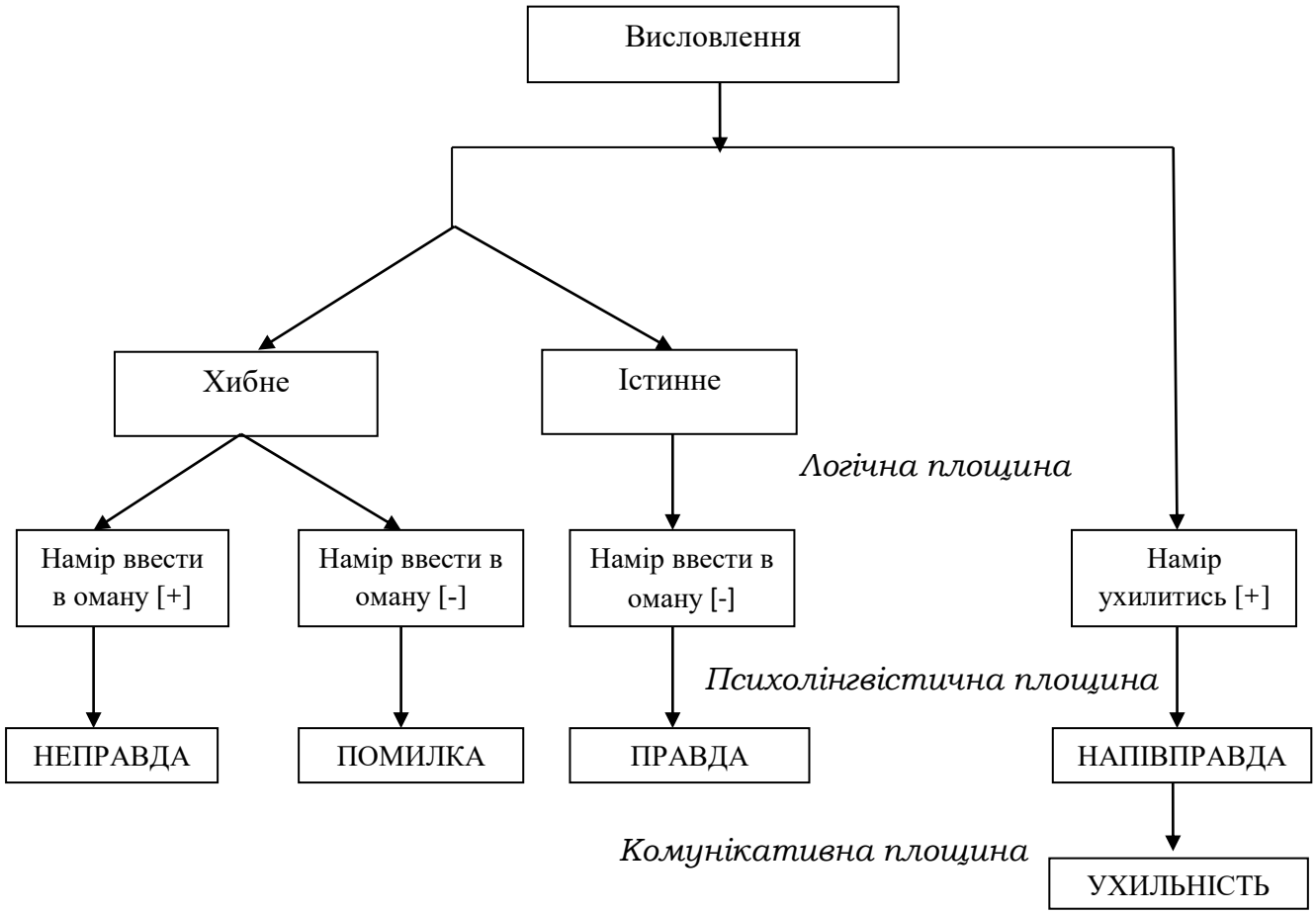

Рис. 1. Співвідношення ухильності із категоріями ПРАВДИ, ПОМИЛКИ, НЕПРАВДИ, НАПІВПРАВДИ

Часом ухильні та неправдиві твердження досить важко розрізнити, оскільки практично будь-який вид повідомлення неправди завжди супроводжується певним приховуванням правдивої інформації, проте ухильні висловлення відрізняються від неправдивих тим, що „ухильність постає як більш тонкий інструмент мовного маніпулювання, ніж неправда, оперуючи не викривленням інформації в тій чи іншій формі, а зміщенням семантичного та комунікативного фокусу, тобто „висвітленням" нерелевантних (певною мірою) компонентів семантичного представлення висловлення [4: 181].

Таким чином, категорія ухильності є ширшим поняттям і охоплює не лише випадки зміщення фокусу висловлення, а й також викривлення та приховування інформації. Зауважимо, що до ухильності належать лише ті випадки викривлення та приховування інформації, коли мовець має можливість уникнути відповідальності за достовірність наданої інформації та залишити собі шлях „для відступу", інші випадки трактуються не як ухильність, а як неправда. Для прикладу, висловлення „Він забрав книгу" (1) та „Мені здається, він забрав книгу" (2) протиставляються на основі того, що в останньому мовець вказує на можливість недостовірності інформації. Тому у випадку хибності цих висловлень, висловлення (1) буде неправдивим, а висловлення (2) – напівправдивим або ухильним.

Література:

1. Дубровский Д.А. Полу правда : ее природа и социальные функции / Д.А. Дубровский // Философские науки. – 1990. – № 11. – С. 15–27.

2. Знаков В.В. Психология понимания правды / В.В.Знаков.– СПб., 1999. – 281 с.

3. Левин Ю.И. О семиотике искажения истины / Ю.И. Левин // Избранные труды. Поэтика. Семиотика. – М., 1998. – С. 594–605.

4. Морозова Е.И. Ложь как дискурсивное образование: лингвокогнитивный аспект / Е.И. Морозова. – Х., 2005. – 300 с.

5. Свинцов В.И. Полуправда / В.И.Свинцов // Вопросы философии. – М.: Правда, 1990. – № 6 – С. 53–61.

6. Человеческий фактор в языке: коммуникация, модальность, дейксис. – М., 1992. – 280 с.

7. Galasinski D. Conversational deception / Dariusz Galasinski // Paper presented at the 46th Annual Conference of the International Comunication Association. – Chicago, 1996. – 25 p.

Морушко О.В.,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент кафедри інформаційних технологій та програмної інженерії,
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ЗМІСТОВИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ ГРАФІЧНИХ РЕДАКТОРІВ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИКИ ТА ІНФОРМАТИКИ

Останнім часом використання персональних комп'ютерів і спеціального програмного забезпечення кардинально змінило підхід до техніки виготовлення креслень, скасувавши традиційні креслярські інструменти, дозволило автоматизувати велику кількість рутинних операцій у процесі виготовлення креслення, що зумовило необхідність вивчення спеціальних графічних редакторів для створення електричних принципіальних схем і друкованих плат.

Розвиток нових інформаційних технологій докорінно змінює усі сфери сучасного життя, в тому числі сучасну систему освіти. XXI століття висуває до освіти нові вимоги. Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційних технологій, які забезпечують доступ до мережі високоякісних баз даних, розширюють можливості студентів до сприйняття складної інформації.

Будь-яка виробнича діяльність у розвиненому суспільстві неможлива без створення, нагромадження і перетворення великих масивів різноманітної інформації. У цих потоках, зокрема, циркулює велика кількість графічної інформації, тобто відомостей про форму, розміри різних предметів, пристроїв, споруджень, які необхідно виготовити, відремонтувати, модернізувати і т. д. Носіями цієї інформації найчастіше виступають креслення, але й можуть бути текстові повідомлення, що містять описи предметів, їхні фотографічні зображення, комп'ютерні графічні файли. Серед цих та інших носіїв графічної інформації особливе місце займає креслення, як найбільш ефективний спосіб зберігання і пред'явлення інформації про форму просторових об'єктів. Воно має незаперечні переваги у компактності, зручності сприйняття при читанні, простоті внесення змін. З однієї сторони – це знання геометричних побудов у просторі, з іншої – знання нормативного характеру [1, с.4].

Метою даної роботи є визначення ролі нових інформаційних технологій під час підготовки та проведення занять з окремих розділів фізики, інформатики та інженерної і комп'ютерної графіки, доведення доцільності вивчення графічних редакторів для забезпечення відповідних інженерних компетентностей майбутнього спеціаліста.

Сучасні науковці приділяють значну увагу питанню раціонального, виваженого використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі [2]. Я. Глинський вважає, що навчальний процес має бути сучасним, умотивованим, максимально зрозумілим і цікавим, однак, не можливо однаково подавати матеріал для майбутніх економістів, хіміків, математиків чи програмістів. Варто виокремити набір задач, які становлять інваріантну частину у навчанні студентів різних напрямів підготовки [3, с.9].

Для студентів, які навчаються за спеціальностями комп'ютерна інженерія та інженерія програмного забезпечення на заняттях фізики, інформатики та інженерної і комп'ютерної техніки пропонується викладання теми «Графічний редактор Splan».

Графічний редактор – це комп'ютерна програма, яка надає можливість користувачу створювати і редагувати на екрані комп'ютера зображення і зберігати їх для подальшого використання.

Splan 6.0 – зручна програма для створення електричних схем з використанням готових бібліотек зображень елементів різних електричних схем [4, 5]. Ця програма має бібліотеку близько 500 готових умовно-графічних зображень елементів і символів, а також набір рамок і штампів креслярських форматів А4, А3, А2, А1 і бланки переліків елементів, що відповідають держстандартам. Програма вміє експортувати схеми в bmp, gif, jpg формати, автоматично проставляти нумерацію і номінали елементів, відповідно до цих даних формувати специфікацію (список елементів) і перетворювати її в формат Word, друкувати і масштабувати без спотворення. Приклад робочого вікна програм наведено на рис. 1

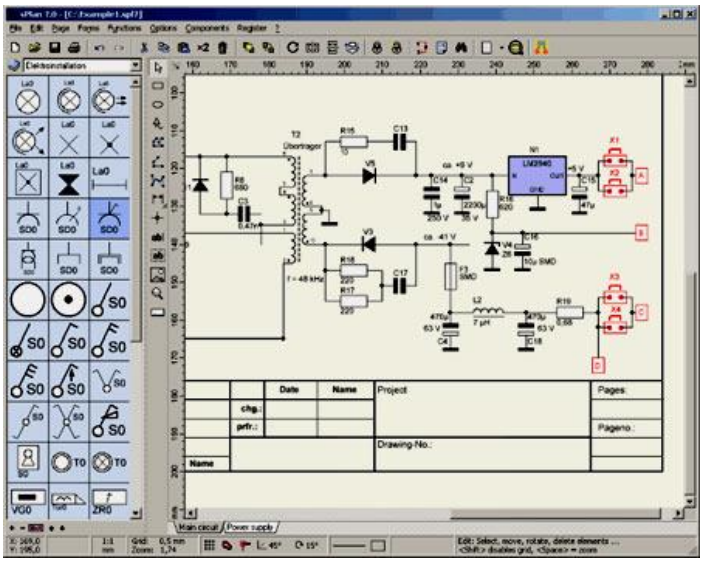

Рис. 1. Робоче вікна програми Splan 6.0

Робота з Splan є досить простою. Компоненти можуть бути витягнуті з розширеної бібліотеки в створювану схему з'єднань.

Обумовлена користувачем сітка полегшує роботу зі встановлення та центрування компонентів. Користувая має можливість переміщати, обертати або масштабувати всі елементи на схемі так, як потрібно. Також передбачена можливість групування кількох компонентів, що полегшує подальшу роботу. За допомогою буферу обміну можливо скопіювати, вирізати і вставити будь-які секції схеми. Багато спеціальних можливостей таких, як автоматична нумерація компонентів, список компонентів, використання змінних, пошук компонентів, що значно полегшує розробку схем.

Добре відсортована бібліотека компонентів містить все, що потрібно для створення схеми діоди, резистори, ключі, конденсатори, транзистори і т.д. Для створення схеми потрібно витягнути потрібний компонент з бібліотеки на робоче поле або ж, при потребі, передбачена можливість створення необхідного компонента і додавання його до бібліотеки. Усі компоненти досить легко масштабуються, переміщаються та обертаються (рис. 2)

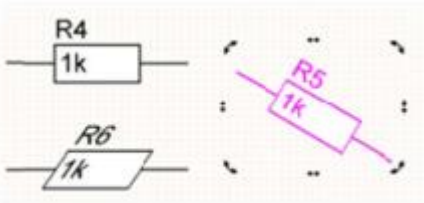

Рис. 2. Приклад переміщення резисторів.

Важливою функцією sPlan є створення переліку елементів до схеми, а також автоматична нумерація компонентів. Після створення переліку його можна редагувати, роздруковувати, зберігати і завантажувати знову. Після завершення створення схеми генерується перелік елементів (рис. 3). Якщо виникає необхідність редагування схеми, перелік елементів буде змінеий відповідно до останнього варіанту схеми.

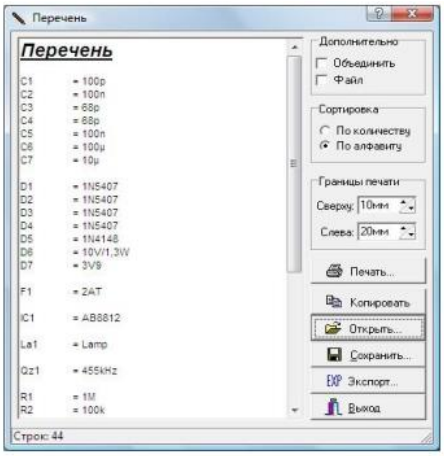

Рис. 3. Перелік елементів.

У програмі передбачена команда попереднього перегляду, таким чином є можливість побачити, як буде виглядати креслення після друку (рис. 4).

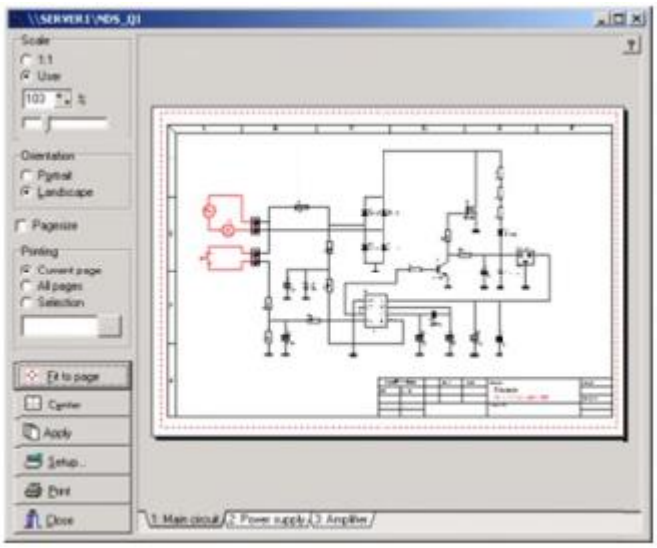

Рис. 4. Попередній перегляд креслення

Отже, графічні редактори, а саме, для створення принципіальних елетричних схем, sPlan, – прості і зручні інструменти для креслення електронних та електричних схем. Ця програма містить стільки зручних і різноманітних функцій, що їх використання обмежене тільки вашими бажаннями і потребами, ви можете створювати самі різні креслення і схеми. За допомогою даної програми студент може самостійно виконувати побудову принципових схем і не тільки. Вона дає можливість студентам більш якісно вивчати не тільки креслення, але й поринути в схемотехніку, навчитись конструювати та втілювати в життя свої ідеї.

Запропонована програма дозволить посилити мотивацію навчання студентів, активізувати їх навчально-пізнавальну діяльність, підвищити рівень математичної та фізичної підготовки, створить умови для збільшення обсягу індивідуальної роботи над навчальним матеріалом, можливість автоматизованого добору завдань для вивчення, закріплення і контролю, оцінки якості набутих знань.

Список використаних джерел:

1. Лопатов О.О. Інженерна графіка / О.О. Лопатов. – Донецьк : ДонНТУ, 2007. – 103с.

2. Желюк О. М. Засоби НІТ у навчальному фізичному експерименті / О. М.Желюк // Фізика. – 2001.- №9.

3. Глинський Я. М. Чому ми вибираємо Visual Basic / Я. М. Глинський, В. А. Ряжська // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. – №8.

4. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми //

Зб. наук. пр. – Випуск 31 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. - Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. – 540 с.

5. Мартинюк О.О. Комп'ютерна програма SPlan.: Навчально-наочний посібник. – Хмельницький, 201. – 91 с.

Онищук Ігор Ігорович,
завідувач кафедри теорії та історії держави і права
Університету Короля Данила,
доктор юридичних наук, доцент,
академік (дійсний член) Міжнародної академії інформатизації
ORCID 0000-0001-9472-5472
revival.if.ua@gmail.com

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

На етапі «революції роботів» практично відсутнє нормативно-правове регулювання основ, умов і особливостей розробки, функціонування, інтеграції в інші системи й контролю застосування технологій штучного інтелекту. Лише такі окремі держави, як Японія, США, Південна Корея, Великобританія, ФРН, Швеція починають заповнювати нормативним матеріалом окремі ділянки цього, в цілому прогалинного, поля. Втім розглянута проблема не пов'язана рамками національної держави. Тому й стандартизація в цій сфері повинна бути здійснена, перш за все, на глобальному рівні із врахуванням тенденцій розвитку технологій штучного інтелекту та комерційного використання роботів.

Реальністю стало те, що багато «розумних» машин, оснащених штучним інтелектом, можуть створювати музичні твори, літературні тексти, твори образотворчого мистецтва, а також багато іншого в науково-технічній сфері.

Ми живемо у світі, де людина не єдина, хто має права. Юридична особа теж є штучною особою. Корпорації, партнерства або національні держави мають ті ж права й відповідальність, що й люди. У зв'язку зі стрімким розвитком технологій чи не пора українській правовій системі розглядати подібний статус для штучного інтелекту та роботів? Технології штучного інтелекту вже впливають на більшість аспектів нашого життя. Враховуючи всю розповсюдженість і те, як ц технології штучного інтелекту розробляються, виникають правові та етичні питання, які потрібно вирішити [2].

Візьмемо до прикладу Facebook, Alphabet, Samsung, Amazon, Microsoft чи IBM, всі вони є юридичними особами, мають подібні

привілеї, як громадяни, з правом захищати себе в суді та правом на свободу слова. Якщо IBM має статус юридичної особи, чи можливо, щоб складний алгоритм Google або Amazon також могли претендувати на новий правовий статус, з новими обов'язками та правами?

Щоб бути гідними довіри людей, безумовно, важливою буде більша чіткість щодо статусу штучного інтелекту. Ідея не така смішна, як виглядає спочатку. Іноді проблема полягає в тому, що штучний інтелект регулюється за правилами, розробленими століттями тому для регулювання поведінки людей. Одна з найбільших і юридично руйнівних проблем пов'язана з питанням, що робити з машинами, які стають все більш автономними.

Європарламент розглядає можливість створення нового правового статусу – електронної особи з метою створення технологій штучного інтелекту та роботів так званими електронними особами, які мають відповідальність. Парламентарії дійшли висновку, що штучний інтелект, алгоритм або робот можуть нести відповідальність. У відповідь 156 спеціалістів з 14 країн заперечили цей крок спільним листом. 67% керівників технологій у всьому світі вважають, що немає сенсу робити частину комп'ютерного коду відповідальним за його результати, оскільки він не розуміє нічого, що робиться. Люди відповідають за вхід у комп'ютер. Це може призвести до того, що компанії не будуть нести перед споживачами відповідальності за можливі жертви [2].

Відповідно до думки дослідників: «якщо штучний інтелект майбутнього виправдає очікування, тобто виявиться розумним людиноподібним роботом, що володіє почуттями та емоціями, то закони необхідно буде змінити для того, щоб охопити ролі роботів в суспільстві. Це означає, що стане необхідним перегляд чинної правової системи та адаптації її згідно з мінливими потребами суспільства [1, с. 377].

Нормативно-правове закріплення автономного статусу штучного інтелекту може спричинити й обов'язково спричинить актуалізацію питання про його позиціювання як особливої форми особи («електронна особа» або інший концепт) і, відповідно, про її права (в тому числі фундаментальні невідчужні). Очевидно, що правовий статус автономної системи з елементами штучного інтелекту («розумна» побутова техніка) й автономного об'єкта з повноцінним штучним інтелектом (кібер-суб'єкт) не може бути однаковим. Не може бути однаковим правовий статус кібер-суб'єкта у домашнього компаньйона та в системи управління військами або озброєннями, у банківської сервісної інтелектуальної системи та інтелектуального бойового робота. Немає сенсу стверджувати чи спростовувати, що об'єкти зі штучним інтелектом не повинні мати певний правовий статус в залежності від функціональності, особливостей

втілення, заходів автономності та очікуваної суб'єктності штучного інтелекту [3, с. 96].

Л. Солум ще в 1992 р. сформулював наступні аргументи, які доказують юридичну й фактичну необґрунтованість, нераціональність і неможливість визнання «фундаментальних прав» штучного інтелекту (об'єкта зі штучним інтелектом), сформувавши ще й контраргументи до них. Штучні інтелекти (об'єкти зі штучним інтелектом) і навіть об'єкти з повноцінним штучним інтелектом (кібер-суб'єкти) не є людьми та не можуть позиціюватися як аналогічні або тотожні людям. Це найчіткіший з усіх аргумент. Можна стверджувати, що тільки люди можуть володіти конституційними правами. До прикладу, чотирнадцята поправка до Конституції США встановлює: «Всі особи, народжені або натуралізовані у Сполучених Штатах, бувши суб'єктами юрисдикції, є громадянами Сполучених Штатів». Можна стверджувати, що лише люди (фізичні особи) можуть народжуватися, і, отже, штучний інтелект не може претендувати на права громадян. Те, що навіть юридичні особи мають деякі права (наприклад, власність корпорацій захищається від вилучення без справедливої компенсації), тобто що не тільки фізичні особи можуть мати цивільні права. Штучний інтелект теж може претендувати на певні права [4, с. 1258-1259].

Штучний інтелект не володіє певними критично важливими складовими людської індивідуальності (душа, свідомість, почуття, інтереси тощо). Оскільки штучний інтелект не має душі, то він не може претендувати на конституційні права, незалежно від переконливості цього аргументу, в сфері правових спорів і політичних дебатів зазнає невдачі. Переконання про те, що штучний інтелект не має душі, ґрунтується на дискусійних теологічних висновках, але політичні й правові рішення зазвичай приймаються відповідно до вимог наявності публічних інтересів і мотивів.

Штучний інтелект, як антропогенний продукт, не може бути чимось більшим, ніж просто власністю людини. Аргумент про відсутність свідомості у штучного інтелекту важко оцінити через те, що людство не володіє належним розумінням того, що таке свідомість. Правовий аргумент може бути таким: навіть якщо штучний інтелект може симулювати людський інтелект, він не буде мати самосвідомості, і як наслідок – він не може претендувати на особливі фундаментальні права. Ключове питання тут наступне: чи може штучний інтелект оцінювати своє життя як благо? З іншого боку, якщо свідомість є атрибутом інтелекту, і якщо всі такі атрибути є продуктами процесів, що відбуваються в мозку, і якщо такі процеси можуть бути змодельовані на комп'ютері, то, можливо, і свідомість може бути відтворено штучним

інтелектом. Іншими словами, якщо свідомість може бути продуктом нейронів, то чому вона не може бути продуктом транзисторів? [4, с. 1264-1265].

У літературі зазначається, що використання технологій штучного інтелекту «відрізняється в своїх принципах діяльності від формально встановленої, часто бюрократичної моделі поведінки. Операційна система в сфері інформаційних технологій і їх неодмінної частини – технологій штучного інтелекту – відрізняється спонтанністю, постійним розвитком і трансформаціями. З цієї причини нормативно-правова база, що регулює цю сферу, повинна бути: по-перше, універсальною, щоб бути ефективною, незалежно від змін в інформаційних технологіях, або, по-друге, постійно коригованою для забезпечення її ефективності в умовах інтенсивних змін інформаційних технологій. При цьому постійне внесення змін до законодавства, як реакція на зміни в сфері інформаційних технологій, може важко реалізовуватися через відносно статичний і виражено послідовний характер діяльності державних інститутів влади [1, с. 377].

Хоча функціонування та діяльність штучного інтелекту ще не регулюються на даному етапі певними нормативно-правовими документами, проте, доводиться розв’язувати питання відповідальності за шкоду, заподіяну діяльністю штучного інтелекту. Загальноправовий підхід свідчить, що шкода, заподіяна незаконними діями інших осіб повинна бути відшкодована правопорушником або особою, відповідальною за дії правопорушника. Беручи до уваги ці норми і той факт, що штучний інтелект ще не є суб'єктом права, виникає питання: хто має брати на себе відповідальність і компенсувати збиток, заподіяний діями штучного інтелекту? [1, с. 377].

Безумовно, перетворення технології штучного інтелекту на юридичну особу створило б каскад ефектів у всіх сферах права. Ідея статусу e-person в ЄС полягала не в тому, щоб наділити роботів правами людини. Важливо, щоб технологія штучного інтелекту залишалася машиною з людською підтримкою, яка б діяла згідно з нормами законодавства.

Законодавчі акти значно відстають від технологічних змін. На сьогодні є небагато правових положень щодо штучного інтелекту. Законодавці не можуть передбачити, які технології будуть розвиватися зокрема, яким чином суспільство буде їх використовувати. Першочергового розв’язання потребують питання правосуб'єктності систем штучного інтелекту; визначення ступеня відповідальності за завдану технологією штучного інтелекту шкоду, яка викликана дефектом

конструкції чи програмного забезпечення; охорони об'єктів інтелектуальної власності, створених системою штучного інтелекту.

Список використаних джерел:

1. Čerka, P., Grigienė, J., Sirbikytė, G. Liability for Damages Caused by Artificial Intelli-gence. *Computer Law & Security Review,* 2015. 31 (3). Pp. 376–389.
2. Easen N. Rights for robots: why we need better AI regulation. Raconteur. Legal innovation. Oct., 2019. URL: https://www.raconteur.net/risk-management/ robot-rights-ethics
3. Ponkin I. V., Redkina A. I. Artificial Intelligence from the Point of View of Law. *RUDN Journal of Law,* 2018. 22 (1). Pp. 91–109 doi: 10.22363/2313-2337-2018-22-1-91-109
4. Solum, L. B. Legal Personhood for Artificial Intelligences. North Carolina Law Review, 1992. 70 (4). Pp. 1231–1287.

Осадча Лариса Василівна,
канд. філософ. наук, доцент,
доцент кафедри богослов'я імені отця Івана Луцького
Університет Короля Данила
larysa.osadcha@ukd.edu.ua

КУЛЬТУРНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: ТИПОЛОГІЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПРОГРАМ

У найширшому значенні поняття «модернізація» означає «оновлення», «покращення», «доведення чогось до сучасного стану», при чому «сучасність» трактується як об'єктивно краща в порівнянні з іншими темпоральними періодами. З одного боку, цей концепт допускає оціночність, орієнтування на певний ідеальний тип сучасносності. А з іншого – та ж темпоральність є розірваною, несамодостатньою, необ'єктивною, бо залежить від людських вольових зусиль по інтенсифікації соціокультурного життя для наближення до спроектованого ідеального типу.

Звідси випливає, що різні спільноти – етнічні, національні тощо – перебуваючи в одному часовому континуумі, не є тотожними: котрісь тримаються за минуле, а хтось перетворює сміливі футурологічні проекти на актуальну реальність. Таким чином, концепт модернізації, по-перше, має важливу антропологічну ретроспекцію, бо темпоральний зріз явища апелює не до механічно вимірюваного й самодетермінованого часового

бігу, а до способу життя, типу світогляду, традицій, котрі мають тенденцію бути подоланими в історії.

З іншого боку, теоретик модернізації, той, хто власне складає темпоральну шкалу, має говорити з позиції «попереду», тобто із «кращої сучасності». Процес модернізації у своєму управлінсько-інструментальному наративі досі несе темпоральний образ епохи Модерну (тобто Нового часу), коли й постало, власне, питання «рукотворності» прогресу, а не його органічно- природної обумовленості. Новий час відкрив інший спосіб переживання реальності, де не протиставляється стара традиція новій, а здійснюється орієнтування на майбутнє, що відкривається в моменті зараз. Майбутнє вийшло за рамки циклічного прочитання – як повторення старого за нових умов чи як ключова есхатологічна точка апокаліптичного «кінця світу» або ж обнадійливого «нового пришестя» на векторії лінійного біблійного часу.

Відчуття сучасності, що постало у XVIII столітті, не спиралося на дихотомію минулого й сучасного, бо відбувся розрив із попередніми традиціями світовідчуття. Навіщо знання про минуле й попередній досвід поколінь, коли, завдяки спекулятивним методам аналітичного пізнання й критичним здатностям розуму, можна незалежно й самостійно осягнути буттєві принципи? Виникає запит не на історичне, а на завжди актуальне, класичне. Класичним же вважалося те, що витримало перевірку часом, не ставши старомодним, його актуальність отримує відгук у духові часу. «З незапам'ятних часів, – за словами Ю. Габермаса, – класичним вважалося те, що переживає різні епохи; в емфатичному значенні «сучасне» свідчення черпає таку силу вже не з авторитету якої-небудь минулої епохи, але виключно зі справжності колишньої актуальності» [3, 9].

Модернізація теоретико-практична настанова – підхід до аналізу дійсності, що має на меті, по-перше, її активне інструментальне, людиновимірне перетворення, по-друге, «зависає» у темпоральному вимірі сучасності, бо апелює не до досвіду минулого, а до умоглядного проекту «ідеального стану деякого процесу» з точки зору «тут і тепер». Модернізація покликана розірвати розрив між деяким незадовільним «зараз» й ідеалізованим «має бути».

Що ж таке культурна модернізація? Як ця настанова співвідноситься з динамікою і способами впливу на культуротворчі процеси?

Теорія культурної модернвізації описує не просто зміну методології осучаснення соціокультурного середовища, вона засвідчує поліпарадигмальність цього процесу. Так, Андрій Флієр у статті «Модернізація культурного середовища: варіанти цілепокладання»

здійснює типологізацію стратегій соціокультурної модернізації. Осучаснити культуру, за його словами, означає оновити, динамізувати, реформувати культурне середовище певного культурного ареалу. Культурне середовище – це історично сформована система культурних уподобань певної цілісної соціальної групи, що має відносно сталу локалізацію у просторі. Тобто модернізація культури, культурного життя передбачає як роботу зі смислами, цінностями культури, так і з їх носіями. Тому культурна модернізація це іманентно процес соціокультурного реформування. «Розвиток культурного середовища полягає в першу чергу у збільшенні кількості активних учасників культурного життя, ускладненні цього життя і формуванню нових вимог щодо якості його культурного наповнення, що передбачає реалізацію нових форм культурної активності й залучення населення в її різноманітні практики» [2, 66].

Активізація культурного життя можлива за 4-ма сценаріями. По-перше, через *збереження* системи, коли акцентується роль традиції, охороняється й відтворюється старовина. По-друге, через *руйнування* системи шляхом деструкції попереднього порядку. По-третє, *розвиток* системи завдяки трансформації традиції. По-четверте, *оновлення* соціокультурної системи, обумовлене інноваціями та креативністю. Отож, соціокультурна модернізація не має аксіологічного підгрунтя, її критерієм є функціональна ефективність – зростання динаміки й формування учасницької позиції щодо культурних процесів.

Модернізаційні тенденції можна типологізувати і в залежності від парадигмальних підходів. Так, еволюціоністська методологія передбачає поступовий рух в напрямку ускладнення системи, покращення й позитивної динаміки. Може бути застосовна як для розробки стратегій мікро-, так і макрорівня. Передбачає активне бізнес- та освітнє середовище для заснування креативних індустрій.

Цивілізаційна методологія закцентована на локальній культурній самобутності спільнот, реактуалізації історичної та культурної пам'яті. Така модернізація носить характер архаїзації, самозамикання спільноти на минулому, збереження патріархальних традицій, відкидання інноватівності. Може бути ефективною при локальному застосуванні до ревіталізації міських просторів з визначними історичними пам'ятками та яскравими наративами історичної пам'яті, що можуть стати плідним підгрунтям для розвитку культурного туризму.

Дифузіоністська стратегія модернізації передбачає пряме запозичення й копіювання соціокультурних моделей господарювання, управління й культурного менеджменту менш розвинутими країнами у більш успішних країн-донорів. У такий спосіб здійснюється

«модернізація навздогін». Прикладами слугують Росія при Петрі І, Туреччина за Ататюрка, Японія епохи Мейдзі 1868-1912 років та й загалом модернізація «третього світу» у ХХ столітті.

Модернізація на основі структуралістського підходу пов'язанва з поглибленням розуміння смислів і понять культури: «Така модернізація пов'язана з реінтерпретацією звичних культурних, ідеологічних та інших символічно значущих форм, із виробленням нового розуміння цих форм і нового ставлення до них з боку населення для заміни попередньої системи символів новою системою. Це досягається шляхом напруженої ідеологічної й просвітницької роботи з людьми» [2, 69]. Така стратегія культурної модернізації є дуже тривалою в часі, а «ідеологічна робота» досить часто включає репресивний інструментарій переконання. Андрій Флієр демонструє реалізацію даного сценарію двома історичними випадками: модернізацію Київської Русі після прийняття християнства та «форматування» свідомості населення СРСР в перші десятиліття після більшовицького перевороту, коли докорінно ламалася релігійна, освітня, господарча культура громадян.

Модернізація за постмодерністською парадигмою спирається на уявлення, що модернізація – це процес подолання різного роду контролю й обмежень з боку влади, ідеології, стереотипних культурних регулятивів. У такий спосіб оновлювався Захід у ХХ столітті. Студентські бунти, пацифістські рухи, молодіжні музичні субкультури сприяли лібералізації культури, зростанню суспільної толерантності. Характерними проявами постмодерністської модернізації стали мультикультуралізм, політкоректність, легалізація гомосексуалізму, постмодернізм у філософії, мистецтві та літературі, лібералізація інформаційного простору, право на індивідуальну культурну маніфестацію. Ці тенденції стали провідними при формуванні концепції «органічної» модернізації, що прийшла на зміну дифузіоністській «модернізації навздогін» після розпаду Радянського Союзу і є досі актуальною для країн, що вибудовують прозахідну соціокультурну й політичну ідентичність.

Інструментально доповнює постмодерністську методологію модернізації синергетична парадигма, яка базується на процесі поглиблення міри самоорганізації соціокультурної системи. «Людська історія трактується синергетикою як процес розвитку складної відкритої системи (суспільства), в процесі якого здійснюється поступовий перехід від імперативних до варіативних форм самоорганізації, від вертикальних ієрархій до горизонтальних мережевих зв'язків, від нестійкої рівноваги соціальних структур до їх стійкої нерівноважності» [1, 108]. Така стратегія культурної модернізації може реалізуватись лише в суспільстві, де домінує принцип самоуправління, висока обізнаність

громадян щодо шляхів участі в суспільному житті, комунікативна відкритість та суспільна довіра.

В історичній ретроспективі від часів Проствітгтцтва (коли зародилася ідея модерності, взірцевості певного типу суспільного порядку та «педальованого» розвитку спільнот в бажаному напрямку, тобто власне ідея модернізації) й до кінця ХХ століття (коли замість біполярного, центрованого навколо соціалістичного та ліберального ідеологічних епіцентрів, виник глобальний та мультикультурний світ) здійснювалися наративні, жорстко управлінські парадигми соціокультурної модернізації. І лише з 90-х років свою ефективність як щодо соціальної системи, так і у відношенні створюваного людського й культурного капіталу засвідчили постмодерністський та синергетичний підходи. Саме вони актуалізували проблему людського ресурсу, «гуманістичної якості», ментальних характеристик суб'єктів та реципієнтів управлінсько-модернізаційного впливу. В межах цих підходів акцент змістився з «логіки системи» на «логіку людини». Якість суспільного життя, рівень добробуту залежать не стільки від вірності управлінських рішень, як від якостей, емпанії, довіри, учасницької культури учасників групи. Останні не є «порожніми» акторами, що чекають команд з боку влади, вони є носіями певних вірувань, стереотипів, талантів, харизми. А це може стати як каталізатором, так і гальмом соціокультурних інновацій.

Список використаних джерел:

1. Моисеев Н. Н. Универсум. Информация. Общество / Никита Николаевич Моисеев. М.: Устойчивый мир, 2001. – 200с.
2. Флиер А. Модернизация культурной среды: варианты целеполагания / Андрей Флиер // Знание. Понимание. Умение. - № 3. – 2013. – С. 65-73
3. Хабермас Ю. Модерн – незавершенный проект / Юрген Хабермас // Речь по случаю вручения премии имени Адорно, учрежденной городом Франкфурт-на-Майне за 1980 г. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.kph.npu.edu.ua/!e-book/tpft/data

Ольга Петрів,
викладач кафедри перекладу та філології

ВІДОБРАЖЕНА ПОЛІСЕМІЯ ТВІРНИХ У ВНУТРІШНЬОДІЄСЛІВНОМУ СЛОВОТВОРІ (НА ПРИКЛАДІ ВЕРБАТИВІВ ІЗ СЕМАНТИКОЮ ВНУТРІШНЬОГО СТАНУ)

Специфічність вербативів як класу твірних полягає у здатності через деривaційні зв'язки модифікаційного типу породжувати велику кількість похідних лексем того самого лексико-граматичного класу слів. Однак засвоєння семантики у похідних дієсловах відбувається по-різному.

Семантичні відношення між багатозначними дієсловами діяльності і переміщення та їхніми префіксальними похідними проаналізувала Є. Тихонова. Дослідниця дійшла висновку, що в розглянутій нею групі слів можливе лише часткове відображення полісемії твірних у семантичній структурі похідних, і це пояснюється розвиненою системою багатозначності дієслів діяльності і переміщення (середня кількість значень – 10). Проте «при однозначності чи небагатозначності вихідних дієслів можлива їхня повна семантична співвіднесеність з похідними утвореннями» [7, с. 168], що простежується у деривaційних зв'язках дієслів на позначення внутрішнього стану істоти і їхніх дериватів.

До розгляду взято 64 полісемантичні дієслова на позначення внутрішнього (фізичного, фізіологічного та емоційно-психічного) стану істоти. «У межах синхронного підходу до вивчення словотвірної мотивації найперспективнішим є аналіз матеріалу саме на рівні лексико-семантичних варіантів, який дозволяє більшою мірою врахувати семантичний бік мотиваційних відношень» [6, с. 34], тому до уваги взяті лише ті лексеми, у яких семантика стану відбита усіма семемами або основними (прямими номінативними) значеннями, лексикографічно закріпленими за початковими номерними рубриками, а також ті, у яких нестанове значення є вторинним (переносним або стилістично маркованим зі словниковими позначками *розм.*, *спец.*, *кул.* і под.). Усі виокремлені одиниці можна поділити на кілька груп відповідно до кількості значень вихідного вербатива стану:

а) двозначні дієслова: ***боліти 1*** (1. Давати відчуття фізичного болю (про яку-небудь частину тіла) **//** *безос.* 2. Завдавати страждання кому-небудь, мучити когось); ***кволіти*** (1. Ставати кволим (у 1 — 3 знач.), слабим. 2. *розм.* Те саме, що нездужати; хворіти, слабувати); ***відпочивати*** (1. Відновлювати сили після втоми (фізичної чи душевної),

припиняючи дію, рух і т. ін. **//** Проводити час на дозвіллі, не працюючи. 2. *перен.* Лежати в могилі) і под. Таких дієслів більшість – 56 %.

б) тризначні дієслова: ***спати*** (1. Перебувати у стані сну **//** Мати нормальний сон **//** із запереч. част. не. Страждати безсонням; мати неміцний сон **//** *перен.* Бути безлюдним, затихлим **//** *перен.* Бути у стані повного спокою, нерухомості **//** *перен.* Лежати мертвим; бути похованим де-небудь; покоїтися. 2. *перен.* Бути бездіяльним, пасивним, млявим **//** Не виявлятися, не виявляти себе (про почуття, здібності і т. ін.). 3. *розм.* Бути в статевих зносинах з ким-небудь); ***знемагати*** (1. Втрачати силу, знесилюватися від чого-небудь виснажливого (мук, утоми, важкої праці і т. ін.) **//** Почувати себе хворим, слабим // Втрачати боєздатність, ставати небоєздатним (про армію). 2. Знесилюючи, виснажуючи чимось, долати, перемагати кого-небудь. 3. Страждати, перебуваючи в ярмі, під гнітом, втративши волю, права і т. ін.) і под. Ці дієслова становлять 27% від загальної кількості виокремлених.

в) чотиризначні: ***скніти*** (1. Те саме, що нидіти 1, 2 // Зазнавати душевної муки, знемагати від одноманітного і довгого виконання, здійснення і т. ін. чого-небудь. 2. Мучитися, жити в тяжких умовах. 3. Ставати фізично слабим, втрачати сили // Дуже повільно, погано рости, розвиватися (про рослини). 4. *перен.* Існувати без розвитку, руху вперед, перебувати у стані занепаду); ***дрижати*** (1. Трястися від холоду, страху, хворобливого стану і т. ін.; тремтіти. 2. Коливатися, хитатися, двигтіти під виливом чого-небудь // Бути нерівним, мінливим (про світло, вогонь); миготіти, мерехтіти // Звучати переривчасто, нерівно // *рідко.* Прискорено битися, налататися (про серце). 3. *перен.* Боятися кого-небудь, відчувати страх перед кимсь // Відчувати побоювання за кого-, що-небудь. // Ретельно оберігати, боятися втратити кого-, що-небудь // Боятися витрачати що-небудь; скупитися. 4. *перен., розм.* Виявляти надмірне бажання робити що-небудь) і под. Таких дієслів 12%.

г) п'ятизначні: ***мліти*** (1. Бути в стані млості (у 1 знач.). 2. Знемагати від болю, глибоких переживань // Ставати нечутливим; терпнути (про руки, ноги, пальці тощо). 3. Утрачати свідомість; непритомніти. 4. Знемагати від високої температури, спеки. 5. *кул.* Упрівати); ***нудити***, *розм.* 1. Викликати почуття нудьги. 2. *рідко.* Те саме, що нудитися // Відчувати апатію, відразу до чого-небудь. 3. Викликати нудоту (у 2 знач.). 4. *розм.* Набридливо скаржитися, нарікати; скиглити. 5. *заст.* Виснажувати, морити) і под. Вербативів з такою кількістю значень найменше – 5% [3, с. 126].

Повне відображення полісемії твірних, коли префіксальні деривати співвідносні з усіма семемами твірного, зафіксоване у 40% похідних

дієслів. Причому успадкування мікросистеми значень мотиватора семантичною структурою мотиватів відбувається трьома способами:

а) континуум значень похідного слова опосередкований множиною значень твірного (деривaційні зв'язки такого типу репрезентовано і в мотивованих іменниках та прикметниках): ***замлоїти*** (1. Почати млоїти (у 1 знач.), почати відчуватися (про біль, жаль, тривогу і т. ін.); защеміти. 2. *безос.* Почати млоїти (у 2 знач.); занудити) ← ***млоїти*** (Викликати відчуття млості (у 1, 2 знач.). 2. Нудити), ***пожаліти*** (1. Відчути жалість, співчуття до кого-небудь; зглянутися на кого-, що-небудь // Висловити співчуття // Потурбуватися про кого-небудь; виявити прихильність, приязнь. 2. Відчути жаль, сум з приводу чого-небудь; пошкодувати, пожалкувати за чим-небудь. 3. Док. до *жаліти 3*) ← ***жаліти*** (1. Відчувати жалість, співчуття до кого-небудь. 2. Нарікати на що-небудь, уболівати за чимось, за щось; шкодувати, жалкувати. 3. Берегти, оберігати кого-, що-небудь // Неохоче витрачати що-небудь; шкодувати, жалкувати), ***розпухати*** (1. Набрякати, потовщуватися від запалення, хвороби. 2. *перен., розм.* Збільшуватися в обсязі. 3. *розм.* Ставати огрядним, повнішати, гладшати) ← ***пухнути*** (1. Ставати ненормально, хворобливо пухлим; опухати // Надуватися, набрякати від напруження (про жили, кровоносні судини). 2. *розм.* Ставати повним, товстим. 3. *перен.* Збільшуватися в об'ємі) і под.

б) модифікація усього континууму лексико-семантичних варіантів твірного якоюсь ознакою, переважно темпоральною: ***перенудити*** (Перестати нудити) ← ***нудити*** (1. Викликати почуття нудьги // 2. *рідко.* Те саме, що *нудитися* // Відчувати апатію, відразу до чого-небудь. 3. Викликати нудоту (у 2 знач.). 4. *розм.* Набридливо скаржитися, нарікати; скиглити. 5. *заст.* Виснажувати, морити); ***відстраждати*** (Закінчити, перестати страждати // Пережити в стражданнях що-небудь) ← ***страждати*** (Зазнавати сильного фізичного болю, мучитися від нього // Відчувати наслідки чого-небудь (перев. негативного). 2. Мати яку-небудь хворобу, недугу; хворіти. 3. Зазнавати моральних мук, переживань // розм. Нудьгувати, томитися, кохаючи кого-небудь // Болісно переживати чию-небудь невдачу, чиєсь нещастя і т. ін. 4. Зазнавати утисків, переслідування і т. ін. через кого-, що-небудь, в ім'я когось, чогось. 5. Зазнавати шкоди, збитків), ***посвербіти*** (Свербіти якийсь час) ← ***свербіти*** (1. Відчувати свербіж (про тіло і його частини) // Викликати відчуття свербежу (про рани, що загоюються, прищі і т. ін.) // *рідко.* Давати відчуття тупого болю; нити. 2. *перен., розм.* Дуже хочеться щось зробити. 3. *перен., розм.* Викликати хвилювання, тривогу; бентежити; непокоїти) і под.

Формально мотивоване слово має одне значення, але відсутність лексикографічних уточнень, які саме значення твірного модифікуються цим похідним, дає нам підстави стверджувати, що девербатив співвідноситься з усією множиною значень мотиватора, тобто йдеться про відображену полісемію;

в) похідне слово надає лексико-семантичним варіантам твірного значення результативності без ускладнення іншими значеннєвими компонентами (так зване «суто видове» значення): ***зоскніти*** (*рідко*. Док. до скніти) ← ***скніти*** (1. Те саме, що нидіти 1, 2. // Зазнавати душевної муки, знемагати від одноманітного і довгого виконання, здійснення і т. ін. чого-небудь. 2. Мучитися, жити в тяжких умовах. 3. Ставати фізично слабим, втрачати сили // Дуже повільно, погано рости, розвиватися (про рослини). 4. *перен.* Існувати без розвитку, руху вперед, перебувати у стані занепаду), ***збоятися*** (*розм.* Док. до *боятися*; злякатися) ← ***боятися*** (1. Відчувати страх перед ким-, чим-небудь. 2. Побоюватися чогось; відчувати неспокій, турбуватися), ***помужніти*** (Док. до *мужніти*) ← ***мужніти*** (1. Ставати дорослим, фізично й духовно зрілим. 2. *перен.* Ставати сильнішим, набуваючи досвіду; розвиватися, міцніти) і под.

Статус таких дериватів у лінгвістиці не має однозначного трактування, адже дієслівні префікси у похідних зазнають повної чи часткової нейтралізації, їхня словотворча і формоутворювальна функції тісно взаємодіють між собою, взаємонакладаються за посередництвом граматичної категорії виду [1; 2; 5].

Таким чином, відображена полісемія репрезентована у мотиваційних зв'язках двозначних, тризначних, чотиризначних і п'ятизначних дієслів на позначення внутрішнього стану істоти та їхніх дериватів.

Список використаних джерел

1. Андреєва Т. В. Префіксальний спосіб творення тотивних дієслів. URL: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Philologia/53887.doc.htm (дата звернення: 14. 04. 2019).

2. Ільїн В. С. Префікси в сучасній українській мові. Київ, 1953. 164 с.

3. Петрів О. І. Асиметрія відображення значеннєвої структури багатозначних твірних вербативів внутрішнього стану у семантиці похідних іменників. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»* : науковий журнал. Острог, 2019. Вип. 6 (74). С. 125–128.

4. Словник української мови : в 11 тт. / за ред. І. К. Білодіда. Київ, 1970–1980. URL: http://sum.in.ua/ (дата звернення: 2011-2019 рр.).

5. Соколова С. О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові. Київ, 2003. 283 с.

6. Соколова С. О. Семантичний аспект словотвірної мотивації (на матеріалі префіксального словотвору дієслова). *Мовознавство*. 2000. № 2–3. С. 33–41.

7. Тихонова Е. Н. Типология семантических отношений между исходными многозначними глаголами и их префиксальными производными (на материале глаголов ЛСГ деятельности и перемещения). *Семантика и структура деривационных моделей*. Владивосток, 1988. С. 168–174.

Поліщук О.Б.,
викладач кафедри фінансів та обліку,
факультет управління та бізнес-аналітики
Університету Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Управління в ринкових умовах вимагає принципово нових методів управління, які, у свою чергу, ставлять нові вимоги до формування інформації, що надає бухгалтерський облік. В інформаційній системі (ІС) вирішуються певні комплекси завдань, що виникають на всіх стадіях обліку та управління об’єктами господарювання [1, с.10; 2, с.10-11; 3, с.5].

Сучасний рівень розвитку інформаційної технології має назву «новітньої» ІТ (НІТ). В обліковому процесі автоматизованих систем бухгалтерського обліку застосування НІТ має певні ознаки: розподільне використання комп'ютерних ресурсів – паралельна робота декількох або багатьох користувачів в одній ІС; розвинені комунікації, які дають змогу опрацьовувати різноманітну облікову інформацію, автоматизовані робочі місця бухгалтерів; діалоговий режим спілкування користувача (облікового працівника) з комп’ютером – безпосередній доступ користувача інформації до ЕОМ за допомогою програмного забезпечення; робота користувача (облікового працівника) в режимі маніпулювання даними бухгалтерського обліку; безпаперовий процес підготовки первинного, поточного, звітного документа, при якому на папері фіксується лише його кінцевий варіант [4, с.6].

На використання інформаційних технологій та інформаційних ресурсів в бухгалтерському обліку і управлінні впливають певні фактори, які класифікують за такими ознаками: ступінь централізації технологічного процесу діяльності; тип предметної області застосування ІТ (торгівельна, виробнича, облікова, аналітична); ступінь охоплення завдань бухгалтерського обліку і управління (повна автоматизація чи часткова); клас технологічних операцій, які реалізуються (системи управління технологічними процесами, базами даних); тип інтерфейсу користувача (переважно залежить від типу операційної системи); спосіб побудови мережі (локальна, глобальна); інструментарій (ручні, механічні, електричні, електронні); тип носія інформації (паперові, непаперові технології); тип операції (пооперацийні, попредметні технології) [5, с.50-54].

«Нова» економіка значною мірою пов'язана із поширенням інформаційно-комунікаційних технологій, особливо мережі Інтернет, Інтранет, Екстранет [6, с.159]. Нові інформаційні технології в обліковому процесі сприяють удосконаленню інтелектуалізації бухгалтерського обліку та науковому обґрунтуванню його даних в оцінці фінансово-господарської діяльності підприємств.

Облікова інформація є використання сучасних інформаційних технологій (комп'ютери, мережі та комунікації), реконструкція традиційної моделі обліку та реконструкція сучасної моделі бухгалтерського обліку шляхом поглиблення, розробки і широкого використання бухгалтерських інформаційних ресурсів; встановлення високого ступеню технічної та бухгалтерської інтеграції, готовність сучасної інформаційної системи бухгалтерського обліку до поліпшення облікової інформації, корисної для оптимізації розподілу ресурсів, сприяння економічному розвитку та процесу соціального прогресу [7, с.11].

Співвідношуючи визначення інформатизації із специфікою та основним змістом діяльності сучасних бухгалтерів-фахівців, які повинні вести бухгалтерський і податковий облік, внутрішній аудит, здатні робити професійні судження, оцінювати всебічно суттєвість подій, аналізувати операції та фінансовий стан підприємства, можна бачити, що інформатизація як процес оволодіння інформацією і знаннями за допомогою створення автоматизованої інформаційної інфраструктури та інформаційна система адекватні завданням бухгалтерського обліку.

Відповідно, необхідна діяльність і освітня підготовка бухгалтерів як професійної групи, спеціалізованої з урахуванням специфічного ресурсу розвитку суспільної практики - інформаційного ресурсу і інформаційної системи як засобу оптимізації використання інформаційних ресурсів

шляхом активізації процесів їх створення, пошуку, одержання і розповсюдження.

Інтегрований підхід до виконання завдань, без якого неможливе ефективне впровадження і використання інформаційних систем, спонукає до виділення поліфункціонального напряму діяльності - менеджменту

інформаційних систем в бухгалтерському обліку [8, с.47-50].

У сучасному комп'ютеризованому, взаємопов'язаному глобалізованому бізнес середовищі бухгалтер повинен вирішувати багато складних питань, таких що не були притаманні носіям цієї професії в минулому. За допомогою ІТ вчені можуть підвищити цінність професії, досліджуючи ці питання, зокрема, надаючи наукові результати в ясній і зрозумілій формі для практикуючих бухгалтерів.

Слід підкреслити важливість того, що дослідники в інформаційних системах бухгалтерського обліку, таких як фінансові, аудиторські, податкові, та управлінські, повинні працювати разом над проектами, при чому кожна зі сторін може багато чого довідатися від іншої. Синергетичні відносини, що виникають з такої спільної роботи мають великий потенціал з отриманням високоякісних результатів досліджень, таких що можуть мати значний вплив на бухгалтерські професії і на розвиток інформаційних технологій:

1) зростання продуктивності. Програмне забезпечення бухгалтерського обліку дозволяє бухгалтерам коригувати введені дані дуже швидко і легко, що допомагає звільнити час та направити його на вирішення інших бухгалтерських питань, а не для визначення математичних помилок.

2) прискорення процесу звітності. Скорочення терміну складання звітів допомагає керівництву швидше реагувати на економічні виклики, що, безумовно, є дуже потужним інструментом в сучасному конкурентному бізнес-середовищі.

3) централізований бухгалтерський облік. Централізований бухгалтерський облік забезпечує безпеку та гарантує, що він ведеться надійними робітниками, зберігає витрати продуктивних сил тим, що дозволяє бухгалтерам в центральному офісі долучатися напряму до фінансової інформації з відділів на відстані завдяки використанню інтранету компанії [9].

Під впливом наростаючої активності використання інформаційних технологій в бухгалтерському обліку слід очікувати зменшення ролі бухгалтера на користь менеджера й програміста в обліково-аналітичних процесах, що ставить під сумнів багаторічні напрацювання фахівців в галузі автоматизації обліку й аналізу.

У нових умовах ми маємо сконцентрувати увагу, перш за все, на нетехнічній спрямованості підготовки спеціалістів, готових до творчої роботи в умовах технолого-інформаційної системи розвитку суспільства - менеджерів інформаційних систем.

На українському ринку комп'ютерних бухгалтерських програм представлено розробки таких системних комплексів [10, 11, с. 287-293]: 1) 1С: Бухгалтерія (є найбільш вдалою повнофункціональною програмною системою серед інформаційних технологій на ринку комп'ютеризації облікового процесу); 2) Парус (комплексний модуль для автоматизації обліку на малих, середніх та великих підприємствах); 3) БЕСТ-ЗВІТ ПЛЮС (автоматизація облікової роботи з бухгалтерською та звітною документацією відповідного зразка; 4) M.E.Doc IS (програмний продукт, який допомагає в роботі з документами різних форм, типів та призначення); 5) Дебет Плюс (є гідною заміною програм як для комерційних підприємств, так і для організацій державного сектору); 6) Хепі-Бух Бухгалтерія (є однією з перших в Україні, котра вийшла на ринок комп'ютерних програм по автоматизації бухгалтерського облік) та інші.

Реформування системи бухгалтерського обліку в Україні на основі міжнародних стандартів (з використання сучасних інформаційних технологій в обліку та управлінні) є основою інформаційного забезпечення внутрішніх (керівників, засновників, учасників і власників майна підприємства) та зовнішніх (інвесторів, кредиторів та інших) користувачів бухгалтерської звітності економічною інформацією для прийняття ними зважених управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 362 с.

2. Кузьмінський Ю.А. Автоматизація оперативного обліку та контролю міжнародних економічних операцій: Монографія. К.: КНЕУ, 2001. 268 с.

3. Писаревська Т.А. Інформаційні системи обліку та аудиту: [навч. посіб.]. К.: КНЕУ, 2004. 369 с.

4. Береза А.М. Основи створення інформаційних систем: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2001. 214 с.

5. Информационные системы. Информационное общество. 2001. Вып. 5. С. 50-54.

6. Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та

інвестиції: Збірник наукових праць. Серія: «Трансформація, інтеграція та корпоратизація». Випуск IX, № 1. Луцьк: Надстиря, 2003. 176 с.

7. Xie Shi-fen. Accounting information: Concepts, characteristics and significance of Hunan Finance and Accounting/ Xie Shi-fen, 1999.

8. Голошевич І. Комп'ютерна програма: нематеріальна сутність обліку. Бухгалтерія. 2009. № 16. С. 47-50.

9. James E. Hunton. Blending Information and Communication Technology with Accounting Research/ James E. Hunton // Accounting Horizons. Vol. 16. 2002.

10. Павлова І.В. Автоматизація процесу бухгалтерського обліку як засіб підвищення його ефективності. URL: http://www.rusnauka.com/7_NMIV_2010/Informatica/60136.doc.htm (дата звернення: 19.03.2020).

11. Поліщук О. М. Особливості застосування комп'ютерних технологій для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2014. Випуск 11(2). С. 287–293.

Полякова Ірина Олександрівна
кандидат педагогічних наук, доцент
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ, Україна

СПІВАК-ВИКОНАВЕЦЬ ЯК СПІВАВТОР В ПРОЦЕСІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ПІСЕННОГО ФОЛЬКЛОРУ ТА СТИЛІЗОВАНИХ АВТОРСЬКИХ КОМПОЗИЦІЙ

Вступ. Пріоритетом сучасної державної політики є розвиток національного мистецтва у всьому його розмаїтті, збереження змісту української народної пісенної творчості і розвиток нових форм її побутування. В наш час народна пісня здебільшого існує в записах, в нотному тексті, в професійних хорових колективах, у творчості професійних виконавців. У виконанні та аранжуванні тієї чи іншої пісні відображається чуттєвий елемент характеру пісні, яка звертається до невловимих відтінків почуттів слухача.

Матеріали і методи. Питання інтерпретації українських народних пісень та авторських композицій викликають значну увагу науковців і знаходять своє відображення в дослідженнях фольклористів А. Іваницького, О. Забужко, Д. Яворницького. Цікавим аспектом даної теми є інтерпретація народної пісні в контексті композиторського

мислення при написанні авторських творів або супроводу до пісні. Передумови вивчення форм і способів репрезентації української народнопісенної спадщини розкрито у працях О. Бенч, С. Грици. Також треба відзначити дослідження Н. Корихалової, В. Самітова, присвячені розгляду загальнотеоретичних проблем музичного виконавства. Але дослідження ролі співака і аранжувальника як співавтора у репрезентації української народної пісенності або стилізованих авторських композицій в концертно-мистецькому просторі сьогодення досі не стало предметом спеціального наукового інтересу.

Мета дослідження – визначити роль виконавця у презентації фольклорних або стилізованих авторських солоспівів

Результати та обговорення. Комунікативна стратегія пісенного жанру поширюється на комплекс особистості співаків-виконавців, де представлені різні іпостасі індивідуума у всій повноті його функцій в соціумі. Репрезентація цих функцій здійснюється в сольному співі через ключовий, «знаковий» для мистецтва сольного співу жанр – естрадну пісню. Сучасному естрадному співаку притаманна індивідуальна свобода дій у системі збереження чистоти вокальної манери, започаткована народною творчістю і корифеями української естрадної пісні.

Сольне естрадно-пісенне виконавство, представлене як в «живих» концертах з певними тематичними програмами, так і різного роду електронних варіантах-носіях, що становить основу будь-якого естрадно-пісенного стилю. Сольна природа естрадно-пісенного музикування не тільки висуває на перший план фігуру «зоряного» виконавця, а й істотно впливає на всю систему комунікацій в умовах пріоритету такого роду музичних жанрів. У цьому його принципова відмінність від масової пісні, де індивідуальна особистісна, виконавська основа може достатньою мірою нівелюватися (наприклад, сольний заспів і хоровий приспів). Невипадково нотні видання естрадних пісень, що з'явилися ще на початку XX століття, засновані саме на виконавській персоналії (збірки пісень Едіт Піаф, А. Пугачової, С. Ротару та інших зірок першої величини), а імена авторів тексту пісень і композиторів виступають як другорядні.

Нотний запис – це не інтонований твір, а лише алгоритм виконання пісні. Солісту і акомпаніатору потрібно самим домислювати найтонші інтонаційні нюанси, агогіку, темп тощо відповідно до змісту, настрою пісні. Як зазначає А. Іваницький, при нотному записі народної пісні втрачається більше 50% її самобутності й тому, основуючись на нотному записі, необхідно дуже відповідально ставитися до її інтерпретації, так як існує безліч варіантів однієї і тієї ж мелодії, що залежить від регіону, від діалекту, та і від самого співака [2]. З кожним виконавцем пісня

народжується заново, постає як та сама і водночас нова, адже виконавець оживляє пісню, додає щось своє, але для сучасності залишається тільки один з кращих варіантів. Як приклад, «Щедрик» в обробці М. Леонтовича, який своєю популярністю завоював весь світ.

Народно пісенне багатство представлене величезною кількістю зразків, різних за змістом та музичними особливостями. Звучання пісенного фольклору у великій мірі залежить від художньої інтерпретації самого виконавця, обумовлене вибором народнопісенного матеріалу, застосуванням індивідуальних специфічних методів та способів інтерпретації, які дозволяють зберегти і розкрити семантику фольклорного зразка. Співак інтерпретує твір в залежності від власного музично-виконавського стилю та архетипу виконавського мислення особистості. Тобто, трактування вокального твору завжди містить в собі виразний відбиток особистої психограми виконавця.

В якості показового прикладу ролі співака як співавтора можна звернутися до виконання старовинної лемківської народної пісні «Верше, мій верше» яскравою представницею музичної культури української західної діаспори Квіткою Цісик, творчість якої стала унікальним прикладом популяризації української пісенності на світовому рівні та вагомим внеском у розвиток національної музичної культури кінця ХХ – початку ХХІ ст. Слухаючи чисту українську вимову, яскравий «солов'їний» тембр співачки, неможливо не повірити кожному слову, переконливо виспіваному К. Цісик. В індивідуальній інтерпретації вона винятково проникливо висловлює сердечну любов і пошану Батьківщині. Співачка обдарована унікальним тембром голосу, який не може не зачепити серце слухача. Професійна академічна школа вокалу убезпечила відмінну чистоту інтонування, відчуття гарного головного резонування і відмінний музичний смак. Важливе місце займає багате інструментальне аранжування, здійснене Дж. Кортнером, що слугує еталоном для сучасних співаків – наслідувачів виконання К. Цісик. У самобутньому виконанні співачка постає співавтором пісні. Рівень її співавторства можна визначити як відповідний із традиційним виконавством (виконавець – автор). Як відомо, у традиційній культурі «…спосіб виконання пісні залежить не лише від колективно вироблених і відшліфованих прийомів виконання, а значною мірою й від індивідуальності виконавця, його таланту, настрою, вміння імпровізувати» [1, с. 45]. Звідси свобода та, в певній мірі, унікальність інтерпретації пісні К. Цісик з одного боку; з іншого – чітко виражені ознаки спадкоємності народнопісенної традиції. Таке талановите поєднання традиції й новаторства зумовило життєстійкість пісні «Верше, мій верше», яка у виконавській версії К. Цісик стає еталоном. Безліч

сучасних українських співаків включають аналізовану пісню до свого репертуару, спираючись на авторську інтерпретацію К. Цісик (Джамала, З. Огнєвіч, А. Матвієнко, О. Муха та ін.), яка дуже вишукано передала в пісні лемківський мовний і музичний колорит, наділила її власними переживаннями – біллю і тугою за рідною землею.

Отже, симбіоз автентичної манери співу (як відображення локальної древньої української традиційної пісенності) із вокально-технічними прийомами, властивими естрадному виконанню, зумовили неабияку популярність співачки як співавтора народної пісні, її репрезентації в музичному медіа-просторі.

Висновки. Вдумливий підхід та увага до тонкощів процесу інтерпретації, котрі у сукупності визначають мистецьку вартість творів, проникнення в сутність пісні, стають знаковими аспектами процесу композиторської і виконавської творчості. Центральною за значенням фігурою в тріаді «композитор – виконавець – слухач» або в системі «музикант – твір – слухач» виявляється виконавець. Тому в концертно-виконавській практиці української пісенної естради проявляється велика роль співака-виконавця як співавтора у презентації фольклорних зразків або відповідно стилізованих авторських композицій.

Таким чином, від особистості співака залежить результат творчої співпраці – виконавська концепція як донесення до слухача цілісного художнього образу. Його розкриття у вокальному виконавстві здійснюється за допомогою перевтілення виконавця в конкретного персонажа – дійової особи, від імені якої відбувається музичне висловлювання. В цьому сенсі співак виступає співавтором виконуваної музичної композиції.

Література:

1. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів: Актуалізація звичаєвої традиції : Навч. посіб. Київ : Ред. журн. «Український Світ», 2002. – 440 с.

2. Земцовский И. И. Песня как исторический феномен // Народная песня. Проблемы изучения. Сборник научных трудов. – Вып. 6. – Л., 1983. – С. 2–13.

3. Мозговий М. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні : автореф. дис. … канд. мисте¬цтвозн. : 17.00.01 – Теорія та історія культури. Київ, 2007. – 20 с.

4. Самая Т. Вокальне мистецтво естради як чинник культурного життя України другої половини ХХ – початку ХХІ століття : дис. … канд. мистецтвозн. : 26.00.01 – Теорія та історія культури. Київ, 2017. – 199 с.

5. Самітов В. З. Виконавське осмислення авторської концепції музичного твору. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : Науковий журнал : № 1 (6) 2010. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2010. – С. 135–143.

6. Цюпа Н., Марченко В. Питання інтерпретації запису українських народних пісень на прикладі творчого доробку Марченка / Н. Цюпа, В. Марченко – К.: «Молодий вчений». – № 11 (51). – С. 692–695.

7. Фільц Б. М. Гармонія солоспіву / Б. М. Фільц. – Київ : Наук. думка, 1979. – 192 с.

Олександра Пуш,
асистент кафедри перекладу та філології
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ГРАМАТИКИ

Актуальність: викладання граматики завжди було одним із найбільш суперечливих та найменш зрозумілих аспектів навчання мови. Мало хто з викладачів залишаються байдужими до граматики, і навіть деякі стають одержимими нею. Більшість вчених вважає, що граматика є основою будь-якої мови і не можна побудувати мовлення без неї. Протягом довгого часу граматика була одним з основних предметів у галузі мовознавства і викладалася традиційним способом.

Мета: розглянути особливості застосування інтерактивних методів навчання у викладанні англійської мови, навести їх приклади та проаналізувати ефективність їх застосування.

Об'єктом дослідження є новітні інтерактивні методи викладання граматики англійської мови.

Виклад основного матеріалу. У наш час існує чимало методів і технологій викладання англійської мови – як традиційних, так і новітніх. Вибір новітніх методів навчання зумовлюється знанням інноваційних технологій. Ефективність їх застосування залежить від того, чи підібрані вони відповідно до тих завдань, які можуть успішно розв‘язуватися з їх допомогою. Оскільки студентам необхідно оволодіти іноземною мовою, як засобом спілкування, вміти користуватися нею в усній та письмовій формі, підтримувати розмову, запропонувати свою тему, висловлювати свої побажання, ділитись думками, обмінюватись поглядами, на уроках англійської мови важливо створювати ситуації, в яких і викладач, і студент стануть повноправними суб’єктами системи освіти, а основою

навчання буде рівноправний діалог між тими, хто навчає, і тими, хто навчається [1,с.28].

Серед передових методів у сучасному навчальному процесі вивчення англійської мови, велику увагу приділяють інтерактивним методам, що базуються на особистісно-орієнтованому підході до студента, спрямованим на розвиток не лише його творчого потенціалу, але й на вміння мислити, швидко реагувати, покращувати свої комунікаційні навички.

Важливий внесок у розробку та впровадження інтерактивних методів зробили німецькі вчені ще на початку 90-х років – Арнольд Р., Шелтен А., Швейтцер И., Стус Ф., Вейдиг І. Аналіз наукових джерел з досліджуваного питання свідчить про те, що головна увага приділяється взаємодії учасників інтерактивного спілкування.

В наш час дидактичний аспект інтерактивних технологій досліджують такі відомі вчені, як Г.М. Брос, М.В. Кларен, Л.В. Пироженко, Н.Ф. Фомин, О.І.Пометун, Н. Суворова та інші.

За Л.В. Пироженко та О.І. Пометун, визначають умовну робочу класифікацію інтерактивних технологій за формами навчання (моделями), у яких реалізуються інтерактивні методи. Їх розподіляють на чотири групи залежно від мети заняття та форм організації діяльності студентів:

1.інтерактивні технології кооперованого навчання,

2.інтерактивні технології колективно – групового навчання,

3.технології ситуативного моделювання,

4.технології опрацювання дискусійних питань [2,с. 49].

Структура заняття з англійської мови із застосуванням інтерактивних технологій проходить в чотири етапи:

1) Підготовка. Цей етап передбачає організаційні моменти, такі як роздатковий матеріал, вирішення питань місця проведення та необхідних технічних засобів.

2) Вступ. На даному етапі важливі пояснення правил, мети, технічно сформоване завдання, розділення на групи, розподіл ролей та нагадування студентам про кількість відведеного на «гру» часу.

3) Проведення. Обов'язковим є обговорення заданих викладачем ситуацій, самостійний або груповий пошук рішень, формування відповідей .

4) Рефлексія та результати. Елементами даного етапу є обговорення результатів «гри», оцінювання, зворотній зв'язок [3, с.7-11].

У викладанні англійської мови варто використовувати методи, що стимулюють учнів до творчої, продуктивної праці, викликають прагнення до активних дій, спілкування і висловлювання власних думок

англійською мовою. Означеним вимогам найкраще відповідають саме інтерактивні методи навчання, які можна розглядати як творчі види діяльності, що дозволяють створювати ситуації мовленнєвої взаємодії, сприяють удосконаленню комунікативного досвіду учнів. Творчі комунікативні завдання можуть виконуватись у різних формах, зокрема *індивідуально та колективно* (*парна, групова робота*). Найбільш повно це виявляється під час проведення рольових тематичних ігор, проектної роботи, у процесі вирішення навчальних мовленнєвих ситуацій, змістом яких передбачається монологічне, діалогічне й полілогічне спілкування учасників навчального процесу. Види діяльності, що активно впроваджуються у процес навчання іноземних мов, переконливо свідчать про наявність тенденцій до використання розвиваючого навчання, переорієнтації його видів з предметного на процесуальний і мотиваційний аспекти [4, с. 31].

Обираючи певний інтерактивний метод, а саме “Interview”, “Round Table”, “Reflexive Circle”,“Hot summary”, “Project”, “Expert Groups”, “Dozens of questions”, “Excursion”, викладач формує у студентів відповідні навички. В додаток до цього, в результаті взаємодії спілкування відбувається взаємонавчання обох сторін.

На кожному з етапів уроку можна використовувати такі інтерактивні технології та вправи як:

Мотивація - «Незакінчені речення», «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Асоціативний кущ»

Актуалізація - «Мікрофон», «Гронування»

Засвоєння - «Ажурна пилка», «Займи позицію», «Ситуативне моделювання», «Акваріум», «Дискусія», навчальна гра

Закріплення - «Мікрофон», «Мозковий штурм», Метод «Прес», «Дерево рішень», «Займи позицію».

Запропоновані методи та їх складові можна результативно використовувати як на уроках засвоєння, так і застосування знань, умінь і навичок. Крім того, елементи інтерактивних технологій можна застосовувати одразу ж після викладу вчителем нового матеріалу, замість опитування, на уроках, які присвячені застосуванню знань, умінь і навичок.

Використання на уроці запропонованих інтерактивних технологій сприятиме: ефективному повторенню вивченої лексики, поповненню словникового запасу; глибокому засвоєнню навичок правильної артикуляції; розвиткові уваги, пам’яті, мислення; формуванню вмінь працювати в парах, групах тощо.

Під час таких занять граматичний матеріал засвоюється через спілкування, а не ізольовано. Цікаво, що вчені мають різні погляди щодо

того як привернути увагу учнів до граматики. Але загалом вважається, що граматику слід викладати комунікативно. Вони мають на увазі, що студенти повинні використовувати певні граматичні форми у змістовних контекстах. Таким чином, вони вивчають певні граматичні форми і можуть осягнути їх використання [5, с. 61–75].

Вивчення граматики включає у себе знання правил, які необхідні для розуміння самої мови, але учні не можуть вивчати граматику лише за допомогою правил. Комунікативний підхід спрямований на розвиток навичок говоріння та розуміння граматичних правил та їх використання в мові.

Комунікативна мета навчання граматики - допомогти учням користуватися цільовою мовою. Граматичні знання мають бути систематизовані, осмислені та безперешкодно використані у мовленні. У навчанні граматики свідомо слід враховувати і підсвідомі процеси учнів [6, с. 120–126].

Висновок. Основною метою навчання іноземної мови є формування в учнів комунікативної компетенції, яка передбачає вміння використовувати іноземну мову як засіб спілкування у різноманітних сферах життя. Комунікативний підхід є основою сучасного викладання іноземної мови. Головна мета викладача створити сприятливе середовище для набуття студентами комунікативної компетенції, оскільки мова йде не лише про знання мови, а й про здатність людини використовувати її для різних цілей та відповідно до ситуації. Основні принципи комунікативногопідходу включають здатність взаємодіяти та спілкуватися, працювати з відповідними, цікавими та цілеспрямованими матеріалами, обмінюватися та співпрацювати всередині аудиторії.

Список використаних джерел:

1. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Редько // Рідна школа. – 2011. – № 8-9. – С. 28-36.

2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. –К., 2004. –192 с.

3. Гін А. Безкровна атака: Технологія проведення навчального мозкового штурму: [Цікава і проста форма навчальної діяльності] // Завуч (Перше вересня). – 2000. - №8. – С.7-11.

4. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Редько // Рідна школа. – 2011. – № 8-9. – С. 28-36.

5. ChiuYing Wong, C., Barrea-Marlys, M. (2012). The Role of Grammar in Communicative Language Teaching: An Exploration of Second Language Teachers` Perceptions and Classroom Practices. Electronic Journal of Foreign Language Teaching **9 (1), 61-75. Retrieved**

from
https://pdfs.semanticscholar.org/d433/34c3198a9ca14aea60d6f605e51e0daaa423.pdf

6. Лазуткіна Ю. Граматичний аспект вивчення іноземної мови / Ю.Лазуткіна // Педагогічні науки. - 2014. - Вип. 61-62. - С. 120-126. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2014_61-62_21.

Пушик Наталія Василівна,
асистент кафедри перекладу та філології
Університет Короля Данила
м.Івано-Франківськ

РОЗУМІННЯ ЗМІСТУ ПРИ УСНОМУ ТА ПИСЬМОВОМУ ПЕРЕКЛАДІ

У наш час із стрімким розвитком науки і техніки все частіше ми спілкуємось та звертаємося до перекладу, який стає невід'ємною частиною нашого життя. Переклад— це діалог суб'єктів, культур, проникнення в світ "іншого", іншої культури. Надзвичайно важливо вірно розуміти й тлумачити значення слів і їхній зміст в різних мовах. Спілкування завжди являє собою двосторонній процес комунікації, де часто користуються двома різними мовами. Чим точнішими є методи пізнання комунікації, процесу перекладу, тим достовірніший результат ми отримуємо. Ось чому важливо дослідити не лише лінгвістичну частину науки про переклад, а й весь об'єкт перекладознавства загалом.

Перекладацька діяльність стала об'єктом наукових досліджень порівняно нещодавно. Перекладачі-практики разом із викладачами перекладу підтримують всебічні дослідження механізмів даної діяльності, оскільки це надасть можливість моделювати її шляхом спостереження й експериментів. Усний чи письмовий переклад є надзвичайно складною, кропіткою працею, яка вимагає значного обсягу різнопланових знань і творчого підходу. Він може максимально точно відтворювати інформацію, а може довільно її інтерпретувати, спотворюючи істинний зміст думки. Для фахівця варто сформувати низку взаємообумовлених компетентностей: мовні, професійні (технічні) та фонові (культурні). Знання мови, значний словниковий запас зовсім не гарантують точності перекладу, оскільки це не "конвертація" слів однієї мови в іншу, дану функцію в сучасному світі успішно виконують гаджети. Переклад — це відтворення не слів, а смислів. Часто важливу роль при передачі інформації відіграють тембр голосу, міміка. Ще важливо звернути увагу на те, що у багатьох мовах певне слово означає різні поняття і значення.

(Н-д: іменник ”реклама” значить “голосно кричати, вигукувати” і має на меті привертання уваги до чогось. В той час існує “реклама” та “рекламація”, що походять від латинського “reclamo” і означають “засудження, протест”). Нерідко висококваліфікований перекладач краще самого автора формулює думку, а для цього необхідно мати глибокі, різнопланові знання. Таким чином ми можемо стверджувати про тісний взаємозв’язок філології та філософії (герменевтики), оскільки ключову роль тут відіграє слово (поняття). Різні народи мають свою культуру, звичаї, традиції, мову, про які в сучасному світі, відбувається жвава комунікація, спілкування. Зауважимо, що спілкування є складним процесом обміну інформацією задля координації своїх дій. Важливо, здійснюючи переклад, визначати цільову авдиторію, підбираючи потрібні слова. Деякі вчені вважають, що особливу роль у розумінні тексту відіграє здатність людини використовувати знання про світ (фрейми, сценарії, когнітивні карти тощо), які дають змогу орієнтуватися у ситуації, добудовувати її, робити висновки щодо правдоподібності зображеного у тексті. Дослідження інших науковців свідчать, що окрім традиційних типів логічних міркувань (індукції і дедукції), перекладачі покладаються й на третій тип – абдукцію (чи ретродукцію). Використовуючи метод абдукції, перекладач розглядає еквівалент перекладу лише як можливість, гіпотезу, яка може бути підтверджена чи спростована шляхом подальшого пошуку [6, с.76], а іноді й інтуїцію та спробу проникнути в психо-емоційний стан продуцента.

В процесі спілкування, як вербального так і невербального, важливу функцію виконує мова, яка є засобом спілкування. Під даним поняттям ми розуміємо комбінацію певних знаків та складну систему словесного виразу думок, якій притаманні певні звукова та граматична будова і яка служить для спілкування між людьми [4 , с. 388]. Ряд вчених, серед яких В.фон Гумбольдт та О.Потебня, доводять, що мова — це не тільки система знаків, а й спосіб мислення. Саме в мові містяться знання багатьох поколінь, особливості їх світовідчуття та світорозуміння. Через мову ми презентуємо себе, розкриваємо свій світ. Складовим, основним значущим компонентом мови є слово, яке являється звуковим вираженням предмета, явища чи ідеї. Чим більше людина знає слів та краще володіє мовою, тим влучніше, точніше вона доносить свою думку, швидше досягає порозуміння. Кожне слово має своє поняття, "ім’я", де виокремлено і зафіксовано найбільш суттєві ознаки предмету, процесу чи явища, про яке йде мова. В процесі спілкування нерідко суб'єкти не знаходять порозуміння, оскільки вживаючи одні й ті ж слова включають у них різний зміст. Для цього необхідно здійснити "осмислення слів, що використовуються"[7, с.2]. Проблема полягає в правильному тлумаченні

(розумінні) та інтерпретації певного поняття, а для цього варто розуміти автора тексту. Перекласти текст — це, насамперед, відтворити дійсність, логіку того процесу, а не механічно перетворити слова. (Н-д: Перекладемо фразу, типову для англомовних метеорологічних зведень: Mist covered a calm sea in the Straits of Dover yesterday. Недосвічений перекладач перекладе її буквально, як "Туман покривав спокійне море в протоці Па–де–Кале". Однак такий переклад не буде сприйматися як метеозведення. Тут доречніше вжити "Вчора над протокою Па–де–Кале стояв туман. Море було спокійним." [8, с.12]). Варто зауважити факт, що між граматичними формами і синтаксичними конструкціями різних мов неможливо встановити такі відповідники, які б не залежали від їх лексичного значення. Можливо окреслити лише функціональні відповідники, які базуються на передачі майже одних і тих же граматичних значень. При визначенні граматичних відповідників необхідно враховувати лексичне наповнення і стилістичну функцію конструкції. (Н-д: I wanted to have done it myself. - Я хотіла було зробити це сама (у значенні "Я хотіла це зробити сама, але не зробила").

Переклад як процес полягає у творчому відтворенні специфічно організованої в тексті "картини світу" однієї мови засобами іншої, результатом чого стає паралельний перекладений текст. Він передає лише основну частину оригіналу, максимально наближену до оригінальної картини світу, бо при міжмовних трансформаціях частина інформації (переважно фонової) губиться [1, с. 157]. Німецький філософ Х.-Г. Гадамер наголошує, що розуміння є практичною дією, яка є наслідком інтерпретації. Інтерпретація має мовну, текстуальну форму, при цьому важливо бачити не тільки текст, а й контекст (реальну дійсність та стан) лінгвістичний чи ситуативний. Необхідно не тільки досконало володіти словниковим запасом, а й максимально точно відтворити його не спотворивши. Тут і проявляє себе "герменевтичне коло", у якому одна людина створює текст , а інша людина його читає, трактує, розуміє. Розуміння — це процес розумового конструювання, при якому на основі певних даних, наданих відправником, одержувач створює зображення повідомлення, яке підлягає передачі. Процес розуміння, вимагає такої ж або більшої активності з боку реципієнта. Ми здатні зрозуміти, коли є сформована загальна картина, уявлення про об'єкт і —навпаки. Розуміння проявляється в скоординованості через мову та емпатію (співпереживання).

Люди — соціальні істоти, які постійно взаємодіють із собі подібними та своїм оточенням. Їх спосіб буття зумовлений з постійно змінюваним контекстом, тому і переклад варто розглядати як відображення соціальної системи. Переклад, як процес, передає різні

способи буття, призводить до розуміння чи нерозуміння різних способів буття у світі. Це являє собою складне становище міжкультурного спілкування, і вказує на спілкування загалом. Тому, необхідно вивчати не тільки мову, а й культурне середовище суб'єкта мовлення. Таким чином ми утверджуємось і як професіонали, і глибше пізнавши іншого, пізнаємо себе, що забезпечує наш поступ.

Список використаних джерел

1. Єльцова, С. С. Еквівалентність та розуміння перекладу як творчого процесу / С. С. Єльцова // Университетская наука - 2017 : в 3 т. : тез. докл. междунар. науч.-техн. конф. (Мариуполь, 18-19 мая 2017 г.) / ГВУЗ "ПГТУ". – Мариуполь, 2017. – Т. 3. – С. 157.

2. Засєкін С. В. Психолінгвістичні універсалії перекладу художнього тексту : монографія / С. В. Засєкін. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 272 с.

3. Лановик М. Перекладознавчі проблеми компаративістики крізь призму літературознавчих теорій // Літературознавча компаративістика. — Тернопіль, 2002. — С. 272—309.

4. Новий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад.: Радченко І.О., Орлова О.М. - К.: ПП Голяка В.М., 2010. - 768с.

5. Селіванова О. Світ свідомості в мові / О. Селіванова // Проблеми перекладознавства. – Черкаси : 2012. – С. 445-470.

6. Тарнаева Л. П. Специфика когнитивных механизмов речевой деятельности переводчика : лингводидактический аспект / Л. П. Тарнаева // Вопросы современной науки и практики. Университет им. В. И. Вернадского. Сер. : Гуманитар. науки. – Тамбов, 2008. Т 1, №4(14). –С. 74–80.

Електронні ресурси:

7. Левчук-Керечук Н. Значення О. О. Потебні (1835-1891) як предтечі лінгвістичної думки XX століття [Електронний ресурс] / Н. Левчук-Керечук – Режим доступу до ресурсу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10101/Levchuk-kerechuk_O.O.Potebnya_i_filosofiya.pdf.

8. Теорія та практика перекладу [Електронний ресурс] // ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1211/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82.%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF.%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA.%D0%A2%D0%9F%D0%9F%20(%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86.)%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3..pdf

9. Context in translation: Definition, access and teamwork [Електронний ресурс]// The International Journal for Translation & Interpreting. - 2010. - Режим доступу до ресурсу: http://www.ttt.org/context/ContextInTranslation-body-published70.pdf

Рижий І.Б.,
к.е.н., доцент, професор
кафедри журналістики, реклами і
зв'язків з громадськістю
Університет Короля Данила

РОЛЬ ПР В ПРОСУВАННІ ПРОДУКТУ НА РИНКУ

Просування продукту на ринок, здавалося б, має досить очевидний сенс. До моменту просування - продукту немає на ринку, після закінчення процесу просування - починається збут товару. Все просто. Однак в цій простоті таїться чимало моментів, які, як показує досвід роботи з клієнтами, мало висвітлені в підручниках з маркетингу.

Дуже часто доводиться чути, що "просування" - це реклама або ж організація збуту продукту на новому ринку. У цьому твердженні є частка правди. Дійсно, кінцева мета просування - створення попиту на продукт і, відповідно, початок збуту. Але в такому спрощеному формулюванні не розкритий головний механізм створення попиту: чому люди не купували продукт раніше і раптом почали його купувати. Відповідь на це питання стосується не тільки функцій продукту, вигод споживача, але і глибоких психологічних механізмів вибору споживачем того чи іншого способу задоволення своїх потреб.

Сам переклад потреби в потребу в конкретному продукті і є маркетингово- психологічним змістом процесу просування продукту на ринок. Отже, для того, щоб прояснити, як інструменти PR можуть сприяти формуванню потреби, необхідно виявити потреби людини і механізми мотивації споживчої поведінки. Таким чином, просування - це процес створення у свідомості цільової аудиторії потреб, що мотивують поведінку людини для зняття дискомфорту від нереалізованості його потреби.

Виходячи з цього, маркетингово-психологічний сенс процесу просування можна виразити таким чином:

Перша мета: сформувати у потенційних споживачів таку якість впізнаваності ринкових продуктів, яка буде стимулювати споживчу

поведінку. Якщо споживач не знає категорію продукту, то завдання просування - створити споживче переконання в наявності певної потреби, що задовольняється споживанням продуктів нової категорії. Якщо споживач не відчує дискомфорту від нереалізованості реальної чи уявної потреби, то його увага ніколи не звернеться на абсолютно новий продукт невідомої йому категорії. Отже, завдання просування полягає не в інформуванні споживача про новий продукт, а в стимулюванні свідомості і підсвідомості споживача так, щоб він відчув дискомфорт через незадоволення якоїсь важливої для нього потреби.

Значить, перш ніж давати інформацію про абсолютно новий продукт, потрібно попередньо дати споживачеві інформацію про дискомфорт, який реально може виникнути, оскільки старі продукти не задовольняють вже його нужду. Якщо споживач повірить, що загроза незадоволення дійсно існує, у нього виникне потреба отримати інформацію про способи зняття напруги від нереалізованості потреби. На цьому етапі компанія завойовує довіру потенційного споживача тим, що виступає в ролі "щедрого вчителя", порадника споживача, в певному сенсі - турботливого опікуна.

Потенційні споживачі переймаються довірою до тих, хто щиро піклується про реалізацію їх потреб без явного прагнення до вигоди. Потім така довіра активно переходить на продукт, що представляється компанією в якості інструменту компенсації незадоволеної потреби. Якщо потреба дійсно не задоволена, то подібна комунікація дійсно є предметом PR. Якщо компанія фактично обманює споживача (таке у світовій практиці буває дуже часто), створюючи ілюзію загрози базовій нужді споживача, то це можна розцінювати, як чистої води маніпуляцію. У короткостроковому плані це часто приносить прибуток продукту нової категорії, в довгостроковому - є шляхом до краху.

Друга мета: сформувати у споживача попит на нові продукти відомої категорії. Це можна зробити, сформувавши почуття довіри до продуктів як до таких, які найбільше відповідають визнаним цінностям, стереотипам, стандартам споживача.

Оскільки стара категорія продукту міцна в свідомості споживача, то в даному випадку використовують всілякі PR-стратегії "приєднання" нового продукту до вже існуючих цінностей, образом яких є визнані символи таких цінностей. Наприклад, пиво "Чернігівське" (фактично новий для всеукраїнського ринку продукт старої категорії) просунулося на ринок багато в чому за рахунок приєднання до цінностей споживача, символом яких стали брати Клички.

На такому механізмі побудований весь комерційний спонсоринг. Довіра до нового продукту старої категорії завойовується саме тоді, коли

акцент у просуванні робиться не на раціональне (новизна продукту, аргументація переваг), а на чуттєве (асоціації, пов'язані з презентованим символом). Інструментарій PR в цьому випадку створює відчуття у споживача, що новий продукт заслуговує довіри, оскільки заслуговують довіру ті символи - цінності, в контексті яких цей продукт просувається на ринок.

Третя мета: сформувати довірчі відносини до продукту у каналів його розподілу. Цю задачу доводиться вирішувати, перш за все, творцям нових брендів і оптовикам.

У просуванні продуктів по каналах розподілу необхідно одночасно виконувати операції з просування продукту до кінцевого споживача і мотивування посередників, яким сам продукт не потрібен. Потрібен прибуток від перепродажу продукту. Відповідно, PR в даному випадку покликаний завоювати довіру як гарантований інструмент отримання комерційної вигоди посередника. При цьому фактично працюють рекомендаційні методики і репутація виробника продукту. Важливо дати посередникам інформацію, яка зніме у них тривогу, що новий продукт не буде користуватися попитом за заявленою ціною, переконати в стабільності відносин [2].

В процесі просування товару необхідно враховувати той факт, що в підсвідомості і свідомості споживача процес ідентифікації та оцінки продукту складається з декількох етапів. Коли споживач отримує першу інформацію, що сигналізує йому про те, що це саме той продукт, який може задовольнити його потребу, тоді в його підсвідомості і відбувається поетапна звірка.

Етап 1. Перше питання, яке ставить підсвідомість продукту: яку культуру в самому широкому сенсі являє продукт? В нашій голові сформовані досить стійкі стереотипи оцінки продуктів в зв'язку з їх приналежністю до певних культур. Наприклад, будь-який технологічний продукт, що має стосунок до японської культури, сприймається нами як такий, що заслуговує довіру. Японія у повоєнний час реальними діями сформувала у свідомості споживачів стійкий стереотип: "made in Japan" - технологічний продукт екстра-класу. Аналогічний стереотип пов'язаний і з німецькою культурою, англійською, американською та деякими іншими.

Етап 2. Друге питання більш конкретне стосовно культури: яку країну представляє продукт? Продукт, який представляє конкретну країну, що сформувала стереотип сприйняття її як постачальника якісних продуктів, несвідомо викликає довіру і навпаки. Ми говоримо про те, що машини, зібрані в країнах, що розвиваються це

низькостатусні машини, хоча їх фактична якість може бути високою. І ті ж машини, зібрані в західних країнах, викликають у нас довіру.

Етап 3. Якщо інформація пройшла цензуру цих двох етапів, підсвідомість ставить наступне питання: хто є компанією-виробником продукту? Якщо компанія створила про себе стереотип (імідж, репутацію) висококласної компанії, яка виробляє виключно якісну продукцію, то підсвідомість пропускає цю інформацію ще глибше, до наступного питання. Якщо компанія-виробник взагалі невідома або користується поганою репутацією навіть в країні, яка заслуговує на довіру , то інтерес до такого роду продукції у споживача згасає, і він переводить погляд на інший об'єкт. Наприклад, в останні роки в світі прокотилася хвиля банкрутств найбільших телекомунікаційних компаній, аудиторських фірм з багаторічною історією, енергетичних компаній-лідерів ринку (таких, як "Енрон"), які в значній мірі підірвали і авторитет, і довіру не тільки до себе, а й до країн, які вони представляють.

Етап 4. Якщо компанія-виробник продукції підсвідомо викликає довіру споживачів, то наступне питання споживача: хто продавець продукції? Споживач, особливо в нашій країні, навчений, що фірмова етикетка не є гарантією аутентичності продукції. І тільки тоді, коли в свідомості споживачів продукт пройшов цензуру всіх перерахованих питань, виникає установка на довірче сприйняття власне рекламної інформації про властивості продукту. Ілюстрацією такого підходу є наше сприйняття алкогольних продуктів. Навчений гірким досвідом український споживач прагне споживати алкоголь певних марок, купуючи їх у певних продавців, які гарантують, що напис на етикетці відповідає описаним якостям продукту [1].

Таким чином, місце PR в ланцюжку маркетингових комунікацій проявляється досить чітко. У просуванні продуктів відомої споживачеві категорії зусилля PR зосереджується на просуванні іміджу і ділової репутації виробника і продавця які найбільш ефективно задовольняють усвідомлені потреби споживача серед всіх конкурентів, що пропонують аналогічні продукти даної категорії.

У просуванні продуктів невідомої споживачеві категорії PR зосереджує зусилля на актуалізації страху цільової аудиторії в зв'язку з незадоволеністю певних потреб. Далі, коли така напруга в свідомості споживача виникає, PR-ник переводить фокус уваги споживача в потрібне йому русло - на продукт, презентований споживачеві як найбільш ефективний інструмент вирішення виниклої у споживача проблеми. Причому, сприйняття цього дискомфорту як проблеми, яку

можна вирішити за допомогою певного продукту або послуги - завдання першого етапу PR-кампанії.

Отже, PR в маркетинговому ланцюжку випереджає рекламу, як би готує свідомість споживача, формує установку на довірче сприйняття споживачем ключового рекламного послання. Невдача безлічі рекламних кампаній з просування різних продуктів дуже часто пов'язана з наступними причинами:

1. Реклама адресована споживачам, які не знають категорію, не довіряють операторам ринку, які пропонують продукт.

2. Споживач не відчуває занепокоєння, вважаючи, що всі його потреби задоволені наявним на ринку продуктом.

3. Реклама використовує ті канали інформації, яким споживач не довіряє. Як відомо, в значній мірі канал інформації про продукт і канал доставки продукту до споживача в його свідомості є елементом і проявом самого продукту, його візитівкою.

Висновок: PR в маркетингу виконує комунікативну функцію, яка сприяє поліпшенню сприйняття споживачем комерційних рекламних пропозицій з боку ринкового продукту як найбільш відповідних усвідомленим і неусвідомленим інтересам цільової аудиторії.

Список використаних джерел:

1. Джефкинс Ф., Ядин Д. Паблик рилейшнз/Пер. с англ. под. ред. Б.Л. Еремина М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 416 с.

2. Катлип, Скотт, М., Сентер, Аллен, Х., Брум, Глен, М. Паблик рилейшнз. Теория и практика. М.: Издательский дом “Вильямс”, 2005. 624 с.

3. Королько В.Г. Паблік рілейшнз. Наукові основи, методика, практикаК.: Видавничий дім “Скарби”, 2001. 400 с.

4.Королько В.Г., Некрасова О.В.Зв'язки з громадськістю. Наукові основи, методика, практика. Підручник, 3-тє вид. доп. і перероб. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 831 с

5.Кочубей Л. О. PR у політичній сфері: Підручник К.: ІПіЕНД, 2013. 472 с.

6. Почепцов Г.Г. Паблік рилейшнз. К.: “Знання”, КОО, 2004. 373 с.

7.Основи реклами і зв’язків із громадськістю: підручник / за заг. ред. В.Ф.Іванова, В.В.Різуна К.:Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. 431 с.

8. Примак Т.О. PR для менеджерів і маркетологів. Навчальний посібник рекомендовано МОН України К.:КНЕУ, 2013. 202 с.

Рось Зоряна Петрівна,
кандидат мистецтвознавства, доцент
Інститут мистецтв Прикарпатського
національного університету ім. В. Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна

ЗВ'ЯЗКИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВОГО ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА З НАРОДНОЮ ПІСНЕЮ

Вступ. Українська пісенна культура − одне з найцінніших духовних надбань народу за його багатовікову історію. Ставши невід'ємною складовою частиною кращих набутків світу, вона посіла в них справді визначне місце. Пісня – могутня зброя самозбереження народу, нації, мови. І наш народ тримав свою історію, культуру, мову в своїй пісні, передаючи її з покоління в покоління як найвищу цінність, бо вона несе в собі душу нації. Тому за радянської влади під Харковом в тридцятих роках і знищили 300 кобзарів, щоб знищити код нації, а в Сандормосі і Гулагах – освічену українську інтелігенцію.

Матеріали і методи. Розвитку вокального мистецтва естради як чинника культурного життя України присвятили свої дослідження В. Антонюк [1], О. Бойко [2], М. Мозговий [4], Т. Самая [5] та ін. Цікавим аспектом даної теми є вплив народної стилістики (специфічного виконавського колориту, мелодики, тембрового забарвлення) в контексті композиторського мислення при написанні авторських творів або супроводу до народної пісні. Ці проблеми розкрито у працях О. Бенч, С. Грици, І. Закуса та ін. Але комплексне вивчення впливів народної пісенності на сучасне естрадно-джазового мистецтво простежено частково і не стало предметом окремого наукового дослідження музикознавців.

Мета дослідження: зробити спробу окреслити вплив народної пісенності на сучасну українську пісенну естраду.

Епоху Відродження називають золотим століттям образотворчого мистецтва, дев'ятнадцяте – століттям літератури, а двадцяте – століттям естради. Ці визначення говорять не стільки про популярність того чи іншого виду творчості, скільки про його можливість точно відобразити світосприйняття епохи, її духовні цінності, надії та ілюзії. Естрада – це, перш за все, відкритість: акторського мистецтва, принципів зовнішнього оформлення, способів спілкування з публікою тощо. Однією з вагомих особливостей естради є соціальна мобільність, лаконізм, що дозволяє їй оперативно реагувати на будь-яку соціально важливу подію. Музиканти другої половини XX ст., відчуваючи тісний зв'язок зі слухачем, прагнули

до єднання з аудиторією, провокували її на безпосередню реакцію і ставили слухача в умови живого діалогу з музикою.

В аспекті національної специфіки естрадно-пісенна лірика завжди відзначалася прагненням її творців використовувати інтонаційний багаж «своєї» музики, в даному випадку – народної пісні. У існуючих системах інтонаційного синтезу естрадна пісня близька як до народної пісні, так і до професійної та напівпрофесійної романсової культури, яка існувала з XIX століття у двох основних варіантах: як романсова творчість професійних композиторів і як творчість представників міської інтелігенції. Напівпрофесійна, демократична сфера романсу і пісні існувала переважно в усній традиції, представляючи собою особливий різновид пісенного фольклору. Відмінною особливістю останнього, разом з усною природою, є імпровізаційний характер побутування, поєднання селянської протяжно-пісенної мелодики з «чуттєвими» інтонаціями міського сентиментально-ліричного романсу, з яскраво вираженою гомофонно-гармонічною основою. Ладові інтонації фольклору, які в процесі сприйняття є звичними для слуху масової аудиторії, стають для пісенної естради базовими і виступають у ролі своєрідних інтонаційних парадигм.

Щодо сучасності, то за законами шоу-бізнесу естрадна пісня істотно змінилася в галузі засобів художньої виразності – від співвідношення і якості зв'язку слова і музики до використання ладо-гармонійних, фактурно-тембрових і артикуляційно-динамічних засобів і прийомів.

Відомо, що сучасне музичне мистецтво це – класика, рок, джаз і поп-музика, які складають головні гілки музичної культури другої половини XX ст. У них є спільна основа – традиції фольклору. Народна музика незмінно підтримувала творчі пошуки професійних музикантів, хоча самі вони не завжди це усвідомлювали. Композитори-класики XIX ст. працювали в основному з міським фольклором, а XX ст. відкрило сільську народну музику, її драматизм і незвичну гостроту звучання. Система мислення, виявлена у старовинному фольклорі, була співзвучною трагічному духовному досвіду сучасної людини. Пошуки в цьому напрямку вплинули на виникнення в 50-х роках рок-музики. Але ця культура ніколи не пов'язувала себе з конкретними національними традиціями: мова року інтернаціональна і направлена на об'єднання людей різного походження і світогляду. Але якщо рок-музика говорить від імені інтернаціональної аудиторії, то джазова культура довгий час була голосом конкретного етнічного середовища, в якій вплив фольклорних традицій відчувався сильніше ніж в році. Важливою сферою музичного життя цього періоду стала і поп-музика – складний комплекс популярних музичних направлень та індустрії розваг.

Звичайно, найпоширенішим жанром поп-музики стала естрадна пісня, бо ніколи раніше потреба людей в ній не була такою гострою. Естрадна пісня, як і пісня взагалі, підпорядковується законам національної специфіки, містить як «стабільний», на думку О. Соколова, жанр національної культури, на відміну від «мобільних» танців, так і стійкі ознаки тієї чи іншої музичної ментальності [18, с. 13].

Огляд розвитку естрадно-джазового мистецтва в Україні у його зв'язках з народною піснею можна дослідити на основі творчого доробку виконавців і композиторів, які реалізували в цих жанрах свою фантазію, індивідуальність, національний характер, менталітет, темперамент тощо. Використовуючи стилістику народної пісенності, українські музиканти мали можливість збагатити світову естрадно-джазову музику новими кольорами та відтінками, а саме: застосуванням загальноприйнятих форм естрадно-джазових зразків до народної пісні, подачею народної теми у новому стилі (свінг, балада, реггі, афро, боса-нова та ін.), застосовуючи ритмічні особливості та гармонізацію даного стилю; використовуючи народну тему як основну великої композиції, що розвивається за принципами класичної та сучасної музики (наприклад, головної партії), дописуючи побічні партії, розвиваючи початкову народну тему в різних частинах; застосуванням тембрального забарвлення шляхом використання народних інструментів (бубна, скрипки, козобаса, бандури, різних сопілок, флояри, цимбал та ін.), поєднуючи їх з класичними та електронними інструментами; використанням народних ладів, характерних ладових альтерацій та типових для народної музики метро-ритмів (вальсу, польки, коломийки тощо); гармонізуючи народні теми за принципами класичної та сучасної гармонії з використанням сучасних та модних ритмів (acid, фанк тощо).

Висновки. 1. Українська пісенна естрада являє собою феномен, що йде своїм корінням із традиції фольклорної і професійної культури нашого народу. Естрадна пісня, особливими ознаками якої стали імпровізаційність, лаконізм і соціальна мобільність, а також вбудованість у систему комерційної маскультури, з можливістю індивідуальних творчих знахідок в галузі виконавства, стала найпоширенішим жанром сучасної поп-музики. 2. Українська естрадна пісня набула свого неповторного стилістичного «обличчя», асимілюючи найкращі традиції зарубіжної музики, «легку» українську музику минулого (популярну класику), різноманітні жанри і форми музичного побуту, а також по-особливому втілила фольклорні та побутові традиції різних регіонів України з їх оригінальною пісенно-танцювальною музикою. 3. У всіх своїх варіантах естрадна пісня містить низку сталих ознак, зокрема: 1) акцент на кантиленність; 2) перевага мелодизму над метро-ритмікою, що

не виключає широкого побутування пісень-танців; 3) яскравість і доступність інтонаційних формул; 4) роль співака-соліста як співавтора; 5) перевага строфічної структури. 5. Вплив українського музичного фольклору на українську пісенну естраду виявляється як в інтонаційній складовій, так і в її жанрових різновидах. Інтонаційні витоки української естрадної пісні представлені як певні «ритмо-ладопоспівки», які обов'язково присутні в будь-якій національній естрадно-пісенній культурі. Також розширюється інтонаційне «поле» жанру за рахунок освоєння сучасної стилістики рок-, джаз- і поп-гуртів асимільованої на українському підґрунті. Щодо існування жанрових стилів можна виділити наступне: естрадна лірична пісня концертного типу, авторська напівпрофесійна пісня бардів, нові молодіжні варіанти естрадно-пісенного жанрового стилю тощо.

Література:

1. Антонюк В. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: Монографія / В. Антонюк. – Видання друге, перероблене і доповнене. – К.: Українська ідея, 2001. – 144 с.

2. Бобул І. Жанрові форми та стильові конотації вокально-естрадного виконавства в музичній культурі України кінця ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. … канд. мистецтвозн. : 26.00.01 – Теорія та історія культури. Київ, 2018. 23 с.

3. Бойко О. Українська масова музика: етапи розвитку, національні особливості : дис. … канд. мистецтвозн. : 17.00.03 – Музичне мистецтво. Київ, 2017. 215 с.

4. Мозговий М. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні : автореф. дис. … канд. мисте¬цтвозн. : 17.00.01 – Теорія та історія культури. Київ, 2007. 20 с.

5. Самая Т. Вокальне мистецтво естради як чинник культурного життя України другої половини ХХ – початку ХХІ століття : дис. … канд. мистецтвозн. : 26.00.01 – Теорія та історія культури. Київ, 2017. 199 с.

6. Фільц Б. М. Гармонія солоспіву / Б. М. Фільц. – Київ : Наук. думка, 1979. – 192 с.

Стисло О. В.,
викладач кафедри інформаційних технологій та програмної інженерії
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

Стисло Т. Р.,
викладач кафедри інформаційних технологій та програмної інженерії
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ OFFICE 365: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ В СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

Хмарні технології – це кардинально новий сервіс, який дозволяє віддалено використовувати засоби обробки і зберігання даних.

Сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього інформаційних технологій, які прийшли в усі сфери людської діяльності, забезпечують поширення інформаційних потоків в суспільстві, утворюючи глобальний інформаційний простір. Вони швидко перетворилися на життєво важливий стимул розвитку не тільки світової економіки, а й інших сфер людської діяльності. Можна з впевненістю сказати, що за останні роки викладачі та студенти дедалі частіше використовують різні Інтернет сервіси. Це означає, що для всіх ВНЗ виникла необхідність використовувати найновіші технології, завдяки яких забезпечується рівний доступ до освіти, і саме вони можуть забезпечити багатьох людей високоякісною освітою.

Згідно даних в Україні за період від 2000 до 2018 року кількість Інтернет користувачів зросла до 75% . Тому , педагоги та студенти надають перевагу мережі Інтернет для вирішення життєвих практичних завдань: вербальна комунікація, обмін навчальними матеріалами.

Для найбільш продуктивної комунікації між студентом і викладачем використовуються хмарні середовища. Світовий досвід свідчить про перспективність хмарних середовищ та їх використання в системі освіти [2]. Хмарні середовища дають можливість на співпрацю та співробітництво з метою участі в навчально-виховному процесі студентів або ж з метою забезпечення ефективності у досягненні цілей викладачів. Хмарні середовища (рис.1) дозволяють користуватися своїми послугами не залежно від місця перебування користувачів та пристроїв, які використовуються (телефон, планшет, ноутбук, ПК).

Рис.1. Хмарне середовище

На даний час набирає популярність такий сервіс як Office 365 (рис.3). Це набір служб, які дають змогу працювати спільно над навчальними матеріалами та надавати до них доступ. Даний сервіс містить такі компоненти: Office Online (Word, PowerPoint, Excel і OneNote), сховище OneDrive обсягом 1 ТБ, Yammer та сайти SharePoint.

Найближчим конкурентом Office 365 є сервіси Google Docs/Google Apps, які Google пропонує з 2006 року. За даними самої Google, на червень 2011 ним користуються понад 3 млн компаній (рис.2).

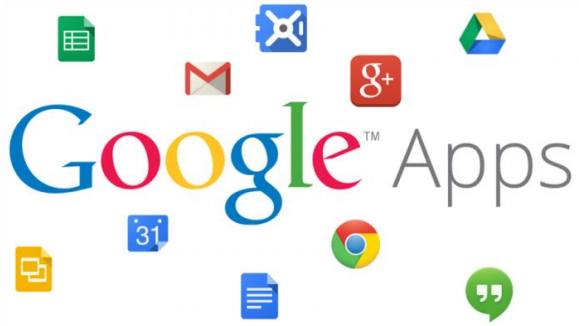

Рис.2. Google Apps

Рис.3. Office 365

Завдяки відкритій системі ,безпечності і надійності Office 365 є ідеальною платформою для навчання. Конкретно для викладачів «Офіс» забезпечує зворотній зв'язок в режимі реального часу , навчальні коригування, створення матеріалів по лекціях , узгодження навчального плану та перегляд даних щодо продуктивності студентів [1]. За допомогою Skype, Lync, Zoom студенти можуть слухати лекції в онлайн режимі, обмінюватися інформацією, з'єднуватися з групами та викладачами безпосередньо [3].

Серед значних переваг Office 365 є:

- зручність та легкість у використанні;
- немає необхідності у потужних комп'ютерах;
- менше витрат на закупівлю програмного забезпечення і його систематичне оновлення;
- відсутність піратства;
- необмежений обсяг збереження даних (масштабованість);
- доступність з різних пристроїв і відсутня прив'язка до робочого місця;
- забезпечення захисту даних від втрат та виконання багатьох видів навчальної діяльності;
- спільна робота над документами;

Недоліком даного сервісу можна вважати його ціновий діапазон. Проте компанія Майкрософт робить знижки на покупку Office 365 для університетів та інших навчальних закладів.

Висновок

За останні роки масштаби впровадження хмарних технологій в освіті стрімко зростають. Тому, можна з впевненістю сказати, що Office 365 є найперспективнішим хмарним середовищем для використання його у вищих навчальних закладах. Саме «Офіс» дозволяє підготувати студентів до співпраці в глобальному, взаємопов'язаному світі. Багато шкіл і університетів використовують сервіси від Майкрософт. Для прикладу можна навести проект «Національна медіа-освіта», який реалізовується в Німеччині та здійснюється на основі Office365.

Список використаних джерел:

1. Семеріков С. О. Хмарні технології навчання: витоки / О. М. Маркова, С. О. Семеріков, А. М. Стрюк // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – No2 (46). – С. 29-44. – Режим доступу до журн.: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1234/916#.VfFO4NLtmko

2. СейдаметоваЗ.С. Облачные сервисы в образовании /З.С.Сейдаметова, С. Н. Сейтвелиева // Информационные технологии в образовании. – 2011. – No9. – С. 105–111.

3. Шишкіна М. П. Хмаро орієнтоване освітнє середовище навчального закладу: сучасний стан і перспективи розвитку досліджень [Електронний ресурс] / М. П. Шишкіна, М. В. Попель // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – No5 (37). – С. 66-80. – Режим доступу до журн.: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/903/676.

Толошняк Наталія,
кандидат мистецтвознавства, доцент
Університет Короля Данила

СПІВЕЦЬ КАРПАТСЬКИХ ГІР: ТВОРЧА ПОСТАТЬ РОМАНА ДОЛЧУКА

Чарівний край Карпатських гір, дзвінких струмків, променистого сонця і яскраво-синього неба надзвичайно щедрий на таланти. Однак не всі імена обдарованих людей відомі широкому колу шанувальників музичного мистецтва, і серед них творча постать Романа Долчука – чудового музиканта, наполегливого митця-диригента, чуйного, вдумливого, творчо мислячого педагога.

Роман Олексійович Долчук народився 12 серпня 1942р. у мальовничому куточку Івано-Франківської (Станіславівської) області – селі Ямниця у родині місцевого ткача де й здобув середню освіту (1949-1959 роки). Краса рідного краю, давні традиції української хорового мистецтва – вічного мірила культури українського народу вплинули на вибір молодим юнаком майбутнього фаху. У 1958 році Роман поступає на диригентське відділення Станіславського музичного училища (тепер Івано-Франківське музичне училище ім. Д.Січинського). Велику роль у становленні Романа як майбутнього хормейстера-диригента відіграли знані музиканти, викладачі музичного училища – Богдан Катамай, Андрій Ставничий, Віктор Бородін, Юлія Вербицька, Юрій Гордєєв. Саме їм Роман завдячує високому рівню своєї професійної підготовки, міцній теоретичній базі, пильному плеканню народного хорового співу, глибинному знанню рідної культури і традицій народної музики.

Удосконалення здобутих професійних навичок Романа Долчука продовжувалося у стінах Львівської державної консерваторії ім. М.В.Лисенка (1966-1970). Молодий музикант наполегливо навчався у

метрів Музичної Alma mater професорів: Михайла Антківа (диригування), Євгена Вахняка (хоровий клас), Євгена Козака (гармонія), Анатолія Кос-Анатольського (поліфонія), Станіслава Людкевича (народна творчість).

Практична перевірка знань і навичок Романа Долчука, як викладача хорових дисциплін, відбулася на кафедрі співу і диригування Івано-Франківського державного педагогічного інституту. У цьому навчальному закладі, із незначною перервою, він працював з 1970року до останніх днів свого життя (11 вересня 2011 року від тяжкої хвороби Р.Долчук помер).

Упродовж усієї педагогічної діяльності Роман Долчук поєднує працю викладача із творчою роботою хормейстера у різних колективах. Довгі роки він керував аматорськими колективами – народною хоровою капелою «Верховина» (м. Долина), капелою Солотвинського лісокомбінату, Ямницькою капелою «Дзвін». За плідну педагогічну та творчу діяльність у розвої народного хорового співу і пропаганди української пісні Р.Долчуку у 1996 році було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України», у 1998 році – вчене звання доцент кафедри співу і диригування Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника, а у 2011 році він був нагороджений медаллю «За подвижництво у хоровій справі».

Плідна педагогічна і виховна робота Романа Долчука завжди поєднувалася із прагненням до творчої та науково-теоретичної діяльності. За час роботи у вузі ним були видані збірники хорових творів «Зродились ми» (Тисмениця, 1995), «30 років з Ямницьким хором» (Львів, 1994), «Хорові та вокальні ансамблі» (Івано-Франківськ, 1998), «Будьмо добрими» (2008). У 2018 році (вже після смерті) був виданий збірник вокально-хорових творів «Горить моє серце» (Івано-Франківськ, упорядник Лідія Шегда).

Методичний та педагогічний досвід Р.Долчука знайшов своє науково-практичне втілення у його методичних посібниках: «Примірна тематика з хорового класу та практикуму по керуванню хором» (Івано-Франківськ, 1997) і «Теоретичні основи вокальної роботи в хоровому класі» (Івано-Франківськ, 1998); навчальних посібниках – «Хорове аранжування» (Івано-Франківськ, 2008) і «Хрестоматія духовної музики України» ч. І у співавторстві В.Доронюка та Л.Шегди (Івано-Франківськ, 2011).

Вокально-хоровий репертуар виданих збірників різноплановий як за жанрами музичних творів, так і за тематикою, образною сферою, засобами художньої виразності та виконавським складом. Це духовні твори, обробки народних пісень (українських, німецьких), обробки стрілецьких пісень і пісень УПА, аранжування відомих авторських пісень

українських композиторів, а також оригінальні вокальні та хорові композиції.

Духовна музика Романа Долчука представлена літургійними піснями: «Єдинородний Сину», «Святий Боже», «Алілуя», «Отче наш», «Марія, Діво Пресвята» . Всі ці твори написані для мішаного хору a capella. У літургійних піснях автор дотримується традицій хорового викладу, який властивий творам вітчизняних композиторів початку XX століття, де панує стрункa колонада акордово-гармонічного викладу із властивими для українсько пісенності терцовою второю, розвитком хорових партій паралельними тризвуками та секстакордами при самостійному функційному басовому голосі.

Значне місце в творчості Р.Долчука належить обробкам народних пісень (понад 50). Жанровий спектр обробок надзвичайно широкий. Це обробки обрядових («Бог предвічний», «Нині Адаме», «Радість нам ся явила», «Не плач Рахиле» та ін.); історичних («Дума про Чепігу і Головатого», «За байраком, байрак», «Руїна», «Непомщений базар»), ліричних («Чогось мені чудно», «Кажуть люди, що щаслива») пісень.

Хоровий стиль обробок та аранжувань Романа Долчука відзначається більшою різноманітністю у засобах музичної виразності, витонченим голосоведінням, професійним знанням тембральних і регістрових можливостей хорового ансамблю. У своїх обробках композитор творчо поєднує прийоми гетерофонії, народного багатоголосся та професійної поліфонії.

Особливо слід відзначити оригінальні твори митця, його вокальні й хорові композиції. Тематика та образно-емоційний стрій оригінальних творів складний і різноманітний. Роман Долчук у своїх творах звертається до поезії як класиків української літератури – Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки так і до зразків світової літератури – Генріха Гейне. Значне місце у його творчих уподобаннях займає поезія сучасників – Дмитра Павличка, Іллі Бердника, Степана Пушика, Миколи Сингаївського, Ярослава Ткачівського та ін.. Серед авторських творів вирізняються хори «Гей, піду я в ті зелені гори» (сл. Лесі Українки), «Не потурай» на слова В. Мальованого, «Пісня борців» (сл. Лесі Українки), «Як ми зустрілися весною» (сл. Д. Павличка), «Дівочий сон» (сл. Д. Луценка), кантата для хору, соліста у супроводі фортепіано «Скажи, що правда оживе» (сл. Т. Шевченка).

Музична мова оригінальних вокальних та хорових творів митця інтонаційно багата, мелодично виразна, емоційно насичена, яскраво відтворює образний зміст вірша. Роман Долчук дотримується узагальненого принципу передачі настроєвої сфери поетичного тексту.

Отже, творчий доробок представляє нам особистість митця, обдарованого музичним талантом, глибоким і широким світосприйняттям, особистість, яка привертає до себе увагу самостійністю суджень, несподіваністю рішень і яка прагне до найкращого результату. Усе це характеризує творчо мислячого музиканта, диригента-практика і композитора–аматора Романа Долчука.

Література

1. «Без пісень нема життя…» (До 40-річчя заснування музичного факультету Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника). Музично-краєзнавчий альманах. – Івано-Франківськ. Гостинець. 2006. 140 с.
2. Постолянюк Р. Наш маестро. Ямниця. 2 (21) листопада. 2015. С.3.
3. Шегда Л. Від упорядника //Долчук Р.О. «Горить моє серце»: вокально-хорові твори. Івано-Франківськ. 2011. 80 с.

Фединяк Ірина Ігорівна,
асистент кафедри філології та перекладу
Університет Короля Данила

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ У СФЕРІ ІТ

Прискорені темпи розвитку світового ринку інформаційних технологій (ІТ), без застосування яких практично неможливі сьогодні зростання і просування перспективних компаній, роблять сферу ІТ однією з найбільш потрібних галузей перекладацької діяльності, оскільки більшість інноваційних програмних продуктів створюються англійською мовою.

Актуальність. Вивчення системної організації словникового складу мови належить до одного з найактуальніших напрямків сучасних лінгвістичних вчень. Актуальність тез доповіді визначається необхідністю подальшого вивчення шляхів перекладу термінів у сфері інформаційних технологій, що є одним із завдань лінгвостилістики та перекладознавства сьогодення.

Мета – назвати основні способи перекладу термінів у сфері інформаційних технологій.

Переклад термінів сфери ІТ вже був об'єктом дослідження С. Єлісєєвої, І. Кучман, Н. Монарцик та інших лінгвістів, але при саме при

аналізі способів перекладу термінів у сфері інформаційних технологій ми опиралися на базові положення теорії перекладу А. Вежбицкої, К. Катфорда, Т. Кияка, В. Комісарова, І. Корунця та інших мовознавців.

Зростання знань людини про оточуючий її світ, розвиток ідей і їх зміна, викликає зростання кількості слів у мові. Також потребує найменування і кожне нове наукове відкриття, бо воно є засобом вираження логічної уяви про те чи інше поняття. Цей процес викликає також численні зміни значень існуючих слів.

Як слушно зауважує І. Кучман, терміни відрізняються від слів загальнонародної мови тим, що вони виражають та формують професійні поняття, зміст яких, відображений в їх дефініціях, визначається в системі понять відповідної сфери [4, с. 164]. «Про термін можна говорити лише в тій мірі, в якій він парадигматично є членом системи термінів, а в мові виступає в спеціальному професійному контексті: тільки в цих умовах він може володіти властивостями однозначності та точності» [3, с. 44].

Характерною особливістю терміна як слова у називній функції спеціального поняття, – за словами К. Скиби, – є його належність до двох систем. Термін – член певної термінологічної системи, яка відображає систему понять даної науки. Як лексична одиниця, термін входить в лексико-семантичну систему мови, де займає певне місце серед інших одиниць цього рівня на основі своїх мовних характеристик [2].

«Переклад як термін має полісемантичну природу, його найбільш розповсюджене і здебільшого узагальнююче значення пов'язують з процесом передачі значення/змісту слова, групи слів, речення або уривку з мови оригіналу на мову перекладу. Поняття «переклад» можна визначити наступним чином: заміна текстового матеріалу однієї мові (мови оригіналу) еквівалентним текстовим матеріалом іншої мови (мови перекладу). Головною метою будь-якого перекладу – є досягнення адекватності. Адекватність – це вичерпна передача смислового змісту оригіналу і повна функціонально-стилістична відповідність йому» [3].

Мовознавці відмітили, що при перекладі, крім проблем із відтворенням стилістичних фігур, може спостерігатися різнобій «мовних картин світу» для різних (особливо генеалогічно віддалених) мов. Заповнення подібних смислових прогалин чи невідповідностей часто культурного характеру виключає використання суто формальних відповідників. Замість них перекладач застосовує функціональні відповідники, які можуть призвести до трансформацій тексту, що ґрунтуються не стільки на глибинному, як на номінативному і комунікативному синтаксисі.

Показово, що термінологія сфери ІТ – виключно технічна, оскільки представляє собою лексику, що відноситься до технічного забезпечення роботи в мережі чи роботи з інформацією загалом. Термінологія ІТ може входити до складу термінології Інтернет, однак термінологія Інтернет не може повністю входити до складу термінології ІТ.

І у випадку, коли термін ще не увійшов до вживання у певну галузь науки чи техніки у мові перекладу і ще тільки потребує свого тлумачення, найчастіше використовується описовий переклад, який полягає у заміні оригінальних слів словосполученнями, які використовуються у мові перекладу з адекватним збереженням їхнього змісту.

Для здійснення адекватного описового перекладу необхідно добре знати предметну сферу тексту, що перекладається для того, щоб правильно розкрити зміст позначеного терміном поняття.

Еквівалентний вид перекладу англійських комп'ютерних термінів – є доволі поширеним у перекладацькій практиці. Він використовується тоді, коли значення англійського терміну повністю відповідає змісту українського.

Лінгвіст Є. Долинський, аналізуючи термінологічну систему сфери інформаційних технологій, пропонує перш за все, звертати увагу на такі її особливості: «комп'ютерна термінологія у своєму функціонуванні і словотворі підпорядкована мовним законам. Зокрема, найпоширенішими способами словотворення у комп'ютерній лексиці є афіксальний, безафіксний, а також лексико-семантичний; для комп'ютерної лексики характерне застосування мовної гри і засобів мовної експресії; причини запозичення з англійської мови зумовлені розвитком комп'ютерних технологій в англомовних країнах, а саме – у США» [2].

Сьогодні мовознавці-практики серед джерел поповнення термінології сфери ІТ до продуктивних відносять наступні: афіксація, словоскладання, конверсія – афіксальний засіб словотвору внаслідок переходу даної основи в іншу парадигму словозміни, реверсія або зворотній словотвір – процес у якому деривація нових слів відбувається завдяки втраті афікса наявного прототипу, контамінація – виникнення нового слова, його форми чи виразу внаслідок зближення, поєднання частин двох подібних слів, форм, виразів скорочення.

Тому можна стверджувати, що в сучасній англійській мові основним способом термінотворення у комп'ютерній галузі залишається морфологічна абревіація. У свою чергу, в українській мові сьогодення продуктивними способами словотворення у терміносистемі ІТ-галузі

дослідники називають суфіксацію, юкстапозицію та композицію. Нові терміни утворюються на основі як питомих, так і запозичених елементів.

Зазвичай переклади відбуваються шляхом повного копіювання англомовного написання терміну. Для прикладу можемо навести наступні назви: CLIPS, COOL, ART*Inference, LIPS, що не підлягають перекладу і є незмінними або які супроводжуються певними пояснювальними словами. У свою чергу, слова programming language, interface перекладаються завдяки використанню семантичних еквівалентів, що існують в українській мові, тому перекладачу не становитиме труднощів повністю зрозуміти зміст і перекласти ці терміни. У випадку, коли вже існує переклад того чи іншого терміну, слід використовувати саме його, незважаючи на те, згідно із якою моделлю він побудований. Як відомо, лінгвістична теорія перекладу являє собою двосторонню, дескриптивно-прескриптивну дисципліну, в якій головним є дескриптивний аспект [1].

Для інтерпретації англомовних комп'ютерних термінів та породження на цій підставі українських відповідників використовуються такі найуживаніші способи перекладу: адаптоване транскодування, транслітерація, транскрипція, калькування, описовий переклад.

І хоча англійська мова залишається інтернаціональною, актуальним залишається питання про забезпечення міжкультурної комунікації та збереження національних мов і їх презентації у Інтернеті. Одним із механізмів реалізації цього питання є переклад.

Висновки. Підводячи підсумки варто наголосити, що інформаційні технології сьогодні стають невід'ємною частиною культури суспільства. Їх специфіка полягає в тому, що це не просто значні технічні винаходи, але вже й важливе соціальне явище. Так, технології перестають бути суто технічною професійною сферою, всі члени суспільства так чи інакше залучені до цією діяльності, мова Інтернету використовується вже і поза межами віртуального простору. Окрім цього, більшість термінів відразу ж входять у повсякденне вживання, перестають бути лексикою вузького кола спеціалістів.

Враховуючи сказане вище, підкреслимо, що перекладачеві необхідно розумітися у даній галузі науки та техніки для досягнення якісного перекладу. Особливість мови комп'ютерних технологій часом викликає серйозні ускладнення, а тому саме перекладач має володіти не лише технічною стороною питання, але й бути обізнаним із усіма тонкощами даної сфери, щоб звільнити себе від зайвого пошуку еквівалентів, якихось абстрактних явищ, скорочень та абревіатур.

Список використаних джерел:

1. Єлісєєва С. В. Переклад і локалізація у сфері інформаційних технологій. URL: http: // www.linguistics.chdu.edu.ua/article/view/87358
2. Інформаційні технології у професійній діяльності перекладача: навчальний посібник з інформаційних технологій / За ред. Є. Долинського, К. М. Скиби. Хмельницький : ХНУ, 2016. 196 с. URL: http://translator-ikt.at.ua/posibnik_ikt-19.04.2016_dolinskij.pdf
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця : Нова книга, 2010. 196 с.
4. Кучман І. Переклад англійських термінів у галузі комп'ютерних технологій. *Вісник Житомир. держ. ун-ту імені Івана Франка*. 2005. № 23. С. 164-166.
5. Монарцик Н. Специфіка перекладу англомовних термінів галузі комп'ютерних наук. *Вісник Луганськ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. 2005. № 10. С. 25-32.

В. М. Фінів,
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри перекладу та філології
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Загальнолюдські цінності – життя, здоров'я, любов, освіта, праця, мир, краса, Батьківщина, добробут і самодостатність людини – неодноразово ставали предметом наукових зацікавлень різних сфер наукового пізнання. Моральні, естетичні, економічні, правові та інші цінності характеризують особистість, а їх розвиток є основним завданням гуманістичної педагогіки [1, с. 15]. У цьому аспекті прикметним видається інтерпретація сенсу людського буття – тих цінностей, які реалізують люди у своїх вчинках. Людина як соціальна істота створює свою власну систему цінностей, свій світогляд, свою картину світу. Як правило, її також компілюють такі вторинні фактори як гасла, стереотипи і забобони. Великою мірою людина будує свою систему цінностей на підставі орієнтирів, які пропагуються соціумом, політичною системою, і в подібному випадку важко говорити про усвідомлення сенсу життя. Першочерговим завданням педагога (філолога

зокрема) є сприяння розвиткові студента як особистості та пріоритету для суспільства, його талантів, інтелектуальних, творчих здібностей, формування необхідних для самореалізації компетентностей, виховання свідомих, відповідальних громадян, які здатні спрямовувати свою діяльність на користь іншим людям і суспільству, збагачення в такому аспекті інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу.

Позиція людини стосовно явищ дійсності є зумовлюється змістом її ціннісних орієнтацій. Оскільки формами прояву цінностей є навчання, спілкування, професійна діяльність, праця, спорт, дослідницька діяльність, зазначимо, що в результаті педагогічного впливу на особистість, можна налаштувати її на активне формування життєвого самовдосконалення згідно з моральними та пізнавальними цінностями, пов'язаними з майбутньою професією [4, с. 102]. На думку В. Лозової, цьому сприяють такі методологічні підходи до навчального процесу:

А) **гуманізація**, що передбачає не лише вивчення дисципліни гуманітарного циклу , які наповнюють зміст освітнього процесу проблемами людини, а й духовно – особистісну спрямованість кожного навчального предмета, формування відповідних взаємин у парадигмі «викладач – студент», «студент – студент» на основі поваги до людини, довіри, доброти, чуйності, уваги, співчуття, віри у позитивність її дій;

Б) **аксіологічний підхід** дозволяє вивчати явища з точки зору оцінності, тобто виявлення їх можливостей задовольняти потреби людини, розв'язувати завдання гуманізації суспільства. Людина розглядається як найвища цінність суспільства, а такі цінності як життя, здоров'я, любов, освіта, праця, мир, краса, Батьківщина завжди привертали увагу людей, а їхній розвиток – основне завдання гуманістичної педагогіки. Таким чином, завдання викладача-філолога – правильне формування оцінок у вихованців в аспекті кореляції «+/–«;

В) **особистісний підхід** вимагає визнання особистості як продукту соціального розвитку, носія культури, її унікальності, інтелектуальної і моральної свободи, права на повагу. Зазначений підхід передбачає опору на природний процес саморозвитку здібностей, самовизначення, самореалізацію, самоутвердження, створення для цього відповідних умов. Викладач української мови, втілюючи інтеграцію здібностей групи, зобов'язаний, окрім того, сприяти індивідуалізації студентів;

Г) **діяльнісний підхід** спроектований на організацію діяльності суб'єкта (студента), у якій він був би активним у пізнанні, праці,спілкуванні, своєму розвитку. Особистісний і діяльнісний підходи знаходяться в діалектичній єдності, тому що особистість виступає в якості суб'єкта діяльності, котра поряд з іншими факторами, визначає

особистісний розвиток людини. На наше переконання, реалізуючи діяльнісний підхід, викладач-філолог змушений мотивувати студентів;

Ґ) в основі **ресурсного підходу** – організація навчання, орієнтованого на пошуки і розвиток потенціальних можливостей кожного студента. Ресурс визначається як сукупність об'єктивно наявних умов і засобів, необхідних для реалізації потенційних можливостей суб'єкта. До ресурсів відносять зовнішні (засоби й умови довкілля) і внутрішні, тобто індивідуальні ресурси особистості. Навчання повинно бути комфортним,щоб забезпечувати оптимальну динаміку працездатності. Виявлення індивідуальних ресурсів кожного студента, прогнозування їх змін може забезпечувати реалізацію його можливостей;

Д) **системний підхід** орієнтує на визначення навчання як цілеспрямованої творчої діяльності його суб'єктів. Він вимагає розгляду системоутворювальних зв'язків мети, завдань, змісту, форм і методів навчання не ізольовано, а у взаємодії компонентів педагогічного процесу, що дозволяє виявляти загальні системні властивості та якісні характеристики;

Е) **синергетичний підхід** провідним принципом визначає самоорганізацію, саморозвиток, що здійснюються на основі постійно активної взаємодії цих систем із зовнішнім середовищем, що веде до змін, становлення нових якостей;

Є) **компетентнісний підхід** передбачає аксіологічну, мотиваційну, рефлексивну, когнітивну, операційно-технологічну та інші складові результатів навчання, що відбивають прирощення не лише знань, умінь і навичок, а й досвіду емоційно-ціннісного ставлення. Компетентність у сфері самостійної пізнавальної діяльності, засвоєння способів придбання знань із різних джерел інформації є основою компетентності в інших сферах: громадянській, соціально-трудовій,культурно-естетичній діяльності, в побутовій сфері, сфері дозвілля та ін. Ключова компетентність випускниками навчального закладу має інтегровану природу, тому що її джерелом є різні сфери культури і діяльності: духовної, соціальної, інформаційної, етичної, екологічної тощо [2].

У результаті виконання певних завдань студентами ми дійшли висновку, що цінності є каталізатором якості нашого життя, надають йому змісту, визначають позитивне та негативне навкруги; важливим для студента вважаємо розвиток системи цінностей, пов'язаної з визначенням сенсу життя. Для цього, наприклад, на практичних заняттях з дисципліни «Українська мова» студентам було запропоновано виконати різнотипні завдання (есе про успішну людину, інтерпретувати поняття «життєтворчість», інтервю про ціннісні орієнтири серед молоді

тощо). Студентам було запропоновано також написати твір на одну з тем, керуючись власними орієнтирами у житті: «Життя – це борг, виконай його», «Життя – це гра, зіграй в неї», «Життя – це благо, збережи його», «Життя – це загадка, розгадай її», «Життя – це любов, насолоджуйся нею», «Життя – це обіцянка, виконай її», «Життя – це смуток, переживи його», «Життя – це пісня, проспівай її», «Життя – це трагедія, переживи її», «Життя – це можливість, скористайся нею», «Життя – це блаженство, скуштуй його», «Життя – це виклик, прийми його», «Життя – це пригода, ризикни», «Життя – це вдача, не пропусти її», «Життя – це коштовність, не зламай її», «Життя – це життя, борись за нього». Такі практичні заняття на уроках української мови глибшому самопізнанню, розумінню суті, місця та призначення у світі.

Роль викладача в навчальному процесі, передусім, полягає в організації та керівництві над пізнавальною діяльністю студентів, що передбачає створення умов, за яких вони будуть раціонально, продуктивно і цікаво навчатися. Метою сучасної професійної освіти є формування високого рівня адаптованості майбутніх фахівців до професійної діяльності шляхом створення сприятливих педагогічних умов під час навчально-виховного процесу.

Отже, введення до змісту навчальних дисциплін знань щодо процесу самовдосконалення; упровадження в навчальний процес особистісно орієнтованих форм впливу на студентів з метою навчання способам самопізнання та самовдосконалення; створення образу ідеального фахівця з метою активізації мотивації студентів до реалізації у професійній діяльності, виявлення особистої життєвої позиції, усвідомлення особистісних якостей, що є необхідними для реалізації життєвого сценарію сприяють проекції студентів на формування в них життєтворчих цінностей.

Список використаних джерел:

1. Курлянд З. Професійна усталеність вчителя – основа його педагогічної майстерності: навч. посібник. Одеса: Південноукраїнський ун-т ім. К.Д. Ушинського, 1995. 160 с.

2. Лозова В. Стратегічні питання сучасної дидактики. *Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні 1992 – 2002.* Харків: «ОБС», 2002. Частина І. 57 с.

3. Національна доктрина розвитку освіти. Розділ «Управління освітою». *Освіта України*. 23 квітня 2002.

4. Сластенин В., Чижакова Г. Введение в педагогику: учебное пособие для студентов педагогических вузов. Москва: Академия, 2003. 192 с.

Цимбаліста Л.Р.,
асистентка кафедри перекладу та філології
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ПАСИВУ ПРОЦЕСУ У НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Категорія стану виражає взаємозв'язки між суб'єктами та об'єктами у висловлюванні, відображаючи напрям дії по відношенню до носія дії. У активних конструкціях у формальній ролі підмета знаходиться агенс, тобто особа, зрідка – предмет, що виконує дію. У пасивних же конструкціях, навпаки, на місці підмета перебуває особа або об'єкт, на який спрямована дія (пацієнс), а власне діяч може бути згаданий далі у висловлюванні або присутній лише імпліцитно в контексті.

Опція протиставляти активні й пасивні конструкції в певній мові корелює з наявністю морфологічної категорії стану дієслова [3]. У німецькій мові ця категорія називається *Genus* та включає дві основні форми пасив процесу *(Vorgangspassiv)* і пасив стану *(Zustandspassiv)* [7, с. 161], а також деякі інші конструкції з пасивним значенням.

Пасив процесу, що є предметом розгляду цього дослідження, утворюється з використанням допоміжного дієслова *werden* та форми пасивного дієприкметника *(Partizip II)* основного дієслова. Розглянемо приклад:

(1) *Diese Epoche ist länger als die Geschichte, die uns in der Schule* ***beigebracht wird*** *(A. Eschbach).*

У цьому висловленні пасивна конструкція є частиною підрядного речення, в якому предикат *beigebracht wird* стосується підмета *die Geschichte*, який є носієм функції пацієнса, хоча фактично в описаній ситуації є два реципієнти дії – історія *(Geschichte)*, яку викладають, та ми *(uns)* – особи, яким викладають. Агенс у даному висловленні експліцитно не виражений, однак зрозумілий з контексту.

Розглянемо варіанти відповідників пасиву процесу в українській мові. На сьогодні прийнято виділяти два стани – активний і пасивний, хоча в минулому їх ще доповнював зворотно-середній [6, с. 39]. Хоча парадигма пасивного стану в українській мові не така широка, як у німецькій, вона дає можливість мовцеві обирати одну з трьох конструкцій: пасивну форму з постфіксом *-ся*, утворену від дієслів недоконаного способу дійсного стану, пасивні дієприкметники на *-ний/-тий*, пасивні дієприкметникові форми на *-но/-то* [5, с. 40]. Хоча деякі

мовознавці звертають увагу на те, що ці форми варто відносити до граматичної категорії стану дієслова, адже з лексичної перспективи вони не є тотожними одна одній [2, с. 243].

Розвиваючи цю думку, можна дійти висновку, що категорія стану виходить за межі морфології, адже виражає протиставлення між активною дією і результативним станом внаслідок активної дії. К. Городенська у своїх наукових працях робить висновок, що вона функціонує на перетині морфології, словотвору та синтаксису [2, с. 243-246], що дозволяє надати їй міжрівневий статус та залучає її до царини досліджень семантичного синтаксису.

Однак характеристика цієї категорії в межах вищезгаданої дихотомії не залишає місця для пасивних конструкцій з процесуальною семантикою. Так, І. Вихованець відсуває дієслова з постфіксом *-ся*, що можуть виражати пасивний стан, на задвірки парадигми пасиву, стверджуючи, що вони є характерними для російської мови і майже відсутні в українській [1, с. 9]. Однак відмовившись від них, втрачаємо можливість утворення пасивних конструкцій від дієслів недоконаного виду і, відповідно, вираження пасиву процесу.

Під час перетворення семантичних конструкцій з активної у пасивну відбувається не лише морфологічна зміна, а й трансформація семантико-синтаксичного та формально-граматичного складників висловлювання [4, с. 70]. У межах цього переходу відбувається т.зв. процес пасивізації, який означає заміну перехідних дієслів минулого/майбутнього часу і перехідних дієслів недоконаного виду аналітичною і синтетичною формами пасивного стану відповідно [4, с. 71]. Синтетичною формою у цьому випадку виступає дієслово з постфіксом *-ся*. Спробуємо змоделювати це явище на прикладі з художньої літератури:

(2) *Есеї, вони, зазвичай, у нас* ***пишуться*** *як: автор розповідає історію, або й кілька, про щось пережите ним…(Ю. Андрухович).*

Предикат у цьому висловленні виражений дієсловом з постфіксом *-ся* у теперішньому часі, утвореним від перехідного дієслова недоконаного виду (*писати*). Агенс у власне пасивній конструкції не відображений, але з продовження тексту стає зрозумілим, що ним виступає автор. Отже, трансформація з активу у пасив виглядає наступним чином:

Автор пише есеї.

Есеї пишуться автором.

Ще однією ознакою того, що маємо справу саме з пасивною конструкцією, є те, що на місці підмета у формально-граматичній структурі речення перебуває не агенс-діяч, а пацієнс, тобто об’єкт, над яким виконується дія, названа предикатом.

Однак окремі випадки пасиву процесу в німецькій мові можуть мати інші відповідники в українській. Так, у німецькій мові у розповідному реченні обов'язкова наявність формального підмета. Його може заміняти частка *es*, утворюючи таким чином безособову пасивну конструкцію (*das unpersönliche Passiv*), наприклад:

(3) ***Es wird geschossen****, um Hilfe* ***gerufen****, und Kuhn ist in dieser Wohnung, also* ***wird er bedroht*** *oder ist Zeuge, wie* ***jemand bedroht wird*** *(F. Schätzing).*

У прикладі (3) наявні чотири пасивні форми, дві з яких можна вважати безособовими (*wird geschossen* та *wird gerufen*). Хоча їх можна вважати варіантами пасиву процесу, їхня семантика дещо відрізняється від варіантів з вираженим підметом, адже у них сильно виражена ознака безособовості.

Як було згадано раніше, найбільш точними відповідниками пасиву процесу серед формально пасивних є дієслівні форми з постфіксом *-ся*. Розглянемо один з таких прикладів:

(4) ***Пам'ятається****, після того, як Ульріха суд вчетверте визнав невинним, мій чоловік, будучи добряче напідпитку, – ще б пак, такий стрес! – сказав, що усім доведе, що концтабори – це вигадка червоної пропаганди (О. Романчук).*

Хоча форма *пам'ятається* утворена від перехідного дієслова, вона має абсолютне значення і є найближчим аналогом до безособових пасивних процесуальних конструкцій. Однак, такі випадки не є розповсюдженими в узусі, адже мовці схильні в цій ситуації вживати узагальнено- чи неозначено-особові форми.

Частковим корелятом безособових конструкцій, переважно у минулому часі, можна вважати віддієслівні форми -но/-то, що відповідають критерію високо ступеня знеособленості, однак у них відсутня процесуальна складова, яка є предметом цієї доповіді.

Можна зробити висновок, що між вжитком пасивних конструкцій з процесуальною семантикою в німецькій та українській мовах прослідковуються певні паралелі, а саме між конструкціями з допоміжним дієсловом *werden* та деякими дієсловами з постфіксом *-ся*, хоча в українській мові переважають пасивні форми, що вживаються на позначення результативного стану. Хоча трансформація активних висловлювань на пасивні відбувається за аналогічною схемою на семантичному рівні, вона сильно відрізняється у формально-граматичній площині.

Список використаних джерел:

1. Вихованець І. Дієслівно-іменниковий граматичний тип української мови. *Українська мова.* 2012. №2. С. 3-10.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: академічна. граматика української мови. Київ : Унів. видавництво «Пульсари», 2004. 398 с.
3. Гінзбург М. Про активні, пасивні та результатові конструкції в українських фахових текстах на тлі інших мов. *Проблеми української термінології.* 2017. №869. С. 3-22. URL: http://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-869-2017/pro-aktyvni-pasyvni-ta-rezultatovi-konstrukciyi-v.
4. Городенська К. Г. Деривація синтаксичних одиниць. Київ : Наукова думка, 1991. 192 с.
5. Лаврінець О. Я. Статус пасивних конструкцій у сучасній українській мові. *Наукові записки. Філологічні науки.* Том 85. С. 40-44.
6. Симонова К. Граматичні категорії дієслова: основні підходи до вивчення. *Українська мова.* 2012. № 2. С. 34-44.
7. Helbig B., Buscha J. Deutsche Grammatik. Leipzig, Berlin, München, Wien, Zürich, New York : Langenscheidt, 1996. 735 S.

Чигер Олег Олександрович,
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ПРОВІДНІ ПОСТАТІ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ДІАСПОРИ

Поєднання українськими співаками оперної та концертно-камерної діяльності не тільки розширювало слухацьку аудиторію, а сприяло появі феноменальних особистостей, кожна з яких стала явищем світової культури. Їхня художньо-творча діяльність – це процес і результат створення яскравих художніх образів. Цю діяльність провідних постатей українського вокального мистецтва діаспори варто розглянути крізь призму акмеології*. «Акме» трактують у художньо-творчій діяльності як «багатовимірний стан творчої особистості в період її інтенсивного й прогресивного розвитку, пов'язаний з великими соціально значущими особистісними та творчими досягненнями, які мають високу художню цінність і гуманістичну спрямованість; критерій «акме» в художньо-творчій діяльності – це складна інтегративна характеристика, що описує

* Акмеологія (від грецького «*акме*» – вищий ступінь, вершина чогось і «логос» – слово, вчення) – комплексна наука, яка вивчає людину в період її найвищої життєвої зрілості [259, с. 13], в динаміці її саморозвитку, самовдосконалення, самовизначення в різноманітних життєвих сферах самореалізації.

високий рівень досягнень у художній творчості, високий рівень особистісного і професійного розвитку суб'єкта художньо-творчої діяльності» [1].

Для аналізу художньо-творчої діяльності співаків використаємо критерії «акме», запропоновані А. Деркачем. Це: *гуманістична спрямованість* самої творчої діяльності, створюваних художніх творів, образів. У гуманістичному розумінні приємно те, що спрямовано на благо людей, що робить їх більш людяними, добрими, благородними. Створювані художні образи повинні нести людям добро, звертатися до совісті, співчуття і співпереживання, впливати на гуманістичну спрямованість самої особистості. Це, в свою чергу, формує в особистості дуже цінні гуманістичні моральні норми поведінки й відносин. Високохудожні гуманістичні образи мають властивість сильного емоційного впливу, яке не втрачає свого впливу впродовж багатьох років.

Другий критерій – це *художня цінність створених образів*. Вона є фундаментальною науковою та естетичною категорією, однаково значущою для всіх наук, включених у процес вивчення художньої творчості. Художні цінності покликані задовольняти вищі духовні потреби людини, що, у свою чергу, тісно пов'язані з інтелектуальними, моральними й естетичними потребами. Художня цінність має властивість інтегральності, її утворюють багатоціннісні значення і смисли в їхній єдності, вони нерозривні та не зводяться до простої суми художніх якостей.

Третій критерій «акме» в художньо-творчої діяльності зводять до відомої крилатої фрази «справжнє непідвладне часу». Істинні шедеври живуть у часі, вони не зникають і благотворно впливають на покоління.

Четвертий критерій – це *найвищий рівень виконавської майстерності*. Він не вимагає будь-яких обґрунтувань, оскільки неможливо створити значущий мистецький твір, не володіючи майстерністю. Саме вона допомагає митцю передати найтонші відтінки станів, ідеї задуму й відносин, дозволяє зробити твір виразним, таким, що має сильний емоційний вплив на людей. Виконавська майстерність у художній творчості є не тільки центральним критерієм, а й найважливішою умовою досягнення «акме». Акмеологічні властивості майстерності в художньо-творчій діяльності на рівні загального подібні з майстерністю в інших видах діяльності: високий рівень гнучких професійних умінь і навичок, творчий підхід, постійне прагнення до вдосконалення, дуже висока продуктивність. На рівні особливого майстерність пов'язана з конкретною специфікою художньо-творчої діяльності (у нашому випадку – вокальною). На рівні одиничного – з

неповторністю творчої індивідуальності. Досягнення високого рівня майстерності доступно далеко не всім, звідси й відома унікальність видатних творчих особистостей. Саме тут наочно проявляється психологічний і акмеологічний принцип єдності особистості й діяльності.

П'ятий критерій «акме» в художньо-творчій діяльності – це *суспільне визнання.* Іноді його не цілком справедливо ототожнюють фз визнанням влади або пануючих груп. Даний критерій, мабуть, один із найсуперечливіших.

Шостий критерій – *новаторство у творчості.* Прямування «втореним шляхом», повторення того, що зроблено іншими творчими особистостями, наслідування ніколи не сприяли досягненню «акме» в художньо-творчій діяльності. Саме пошук і творення нового часто приводили до видатних результатів.

Сьомий критерій – *індивідуальна неповторність у творчості.* Він тісно пов'язаний із новаторством, але все ж, на нашу думку, є самостійним критерієм. Якщо проаналізувати «акме» багатьох видатних творчих особистостей, то в першу чергу звертаєш увагу саме на їх індивідуальність і «несхожість» на інших [1].

Провідною оперною та концертно-камерною співачкою Європи після Другої світової війни була **Іра Маланюк** (1919–2009). Вона з великим успіхом виступала на оперних сценах Європи, Америки, уславилась як відома виконавиця головних партій в операх В.-А. Моцарта, Р. Ваґнера, Р. Штрауса та ін. Неабияку популярність І. Маланюк здобула і як камерна співачка (1957 р. удостоїлась у ФРН звання «камерної співачки»). Вона виступала з концертами в багатьох містах Західної Європи та на американському континенті (США, Канада), співала на ваґнерівських (Байрейт, 1951-1953) та моцартівських (Зальцбург) фестивалях. Характеризуючи цей вид її діяльності, С. Павлишин пише: «… у своїй камерно-концертній діяльності, у виконанні пісень співачка розкрила ще нові аспекти свого голосу і артистичного таланту. Наступила творча повнота, зеніт її розвитку. Майстерність й інтуїтивність, багатство й різноманітність використовуваних засобів, чудовий неповторний тембр голосу, його неймовірно широкий діапазон і гнучкість, також шкала динаміки, нарешті, рідкісний талант драматичної комедійної артистки створили явище, яке ніколи в одній особі не зустрічається» [3, с. 85]. Поціновуючи велике обдарування українських співаків, окремі композитори довіряли їм прем'єрні виконання власних творів. Так, І. Маланюк уперше виконувала кантату «Спів до надії» П. Гіндеміта.

Серед сучасних співаків вирізняється **Павло Гунька** з Англії (1959 р. н.). За 25 років творчої діяльності він співав у 77-и операх, виконав 30

провідних оперних партій, у репертуарі має більше 300 солоспівів українських композиторів, із них записав більше 250. Співак гастролював на оперних сценах Європи, Канади, Японії, брав участь у міжнародних музичних фестивалях, співав під батутою К. Аббадо, виступав на одній сцені разом із П. Домінго, українськими співаками С. П'ятничком, В. Герелло, Л. Шевченко, В. Луцюком [2].

Для концертно-оперної діяльності іншої сучасної оперної та концертно-камерної співачки **Зоряни Кушплер** (1975 р. н.) в Австрії характерна творча зрілість, вдумлива вокальна магія та активне зростання майстерності.

У 2000 році, після здобуття І премії на конкурсі Баварського радіо і телебачення (ARD-Wettbewerb, Мюнхен) і стипендії Фонду Оскара і Віри Ріттер, розпочалася міжнародна кар'єра співачки. З. Кушплер співала на оперних сценах Праги, Кьольну, Берну, Мадриду, Парижу, Лондону, Шанхаю, Сеулу, Тайваню, Сінгапуру, Токіо, Йокохами, Грацу та ін.

Від 2007 року З. Кушплер – провідна солістка Віденської національної опери. Володіючи сімома мовами, вона веде активне творче життя. В цьому оперному раю, де щодня виступають найкращі співаки та диригенти світу, З. Кушплер виконує провідні партії світової оперної класики [4]. Упродовж перших шести років у Віденській опері співачка взяла участь у понад 300 виставах та виконала більш ніж 40 партій, гастролювала країнами святу.

Свідченням визнання З. Кушплер є її співпраця із сучасними композиторами. Так, на фестивалі у Вербье вона виступила з твором Лери Ауербах для мецо-сопрано, фортепіано та віолончелі соло. У виконанні твору брала участь композитор як піаністка, соло на віолончеллі виконував Готье Капюссон.

Співачка працювала із відомими диригентами – Сейжі Озава, Рене Якобс, Крістоф Ешенбах, Сір Невіл Меррінер, Франц Вельсер-Мест, Зубін Мета та інші. Її постійними партнерами на сцені є такі видатні співаки сучасності як Пласідо Домінго, Анна Нетребко, Дмітрій Хворостовський, Ролландо Вілласон, Агнес Бальца, Томас Хемпсон, Самуел Ремі, Едіта Груберова, Рамон Варгас, Роберто Аланія, Хосе Кура та інші.

Успіху українських співаків на світових концертних сценах сприяла їх *співпраця з видатними диригентами.* Так І. Алчевський брав участь у симфонічних концертах всесвітньо відомих диригентів С. Кусевицького і О. Зілотті, а також виступав під керівництвом Ф. Блюменфельда, Е. Купера, Е. Направника, А. Нікіша. С. Крушельницьку високо цінували диригенти А. Тосканіні, Л. Муньоне. Є. Зарицька співала під керівництвом І. Стравінського, П. Гіндеміта, Ж. Мартіне, Е. Ансерме, К. Бьома, І. Добровейна, В. Фуртвенглера, Ю.

Орманді, В. де Сабата, В. Штейнберга; І. Бала – під керівництвом І. Стравінського, І. Маланюк – під батутою Герберта фон Караяна, Пауля Гіндеміта, Ганса Кнаппертсбуша, Пауля Захера; К. Баранська-Ордассі – під музичним проводом Л. Стоковського та Герберта фон Караяна; П. Гунька – К. Аббадо.

Підсумовуючи, зазначимо, що співакам української діаспори була абсолютно чужою будь-яка національна обмеженість. Вільно володіючи кількома іноземними мовами, уважно вживаючись у внутрішній світ кожного з представлених ним на оперній сцені героїв з їхніми культурно-національними традиціями, вони активно інтегрувалися в різні середовища, уміли знаходити спільну мову з представниками різних народів. Географія виступів українських співаків на оперних сценах і концертних естрадах світу, може служити найкращим підтвердженням поданої тези.

Література:

1. Акмеология : учебник [Текст] / [под общ. ред. А. А. Деркача]. – М. : Изд. РАГС, 2002. – 650 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://medbib.in.ua/akme-hudojestvenno-tvorcheskoy.html

2. Лисенко І. Словник співаків України [Текст] : енциклопедичне видання [післямова М. Слабошпицького] / І. Лисенко. – К.: Рада – Джерзі Сіті : Вид-во М. Коць, 1997. – 354 с., іл.

3. Павлишин С. Історія однієї кар'єри [Текст] / С. Павлишин. – Львів : Вільна Україна, 1994. – 106 с. : іл., фотогр. [Іра Маланюк].

4. Носковська В. «Батько був надзвичайно порядною людиною» : розмова із Зоряною Кушплер, солісткою Віденської опери / Валерія Носковська [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.gazeta.lviv.ua/culture/2013/05/01/10590

Януш Х.М.,
викладачка кафедри перекладу та філології,
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ФАХОВОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НІМЕЦЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Історія практики перекладу юридичних текстів сягає давніх часів. Найдавнішими прикладами такого виду діяльності є договір про мир між Хетською імперією та Єгиптом (1271 р. до н. е.), а також кодифіковані Юстиніанівські збірники римського права (Corpus Juris Civilis), які згодом були перекладені різними мовами [1].

Важливою передумовою здійснення будь-якого вузькоспеціалізованого перекладу є знання не лише іноземних мов, але й тонкощів і особливостей самого фаху.

Враховуючи складність такого виду діяльності, вчені говорять про так звану Rechtslinguistik (дослівно, правову лінгвістику), галузь знань, яка виникла на стику двох дисциплін – права і мовознавства. «Die Rechtslinguistik beschäftigt sich als neue Teildisziplin von Sprach-und Rechtswissenschaft mit der sprachlich-kommunikativen Verfasstheit der gesellschaftlichen Institution Recht. … Zu den etablierten Arbeitsfeldern von Rechtslinguisten zählt insb. die Beschäftigung mit juristischem Fachwissen, Rechtsals Fachsprache bzw. schriftlicher und mündlicher Kommunikation sowie institutionalisierten Verfahren der Interpretation in der juristischen Theorie und Praxis» [9, c. 209]. До найважливіших завдань цієї науки належить робота у сфері юридичної експертизи, вивчення професійної мови (письмова і усна комунікація), а також процеси тлумачення юридичної теорії і практики [там же].

При перекладі юридичних документів не слід забувати, що вони, на відміну від художнього тексту, повинні бути виконані відповідно до певних норм і кліше, тобто бути стандартизованими. Характерними особливостями такого виду перекладу є: наявність відповідних канцелярських кліше; певна архаїчність лексики; складний синтаксис, який орієнтований на максимальну точність і однозначність формулювань; номінативність стилю; переважання дієслівних форм теперішнього часу [2]. Окрім того, такі тексти позбавлені емоційної складової.

Для того, щоб здійснити юридичний переклад, часто використовують методи транслітерації, калькування та описового перекладу.

«Транслітерація – літерна передача слів і текстів однієї графічної системи за допомогою іншої» [5, с.497]. Наприклад, Bundestag – Бундестаг, Bundesrat – Бундесрат.

«Калькування – спосіб утворення нових слів, окремих виразів шляхом копіювання засобами власної мови лексико-семантичних моделей чужої мови» [4, с. 457]. Якщо ж йдеться про калькування у перекладі, то маємо на увазі переклад кожної частини слова. Наприклад, Denkmalschutzgesetz – закон про охорону пам'ятників.

У випадку, якщо немає відповідника певного терміну мови оригіналу у мові перекладу, то слід вдатися до так званого описового перекладу. «Описовий переклад (експлікація) – це спосіб перекладу, який полягає у заміні оригінальних слів у мові перекладу з адекватним збереженням їхнього змісту» [7]. Наприклад, Rechtsverordnung – (урядове)

розпорядження, яке має силу закону, Zustimmungsgesetz – закон, який потребує згоди бундесрату або ж ратифікації двома палатами.

Якщо ж у тексті є такі реалії, які виникли недавно в одній із культур, і які ще не відомі носіям мови перекладу, то після їхнього перекладу одним із зазначених способів, доцільним, на нашу думку, буде написання в дужках слова-оригіналу.

При перекладі вузькоспеціалізованих текстів не слід забувати про багатозначність слів. Так, якщо розглянемо німецьку лексему Gericht, то у повсякденному побутовому вжитку вона означатиме «страва, блюдо, їжа». Наприклад, *tafelfertiges (tischfertiges) Gericht* – готова страва, готовий кулінарний виріб; *die Gerichte auftragen* – подавати страви [8]. Якщо ж ми розглядатимемо це слово в юридичному аспекті, то воно матиме значення «суд», рідше «вирок» . Наприклад, *bei Gericht anhängig machen* – передати справу в суд; *Gericht des ersten Rechtszugs (Gericht des erster Instanz)* – суд першої інстанції; *ein strenges Gericht über j-n ergehen lassen* – винести (комусь) строгий вирок [8].

При перекладі як юридичних, так і інших текстів, часто зустрічається так звана безеквівалентна лексика, або лакуни. «Лакуна – це відсутність одиниці в одній мові при її наявності в іншій. Безеквівалентні одиниці і лакуни завжди виявляються «в парах»: якщо в одній мові є лакуна, то в мові, з якою проводить порівняння – безеквівалентна одиниця і навпаки» [6. с. 22].

Таким чином, юридичний переклад є, на нашу думку, яскравим прикладом не тільки міжмовної, але й міжкультурної комунікації, оскільки для здійснення фахового перекладу потрібні не тільки знання двох мов, але і чітке розуміння різних правових систем і культур, відмінності між якими і спричиняють проблематичність перекладу багатьох юридичних термінів [3]. Ще одним недоліком такого виду перекладу є багатозначність деяких термінів. Слід наголосити, що така неоднозначність тлумачень може бути не лише в різних мовах, але і в межах однієї. В такому випадку перекладач повинен орієнтуватися на загальний контекст.

Дуже часто прагнення до уникнення синонімії може стати суттєвим недоліком при перекладі. Не слід забувати, що синоніми, які ми можемо використовувати в одній мові, не завжди доречні при перекладі. В такому випадку краще звертатись до одних і тих самих лексем, аніж заміняти їх невідповідними синонімами. Тому при здійсненні юридичного перекладу недостатнім є використання лиш двомовних словників. Слід також застосовувати тлумачні (одномовні) словники, відповідні юридичні документи, законодавчі акти, інтернет-ресурси (офіційні сайти органів судової влади і юридичних відомств), а також

електронні версії професійних юридичних видань.

Тому не слід забувати про відповідальність перекладача. Адже невірний або частково невідповідний переклад може мати на лише лінгвістичні наслідки, але й стати причиною юридичних, політичних чи фінансово-економічних проблем.

Список використаних джерел

1) Дорда С. В. Складності перекладу юридичної термінології. Науковий вісник Волинського національного ун-ту ім. Л. Українки. Серія Філологічні науки. Мовознавство. 2011. № 6 (Ч. 2). URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50964/1/Dorda_Translation_Difficulties.pdf;jsessionid=540DD1F94641A541AFE448EBC2C4BB9F (дата звернення 20.03.2020).

2) Левитан К.М. Юридический перевод: основы теории и практики. Учебное пособие. Москва: Проспект, 2008. 352 с.

3) Некрасова Т. П. Особенности перевода юридической терминологии с русского языка на английский язик. Вебсайт. URL: https://www.dissercat.com/content/osobennosti-perevoda-yuridicheskoi-terminologii-s-russkogo-yazyka-na-angliiskii-yazyk (дата звернення 20.03.2020).

4) Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Калькування / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 1 : С. 457. URL: https://archive.org/details/literaturoznavchat1/page/n457/mode/1up/search/%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F (дата звернення 20.03.2020).

5) Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Транслітерація. Т. 2. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. С. 497. URL: https://archive.org/details/literaturoznavchat2/page/n497/mode/1up (дата звернення 20.03.2020).

6) Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. Воронеж : АСТ, Восток-Запад, 2007. 320 с.

7) Стежко Ю. Г. Лексико-семантичні аспекти проблеми перекладу науково-технічної термінології. Наукові записки : зб. наук. пр. Кіровоград : КНТУ, 2014. Вип. 15. С. 7-14.

8) Gericht. ABBYY Lingvo Live. Вебсайт. Url: https://www.lingvolive.com/ru-ru/translate/de-ru/gericht (дата звернення 20.03.2020).

9) Friedemann Vogel. Rechtslinguistik: Bestimmung einer Fachrichtung. Handbuch Sprache im Recht / herausgegeben von Ekkehard Felder und Friedemann Vogel. URL: https://books.google.com.ua/books?id=pYklDwAAQBAJ&pg=PA209&lpg=PA209&dq=Friedemann+Vogel:+Rechtslinguistik:+Zur+Bestimmung+einer+Fachrichtung.&source=bl&ots=Tu8pcR_bEJ&sig=ACfU3U3ipzxoDnqHv4IBtk8iFKf5mF77Lw&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwiNwYCs_LLoAhVulYsKHbewBY8Q6AEwAnoECAgQAQ#v=onepage&q&f=true (дата звернення 20.03.2020).

КОНФЕРЕНЦІЯ:
ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО: ІСТОРИЧНІ, ДОКТРИНАЛЬНІ ТА ПРАКТИЧНО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

І. Я. Бабецька,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права і процесу
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ПРАВОВА ОХОРОНА ПУБЛІЧНИХ ТА ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Цивілістика як наука про цивільне право, складається з багатьох категорій і понять, одними із яких є інтерес. Категорія інтересу стоїть в основі будь-яких правовідносин. Інтерес є стимулом, прагненням до виникнення цих правовідносин. В основі цивільного права лежить приватний інтерес. Однак публічний інтерес також займає важливе місце у системі цивільного права. Невірно думати, ніби приватне право призначене лише для захисту приватних інтересів, а публічне – публічних. Єдність елементів системи права, їх спрямованість на вирішення загальної задачі зумовлює той факт, що будь-які інтереси охороняються нормами як публічного, так і приватного права. Варто зауважити, що благо окремої особи і благо цілого пов'язано між собою як спеціальне та загальне. Цивільне право відіграє велику роль у вираженні, забезпечення і захисті публічних інтересів у сфері цивільного обороту, адже захист прав і свобод людини є найважливішим завданням держави.

Межі між приватним і публічним правом є досить розмитими: певні правові інститути відчувають на собі одночасний вплив і публічного, і приватного права [1]. Вони взаємопов'язані між собою. Тому приватне право фактично не існує без публічного, оскільки публічне покликане охороняти і захищати приватні відносини. Приватне право ґрунтується на публічному. І, хоча цивільне право є галуззю приватного права, воно містить норми, які захищають публічні інтереси, відповідно публічний інтерес в якості загального забезпечує і приватні інтереси.

Здійснення владно-публічного впливу на сферу цивільних правовідносин має провадитись вкрай виважено і лише за об’єктивної необхідності. Межі застосування механізму втілення публічних інтересів визначають обсяг, масштаби, у яких допустиме використання державно-

владних важелів у сфері цивільного права з метою забезпечення інтересів публічного характеру [2].

У цивільному праві України публічні інтереси реалізуються через систему обмежень і державного втручання в цивільно-правові відносини. Обмежувальні заходи в цивільному праві полягають у встановленні у нормативно-правових актах обмежень свобод, автономії волі, прав суб'єктів цивільних відносин, якщо така свобода, автономія, широка реалізація цивільних прав здатна перешкодити забезпеченню публічних інтересів.

Обмеження можуть виявлятися в обмеженні свободи договору й свободи вчинення інших правочинів, у забороні суб'єктам цивільного права здійснювати юридично значимі дії, використовувати об'єкти цивільних відносин у певний спосіб, у позбавленні певних благ майнового й особистого немайнового характеру [3].

Наприклад, публічне обмеження свободи договору містить ст. 228 Цивільного кодексу України [4], визнаючи нікчемним правочин, який порушує публічний порядок. Публічні обмеження свободи власності втілюються у таких підставах припинення права власності, як викуп земельної ділянки у зв'язку із суспільною необхідністю, викуп пам'яток історії та культури, реквізиція тощо (ст. 346 ЦК) [1].

Наприклад, відповідно до п. 18 Постанови Пленуму Верховного Суду України №9 від 06.11.2009 року встановлено перелік правочинів, які є нікчемними та такі, що порушують публічний порядок та порушують публічні інтереси, визначених статтею 228 ЦК:

1) правочини, спрямовані на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина;

2) правочини, спрямовані на знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним. Такими є правочини, що посягають на суспільні, економічні та соціальні основи держави, зокрема: правочини, спрямовані на використання всупереч закону комунальної, державної або приватної власності; правочини, спрямовані на незаконне відчуження або незаконне володіння, користування, розпорядження об'єктами права власності українського народу - землею як основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави, її надрами, іншими природними ресурсами (стаття 14 Конституції України (254к/96-ВР)); правочини щодо відчуження викраденого майна; правочини, що порушують правовий режим вилучених з обігу або обмежених в обігу об'єктів цивільного права тощо. Усі інші правочини, спрямовані на порушення інших об'єктів права, передбачені іншими нормами публічного права, не

є такими, що порушують публічний порядок [5]. Отже, закон передбачає нікчемність правочину, вчиненого з метою, яка суперечить основам правопорядку чи моральності, а також ототожнює критерії недійсності правочинів, які порушують публічний порядок та зміст який суперечать публічним інтересам, моральним засадам суспільства.

Обмежувальні заходи держави, спрямовані на реалізацію публічних інтересів, можуть мати майновий зміст, впливати на майнове становище учасників цивільно-правових відносин. Відомо, що базовою умовою для збереження приватно-правової природи цивільного права є майнова відособленість учасників правовідносин. У разі, коли майнове становище суб'єктів приватного права зазнає впливу, який все ж здатен позбавити їх матеріально-економічної основи як уособлених учасників цивільних правовідносин, з боку держави мають бути вжиті заходи для відновлення майнового стану цих приватних осіб [2].

У правовій системі сучасної України прикладом моделі реалізації публічних інтересів, яка відповідає цим вимогам, виступають норми про оплатне вилучення майна приватної власності, в тому числі про вилучення земельних ділянок приватної власності для суспільних і державних потреб. Хоча вилучення відповідних об'єктів може мати примусовий характер, супроводжуватись позбавленням власника права власності та інших майнових прав на відповідні об'єкти, подібна юридична процедура передбачає компенсацію за вилучене майно і, тим самим захищає економічну сферу суб'єктів цивільного права [2].

З огляду на особливості публічних інтересів у цивільному праві, такі інтереси не повинні ототожнюватися з державними, суспільними, колективними інтересами або бути їх сукупністю. Тим самим держава на усіх рівнях своєї діяльності по реалізації публічних інтересів у сфері цивільного права має недвозначно ідентифікувати такі інтереси, не допускаючи зведення останніх до суміжних явищ – суспільних інтересів, інтересів держави, великих соціальних груп та ін. Водночас кожен інтерес як загального, так і особистого, приватного характеру здатен за відповідних обставин набувати властивостей інтересу публічного. У цьому випадку відповідні державні, суспільні, колективні, приватні інтереси в цивільному праві розглядатимуться як публічні інтереси. Для публічних інтересів притаманними є такі ознаки, як загальність, нормативність, предметність, допустимість і збалансованість. Ці ознаки в сукупності дають можливість визначити й закріпити в законодавстві поняття публічних інтересів, спираючись на вироблені наукою цивільного права положення, а також на новітні тенденції цивільно-правового регулювання [3, с. 6].

Таким чином, публічні інтереси – це визнані державою в структурі існуючого правопорядку, усвідомлені суспільством і предметно визначені соціальні інтереси, спрямовані на задоволення загальних потреб, їх збалансованість із потребами груповими й індивідуальними, реалізація яких здійснюється в нормативних, допустимих у державній діяльності формах. Цивільне законодавство України спрямоване на реалізацію приватних інтересів, а, також, містить норми, які спрямовані на охорону публічних інтересів. Реалізація публічних інтересів здійснюється через систему обмежень. Проте, такі обмеження повинні мати розумні межі і не порушувати права учасників цивільних відносин.

Список використаних джерел

1. Погребняк С. П. Поділ права на приватне і публічне (загальнотеоретині аспекти) [Електронний ресурс] / С. П. Погребняк – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/2833/1/Pogrebnak_3.pdf.
2. Кубко А. Є. Засоби реалізації публічних інтересів у цивільному праві України: деякі методологічні аспекти [Електронний ресурс] / А. Є. Кубко – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2010_3/170.pdf.
3. Кубко А. Є. Реалізація публічних інтересів у цивільному праві України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. А / Кубко А. Є. – Київ, 2002. – 18 с.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15
5. Постанова Пленуму Верховного Суду України №9 від 06.11.2009 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09

Басиста І.В.,
доктор юридичних наук, професор
професор кафедри кримінального процесу
та криміналістики
Львівського державного університету
внутрішніх справ
місто Львів, Україна

ЧИ МОЖЛИВО ЗАЛИШИТИ БЕЗ РУХУ АПЕЛЯЦІЙНУ СКАРГУ НА УХВАЛУ СЛІДЧОГО СУДДІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Приступаючи до розгляду задекларованої проблематики варто виділити у її структурі два ключові питання: чи поширюються норми статті 399 КПК України на всі судові рішення апеляційне оскарження яких передбачене статтею 392 КПК України або ж це стосується лише тих із них, що перелічені у частинах 1 та 2 статті 392 КПК України і не охоплюють ухвали слідчого судді (частина 3 статті 392 КПК України) з огляду на обмежені строки розгляду апеляційних скарг на вказані рішення? Чи відповідає теоретичним положенням визнання спеціальними норм статті 422 КПК України щодо частини 3 статті 392 КПК України, які належить застосовувати у разі апеляційного оскарження ухвал слідчих суддів та які обумовлюють відповідний порядок перевірки в апеляційному порядку цих видів судових рішень і виключають процедуру залишення апеляційних скарг без руху (стаття 399 КПК України)[*]?

Роблячи спробу дати відповідь на перше запитання, варто відзначити, що, серед іншого, у чинному КПК України законодавцем розмежовано у частинах 1, 2 та 3 статті 392 судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Вважаю, що всі судові рішення, які входять до переліку трьох пунктів частини 1 статті 392 КПК України не можуть стосуватися стадії досудового розслідування. Своєю чергою частина 3 статті 392 КПК України стосується тих судових рішень, які є ухвалами слідчого судді та можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Перелік таких ухвал слідчого судді закріплений у статті 309 КПК України, він є вичерпним (це моя власна наукова позиція, яка підтримується не всіма науковцями) та стосується першої стадії кримінального провадження – досудового розслідування. Ще однією відмінністю між судовими рішеннями, які містяться у частинах 1

[*] Звернення до членів Науково-консультативної ради при Верховному Суді судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Огурецького Василя Петровича у справі №51-5496км18 із реєстраційним вхідним номером Верховного Суду 300/0/26-19 від 07.06.2019 на 2-х аркушах.

та 3 статті 392 КПК України є та, що строки їх апеляційного оскарження є різними. Так, апеляційна скарга, якщо інше не передбачено КПК України, може бути подана:

1) на вирок або ухвалу про застосування чи відмову у застосуванні примусових заходів медичного або виховного характеру – протягом тридцяти днів з дня їх проголошення;

2) на інші ухвали суду першої інстанції – протягом семи днів з дня її оголошення;

3) на ухвалу слідчого судді – протягом п'яти днів з дня її оголошення.

Для особи, яка перебуває під вартою, строк подачі апеляційної скарги обчислюється з моменту вручення їй копії судового рішення. Якщо ухвалу суду або слідчого судді було постановлено без виклику особи, яка її оскаржує, або якщо вирок було ухвалено без виклику особи, яка його оскаржує, в порядку, передбаченому статтею 382 КПК України, то строк апеляційного оскарження для такої особи обчислюється з дня отримання нею копії судового рішення (частини 2, 3 статті 395 КПК України) [1].

Наступною відмінною ознакою між судовими рішеннями, які містяться у частинах 1 та 3 статті 392 КПК України є та, що існує різниця в порядку апеляційного оскарження. Зокрема, апеляційна скарга подається:

1) на судові рішення, ухвалені судом першої інстанції, – через суд, який ухвалив судове рішення;

2) на ухвали слідчого судді – безпосередньо до суду апеляційної інстанції (частина 1 статті 395 КПК України).

Ще однією відмінністю вважаю різні порядки перевірки ухвал слідчого судді (стаття 422 КПК України) та судових рішень, ухвалених судом першої інстанції (стаття 399 КПК України).

Адже у частинах 1-7 статті 399 КПК України мова йде саме про судові рішення, ухвалені судом першої інстанції, які не стосуються стадії досудового розслідування, а у статті 422 КПК України, хоча і недосконало, але виписано порядок перевірки ухвал слідчого судді, які стосуються досудового розслідування, перелік яких унормований у статті 309 КПК України.

Також різними є строки повернення матеріалів кримінального провадження (стаття 423 КПК України).

На мій погляд, як вже відзначено вище, наведений у статті 422 КПК України порядок перевірки ухвал слідчого судді є недосконалим, так як не передбачає таких елементів, як порядок перевірки самої апеляційної скарги на відповідність вимогам

статті 396 КПК України та перевірку наявності чи відсутності перешкод для постановлення ухвали про відкриття апеляційного провадження, з огляду на це апеляційні суди почасти застосовують положення статті 399 КПК України та залишають апеляційні скарги на ухвали слідчих суддів без руху, що на мій погляд, виходячи із всього вище викладеного, є неможливим.

Отже, погоджуюся, що неправильним є застосування апеляційним судом (суддею доповідачем) положень статті 399 КПК України (залишення апеляційної скарги без руху) при перевірці ухвал слідчого судді. Ця норма процесуального закону може бути застосована до апеляційних скарг, поданих на судові рішення, передбачені частинами 1 та 2 статті 392 КПК України, а щодо оскарження судових рішень, передбачених частиною 3 статті 392 КПК України (ухвали слідчого судді) застосуванню підлягає інша норма – стаття 422 КПК України. При цьому, стаття 422 КПК Україна потребує внесення у неї відповідних доповнень щодо порядку і строків перевірки самої апеляційної скарги на відповідність вимогам статей 309 та 396 КПК України.

Вважаю, що норми статті 399 КПК України не поширюються на всі судові рішення апеляційне оскарження яких передбачене статтею 392 КПК України. Стаття 399 КПК України стосується лише тих із них, що перелічені у частинах 1 та 2 статті 392 КПК України і не охоплює ухвали слідчого судді (частина 3 статті 392 КПК України) з огляду, серед іншого, й на обмежені строки розгляду апеляційних скарг на вказані рішення.

Щодо другого запитання, яке виділене у структурі задекларованої проблематики, зокрема: чи відповідає теоретичним положенням визнання спеціальними норм статті 422 КПК України щодо частини 3 статті 392 КПК України, які належить застосовувати у разі апеляційного оскарження ухвал слідчих суддів та які обумовлюють відповідний порядок перевірки в апеляційному порядку цих видів судових рішень і виключають процедуру залишення апеляційних скарг без руху (стаття 399 КПК України), то слід зазначити, що поширеною тривалий час у теорії кримінального процесу є думка, яка у дещо видозміненому вигляді інтерпретується різними дослідниками, при цьому основна ідея не втрачається, що класифікація кримінальних процесуальних норм можлива, серед іншого, також на основі критерію виконання ними окремих функцій у механізмі правового регулювання: а) вихідні (установчі) – норми кримінального процесуального права, які регулюють завдання кримінального провадження, кримінальне процесуальне законодавство та його сферу дії, засади кримінального провадження; б) загальні – ті кримінально-процесуальні норми, в яких

встановленні кримінально-процесуальні поняття, визначені суд, сторони та інші учасники кримінального провадження, регулюються докази та встановлюються загальні положення доказування у кримінальному провадженні тощо; в) спеціальні кримінально-процесуальні норми – ті, що встановлюють особливості реалізації загальних кримінально-процесуальних норм (наприклад, пред'явлення речей для впізнання як елемент процесу доказування), а також визначають окремі ситуації у кримінальному провадженні (наприклад, норми, що регулюють особливі порядки кримінального провадження або особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану чи у районі проведення антитерористичної операції) [2, с.178]. Виходячи із викладеного, такою спеціальною нормою можна вважати статтю 422 КПК України щодо частини 3 статті 392 КПК України.

Як на мене, то вважаю, що не суперечить теоретичним положенням визнання спеціальними норм статті 422 КПК України щодо частини 3 статті 392 КПК України, які належить застосовувати у разі апеляційного оскарження ухвал слідчих суддів та які обумовлюють відповідний порядок перевірки в апеляційному порядку цих видів судових рішень і виключають процедуру залишення апеляційних скарг без руху (стаття 399 КПК України)[*].

Правовий висновок об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду є схожим за своїм духом та суттю, зокрема: «…під час апеляційного перегляду рішень слідчих суддів апеляційний суд не вправі ухвалювати рішення про залишення апеляційної скарги без руху та про її повернення, якщо особа не усунула недоліків, оскільки положення статті 398 КПК, частин 1, 2 та пункту 1 частини 3 статті 399 КПК застосовуються до апеляційних скарг, поданих на судові рішення, передбачені частинами 1, 2 статті 392 КПК, а що стосується оскарження судових рішень, передбачених частиною 3 статті 392 КПК (ухвали слідчого судді), то застосуванню підлягають положення статті 422 КПК» [3, с.38-40].

Варто підкреслити, що така правова позиція не була єдиною та спільною для всіх суддів Касаційного кримінального суду Верховного Суду, тому кінцеву постанову приймала об'єднана палата Касаційного кримінального суду Верховного Суду. Таке рішення колегія суддів приймала у зв'язку із тим, що вважала за необхідне відступити від

[*] Науковий висновок члена Науково-консультативної ради при Верховному Суді професора Ірини Басистої від 5 вересня 2019 року на підставі звернення до членів Науково-консультативної ради при Верховному Суді судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Огурецького Василя Петровича у справі №51-5496км18 із реєстраційним вхідним номером Верховного Суду 300/0/26-19 від 07.06.2019. 10 с.

висновків про застосування норм кримінального процесуального закону в подібних правовідносинах, викладених у постановах (ухвалах) колегій суддів Першої та Другої судових палат (провадження №51-5480ск18, №51-5552ск18, №51-5835ск18, №51-5494ск18, №51-5500км18, №51-5497км18, №51-5499км18, №51-5547км18), в яких судді погодились із можливістю залишення без руху апеляційних скарг на ухвали слідчих суддів. Разом із цим, колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду дійшли й іншого висновку, скасувавши ухвали апеляційного суду про повернення апеляційної скарги на ухвалу слідчого судді й призначивши новий розгляд у суді апеляційної інстанції (справи № 51-5549км18, №51-5498км18, №51-5551км18, №51-6877км18, №51-7039км18). Постановляючи рішення, вони виходили із того, що апеляційний суд неправильно застосував положення статті 399 КПК (залишення апеляційної скарги без руху), оскільки ця норма процесуального закону може бути застосована до апеляційних скарг, поданих на судові рішення, передбачені частинами 1, 2 статті 392 КПК, а щодо оскарження судових рішень, передбачених частиною 3 статті 392 КПК (ухвали слідчого судді), застосуванню підлягає спеціальна норма – стаття 422 КПК [4].

Висновки:

Норми статті 399 КПК України не поширюються на всі судові рішення апеляційне оскарження яких передбачене статтею 392 КПК України. Стаття 399 КПК України стосується лише тих із них, що перелічені у частинах 1 та 2 статті 392 КПК України і не охоплює ухвали слідчого судді (частина 3 статті 392 КПК України) з огляду, серед іншого, й на обмежені строки розгляду апеляційних скарг на вказані рішення.

У даній юридичній ситуації вважаю, що не суперечить теоретичним положенням визнання спеціальними норм статті 422 КПК України щодо частини 3 статті 392 КПК України, які належить застосовувати у разі апеляційного оскарження ухвал слідчих суддів та які обумовлюють відповідний порядок перевірки в апеляційному порядку цих видів судових рішень і виключають процедуру залишення апеляційних скарг без руху (стаття 399 КПК України). При цьому, ситуація виглядала б логічніше на користь визнання спеціальними норм статті 422 КПК України щодо частини 3 статті 392 КПК України за умови внесення відповідних (принаймні тих, які означені мною при висвітленні першого питання) доповнень до статті 422 КПК України.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: документ 4651-VI, редакція від 13.02.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17

2. Циганюк Ю.В. Класифікація у кримінальному процесі як метод упорядкування його системи // Актуальні проблеми держави і права. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9388/Циганюк С.175-181.

3. Огляд судової практики об'єднаної палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду/ Упоряд.: правове управління (III) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2019. 42 с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyad_KKS_VS_2018_2019.pdf

4. Постанова Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 18 листопада 2019 року, провадження № 51-5496 кмо 18, справа № 686/24639/17. URL: http://reyestr.court.gov.ua/ Review/85966650

Вівчарук Діана Павлівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права і процесу
Університету Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ЗАХИСТУ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ МАЙНА ПОДРУЖЖЯ

Одним із природних прав людини є право на сім'ю. Сім'я була і залишається первинним та основним осередком суспільства. Майнові відносини, що складаються між подружжям, завжди потребували і потребують особливої уваги. Відносини подружжя стосовно спільного майна є важливим елементом організації людського суспільства, що мають прояв у постійних спробах їхнього упорядкування і нормування, які сприймаються під впливом правових норм у будь-якому суспільстві.

Важлива увага інституту права власності подружжя завжди приділялася як в радянській, так і в сучасній юридичній літературі. Питання спільної сумісної власності досліджували такі науковці, як Жилінкова І.В., Гриняк А., Борисова В., Халфінової Р.О., Харитова Є. О., Спасібо - Фадєєвою І. Однак правозастосовна практика виявила цілий комплекс питань, які в подальшому необхідно врегулювати.

Проблемні питання виникають сьогодні у сфері здійснення спільної сумісної власності подружжя. Загалом питання спільної сумісної

власності знайшло своє нормативно-правове регулювання в чинному законодавстві, проте окремі питання, а саме термінологічні підходи до розуміння власності подружжя, на думку окремих учених, мають спірне значення та потребують подальшого доопрацювання [1, с. 463]. Зокрема, сімейне законодавство не розкриває детально зміст поняття «майно, набуте за час шлюбу». Відсутній у ньому й перелік такого майна. До речей, які входять до складу подружнього майна, зокрема, належать житлові будинки, квартири, дачі, гаражі, предмети домашнього вжитку, гроші, вклади в кредитних установах тощо.

У Кодексі про шлюб та сім'ю України предметом спільної власності визнавалося майно, нажите подружжям за час шлюбу. Потрібно відзначити, що зміна поняття «нажите майно» на «набуте майно» нічого позитивного не додала. О.В. Дзера цілком слушно відзначає, що «значення термінів «нажите», «набуте» майно не має допоки свого однозначного тлумачення. Така неоднозначність у розумінні цього терміна не сприяє застосуванню правових норм на практиці [2].

Сімейним кодексом встановлено принцип спільності придбаного в період шлюбу майна (за винятками, прямо встановленими законом). Згідно ст. 60 цього Кодексу встановлюється, що майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини самостійного заробітку (доходу). Можна говорити, що режим спільності не поширюється на майно, придбане до шлюбу або після його припинення. Підґрунтям цієї норми є світоглядне судження розробників СК, на думку яких спільна сумісна власність
подружжя є матеріальною передумовою міцності шлюбу, здійснення подружжям різних соціальних функцій, зокрема народження й виховання дитини. Ставлення до цієї позиції може бути різним, однак варто відмітити дві обставини досить важливого характеру[3].

По-перше, правило про спільну сумісну власність подружжя піднесене в СК України майже до абсолюту, що не можна визнати природним і таким, що відповідає сучасним реаліям життя. По-друге, модель регулювання відносин спільної сумісної власності подружжя не можна визнати досконалою. Це проглядається й на етапі здійснення подружжям спільної власності під час придбання та відчуження майна, і на етапі перетворення спільної сумісної власності у спільну часткову, і в разі припинення спільної власності [1, с. 461].

Сімейним законодавством передбачається особливий порядок здійснення права власності подружжя, оскільки вступ в шлюб спричиняє для чоловіка і жінки виникнення у них відповідних додаткових майнових обов'язків. У юридичній літературі висловлюється також думка

про те, розповсюдження режиму спільності майна та спеціальний порядок розпорядження таким майном зумовлює виникнення у власника добровільних обмежень щодо здійснення права власності в силу деяких юридичних фактів [3, с. 198], в нашому випадку вступ в шлюб.

З приводу поняття майна як об'єкта спільної сумісної власності подружжя, то виходячи із аналізу ст. 61 Сімейного кодексу України, ним зокрема можуть бути:

1) будь-які речі, за винятком тих, що виключені з цивільного обігу;

2) заробітна плата, пенсія, стипендія, інші доходи, одержані одним із подружжя і внесені до сімейного бюджету або внесені на його особистий рахунок у банківську (кредитну) установу;

3) гроші, інше майно, в тому числі гонорар, виграш, які були одержані за договором, який укладено одним із подружжя в інтересах сім'ї;

4) речі для професійних занять, придбані за час шлюбу для одного з подружжя [3].

Водночас, незалежно від наявності шлюбу, кожен з подружжя може мати майно, яке належить на праві власності йому особисто. Сімейний кодекс таке майно називає особистою приватною власністю подружжя (гл. 7 СК України). У літературі цей термін визнають невдалим, оскільки в даному випадку Кодекс суперечить Конституції України, яка, як відомо, "не закріплює такого поняття як особиста приватна власність [4, с. 2].

У законодавстві об’єктами права спільної сумісної власності подружжя визначають будь-які речі, за винятком тих, що виведені з цивільного обігу. При цьому в науковій літературі підкреслюється неможливість формування вичерпного переліку об'єктів спільної власності. Стаття 68 Сімейного кодексу визначає, що розірвання шлюбу не припиняє права спільної сумісної власності на майно, нажите під час шлюбу. Проблеми з відокремленням «подружньої частки» і спадкового майна можуть виникнути в разі смерті одного з подружжя.

Вважається, що будь-який правочин щодо майна спільної власності подружжя, вчиняється за згодою іншого з подружжя та в інтересах подружжя. Законодавець не передбачає необхідності визначення форми надання такої згоди, проте, якщо чоловік чи дружина бажають укласти договір, який підлягає нотаріальному засвідченню або реєстрації, то така згода обов’язково надається у письмовій формі і нотаріально засвідчена.

Отже, сімейне законодавство України визначає об’єктами права спільної сумісної власності подружжя будь-які речі та майно, за винятком тих, що виведені з цивільного обігу (ч. 1 ст. 61 СКУ). Правові проблеми врегулювання інституту спільної сумісної власності подружжя

потребують подальших досліджень. Також варто зазначити, що із змінами у сімейному, цивільному законодавстві України, в нотаріальній практиці виникли деякі питання, що стосуються спільної власності подружжя.

Список використаних джерел

1. Філик Н.В. Спільна сумісна власність подружжя: теорія і практика. URL: http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/18450/1/Філик %20Кос- тюкова.%20 Спільна%0сумісна%20власність%20подружжя.pdf (дата звернення: 09.11.2019).

2. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України, 2011 р. URL: http://mego.info/матеріал/стаття-61-обєкти-права-спільної-сумісної-власності (дата звернення: 09.11.2019).

3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/card/435-15 (дата звернення: 09.11.2019).

4. Жилінкова І. Правовий режим нерухомого роздільного майна подружжя . Нотаріат. 2004. № 12.

Гаврецька М. Й.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СУДАХ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ У ПЕРІОД АВСТРО-УГОРЩИНИ

Друга половина XIX початок XX століття для української національно-свідомої еліти Східної Галичини стала періодом відчайдушної боротьби зокрема за встановлення національного рівноправ'я вживання української мови в усіх важливих ланках державного життя краю. Гарантування всім національностям держави рівноправності, непорушності, недоторканності права на збереження та розвиток своєї нації та мови були прописані в Основному державному законі про загальні права громадян Держави для королівств і країв, представлених у Державній Раді від 21 грудня 1867 р. [1, s. 494].

Однак в умовах українсько-польського протистояння рівноправність української та польської мов в Східній Галичині була

нетривалою. Відповідно до Розпорядження міністрів внутрішніх справ, освіти і віросповідань, справедливості, скарбу, торгівлі та сільського господарства, а також національної оборони та громадської безпеки щодо урядової мови для цісарсько-королівських влад, урядів та судів в Королівстві Галіції та Володимирії разом з Королівством Краківським в службі внутрішній і кореспонденції з іншими владами від 5 червня 1869 р. [2, s. 67], польська мова отримала статус «урядової», натомість українська мова надалі залишалася «крайовою».

Складні мовні відносини сформувалися зокрема в східно-галицьких судах, в яких спостерігалася тенденція недопускання українців до судової служби і надання судівництву чисто польського характеру. Лояльна політика держави щодо польської мови призвела до того, що вона зайняла домінуюче становище у внутрішньому діловодстві краю. Один із дослідників мовного законодавства Австро-Угорської монархії М. Здерковський зауважив, що «…в цілій Східній Галичині всі протоколи судових засідань в кримінальних та цивільних справах, наказного та позовного провадження, списуються зі сторонами української національності виключно в мові польській, оскільки відповідно до такої хибної інтерпретації, протоколи засідань – це є акти внутрішнього діловодства урядового…» [3, с. 31].

Факти ігнорування та порушення мовних приписів з боку судових урядників польської народності часто публікувалися на шпальтах україномовних видань. Зокрема в часописі «Діло» був опублікований випадок, який трапився в м. Городенці, де кримінальний суддя відмовив на прохання правозахисника звинуваченого українця скласти протокол засідання рідною мовою сторони, тобто українською. Очевидно, що дії судді були протизаконними, так як обов’язок складання протоколів зокрема українською мовою у справах, коли обвинувачений належить до української національності (навіть без його бажання) був прописаний в розпорядженні Міністерства юстиції від 9 липня 1860 р. ч. 10.340, яке врегульовувало питання зовнішньої урядової мови в східно-галицьких судах. Дане розпорядження було затверджене рескриптом Президії Львівської апеляції від 7 квітня 1908 р. ч. 33410/7, а також знаходилося в загальному комунікаті Президії вищого суду крайового, і розміщене в урядовій «Gazet-і Lwowsk-ій» від 26 лютого 1909 р., де Президія апеляції відзначала хибність такої інтерпретації, немовби цілий кримінальний протокол належав до внутрішнього урядування і як такий мав би бути також в українських справах виконаний виключно польською мовою. Врешті, в 1910 р. з'явився до ч. 6586 розпорядження ще один циркуляр президента Тхоржніцького із розпорядженням, щоб усі суди без виключення замовили необхідну кількість друкованих формулярів для

справ кримінальних в українській мові, забороняючи на майбутнє використовувати польські формуляри в справах українських сторін [4, с. 2]. Як бачимо, коли справа набувала широкого розголосу верховна судова влада притримувалася лояльної політики щодо мовних питань у судах і кожна справа, яка потрапляла до розгляду через Міністерство юстиції та Президію апеляції була розглянута, а відповідальних було покарано, але такі випадки траплялися лише тоді, коли українська сторона піднімала дане питання.

На сторінках часопису «Діло» часто публікувалися матеріали, в яких подавалися коротко найважливіші приписи і деякі способи захисту проти цинічного насилування прав української мови зі сторони переважної частини суддів польської народності. Зокрема в статті «В справі оборони руської мови в судах», подане коротке повчання, в який спосіб сторона має реагувати коли права української мови через суд були порушені: «…коли суддя, крім зізнавання сторони українською мовою, почне диктувати який-небудь протокол по-польськи, треба згори забажати українського протоколювання… окрім того Сейму потрібно внести скаргу евентуально з описом нетактовного поводження судді… всі випадки зловживань треба подавати одночасно до відома парламентських послів, а яркіші факти як також звіти з діяльності суду розміщувати в часописах… особливий напір покладається на скарги, тому що кожна така скарга подана наприклад до міністерства, переходить через руки всіх нижчих інстанцій аж до керівництва суду, яке повинно скласти основну реляцію, яка повертається на руки тих самих інстанцій разом з вичерпним звітом кожної з них до міністерства… хто є компетентним, тому відомо наскільки дорогого часу забирає нашим перевантаженим судам складання звичайної реляції до міністерства, відповідно вимагає поспіху і не раз зіпсує крові начальникові суду одна така подія, … тому вже тисячна скарга відібрала б бажання нашим судам здійснювати полонізаційні подвиги…» [5, с. 3].

Незважаючи на чіткі приписи законодавства, порушення на мовному ґрунті тривали й надалі. Зокрема голова Золочівського окружного суду Міхальчевський розпорядженням від 22 липня 1890 р. наказав усі записи у ґрунтових книгах робити лише польською мовою, хоча відповідні заяви могли бути написані українською. Суддю Підбузького повітового суду (сучасна Львівська область) Реваковича було притягнено до дисциплінарної відповідальності за те, що він розпорядився робити записи у ґрунтових книгах та заяви українською мовою. Золочівський та Перемишльський окружні суди, незважаючи на те, що обслуговували переважно українське населення, писали

протоколи, вели судове слідство і виносили вироки лише польською мовою… [6, с. 16-17].

Таким чином, розглядаючи правовий режим української мови в східно-галицьких судах Австро-Угорщини в період другої половини XIX початок XX століття слід зазначити, що українська мова поступово витіснялася з судів усіх інстанцій польською, незважаючи на протести правників та ухвалені нормативно-правові акти вищих інстанцій влади імперії, які гарантували рівноправність крайових мов. Загальноприйнятим явищем стала поступова денаціоналізація та полонізація судівництва краю, обмеження використання української мови в цій інстанції, усунення суддів-українців із суддівських посад та численні порушення прав українців під час судових процесів.

Список використаних джерел:

1. Zasadnicza ustawa panstwowa z dnia 21. Grudnia 1867. r., o ogolnych prawach obywateli Panstwa dla krolestw i krajow, w Radzie Panstwa reprezentowanych / Przeklady ustaw, rozporzadzen i obwieszczen z Dzennika Praw Panstwa dla Krolestwa Galicyi i Lodomeryi, tudziez Wielkiego Ksiestwa Krakowskiego. – Rocznik 1867. We Lwowe. Z ces. krol. galicyjskiej Drukarni rzadowej. – S. 491–495.

2. Rozporzadztnie Ministrow, Spraw Wewnetrznych, Wyznan i Oswiecenia, Sprawiedliwosci, Skarbu, Handlu i Rolnictwa, tudziez Obrony krajowej i Bezpieczenstwa publicznego z d. 5. Czerwca 1869. roku, l. 2354., dotyczace jezyka urzedowego c. k. Wladz, Urzedow i Sadow w Krolestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielriem Ksiestwem Krakowskiem w sluzbie wewnetrznej i w korespondencyi z innemi wladzami / Dziennik ustaw i rozporzadzen krajowych dla Krolestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Ksiestwem Krakowskiem. – Rocznik 1869. Lwow. Z ces. krol. galicyjskiej Drukarni rzadowej. – 689 s.

3. Здерковський М. Права руської мови в ц. к. судах та державних прокураторіях / М. Здерковський. – Львів, 1909. – 41 с.

4. В справі язикових надужить в судах / Діло. – 1911. – ч. 26. – С. 2.

5. В справі оборони руської мови в судах / Діло. – 1912. – ч. 66. – С. 2-3.

6. Protkoly Sejmu Krajowego z roku 1890. – № 18. – S. 16-17.

Громко Володимир Ярославович,
к.ю.н., адвокат

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ОПЕРАЦІЙ ІЗ НЕРУХОМІСТЮ

Питання пов’язані з продажем або придбанням нерухомості, завжди супроводжувалися і супроводжуються проблемою економії коштів, які необхідно сплатити при оформленні таких операцій, адже суми як відомо є чималими. Найпоширенішою операцією повязаною з придбанням нерухомості, як показує статистика, є операції повязані із придбанням жила у власність. По мимо економії коштів потенційних покупців цікавить також питання повязані із об’єктивною оцінкою ризиків, які виникають, або можуть виникнути в процесі придбання житла, відповідальністю, яка виникає з моменту придбання житла у власність.

Не дивлячись на розмови які точаться у суспільстві, з приводу економічної кризи, військових дій на сході нашої держави, низьких заробітних плат, низької купівельної спроможності громадян, в інтернеті є багато інформації у якій забудовники звітують про пожвавлення ринку нерухомості, як в Україні так і місті Івано-Франківську зокрема. Цей процес пожвавлення ринку нерухомості зумовлений різними чинниками, в інтернеті можна знайти безліч думок різних експертів ринку нерухомості, фахівців, ріелторів, думки яких є також з даного приводу різними. Починаючи від тих, що молоді сім’ї хочуть проживати окремо від батьків, закінчуючи тим, що українські заробітчани таким чином зберігають свої кошти.

Не заглиблюючись у деталі пожвавлення ринку, а також мету придбання громадянами нерухомості, слід зазначити, що законодавець передбачив можливість збереження коштів громадянам, та певним чином зменшення податкового навантаження для тих які купляють таке житло вперше. Зокрема законодавець чітко прописав у пункті 9 статті 1 Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування», що платниками збору на обов'язкове державне пенсійне страхування є підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та фізичні особи, які придбавають нерухоме майно, за винятком державних підприємств, установ і організацій, що придбавають нерухоме майно за рахунок бюджетних коштів, установ та організацій іноземних держав, що користуються імунітетами і привілеями згідно із законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також громадян, які придбавають житло і перебувають у черзі на одержання

житла або придбавають житло вперше. Аналогічне положення міститься і у «Порядку сплати збору на обов`язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.1998 року №1740. Зокрема у пункті 15-1 зазначено, що збір на обов'язкове державне пенсійне страхування з операцій купівлі-продажу нерухомого майна сплачується підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності та фізичними особами, які придбавають нерухоме майно, у розмірі 1 відсотка від вартості нерухомого майна, зазначеної в договорі купівлі-продажу такого майна, за винятком державних підприємств, установ і організацій, що придбавають нерухоме майно за рахунок бюджетних коштів, установ та організацій іноземних держав, що користуються імунітетами і привілеями згідно із законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також громадян, які придбавають житло і перебувають у черзі на одержання житла або придбавають житло вперше.

Аналізуючи вище зазначені норми закону, чітко прослідковується те, що громадяни які належним чином оформляють правовстановлюючі документи на придбання житла, за умови виконання вказівки закону про те, що таке житло має бути придбане вперше, законодавець зменшує податкове навантаження на таких покупців житла, звільняючи їх від сплати одного відсотка, від загальної вартості житла, збору до пенсійного фонду, і таким чином по суті дає можливість зекономити кошти.

Проте так ситуація виглядає в ідеалі. В реальному ж житті, отримати вище зазначене звільнення від сплати цього 1% від вартості квартири до пенсійного фонду можливо тільки за рішенням суду і за умови що ви доведете, що це житло придбане вами дійсно вперше. Практика нажаль іде таким шляхом, що коли ви звертаєтесь до нотаріуса для оформлення правовстановлюючих документів на житло то нотаріус буде вимагати від вас сплати всіх необхідних і визначених законом платежів у тому числі і сплати цього ж таки 1% збору до пенсійного фонду. У випадку несплати цього збору, нотаріус відповідно до Закону України «Про нотаріат» може відмови у вчиненні нотаріальної дії. Що зазвичай він і робить. Зокрема ст.49 цього закону зазначає, що «однією з підстав для відмови у вчиненні нотаріальної дії є невнесення встановлених законодавством платежів пов'язаних з її вчиненням особою, яка звернулася з проханням про вчинення нотаріальної дії» Доступною мовою, це означає, що нотаріус не надасть правовстановлюючі документи на ваше житло без підтвердження сплати такого збору. Тобто непроведе нотаріальну дію.

Деякі нотаріуси можуть відправити вас до пенсійного фонду для отримання там довідки про те, що ви дійсно придбаваєте житло вперше і пенсійний фонд звільняє вас від сплати такого збору. Відразу хочеться попередити, що такі походи до пенсійного фонду будуть марними, адже пенсійний фонд таких довідок не видає. Основним аргументом пенсійного фонду буде те, що станом на сьогоднішній день в пенсійного фонду не має доступу до реєстру нерухомості, свого реєстру вони неведуть, а відтак в них немає реальної можливості встановити факт придбання житла громадянами вперше.

В результаті ми оримуємо замкнуте коло. Реєстр пенсійний фонд не веде, відповідно, відомості про те, що ви, саме вперше придбали житло, підтвердити не можете, а якщо спробуєте підтвердити даний факт будь-якими іншими документами, то швидше за все, що жоден нотаріус від вас ці підтверджуючі документи не прийме. Виникає цілком логічне запитання: Як бути? Адже отримати правовстановлюючі документи на вперше придбане вами житло, відповідно до вимого чинного законодавства є всі підстави, проте через, можна сказати, бюрократичні процедури ви отримати документи на ваше житло не можете.

Відповідь на це запитання є непростою. Аналізуючи судову практику можна прийти до висновку, що громадяни які придбавають житло вперше, все ж таки спершу сплачуть цей 1% від вартості нерухомого майна, зазначений в договорі купівлі-продажу, з метою отримання цих правовстановлюючих документів на придбану квартиру чи будинок, а в подальшому звертаються із заявою до пенсійного фонду з проханням повернути зайво сплачені кошти. Після того, як пенсійний фонд остаточно відмовляє в поверненні сплачених коштів, тоді громадяни звертаються до суду із заявами про повернення таких коштів в примусовому порядку.

Слід зазначити, що судова практика у цій категорії справ показує, що суди ідуть на зустріч людям, за наявності належної аргументації та доказової бази, приймають рішення на користь громадян про повернення цих коштів.

Дана процедура непроста і дещо триавала по часу, проте дивлячись на вартість квартир чи будинків, ці суми коштів є не малими, а відтак враховуючи норму закону про те, що ви маєте можливість не сплачувати ці кошти при придбанні житла вперше є можливість повернути їх за рішенням суду.

Аналізуючи вище зазначені норми законодавця, можна дійти висновку, про те, що існує певна правова колізія, яку необхідно врегулювати на законодавчому рівні.

Список використаних джерел:

1. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 26 чер. 1997р. №400/97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400/97.
2. Про нотаріат : Закон України від 02 вер. 1993р. №3426-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12.
3. Порядок сплати збору на обов`язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій : Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.1998 року №1740. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1740-98-%D0%BF.

Гуркова Аліна В'ячеславівна,
к.ю.н., доц. кафедри кримінального права і процесу
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ, Україна

ГАЗЛАЙТИНГ ТА ЙОГО КРИМІНАЛЬНА КАРАНІСТЬ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

При розгляді даного питання потрібно звернутись до єдиної статті Кримінального Кодексу України, що містить «натяки» на кримінальну караність психологічного насилля. Так, ст 126-1, яка говорить нам, що домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи [5].

Саме із цієї статті, що була прийнята 11 січня 2019 року можна розпочати відлік тлумачення та застосування психологічного насилля у кримінальному праві України, що стосується домашнього насилля.

Психологічне (або емоційне) домашнє насильство — це використання переваги, щоб принизити та знецінити іншого члена сім'ї. Насильством також є свідоме ігнорування потреб та почуттів тих членів сім'ї, які залежні від людини та потребують догляду. Як-от дітей чи людей старшого віку. Також варто відмітити, що це свідома поведінка, використання власної переваги й контроль жертви. Це ускладнює для постраждалих ефективний захист почуттів та інтересів [1].

Варто відмітити, що до ратифікації Стамбульської конвенції та внесення змін, відповідно, до Кримінального кодексу України про психологічне насилля в сім'ї не говорили, тому зараз досить тяжко розрізнити психологічне насилля, вже не говорячи про його підвиди психологічного.

Для того, щоб розрізнити психологічне насилля був створений освітній проект з протидії домашньому насильству «Дім (не) насилля», де чітко прописані методи та способи відповідно до яких і виділяється кримінально каране психологічне насильство. До них в першу чергу можна віднести

- постійна образлива критика, маніпулювання, контроль над життям жертви;
- звинувачення, засудження, словесні образи;
- обзивання нецензурними словами, приниження;
- ігнорування як спосіб «покарання» (як серед дорослих, так і щодо дітей);
- покарання та погрози покарання, погрози життю й здоров'ю, заборона висловлювати свою думку, вільно пересуватися поза домом та спілкуватися з близькими;
- зняття людиною із себе відповідальності за негативний вплив на психологічний стан жертви;
- відмова спілкуватися, щоб змусити жертву почуватися винною, принизити її;
- ізолювання жертви від спілкування з друзями чи родиною, контроль над спілкуванням через прочитання особистої пошти і повідомлень у соцмережах;
- знецінення людини, цілковитий контроль над усіма сферами її життя [1].

Саме після цих ознак і варто звернутись до термінології та виокремити підвид психологічного насилля, що носить назву газлайтинг.

Одна з форм психологічного насилля — маніпулятивна поведінка (*gaslighting*), коли одна людина намагається змусити іншу сумніватися у своїй адекватності, у власних спогадах, емоціях тощо. Таку форму насилля спрямовано якраз на те, щоб знецінити досвід партнера/партнерки, щоб примусити жертву нормалізувати, прийняти насильство, перестати сприймати його як насильство [4].

Газлайтинг – мабуть, один з найпідступніших прийомів маніпуляції, тому що спрямований на те, щоб спотворити і підірвати у жертви почуття реальності, розʼїдає здатність людини довіряти собі, і в результаті вона починаєте сумніватися в правомірності своїх скарг на образи і погане поводження [4].

Психологічне насильство важко розпізнати загалом, тому що, на відміну від фізичного насильства, його мало обговорюють у публічному просторі; випадки психологічного насильства важко довести через відсутність видимих ознак насилля, як-от синці від побоїв.

Саме тому у реєстрі судових рішень практика, щодо психологічного насилля досить мала. Так, справ щодо психологічного насилля не більше 10. Усі жертви- жінки і у більшості випадків постраждалі укладали угоду про примирення з засудженим.

Особи, які вчиняли домашнє насильство неодноразово притягалися до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 «Вчинення насильства в сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програм» Кодексу України про адміністративні правопорушення, крім того, дії насильницького характеру вчинялися у стані алкогольного сп'яніння [2].

Можна чітко стверджувати, що справи такого характеру досить тяжко піддаються розслідуванню. Це супроводжується багатьма факторами, зокрема тяжкості доведення факту психологічного насилля та газлайтингу, правовою свідомістю та грамотністю населення. Більшість жертв злочину 126-1, навіть не припускають, що щодо них здійснюється психологічне насилля. Також страх осуду і сорому по відношенню суспільства до жертви, що супроводжується виключно менталітетом населення.

Отож першими кроками, які можна зробити по відношенню до даної ситуації, це створення освітніх програм та майданчиків для правового роз'яснення даного питання. Робота працівників правоохоронних органів та психологів з жертвами злочинів, задля уникнення латентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дім (не) безпеки. Освітній проект з протидії домашньому насильству. Електронний ресурс. Режим доступу: https://nonviolence.ed-era.com/

2. Домашнє насильство: основне поняття та аналіз практики за ст.126-1 ККУ. Електронний ресурс. Режим доступу: https://protocol.ua/ua/domashne_nasilstvo_osnovne_ponyattya_ta_analiz_praktiki_za_st_126_1_kku/

3.Злочин, пов'язаний з домашнім насильством: правові проблеми та практичні рекомендації Електронний ресурс. Режим доступу: https://jurliga.ligazakon.net/ua/analitycs/192450_zlochin-povyazaniy-z-domashnm-nasilstvom-pravov-problemi-ta-praktichn-rekomendats

4. Заборонити психологічне насильство (булінг, мобінг, сталкінг, психологічні маніпуляції) Електронні петиції .Електронний ресурс. Режим доступу: https://petition.president.gov.ua/petition/46720

5. Кримінальний Кодекс України. Відомості ВРУ від 2001, № 25-26 Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

А.А. Діденко,
координатор програм
Харківської правозахисної групи,
м. Київ

ПРАВО НА ОСКАРЖЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ ПО СУТІ ЗВИНУВАЧЕННЯ

Одним із принципів верховенства права є право особи, засудженої за скоєння злочину, оскаржити вирок в суді вищої інстанції. Це право є одним з найважливіших, можна сказати, фундаментальним, в контексті права не бути покараним без вини. Особливо це відчутно, коли мова йде про судові рішення з найвищою мірою покарання (розстріл, довічне позбавлення волі), які викликають розумний сумнів стосовно своєї справедливості. За нашими підрахунками, близько тисячі засуджених, які відбувають довічний термін покарання (дехто з них був засуджений до розстрілу в 90-ті роки), були позбавлені права на апеляційне оскарження судового рішення.

Міжнародне і національне право

Реалізація права на оскарження судових рішень відповідає вимогам доступності до правосуддя, про що зазначено в актах міжнародного права. В статті 8 Загальної декларації прав людини сказане: «**Кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом**»[1]. У статті 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права проголошується: «**Кожен, кого засуджено за будь-який злочин, має право на те, щоб його засудження і вирок були переглянуті вищестоящою судовою інстанцією згідно з законом**»[2]. Стаття 6 Конвенції захисту прав людини і основоположних свобод (далі Конвенція) визначає: «**Кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину**

не буде доведено в законному порядку.»[3] Про право на доступ до механізмів правосуддя зазначено і в пункті 4 Декларації основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою, прийнятої Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй в 1985 році [4].

Також в рамках національного законодавства, гарантуючи відповідно до ч. 1 ст. 55 Конституції України право особи на судовий захист, Конституція визначає основні засади судочинства, метою закріплення яких є, зокрема, своєчасне, ефективне та справедливе поновлення особи в правах протягом розумних строків. У ст. 129 Конституції України серед основних засад судочинства зазначено забезпечення права на апеляційний перегляд справи. **Право на оскарження судових рішень у судах апеляційної та касаційної інстанцій є складовою конституційного права особи на судовий захист.** [5]. Конституційний Суд України, розглядаючи питання апеляційного та касаційного оскарження судових рішень, зокрема, у Рішенні від 11 грудня 2007 року № 11-рп/2007 зазначив, що реалізацією права особи на судовий захист є можливість оскарження судових рішень у судах апеляційної і касаційної інстанцій; перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина (абз. 3 підп. 3.1 п. 3 мотивувальної частини)[6].

Історичний екскурс і загальна проблематика

24 серпня 1991 року **–** дата створення держави Україна в її сучасному вигляді. Внаслідок тривалого конституційного процесу (майже через п'ять років після визнання незалежності України) 28 червня 1996 року ухвалений Основний закон – Конституція України. 1 вересня 2001 року (через 10 років незалежності України) набрав чинності Кримінальний кодекс України. До цього часу кваліфікація кримінальних злочинів відбувалася за нормами Кримінального кодексу в редакції 1960 року. 13 квітня 2012 року Верховна Рада України ухвалила Кримінальний процесуальний кодекс (далі КПК), який визначає порядок кримінального провадження, 29 листопада 2012 року КПК набрав чинності. Через більш ніж 20 років незалежності України прийшов новий КПК на зміну старому в редакції 1960 року. Протягом двадцяти років на теренах України кримінальні провадження відбувалися за принципами і у відповідності до норм КПК радянського зразка з брутальними порушеннями прав людини. Одним з ключових порушень, які відбувалися протягом тривалого часу – це порушення права осіб на перегляд вироку в апеляційному порядку по суті обвинувачення.

В чому полягає проблематика?

Різниця між кримінальним процесом в редакції КПК 2012 року[8] і радянським 1960 року[7], окрім іншого, полягає в тому, що до КПК України вноситься розділ апеляційного оскарження вироків. До цього в КПК радянської редакції такого розділу не було. Чому це так важливо і принципово з погляду якості ухвалення судових рішень і запобігання неправомірних, помилкових вироків? Тому що, з одного боку, нібито КПК 1960 року і передбачав порядок оскарження вироків. Тобто вироки, які не набрали законної сили, могли бути оскаржені, і на них можна було подати скаргу, а прокурору подання в касаційному порядку. Про що йдеться? Вироки районних судів могли бути оскаржені в **обласних** судах, а рішення **обласних** судів – в Верховному Суді України. Що це означає? Те, що судові рішення у кримінальних справах з обвинуваченням у незначному правопорушенні ухвалювалися районними судами і до набрання вироку законної сили їх можна було оскаржити в касаційному порядку звернувшись до обласного суду. Водночас обвинувачені у скоєнні тяжких злочинів, в тому числі і тих, за які передбачалася санкція з вищою мірою покарання (розстріл) за першою інстанцією, розглядалися обласними судами і з касаційною скаргою можна було звернутися до Верховного суду України. З одного боку закон передбачав перегляд справ і скасування вироку в разі однобічності або неповноти дізнання, попереднього чи судового слідства, невідповідності висновків суду, викладених у вироку, фактичним обставинам справи, або вирок вважався таким, що не відповідає фактичним обставинам справи, в разі істотних порушень вимог КПК, неправильного застосування кримінального закону, або невідповідності призначеного судом покарання тяжкості злочину та особі засудженого, але це були формальні підстави, які на практиці не застосовувалися. А вирок суду Верховним судом скасовувався вкрай рідко, здебільшого через подання прокурора. Чому процедура перегляду кримінальних вироків не працювала фактично на практиці відносно справ, які розглядалися за першою інстанцією обласним судом? Тому що Верховний суд України не наділений повноваженнями переглядати вироки судів по суті звинувачення, а касаційний перегляд вироків відбувався формально без дослідження доказів, перевірки обгрунтованості касаційних вимог засудженого. Як наслідок, в Україні менше 0.5% виправдувальних судових рішень. Після ухвалення в 2012 році нового КПК підстави для перегляду вироків в апеляційному порядку нібито залишилися ті самі: неповнота судового розгляду, невідповідність висновків суду першої інстанції фактичним обставинам кримінального провадження, істотні порушення вимог кримінального процесуального закону і таке інше, але

право на апеляційний перегляд кримінального звинувачення по суті після ухвалення рішення судом першої інстанції у засуджених з'явилося.

Чому це важливо?

Чому так важливий перегляд судового рішення саме в апеляційному порядку? Тому, що в суді першої інстанції під час розгляду питання по суті досліджуються докази звинувачення, їх достатньость, достовірність, допустимість і належність. Через ці докази обвинувачення намагається переконати суд в тому, що саме підсудна особа скоїла саме той злочин і саме з певною правовою кваліфікацією. Для цього обвинуваченням використовуються докази отриманні в процесуальний спосіб. Але суд може й помилитися, бо судді також люди, а людям властиво час від часу припускатися помилок. Суд в ході судового слідства може не звернути увагу на той або інший аргумент або доказ у справі, їх достовірність, достатність, чи отримані вони в процесуальний спосіб? Не заслухати того, або іншого свідка, або не дослідити в повній мірі результати того або іншого висновку, аналізу. Для того, щоб не відбулися необґрунтовані покарання, або для того, щоб була можливість виправити судову помилку, й існує стадія апеляційного перегляду рішення суду першої інстанції.

Для таких справ засуджених довічно за КПК в редакції 1960 року має бути створена процедура перегляду кримінальних вироків. Експерти Харківської правозахисної групи дослідили 13 історій свавільно засуджених довічно без права на перегляд вироків в рамках чинного законодавства[9].

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини 1948 року: https://u.to/iMsWGA
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права https://u.to/A4APGA
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод https://u.to/LbwPGA
4. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою https://u.to/_78PGA
5. Конституція України https://u.to/zAGVFA
6. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Касьяненка Бориса Павловича щодо офіційного тлумачення положень пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України, частини другої статті 383 Кримінально-процесуального кодексу України м. Київ Справа N 1-33/200711грудня2007рокуN11-рп/2007 https://u.to/dcsPGA

7. Кримінально-процесуальний кодекс України Затверджений Верховною Радою Української РСР Законом від 28 грудня 1960 р. https://u.to/uUMSGA

8. Кримінальний процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88) https://u.to/OkkSGA

9. Тринадцять історій свавільно засуджених: без права на виправлення помилок https://u.to/gdAUGA

Жукевич Ігор Васильович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права і процесу
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ПРИЧИНИ НЕЕФЕКТИВНОСТІ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Завданням цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави [1].

Ефективність (лат. effectus – виконання, дія) – здатність виконати роботу і досягнути необхідного або бажаного результату з найменшою витратою часу і зусиль [2]. А тому під «ефективністю виконання судових рішень» слід розуміти фактичне, реальне та повне виконання судового рішення в найкоротший час з моменту набрання рішенням суду законної сили та з мінімальною кількістю вчинення необхідних виконавчих дій, а також з оптиммальною кількістю складання відповідних процесуальних документів.

Ефективність захисту прав, свобод чи інтересів також залежить від можливостей судового контролю за виконанням судових рішень. Закріплення в ЦПК України відповідного розділу VII повинно б вирішити зазначену проблему. Проте правозастосовча практика, статистика виконання судових рішень, звернення до Європейського суду з прав людини підтверджують низький відсоток виконання судових рішень в Україні.

Так, у 2018 році в органах ДВС та у приватних виконавців на виконанні перебувало 3 409 043 виконавчих провадження проти 4 127

634 у 2017 році. Суми, що підлягають стягненню теж скоротились, але не так суттєво, що свідчить про незначне зростання середнього розміру суми стягнення за виконавчим провадженням. 2018 року стягненню підлягало 609 909 185 024 грн, тоді як у 2017 ця сума становила 661 246 771 880 грн. Фактично виконано у повному обсязі протягом 2018 року було 907 120 виконавчих проваджень на загальну суму 10 621 136 980 грн., а разом з провадженнями, за якими вдалося здійснити лише часткове стягнення – 15 400 356 670 грн. [3]. Звідси виходить, що фактичне виконання судових рішень у повному обсязі склало у 2018 році 26,6%, оскільки 907 120 ділимо на 3 409 043 виконавчі провадження.

Однією із причин невиконання судових рішень в Україні є фактично відсутність судового контролю за виконанням судових рішень.

Зазначене питання частково розглядалось у працях вчених-процесуалістів, а зокрема, О.В. Гетманцева, С.О. Короєда, В.В. Комарова, С.Я. Фурси, С.В. Щербак та інших.

За дослідженнями Центру Разумкова виділено дві групи причин невиконання рішень – загальні причини та причини невиконання судових рішень у соціальних спорах. Серед загальних причин невиконання судових рішень виокремлено наступні: а) соціально-політичні причини (відсутності поваги до суду та культури виконання судових рішень, суто формальне існування на рівні Конституції і законодавчих актів України правових ідеалів і засад, властивих європейській правовій традиції), б) економічно-фінансові причини, в) організаційно-правові причини, пов'язані з недосконалістю законодавства про виконавче провадження. До другої групи причин невиконання судових рішень у соціальних спорах віднесено а) відсутність достатнього бюджетного фінансування, б) складне нормативно-правове регулювання, в) значна кількість пільг, що надається окремим категоріям громадян, г) вади судових рішень, що ускладнюють їх примусове виконання [4]. Ці ж причини є такими, які не сприяють ефективному судовому контролю за виконанням рішень у цивільному судочинстві України.

Проте, на сьогодні, законодавчо судовий контроль за виконання судових рішень зводиться тільки до оскарження рішень, дій та бездіяльності державних та приватних виконавців. Вважаємо, що це є дуже вузьке розуміння механізму здійснення судового контролю за виконанням рішень у цивільному судочинстві та в подальшому в процесі проведення реформи системи виконання судових рішень потребує деталізації форм та видів судового контролю за виконанням судових рішень.

Спробуємо на прикладі цивільного судочинства розглянути деякі причини неефективності судового контролю за виконанням судових рішень.

Першою причиною неефективності судового контролю за виконанням рішень у цивільному судочинстві вбачаємо у відсутності закріплення в процесуальному законодавстві та законодавстві про виконавче провадження поняття «судовий контроль за виконанням судових рішень», яке потребує розширення та не може визначатися судовим контролем за діяльністю виконавців, що в умовах побудови правової держави на засадах верховенства права є неприпустимим. Судовий контроль за виконанням у цивільному судочинстві має стосуватися виключно рішень, до яких у цивільних справах ми відносимо: рішення суду першої інстанції у позовному (в тому числі заочні рішення) та окремому провадженнях, ухвали суду першої, апеляційної та касаційної інстанцій, судові накази, постанови суду апеляційної інстанції, постанови Верховного Суду. Крім того, сюди ми відносимо рішення інших юрисдикційних органів (наприклад, комісії по трудових спорах, ухвали суду про визнання та виконання рішень іноземних судів у цивільних справах) та неюрисдикційних органів (наприклад, третейських судів, Міжнародного комерційного арбітражу, медіаторів). Є потреба визначити чітко види рішень та виконавчих документів з прив'язкою до цивільного процесу.

Другою причиною неефективності судового контролю за виконанням рішень у цивільному судочинстві вважаємо розрив судової влади та виконавчої влади. Виникає суперечність у тому, що суд мав би здійснювати контроль за виконанням рішень, які сам виносить, але виконання покладено на орган виконавчої влади, до якого належить Державна виконавча служба Міністерства юстиції України, а також – на представників самозайнятої незалежної професії, до якої відносяться приватні виконавці, що не належать до жодної гілки влади. Зрозуміло, що всі гілки влади в Україні повинні бути незалежними одна від одної. Яким чином виконавча гілка влади може підпорядковуватись судовій? У цьому закладена явна суперечність, оскільки і норма ст. 129[1] Конституції України цьому сприяє, вказуючи на те, що суд здійснює контроль за виконанням рішення в межах повноважень визначених законом.. В такому разі доцільно повертати в підпорядкування суду державних виконавців (в майбутньому можливо знову судових виконавців), а ДВС України як орган виконавчої влади в структурі Міністерства юстиції України ліквідувати.

Негативним фактором є відсутність дієвих механізмів контролю суду за виконанням судових рішень в силу природи суду, зокрема, його

«безініціативність», тобто спроможність діяти лише за зверненням особи (наприклад, лише у разі надходження скарги на бездіяльність органу виконання судового рішення), значно знижує ефективність судової діяльності. Якщо проаналізувати статистику виконання судових рішень, то спостерігається певна диспропорція. Так, кількість завершених виконавчих проваджень становить приблизно дві третини з тих, що підлягали примусовому виконанню. Проте якщо аналізувати розмір сум, стягнутих за виконавчими документами, бачимо цілком протилежну ситуацію: менше третини вимог кредиторів задоволено шляхом примусового виконання судових рішень. Дана статистика дає підстави вважати існування вибіркового виконання судових рішень [5].

Третя причина полягає в недосконалості законодавства про виконавче провадження, яке фактично не передбачає можливостей судового контролю за виконанням рішень, а зосереджує також увагу на оскарженні рішень, дій та бездіяльності виконавців. Закон України «Про виконавче провадження» в редакції від 02 червня 2016 року не передбачає строків здійснення виконавчого провадження у майнових справах, натомість передбачено 10 днів здійснення виконання у немайнових спорах. Також у ньому передбачено комплекс виконавчих дій, які не сприяють закінченню виконавчого провадження, а зокрема, розстрочка та відстрочка виконання, відкладення проведення виконавчих дій, зупинення виконавчого провадження, повернення виконавчого документа стягувачеві без виконання. Складається таке враження, що передбачено більше підстав як «не виконувати» рішення, аніж, дійсно. логічне закінчення виконавчого провадження у разі повного виконання судового рішення. Крім того, недоцільними є попередньо вказані норми щодо ускладнень у виконавчому провадженні, які надають більше самостійності виконавцям. З точки зору судового контролю за виконанням рішень зазначені дії повинні здійснюватись тільки з дозволу суду або виключно судом. Можливо, є потреба, виключити зазначені норми із законодавства про виконавче провадження, а залишити в силі єдину підставу для закінчення виконавчого провадження – фактичне виконання в повному обсязі судового рішення згідно з виконавчим документом.

Наступною причиною є відсутність та недостатність правового регулювання судового контролю за виконанням рішень у цивільному судочинстві ні рівні підзаконних нормативно-правових актів в цій сфері, а зокрема, Інструкції з організації примусового виконання рішень від 02.04.2012 № 512/5 [6] та Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України від 20.08.2019 № 814 [7].

Інструкція з організації примусового виконання рішень від

02.04.2012 № 512/5 не передбачає будь-якого судового контролю за виконанням рішень, а тому порядок здійснення судового контролю за виконанням рішень в ній відсутній.

Інструкція з діловодства в місцевих та апеляційних судах України від 20.08.2019 № 814 зі змінами від 24.12.2019 року передбачає окремі аспекти судового контролю за виконанням рішень у цивільному судочинстві України. Пункт 8 розділу XIX зауважує, що контроль за виконанням судового рішення здійснює суд у межах повноважень, наданих йому законом. Позитивною, на нашу думку, є норма цієї Інструкції відносно виконання судових рішень у кримінальних провадженнях, де у п 3. розділу XX зауважено, що стосовно особи, яка засуджена до позбавлення волі або до арешту та не перебуває під вартою, органу Національної поліції за обраним місцем проживання засудженого надсилаються дві копії вироку, копії апеляційної, касаційної ухвал (за наявності) і розпорядження про виконання судового рішення, що набрало законної сили. У разі звернення до виконання вироку щодо особи, засудженої до позбавлення волі або арешту, яка перебуває під вартою, дві копії вироку, копії апеляційної, касаційної ухвал і розпорядження про виконання надсилаються адміністрації місця попереднього ув'язнення [7]. Проте цих норм недостатньо для здійснення судом реального контролю за виконанням судових рішень.

П’ята причина, на нашу думку, полягає у відсутності дієвої відповідальності боржників за невиконання судових рішень. Крім того, сторонам виконавчого провадження надано можливість оскарження рішень, дій та бездіяльності виконавців і це є єдиною законодавчо закріпленою формою судового контролю за виконанням судових рішень. Вважаємо, що боржнику слід зменшити кількість підстав для оскарження з метою запобігання зловживання ним процесуальними правами у виконавчому провадженні.

Шоста причина полягає у розриві судового процесу та стадії виконання судових рішень, яка на сьогодні перетворилась у виконавче провадження. Виконання судового рішення – це завершальна стадія цивільного процесу, де остаточно здійснюється захист прав осіб. Не може вважатися завершених захист тільки після винесення судового рішення. Про що неодноразово згадується у рішеннях Європейського суду з прав людини. Але ми бачимо, що виконавче провадження в Україні перетворилося у «процес над процесом» і цим ускладнює завершення цивільного судочинства і виконання його завдань.

Таким чином, ми навели декілька загальних причин невиконання судових рішень, а також охарактеризували декілька, на нашу думку, причин неефективності судового контролю за виконанням рішень у

цивільному судочинстві України. Безумовно, що інші причини неефективності, а також шляхи їх усунення можуть бути перспективою подальших наукових пошуків в цій царині. Крім того, потребує подальшого наукового дослідження питання законодавчого забезпечення судового контролю за виконанням рішень у цивільному судочинстві України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ 1618-15 (дата звернення 19.03.2020р.).
2. Еффективность (философия) URL: ru.m.wikipedia.org (дата звернення 20.03.2020р.).
3. Статистика роботи органів ДВС та приватних виконавців за 2018 рік. URL: https://www.ae.org.ua/stat 2018 (дата звернення 19.03.2020р.).
4. Висновки та рекомендації з подолання причин невиконання судових рішень. Центр Разумкова. Національна безпека і оборона. 2019. № 3-4. С. 32-37.
5. Виконання судових рішень має бути віднесено до компетенції судової гілки влади, - експерт. URL: https://radako.com.ua/news/vikonannya-sudovih-rishen-maie-buti-vidneseno-do-kompetenciyi-sudovoyi-gilki-vladi-ekspert (дата звернення 19.03.2020р.).
6. Інструкція з організації примусового виконання рішень. Наказ Міністерства юстиції України від 02.04.2012 № 512/5. URL: https://zakon.rada.gov. ua/laws /show/z0489-12 (дата звернення 20.03.2020р.).
7. Інструкція з діловодства в місцевих та апеляційних судах України. Наказ Державної судової адміністрації України від 20.08.2019 № 814. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0814750-19(дата звернення 20.03.2020р.).

Заіка Ю.О.,
д. ю. н., професор,
головний науковий співробітник відділу проблем приватного права
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака
Національної академії правових наук України,
м.Київ

ПРАВО НА УСПАДКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РЕКОДИФІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

В системі соціально-економічних прав громадян України важливе місце посідає право на власність. В ст. 41 Основного Закону України закріплено право кожного громадянина «володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності».

В системі цивільного права, як і в житті кожної людини особливе місце посідає спадкове право. Можливість визначити долю майна після смерті і передати його у спадщину – є однією із найважливіших гарантій стабільності відносин приватної власності і суспільства в цілому.

Спадкове право є стимулятором виробництва, показником цивілізованості суспільства, джерелом загальнонаціонального добробуту оскільки кожна людина має бути впевненою, що все набуте нею за життя перейде до її нащадків.

Економічне і політичне співіснування з європейською спільнотою, передбачає і залучення міжнародних стандартів у галузі приватного права, в тому числі і у спадковому праві, норми якого у різних країнах мають певні відмінності. Характер взаємодії національного права країн, що бажають увійти до Європейського Союзу, має певні особливості у порівнянні з традиційним співвідношення права внутрішньодержавного та міжнародного.

Важливе місце у механізмі адаптації вітчизняного законодавства до європейського посідає уніфікація законодавства. В політико-правовому аспекті мета уніфікації - усунення відмінностей у національних правових системах на основі загальновизнаних принципів права [4, с.40]. Не менш важливим напрямком інтеграційних процесів є і *рекодифікація* (оновлення) законодавства.

Сучасною цивілістичною доктриною запропоновано законодавцю здійснення певних кроків на шляху уніфікації і адаптації цивільного (в тому числі і спадкового) законодавства із законодавством країн ЄС.

Серед іншого це і доцільність детальної правової регламентації спадкування окремих об'єктів спадкового правонаступництва (промислових комплексів, підприємств, об'єктів інтелектуальної власності); утворення спадкових фондів і управління ними; з'ясування правового становища *насцитурусів* і осіб, народжених за допомогою новітніх медичних технологій; перегляд черговості при спадкування за законом; розширення кола осіб, які повинні усуватися від спадкування; визначення місця спадкового договору в системі цивільного права; розширення прав заповідача в частині складання заповіту з умовою; спрощення форми заповіту та легалізація, так званих, «домашніх заповітів» [1, с.514-515] та інше.

Проте особлива увагу в очікуванні прийдешніх змін повинна бути приділена забезпеченню гарантій задекларованих у галузевому законодавстві окремих економічних прав, а саме про право на спадщину.

Конституція – це Основний Закон будь-якого суспільства, має вищу юридичну силу і поширює свою дію на всю територію країни. Закони та інші акти цивільного законодавства не повинні суперечити конституційним нормам.

Серед завдань Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу – розвиток законодавства України у напрямі його наближення до законодавства Європейського Союзу та забезпечення високого рівня підготовки в Україні проектів законів та інших нормативно-правових актів [2].

Конституційні права це гарантовані державою можливості, основа правового статусу особи, які дозволяють обирати будь-якій людині вид поведінки в конкретних суспільних відносинах і визначати її межі. Здійснення та захист конституційних прав перебуває під особливим захистом держави від порушень у тому числі і з боку публічної влади.

Право успадкування як конституційне право громадянина міститься в Основних законах низки країн континентальної Європи, в тому числі і членів ЄС: Республіки Білорусь (ст. 44), Республіки Болгарія (ст. 17), Естонської Республіки (ст. 32), Республіки Македонія (ст. 30), Республіки Молдова (ст. 46), Республіки Угорщина (ст. 41), Республіки Хорватія (ст. 48), Російської Федерації (ст. 35), Словацької Республіки (ст. 20), Федеративної Республіки Німеччини (ст.14), Чеської Республіки (ст. 11 Хартії основних прав та свобод) та ін. [3, с.104-105].

Сучасні масштаби державно-політичних перетворень зумовлюють зростання ролі конституційно-правового регулювання суспільних відносин.

Право на спадщину є одним із основних цивільних прав фізичної особи і його необхідно піднести на рівень провідних суспільних цінностей. У контексті проведення конституційної реформи та відповідності Основного Закону України загальноєвропейським цінностям право спадкування повинно посісти належне йому місце в системі конституційних прав людини.

Право на спадщину необхідно закріпити окремою частиною у статті 41 Конституції України: «Право на успадкування гарантується. Його зміст і межі визначаються законами».

Список використаних джерел:

1. Заіка Ю.О. Розвиток доктрини спадкового права і законодавства в контексті євроінтеграційних прагнень України // Адаптація національного законодавства відповідно до угоди про асоціацію України з Європейським Союзом : наукова монографія / за ред. О.В. Кузьменко. К. : Вид. центр «Кафедра», 2019. С.508-516.

2. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу **//** Відомості Верховної Ради України. 2003. № 3. ст.12.

3. Сучасні тенденції розвитку спадкового права (порівняльно-правове дослідження) : монографія / Ю.О. Заіка, Н.Б. Солтис, В.В. Проценко, Є.О. Рябоконь; відп. ред. В.В. Луць. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України, 2015. 248 с.

4. Харитонов Є.О. Україна – Європа: проблеми адаптації у галузі приватного права монографія. Одеса: Фенікс, 2017. 358 с.

Є.Ю. Захаров,
кандидат технічних наук,
директор Харківської правозахисної групи,
м. Харків

СТАТТЯ 391 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ТА ПРАКТИКА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ

За статтею 391 Кримінального кодексу (КК) України *«Злісна непокора законним вимогам адміністрації виправної установи або інша протидія адміністрації у законному здійсненні її функцій особою, яка відбуває покарання у виді обмеження волі або у виді позбавлення волі, якщо ця особа за порушення вимог режиму відбування покарання була*

піддана протягом року стягненню у виді переведення до приміщення камерного типу (одиночної камери) або переводилась на більш суворий режим відбування покарання, – карається позбавленням волі на строк до трьох років.»

Стаття 391 використовується зазвичай таким чином. Адміністрація установи виконання покарань (УВП) накладає на засудженого численні дисциплінарні стягнення, у якості покарання переводить його до дисциплінарного ізолятору (ДІЗО), потім до приміщення камерного типу (ПКТ), що вже є підставою для застосування цієї статті. Суд зазвичай відбувається прямо на території УВП. І дисциплінарні стягнення, і вироки оскаржити практично неможливо.

Сам факт включення цієї норми в КК України був підданий нищівній критиці у численних наукових працях. Аргументацію можна узагальнити так. Стаття 391 прямо суперечить концептуальним засадам КК України в редакції 2001 року, згідно з якими законодавець відмовився від указівок на *адміністративну преюдицію* як умову кримінальної відповідальності, яка призводила до того, що адміністративні проступки при повторному їх вчиненні автоматично визнавались злочинами. Застосування адміністративної (дисциплінарної) преюдиції суперечить статтям 21 і 24 Конституції України щодо рівності громадян перед законом, оскільки являє собою дискримінацію. Адже незрозуміло, чому одна частина громадян за певні правопорушення повинна нести адміністративну чи дисциплінарну відповідальність, а інша – кримінальну.

Слід зазначити, що стаття 391 є рудиментом радянської каральної системи, це дещо модернізована стаття 183-3 КК УРСР в редакції 1960 року (включена у 1983 році). Навіть авторитарна Росія скасувала цю норму. З пострадянських країн вона використовується лише в Україні та Білорусі.

В Єдиному реєстрі судових рішень вміщено 926 вироків за статтею 391 КК України за період з 1 січня 2010 року до 1 березня 2020 року. З них 833 покарання за відмову:

від прибирання приміщення – камери, коридору, житлової секції, ДІЗО, кімнати виховної роботи, прогулянкового дворику, території тощо (518 вироків);

фарбувати стіни коридору, підлогу, лавку, дверей душової кімнати (12);

від виконання – робіт з благоустрою колонії чи іншої роботи, змінного завдання, обов'язків чергового по камері тощо (115);

слідувати до відділення СПС, ДІЗО, ПКТ, дільниці ресоціалізації чи інших місць (36);

зайняти належне спальне місце (21);
виходити на ранкову фізичну зарядку, сніданок, обід тощо (10)
вдягнути форму встановленого зразку чи спецодяг (4);
тримати руки в положенні «за спиною» (3);
працювати для погашення боргу за виконавчими листами (2);
та інші форми відмови.

Винесено також 20 вироків за зберігання заборонених предметів, зокрема, мобільного телефону, 14 вироків за перешкоджання обшуку чи огляду, 9 вироків за порушення форми одягу, розпорядку дня, секторної локації тощо, 2 вироки за висловлення нецензурної лайки та за інші порушення.

Звертає на себе увагу покарання за такі дії як «спав не на своєму місці», «завісив оглядове віконце», «при проведенні сніданку знаходився в строю неголеним», «паління в невстановленому місці», «невиконання команди "Підйом"», «нетактовна поведінка», «висловлення нецензурної лайки» – рік позбавлення волі або ще більше! А за відмову тримати руки в положенні «за спиною» – два роки позбавлення волі!

На мою думку, лише два вироки з 926, обґрунтованість яких можна всерйоз обговорювати – три роки позбавлення волі за «Пошкодження приміщення чергової частини та блокування у приміщенні чергової частини працівників виправного центру» та за «Самовільне залишення території установи виконання покарань». Проте кваліфікація цих дій за статтею 391 видається некоректною, треба було застосовувати інші статті КК України.

Знайшлися судді, які не захотіли йти на поводу у адміністрації УВП. У 7 справах було винесено виправдувальний вирок. До м'яких покарань віднесемо вироки, не пов'язані з позбавленням волі, або з терміном позбавлення волі менше 1 року. Таких вироків було 27: 150 годин громадських робіт, 3 покарання у вигляді штрафу (510, 850 та 1700 грн.), 2 вироки – 3 місяці арешту, по 1 вироку – 1, 4, 5, 8 та 9 місяців арешту, 7 вироків – 2 місяця арешту, 9 вироків – 6 місяців арешту.

1 рік позбавлення волі було присуджено у 645 справах, 1 рік 1 місяць – у 5 справах, 1 рік 2 місяця – у 7 справах, 1 рік 3 місяця – у 11 справах, 1 рік 4 місяця – у 7 справах, 1 рік 5 місяців – у 5 справах, 1 рік 6 місяців – у 61 справі, 1 рік 7 місяців – у двох справах, 1 рік 8 місяців – у двох справах, 1 рік 9 місяців – у одній справі.

Вирок 2 роки позбавлення волі було проголошено у 109 справах, 2 роки 6 місяців – у 8 справах, 2 роки 2 місяці, 2 роки 4 місяці, 2 роки 7 місяців, 2 роки 8 місяців та 2 роки 10 місяців – у одній справі, 2 роки 9 місяців – у двох справах.

Максимальний термін покарання – 3 роки позбавлення волі – був винесений судами у 22 справах. 6 з них – щодо засуджених з Олексіївської ВК №25 в Харкові, 3 – з іншої харківської колонії, Холодногірської ВК №18, 2 – щодо засуджених із Софіївської колонії №55, решта 11 вироків припадає по одному на УВП. 11 покарань з 21 – за відмову від прибирання камери, 3 – за відмову від обшуку або перешкоджання обшуку чи огляду, по 2 – за відмову зайняти своє спальне місце та за відмову отримати змінне завдання, 1 – за відмову фарбувати двері душової кімнати, 1 – за появу в столовій у стані алкогольного сп'яніння.

Найбільше вироків винесено судом щодо засуджених з Диканівської ВК №12 в Харкові – 41. Іншими «рекордсменами» є Олексіївська ВК № 25 (усі покарання – за відмову прибирати камеру!) та Криворізька колонія №80 – по 40. 38 вироків винесено щодо засуджених, які утримувалися у Синельниківській ВК №94, 30 – щодо засуджених у Селидівській ВК №82, 26 – щодо засуджених з Оріхівської ВК №88, 25 – щодо засуджених у Торецькій (раніше Дзержинській) ВК №2, 24 – щодо засуджених з Холодногірської ВК №18, 22 – відносно засуджених з Темнівської ВК №100 у Харківській області, по 18 вироків – щодо засуджених з Харківської ВК №43 та Бердянської ВК №77, 17 вироків – із Замкової ВК №58 у Хмельницькій області.

Очевидно, найбільше застосовують статтю 391 в колоніях Харкова, саме тут покарання найбільш жорстокі.

У першу чергу нас цікавить практика застосування статті 391 останніми роками. За період 1 січня 2017 року – 1 березня 2020 року було винесено 287 вироків. З них 259 – за відмову: від прибирання приміщень колонії чи виконання роботи з благоустрою чи від чергування (191), фарбувати стіни коридору, підлогу, лавку, дверей душової кімнати (12), слідувати до приміщення соціально-психологічної служби чи інших приміщень або виходити з камери чи зайняти своє спальне місце (33), від обшуку чи огляду (9), від передбаченого законодавством одягу (5), тримати руки в положенні «за спиною» (3) та інші види відмови (6); 4 – за перешкоджання обшуку чи огляду; 6 – за зберігання заборонених предметів, 5 – за «вживання спиртних напоїв», 2 – за висловлення нецензурної лайки, по 1 – за «самовільне залишення свого локального сектору» та за те, що «спав у приміщенні для зберігання особистих речей», 9 за інші порушення.

Найбільша кількість вироків у цей період припадає на засуджених із Криворізької ВК № 80 – 24. Далі йдуть Диканівська ВК № 12 – 19 вироків, Холодногірська ВК №18 – 14, Оріхівська ВК №88 – 13, Торецька ВК № 2 – 11, Харківська ВК № 43, Божковська ВК № 16 – по 10,

Олексіївська ВК № 25 – 9, Первомайська ВК №117, Вінницька ВК № 114, Петрівська ВК № 49 та Маневицька ВК №42 – по 8, П'ятихатська ВК № 122 – 7, Темнівська ВК №100 – 6, Селидівська ВК №82 – 5 вироків.

Звертає на себе увагу збільшення вироків в часі. Якщо в середньому за весь період, що розглядається, виносилося приблизно 4 вироки на місяць, то за останні 8 місяців виносилося в середньому по 9 вироків на місяць.

Загальний висновок – стаття 391 КК України використовується виключно як інструмент розправи з непокірними засудженими. Вона не має права на існування і має бути скасована.

Ілин Любомир Михайлович,
к.і.н., доц.,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Університет Короля Данила

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В ГАЛИЧИНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Правовий статус системи охорони здоров'я, впродовж останніх місяців, викликає посилений інтерес, як в пересічних громадян, так і в науковців. Причина – пандемія коронавірусної інфекції COVID-19. Пандемія стала реальним викликом не тільки для однієї країни чи континенту, а для всього світу. Однозначно, що країни з вищим рівнем життя та економічного розвитку, можуть гарантувати повноцінний захист своїм громадянам. Але як бути країнам, рівень розвитку яких низький, а система охорони здоров'я перебуває в системній кризі і пошуку реформаційних підходів. Відповідь єдина. Держава і законодавці повинні визначити чіткі прерогативи розвитку основних сфер життя: оборони, медицини, освіти і науки. Перелік можна продовжити, але події останніх років змушують формувати саме таку послідовність.

З 1 квітня 2020 р. в Україні мала розпочатися чергова реформа медичної сфери, метою якої була оптимізація кількості працівників сфери охорони здоров'я. Постає питання, а яка їх кількість, і чи достатня для надання оперативних послуг? Згідно статистичних відомостей, у період з 2008 р. до 2019 р. кількість медичних працівників зменшилася з 207,9 тис. до 185 тис. [6]. При цьому, у 2018 р. брак медичних працівників складав понад 42 тис. лікарів та 100 медичних сестер [5]. З

огляду на те, що в Україні, за підрахунками уряду мешкає 37,3 млн осіб [4], один медичний працівник припадає на 201 людину.

Статистика є досить позитивною, оскільки порівнявши її з аналогічною статистикою для Галичини середини XIX ст., де станом на квітень 1875 р. один лікар припадав аж на 16 тис. жителів, а якщо з цього переліку виключити лікарів, які проживали у Львові, то статистика була ще більш сумна – 1 на 25000 [7, с. 1]. На кінець XIX ст. ця статистика дещо покращилася, і один лікар припадав на понад 7 тис осіб та обслуговував територію площею у 60-140 км.2 [8, с. 114]. Тобто за 150 років, статистика кількості медичних працівників на цивільних мешканців зросла у 150 разів.

Досвід Галицького сейму, що умовно регулював систему охорони здоров'я на місцевому рівні (приймав рішення про збільшення фінансових витрат, збільшення заробітної плати лікарів, виділення землі під будівництва медичних закладів та ін., але вони набували чинності тільки після санкції імператора), свідчить, що неналежна увага цій сфері має вкрай негативні наслідки. Найвідомішими ініціативами депутатів сейму у медичній сфері було впровадження посад капеланів грецького та латинського обрядів, які б виконували свої духовні функції [1, s. 2–12]. При цьому, ініціатор внеску, український депутат Т.Павликов пропонував виділити їм оплату в розмірі 100 зл. римських, а поляк Е.Ґнєвощ запропонував визначити річну зарплату капеланів у 600 злотих і 200 злотих – на помешкання [1, s. 2–12].

Подібні ініціативи свідчать про некомпетентність політиків, та бажання організувати сервісні органи, які не мають жодного відношення до якості охорони здоров'я. Схожу некомпетентність ми прослідковуємо і в наш час.

Якщо законодавчі ініціативи є неефективним прикладом регулювання системи охорони здоров'я, то залучення громадськості – навпаки. Власне у Галичині, другої половини XIX ст., саме громадськість, в тому числі й самі медики почали створювати спеціальні товариства, що надавали допомогу мешканцям краю. Так, ще у 1867 р. було створено Товариство галицьких лікарів [2, с. 26]. У 1900 р. виникло товариство «Поліклініка Львівська» [2, с. 26], яке надавало безкоштовну медичну допомогу, а також реалізовувало ліки для українців із суттєвими знижками. Наприкінці 1902 р. у Львові почала роботу найбільша громадська інституція «Народна лічниця», організатором якої став Євген Озаркевич. Це була повноцінна лікарня з чотирма окремими відділеннями.

На відкритті «Народної лічниці» Митрополит А.Шептицький заявив, що основним завданням новоствореного закладу є допомога усім, хто

потребує цього, не зважаючи на матеріальний чи соціальний статус особи чи національність [9, с. 20–21]. Такі слова, і реальні дані стосовно обслуговування пацієнтів (до Першої світової війни, товариство обслужило 16 тис. пацієнтів, з яких тільки 30% – українці [3, с. 8-9]) свідчать про плюралізм в діяльності українських медиків. Цим вони позитивно відрізнялися від поляків.

Позитивним можна вважати створення при намісництві громадської Крайової ради здоров'я (1870 р.) [10, с. 82]. Ця інституція здійснювала ,як контролюючу, так і організаційну функцію. Вона стала праобразом крайового міністерства, а практику створення подібних рад, у Галичини перейняли й інші провінції Австро-Угорської імперії.

Таким чином, історичний досвід розвитку системи охорони здоров'я засвідчує, що галузь вимагає чітких норм права, що регулюють її функціонування. Окрім того, ефективність медичної галузі досягається тільки у випадку коли громадськість активно залучається до її розвитку. В XXI ст. за наявності приватних і державних закладів охорони здоров'я, участь громадськості має бути виключно контролюючою. При цьому у громадськості мають бути високі соціальні та громадянські стандарти, а також рівень правової культури та освіти.

Література:

1. Sprawozdanie stenograficzne z rozpraw galicyjskiego Sejmu krajowego 15. posiedzenia 2. sesyi 3. peryody Sejmu galicyjskiego z dnia 5 Października 1871.

2. Білавич І. Внесок українських лікарів у розвиток вітчизняної науки та медичної опіки дітей і дорослих (кінець XIX – початок XX ст.). *Людинознавчі студії. Педагогіка*. 2015. Вип. 31. С. 25–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2015_31_5.

3. Бурачинський Т. 25-ліття «Народної Лічниці». Львів, 1930. 42 с.

4. В Україні живе 37,3 мільйона осіб – оцінка уряду. URL: https://www.pravda.com.ua/news/2020/01/23/7238191/

5. В Україні не вистачає понад 42 тисяч лікарів і 100 тисяч медестер. URL: https://zakarpattya.net.ua/News/179116-V-Ukraini-ne-vystachaie-ponad-42-tysiach-likariv-i-100-tysiach-medester

6. В Україні немає проблеми нестачі лікарів. URL: https://censor.net.ua/ua/news/3118294/v_ukrayini_nemaye_problemy_nestachi_likariv_suprun.

7. Львовскій сеймъ // Слово. – 1875. – 10 (22) апрhля, Ч. 40. – С. 1.

8. Ткаченко С. З. К истории развития профилактического направления советского здравоохранения в западных областях УССР. *К истории медицины на Украине (На материалах западных областей УССР, Закарпатья и Буковины)* : сборник научных трудов. Львов, 1961. С. 111–118.

9. Шпиталь Народної Лічниці ім. Митрополита Шептицького. Пропамятна книга з нагоди відкриття. Львів, 1938. 65 с.

10. Юрейко О.В. Про заснування та діяльність крайової ради здоров'я у місті Львові (1871-1918 рр.). *Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація*. 2012. № 1-2. С. 81-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kff_2012_1-2_14.

Каленюк О. М.,
кандидат юридичних наук,
декан гуманітарного факультету,
ПВНЗ Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі формування засад правової, демократичної держави в Україні та в умовах підвищення ролі і авторитету юридичної професії основним проблемам професійно-правової культури майбутніх юристів приділяється чимало уваги.

Вимогою часу є потреба нового, правового осмислення понять «правова і професійна культура юриста», створення цілісної концепції їх формування на суворому дотриманні прав людини, принципу верховенства права, соціальної справедливості, демократії і гуманізму тощо.

Як правова, так і професійна культура юриста формуються поетапно. Якщо їх основні засади закладаються під час навчання та здобуття юридичної освіти, то інші складові набуваються в процесі діяльності, коли відбувається подальше усвідомлення свого призначення, поглиблення пізнання щодо специфіки юридичної діяльності [4, с. 52].

Професійну культуру юриста як новий різновид субкультури, що складається з різних культур, можна розглядати, з одного боку, як комплексну практико-прикладну юридичну науку, яка включає систему знань про різні види культур, а також наукові здобутки правничої деонтології та правничої етики, а з іншого – як професійну властивість

правника, що характеризується широким спектром норм, принципів, правил тощо.

Впровадження ступеневої освіти юристів має забезпечити запит суспільства у фахівцях різного освітнього рівня, потреба в яких обумовлена змінами соціально-економічного становища України. Саме сьогодні, як ніколи, Україні потрібні високопрофесійні правники, здатні впроваджувати в національну юридичну практику міжнародні стандарти прав людини, які визнала й закріпила у своїй Конституції та законах наша держава.

Професійна підготовка майбутнього юриста сьогодні повинна характеризуватися як перебудова свідомості та особистісне самопізнання, осмислення себе як особистості, пошук нових шляхів самореалізації й самоствердження. Побудова правової держави, забезпечення поступового руху по демократичному шляху розвитку, коли на перший план висувається функція захисту прав та інтересів громадян, можлива за однієї обов'язкової умови – підвищення правової культури населення [4, с. 53].

Правова культура – один із найважливіших інструментів суспільних перетворень. Вона поєднує соціальні ідеали та практику, моральні і правові цінності з практично-корисною діяльністю щодо втілення в життя вимог законності. Однак рівень її ще низький, про що свідчить правовий нігілізм, факти порушення закону.

Існує три види правової культури: суспільства, особи і професіональної групи.

Правова культура суспільства – це всі цінності, які створюються людством у галузі права. Вона включає саме право, правосвідомість, правові відносини, стан законності, рівень удосконалення законотворчої і правозастосовчої, а також іншої правової діяльності.

Правова культура особи – це, перш за все, ступінь оволодіння правом, використання правових знань у соціальній діяльності особи. Рівень і характер оволодіння правом службовою особою включає в себе не тільки духовне, але й практичне опанування правом. Останнє важливо для успішної реалізації правових норм.

Правова культура особи зводиться до такої її діяльності, яка відповідає прогресивним спрямуванням суспільства у правовій сфері і завдяки якій постійно відбувається збагачення самої особи [5, с. 275].

Дуже актуальні питання становлення та розвитку професіональної правової культури, що визначається як одна із форм правової культури суспільства і виступає у вигляді системи правових поглядів, знань, почуттів, ціннісних орієнтацій та інших структурних утворень правової

культури тієї спільності людей, які професійно займаються юридичною діяльністю, що потребує спеціальної освіти та практичної підготовки.

Кожний напрям юридичної діяльності вносить свою специфіку в правову культуру її представників, виступає основою формування особливого виду правової культури, характерного для представників тих чи інших юридичних спеціальностей. Рамки професіональної правової культури розширюються, перш за все, за рахунок заміщення багатьох посад юристами [2, с. 29–30]. Формування демократичної правової держави неможливе без звернень до здобутків світової культури і правової зокрема.

У більшості вітчизняних наукових праць культура розглядається як система правових цінностей, що відповідають рівню досягнутого суспільного прогресу і відображають у правовій формі режим прав і свобод людини та громадянина, інші найважливіші соціальні цінності. Право – одна з основних цінностей і найважливіше досягнення цивілізації. Воно виступає однією з форм культури, є способом її функціонування і розвитку [1, с. 75].

Виховання правової культури пов'язано, насамперед, із правовою соціалізацією особистості, тобто становленням її соціальнозначущих рис, засвоєнням нею правових цінностей, норм, установок, вироблених суспільством.

Правову культуру юрист не повинен використовувати як інструмент маніпулювання правовими нормами. Це може завдати шкоди розвитку державної системи. Правова культура юриста відображає як позитивне, так і природне право, співвідношення між цими феноменами культури, стиль і культуру праці, ставлення до громадян, захист їхніх законних інтересів тощо. Його правова культура діє співдружно, відображаючи рівень, умови існування тих чи інших суспільств, етапи розвитку цивілізації. При цьому сліпе імпортування чужої культури, на думку Г. Гавриленко, ні в якому разі недопустиме [2, с. 30].

Активний вплив на правову культуру юриста чинять правові цінності. У тоталітарних суспільствах загальнолюдські правові цінності не знайшли свого застосування. У радянський час юристи були позбавлені права. Світові правові системи пішли далеко вперед, а в Україні все ще проявляється юридичний позитивізм, який гальмує утвердження загальнолюдських правових цінностей. Здебільшого юридична практика маневрує правовими нормами, що негативно впливає на загальний стан правопорядку.

Правова культура юриста сприяє об'єктивному розв'язанню юридичних конфліктів, які доволі часто трапляються у професійній діяльності. Під юридичним конфліктом В. Кудрявцев розуміє

суперечливість права, певне протиборство суб'єктів права у зв'язку із застосуванням, порушенням чи тлумаченням правових норм [3, с. 10]. Йдеться про піднесення рівня культури правового спілкування між різними суб'єктами права. Наразі важливим є не змагання «інтелектів», а насамперед об'єктивність реалізації права. Важливо дійти консенсусу з метою утвердження справедливості.

Правова культура юриста, безумовно, спрямована на збереження і примноження культурної цінності права. Адже творча діяльність, духовно-інтелектуальні здібності юриста сприяють розвитку існуючої правової системи. Зрозуміло, тут не обійтися без здобутків інших видів культур, діалогу між ними. Потрібні юридична творчість, широкий діапазон знань, універсальна спільна творчість, оскільки перебування тільки на позиціях юридичного позитивізму означає деформацію правової культури. Культурна цінність права полягає, передусім, у постійному «окультуренні права», насиченні його новим культурним змістом, культурними тенденціями тощо [6, с. 131].

Принцип діалогу культур віддзеркалює правову культуру юриста, використання національних, світових культурних традицій з метою демократизації правовідносин між різними народами, піднесення рівня правової ерудиції у національних питаннях.

Зростання диференційованих форм творчої підготовки, відхід від уніфікації, пошуки нових природних джерел для професійного самовираження, утвердження неповторності кожного студента повинні лежати в основі всієї системи підготовки.

Отже, професійна культура юриста повинна бути безпосередньо пов'язана з його певним правовим статусом і зумовлюється специфікою професійної діяльності, яка характеризується, насамперед, професіоналізмом та продуктивністю [4, с. 53].

Кожна нація має внутрішню філософію і свій світогляд, які й зумовлюють «духовну програму» народу. В діяльності юриста мають поєднуватися цінності загальнолюдських і національних надбань, тому національна культура юриста покликана виконувати певні функції у сучасному державотворенні (правовий захист інтересів нації, подолання антинаціональної психології у громадян, здійснення юридичного регулювання суспільних відносин та ін.).

Список використаних джерел:

1. Білий П. Правова держава і правова культура: взаємозв'язок та результативність / П. Білий // Право України. – 1997. – С. 68–77.

2. Гавриленко Г. Правова держава і правова культура / Г. Гавриленко // Право України. – 2003. – № 1. – С. 20–30.

3. Кудрявцев В. Н. Юридический конфликт / В. Н. Кудрявцев // Государство и право. – 2005. – № 9. – С. 10–25.

4. Луцький І. М., Луцький А. І., Луцький М. І., Каленюк О. М. Проблеми формування правової культури майбутніх юристів в умовах становлення правової держави в Україні / І. М. Луцький, А. І. Луцький, М. І. Луцький, О. М. Каленюк // Економіка та держава. Міжнародний науково-практичний журнал. – № 6 (66). – Червень 2008. – Київ, 2008. – С. 52–53.

5. Сливка С. С. Юридична деонтологія. – К.: АТІКА, 2004. – 303 с.

6. Шупінська О. Загальне і особливе у співвідношенні категорій правової та юридичної культури / О. Шупінська // Право України. – 2006. – № 11. – С. 121–131.

Косьмій Л.Р.,
старший викладач кафедри цивільного права і процесу
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО КАРАНТИНУ

За роки незалежності в Україні вперше оголошено загальнонаціональний карантин у зв'язку з поширенням у світі коронавірусу. Так, постановою КМУ від 11.03.2020 р. № 211 [1] встановлено карантин на усій території України з 12 березня по 3 квітня 2020 р.

На цей час заборонено:

- відвідування закладів освіти її здобувачами;
- проведення всіх масових заходів, у яких бере участь понад 200 осіб, крім заходів, необхідних для забезпечення роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Спортивні заходи дозволяється проводити без участі глядачів (уболівальників);
- експорт з України товарів протиепідеміологічного призначення (до 1 червня).

Крім того, органами місцевої влади більшості міст України підтримано карантин та оголошено про відповідні заходи безпеки. Зокрема, розпорядженням міського голови Івано-Франківська від 16.03.2020р. № 128-р «Про невідкладні дії щодо забезпечення обмежувальних заходів та заходів безпеки в умовах спалаху гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-

2» [2] зобов'язано закрити усі заклади громадського харчування, торговельно-розважальні центри та магазини, крім продуктових і аптек. Також мерією рекомендовано роботодавцям перейти на дистанційну форму роботи.

Зрозуміло, що в ситуації, що склалася виникає багато запитань щодо врегулювання трудових відносин, зокрема в питанні дистанційної роботи, оплати праці під час карантину тощо.

За загальним правилом, ситуацію, що склалася Україні варто кваліфікувати як простій. За ч.3 ст.113 Кодексу законів про працю [3] за час простою, коли виникла виробнича ситуація, небезпечна для життя чи здоров'я працівника або для людей, які його оточують, і навколишнього природного середовища не з його вини, за ним зберігається середній заробіток. Отже, за законом роботодавець має зберегти за працівником його середній заробіток на період ситуації, що склалася.

У зв`язку з карантином багато організацій переходять на дистанційний режим роботи. Чинним законодавством не врегульовано в повній мірі питання віддаленої роботи. Втім, 17.03.2020 р. Верховна Рада України прийняла закон № 3219 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)» [4], яким передбачено право роботодавця на період встановлення карантину або обмежувальних заходів, доручити працівникові, у тому числі державному службовцю, службовцю органу місцевого самоврядування, виконувати протягом певного періоду роботу, визначену трудовим договором вдома, а також надавати працівнику, у тому числі державному службовцю, службовцю органу місцевого самоврядування, за його згодою відпустку.

Відносно надання працівникам відпусток, то вони можуть скористатися кількома їх видами передбаченими законодавством.

Так, на період карантину працівники можуть скористатися своїм правом на відпустку, що гарантовано статтею 2 Закону України «Про відпустки», яким визначено, що право на відпустку мають громадяни України, які перебувають у трудових відносинах з підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, виду діяльності та галузевої належності, а також працюють за трудовим договором у фізичної особи [5].

Отже, якщо наявна згода працівника, то на цей період може надаватися відпустка як щорічна (поза графіком), додаткова (якщо працівник має на таку право), так і без збереження заробітної плати.

Одним із варіантів реалізації своїх трудових прав є використання оплачуваної щорічної або «додаткової» відпусток. Так, на період

карантину у закладі, де навчається (перебуває) дитина, батькам можуть надати оплачувану щорічну основну або додаткову відпустку поза графіком відпусток, або інші види оплачуваних відпусток (в тому числі «на дітей»). При цьому ч. 13 ст. 10 Закону «Про відпустки» передбачено категорії осіб, яким щорічні відпустки надаються в будь-який зручний для них час. Іншим працівникам оплачувані відпустки та відпустки інших видів (нещорічні) поза графіком відпусток можуть бути надані лише за згодою роботодавця.

Пунктом 3^1 частини першої статті 25 Закону України «Про відпустки» передбачено, що відпустка без збереження заробітної плати за бажанням працівника надається в обов'язковому порядку матері або іншій особі, зазначеній у частині третій статті 18 цього Закону, для догляду за дитиною віком до 14 років на період оголошення карантину на відповідній території.

Якщо працівник бажає отримати відпустку на період карантину, він має подати заяву про надання такої відпустки, до якої долучити копію свідоцтва про народження дитини.

Документами, що підтверджують оголошення карантину, для працівників, які хочуть оформити відпустку без збереження заробітної плати, можуть бути довідки з навчальних закладів або копії наказів про призупинення навчального процесу.

Оскільки весь період карантину може тривати кілька тижнів і за потреби може продовжуватися та запроваджуватися кілька разів протягом року, така відпустка може бути продовжена та надаватися стільки разів, скільки впродовж року буде відповідних подій.

Така відпустка має переваги та недоліки. Перевага відпустки без збереження заробітної плати полягає у тому, що на період карантину особа у законному порядку має змогу перебувати зі своєю дитиною вдома під час карантину, а недолік – особа не отримує у цей період заробітну плату.

Крім того, роботодавці за рахунок власних коштів можуть установлювати додаткові трудові та соціально-побутові пільги для працівників, зокрема, інші види оплачуваних відпусток або відпусток більшої тривалості, ніж встановлено законодавством, на умовах, визначених у колективному договорі.

Враховуючи вищевикладене, роботодавець не може відсторонити працівника від роботи в час карантину, йому потрібно йти на компромісні рішення та не допускати порушень трудових прав працівників при запровадженні будь-яких обмежень та протиепідемічних заходів в умовах загальнонаціонального карантину.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19 : постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211. URL:https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zapobigannya-poshim110320rennyu-na-teritoriyi-ukrayini-koronavirusu-covid-19 (дата звернення: 19.03.2020).

2. Про невідкладні дії щодо забезпечення обмежувальних заходів та заходів безпеки в умовах спалаху гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : розпорядження міського голови Івано-Франківська від 16.03.2020р. № 128-р. URL: http://www.namvk.if.ua/rozpmg/ (дата звернення: 19.03.2020).

3. Кодекс законів про працю України : Кодекс від 10 груд. 1971 р. № 322-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08 (дата звернення: 19.03.2020).

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19) : закон України від 16.03.2020 № 3219. URL:https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68397 (дата звернення: 19.03.2020).

5. Про відпустки : Закон України від 15 лист. 1996 р. № 504/96–ВР. URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80 (дата звернення: 19.03.2020).

Лотоцький Михайло Васильович,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права і процесу
Університет Короля Данила

ПІДСТАВИ НАКЛАДЕННЯ АРЕШТУ НА МАЙНО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.

Конституція України, проголосивши нашу країну демократичною правовою державою, тим самим підтвердила, що захист прав і свобод людини і громадянина є пріоритетним напрямком діяльності всіх державних органів. Відповідно до ст. 3 Основного Закону, права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Кримінальне судочинство є такою сферою державної діяльності, в якій права громадян порушуються найбільш відчутно.

У кримінальну процесуальну діяльність втягуються не тільки особи, які залучаються до кримінальної відповідальності, фактично винні у вчиненні кримінально-караних діянь, а й особи, які постраждали від даних злочинів і інші громадяни. Права зазначених осіб також повинні бути забезпечені належним чином, при цьому особливу увагу вимагає забезпечення прав особистості в досудовій стадії процесу, так як саме там заходи процесуального примусу застосовуються особливо часто. При цьому необхідною умовою застосування примусових заходів є законність і обґрунтованість їх здійснення.

Застосування примусу з боку держави з метою задоволення суспільних і особистих інтересів, які не можуть бути досягнуті без відповідної охорони від злочинних посягань, не є і не може бути свавіллям по відношенню до особи.

Більшість юристів одностайні у визначенні примусу як таких заходів, які за своїм об'єктивним змістом представляють правові обмеження, тобто позбавлення особистого майна або позбавлення права розпоряджатися таким майном на певний час. Забезпечення виконання вироку в частині майнових стягнень та можливої конфіскації майна вельми проблематично без використання механізму накладення арешту на майно.

Накладення такого арешту, на сьогоднішній день, це єдина можлива забезпечувальна міра відшкодування заподіяної злочином матеріальної та моральної шкоди, яка здійснюється в у кримінальному провадженні. За допомогою накладення арешту на майно забезпечується реалізація захисту прав особи та інтересів держави.

Відповідно до ст. 41 Конституції України, примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом [2].

Положення Протоколу 1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 1 якого передбачає, що кожна фізична або юридична особа має пра-во мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї влас-ності інакше як в інтересах суспільства і на

умовах, передбачених законом і за-гальними принципами міжнародного права [3].

Арешт майна у кримінальному провадженні регулює Глава 17 КПК України [2]. Зокрема, відповідно до ч. 2 ст. 170 КПК України, арешт майна допускається з метою забезпечення:

1) збереження речових доказів;

2) спеціальної конфіскації;

3) конфіскації майна як виду покарання або заходу кримінально-правового характеру щодо юридичної особи;

4) відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення (цивільний позов), чи стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди [2].

З клопотанням про арешт майна до слідчого судді (досудове розслідування), суду (судове провадження) має право звернутися прокурор, слідчий за погодженням з прокурором, а з метою забезпечення цивільного позову - також цивільний позивач.

Ч. 3 ст.132 КПК України, арешт майна не допускається, якщо слідчий, прокурор не доведе, що:

- існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Як і у випадку з розумною підозрою щодо майна, критерії обґрунтованої підозри законодавцем не встановлені, тому це поняття є оціночним;

- потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, прокурора;

- може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, прокурор звертається із клопотанням.

Хочемо також звернути увагу на ч. 9 ст. 170 КПК України, в якій визначено, що у невідкладних випадках і винятково з метою збереження речових доказів або забезпечення можливої конфіскації чи спеціальної конфіскації майна у кримінальному провадженні щодо тяжкого чи особливо тяжкого злочину за рішенням Директора Національного антикорупційного бюро України (або його заступника), погодженим прокурором, може бути накладено попередній арешт на майно або кошти на рахунках фізичних або юридичних осіб у фінансових установах.

КПК України передбачає підстави відмови у арешті майна, зокрема, ст.173 КПК України клопотання про арешт майна не підлягає задоволенню, якщо особа, що його подала, не доведе необхідність такого арешту та наявність ризиків, передбачених ч. 1 ст. 170 цього Кодексу.

Також, законом не допускається арешт майна, коштів банку, віднесеного до категорії неплатоспроможних, а також майна чи коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Якщо слідчий суддя, суд відмовив в задоволенні клопотання або воно було задоволено частково, то все тимчасово вилучене майно або відповідна його частина підлягає негайному поверненню особі.

У разі ж задоволення клопотання слідчий суддя, суд зобов'язаний застосувати такий спосіб арешту майна, який не призведе до зупинення або надмірного обмеження правомірної підприємницької діяльності особи, або інших наслідків, які суттєво позначаються на інтересах інших осіб.

При цьому ухвалу про арешт тимчасово вилученого майна слідчий суддя, суд постановляє не пізніше сімдесяти двох годин із дня находження до суду клопотання, інакше таке майно повертається особі, у якої його було вилучено.

З метою оптимізації процесу забезпечення кримінального провадження через накладення арешту на майно потребує удосконалення кримінальне процесуальне законодавство в частині уточнення підстав накладення арешту на майно, його критеріїв, а також статусу майна вилученого під час обшуку.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17
3. Перший Протоколл до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535

Роман Луцький,
доктор юридичних наук, доцент,
директор Науково-дослідного інституту
імені академіка Івана Луцького
Університету Короля Данила

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СОЦІАЛЬНО-ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН ТА ЇХ ЗАКРІПЛЕННЯ В ОСНОВНОМУ ЗАКОНІ УКРАЇНИ

Закріплення Конституцією України положення щодо забезпечення соціальних прав черговий раз засвідчує про спрямування української держави в напрямку її суверенності та демократичності. Цим самим створюється правове поле для забезпечення гідних умов життєдіяльності та розвитку особистості, які є не лише особистою справою самої людини та її родини, а підіймаються на урядовому рівні.

Метою ж урядової політики в соціальній сфері, структурним елементом якої є соціальний захист, можна визнати створення умов для вільного і всебічного розвитку особистості та гідного її існування. У нашій державі актуальною потребою продиктованою життєвою необхідністю є створення якісно нової системи соціального захисту населення та сім'ї як структурної одиниці суспільства.

В даний час поняття «соціального захисту» досить довільно трактується в сфері юриспруденції. Так, воно часто вживається і законодавцем – у численних нормативно-правових актах, і науковцями – у відповідних працях. При цьому відсутнє належне визначення і обгрунтування змісту та суті цього поняття .

У юридичну практику молодої української держави дана категорія була введена Конституцією України. Так, в статті 46 зазначається, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках передбачених законом. При цьому навіть на законодавчому рівні не зберігається послідовність у змісті цього терміну.

Так, з юридичної точки зору соціальний захист розглядається як система державних гарантій для реалізації прав громадян на працю і допомогу на час безробіття, підтримання життєвого рівня населення через перегляд мінімальних розмірів основних соціальних гарантії за умови зростання цін на споживчі товари і послуги; надання державної

допомоги і пільг та інших видів соціальної підтримки малозабезпеченим громадянам і сім'ям, які виховують дітей; матеріальне забезпечення при досягненні пенсійного віку, тимчасової або постійної втрати працездатності втрати годувальника тощо [2, с. 604].

Таким чином Ю. С. Шемшушенко розглядає поняття «соціального захисту» виключно як систему гарантій з боку держави, що покликана реалізувати конкретні різновиди прав людини, одним з яких є право на соціальний захист.

На мою думку, дане визначення є досконалим, але воно не враховує так званого суспільного контролю за державою в сфері дотримання та реалізації основних прав та свобод людини і громадянина.

Досить змістовною є позиція російських вчених, зокрема О.Є. Мачульська, відзначаючи відсутність єдиної точки зору серед науковців щодо поняття «соціальний захист», звертає увагу на загальновизнане його тлумачення у широкому та вузькому значенні. У широкому розумінні соціальний захист розглядають як діяльність держави, спрямовану на забезпечення процесу формування і розвитку повноцінної особистості, виявлення й нейтралізацію негативних факторів, що впливають на неї, створення умов для самовизначення й ствердження у житті. У вузькому значенні соціальний захист розглядається як сукупність економічних і правових гарантій, котрі забезпечують додержання найважливіших соціальних прав громадян й досягнення соціально прийнятного рівня життя. Вважаючи, що соціальне забезпечення виступає складовою частиною соціального захисту, О.Є. Мачульська разом з тим зазначає, що соціальний захист включає також гарантії щодо охорони праці, здоров'я, оточуючого природного середовища, мінімальної оплати праці та інші заходи, які є необхідними для нормальної життєдіяльності людини і функціонування держави [8, с. 4].

Проаналізувавши зазначений підхід можна зробити наступні висновки. Категорія соціального захисту виходить за межі соціального забезпечення і є значно ширшою за змістом. Вона додатково включає цілий ряд відносин, які регулюються іншими галузями права, зокрема такими, як трудове право, екологічне, адміністративне, фінансове та інші. Крім того, термін «соціальний захист» слід застосовувати як одне з основних соціальних прав людини, які закріплені міжнародно-правовим актами. Так, Європейська хартія про основні права трудящих у статті 12 містить права у галузі соціального забезпечення, а у статті 13 додатково закріплює права на соціальну та медичну допомогу. Аналіз останнього положення свідчить, що мова йде про соціальний захист

малозабезпеченої особи, який не може бути відображений поняттям соціального забезпечення попередньої статті.

Вітчизняні науковці, зокрема Ю. Кравченко визначення поняття «соціальний захист» дає на основі аналізу історії виникнення рухів за правовий та соціальний захист прав людини. Так, соціальний захист він розглядає, насамперед, як певне середовище, яке на основі економічних та культурних реалій створює умови для сприятливого індивідуального розвитку особистості, реалізації її творчих здібностей [5, с. 13].

Таким чином він акцентує увагу на так званому зовнішньому виразі цього поняття, але при цьому підході відсутнє намагання визначити зміст та спрямованість даної категорії.

Достатньо уваги в даній сфері приділено Н. Болотіною. Вона акцентує увагу на тому, що поняття «соціальний захист» охоплює, крім права на соціальне забезпечення, й інші соціальні права, зокрема, право громадян, які потребують соціального захисту, на отримання житла безоплатно або за доступну для них плату (ч. 2 ст. 47 Конституції України), право на достатній життєвий рівень (ст. 48), право на охорону здоров'я (ст. 49), право на безпечне для життя і здоров'я довкілля (ст. 50), право на освіту (ст. 53) [1, с. 35].

По суті авторка підтримує позицію, висунуту російськими ученими, але робить це на основі законодавства нашої держави намагаючись розкрити його зміст на основі законодавчого закріплення.

Термін «соціальний захист», на думку І. Сироти, належить до функції держави, що означає турботу про матеріальне забезпечення непрацездатних громадян. Саме для здійснення цієї функції створений спеціальний орган державної виконавчої влади – Міністерство праці та соціальної політики України [12, с. 10].

Можна погодитись з тим, що соціальний захист слід застосовувати для означення функції держави, але це визначення видається досить обмеженим, оскільки, як видно із змісту різних правових норм, здійснюючи соціальний захист, держава не обмежується лише матеріальним забезпеченням і не звужує коло осіб до непрацездатних громадян. До того ж таке визначення прийнятне для соціального забезпечення.

До функцій держави щодо соціального захисту населення, крім надання гарантованої матеріальної, натуральної та інших видів державної допомоги, Г. Кучер відносить також надання безоплатних консультацій, інформації, розробку державних регіональних програм із соціального захисту (охорону здоров'я, материнства, забезпечення зайнятості, вирішення проблем інвалідності, пенсійне, матеріальне забезпечся тощо) різних категорій населення, створення умов для

реалізації тих чи інших видів соціального забезпечення на місцях, підготовку і прийняття нормативних актів, що регулюють життєвий рівень населення; створення нових структур, робочих місць, умов праці, різних видів послуг, що поліпшують життя найменш захищених верств населення [6, с. 60].

Цьому визначенню бракує конкретизації та системності викладу. Оскільки, перелічені заходи доцільно було б згрупувати за спільними ознаками і подати в більш упорядкованому вигляді, а вони представлені як простий перелік.

Деякі вчені до поняття «соціальний захист» включають сукупність закріплених у Конституції України правових гарантій, спрямованих на забезпечення основних прав і свобод громадян, якими керуються у своїй діяльності органи законодавчої, виконавчої та судової влади, контрольно-наглядові органи і органи місцевого самоврядування, які виступають у вигляді форм, засобів та методів їхньої діяльності [9, с. 39].

При такому визначенні акцент уваги робиться на практичному втіленні основних прав людини в життя, але опускається захистний зміст цього терміну.

На думку О. Єрмоловської, соціальний захист – це система відносин між індивідом і суспільством з приводу розв'язання протиріч між негативними соціальними наслідками становлення ринкової організації виробництва і реальними можливостями людини адаптуватися до них [4, с. 13].

Аналогічної точки зору дотримується Р. Куницькнй, який розуміє соціальний захист населення як відповідні гарантії і коло зобов'язань суспільства по відношенню до людини, будь-якої соціальної групи населення по забезпеченню достатнього рівня життя для кожної особи [7, с. 4].

Виходячи з наведених вище точок зору, можна зробити висновок, що дане поняття не може розглядатись, лише як взаємодія між особою і суспільством, оскільки при такому підході опускається правовий зміст. Роль держави взагалі не враховується, хоча саме держава є виразником інтересів суспільства і лише вона володіє інструментами за допомогою яких можна забезпечити достатній рівень життя для кожного індивіда в тому чи іншому суспільстві.

І. Дрозд розглядає соціальний захист сільського населення як систему, що являє собою комплекс нормативних актів, форм, методів, дій, які повинні забезпечити: соціальний захист працюючих, соціальний рівень заробітної плати відповідно до зростаючих потреб і вартості робочої сили, соціальні гарантії непрацездатним та малозабезпеченим і необхідний рівень розвитку інфраструктури села [3, с. 6].

Тут визначення зводиться до конкретизації різновидів засобів, якими повинен здійснюватися захист прав людини, але його можна доповнити переліком незазначених форм та засобів, що й робить його недосконалим.

На думку Н. Хом'як, система соціального захисту – це комплекс заходів, що захищають від економічної та соціальної деградації внаслідок економічної кризи, зниження доходів, хвороб, професійного захворювання, старіння, безробіття, екологічної загрози тощо [13, с. 8].

При цьому підході не вказується, хто конкретно – держава, суспільство чи ще якась установа повинна за допомогою певного комплексу заходів не допускати конкретно визначенних негативних явищ.

С. Приходько поняття «соціальний захист» розглядає як функцію держави що виражається в системі правових, економічних і організаційних заходів, спрямованих на забезпечення всіх громадян рівними можливостями щодо достатнього життєвого рівня для себе і своєї сім'ї та соціальної підтримки і допомоги за наявності певних обставин, зокрема, у зв'язку з непрацездатністю, хворобою, безробіттям, техногенно-екологічними катастрофами і в інших випадках при виникненні обставин, за яких вони їх потребують [11, с. 24].

Дане визначення більше спрямовується на втілення соціальних прав в життя щодо конкретних категорій осіб, але при цьому сюди не включаються засоби за допомогою яких можна відновити право у випадку його порушення.

Таким чином, аналіз наведених вище визначень цього поняття дає нам можливість зробити висновок, який би узагальнив та конкретизував зміст цього терміну.

На мою думку, ***соціальний захист*** – це система суспільних і державних гарантій, яка покликана забезпечити реалізацію та відновлення соціальних прав людини і громадянина у випадку їх порушення.

Під соціальними правами слід розуміти можливості людини забезпечити своє існування та розвиток із соціальних джерел завдяки соціальному утриманству, тобто на основі застосовуваного за певних умов (при настанні так званих соціальних ризиків) державними чи недержавними організаціями соціально-аліментарного методу регулювання [10, с. 104].

Законодавством, крім поняття «соціального захисту», використовується термін «особливого соціального захисту», зокрема, щодо учнів, слухачів професійно-технічних закладів у галузі

інформаційно-технічної освіти, персоналу уранових об'єктів, творчих працівників у сфері культури тощо.

Проаналізувавши законодавчі акти, якими регулюються особливості соціального захисту, критерій розмежування між поняттями «особливий соціальний захист» і «соціальний захист» відсутні. Основним Законом такого поняття як «особливий соціальний захист» не визначено. Однак, на мою думку, норми Конституції нашої країни повинні містити положення щодо особливого соціального захисту окремих категорії громадян, зокрема, інвалідів, осіб похилого віку, які не можуть утримувати себе, осіб з фізичними, психічними та розумовими вадами, а також стосовно дітей, тобто всіх непрацездатних громадян. І саме цей термін буде визначати предмет вивчення такої галузі права, як право соціального забезпечення. А поняття «соціального захисту» слід трактувати як предмет вивчення соціального права.

Отже, проблема визначення поняття соціального захисту, на мою думку, має бути вирішена в єдиному законодавчому акті, що випливає з Конституції України, в якій передбачено, що основи соціального захисту визначаються законом. Дане положення закріплене в статті 92 Основного Закону і повинно бути реалізоване.

Список використаних джерел:

1. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблеми термінів і понять / Н. Болотіна // Право України. – 2000. № 4. – С.18-22.
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшушенка. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2012. – 1022 с.
3. Дрозд І.К. Формування механізму соціального захисту сільського населення в умовах ринкової економіки України: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – Кіровоград. 1997. – 35 с.
4. Єрмоловська О.Ю. Соціальний захист як фактор стабілізації життєвого рівня населення в умовах трансформаційної економіки: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – Х., 1996. – 31 с.
5. Кравченко Ю.Ф. Актуальні проблеми реформування ОВС України (організаційно-правові питання: Автореф. дис. канд. юр. наук. – Харків, 1998. – 33 с.
6. Кучер Г.М. Удосконалення системи соціального захисту населення / Г.М. Кучер // Проблеми соціального захисту в Україні:

Матеріали науково-практичиої конференції (20-21 червня 2016 р.). Львів – 2016. – 348 с.

7. Куницький Р.Й. Соціальний захист населення в умовах переходу до ринкової економіки: Автореферат дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата економічних наук. – Львів. 1995. – 33 с.

8. Мачульская Е.Е. Право социального обеспечения: Учебное пособие для вузов. - 2-е изд., - М., 1999. – 389 с.

9. Марцеляк О. В. Конституційно-правовий механізм соціального захисту громадян України / О.В. Марцеляк // Проблеми соціального захисту в Україні: Матеріали науково-практичиої конференції (20-21 червня 2016 р.). Львів – 2016. – 348 с.

10. П. Рабінович, О Панкевич. Соціальне право: деякі питання загальної теорії / П. Рабінович, О. Панькевич // Право України. – 2003. № 1. – С. 28-30.

11. С. Приходько. Держава і соціальний захист громадян / С. Приходько // Право України. – 2019. № 9. – С. 41-44.

12. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні: Підручник. – Х.: Одісей, 2001. – 428 с.

13. Хом'як І.К. Формування системи соціального захисту сільського населення в радіоактивних забруднених районах: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – К., 1996. – 33 с.

Марисюк К.Б.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права і процесу
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»,
м. Львів

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ІЗ ВРАХУВАННЯМ ОБСТАВИН, ЩО ПОМ'ЯКШУЮТЬ ТА ОБТЯЖУЮТЬ ПОКАРАННЯ

Обставини, що пом`якшують та обтяжують покарання. слугують способом індивідуалізації покарання. Їх врахування є необхідним для призначення особі справедливого покарання та досягнення його мети.

Варто почати з того, що в літературі для позначення обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання використовувались та використовуються й інші терміни в залежності від того, на що спрямований вплив таких обставин, а саме: «обставини, що пом'якшують та обтяжують суспільну небезпеку», «обставини, що пом'якшують та

обтяжують вину», «обставини, що пом'якшують та обтяжують кримінальну відповідальність»[1. с. 358].

Щодо першого та другого поняття, то вони були поширеними ще серед науковців 20-30хх років ХХ століття. Ці поняття не відповідають чинному кодексу, оскільки такі обставини стосуються не лише суспільної небезпеки вчиненого злочину, а вина особи як обов'язковий елемент складу злочину від впливу зазначених обставин ні зменшуватись, ні збільшуватись не може.

Наступним поширеним поняттям є «обставини, що пом'якшують та обтяжують кримінальну відповідальність». Використання такого звороту також не вважається правильним, оскільки кримінальна відповідальність – поняття значно ширше, ніж покарання, а обставини, що передбачені статтями 66 та 67 КК України мають вплив лише на вибір особі виду та строку (розміру) покарання. О.О. Мясніков у даному випадку наводить ще одну назву таких обставин – «обставини, що зменшують та збільшують міру покарання»[2]. Хоча така назва по суті й відповідає функції даних обставин, все ж, враховуючи використання законодавцем поняття «обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання», варто послуговуватись саме таким зворотом.

Загалом варто зазначити, що далеко не всі науковці вважають за доцільне враховувати, крім особи винного та ступеня тяжкості вчиненого злочину, ще й обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання. Існує й протилежна позиція, згідно з якою потрібно враховувати лише обставини, що обтяжують та пом'якшують покарання[3, с. 117].

Найбільш слушною видається точка зору, згідно з якою, як ступінь тяжкості та особа винного, так і обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання повинні враховуватись при призначенні покарання.

Спробуємо розмежувати ці загальні засади призначення покарання. Перш за все слід наголосити, що обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання вже з огляду на законодавчо визначений перелік справді характеризують особу винного та/або ступінь тяжкості вчиненого злочину. Проте, необхідність виділення обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання в окрему групу зумовлена особливими ознаками цих обставин, до яких більшість науковців відносять типовість (характерність), безумовність, чітко визначений напрямок впливу та непохідність від інших обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання[2]. А для розмежування цих обставин із ознаками, що характеризують ступінь тяжкості вчиненого злочину та особу винного слід перш за все звернути увагу на те, що такі обставини:

1) є більш конкретно визначені законодавцем в той час, коли ступінь тяжкості вчиненого злочину та особа винного вказуються у КК України як дещо абстрактні поняття;

2) законодавець передбачає безумовну необхідність їхнього врахування у випадку виявлення. Суд зобов'язаний врахувати усі обставини, що пом'якшують покарання та наведені у ч.1 ст.66 КК України. Щодо обставин, які обтяжують покарання, суд може не враховувати деякі з цих ознак, які вичерпно зазначені у ч.2 ст. 67 КК України, але це повинно бути належним чином мотивовано судом у вироку;

3) мають безпосередній пом'якшуючий або обтяжуючий вплив на покарання в той час, коли частина ознак, що характеризують ступінь тяжкості чи особу винного такого прямого впливу можуть не мати, а впливатимуть на призначене покарання лише при їх розгляді у сукупності.

Щодо наукового визначення обставин, що обтяжують та пом'якшують покарання, то тут теж існує плюралізм думок вчених. Їх визначають як чинники, фактори, ознаки тощо. Розглянемо деякі із запропонованих науковцями визначень.

В.О. Навроцький визначає ці обставини як «відмінні від ознак складів злочинів і передбачені нормами Загальної частини КК (або такі, що прямо не передбачені цими нормами, але встановлені судом) ознаки, які характеризують злочин та (або) особу винного, слугують підставою для призначення більш суворого або менш суворого покарання та які суд, за загальним правилом, зобов'язаний врахувати при призначенні покарання»[4]. О.О. Мясніков під ними розуміє «засоби індивідуалізації покарання, що визначені в законі та визнані такими судом (лише пом'якшуючі обставини), що свідчать про зниження чи підвищення суспільної небезпеки злочинного діяння і особи винного, або такі, що беруться до уваги на основі принципів гуманізму та справедливості та підлягають врахуванню при виборі міри покарання будь-якій особі, яка визнана винною у вчиненні злочину у будь-якій кримінальній справі»[2]. Т.В. Непомнящая розуміє під цим поняттям обставини, що виходять за межі складу злочину обставини, що характеризують об'єктивні та суб'єктивні властивості діяння, а також особи винного та сприяють індивідуалізації покарання [5, с. 66]. Найбільш влучним видається визначення, що запропоноване В.В. Полтавець - «як зазначені, так і не зазначені в законі, але встановлені судом, різного роду чинники об'єктивного чи суб'єктивного характеру, які не є ознаками складів злочину і не впливають на його кваліфікацію, однак знижують чи, навпаки, підвищують ступінь суспільної небезпечності особи винного і

(або) вчиненого ним злочину і у зв'язку з чим є підставою для призначення менш або більш суворого покарання» [6, с. 162].

Важливе теоретичне та практичне значення має питання класифікації обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання. Л.Л. Кругліков та В.В. Васильєвський виділяють обставини: 1) що характеризують водночас ступінь суспільної небезпеки та особу і які знайшли свій вияв у злочині; 2) що характеризують особу не у зв'язку з вчиненням злочину та можуть впливати чи не впливати на її суспільну небезпечність[7, с. 142]. Т.В. Непомнящая поділяє обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання на три групи: 1) ті, які характеризують об'єктивні властивості діяння; 2) ті, які характеризують суб'єктивні властивості діяння; 3) ті, що характеризують особу винного[5, с. 92].

М.М. Становський вважає, що найдоцільніше розглядати обставини, які пом'якшують та обтяжують покарання в тому порядку, в якому вони розміщені законі без здійснення класифікації, що є найбільш зручним для судово-слідчої практики[8, с. 169].

Все ж, як видається, найбільш слушним є поділ обставин, що пом'якшують або обтяжують покарання на такі, що характеризують: 1) особу винного; 2) ступінь тяжкості вчиненого злочину; 3)водночас особу винного та ступінь тяжкості вчиненого злочину.

Вкрай важливим при врахуванні обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання є правило, згідно з яким, якщо якась із обставин, наведених у ч. 1 ст. 66, ч. 1 ст. 67 КК, передбачена в статті Особливої КК України як ознака злочину, що впливає на його кваліфікацію, суд при призначенні покарання не може ще раз ураховувати її як пом'якшуючу або обтяжуючу покарання обставину. Таке положення відповідає принципу справедливості. Якщо якась обставина вже врахована законодавцем як ознака складу злочину, то це означає, що вона впливає на типовий ступінь тяжкості відповідного злочину та береться до уваги при його кваліфікації. А при призначенні покарання нам необхідно його індивідуалізувати, тому повторне врахування таких обставин може призвести до надмірного пом'якшення чи обтяження покарання. А щодо обставин, які обтяжують покарання, то в забороні їхнього подвійного врахування при призначенні покарання знаходить свій прояв один із фундаментальних принципів кримінального права - «не двічі за одне» (за одне і те ж діяння особа не може двічі нести кримінальну відповідальність).

Список використаних джерел:

1. Нікіфорова Т.І. Розвиток вчення про обставини, які пом'якшують покарання в кримінальному праві України. ***Університетські наукові записки***. 2007. № 4(24). С. 355-360.

2. Мясников, О.А. Сущность и правовая природа смягчающих и отягчающих наказание обстоятельств. ***Правоведение***. 2003. № 2 (247). С. 117-124. URL : http://www.law.edu.ru/article/article.asp?articleID=189981

3. Іванюк Т.І. Обставини, які пом'якшують покарання: характерні ознаки. ***Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права***. 2003. №2(6). С. 115-120.

4. Українське кримінальне право. Загальна частина [Текст] : підручник/ К. : Юрінком Інтер, 2013. 711 с. URL : http://pidruchniki.ws/1547121956142/pravo/ukrayinske_kriminalne_pravo_-_navrotskiy_vo

5. Непомнящая Т.В. Назначение уголовного наказания: теория, практика, перспективы. Спб. : Издательство «Юридический центр Пресс»,2006. 781 с.

6. Полтавець В.В. Загальні засади призначення покарання за кримінальним законодавством України. Луганськ : РВВ ЛАВС, 2005. 240 с.

7. Кругликов Л.Л., Васильевский А.В. Дифференциация ответственности в уголовном праве. СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс». 2002. 300 с.

8. Становский М.Н. Назначение наказания. СПб. : Издательство «Юридический центр Пресс», 1999. 480 с.

Мельникович Михайло Степанович,
асистент кафедри кримінального права і процесу
Університету Короля Данила
м. Івано-Франкіськ, Україна

АСПЕКТИ РОЗУМІННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ДЖЕРЕЛ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Сучасна Україна переживає період процесу інтеграції до європейського правового простору. Цей процес супроводжується широкомасштабним реформуванням усієї правової системи. Це, зокрема, впливає і на оновлення вітчизняної адміністративноправової доктрини.

Особливе місце в судовому застосуванні відіграють джерела адміністративного права, що характеризуються значною їх чисельністю та відсутністю єдиного кодифікованого акта у цій галузі. Складність зазначеної проблематики визначається також багатоаспектністю та багатогранністю суспільних відносин, що врегульовуються нормами адміністративного права. Формування регуляторів суспільних відносин, надання їм загальнообов'язковості обумовлює необхідність їх фіксації для застосування і реалізації, а також ознайомлення і вивчення адміністративно-правових норм

Саме зміни в адміністративному праві актуалізують проблему систематизації джерел права цієї галузі. Так, у радянські та пострадянські часи, до системи джерел адміністративного права відносили лише акти правотворчості органів державної влади, які містять в собі адміністративно-правові норми. Водночас, в українській адміністративній науці коло джерел не вичерпується актами законодавства, а спостерігається тенденція до їх розширення за допомогою, так званих, «не законодавчих» джерел. Та до того ж, на теперішній час, немає єдиного підходу серед науковців щодо складових елементів системи джерел цієї галузі. [5 с.1]

Особливістю адміністративного права є різноманітність і значна кількість його джерел. Це обумовлено тим, що нормами зазначеної галузі регламентується широке коло суспільних відносин. Разом з тим, джерела адміністративного права складають систему логічно й послідовно розміщених актів, оскільки всі вони співпорядковані. Співпорядкування джерел виражається в наступному:

1) всі вони ґрунтуються на нормах Конституції і законів України, які мають вищу юридичну силу;

2) джерела — нормативні акти органів виконавчої влади усіх ланок слугують юридичною базою для джерел — нормативних актів, які приймають нижчі органи виконавчої влади;

3) джерела — нормативні акти вищих органів виконавчої влади характеризуються більшим масштабом дії, ніж аналогічні акти нижчих органів;

4) джерела — нормативні акти галузевого (відомчого) характеру грунтуються на джерелах загального характеру. [3]

Крім нормативно-правових актів державних органів, окремим видом джерел адміністративного права є міжнародні угоди (договори) України та міжнародно-правові акти, що ратифіковані Верховною Радою України. У Конституції України питанню міжнародних договорів присвячено статтю 9, у якій зазначається, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою

України, є частиною національного законодавства України. Варто зауважити, що й Кабінет Міністрів України, і міністерства й інші центральні органи виконавчої влади також уповноважені укладати міжнародні договори, які не потребують згоди Верховної Ради України для набуття ними чинності. Проте правова природа таких договорів Конституцією України не визначається. [6 с.2]

Також необхідно звернути увагу на співвідношення понять «джерело права» і «форма права». Сьогодні у науковій літературі існує декілька поглядів: одні автори ототожнюють ці поняття, інші – розподіляють за різними варіаціями, треті – вважають, що термін «джерело права» і «форма права» це – два різні поняття, які не можна ототожнювати. Необхідно мати на увазі, що в учбовій (інколи і в науковій) літературі терміни: «джерело права» та «форма права» розглядаються як ідентичні, що є своєрідною традицією. Ураховуючи точку зору Мельника Р.С., який стверджує, що джерело права є категорією, яка пояснює, звідки береться норма права, як вона «народжується».

Безумовно, міжнародний договір є важливим джерелом адміністративного права. У системі норм національного законодавства, в «ієрархічній піраміді», це джерело знаходиться на наступній сходинці після Конституції України. В адміністративно-правовій сфері ці акти регулюють: правовий статус іноземців та осіб без громадянства, захист прав людини і громадянина, охорони природи, культурної спадщини, порядок перетину державного кордону, взаємодії прикордонних військ та митних служб суміжних держав, міжнародного сполучення, співробітництва у різних галузях народного господарства, боротьби із злочинністю. [5 с.7]

Основою всієї правової системи ЄС , на яких грунтується весь комплекс правових відносин є джерела права Європейського Союзу. До них належать основні принципи права ЄС, судові справи суду ЄС, право зовнішніх відносин, що загалом формують Правовий доробок Спільноти. Більшість Європейських дослідників дотримуються думки про те, що джерела права ЄС поділяються на первинні (або основні) та вторинні. Існують також думки про доповнення цієї типології категорією Додаткові джерела. [1]

Правові акти Європейського Союзу як джерело адміністративного права України, присутні у багатьох галузях суспільних відносин.

У галузі транспорту чинні такі угоди: Європейська угода про міжнародні магістральні залізничні лінії, Афінська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 197 4 року.

У галузі охорони культурних цінностей і природи: Конвенція про заходи, спрямовані на заборону й запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності, Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів

У галузі митної справи : Конвенція про створення Ради Митного співробітництва 1950 року.

У процесах зближення правової системи країни і адміністративного права до права європейського співтовариства було б доцільно приєднатися до наступних конвенцій Ради Європи: про державний імунітет (№ 74-1972), про національності (№ 166- 1997), Європейського кодексу соціальної безпеки (№ 139-1990).

До первинних джерел права ЄС, які є джерелами українського адміністративного права, необхідно віднести:

1) установчі договори:

- Договір про заснування Європейського Економічного Співтовариства від 25 березня 1957 р.;
- Конвенція про деякі інститути, спільні для Європейських Співтовариств (1957);
- Договір про злиття (1965);
- Люксембурзький Договір про бюджетні питання (1970);
- Перший Договір про приєднання і його додатки (1972);
- Другий Бюджетний договір (1975);
- Акт Ради про прямі вибори до Європейського Парламенту (1976);
- Другий Договір про приєднання і додатки (1979);
- Третій Договір про приєднання і додатки (1985);
- Єдиний Європейський Акт (1986);
- Маастрихтський договір про Європейський Союз (1992) з його протоколами і деклараціями;
- Четвертий Договір про приєднання (1994);
- Амстердамський договір про Європейський Союз з його протоколами і деклараціями (1997);
- Ніццький Договір 2001 р.;
- П'ятий Договір про приєднання (2004); [4]

Поряд з міжнародними договорами вважаю доцільним розглянути і судову практику Європейського суду з прав людини. Ратифікувавши Конвенцію про захист прав людини і основних свобод 1950 року, та низку протоколів до неї, Україна визнала юрисдикцію Європейського суду з прав людини з питань тлумачення та застосування її положень. І хоча в Україні до тепер судовий прецедент не визнається джерелом адміністративного права у КАСУ вказано, що суд у вирішенні справи застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової

практики Європейського суду з прав людини. Окрім цього, згідно із законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», судам надається право застосувати у розгляді справ практику Європейського суду з прав людини, як джерело права. [5 с. 7-8]

Україна може бути стороною у правовідносинах з продажу іноземним громадянам майна, цінних паперів, приміром, облігацій внутрішньої державної позики. І навпаки, держава може заборонити вчинения певних дій. Так, до набрання чинності законодавством України про роздержавлення майна постано- вою Верховної Ради Українськоі РСР "Про захист суверенних прав власності Української РСР" від 29 листопада 1990 р. було заборонено випуск та реалізацію акцій усіх державних підприемств, організацій та установ, розташованих на території України, фізичним та юридичним особам поза межами України. [2 с.113]

Проаналізувавши все вищевказане, стає зрозумілим, що сучасна система джерел адміністративного права у процесі розвитку України постійно зазнає змін, відбувається її постійне доповнення іншими джерелами, зокрема міжнародними договорами та угодами, які є важливою складовою частиною законодавства України, а також належать до системи джерел права, до адміністративного зокрема. Міжнародні договори займають важливе місце в системі джерел права, а їх співвідношення з іншими джерелами права потребує подальших наукових досліджень.

Список джерел:

1. Євроінтеграція: навч. посіб. / Є.О Горюнова. – К. : Академвидав, 2013. – 224 с. – (Серія Альма-Матер).
2. Міжнародне приватне право: Курс вибр. лекцій. – К. : Юрінком Інтер, 1997. – 432 с.
3. Ю.П. Битяк. Адміністративне право України. Підручник. Джерела адміністративного права [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ebk.net.uahtm/Book/law/bityak_admpu/part1/113
4. Міжнародні нормативно-правові акти у системі джерел адміністративного права. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://studopedia.com.ua/1_282849_mizhnarodni-normativno-pravovi-akti-u-sistemi-dzherel-administrativnogo-prava.html
5. Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право". – 2015. – №2(12) [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15tyvapu.pdf
6. Visegrad Journal on Human Rights. Міжнародні договори як джерела адміністративного права України. [Електронний ресурс] – Режим доступу :http://vjhr.sk/archive/2017_5/31.pdf

Огерук Ігор Степанович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права і процесу
Університет Короля Данила

ЗАСТОСУВАННЯ ЧАСТИН 2 І 3 СТ. 369[2] КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ЩОДО СЛУЖБОВИХ ОСІБ

У світовому Індексі сприйняття корупції (CPI) за попередній рік наша країна отримала 30 балів зі 100 можливих та зайняла 126 місце серед 180 країн. На жаль, Україна втратила 2 бали у порівнянні з 2018 роком та повернулася на рівень 2017 року. З-поміж сусідів Україна випереджає тільки Росію, яка зберегла свої позиції (28 балів, 137 місце). Очікувано серед сусідів лідирує Польща (58 балів, 41 місце) та Словаччина (50 балів, 59 місце). Білорусь додала один пункт і тепер має 45 балів та 66 місце. Також, цього року спостерігаємо зниження індексу у сусідів: Румунія — мінус 3 бали, Угорщина — на 2, Молдова на 1[3]. Очевидно, що вирішення проблеми корупції неможливе без комплексного підходу, який включає в себе і притягнення до відповідальності осіб, що вчинили кримінально-карані корупційні діяння.

Серед іншого, кримінальне законодавство України передбачає кримінальну відповідальність за зловживання впливом (стаття 369[2] Кримінального кодексу України). Вказана стаття КК України з'явилася в українському кримінальному законодавстві як результат виконання Україною міжнародноправових рекомендацій у сфері запобігання та протидії корупції, зокрема, виконання вимог, передбачених Конвенцією ООН проти корупції та Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією.

Слід зазначити, що імплементація вказаних норм в українське законодавство відбулась не зовсім якісно. На недосконалість формулювання відповідної статті у Кримінальному кодексі України вказує О. О. Дудоров. У своїй статті «Зловживання впливом: проблеми кваліфікації (судова практика)» він детально зупиняється на проблемних аспектах конструкції вказаної кримінально-правової норми та причинах їх виникнення. Тим не менше, він підкреслює практичну потребу зазначеної заборони, однак зазначає, що її включення до КК України посилило казуїстичність та серйозно ускладнило застосування Кримінального кодексу України [2].

До вказаних проблемних аспектів застосування Кримінального кодексу України, на нашу думку, слід віднести випадки застосування ч. 2 та ч. 3 ст. 369[2] до службових осіб в тому контексті, як їх визначає КК України в примітці до ст. 364 ККУ. З одного боку, в статті 18 Конвенції ООН проти корупції вказується як суб'єкт зловживання впливом

«державна посадова особа», що певною мірою відповідає поняттю «службова особа» як її пояснює КК України у вказаній примітці. З іншого боку, у Науково-практичному коментарі Кримінального кодексу України зазначається, що суб'єкт злочинів, передбачених частинами 2 і 3 ст. 369^2 – спеціальний. Особливостями цього спеціального суб'єкта є окремі кумулятивні ознаки, серед яких є та, що така особа не наділена статусом службової особи. Вчинення відповідних діянь службовою особою з використанням службового становища за наявності підстав кваліфікується за відповідною частиною ст. 364 КК України [4, с. 177-178].

Варто зазначити, що вчинення злочину, передбаченого частинами 2 і 3 ст. 369^2 КК України службовою особою є більш резонансним та викликає більший інтерес у суспільстві, ніж його вчинення пересічним громадянином. Зважаючи на це, можна зробити висновок, що такі злочинні дії завдають більшої шкоди охоронюваним кримінальним законом інтересам, а саме правильній діяльності органів державної влади.

Аналізуючи рішення судів різних рівнів, які стосуються застосування частин 2 і 3 ст. 369^2 КК України до службових осіб, можна виділити такі основні способи вчинення злочинних діянь:

- отримання неправомірної вигоди за вплив службовою особою – керівником на підлеглих осіб;

- отримання неправомірної вигоди за вплив на посадових осіб, з якими службова співпрацює в силу виконання своїх службових обов'язків.

Тлумачний словник української мови тлумачить поняття «керівник» як «той, хто керує ким-, чим-небудь, очолює когось, щось» [5, Т. 4, с. 142]. Підлеглого він визначає як того, «який перебуває в залежності від кого-, чого-небудь, підпорядкований комусь, чомусь» [5, Т. 6, с. 448]. Відповідно, той чи інший вплив керівника на підлеглого апріорі закладений у їхні відносини. Такий вплив може здійснюватися як в рамках виконання керівником своїх посадових обов'язків, так і може виходити за такі рамки. Крім цього, керівники, як правило, більш старші за віком, мають більший життєвий досвід, а тому користуються певним авторитетом серед підлеглих. Це передбачає вплив ще й через дружні та наставницькі стосунки. Однак, так чи інакше, зазначений вплив випливає із можливостей службового становища особи та прямо пов'язаний із посадою, що вона займає.

Крім цього, слід враховувати окремі положення законодавства України, зокрема Законів України «Про державну службу», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні

адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших, де зазначається, що до компетенції керівників, які мають у підпорядкуванні осіб, уповноважених на виконання функцій держави, як правило, відноситься організація та контроль роботи очолюваних ними органів. З цього випливає висновок, що службова особа – керівник так чи інакше впливає на прийняття рішень своїми підлеглими. Враховуючи зазначене, можна припустити, що такі службові особи наперед передбачають результати свого впливу на підлеглих. І навіть більше, могли вирішити питання без участі підлеглих, використавши посилання на них для уникнення більш суворого покарання, яке передбачено ст. 368 КК України (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою).

Ефективне управління на всіх рівнях неможливе без налагодження дієвої взаємодії між різноманітними суб'єктами, в тому числі між органами влади, державними суб'єктами господарювання, громадськістю тощо. Така взаємодія як передбачена чинним законодавством, так і виникає ситуативно. Для прикладу, основні засади взаємодії місцевих органів влади визначені в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Законі України «Про місцеві державні адміністрації» [1, ст. 32]. Звичайно, що представницькі функції в рамках взаємодії виконують службові особи зазначених органів відповідно до своїх функціональних обов'язків. Відповідно, взаємовідносини між службовими особами різних органів влади та іншими посадовими особами, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у даному випадку, обумовлюється їхнім службовим становищем та прямо пов'язаний із посадами, що вони займають.

Взаємодія може бути постійною або тимчасовою. Постійна взаємодія виникає на основі певного спільного напрямку діяльності окремих органів державної влади чи місцевого самоврядування. Спілкуючись тривалий період часу, навіть у рамках своїх службових повноважень, посадовці вивчають один одного та визначаються з можливостями перевести свої стосунки із ряду службових у дружні. Крім цього, оцінюють можливості впливу. Такий вплив може мати як завуальований характер, наприклад, дружніми порадами, так і завідомо протиправний, коли службова особа просить щось виконати посадову особу, уповноважену на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що суперечить інтересам служби останньої. Таке прохання може базуватися як на виконанні зустрічних прохань, так і на отриманні певної неправомірної вигоди.

Крім цього, службова особа, реалізовуючи представницькі функції своїх посадових обов'язків, знайомиться з широким колом посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Сам статус та посада такої службової особи вже викликають певну довіру та надають можливість останній пропонувати свої послуги по «вирішенню питань» в інших органах влади, державних підприємствах тощо. Аргументація успіху таких дій зводиться до того, що особа особисто знайома з особами, які приймають відповідні рішення, та може вплинути на них.

Таким чином, зважаючи на те, що вчинення злочину, передбаченого частинами 2 і 3 ст. 369[2] КК України, службовою особою є більш резонансним та завдає більшої шкоди охоронюваним кримінальним законом інтересам, ніж його вчинення пересічним громадянином, а також те, що зазначений вплив службовою особою на посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, випливає із можливостей службового становища особи та прямо пов'язаний із посадою, яку вона займає, можна констатувати, що вчинення такого кримінально-караного діяння спеціальним суб'єктом (службовою особою) є більш суспільно-небезпечними, ніж його вчинення загальним суб'єктом. З цього випливає необхідність внесення коректив до Кримінального кодексу України в частині відповідальності службових осіб за зловживання впливом.

Список використаних джерел

1. Гончарук Н. Т., Прокопенко Л. Л. Взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування: правові та функціональні аспекти. *Публічне управління*. 2011. № 1. С. 31-38.
2. Дудоров О. О. Зловживання впливом: проблеми кваліфікації (судова практика). *АО «Barristers»* : веб-сайт. URL: https://barristers.org.ua/news/ zlovzhyvannya-vplyvom-problemy-kvalifikatsiyi-sudova-praktyka/ (дата звернення: 01.04. 2020).
3. Індекс корупції CPI-2019: *Transparency International Україна* : веб-сайт. URL: https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2019/ (дата звернення: 01.04. 2020).
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ: ВД «Дакор», 2018. 1360 с.
5. Словник української мови : [в 11 т.] / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1970–1980.

Острогляд О.В.,
к.ю.н., доц.

ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В час коли сукупність факторів призводить до збільшення кількості вчинюваних злочинів, є спокуса почати протидіяти цій динаміці виключно за рахунок кримінально-правових засобів. Інколи до цього підштовхує і думка світової спільноти, яка приймає нові стандарти прав людини, а наш законодавець не враховуючи національної специфіки та не дивлячись на перспективу копіює (інколи повністю бездумно і часто з неправильним перекладом) положення міжнародних актів.

В цьому випадку потрібно бути надзвичайно обачним і враховувати положення кримінально-правової політики, яка саме і призначена для протидії злочинності.

Розпочати варто з самого визначення кримінально-правової політики. При формуванні визначення виходять з положень логіки, згідно якої при створенні якогось поняття знаходять його найближчий вид і вказують відмінну ознаку чи ознаки. В наукових дослідженнях вживається багато визначень кримінально-правової політики, часто їх змішують з суміжними поняттями.

Наприклад, інколи кримінально-правову політику ототожнюють з кримінальною політикою (у випадку перекладу з російської мови, оскільки там вживається два терміни кримінально-правова і кримінальна як тотожні, а також кримінальна політика і політика в сфері протидії злочинності також як тотожні), або політикою в сфері протидії (боротьби) злочинності. Звичайно це не тотожні поняття – політика в сфері протидії злочинності та кримінально-правова політика співвідносяться як загальне та конкретне. Проте визначення політики в сфері протидії злочинності можна використовувати для формування поняття кримінально-правової політики.

Знову ж таки використовуючи логічне поняття сходження від загального до конкретного можна перейти до формування поняття «кримінально-правова політика». В даному випадку це виглядає так «правова політика» - «політика в сфері протидії злочинності (чи боротьби зі злочинністю)» - «кримінально-правова політика». Звичайно, що зацікавленість представляють два останні поняття.

Наприклад, є таке визначення кримінальна політика (в розумінні політики в сфері протидії злочинності) є напрямком внутрішньої політики держави, що визначає стратегію і тактику в галузі боротьби зі злочинністю. Або інакше, кримінальна політика це державна політика

протидії злочинності, що виражається в визначенні правових, концептуальних, організаційних, в тому числі ресурсних, заходів, що направлені на протидію злочинності, усунення її причин і мінімізацію наслідків за рахунок відповідної діяльності органів державної влади і зусиль громадянського суспільства [5, с.17].

Якщо ж говорити про кримінально-правову політику, то визначень, які вказують на різні аспекти цього явища, є достатньо. В українській науці кримінального права вони в тій чи іншій мірі базуються на визначенні П.Л. Фріса, докторська дисертація якого саме і була присвячена кримінально-правовій політиці, якщо ж говорити про країни колишнього СРСР, то тут така сама ситуація з дослідницею політики – Н.А. Лопашенко.

Лопашенко Н. А. вказує, що кримінально-правова політика може бути дефінована, як частина внутрішньої політики держави, основоположна складова державної політики протидії злочинності, напрямок діяльності держави в сфері охорони найбільш важливих для особи, суспільства та держави благ, законних інтересів і суспільних відносин від злочинних посягань, що відображається в виробленні принципів визначення кола злочинних діянь і законодавчих ознак останніх і формулювання ідей і принципових положень, форм і методів кримінально-правового впливу на злочинність з метою її зниження і зменшення її негативного впливу на соціальні процеси [3, с.26].

Крім того вона зазначає, що кримінально-правова політика є визначальною частиною політики держави в сфері протидії злочинності; саме на її основі формуються стратегія і тактика кримінально-виконавчої політики, кримінально-процесуальної та кримінологічної [3, с.25].

В т.5 Правової доктрини України міститься таке визначення кримінально-правової політики – системоутворюючий елемент усієї політики у сфері боротьби зі злочинністю, яка розробляє стратегію і тактику, формулює основні завдання, принципи, напрями і цілі кримінально-правового впливу на злочинність та засоби їх досягнення [4, с.71].

В цій же праці є і інше, більш розгорнуте визначення через її зміст, кримінально-правова політика як системоутворюючий елемент політики в сфері боротьби зі злочинністю, що розробляє стратегію і тактику, формулює основні завдання, принципи, напрями і цілі кримінально-правового впливу на злочинність, виробляє засоби їх досягнення і вражаться в нормах законодавства про кримінальну відповідальність, практиці їх застосування, рішеннях офіційного тлумачення Конституційним Судом України кримінально-правових норм, Постановах

Пленуму вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ з питань застосування спеціалізованими судами законодавства про кримінальну відповідальність, судових рішеннях Верховного Суду України з приводу неоднакового застосування норм матеріального права (складові кримінально-правової політики) [4, с.60]. Таке визначення звичайно міститься і в монографії «Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми», оскільки мають одного автора П.Л.Фріса [2, с.82].

В колективній монографії «Сучасна кримінально-правова система в Україні: реалії та перспективи» автори розпочинаючи з визначення, що запропоноване в 2013 році В.І. Борисовим та П.Л. Фрісом кримінально-правова політика – напрям боротьби зі злочинністю, який базується на нормах законодавства України про кримінальну відповідальність і знаходить свій прояв у законах України, постановах Кабінету Міністрів України, рішеннях державних органів, політичних партій та громадських організацій, спрямованих на проведення цієї діяльності [6, с.53] приходять до висновку, що терміном «кримінально-правова політика» можуть рівною мірою позначатися чотири хоч і споріднених, проте відмінних між собою явища: 1) діяльність держави з протидії злочинності засобами кримінального права; 2) державна концепція здійснення такої діяльності; 3) сукупність наукових знань (наука), що вивчає закономірності та перспективи здійснення такої діяльності; 4) відповідна навчальна дисципліна (курс, спецкурс тощо) для студентів вищих юридичних навчальних закладів [6, с.195].

Звичайно містить визначення кримінально-правової політики і «Велика українська юридична енциклопедія». Тут кримінально-правова політика – важлива складова політики держави у сфері боротьби зі злочинністю. Кримінально-правова політика формує основні завдання, напрями й цілі кримінально-правового впливу на злочинність, виробляє стратегію, тактику й засоби їх досягнення. Кримінально-правова політика набуває вираження в законодавстві про кримінальну відповідальність, практиці його застосування, рішеннях Конституційного Суду України [1, с.477].

З наведених визначень можна зробити ряд узагальнень: - кримінально-правову політику розглядають як елемент політики в сфері протидії злочинності. Причому як системоутворюючий елемент, що зрозуміло, оскільки є відома фраза: кримінальний процес без кримінального права не існує, а кримінальне право без процесу є мертвим. Це саме стосується і політики, саме кримінально-правова політика є основою політики протидії злочинності, на її базі формуються інші елементи: кримінально-процесуальна політика, кримінально-

виконавча, кримінологічна; - кримінально-правова політика розробляє стратегію і тактику протидії злочинності; - вказівка на її вираження в нормах та рішеннях, навряд чи є виправданою, оскільки поняття має бути відносно стабільним, а така вказівка позбавляє його стабільності. Цитовані визначення кількарічної давнини вже не є актуальними через ліквідацію певних органів, в першу чергу судових, через отримання ними нових функцій тощо.

Крім того визначення має бути відносно коротким, що спрощує його запам'ятовування та використання.

З врахуванням викладеного, можна подати наступне визначення: Кримінально-правова політика – системоутворюючий елемент державної політики у сфері протидії злочинності, яка розробляє стратегію і тактику протидії злочинності кримінально-правовими засобами.

Звичайно в цьому визначенні відображається кримінально-правова політика як діяльність держави з протидії злочинності засобами кримінального права. Інші ж розуміння: державна концепція здійснення такої діяльності; сукупність наукових знань (наука), що вивчає закономірності та перспективи здійснення такої діяльності; відповідна навчальна дисципліна (курс, спецкурс тощо) для студентів вищих юридичних навчальних закладів можуть бути предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. Т. 17 : Кримінальне право / гол. редкол. В. Я. Тацій, 2017. - 1064 с.
2. Вибрані праці / П.Л. Фріс. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. – 652 с.
3. Лопашенко Н. А. Уголовная политика / Н. А. Лопашенко. – М.: Волтерс Клувер, 2009. – 608 с.
4. Правова доктрина України (у 5 томах). Том 5 - Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку. За заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова. – 1240 с.
5. Ревин В.П. Уголовная политика : Учебник для бакалавриата и магистратуры / В.П. Ревин, Ю.С. Жариков, В.В. Ревина. – 2 изд., истпр. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2018. – 404 с.
6. Сучасна кримінально-правова система в Україні: реалії та перспективи. Ю.В. Баулін, М.В. Буроменський, В.В. Голіна, В.К. Грищук, О.В. Зайчук, В.О. Навроцький, О.В. Наден, Ю.В. Нікітін, Н.М. Оніщенко, Ю.А. Пономаренко, М.І. Хавронюк, О.В. Харитонова, В.І. Шакун. – Київ: ВАІТЕ, 2015. – 688 с.

Пащенко О.О.,
доктор юридичних наук,
доцент, провідний науковий співробітник
відділу дослідження проблем кримінального
та кримінально-виконавчого права
Науково-дослідного інституту вивчення
проблем злочинності імені академіка
В.В. Сташиса Національної академії
правових наук України,
м. Харків

НАЯВНІСТЬ МОЖЛИВОСТІ БОРОТЬБИ З СУСПІЛЬНО-НЕБЕЗПЕЧНИМ ДІЯННЯМ ЗА ДОПОМОГОЮ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ – ОДНА ІЗ ДОКТРИНАЛЬНИХ ОСНОВ ВСТАНОВЛЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ЗАБОРОНИ

1. Така доктринальна основа встановлення кримінально-правової заборони як «наявність можливості боротьби із суспільно небезпечним діянням кримінально-правовими засобами» утворюється двома парними категоріями: можливістю боротьби за допомогою кримінально-правових засобів і неможливістю боротьби за допомогою інших, що випливає з терміну «наявність можливості». При цьому ефективність інших (не кримінально-правових) засобів свідчить про відсутність можливості боротьби з відповідним діянням за допомогою кримінально-правових (засобів), а тому в назві підрозділу безпосередньо віддзеркалюється лише одна із двох названих парних категорій.

2. Взаємозв'язок матеріального й процесуального права виявляється, зокрема, при визначенні обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Оскільки «процес є засобом реалізації матеріально-правових відносин, структура предмета доказування значною мірою визначається матеріальним законом» [1, с. 99]. Обставини, що характеризують об'єктивну та суб'єктивну сторону кримінального правопорушення, посідають основне місце в обсязі предмета доказування, закріпленого в ст. 91 КПК, оскільки закон перш за все зобов'язує встановити подію кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення злочину) та винуватість обвинуваченого в учиненні кримінального правопорушення (форму вини, мотив і мету) [2, с. 29, 30]. А тому логічним є висновок, що наведені вище обставини доцільно викладати у законі про кримінальну відповідальність у такий спосіб, аби їх можна було б довести.

М. І. Панов та Л. М. Герасіна зауважують, що при розробленні стратегії і тактики боротьби зі злочинністю слід виходити з об'єктивних закономірностей та фактичного стану справи, *тобто з реальних можливостей* (курсив мій – *О.П.*), які забезпечують досягнення максимально можливого результату [3, с. 39]. С. Г. Келіна вказує: якщо незастосування норми на практиці пов'язане із тим, що практичні органи не можуть розкрити чи довести вчинення відповідних діянь, то це виступає підставою для їх декриміналізації [4, с. 14–17]. На думку Ю. А. Дорохіної, яка поділяє позицію В. М. Кудрявцева та В. Є. Емінова, проблемами криміналізації та декриміналізації діянь повинна займатися не лише наука кримінального права, тому що оцінювати реальні можливості правоохоронної системи в переслідуванні тих або інших правопорушників мають процесуалісти та криміналісти [5, с. 92, 6, с. 46–50].

3. Вважаємо, що можливість боротьби з діянням кримінально-правовими засобами – це власне *можливість* виявлення, розслідування і доказування відповідних діянь, а *не «ціна» здійснення* такої можливості. Тут йдеться лише про те, чи *взагалі можна чи ні* це зробити на сучасному рівні розвитку науки і техніки. А от втрати для економіки внаслідок встановлення кримінально-правової заборони – це складова іншої доктринальної основи: «співвідношення позитивних і негативних наслідків кримінально-правової заборони».

Іноді в літературі виділяють таку підставу криміналізації як «наявність матеріальних ресурсів для реалізації кримінально-правової заборони». З нашої точки зору, її не можна відносити до групи соціально-економічних, оскільки, соціально-економічні підстави – це ті прояви суспільно корисної діяльності людини, у яких (при здійсненні яких) можливі суспільно небезпечні наслідки (отримання позитивного результату під час якої (діяльності) пов'язано з ймовірністю заподіяння шкоди).

4. Наявності ресурсів для здійснення кримінального переслідування осіб, які вчинили суспільно небезпечні діяння, потребуватиме боротьба з будь-якими злочинами (проти основ національної безпеки, вбивствами, захопленнями заручників, розбійними нападами тощо). Тому виділення суспільством ресурсів на функціонування держави обов'язково включає і виділення ресурсів на втілення в життя положень кримінально-правових норм.

Під час криміналізації нових небезпечних для суспільства діянь слід з'ясовувати, яких саме *додаткових* ресурсів в і в якому обсязі потребуватиме втілення в життя *нової* кримінально-правової заборони. При цьому слід мати на увазі, що ресурси можуть з'явитися з часом, у

процесі застосування норми, а може бути і навпаки – вони можуть зникнути (змінитися на гірше).

За умови відсутності належних (перш за все процесуальних) ресурсів не можна переходити до аналізу такої доктринальної основи встановлення кримінально-правової заборони як наявність можливості боротьби з суспільно небезпечним діянням кримінально-правовими засобами. Взаємозалежність наведених основ убачається такою: спочатку слід визначитися із тим, можливо чи неможливо боротися з діянням кримінально-правовими засобами? І лише потім з'ясовувати, чи є на таку боротьбу ресурси? У разі негативної відповіді на перше поставлене питання, актуальність відповіді на друге (щодо наявності чи відсутності ресурсів) втрачається. Тому при з'ясуванні дотримання законодавцем доктринальних основ встановлення *конкретної* кримінально-правової заборони, спочатку слід з'ясовувати таку основу як наявність можливості боротьби із суспільно небезпечним діянням кримінально-правовими засобами, і лише потім – таку доктринальну основу як наявність ресурсів для здійснення кримінального переслідування осіб, які вчинили суспільно небезпечні діяння.

Про наявність ресурсів для здійснення кримінального переслідування осіб, які вчинили суспільно небезпечні діяння є сенс вести мову лише стосовно охоронних кримінально-правових норм. Це пояснюється тим, що норми інших видів спрямовані не на здійснення кримінального переслідування, а на вирішення зовсім інших питань. Тому ведучи мову про конструювання регулятивних, заохочувальних кримінально-правових норм, а також норм-дефініцій, слід указувати на наявність ресурсів щодо їх *застосування* (а не на здійснення кримінального переслідування).

5. Застосування заохочувальних кримінально-правових норм та норм-дефініцій потребує лише наявності інтелектуальних ресурсів щодо їх застосування. При цьому, про такі ресурси можна вести мову лише у найзагальнішому розумінні цього терміна. Йдеться про наявність у правозастосувачів належного рівня підготовки, що дозволяв би їм усвідомити вимоги кримінально-правових норм з метою їх правильного застосування. Водночас, вимоги щодо наявності такого роду ресурсів є обов'язковими не лише до норм кримінального права. Здійснення правозастосовної діяльності будь-якого виду вимагає належної кваліфікації суб'єкта правозастосування. Тим паче, така кваліфікація необхідна і для застосування охоронних кримінально-правових норм.

Істотної відмінності у підготовки фахівців із застосування кримінально-правових норм усіх видів немає, а тому наявність інтелектуальних ресурсів для здійснення кримінального переслідування

водночас означає і наявність таких ресурсів щодо застосування норм інших видів. Крім того, норми-дефініції та заохочувальні норми застосовуються не окремо, а лише разом (одночасно) із охоронними нормами. Тому інтелектуальні ресурси, що необхідні для їх застосування є такими самими як і ресурси для здійснення кримінального переслідування. Викладене дозволяє стверджувати, що для заохочувальних норм та норм-дефініцій наявність ресурсів для їх реалізації окремого значення не має.

Список використаних джерел:

1. Даев В. Г. Взаимосвязь уголовного права и процесса: монография. Л.: Изд-во ЛГУ, 1982. 112 с.

2. Капліна О. В. Кримінальні процесуальні проблеми кримінального права. *Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 8–9 жовт. 2015 р.) / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2015. С. 28–31.

3. Панов М., Герасіна Л. Правова політика як універсальний феномен соціального буття. *Право України*. 2001. № 8. С. 36–40.

4. Келина С. Г. Об основаниях и последствиях декриминализации деяний. *Сов. государство и право*. 1988. № 11. С. 12–18.

5. Дорохіна Ю. А. До проблеми криміналізації та декриміналізації злочинів проти власності. *Морально-етичні засади реформування кримінального законодавства України*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 10 квіт. 2015 р.) / редкол.: В. Ф. Примаченко (голов. ред.) та ін. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетров. держ. ун-ту внутр. справ, 2015. С. 92–94.

6. Кудрявцев В. Н., Эминов В. Е. Криминология и проблемы криминализации. *Журнал рос. права*. 2004. № 12. С. 46–50.

Піцик Х.З.,
к.ю.н., доцент кафедри
цивільного права і процесу
Університет Короля Данила

СПАДКОВЕ ПРАВО КРАЇН БЛИЖНЬОГО ЗАРУБІЖЖЯ

Законодавство країн, які здійснили перехід до ринкової економіки, принципово змінюється. Набуття після розпаду СРСР незалежності, істотні зміни політичних та економічних реалій, не могли не зумовити оновлення такої істотної підгалузі цивільного права, як спадкове право.

Цивільні кодекси республік, які входили до складу Союзу РСР, не відрізнялися різноманітністю, починаючи з тридцятих років неодноразово підіймалося питання про створення єдиного, уніфікованого кодифікованого акта в сфері регулювання цивільних відносин, і був навіть виданий і обговорювався проект Цивільного кодексу Союзу РСР.

Однак і перша кодифікація цивільного законодавства на початку 20-х років, і друга — на початку 60-х років зберегли поряд із основами цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік паралельне існування і цивільних кодексів союзних республік, які, попри деякі національні відмінності, мали схожий зміст [1].

Третя кодифікація цивільного законодавства початку 90-х років відбила підсумки корінних перетворень в економіці держав — колишніх республік СРСР, що дістало відображення, перш за все, у створенні вільного ринку товарів, робіт, послуг [2].

В Республіці Грузії ЦК набрав сили з 25 листопада 1997 р., ЦК Республіки Білорусь і ЦК Республіки Казахстан — зі липня 1999 р. , ЦК Латвійської Республіки — з 1 січня 1992 р., Киргизької Республіки — з 5 січня 1998 р., Республіки Молдова — з 1 січня 2003 р.

Одна із головних переваг нових ЦК полягає в тому, що вони звільнили цивільне право від не властивих цій галузі права нашарувань адміністративно-правового характеру та від відвертих привілеїв у державно-правовому регулюванні, які надавалися державним інтересам, на шкоду інтересам приватним [3, с. 29].

У новій кодифікації також критично враховано зарубіжний досвід і досягнення сучасної цивілістичної науки. Зміни стосувалися й одного з центральних інститутів цивільного права — інституту права власності, і, відповідно, і спадкування, як одного із способів набуття права власності.

У цілому правонаступництво основних принципів регулювання раніше чинного спадкового законодавства збережено. Спадкове право базується на поєднанні принципів свободи спадкування і охорони прав

та інтересів непрацездатних спадкоємців. Водночас у нових цивільних кодексах з'явилася низка принципово нових за своїм змістом норм, а також законодавчо оформлено окремі положення нотаріальної та судової практики [4, с. 86].

Спадкування здійснюється за заповітом, коли спадщину отримують особи, зазначені в заповіті заповідачем, і за законом, коли коло спадкоємцем визначає законодавець. Попри те, що підстави спадкування змін не зазнали, в нових цивільних кодексах законодавець поміняв їх місцями. Якщо раніше перше місце посідало спадкування за законом, а друге — спадкування за заповітом, то нині, відповідно до принципу диспозитивності цивільно-правового регулювання, перше місце відведено спадкуванню за заповітом. Спадкування ж за законом має місце, якщо і оскільки воно не змінено заповітом.

У новому законодавстві визначена правова природа заповіту, зазначено, що заповіт є одностороннім правочином, який створює права та обов'язки тільки після відкриття спадщини (ст. 1118 ЦК РФ). Законодавець не лише проголосив свободу заповіту, а і розкрив її зміст та значно розширив межі. Громадянин має право заповідати своє будь-яке майно будь-якій особі, в тому числі й іноземній державі, й іноземним громадянам, релігійним та міжнародним організаціям, різним фондам [5, с. 95].

Залишилася головна вимога до заповіту — його посвідчення нотаріусом чи іншими посадовими особами, перелік яких зазначений у законі. Водночас ст. 445 ЦК Латвійської Республіки допускає складання так званих приватних (простих письмових) заповітів.

Іншими словами законодавець допускає дійсність так званих надзвичайних заповітів. Водночас, такий заповіт втрачає силу, як протягом місяця після того, як відпали надзвичайні обставини, заповідач не посвідчить заповіт належним чином. Тобто, по суті рецептовано інститут римського спадкового права, який допускав спрощену форму "військових заповітів", коли, заповіт легіонера в поході був дійсним і без зайвих формальностей.

По-різному ставляться законодавці до можливості складання заповіту декількома особами. Якщо законодавці Казахстану та Республіки Білорусь обрали франко-німецьку модель складання заповіту, яка принципово заперечує можливість складання спільних заповітів, розглядаючи заповіт як односторонній правочин, то ЦК Грузії, Латвії, орієнтуючись на положення англо-американського права, допускають складання спільних заповітів.

Водночас, ЦК Грузії не виключає спільного заповіту лише подружжя щодо взаємного спадкування (ст. 1347).

Новелою є і можливість складання закритого чи секретного заповіту (ст. 1046 ЦК Білорусії, ст. 1367 ЦК Грузії).

Зазначимо також можливість складання заповіту з умовою, що передбачено ст. 1047 ЦК Казахстану і ст. 593 ЦК Латвії [6, с.15] .

Свобода заповіту традиційно обмежує право на обов'язкову частку спадщини окремих категорій спадкоємців. Якщо в цивільному законодавстві союзних республік 60-х років розмір обов'язкової частки становив не менше двох третин, то в нових ЦК розмір обов'язкової частки зменшено до однієї другої.

Дещо змінилося і коло обов'язкових спадкоємців. Традиційно до їх числа відносили непрацездатних батьків, дітей, подружжя та утриманців померлого. Якщо законодавець України виключив утриманців із числа обов'язкових спадкоємців взагалі, то ЦК Грузії, навпаки, надав право на обов'язкову частку спадщини в розмірі половини від законної подружжю, дітям та батькам спадкодавця, незалежно від їх працездатності (ст. 1341 ЦК).

Питання щодо критеріїв, якими необхідно керуватися при спадкуванні за законом, є одним з найбільш спірних у цивілістиці.

У Союзі РСР коло спадкоємців за законом практично у всіх союзних республіках зводилося до двох черг. До першої черги спадкоємців належали — батьки, подружжя та діти спадкодавця (таке саме право надавалося усиновителям і усиновленим), а до другої черги — брати, сестри, дід та баба спадкодавця. Утриманці завжди отримували спадщину, оскільки закликалися до спадщини разом із тією чергою, яка її отримувала.

Виняток з цього правила становили ЦК Молдавської РСР, який до третьої черги відносив непрацездатних племінників померлого, а також ЦК Казахської РСР, де в третю чергу спадкували брати та сестри померлого.

Сучасні законодавці реалізували пропозиції, які висували окремі цивілісти ще на початку 60-х років, — про розширення кола спадкоємців за законом.

ЦК Латвії передбачає сім черг спадкоємців за законом (ст. 404), Білорусії — п'ять, включно до родичів шостого ступеня споріднення (ст.1061), Грузії — п'ять, враховуючи четвертий ступінь споріднення (ст. 1336), Казахстану — п'ять, враховуючи шостий ступінь споріднення (ст. 1064).

У Білорусії до другої черги належать брати, сестри, племінники та племінниця (за правом представлення), дід та баба спадкують у третю чергу, дядько, тітка (а також двоюрідні брати та сестри — за правом представлення) — в четверту, а у п'яту — спадкоємці до шостого ступеня

споріднення. В Грузії п'яту чергу становлять племінники та племінниці.

У Казахстані до спадкоємців третьої черги віднесені дядько та тітка померлого, до четвертої — члени сім'ї померлого, до п'ятої — родичі до шостого ступеня споріднення. До спадкоємців належать також утриманці померлого, зведені брати і сестри, вітчим та мачуха, за умови, що проживали із спадкодавцем не менше 10 років однією сім'єю (ст. 1065 ЦК).

Тобто, в пострадянських країнах до спадкоємців за законом вперше було віднесено осіб, які не пов'язані зі спадкодавцем родинними зв'язками (вітчима, мачуху, зведених братів та сестер, пасинка, падчерку) [7, с. 35].

За законодавством 60-х років особливий правовий режим було надано предметам домашньої обстановки та вжитку. При спадкуванні за законом їх успадковували спадкоємці, які не менше року проживали разом із спадкодавцем, незалежно від їх черги та розміру спадкової частки. В нових ЦК законодавці відмовилися від цього правила. Домашнє майно включається в загальну спадкову масу. Водночас, спадкоємцю, який проживав на день відкриття спадщини разом із спадкодавцем, надано при поділі спадкового майна переважне право на отримання в рахунок свої спадкової частки предметів звичайної домашньої обстановки та вжитку (ст. 1082 ЦК Білорусії, ст. 1078 ЦК Казахстану, ст. 1481 ЦК Грузії).

Розширення кола об'єктів спадкування зумовило появу в Цивільних кодексах і окремих статей, які визначають специфіку спадкування деяких її видів: підприємств, земельних ділянок, невиплачених сум заробітку, пенсій, допомог платежів у рахунок відшкодування шкоди, державних нагород и почесних знаків тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний кодекс УРСР від 18.07.1963 № 1540-VI зі змінами [Електронний ресурс]. – URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540-06
2. Цивільний Кодекс УРСР від 16. 12. 1923 р. № 1540-16 [Електронний ресурс]. – URL: http://zakon4.rada. gov.ua/laws/show/1540-16
3. Благовісний С. Г. Історичні аспекти інституту спадкового права України / С. Г. Благовісний // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 2. – С. 28 – 35.
4. Борщівський М. Ю. Спадкове право: навч. Посібник / М. Ю. Борщівський. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 160 с.
5. Бугаевский А. А. Советское наследственное право / А. А.

Бугаевский. - Одесса, 1926. – 122 с.

6. Валах В. В. Порівняльно-правова характеристика спадкових правовідносин в Україні та зарубіжних країнах (Російській Федерації, Франції, Німеччині, США): автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук : 12.00.03 / В. В. Валах; Акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. – К., 2009. – 19 с.

7. Васильченко В. В. Методологічні засади спадкового права України / В. В. Васильченко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. - № 9(47). – С. 31 – 45.

Репецький Сергій Петрович,
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри кримінального права і процесу
Університет Короля Данила

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛІСНУ НЕПОКОРУ ВИМОГАМ АДМІНІСТРАЦІЇ УСТАНОВИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

10 лютого 2016 р. на спільній колегії Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства юстиції України було презентовано майбутню реформу пенітенціарної системи. 13 вересня 2017 р. Кабінетом Міністрів України була схвалена «Концепція реформування (розвитку) пенітенціарної системи України», яка стала програмним документом, що встановила загальні принципи подальшого реформування і функціонування пенітенціарної системи в Україні, а також визначила її мету – подальше реформування пенітенціарної системи України для беззаперечного дотримання прав людини та громадянина і гуманізації кримінального-виконавчого механізму [3].

Для досягнення вказаної мети, Концепцією передбачено напрями реформування пенітенціарної системи, серед яких, на нашу увагу, заслуговують такі, як: підвищення ефективності протидії злочинності та забезпечення правопорядку в органах і установах Державної кримінально-виконавчої служби; приведення умов тримання засуджених і осіб, узятих під варту у відповідність з вимогами законодавства та європейських стандартів; реалізація рекомендацій інспекційних органів міжнародних організацій щодо зміцнення гарантій захисту прав і свобод осіб, які перебувають в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах; створення ефективної системи протидії катуванням, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність,

поводженню чи покаранню, а також умов для запобігання випадкам неналежного поводження [3].

На підставі наведеного, слід дійти до думки, що реалізація вказаних напрямів реформування пенітенціарної системи зумовлює розробку нових підходів до визначення взаємовідносин серед засуджених та персоналу установ виконання покарань, а також вимагає їх належної кримінально-правової охорони. Насамперед, це стосується врегулювання практики притягнення засуджених до кримінальної відповідальності за статтею 391 Кримінального кодексу України, яка встановлює кримінальну відповідальність за злісну непокору вимогам адміністрації установи виконання покарань [4].

Актуальність даної кримінально-правової норми привертає до себе увагу і тим, що останнім часом, серед науковців, правозахисного середовища, громадянського суспільства, депутатського корпусу та працівників правоохоронних органів точиться жвава дискусія щодо доцільності збереження даної кримінально-правової норми.

Варто наголосити, що проблеми злісної непокори вимогам адміністрації установи виконання покарань свого часу досліджувала низка вітчизняних вчених (В. Бадира, І. Богатирьов, К. Бондарєва, В. Василевич, А. Гель, А. Зубков, Т. Денисова, О. Джужа, А Кирилюк, О. Колб, І. Копотун, С. Лукашевич, М. Рудницьких, В. Осадчий, А. Савченко та ін.). Не зважаючи на це, вони все ж таки й досі не отримали свого остаточного вирішення.

Слід зауважити, що розглядувана норма бере свій початок у 1983 році, коли КК Української РСР 1960 р. був доповнений ст. 183-3 «Злісна непокора вимогам адміністрації виправно-трудової установи», яка була автоматично перенесена у дещо зміненому вигляді до ст. 391 КК України 2001 р.

У навчальній літературі та науково-практичних коментарях до Кримінального кодексу України злочин, передбачений ст. 391 КК України характеризується як злочин із формальним складом, об'єктивна сторона якого полягає або в бездіяльності – злісна непокора законним вимогам адміністрації, або в активних діях – інша протидія адміністрації у здійсненні її функцій. Злочин визнається закінченим з моменту вчинення самого діяння, а обов'язковою ознакою його об'єктивної сторони є місце вчинення злочину – установа виконання покарань, в якій засуджений відбуває покарання у виді обмеження (ст. 61 КК України) або позбавлення (ст. 63 КК України) волі [6, с. 532; 8, с. 1243].

Таким чином, відповідальність за ст. 391 КК повинна наставати лише за умови, якщо: а) вимоги адміністрації, яким протидіє засуджений, мають законний характер; б) непокора (протидія) цим

вимогам була вчинена протягом року після того, як засуджений за порушення режиму відбування покарання був підданий стягненню у виді переведення до приміщення камерного типу (одиночної камери) або переводився на більш суворий режим відбування покарання (ст. 100, ч. 3 ст. 101, ч. 1 ст. 132 КВК України); в) суб'єкт злочину – спеціальний: особа, що відбуває покарання у виді обмеження чи позбавлення волі, яка за порушення вимог режиму відбування покарання протягом року піддавалася зазначеним у ст. 391 КК заходам стягнення.

Наведене бачення дають підстави стверджувати про часткову невідповідність норм КК України нормам КВК України.

Насамперед, це проявляється у неможливості застосувати дану норму до засуджених, які відбувають покарання у вигляді обмеження волі. Так, відповідно до ст. 68 КВК України «Заходи стягнення, що застосовуються до осіб, засуджених до обмеження волі», до засуджених, які порушують трудову дисципліну і встановлений порядок відбування покарання, адміністрація виправного центру може застосовувати такі заходи стягнення: попередження; догана; сувора догана; заборона проживати поза гуртожитком строком до трьох місяців; заборона виходу за межі виправного центру у вільний від роботи час на строк до трьох місяців; поміщення в дисциплінарний ізолятор строком до десяти діб. Стосовно особи, яка самовільно залишила місце обмеження волі або злісно ухиляється від робіт, або систематично порушує громадський порядок чи встановлені правила проживання, адміністрація виправного центру надсилає прокуророві матеріали для вирішення питання про притягнення засудженого до кримінальної відповідальності відповідно до статті 390 КК України «Ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі».

З наведеного вбачається, що такий захід стягнення, як переведення до приміщення камерного типу (одиночної камери), а також зміна умов тримання засуджених шляхом переведення їх на більш суворий режим відбування покарання застосовуються тільки до тих засуджених, які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі та не має ніякого відношення до осіб, засуджених до обмеження волі, про що йдеться у ст. 391 КК України.

Інша невідповідність ст. 391 КК України вимогам КВК України є одна з обов'язкових умов її застосування – вчинення засудженим злісної непокори адміністрації установи виконання покарань, якщо він за порушення режиму відбування покарання був підданий протягом року заходам, зазначеним у ст. 391 КК України. Таке трактування, на нашу думку, не зовсім точно відповідає вимогам ст. 134 КВК України, а саме її ч. 14, у якій зазначено, що якщо протягом шести місяців з дня відбуття

стягнення засуджений не буде підданий новому стягненню, він визнається таким, що не має стягнення. Ймовірно, ця позиція залишилася поза увагою законодавця при редагуванні цієї статті у 2009 р. та залишилася у спадок як така, що повністю була узгоджена зі ст. 68 ВТК України від 23.12.1970 р., якій втратив чинність у 2004 р. В ній, зокрема йшлося про те, що якщо протягом року з дня відбування стягнення засуджений не буде підданий новому стягненню, він визнається таким, що не має стягнення [2].

При розгляді актуальних питань щодо кримінальної відповідальності за злісну непокору вимогам адміністрації установи виконання покарань не можна обійти питання доцільності існування ст. 391 КК України, яке активно обговорюється останнім часом.

Так, низка науковців стверджують, що подальше існування та застосування ст. 391 КК України прямо суперечить вимогам ст. 21 і 24 Конституції України, призводить до штучного збільшення абсолютних показників стану злочинності у виправних колоніях, а також необґрунтованого притягнення до кримінальної відповідальності окремих засуджених, які з будь-яких причин (побутових, особистих тощо) потрапляють у конфліктні ситуації з представниками адміністрації виправних колоній.

Інші наголошують на тому, що з набранням чинності КВК України адміністрація виправних колоній та територіальні органи управління системи виконання покарань отримали значний та достатній обсяг нових повноважень для здійснення впливу на злісних порушників режиму відбування покарання, який спроможний забезпечити виконання завдань, що стоять перед органами і установами кримінально-виконавчої системи і без застосування заходів кримінально-правового характеру до засуджених.

Водночас, до Верховної Ради України неодноразово було винесено на порядок денний законопроекти (останній у 2018 р.) щодо вилучення ст. 391 КК України, зважаючи на існуючу можливість необґрунтованого притягнення окремих засуджених до кримінальної відповідальності виключно на підставі конфліктних відносин останніх з адміністраціями таких установ чи засудження особи до позбавлення волі за вчинення правопорушень дисциплінарного або адміністративного характеру [10].

Важливим аргументом на користь декриміналізації зазначеної статті є також і пряма вказівка на це в Рекомендації Європейського комітету з запобігання катуванням за результатами візиту в Україну у 2016 році [9].

В дійсності, в таких країнах, як США, Англія, Франція, ФРН та Японія відсутня кримінальна норма, яка встановлює відповідальність за

злісну непокору вимогам адміністрації УВП. Однак, варто погодитися з думкою Бондарєвою К.В., яка зазначила, що в пенітенціарних установах цих країн фактично створена система, в якій виключається можливість вчинення злісної непокори. До об'єктивних чинників цього, зокрема, вона відносить функціонування системи індивідуального утримання засуджених; диференціація ув'язнених виходячи із їхніх індивідуальних кримінологічних характеристик; створення прогресивної поетапної системи ресоціалізації ув'язнених, яка за своєю внутрішньою сутністю є вагомим мотивуючим чинником, що сприяє їх виправленню та спрямуванню на шлях законослухняності; комплексний підхід до ресоціалізації засуджених, у відповідності до якого ухил робиться здебільшого до заходів соціального, економічного, психологічного та морально – релігійного характеру [1].

Отже, не застосовуючи кримінальну відповідальність, у зарубіжних країнах представлений широкий спектр процедурних інструментів, не доступних у застосування в чинному законодавстві України, а саме: динамічну безпеку, механізми та інструменти реабілітації, оцінку ризиків, а також покамерний спосіб тримання засуджених.

На нашу думку, в умовах сьогодення не можна погодитися із пропозицією виключити ст. 391 із КК України з наступних причин: 1) застосування кримінальної відповідальності за злісну непокору вимогам адміністрації УВП є дієвим запобіжним засобом, який сприяє підтриманню належного правопорядку в УВП та відіграє важливу роль в організації застосування основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених, а також запобігання вчиненню серед них нових кримінальних правопорушень; 2) слід взяти до уваги те, що даний вид злочину є резонансним та вчиняється в місцях позбавлення волі, тому вчинення його засудженими – це виклик державі і її правосуддю в цілому; 3) на суб'єкт цього злочину покладено обов'язок, якого немає у вільних громадян – обов'язок виконувати законні вимоги адміністрації установи виконання покарань.

Так, непокора адміністрації виправних установ виникає тоді, коли, на думку засуджених, вона порушує їх права або незаконними діями позбавляє деяких благ. Відповідні порушення прав засуджених можуть бути як справжніми, так і надуманими. В останньому випадку посиланнями на такі порушення нерідко маскуються спроби неформальних «лідерів» засуджених взяти фактичне керівництво в свої руки. Відсутність кримінально-правових норм, спрямованих на протидію таким спробам, може істотно ускладнити роботу установи виконання покарання.

Необхідно наголосити на тому, що для декриміналізації необхідна база у вигляді стабільно працюючої системи виконання покарань, альтернативні дисциплінарні та соціально-виховні засоби та методи роботи із засудженими, направлені на попередження та або припинення протиправних дій з боку засуджених, укомплектовані штати кваліфікованих працівників, які обізнані та впроваджують у свою діяльність елементи динамічної безпеки, а найголовніше – чітка та апробована стратегія роботи із засудженими, що систематично порушують порядок відбування покарання.

Водночас, назріла нагальна потреба в чітких роз'ясненнях щодо правильного застосування законодавства у справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі, адже наявна Постанова пленуму Верховного Суду України, яка датується 1993 роком з останніми змінами у 1997 році, сприяла правильному застосуванню ст. 183-3 КК УРСР [11].

Таким чином, варто погодитися із думкою МВС України про те, що в*ирішення питання декриміналізації ст. 391 КК України, як і будь-якої іншої норми, потребує більш детального вивчення за участю фахівців усіх зацікавлених державних органів та представників Верховного Суду, в частині ефективності та обґрунтованості її застосування на практиці, з урахуванням аналізу судової практики щодо розгляду кримінальних проваджень указаної категорії злочинів* [7].

Підсумовуючи вищенаведене, слід зробити наступні висновки:

1) положення про застосування ст. 391 КК України щодо осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі виключити, оскільки у КВК України для таких осіб не передбачено стягнення у виді переведення до приміщення камерного типу (одиночної камери) та переведення на більш суворий режим відбування покарання;

2) слова «протягом року» замінити словами «протягом шести місяців», адже згідно зі ст. 134 КВК України засуджений визнається таким, що не має стягнення, якщо протягом шести місяців з дня відбуття стягнення він не буде підданий новому стягненню.

3) удосконалити судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі шляхом прийняття постанови Пленуму Верховного суду України, в якій розтлумачити, насамперед, терміни «злісна непокора та інша протидія адміністрації виправної установи у законному здійсненні її функцій».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондарєва К.В. Злісна непокора вимогам адміністрації установи виконання покарань: кримінально-правова та кримінально-

виконавча характеристика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія ; кримінально-виконавче право» / К. В. Бондарєва. – К., 2018. – 20 с.

2. Виправно-трудовий кодекс України : Закон УРСР від 23.12.1970 № 3325-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3325-07.

3. Концепція реформування (розвитку) пенітенціарної системи України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 654-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/654-2017-%D1%80.

4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14.

5. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11 липня 2007 р. № 1129-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#n917.

6. Кримінальне право України : Особлива частина : підручник / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.] ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид, переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 608 с.

7. Лист управління взаємодії з Національною поліцією МВС України від 14.01.2019 № 38/188. URL: https://zmina.info/news/viluchennjiam_statti_shho_dekriminalizuje_disciplinarni_prostupki_uvjiaznenih_treba_shhe_obmirkuvati__mvs/.

8. Науково-практичний коментар Кримінального Кодексу України. – 10-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – Київ : ВД «Дакор», 2018. – 1360 с.

9. Діденко А., Човган В. Права в'язнів. URL: http://khpg.org/en/index.php?id=1522828749#_ftn19.

10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо вилучення статті 391 Кримінального кодексу України) : Проект закону від 19.10.2018 № 9228. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64842.

11. Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушенням режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі : постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 березня 1993 р. № 2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-93.

Савчук Олег Ігорович,
кандидат філософських наук,
доцент, завідувач кафедри богослов'я
та суспільствознавчих дисциплін імені
академіка УАН І.М. Луцького
ПВНЗ Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКЕ РОЗУМІННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: КАНОНІЧНО-ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Сучасне українське суспільство протягом свого історичного становлення виробило й активно реалізовує християнські фундаментальні принципи соціальної інтервенції, які на сьогодні стали універсальними. УГКЦ здійснює вплив на національну культуру, що відбувається шляхом інтеграції цієї церкви в українські суспільні структури. Головним принципом такої інтеграції є євангелізація сучасної культури, що об'єднує плюралістичне, полірелігійне українське суспільство, яке базується на загальнолюдських цінностях. З іншого боку, гуманізація світу на засадах євангельського вчення однозначно є фактором піднесення людської культури. Активне й послідовне входження в суспільство для УГКЦ є перспективою і викликом одночасно.

Слід відзначити, що однією з фундаментальних засад сучасної католицької суспільної доктрини, якою керується УГКЦ, є антропоцентричність: світ і суспільство знаходять своє вираження в людині, в її суспільному централітеті, універсалітеті та дотриманні її гідності. Людська особа, розвиток та реалізація її гідності є основою, суб'єктом і метою суспільної діяльності, зокрема побудови громадянського суспільства. Тому католицьке суспільне вчення вважає найвищою конституційною засадою громадянського суспільства пошану прав людини, оскільки основним завданням соціального вчення українського греко-католицизму є дати і забезпечити повноту дії природного права і природної справедливості. Це забезпечення зумовлено потребами людської природи (особистості) і водночас вимогами самого сенсу й цілей суспільства та його правового і культурного порядку. Свобода накладає на особу великі зобов'язання. У прагненні людей доброї волі вивести наш народ з пут минулих ідеологій до правової системи державного життя УГКЦ хоче зайняти своє місце. Вона активно сприяє всьому, що веде до загального добра українського народу, а також підтримує націю у виправданих надіях на краще, дбає, щоб вона не зневірилася. Соціальна позиція УГКЦ першочергово полягає

в тому, щоб через заангажування в суспільні процеси скеровувати громадян до життя за євангельськими принципами, щоб ніхто не шукав благ тільки для себе, але щоб у дусі справжнього розуміння відповідальності за загальне добро став зрілим громадянином [4, с. 130]. Оскільки в основі свободи й фундаментальних прав людини лежить її гідність, то ця засада повинна знайти своє місце і в католицькій церкві, і в державі, хоча в дещо відмінній формі.

Моральна криза сьогодні характеризується морально-етичною дезорієнтацією окремої особи, апатією та відмовою від суспільно-політичної активності, недовірою до влади, втечею від відповідальності. Це спонукає український греко-католицизм врахувати суспільні потреби не лише відповідно до морального імперативу, але й - соціального вчення.

Нові обставини зумовлюють нові виклики та модифікують наявні, а тому найхарактернішою рисою трансформацій теперішнього українського греко-католицизму є, очевидно, модернізація. Вона полягає в інноваційних акцентах функціонування. При цьому варто відзначити, що це виявляється не стільки в осучасненні трактування теоретичних основ греко-католицизму, скільки у сфері його практичного втілення.

У багатогранному суспільному житті виділяються ділянки, що заслуговують особливої уваги. З ними кожний громадянин повинен бути обізнаний, правильно на них реагувати й намагатися, не нав'язуючи іншим своїх поглядів, діяти для спільного блага. Перш за все мова йде про права людини, адже їх дотримання є запорукою реалізації партнерських державно-церковних взаємин і становлення громадянського суспільства на принципах пошанування людської гідності та релігійної свободи. Греко-католицьке трактування, на чому слід закцентувати, передбачає вживання саме граматичної конструкції права людини, а не людські права, наголошуючи таким чином на їх онтологічній природі: „Не кажемо людські права, щоб нікому не прийшло на думку, що це права, які собі виборола людина, або які вона набула через якийсь соціальний контракт, або які їй надала держава. Права людини належать до природи людини. Як сама людина, так і її права походять від Бога, і вони є неподільні" [2, с. 159].

Окреслене вказує на ще один важливий аспект, пов'язаний з органічною єдністю людських прав із дотриманням діючого законодавства. Відомо, що забезпечення правопорядку в нашій країні знаходиться на низькому рівні, що безперечно, на нашу думку, є перешкодою до побудови громадянського суспільства. В Україні бракує культури закону, інтуїтивної законослухняності громадянина, що є закономірним наслідком радянської епохи. Як сама влада, так і кожний

справедливий закон має за собою авторитет Бога. Навіть недосконалий закон вимагає поваги. Особливу увагу слід звернути на судову систему та право загалом. Дуже влучну метафоричну характеристику судовій владі дав кардинал Л. Гузар: „Феміду з давніх-давен представляють із зав'язаними очима як символ цілковитої безсторонності у вироках. Злі язики, на жаль, небезпідставно казали і кажуть, що вона закриває очі на те, чого не хоче бачити. Справедлива судова система - це не тільки окраса будь-якого суспільства, а й доказ його зрілости і морального здоров'я. Інше лихо, успадковане від диктатур і тоталітарних режимів минулих років, - це переконаність людей, які стоять при владі, у своїй вищості над законом, у можливості маніпулювати ним" [2, с. 159]. У такий спосіб подано недвозначну оцінку недосконалості вітчизняної системи судочинства.

Сферою практичного втілення соціального вчення УГКЦ є також громадсько-політичне життя. У цій царині відображається суспільний характер діяльності, адже політик за своєю природою повинен бути заангажованим суспільним життям народу. Проте це зовсім не оберігає його від спокуси шукати користі чи слави. Головним завданням політика-християнина є усвідомлення того, що мета його діяльності - це служити іншим, служити так, щоб думати і діяти на користь спільного блага, а не поодиноких осіб чи груп.

У „Доктринальних зауважах щодо деяких питань стосовно участі католиків у політичному житті" слушно зауважено, що необхідно жити у згоді зі своїм сумлінням, яке є найпевнішим підґрунтям християнської участі в соціально-політичному житті. Саме життя відповідно до сумління чинить суспільство більш справедливим та злагодженим [1, с. 12].

Бути політиком чи державним мужем - це одне з найбільш почесних у людській спільноті завдань, але також одне з найвідповідальніших. Перед ним ставлять високі вимоги як у приватному, так і в політичному житті; його становище не терпить ні подвійної моралі, ні подвійного стандарту життя. Необхідно формувати образ нового політика. Молодь слід переконувати конкретними прикладами, що можна бути політичною фігурою й водночас чесною людиною, як слушно у своїх рефлексіях зазначає кардинал Л. Гузар.

Згідно з одним із принципів сучасного католицького вчення соціальна доктрина виступає першочерговим знаряддям діалогу між християнськими спільнотами і громадянським суспільством. Вона є засобом сприяння і розвитку засад справжнього плідного співробітництва між цими інституціями. Соціальне вчення УГКЦ акцентує на необхідності суспільної ініціативи низів для встановлення

ефективного громадянського самоврядування. Так, зокрема, зазначається: „Миряни повинні проявляти вільну ініціативу, а не пасивно чекати наказів і вказівок, наповнювати християнським духом менталітет, звичаї, закони і структури спільноти, в якій вони живуть… На першому рівні формації християн-мирян їм потрібно прищепити здатність ефективно виконувати свою щоденну діяльність… Другий рівень – формування політичного сумління, необхідний, щоб приготувати християн-мирян до здійснення політичної влади" [3, § 534, § 531].

Досвід незалежної України свідчить, що політизація церковного життя зростає пропорційно до уповільнення темпу розв'язання гострих соціальних проблем. Значення релігії збільшується там, де затягується реалізація конкретних політичних інтересів членів суспільства. Тому, вважаємо, що цей негативний досвід потрібно брати до уваги у визначенні можливого рівня впливу УГКЦ на політичне життя країни. Соціальну свободу в різних ділянках суспільства можна трактувати як засіб сприяння і розвитку засад автентичної християнської спільноти.

Отже, у сучасних умовах розбудови громадянського українського суспільства об'єктивно необхідним і надзвичайно важливими є, як підкреслюють дослідники, чітке окреслення й вироблення кінцевої мети державотворення, а також формування, з урахуванням українського християнського досвіду та сучасної конструктивної суспільної позиції УГКЦ, чітких національних критеріїв побудови громадянського суспільства, які узгоджувалися б із загальнолюдськими цінностями. Це є значущим тому, що цілі й суспільнотворчі зусилля влади й церкви є односпрямованими і взаємодоповнювальними, вони не гальмують, а навпаки, прискорюють побудову в Україні відкритого демократичного суспільства.

Список використаних джерел

1. Доктринальні зауваги щодо деяких питань стосовно участі католиків у політичному житті. – Львів : УКУ, 2006. – 21 с.
2. Звернення єпископів УГКЦ до вірних та всіх людей доброї волі про завдання християнина у сучасному суспільстві // Соціально-зорієнтовані документи Української греко-католицької церкви (1989-2008). – Львів : Вид-во УКУ, 2008. – С. 154-162.
3. Компендіум соціальної доктрини Церкви. – К. : Кайрос, 2008. – 549 с.
4. Любачівський М.-І. Вітальне слово глави УГКЦ Блаженнішого Мирослава-Івана, Кардинала Любачівського з нагоди початку роботи Синоду єпископів УГКЦ / М.-І. Любачівський // Соціально-зорієнтовані документи Української греко-католицької церкви (1989-2008). – Львів : Вид-во УКУ, 2008. – С. 129-130.

Стечишин Алла Василівна,
к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права
Університет Короля Данила

ПРАВОВІ ОЦІНКИ СУЧАСНИКІВ ДЕРЖАВОТВОРЧИ ІДЕЙ КОСТЯ ЛЕВИЦЬКОГО

Галичина другої половини XIX – початку XX ст. стала центром політичного життя України. Цьому сприяли утверджена в Австро-Угорській імперії система права та політична ситуація, яка використовувала «національне питання» як фактор стримування і противаги. Відповідно, для нівелювання державницьких устремлінь поляків, австрійська влада підтримувала галицьких українців, заохочувала поширення правничої освіти. Все це стало наслідком того, що на межі XIX-XX ст. серед українців Галичини почали виникати і поширюватися різні політичні погляди, в основі яких були ідеї національної автономії та самостійництва.

Одним із основних ідеологів ідей автономії та самостійності був правник, політик та громадський діяч К.Левицький. Власне він є прикладом того, як відбувалася еволюція світоглядних устремлінь галицьких українців, які концепцію національно-територіальної автономії трансформували в ідею самостійності і реалізували її в умовах Західноукраїнської Народної Республіки.

Дослідження державотворчої діяльності К. Левицького є актуальним з огляду на те, що в сучасних умовах, ми рідко оглядаємось на досвід минулих поколінь, і часто допускаємо одні і ті ж політичні помилки.

Якщо серед сучасних дослідників правова спадщина К.Левицького вивчена детально, слід звернути увагу на те, як оцінювали державницькі устремління галицького політика його сучасники. Власне вперше К.Левицький привернув до себе увагу, як активний політичний діяч, у якості роботи секретарем товариства «Народна Рада», яка ініціювала реалізацію політики «нової ери» на початку 1890-х рр. Під час одного із своїх публічних диспутів, К. Левицький стверджував, що «ми стоїмо на становищі, що ми маємо право заступати український нарід, а ніхто інший, і готові порозумітися з австрійським урядом на основі рівноправності нашого народу» [2, с. 237].

Одним із перших, хто дав об'єктивну оцінку правовим поглядам К. Левицького був о. Ізидор Сохоцький, який характеризуючи його писав: «поставний, репрезентативний, із вродженими культурними

манерами, але вдачу мав суху, без полету і широкого розмаху. Відзначався незвичайною працьовитістю, солідністю і витривалістю в праці, в чім допомагало йому його залізне здоров'я. Любив товариство і через це мав серед українського громадянства широкі зв'язки. Дуже скоро включився в громадську працю і не було ділянки національного життя, в якій не брав би активної участі. Його широке знання і велика роботящість робила участь його в проводі різних національних організацій не лише корисною, але нераз прямо необхідною» [4, с. 137]. О. Ізидор Сохоцький характеризує К.Левицького, як юридичного професіонала, який пронизаний економічним контекстом і вболіванням за національно-державницьке майбутнє українського народу.

Про вагомість К.Левицького, як громадсько-політичного діяча свідчить те, що про нього неодноразово відгукувався імператор Франц Йосиф, який характеризував його ерудованим, толерантним, виваженим політиком й законослухняним громадянином і нагородив його лицарським орденом – «Хрестом Леопольда» [1, с. 27]. Цісар прислухався до пропозицій К. Левицького і наказав керівництву сейму внести правки і доповнення до проекту виборчої та сеймової реформ [2, с. 529].

Однозначно, що погляди К.Левицького на майбутній державний устрій українських земель, не сприймались однозначно усіма його сучасниками. Одним із найвідоміших його опонентів був М.Грушевський, який критикував ідею «політики малих діл» (ліберальна концепція ставлення українців до австрійської влади), автором якої і був К.Левицький. Однак, чи можна критикувати К. Левицького та очолювану ним партію за надмірну миролюбність до австрійської держави, якщо відповідь офіційних кіл Австро-Угорщини була взаємною. Власне галицький лібералізм сприяв тому, що імператор та урядові кола почали активніше підтримувати українців. Наслідком стало проведення реформи загального виборчого права, обіцянка відкрити окремий український університет, підтримка української мови, тощо.

Не погоджувався з ідеями К.Левицького і М.Драгоманов, який критикував галичанина за відсутність в його політичних ідеях концепції соціальної єдності, а виключне акцентування уваги на національно-культурних питаннях [3, с. 135].

Таким чином, характеризуючи оцінки сучасників політичних і державницьких устремлінь К.Левицького можна констатувати, що:

- усі сходилися на високій оцінці його юридичного професіоналізму;

- відзначали стійку і неперевершену моральність у повсякденному житті;

- за впливом на тогочасне суспільство, К.Левицького ставили у один ряд з митрополитом Андреєм Шептицьким.

Література:

1. Андрухів І., Сворак С., Ковалик В. Кость Левицький: політик, громадський діяч, правник (1859–1941): монографія. Надвірна : Надвінян. друк. 2009. 104 с.
2. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 рр. Львів : Друкарня оо. Василіян у Жовкві, 1926. 737 с.
3. Мазепа І. Підстави нашого відродження. Авгсбург, Німеччина : Прометей, 1946. 180 с.
4. о. Ізидор Сохоцький. Будівничі новітньої української державности в Галичині. Д-р Кость Левицький. *Історичні постаті Галичини XIX–XX ст. / Наукове товариство ім. Шевченка*. Бібліотека українознавства, Ч. 8. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто, 1961. 247 с.

Федик Лідія Богданівна,
к.і.н., доцент,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
ПВНЗ Університет Короля Данила

ПРАВО ЛЮДИНИ НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ

Більшість прав і свобод людини, у сучасному їх розумінні, пройшли тривалий період становлення. Розвиток людського суспільства неможливий без свободи пересування, адже ще починаючи з первісного суспільства таким чином відбувалося освоєння нових територій, а зрештою визначення межі осілості та окреслення кордонів майбутніх держав. Однак свобода пересування є швидше історією обмеження пересування.

І.О.Алєшкова виділяє три етапи становлення права на свободу пересування: додержавний період; період ранньофеодальних держав, де свобода пересування була виражена у вигляді звичаю; період з кінця XVIII ст., – розвиток концепцій про природні права людини; початок XX ст. – юридичне закріплення права людини на свободу пересування і його загальне визнання [1, с. 31].

Загалом дотримуватимемося п’ятиетапного розвитку права на свободу пересування запропонованого А.В.Кудрявцевою [7, с. 432-426]:

- перші обмеження можливостей людини в пересуванні, що з'явилися ще до нашої ери;

- поява джерел регулювання свободи пересування, зокрема Англії у Великій хартії вольностей був визнаний принцип вільного пересування;

- формування паспортної системи;

- юридичне закріплення права на свободу пересування на міжнародно-правовому рівні;

- загальне визнання права на свободу пересування і подальше удосконалення законодавства.

Прийнята у 1215 р. в Англії Велика хартія вольностей вважається першим правовим документом, в якому закладено основи концепції прав людини, створено передумови для подальшого утвердження свободи і панування закону в житті суспільства [3]. Саме у Хартії вперше гарантувалося всім купцям право вільно та безпечно: виїздити, в'їжджати, перебувати і подорожувати Англією, щоб купувати і продавати без всякого незаконного мита, сплачуючи лише старовинне, звичаєм установлене мито [5, с. 25]. Поряд з цим у документі містилися обмеження щодо пересування окремих категорій людей зокрема: ув'язнених; тих, хто був поза законом королівства; осіб з ворожої країни [2].

Новим етапом у формуванні права на свободу пересування стало виникнення та запровадження паспортів і паспортної системи в країнах Європи. Законодавчо паспорт запровадили в Англії у XV столітті. Паспортна система була запроваджена у Німеччині у XV ст. для того, щоб відокремити мандрівників-купців та ремісників від розбійників та волоцюг, а у XVII ст. були введені військові паспорти для запобігання дезертирству, особливі паспорти для євреїв, учнів-ремісників [4, с. 38]. У перших паспортах була розміщена якомога більше змістовна інформація про людину, її характерні прикмети і особливі риси. Все це детально описувалося, оскільки фотографій ще не було. Власне у цей період свобода пересування обмежувалася у залежності від приналежності.

Паспортна система вдосконалювалась з кінця XVIII ст. та набула високого розвитку на початку XIX ст. Однак, в період XVIII-XIX століть була широко розвинена урбанізація та міграція. Люди носили з собою паспорта при переїзді через кордон. Особливо вплинула поява фотографії, коли англійці стали вклеювати невеликі фотокартки в паперові книжки. Тому частина прикордонників того часу просто не справлялися з напливом паперової тяганини. Та видачу документів «заморозили» до 1914 року [6].

У XIX столітті в європейських державах на зміну паспортній приходить легітимаційна система, при якій володіти паспортом – це

право, а не обов'язок (воно стає обов'язком при виїзді громадянина закордон). Водночас на всіх, хто знаходився на території країни, покладався обов'язок на офіційні запити пред'являти достатні докази про підтвердження особистості з повідомленням відомостей про ім'я, місце проживання, підданство тощо [4, с. 39].

ХХ століття відзначилося значними змінами у процесах пересування, що було пов'язані з світовими війнами, локальними конфліктами, революціями, перерозподілом територій, економічними причинами, які здебільшого призводили до порушення прав і свобод людини та громадянина, в тому числі свободи пересування [5, с. 15].

Так, під час Першої світової війни уряди європейських країн посилили прикордонний контроль з метою безпеки (захисту від шпигунства) і для управління міграційними потоками кваліфікованої робочої сили. Таке управління збереглося після Другої світової війни та стало рутинною процедурою. Британські туристи 1920-х нарікали на «недемократичну» процедуру, особливо багато скарг випадало на вимогу фотографій і антропометричні дані. У 1920 році Ліга Націй провела спеціальну конференцію за паспортами та проїзними документами. Принципи паспортної системи були визначені також на наступних конференціях в 1926 і 1927 роках.

Сьогодні право на свободу пересування у нормативному вираженні має національний та міжнародний рівні.

Основними міжнародними нормативно-правовими актами, що закріплюють свободу пересування, є Загальна декларація прав людини (ст. 13) і Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (ст. 12). Так, відповідно до ст. ст. 13 і 14 Загальної декларації прав людини кожна людина має право на свободу пересування і обрання собі місця проживання в межах кордонів кожної держави, право залишати будь-яку країну, включаючи також її власну, і повертатися до своєї країни, право шукати притулок від переслідувань (за винятком таких, які викликані вчиненням неполітичного злочину або діяннями, що суперечать цілям і принципам ООН) в інших країнах і користуватися цим притулком.

На європейському рівні свобода пересування, відповідно до ст. 3 Протоколу № 4 до Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини, вперше сформульована наступним чином: жодна людина не може бути позбавлена права в'їзду на територію держави, громадянином якої вона є [8].

Отже формування права на свободу пересування пройшло тривалу еволюцію і досі знаходиться на стадії формування. Особливість цього права обумовлюється потребою врегулювання не тільки на

національному, але й міждержавному рівні, а також те, що це право є передумовою для реалізації особою інших прав і свобод. Становлення цього права неодмінно пов'язане і з обмеженнями щодо особи, які обумовлювалися економічними, національними, релігійними факторами.

Список використаних джерел:

1. Алешкова И.А. Право на свободу передвижения: вопросы теории и практики: дис. … канд. юрид. наук. М., 2005. 172 с.

2. Великая Хартия Вольностей 1215 г. URL: http://lib.ru/INOOLD/ENGLAND/hartia.txt

3. Генезис прав людини. URL: http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/history/genesis/

4. Голубка І. І. Конституційні права на свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правовий аналіз : автореф. дис. … канд. юрид. наук. Ужгород, 2016. 235 с.

5. Динько О.Ф. Зміст і гарантії забезпечення реалізації свободи пересування людини та громадянина в Україні: дис. … канд. юрид. К., 2003. 220 с.

6. Історія виникнення закордонних паспортів і віз, короткий екскурс. URL: https://businessvisit.com.ua/uk/blog/istoriya-viniknennya-zakordonnih-pasportiv-i-viz-korotkij-ekskurs/

7. Кудрявцева А. В. Становление права на свободу передвижения. *Ученые записки Орловского государственного университета*. Серия: Гуманитарные и социальные науки. 2012. № 1. 2012. С. 423-428.

8. Супруновський А.І. Свобода пересування як фундаментальне право людини. URL: http://migraciya.com.ua/news/migraciinepravo/ua-freedom-of-movement-in-fundamental-rights/

Харченко Наталія Петрівна,
аспірантка заочної форми навчання
спеціальності 081 «Право»
Університет Короля Данила

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ПРАВОТВОРЧОСТІ У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

В юридичній науці проблематика інституційної побудови та повноважень органів і посадових осіб держави та місцевого самоврядування в цілому та в сфері правотворчості, зокрема, досліджується вже досить тривалий час. Сьогодні спостерігається значна активізація таких наукових досліджень, що викликано поточними процесами реформування більшості сфер життєдіяльності суспільства.

Водночас, однозначних та концептуальних підходів до характеристики взаємозв'язку правотворчих повноважень органів і посадових осіб держави та місцевого самоврядування в юридичній науці не вироблено. Остаточно невизначеними є і питання концептуальних засад розвитку законодавства в сфері функціонування суб'єктів державної влади та органів місцевого самоврядування, збалансування їх правотворчих повноважень на тлі поточної адміністративно-територіальної реформи в Україні [1], розширення повноважень органів місцевого самоврядування в сферах економіки, встановлення і справляння місцевих податків та інших обов'язкових платежів, забезпечення функціонування закладів освіти, охорони здоров'я, культури тощо.

Інструментальний підхід до розуміння правотворчих повноважень обґрунтовується вченими шляхом визначення правотворчих повноважень як таких, що походять від основних повноважень суб'єкта щодо реалізації функцій держави. Отже, призначенням правотворчих повноважень є забезпечення реалізації функцій держави; належного функціонування суб'єкта владних повноважень, дієвості його рішень; владної ваги його впливу на розвиток тих або інших сфер суспільних відносин; здатності до здійснення власної діяльності в межах правового поля, засновуючись на положеннях актів вищої юридичної сили; реалізованості функцій в результаті здійснення поточної діяльності, що дозволяє виявити існуючі недоліки правового регулювання та вплинути на їх подальше усунення правотворчим шляхом [2, с. 48-49] тощо.

З урахуванням інституційного підходу акти у сфері здійснення правової політики варто класифікувати в залежності від характеру компетенції органу, що їх видає:

а) акти органів державної влади загальної компетенції. До таких актів, наприклад, належать постанови Кабінету Міністрів України (з питань фінансів, цінової, інвестиційної, податкової політики тощо), рішення обласних, районних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (з питань виконання державних і регіональних програм, додержання прав і свобод громадян, виконання відповідних місцевих бюджетів тощо). Такі акти спрямовані на вирішення основних завдань держави;

б) акти органів державної влади галузевого управління. Це акти, спрямовані на вирішення важливих питань у конкретних сферах. (Постанова КМУ «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 25 грудня 2015 р. № 1127 [3]);

в) акти органів державної влади управління міжгалузевого (функціонального) управління. Такі акти видаються відповідними міжгалузевими (функціональними) органами, діяльність яких спрямована на вирішення однієї або декількох функцій на всій території України, незалежно від належності підприємства, установи, організації або іншої галузі, сфери, форми власності тощо.

Організаційне забезпечення співвідношення правотворчої діяльності суб'єктів правової політики засноване на засадах поєднання субординаційних, координаційних та реординаційних взаємовідносин. Вказані взаємовідносини є характерними і для організації здійснення правотворчої діяльності вказаними суб'єктами. Субординаційні взаємовідносини або відносини підпорядкування є характерними для взаємовідносин між суб'єктами державної влади, що перебувають у стані підпорядкування, де владарюючий суб'єкт наділений можливістю встановлювати вимоги, вимагати їх виконання та контролювати підвладного суб'єкта щодо процесу та результату виконання рішення владарюючого суб'єкта. Вказані взаємовідносини є такими, що націлені на досягнення результату, де активним виконавцем такого результату є саме підвладний суб'єкт.

В аспекті співвідношення правотворчої діяльності вказаних суб'єктів засади субординації застосовуються не безпосередньо, а опосередковано, оскільки органи і посадові особи держави та органи і посадові особи місцевого самоврядування в Україні не перебувають в субординаціному підпорядкуванні, є незалежними. Однак, субординаційний характер співвідношення правотворчої діяльності вказаних суб'єктів може існувати за умовами делегування повноважень органів і посадових осіб держави відповідним органам і посадовим особам місцевого самоврядування. Положення Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 25 травня 1997 року закріплює

можливість делегування окремих повноважень районних та обласних рад, в тому числі і в сфері правотворчості, відповідним місцевим державним адміністраціям (п. 27 ч. 1 ст. 43 та ст. 44). Тому делегування правотворчих повноважень в цілому має не односторонній характер (від суб'єктів державної влади до суб'єктів місцевого самоврядування), а взаємний, відповідно до положень чинного законодавства України.

В субординаційному випадку органи і посадові особи держави, котрі делегували повноваження, або за їх дорученням інші суб'єкти державної влади наділені правом визначати зміст та порядок здійснення правотворчої діяльності органами і посадовими особами місцевого самоврядування; вимагати реалізації делегованих повноважень; проводити контроль за процесом правотворчої діяльності органів і посадових осіб 180 місцевого самоврядування та за результатом її здійснення в межах делегованих повноважень, а також скасовувати акти делегованої правотворчості. На законодавчому рівні у 1999 році був навіть затверджений Кабінетом Міністрів України Порядок контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади [4].

Практика реалізації делегованих повноважень органами і посадовими особами держави та місцевого самоврядування в Україні в сфері правотворчої діяльності має неоднозначний характер. По-перше, практика делегування повноважень в цілому не є поширеною, оскільки вказані суб'єкти переважно не бажають ризикувати, делегуючи повноваження, оскільки відповідальність за виконання покладених на них функцій все одно залишатиметься на них. По-друге, практика делегування повноважень залишає невизначеним сам статус правотворчого акту, оскільки незрозуміло, чи належить він до системи нормативно-правових актів держави, чи до системи рішень органів місцевого самоврядування, тому виникають проблеми з реалізацією його положень. По-третє, практика делегування повноважень засвідчує, що подекуди самі суб'єкти як місцевого самоврядування, так і державної влади не завжди «готові» (професійно, організаційно, фінансово-матеріально) до здійснення делегованих повноважень в сфері правотворчої діяльності, що суттєво підвищує ризик якості та ефективності реалізації вказаних повноважень.

Панівним підходом до співвідношення правотворчої діяльності органів і посадових осіб держави та місцевого самоврядування є координаційний підхід в основі якого знаходиться ідея чіткого розмежування повноважень між вказаними суб'єктами та налагодження тісного взаємозв'язку між органами та посадовими особами держави та місцевого самоврядування з метою взаємоузгодження змісту, процесу та

результату їх правотворчої діяльності. В юридичній літературі координаційні основи здійснення владних повноважень визначаються як комплекс управлінських зв'язків, що спрямовані на узгодження дій владарюючих суб'єктів, що формується з метою поєднання (об'єднання) управлінських зусиль. В свою чергу це дозволить більш ефективно реалізовувати функції, що покладені на відповідних суб'єктів, які координують свою діяльність [5, с. 11]. Координаційний характер здійснення повноважень декількома суб'єктами владарювання, в тому числі і в сфері правотворчої діяльності, є прогресивною формою організації роботи вказаних суб'єктів. Насамперед, координаційний характер роботи є витребуваний в умовах паралельного (одночасного) функціонування органів і посадових осіб держави та органів і посадових осіб місцевого самоврядування, що є характерним для України. Що стосується здійснення правотворчої діяльності на засадах координації, то це є прогресивною практикою, коли підстави, порядок здійснення правотворчої діяльності, результати правотворчої діяльності є взаємоузгодженими між суб'єктами державної влади та органами і посадовими особами місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF 2.
2. Скомороха В. Правові форми участі Конституційного Суду України у законотворчості. Вісник Конституційного Суду України: загальнодержавне періодичне видання. 2006. № 1. С. 47–75.
3. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Постанова КМУ від 25 грудня 2015 р. № 1127 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-2015-%D0%BF
4. Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, що входять до системи екстреної медичної допомоги, з аварійно-рятувальними службами та підрозділами центральних та інших органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1121 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1121-2012-%D0%B
5. Крусян А. Р. Взаємодія місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис. … канд. юрид. наук : 12.00.02 . Одеса, 1999. 19 с.

Ходак С.М.,
аспірант кафедри цивільного права і процесу
Університету Короля Данила

ПОНЯТТЯ І СТРУКТУРА ОХОРОНЮВАНИХ ЗАКОНОМ ІНТЕРЕСІВ

У літературі висловлена точка зору, згідно з якою слід розрізняти поняття «законний інтерес» і «охоронюваний законом інтерес». Н.А.Шайкенов пише, що всі інтереси, виражені в праві, знаходяться під правовим захистом, і тому цілком правомірно розглядати їх як «охоронювані законом», а саме: «... що охороняються законом інтереси включають в себе як законні, так і юридичні інтереси ... інтереси, які знаходяться в сфері правового регулювання, але не забезпечені суб'єктивними правами ... доцільно позначати терміном «законні інтереси», а ... інтереси, реалізація яких забезпечена суб'єктивними правами ... – «юридичні інтереси » [1].

Оскільки законний інтерес, як і суб’єктивне право, мають властивості правової можливості, котра надається особі і гарантована державою, то деякі вчені вважають однією з ознак законного інтересу, віднесення інтересу до «об’єктів правової охорони і захисту». На нашу думку така ознака не буде стосуватись охоронюваного законом інтересу, оскільки, ознакою є характерна риса, властивість чи критерій, наявність яких свідчить про віднесення інтересу до охоронюваного законом за ознакою надання законної (легітимної) охорони вбачається, принаймні, тавтологією і не стане тією відмінною рисою, що виділить його серед інших юридичних категорій (тих же суб’єктивних прав).

Вагомий внесок у дослідження даної проблеми вніс Р.Е. Гукасян. Він розмежовував такі явища, як правові (юридичні) та охоронювані законом (законні) інтереси.

Р.Е. Гукасян виступає проти того, щоб ці різні поняття вживалися як синоніми. Він відзначає: «Можливе існування правових за змістом, але таких що не охороняються законом інтересів, так само, як і не правових за змістом, але охоронюваних законом інтересів» [2].

На наш погляд, висунута Р.Е. Гукасяном позиція має, найбільш повне обґрунтування саме в сімейних правовідносинах.

З прийняттям нового Цивільного кодексу України з’явилась необхідність проводити дослідження у сфері приватного права, де центральне місце посідає фізична особа — людина з її суб’єктивними правами та охоронюваними законом інтересами.

Вивчаючи співвідношення суб'єктивного права та інтересу варто зупинитися на розумінні цієї категорії в сімейному, праві. В сімейному праві юридично значущими інтересами учасників сімейних правовідносин, що випливають із суб'єктивних сімейних прав, можуть бути: інтерес дитини, яка досягла 10-річного віку й хоче проживати з одним із батьків, інтерес одного з подружжя в збереженні шлюбу, інтерес повнолітніх дітей у припиненні їх аліментного обов'язку щодо батьків, які ухилялися від виконання своїх батьківських обов'язків, тощо [3, с. 226]. Законодавець досить часто в Сімейному кодексі України вживає словосполучення «в інтересах сім'ї» (ч. 1 ст. 54, ст. 65 СК України), «в інтересах держави» (ст. 27 СК України), «в інтересах суспільства» (ч. 3 ст. 7 СК України), «в інтересах подружжя» (ч. 1 ст. 27 СК України), «в інтересах дитини» (ч. 1 ст. 42, ч. 6 ст. 19, ст. 207 СК України), гарантуючи реалізацію інтересів, що не опосередковані суб'єктивними сімейними правами [4].

Як вдало підмітила Венедіктова І.В.: «правове регулювання — це царина суспільного життя, яка складається із сукупності нестабільних соціальних систем. Ця нестабільність надає особливої динамічності праву, правовідносинам, правосвідомості, правовій культурі та правовій системі загалом, на законодавчому рівні відображає існуючі в суспільстві об'єктивні інтереси». Структура побудови охоронюваного законом інтересу усуває погрішності нормативно-правового регулювання, а право, зважаючи на зміну в суспільстві повинно формувати інтереси[5, с. 1].

О. В. Малько та В. В. Субочев у своїй сумісній монографії згадують про «діалектичну єдність» законних інтересів і юридичних обов'язків. На думку авторів, «законні інтереси, відбиваючи суттєві потреби, насичують правовідносини тим або іншим конкретним змістом» [6, с. 131].

Одним з прихильників такої позиції є М. В. Вітрук, який зазначає, що ознакою законного інтересу є «можливість особи користуватися соціальними благами. Ця можливість виражається в правомочностях носія законного інтересу діяти певним чином, вимагати певної поведінки від зобов'язаних осіб, органів та установ, звертатися за захистом до компетентних державних органів і громадських організацій. Особливості змісту законного інтересу та відмінність від права полягає в тому, що обсяги правомочностей законного інтересу чітко не сформульовані в конкретних правових нормах, а витікають з сукупності правових норм, діючих правових принципів, правових дефініцій» [7, с. 108-109].

Р. О. Стефанчук. навпаки, вважає, що саме суб'єктивному цивільному праву притаманні юридичні обов'язки, а не охоронюваному законом інтересу [8, с. 47].

На нашу думку, важливою ознакою приватного, охоронюваного законом інтересу є те, що він формує предмет і метод правового регулювання цивільного права. Як зазначає Венедікова І.В.: «Так, приватний інтерес є рушійною силою, що забезпечує вираження вільного волевиявлення учасників правовідносин при реалізації своїх прав, припускає багатоваріантність поведінки суб'єкта правовідносин, коли суб'єкт самостійно приймає рішення щодо можливої поведінки в цих відносинах. Крім того, наявність приватних інтересів у цивільних правовідносинах зумовлює рівність правового статусу суб'єктів цих правовідносин» [9].

Подібно до права охоронюваний законом інтерес виступає регулятором суспільних відносин. Властива йому регулятивна функція реалізується шляхом надання законної (легітимної) охорони інтересам, які відповідають основоположним критеріям розвитку соціуму і держави. На відміну від права, інтерес не має охоронної функції і впливає на відносини не активно, а реактивно, проектуючи свої трансформації у виникнення, зміну та припинення суспільних відносин.

Г. В. Мальцев зазначав, що «неможливо представити собі дію юридичної норми без підтримки та супроводу інтересів людей, в свідомості яких ця норма виявилася пов'язаною з цілями реальної поведінки. Те, що особи діють відповідно до юридичних норм, має по суті, просте пояснення: це відповідає їх інтересам та потребам» [10, с. 265].

На нашу думку охоронюваний законом інтерес регулює ту сферу відносин, заглиблення в яку, для суб'єктивного права законодавець не бачить необхідності.

Важливо зазначити, що не завжди охоронюваний законом інтерес не закріплений суб'єктивним правом, у разі відсутності можливості переходу такого інтересу в суб'єктивне право не означає відсутності охорони чи захисту такого інтересу належними юридичними способами та засобами.

Варто зазначити, що охоронювані законом інтереси вказують суб'єкту-носію наскільки вірним є для нього процес реалізації. Низький рівень довіри до законодавства знижує його ефективність. Для того щоб норми виступали запорукою об'єктивності та ефективності закону, нормотворча діяльність повинна здійснюватись із урахуванням нагальних інтересів громадянського суспільства. Беручи до уваги вищенаведене, правильним видається твердження В. В. Субочева, що охоронювані законом інтереси є формою зв'язку системи громадянського суспільства та держави, якій властива самоорганізація, роль якої не можна зменшити, кажучи про фактори, що забезпечують творчий та

безперешкодний процес задоволення правомірних прагнень громадян у володінні соціальними благами [11, с. 400¬401].

Для того, щоб інтерес особи був визнаний законним, він не повинен бути протиправним [12,с. 149]. Це означає, що його реалізація не повинна порушувати норм права, які виражають інтереси суспільства, колективів та окремих громадян. Інтереси можна іменувати законними, маючи на увазі широкий зміст терміну «законний». Однак наявність у інтересів ознак законних чи незаконних не завжди свідчить про користь перших і небезпеку других. Як слушно зауважує Ю. Тихомиров, соціальний інтерес може вважатися законним швидше як фікція [13, с.15]. Відсутність у соціального інтересу такої ознаки, як його легальність, може пояснюватися різними причинами, однією з яких може бути застарілість існуючих правових форм, що не враховують зміни в суспільному (в т. ч. економічному) житті країни. Охоронювані законом інтереси – це не опосередковані правовими нормами, але такі, що не суперечать загальним засадам цивільного законодавства, прагнення суб'єкта задовольнити соціально-економічні потреби, які реалізуються у цивільних правовідносинах і підлягають цивільно-правовому захисту. Таке розуміння законних інтересів через негативне визначення найбільше відповідає основним началам цивільного права, заснованого на диспозитивному регулюванні відносин юридично рівних суб'єктів[14, с. 2].

Список використаних джерел:

1. Шайкенов Н.А. Правовой статус личности и ее интересы. С. 163

2. Гукасян Р.Е. Правовые и охраняемые законом интересы // Сов. государство и право. 1973. N 7.

3. Венедіктова І. В. Методологічні засади охоронюваних законом інтересів у приватному праві : [моногр.] / І. В. Венедіктова. – Х. : Нове Слово, 2011. – 260 с.

4. Сімейний Кодекс України від 10.01.2002 // ВВР України 2002.- № 21-22.

5. І.В.Венедіктова Категорія охоронюваного законом інтересу в цивільному праві України.- Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/prpr_2013_1_16.pdf

6. Малько А. В. Законные интересы как правовая категория [Текст] І А. В. Малько, В. В. Субочев. - СПб.: Издательство Р. Асланова “Юридический центр Пресс”,- 2004. - 359 с.

7. Витрук Н. В. Система прав личности [Текст] І Н. В. Витрук // Права личности в социалистическом обществе. - М., 1981. - С. 108-109.

8. Стефанчук Р.О. Цивільне право України : навч. посіб. / Ю. В. Білоусов, С. В. Лозінська, С. Д. Русу та ін. І за ред. Р. О. Стефанчука. - К. : Прецедент, 2005. - 448 с.

9. І. В. Венедіктова, Ознаки охоронюваного законом інтересу в цивільному праві. – Режим доступу : http://pravoznavec.com.ua/period/article/4576/%B2.

10. Мальцев Г. В. Социальные основания права [Текст] І Г. В. Мальцев. - М. : Норма, 2007. - 800 с.

11. Субочев В. В. Теория законных интересов [Текст] : дисс. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Субочев Виталий Викторович ; [Место защиты: ГОУВПО "Тамбовский государственный университет"]. - Тамбов, 2009. - 490 с.

12. Витрук Н. В. Основы теории правового положения личности в социалистическом обществе / Н. В. Витрук. – М. : Наука, 1979. – 217 с. Порівняльно-аналітичне право 134

13. Тихомиров Ю. А. Коллизионное право : учеб. и науч.-практ. пособие / Ю. А. Тихомиров. – М. : ЮРИНФОРЦЕНТР, 2000. – 394 с.

14. Чепис О.І. Охоронюваний законом інтерес в цивільному праві : поняття та структура: Чепис О.І. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/1_2013/Chepis.pdf.

Хряпінський П.В.,
професор кафедри публічного права
Інституту гуманітарних та соціальних наук,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
(м. Дніпро)

ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ, ЯК ЗАОХОЧУВАЛЬНІ КРИМІНАЛЬНО ПРАВОВІ ЗАСОБИ

Обставини, що виключають злочинність діяння, у Кримінальному кодексі України (далі – КК) виділені в однойменний розділ VIII Загальної частини, що містить наступні норми: необхідна оборона (ст. 36 КК), уявна оборона (ст. 37 КК), затримання особи, що вчинила злочин (ст. 38 КК), крайня необхідність (ст. 39 КК), фізичний або психічний примус

(ст. 40 КК), виконання наказу або розпорядження (ст. 41 КК), діяння, пов'язане з ризиком (ст. 42 КК), виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 43 КК). Визначальною ознакою цих норм є заохочувальний метод їх соціального впливу на свідомість і волю з метою схвалення і стимулювання суспільно корисного для особи, суспільства та держави варіанту поведінки. Ці засоби кримінального закону розвивають і конкретизують положення Конституції України, щодо природного права людини захищати своє життя та здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань. Так, право на необхідну оборону є абсолютним і невідчужуваним правом людини. Кожний громадянин має право на захист своїх особистих і захист правоохоронюваних прав і свобод інших людей. Це право не залежить від можливості звернутися по допомогу до інших осіб, органів влади або посадових осіб для відвернення або припинення посягання чи можливості уникнути суспільно-небезпечного посягання. Зі стародавніх часів право на необхідну оборону визнавалось абсолютним і невідчужуваним природним правом людини. При цьому особа, яка вчинює цілеспрямовані дії, скажімо, при необхідній обороні, діє з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання; при затриманні особи, яка вчинила злочин, дії потерпілого та інших осіб безпосередньо спрямовані на затримання особи, яка вчинила злочин, і доставляння її відповідним органам влади; при крайній необхідності - усуває небезпеку, що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави.

Особливе місце в системі заходів кримінально-правового характеру займають вищевказані заохочувальні засоби. Заохочувальними визнаються, заходи кримінально-правового характеру, що у своїй основі мають заохочувальний, не примусовий вплив на особу у сфері кримінально-правового регулювання. Обставини, що виключають злочинність діяння, відносяться до заохочувальних засобів, що стимулюють соціально-правову активність особи, високу громадську відповідальність, особисту ціннісну установку на протидію злочинності. Натомість обставини, що виключають злочинність діяння, не є однаковими з точки зору суспільної корисності за умов дотримання їх правомірності. З цього приводу О.О. Дудоров зауважує, що обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння, охоплюють правомірну поведінку, яку можна охарактеризувати як соціально

корисну або (за її позитивної спрямованості) – як соціально допустиму (доцільну, прийнятну [1, с. 254]. На наш погляд, за умов дотримання правомірності, всі обставини можна поділити на так би мовити: а) «абсолютної корисності» - необхідна оборона, затримання особи, що вчинила злочин, виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації; б) «прийнятної корисності» - крайня необхідність, виконання наказу або розпорядження, діяння, пов'язане з ризиком; та в) «вибачальної корисності» - уявна оборона, фізичний або психічний примус. Утім, об'єднуючою ознакою всіх є наявність суспільно-корисної мети особи, що здійснює той чи інший варіант обставин, що виключають злочинність діяння. Об'єднує їх також суспільно правова оцінка у вигляді: «не є злочином», «не визнаються злочинними», «виключають кримінальну відповідальність» чи «дія або бездіяльність особи, що заподіяла шкоду правоохоронюваним інтересам, визнаються правомірними».

Питання щодо визнання обставин, що виключають злочинність діяння, заохочувальними засобами не є беззаперечним. Деякі дослідники не визнають обставини, що виключають злочинність діяння, заохочувальними засобами. Так, М.І. Загородніков і М.О. Стручков, стверджують, що ці норми загалом не є заохочувальними, оскільки вони нічого не додають до сукупності прав громадян, не надають їм ніяких нових благ [2, с. 53]. І.Е. Звечаровський і С.В. Пархоменко, заперечують заохочення у тих випадках, коли правомірна поведінка не спричиняє позитивні правові наслідки порівняно із тим станом, у якому суб'єкт знаходився до здійснення вчинків. Про кримінально-правове заохочення, на погляд цих правників, може йтися лише у випадку, коли у особи виникає обов'язок зазнати кримінально-правового обтяження або ж особа вже відчуває на собі його вплив [3, с. 29]. Витоки цієї позиції ґрунтуються на положеннях, які, з одного боку, стосуються галузевої належності обставин, що виключають злочинність діяння, а з іншого, - змісту кримінально-правового заохочення. Так, дослідники визнають вчинки за обставин, що виключають злочинність діяння, конституційними обов'язками громадян. На їх погляд кримінальне право лише гарантує реалізацію конституційних обов'язків. Відтак, ставиться під сумнів галузева належність обставин, що виключають злочинність, до кримінального законодавства. Іноді заперечується «похідна, вторинна роль» обставин, що виключають злочинність діяння, яка безпосередньо відображається у розмежуванні злочинної поведінки від незлочинної. Ми не поділяємо цього погляду. На всіх етапах розвитку кримінального законодавства місце і значення зазначених обставин у справі протидії

суспільно-небезпечним посяганням було значним та аж ніяк не зводилося тільки до розмежування злочинної та незлочинної поведінки. Норми про необхідну оборону, крайню необхідність, затримання особи, яка вчинила злочин, та інші виконують соціально найважливішу запобіжну (попереджувальну) функцію. Попередження здійснюється з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів потерпілої або іншої особи, а також інтересів суспільства та держави. Суспільно-корисні дії дозволяють запобігти злочину або суспільно-небезпечному посяганню, відвернути або мінімізувати його суспільно-небезпечні наслідки, поновити порушене право й тим самим забезпечити захист суспільних відносин, що охороняються кримінальним законом [4, с. 290-291].

В системі обставин, що виключають злочинність діяння, іноді виділяють обставини, що відносяться до заохочувальнихзасобів, деякі ж з них, на думку правників, не є такими. Так, Ю.В. Голик до заохочувальних відносить норми про необхідну оборону і затримання злочинця, утім не вважає заохочувальними норми про крайню необхідність, професійний і господарський ризик, виконання наказу чи розпорядження. Вони, на його думку, «не заохочують активну життєву позицію громадянина, що вступив у боротьбу із злочинністю» [5, с. 25]. Л.М. Смирнова стверджує, що необхідна оборона або затримання злочинця будь-коли суспільно-корисні, якщо не порушені умови їх реалізації. Меншою мірою цю тезу можна застосувати до стану крайньої необхідності у зв'язку з тим, що у зазначеному випадку шкода завдається невинним громадянам або державі, а відтак, суспільна корисність різко знижується. Навряд чи можна вважати суспільно-корисними діяння, що завдали шкоди, вчинені при фізичному або психічному примусі [6, с. 23]. З останніми поглядами важко не погодитися. Фізичний або психічний примус має подвійну правову природу. З одного боку, фізичний примус розглядається як об'єктивна непереборна сила, внаслідок якої особа не могла керувати своїми вчинками і за цим відноситься до ознак суспільно-небезпечного діяння (дії або бездіяльності), що виключає кримінальну відповідальність. З іншого, - у разі психічного примусу, питання про відповідальність особи за заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам вирішується згідно з положеннями про крайню необхідність. Дана обставина за своєю природою та ознаками різко вирізняється від інших обставин, які виключають злочинність діяння. У зв'язку з відсутністю як при фізичному, так і психічному примусі суспільної користі поведінки з боку особи, що заподіює шкоду правоохоронним інтересам, на наш погляд, цю обставину відносити до заохочувальних норм ані фактичних, ані юридичних підстав немає.

Підсумовуючи вищевикладене зазначимо, що суспільна корисність досліджуваних заходів обумовлюється об'єктивними і суб'єктивними ознаками. Об'єктивні ознаки лежать у площині соціальної цінності захищеного блага, відвернутих небезпечних наслідків, затриманні особи, що вчинила злочин, законності наказу чи розпорядження, умов виправданого ризику, виконанні спеціального завдання тощо. Суб'єктивні ознаки характеризуються усвідомленими та вольовими активними діями, спрямованими на завдання необхідної і достатньої шкоди об'єктам кримінально-правової охорони, що мають своїм рушієм виключно суспільно корисну мотивацію. Мотивація вчинення діянь за обставин, що виключають злочинність діяння, має бути настільки суспільно корисною, щоб «виправдати» завдання шкоди право охоронюваним інтересам.

Список використаної літератури:

1. Дудоров О.О. Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посіб. / За заг. ред. М.І. Хавронюка. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
2. Загородников Н.И. Стручков Н.А. Направления изучения советского уголовного права // Советское государство и право. 1981. - № 7. С. 50-56.
3. Звечаровский И.Э. Пархоменко С.В. Уголовно-правовые гарантии реализации права на необходимую оборону: учеб. пособ. Иркутск: Изд-во Иркут. ун-та, 1997. 120 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. / В.І. Борисов, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін та ін. / За ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2015. 528 с.
5. Голик Ю.В. Поощрительные нормы уголовного права и возникающие на их основе правовые отношения // Актуальные вопросы борьбы с преступностью : сборн. науч. стат. Томск: Изд-во Томск. ун-та, 1988. С. 23-30.
6. Смирнова Л.Н. Уголовно-правовое регулирование задержание лица, совершившего преступление: моногр. СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2005. 281 с.

Цимбалюк Віталій Степанович,
доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедрою галузевих юридичних наук Кременчуцького
національного університету імені Михайла Остроградського

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ПРАВА УКРАЇНИ

У порядку постановки проблеми у загальному вигляді пропонується звернути увагу як на аксіому, що у всі часи, у всіх домінуючих світових цивілізаціях наука, научання, освіта у їх єдності були, є і будуть базисом забезпечення існування та відтворення націй, держав, міжнародного співтовариства. Історично склалося так, що науково-освітня сфера визначилася також і як складова сектору економіки країн – сектор економіки знань. сферою промислу, промислового виробництва і відтворення, так званого умовно, «інтелектуального капіталу» у вигляді надання відповідних послуг.

Останнє, в умовах становлення державності України, у комплексі визначає ряд концептуальних проблем державної політики, що знаходить відображення у науково-освітньому праві країни. Політики, «агенти змін» у науково-освітній сфері України захопилися, так званими, «фасадними реформами», мавпуючи невдало досвід (не завжди позитивний) інших країн. Це за часів новітньої державної незалежності України привело не лише до занепаду науково-освітньої сфери країни, але і до руйнації економіки, що визначається за високою доданою вартістю за рахунок інновацій. У результаті Україна спустилася із складу країн першого світу (на старті новітньої державності) до країн третього світу, що спонукало масову еміграцію за кордон талантів, геніїв, інноваторів - підприємців з активною життєвою позицією, які змогли реалізуватися лише на чужині.

Окремі проблеми науково-освітньої сфери України та її правового регулювання знайшли відображення у ряді публікацій автора [1-12].

Мета цієї публікації – висвітлення окремих результатів чергового етапу багаторічних досліджень щодо державної політики і відповідності їй правового регулювання науково-освітньої сфери в Україні, у порівнянні з іншими країнами у історичних, доктринальних та практично-прикладних аспектах приватного та публічного права. Головне завдання на даному етапі дослідження приділено окремим концептуальним проблемам.

Загальні методологічні положення дослідження визначені на основі публікацій таких науковців як: М.В. Загірняк, В.В.Костицький, В.В. Локтіонова, О.І. Максак, А.А. Митник, І.І. Митрофанов, С.В. Петков,

О.В. Плескун, Т.Б. Поясок, Д.І. Сирота, В.Л. Скрипник, Т.М. Слободяник, та ін.

Виклад окремих результатів дослідження пропонується почати з того, що Світовою організацією торгівлі (СОТ) науково-освітня сфера визначена як сектор світової економіки у складі надання послуг (початкової, середньої, післяшкільної та дорослої освіти, а також спеціалізовану підготовку, наприклад, для занять спортом) [13]. Нині науково-освітнім експортом активно займаються 129 країн (70% від загальної кількості країн). Багатьма експертами давно прогнозується, що до 2025 року число студентів в університетах країн учасників СОТ досягне 160 мільйонів [14]. У більшості цих країн, особливо у країнах-гегемонах світової геополітики та економіки добре розуміють, що саме люди, як носії інтелектуального капіталу, забезпечували, забезпечують і будуть забезпечувати не лише традиційне відтворення суспільного блага, різноманітного багатства, а й інноваційний розвиток нації, а отже й могутність держави. На відміну від України, в країнах першого і другого світу це розуміння знаходить вираз не лише у гаслах, а й у правильних діях, перш за все у державній політиці, належній підтримці фінансово із державних бюджетів. При цьому у передових державах світу також створюються правові умови для залучення фінансових ресурсів і з приватних джерел в національну науку та освіту за рахунок податкових пільг, дешевих банківських кредитів, преференцій приватному сектору економіки.

У комплексі відзначається, що у передових країнах світу (країнах першого світу), а за ними і країнах другого світу здійснюється інтенсифікація до зростання із зовні, так званого, «національного інноваційного суспільного наукового потенціалу» держави. Переважно це здійснюється за рахунок країн третього світу, шляхом селективної міграції з них, так званих, «нових мозків»: талантів, геніїв, творців, підприємців-інноваторів. Це найбільше спостерігається у такій передовій країні першого світу як США. Там панує відповідна суспільна парадигма, що визначена у лібертаріансько-космополітичній концепції: батьківщина таланта, генія, творця, інноватора-підприємця там, де йому створені найкращі умови для реалізації його суспільно-корисних здібностей. З цього – навіюється концепт про те, що наука та освіта не мають національних ознак. І в той же час проповідується ідеологія про домінування у світовій науково-освітній сфері якоїсь однієї національної мови, як «мови міжнародного спілкування» науковців та освітян, а хто не володіє тією мовою досконало той відноситься до числа неповноцінних, хто не має права на здобуття і визнання професійного статусу науковця чи освітянина, навіть у своїй національно особливій країні. Виключення

з цього робляться лише до тих країн де ота мова міжнародного спілкування є національною.

Можна констатувати, що як і будь-який традиційний сектор світової інноваційно-орієнтованої економіки, науково-освітня сфера окремих країн визначається високим рівнем конкуренції, і не лише в державі, а й у міждержавних відносинах. Найпростіший засіб її реалізації собі на користь це проведення різноманітних масових рекламних, пропагандиських заходів, спеціальних інформаційних операцій щоб переконувати суспільство, що свій продукт кращий ніж у конкурентів. У державній політиці зазначене знаходить відповідне відображення у протекціонізмі національної науково-освітньої сфер, що не завжди легально прямо відображається у національному законодавстві.

Основні висновки етапу дослідження сформувалися наступні:

1. Лише національна освіта, що базується на добрих, перевірених часом своїх традиціях і нових здобутках світової науки, адаптованої у мовне середовище держави, на засадах економічного патріотизму, завжди мала, має і буде мати ключове соціально-культурне, а від цього і соціально-економічне, політичне, безпекове значення для існування і розвитку будь-якої держави.

2. Нинішні концептуальні проблеми розвитку науково-освітнього права України випливають із спотвореного розуміння парадигм концептів місця, ролі і значення науки, а отже і освіти у структурі економіки країни, у розумінні як щось такого, що є лише затратне, тягар для державного бюджету держави. Це знаходить відображення у державній політиці: поширення окремими «агентами змін», які відповідно ідеологічно сформовані на, так званій, «фасадній» іноземній освіті і «соціальними ліфтами» просунулись у владні структур, під гаслами «реформ», «євроінтеграції», за сутністю сіється у суспільстві зневага і недовіра до можливостей науково-освітнього середовища України. Тим самим здійснюється поширення в Україні комплексу національної меншовартості, манкурства. І в результаті це знаходить вираз у скороченні державного фінансування як інвестиції у науково-освітню сферу України тощо.

Список використаних джерел:

1. Цимбалюк В. С. Науково-освітнє право України: методологічні, концептуальні, доктринальні положення до стратегії державної політики розвитку країни. Інформація і право. 2016. №2(17). С.173-180.

2. Цимбалюк В. С. Науково-освітнє право як основа гуманітарного, а отже і економічного розвитку суспільства. Наукові пошуки у III тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний

виміри. Збірник мат. міжнарод. наук.-практ.конф. Кіровоград. КОД. 2016. С. 166-169.

3. Цимбалюк В.С. Науково-освітнє право, як основа трансформацій у суспільстві знань та інноваційного розвитку України. Правові питання трансформації інформаційного суспільства в суспільство знань, як основи інноваційного розвитку України. Мат. наук.-практ.«круглого столу». К. НДІІП НАПрН України. ННЦ ІППІТ ФСП НТУУ «КПІ». 2016. С. 95–102.

4. Цимбалюк В.С Науково-освітнє право, як підгалузь інформаційного права України: тенденції формування і розвитку. Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі. Мат. IV міжнарод.наук.-практ.конф. Житомир. ЖНАЕУ. 2016. С.139-140.

5. Цимбалюк В.С. Поєднання академічності та креативності в сучасній теорії права, у контексті науково-освітнього права. Публічне право. 2017. №3(27). С.65-72.

6. Цимбалюк В. С. Взаємозв'язок інноваційного права з науково-освітнім правом. Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі. Зб. наук. статей. ЖНАЕУ. Житомир. 2017.С.196–199.

7. Цимбалюк В.С. Концепти науково-освітньої інформатики як інституту публічного права. Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки. Мат. II Всеукр.наук.-практ.симпозіуму. Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила. Івано-Франківськ. 2018. С.268-272. https://iful.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/zbirnyk-20.04.2018.pdf

8. Цимбалюк В.С. Діалектика у адміністративно-правовому регулюванні науково-освітньої сфери. Діалектичні та практичні питання перспектив розвитку правової науки в сучасних умовах. Матеріали IX міжнародній науково-практичній конференції. К. ДУІТ. 2019. С.276-28.

9. Цимбалюк В.С. Окремі конституційно-правові засади модернізації науково-освітньої сфери в контексті євроінтеграції України. Літописець. Вип. 14. 2019. С.22-28. http://eprints.zu.edu.ua/28640/1/Літописець_14.pdf.

10. Цимбалюк В.С. Тенденції адміністративно-правового стимулювання публікаційної активності у науково-освітній сфері України. Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі. Зб. наук.статей. ЖНАЕУ. Житомир.2019.С.47-49.

11. Цимбалюк В.С. Ціннісний вимір права у науково-освітній політиці України: здобутки, недоліки та перспективи. Конституційні цінності: правова природа та практика реалізації. Зб. тез міжнар. наук.-

практич.конф. Хмельницький. ХУУП імені Леоніда Юзькова. 2019. С.256-260.

12. Цимбалюк В.С. Чи є Сократ науковцем і освітянином за публічним правом України. Публічне право. 2019. №3(35). С.131-139.

13. СОТ щодо освітніх послуг. https://www.wto.org/english/tratop_e/serv

14. Красовська О.Ю. Роль освіти в сучасних глобальних умовах. Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2011. № 1 (4). С.182-188.

Шведова Г.Л.,
к.ю.н., доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ТА ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Якщо проаналізувати міжнародний досвід, то, з одного боку, створення Вищого антикорупційного суду схвалили і МВФ, і Венеційська комісія, міжнародні організації. З іншого, практика окремих антикорупційних органів на Заході фактично не зустрічається. За офіційними даними Anticorruption Resource Centre, Україна потрапила до такого списку, де протидія корупції у вигляді окремого суду чи палати об'єднала нас із Індонезією, Непалом, Угандою, Бурунді, Філіппінами. Сюди відносять певною мірою Болгарію, Словаччину, Хорватію, де спеціалізовані судові установи уповноважені розглядати не тільки виключно справи, пов'язані із корупцією, а й ряд інших. Але в антикорупційному рейтингу дані країни не змінили, а деякі навіть погіршили своє становище з моменту заснування в них антикорупційних судів. В Україні, як вважається, реформа має бути більш ефективною в цьому напрямку. Адже відбувається масштабна судова реформа в цілому в країні під наглядом зовнішніх партнерів та громадськості, що не може не відбитись на її результатах.

Створення Вищого антикорупційного суду у 2019 році стало не тільки черговим етапом судової реформи, але й відповіддю на соціально-політичні виклики, що постали перед Україною. Поряд із заключною ланкою у системі антикорупційного правосуддя разом із Національним антикорупційним бюро та Спеціалізованою антикорупційною

прокуратурою, Вищий антикорупційний суд став частиною зобов'язань перед МВФ, що вміщені в тексті меморандуму МВФ із Україною про економічну та фінансову політику в рамках нової програми на 2018-2020 р.р. Такі ж зобов'язання Україна надала Євросоюзу. Від їх виконання залежала фінансова підтримка України [1].

Українська модель антикорупційного суду діє у 8 країнах світу. Але зміни в цих країнах незначні. Згідно показнику індексу сприйняття корупції в європейських державах показники майже не змінилися, без виключення, окрім Сенегалу, в африканських країнах навпаки – рівень корупції знизився.

Разом з тим, в країнах з низьким рівнем корупції антикорупційні суди відсутні. Це свідчить про те, що наявність спеціалізованих судів – не обов'язкова ознака відсутності корупції. Адже рівень корупції визначається іншими показниками: економічними та соціальними. Але з огляду позицій окремих експертів, вироки Вищого антикорупційного суду можуть стати превентивним заходом для потенційних корупціонерів [2].

Щодо питання законодавчого забезпечення протидії корупції слід зазначити наступне. Законодавчі колізії завжди супроводжували нормативне регулювання кримінальної відповідальності за корупційні злочини. Із встановленням переліку корупційних злочинів у ст. 45 Кримінального кодексу України дискусії навколо його змісту з часом лише загострюються. Неодноразово висловлювали свої позиції з цього приводу відомі професори М. І. Хавронюк, Н. О. Ярмиш, які справедливо не погоджуються із позицією законодавця, зокрема, в частині включення до зазначеного переліку ст.ст. 320, 357 КК України з посиланням на відсутність в протиправних діях суб'єктів даних злочинів мети отримання неправомірної вигоди, що не відповідає ЗУ "Про запобігання корупції" [3, с. 18; 4, с. 386].

Окремої уваги заслуговує позиція щодо питання декриміналізації незаконного збагачення, яка була висловлена д.ю.н. Д. Г. Михайленком, що вбачав в цій нормі окрім іншого функцію елементу основного рубежу кримінально-правової протидії корупції, що наразі стає все більше актуальним [5, с. 403].

Отже, законодавець, активно змінюючи антикорупційне законодавство, негативно впливає на практику застосування антикорупційного законодавства, єдність та узагальнення судової практики, при цьому перевищує кримінологічні можливості законодавства про кримінальну відповідальність щодо протидії корупційній злочинності. Як відомо, від злочину втримує не суворість покарання, а його невідворотність.

Список використаних джерел:

1. Де є антикорупційний суд, крім України? // Офіційний сайт Інтернет-порталу «Рубрика» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://rubryka.com/article/antykoruptsijnyj-sud/ (дата звернення: 24.11.2019)

2. Світовий досвід. Як працює антикорупційний суд в інших країнах // Офіційний веб-сайт газети «Факти» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20180607-svitovyj-dosvit-yak-pratsyuye-antykoruptsijnyj-sud-v-inshyh-krayinah/ (дата звернення: 26.11.2019).

3. Запобігання корупції: методичні рекомендації для місцевих активістів / [Д.О. Калмиков, Д.В. Сінченко, О.О. Сорока, М.І. Хавронюк, Г.Л. Шведова]; за заг. редакцією М. І. Хавронюка. - Київ, ФОП Москаленко О.М., 2017. – С. 242 с.

4. Ярмиш Н. М. Ціна помилки законодавця (щодо переліку корупційних злочинів у ст. 45 КК України) // Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності : матеріали міжнар. наук.-практ.конф., 8-9 жовт. 2015 р. / редкол. : В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. - Х. : Право, 2015. – С. 385-389.

5. Михайленко Д. Г. Генеза норми про незаконне збагачення як чинник деформації механізму кримінально-правової протидії корупції в Україні // Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності : матеріали міжнар. наук.-практ.конф., 8-9 жовт. 2015 р. / редкол. : В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. - Х. : Право, 2015. – С. 403-408.

Шевчук Л.В.,
кандидат юридичних наук
викладач кафедри цивільного права і процесу
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР В УКРАЇНІ. УМОВИ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ, ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ВРЕГУЛЮВАННЯ МАЙНОВИХ ВІДНОСИН ПОДРУЖЖЯ

Задавши сьогодні питання пересічному українцю, чи він чув щось про шлюбний договір, то мабуть для нього це не є вже щось невідоме, якоюсь інновацією, яка потребує глибокого осмислення. Тобто, мова йде про те, що на даному етапі розвитку держави, ми певною мірою впевнено, як за внутрішнім волевиявленням так і правовою нормою, десь ініціюємо себе з західним світом, більш прагматично підходимо до завтрашього дня, чим саме убезпечуємо себе від негативних наслідків невирішених питань сімейних непорозумінь, особливо, коли це дійсно стосується майнових спорів, витрат коштів. І це в свою чергу не може не радувати. Адже, впроваджуючи, практикуючи в інституті сім'ї регулюючу норму шлюбного договору, ми цим самим не тільки захищено себе відчуваємо, але й мабуть це десь певною мірою є і попереджальним, стримуючим чинником при розлученні[1].

Але разом з цим, беручи до уваги наведене, громадянин України все ж таки десь підсвідомо лякається цих нововведень європейського світу, шлюбний договір сприймається, як вияв недовіри, іншими словами кажучи, їхні переконання ще побудовані на грунті віри, де почуття над розумом міцно тримає верховенство. А тому власне дана тема, є доволі актуальною, адже людина у своїй природі не є досконалою, не є до кінця впевненою у своїх діях, вчинках чи почуттях.

Отже, що собою являє шлюбний договір, і чому дійсно нам потрібно доволі зважено віднестись до цього регулюючого елементу в інституті сім'ї, враховуючи той факт, що питання шлюбного договору, знаходяться на стадії свого становлення, і потребують більш детального вивчення науковців з метою його вдосконалення[2].

Передусім, чіткого визначення поняття шлюбного договору як такого немає. Та по при це, можемо сказати, що фактично шлюбний договір, це один із видів договорів, який заключається між особами, які вступають в шлюб, а також подружжям, умови якого закликані регулювати майнові відносини, спори які виникають в подальшому житті сім'ї чи після припинення сімейних відносин[3].

Згідно ч.2. ст.92 Сімейного кодексу України, на укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу, якщо його стороною є неповнолітня особа, потрібна письмова згода її батьків або піклувальника, засвідчена нотаріусом[3].

Згідно ст.93 "Сімейного кодексу України", шлюбний договір включає в себе слідуючі обов'язкові умови:

- Шлюбним договором регулюються майнові відносини між подружжям, визначаються їхні майнові права та обов'язки.
- Шлюбним договором можуть бути визначені майнові права та обов'язки подружжя як батьків.
- Шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми.
- Шлюбний договір не може зменшувати обсягу прав дитини, які встановлені цим Кодексом, а також ставити одного з подружжя у надзвичайно невигідне матеріальне становище.
- За шлюбним договором не може передаватися у власність одному з подружжя нерухоме майно та інше майно, право на яке підлягає державній реєстрації[3].

Але, доречно звернути увагу на той факт, що подружжя можуть обумовити шлюбним договором, їхні майнові відносини, дещо в іншому ракурсі, як це переважно передбачає законодавство, зокрема сімейний кодекс. На це звертає увагу ч.2.ст.97 Сімейного кодексу України:

- сторони можуть домовитися про непоширення на майно, набуте ними за час шлюбу, положень статті 60 цього Кодексу і вважати його спільною частковою власністю або особистою приватною власністю кожного з них[3]. Тобто, мова йде про те, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Подружжя, також може домовитися про можливий порядок поділу майна, у тому числі і в разі розірвання шлюбу; у шлюбному договорі сторони можуть передбачити використання належного їм обом або одному з них майна для забезпечення потреб їхніх дітей, а також інших осіб (можуть обумовити догляд за своїми батьками, непрацездатною особою в сімї)[3].

Якщо, у зв'язку з укладенням шлюбу один із подружжя вселяється в житлове приміщення, яке належить другому з подружжя, сторони у шлюбному договорі можуть домовитися про порядок користування ним. Подружжя може домовитися про звільнення житлового приміщення тим з подружжя, хто вселився в нього, в разі розірвання шлюбу, з виплатою грошової компенсації або без неї [3].

Сторони можуть домовитися про проживання у житловому приміщенні, яке належить одному з них чи є їхньою спільною власністю, їхніх родичів.

Статею 99 Сімейного кодексу України, передбачено можливість обумовити шлюбним договором, питання розміру та строків виплати аліментів, що безумовно є також певною перевагою, щоб в подальшому уникнути судових спорів. Якщо дійсно таке трапиться, то в даній ситуації в разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором, аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса[3].

Умови договору не можуть жодним чином ставити одного з подружжя у надзвичайно невигідне матеріальне становище. Іншими словами, умови договору, не можуть суперечити ст.51 Конституції України: Кожен із подружжя має рівні права і обов'язки у шлюбі та сім'ї. А також ст.21 наголошує: Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах[4].

Шлюбний договір може бути змінено подружжям тільки за умови попереднього погодження, і дана угода нотаріально посвідчується[3].

На вимогу одного з подружжя шлюбний договір за рішенням суду може бути змінений, якщо цього вимагають його інтереси, інтереси дітей, а також непрацездатних повнолітніх дочки, сина, що мають істотне значення.

Отже, підсумовуючи вище викладене, можна з впевненістю наголосити на тому, що дійсно шлюбний договір в інституті сімї, подружжя, відіграє неабияку роль в регулюванні майнових відносин, чим саме зменшує ризик необдуманих кроків в тій чи іншій непередбачуваній ситуації.

Список використаних джерел:

1. Газета Урядовий кур'єр: "Чи поширений в Україні шлюбний договір" (Любомира Коваль): публікація від 18 серпня 2011р. https://ukurier.gov.ua/uk/articles/chi-poshirenij-v-ukrayini-shlyubnij-dogovir/ (дата звернення: 20.03.2020).

2. Бєлов Д. М. Деякі проблеми укладення шлюбного договору / Д. М. Бєлов, Л. І. Палешник // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2015. - Вип. 33(1). - С. 148-151. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_33(1)__38. (дата звернення 20.03.2020р.).

3. Сімейний кодекс України: Кодекс від 10.01.2002 № 2947-III.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/ed20020110 (дата звернення: 20.03.2020).

4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 №254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed19960628 (дата звернення 20.03.2020р.).

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ І ПРИКЛАДНОЇ НАУКИ У ДОСЛІДЖЕННЯХ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Агащук Діана,
Група - Юс. – 2018 – 1, юридичного факультету
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *директор Науково-дослідного інституту імені академіка Івана Луцького Університету Короля Данила, доктор юридичних наук, доцент* ***Луцький Роман***

КОМПОРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУТУ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ (КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА)

Одним з найважливіших елементів державного механізму є глава держави – особа, яка займає формально вище місце в структурі державних інститутів і водночас здійснює функцію представництва самої держави в цілому. З іншого боку, глава держави розглядається як один з вищих органів держави.

Інститут глави держави виник і сформувався у період становлення сучасної державності. Але його генеза пов'язана з феодальною державою і навіть з більш ранніми часами, коли монарх (правитель) не тільки виступав у ролі верховного носія влади, а й ототожнювався з самою державою. Юридичний статус і політичне значення сучасного глави держави залежать від форми державного правління, прийнятої в тій чи іншій країні. Його реальна роль у здійсненні влади багато в чому зумовлена також існуючим у країні політичним режимом.

Істотним важелем у механізмі державного управління суспільства зарубіжних країн є глава держави. Він начебто вивершує всю систему органів влади й управління, і юридично йому в цій системі належить першорядне місце. У більшості зарубіжних країн функції глави держави доручаються одноособовому органу. Залежно від форми правління – це або президент, або монарх. Щодо народів, які живуть у державах з монархічною формою правління, то вони називають себе підданими його величності короля, імператора, шейха і т. ін., а з республіканською – громадянами. [1, с. 89]

Президентами в античні часи називали осіб, які керували різними зборами, проте в сучасному розумінні «глава держави» слово «президент» не вживалося аж до XVIII століття. Лише при підготовці до прийняття Конституції США 1787 року коли постало питання про найменування

нового виборного глави держави, вперше був використаний термін «президент» для позначення такої посадової особи. Першим президентом в світі став Джордж Вашингтон. [2, с. 15.]

Статус монарха характеризується насамперед тим, що він владарює за власним правом. Його влада є непохідною від волевиявлення якогось іншого державного органу або виборчого корпусу, що притаманне республікам. У конституціях більшості монархій містяться положення про те, що монарх не несе політичної відповідальності за свої дії як глави держави або як формального глави виконавчої влади. Вважається, що він діє за порадою своїх міністрів, які і несуть відповідальність.

Правове становище монарха, на відміну від президента, характеризується двома основними особливостями. По-перше, влада монарха юридично вважається незалежною від будь-якої іншої влади, органу чи виборчого корпусу. Він владарює безстрокове (обмежено чи абсолютно) за власним правом і вважається джерелом усієї державної влади у країні. По-друге, влада монарха спадкова й переходить від одного представника царюючої династії до другого за встановленим законом порядком.

Що ж до правового статусу Президента, як глави держави, то в деяких парламентарних республіках і республіках із змішаною формою правління до його компетенції віднесене те, що тут утворюються спеціальні органи, які покликані сприяти реалізації президентами своїх повноважень: державна рада – в Ірландії і Португалії, рада республіки – в Греції. В діяльності таких органів певною мірою долається дуалізм виконавчої влади, розподіленої між президентом і урядом.

Так, в Ірландії президент може здійснювати свої повноваження тільки за пропозицією уряду, за винятком випадків, коли глава держави за конституцією діє на власний розсуд або за консультацією чи згодою з державною радою. Зокрема, після таких консультацій президент може у будь-який час скликати парламент, звернутися до парламенту або нації з посланням, винести законопроект на референдум, передати прийнятий парламентом закон до верховного суду для визначення його відповідності конституції тощо.

В Португалії державна рада уповноважує президента на розпуск парламенту і представницьких органів автономних областей, на проголошення війни та укладення миру, а також на вирішення ряду інших важливих питань. На звернення президента вона дає йому поради з проблем, що виникають у процесі реалізації ним повноважень.

Дещо відмінна за своєю природою рада республіки у Греції. Вона не є постійно діючим інститутом і формується у випадках, передбачених

конституцією, або тоді, коли глава держави вважає це за доцільне. Рада республіки готує президенту висновки з питань формування уряду, якщо жодна з політичних партій не має абсолютної більшості місць у парламенті, а також з питань розпуску представницького органу. [3, с. 111]

Реальне місце і роль глави держави у здійсненні державної влади залежить від форми правління, характеру політичного (державного) режиму, співвідношення сил в країні в той чи інший період часу, а часом і від особистих якостей особи, яка займає цей пост. Глава держави може перебувати поза державної влади, бути включеним у виконавчу владу (очолювати її) або законодавчу і навіть судову гілки влади.

Глава держави найчастіше здійснює одноосібне управління, але зустрічається і інститут колегіального глави держави. Функції глави держави рідко виконуються колегіальним органом (наприклад, регентський рада, що виконує функції монарха до досягнення спадкоємцем престолу віку повноліття). Як правило, повноваження глави держави розділені між колегіальним органом і його головою. [5, с. 342]

У країнах, де глава держави наділений більш широкими і реальними повноваженнями, сфера застосування інституту контрасигнування обмежена. Так, у Франції не потребують контрасигнування рішення президента про призначення прем'єр-міністра, про референдум, про розпуск нижньої палати, про заходи надзвичайного характеру (надзвичайний стан), про призначення членів органу конституційного контролю – конституційної ради та передання на її розгляд законопроектів тощо. У Польщі не контрасигнують рішення президента про утворення уряду і призначення його глави, про скликання засідань уряду і прийняття його відставки, про реалізацію права законодавчої ініціативи, про розпуск нижньої палати парламенту тощо. Досить широке коло питань вирішують самостійно глави держав у Португалії, Румунії і в цілому ряді інших країн.

Інститут контрасигнування не можна сприймати однозначно і пов'язувати його лише з відсутністю у глав держав реальних владних повноважень. Як свідчить державно-правова практика, такий зв'язок не завжди наявний. Призначення контрасигнування, яке має досить давню традицію, виявляється насамперед у тому, щоб зняти політичну відповідальність за прийняті рішення з глави держави і покласти її на уряд та окремих його членів.

Існує інше тлумачення цього інституту, за яким контрасигнування забезпечує гарантії проти зловживань повноваженнями з боку обох сторін, що ставлять свої підписи – глави держави та уряду. В юридичній

теорії також прийнято, що відповідний підпис компетентного члена уряду може лише посвідчувати законність акта глави держави, його відповідність вимогам основного закону. Отже, інститут контрасигнування є важливою складовою державно-правової практики країн з парламентарними і змішаною республіканською формами державного правління. [4, с. 114]

Оцінку справжньої ролі глави держави по букві конституції дати не можна, тому що між тим, що записано в конституції, і дійсністю – величезна різниця. Юридично глава держави володіє практично безмежною владою. Він зведений до якогось символу, бо позбавлений реальних можливостей впливати на державну політику (особливо в парламентарних країнах). Якщо глава держави вийде з покори правлячої еліти, є різні засоби впливу – конституційні (імпічмент) і неконституційні (повалення), за допомогою яких можна приборкати або зовсім видалити неугодного президента або монарха.

Список використаних джерел

1. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії і практики / С.К. Бостан. – Запоріжжя, 2015. – 328 с.
2. Давимука С., Колодій А., Кужелюк Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності та перехід до демократії. / С. Давимука, А. Колодій, А. Кужелюк, В. Харченко. – Львів, 2018 – 232 с.
3. Дмитренко М.А. Лекції з політології: інститут президенства. Навчально-методичний посібник. / М.А. Дмитренко. – К., 2014. – 392 с.
4. Кохановський В.В. Інститут Президента в Україні та конституційно-правове закріплення строку його повноважень та способу обрання / В.В. Кохановський // Часопис Київського університету права. – №3. – 2011. – с. 113-116.
5. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія:Дослідження структур, мотивів і результатів / Дж. Сарторі. пер. з 2-го англ. вид. –К., 2010. – 485 с.

Арабчук І. Т.,
студентка
Університету Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)
Науковий керівник: *ст. викл. Веркалець С.М.*

ЗАХИСТ ТА ОПОРЯДЖЕННЯ МЕТАЛЕВОГО КАРКАСУ ОДНОПОВЕРХОВОЇ БУДІВЛІ

Металоконструкції - конструкції з металу, що застосовуються в будівництві промислових, спортивних, громадських та житлових будівель, торгівельних комплексів, ринків, АЗС, декоративних елементів інтер'єру, екстер'єру і окремих малих архітектурних форм. Проте незахищені металеві конструкції мають нижчі характеристики щодо стійкості проти несприятливих впливів навколишнього середовища[1.с.2]. На підставі опрацювання відповідних будівельних норм та досліджень, є безліч способів захисту та опорядження металевих конструкцій в залежності від терміну та умов їх експлуатації.

Способи вогнезахисту металевих конструкцій бувають активними та пасивними.

Активні полягають у застосуванні різного автоматизованого обладнання, а саме: проектування та встановлення пожежної сигналізації, систем димовидалення та пожежогасіння.

Пасивні способи діляться на два підвиди:

- реактивний;
- теплоізоляційний.

Під час реактивного використовують тонкошарові покриття, які при дії вогню утворюють щільний теплоізоляційний шар та оберігають конструкцію від дії температури. Ці засоби вогнезахисту називають тонкошаровими інтумесцентними (від англ. intumescent - спучення, розширення внаслідок теплової дії) сумішами. Тонкошарові покриття впевнено забезпечують клас вогнестійкості R60 для зведеної товщини металу δпр ≥ 4 мм, R 90 для δпр ≥ 12 мм.) [2. с.70].

Теплоізоляційний спосіб являє собою облицювання або обробку конструкцій цеглою чи подібними матеріалами та конструкціями, плитами, волокнистими матеріалами, оштукатурювання спеціальними сумішами.

Пасивні вогнезахисні системи потребують попереднього вивчення питань щодо розташування сталевих конструкцій у просторі, необхідного класу їхньої вогнестійкості, стилістичної та архітектурної цілісності споруди, встановлених термінів проведення вогнезахисної обробки й умов виконання будівельно-монтажних робіт.

Популярними засобами для забезпечення вогнезахисту металевих конструкцій є сухі будівельні суміші (штукатурки), плити та листові волокнисті матеріали, а також тонкошарові інтумесцентні фарби. Якщо потрібен вогнезахист конструкцій простої конфігурації (наприклад, балок або колон) та велика межа вогнестійкості (більше 60 хвилин) то актуальним методом буде оштукатурювання поверхні [4. с.38]. А при конструкціях складної конфігурації (ферм, зв'язків, ригелів) оптимальним варіантом стане пофарбування тонкошаровими інтумесцентними фарбами. Фарбування також актуальне при роботі з колонами й балками, що знаходяться у приміщеннях із підвищеною вологістю повітря, якщо додатково передбачено захисне покриття. Також для обробки конструкцій, що мають просту конфігурацію підходять плити та листові волокнисті матеріали. Їх можна використовувати фактично в будь-яких умовах (на вулиці, у приміщеннях із підвищеною вологістю). Проте, застосування плит пов'язане з необхідністю проведення дещо трудомістких монтажних робіт. Мова йде про створення кріпильних елементів і відповідних систем.

Ще однією причиною зниження несучої здатності металевого каркасу одноповерхової будівлі у процесі експлуатації є зменшення перетину несучих елементів у результаті **корозії металу**.

У наш час в Україні технологія захисту металоконструкцій здійснюється легуванням (створенням сплавів з антикорозійними властивостями), нанесенням захисних покриттів (металевих, дифузійних, неметалевих) та використанням інгібіторів. Вибір того чи іншого способу захисту визначається реальними термінами служби захисних покриттів, умовами експлуатації деталей, механізмів, приладів.

Легування. Технологічне обладнання, виготовлене з вуглецевих сплавів (чавунів, сталей), має малу корозостійкість в агресивних середовищах. Щоб збільшити корозостійкість цих конструкційних матеріалів, їх легують хромом, нікелем, титаном та іншими хімічними елементами. На поверхні виробів, виготовлених з легованих сталей, утворюються щільні оксидні плівки, які захищають вироби від руйнування. До таких сталей належать хромисті та хромонікелеві. Щоб запобігти появі міжкристалічного руйнування, до складу сталі додають титан. Хромонікелеві сталі більш корозостійкі, ніж хромисті. Їх широко використовують у хімічній промисловості. Хромонікелеві сталі, які містять 17% хрому та 9% нікелю, є корозостійкими на повітрі, в киплячих розчинах азотної та фосфорної кислот.

Нанесення антикорозійних покриттів. Легування є дорогим способом захисту металевих виробів від дії агресивних середовищ,

оскільки дуже часто металеві вироби мають великі розміри, а легуючі елементи дорогі. Саме тому наносити покриття на поверхні металевих виробів економічно вигідніше. Ці покриття поділяють на: металеві, дифузійні, неметалеві.

Для захисту виробів металевими покриттями вибирають такі метали, які мають велику корозостійкість у середовищі. Покриття наносять на поверхні виробів тонким шаром різними способами:

- з розплавів, електрохімічним (електролізним) способом, розпиленням,

плазмовим запиленням [6. с.8].

Щоб запобігти корозії стакана і сталевої колони, нижню частину покривають шаром бетону [5. с.20].

Беручи до уваги все вищесказане, можемо зробити висновок, що сучасний підхід до застосування металевих конструкцій в будівництві передбачає створення оптимальної конструктивної форми, економічної на всіх етапах виготовлення, монтажу та експлуатації, який попередньо враховує якісну антикорозійну та вогнезахисну обробки, що є запорукою тривалої експлуатації, стійкості та безпеки будівлі.

Список використаних джерел:

1. Вогнестійкість та вогнезахист металевих конструкцій. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. 176 с. Формат 145 х 215 мм. М`яка обкладинка.

2. Розрахунок сталевих конструкцій на вогнестійкість відповідно до Єврокоду 3. Практичний посібник до ДСТУ-Н EN 1993-1-2:2010 / Український Центр Сталевого Будівництва. – Київ, 2016. 81 с.

3. ДБН В.1.1-7-2002 Захист від пожежі. Пожежна безпека об’єктів будівництва.

4. Осипенко В.І., Тищенко І. Ю. Будівельні матеріали та їх поведінка при дії високих температур: Навч. посіб. // Черкаси: 2012. – 202 с.

5. Герасимик-Чернова Т. П. Конспект лекцій з курсу «Конструкції будівель і споруд їх захист і опорядження». Для студентів спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія. Любешів 2017 – 34 с.

6. Навчальний посібник „Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів” написали: передмова, гл.1-5 – к.х.н., доцент О.П. Михайлюк, гл. 6 – к.т.н. Олійник В.В., гл.7-9 – викладач кафедри пожежної профілактики технологічних процесів виробництв Г.О. Мозговий.

Балан Анна,
студентка І курсу
факультету архітектури, будівництва та дизайну
Університету Короля Данила.
Науковий керівник: *ст. викладач Кухар Г.М.*
м. Івано-Франківськ

ДИЗАЙН РЕКЛАМНО-АГІТАЦІЙНИХ ЛИСТІВОК І БРОШУР

Український ринок товарів і послуг розширюється. З кожним роком з'являються нові торгові марки і пропозиції і це з кожним днем збільшує рівень конкуренції між ними. Компанії, які давно існують, чи ті, котрі лише виникли, мають бажання і потребу виділитися, привернути увагу споживача і стати популярними, просунути свій товар або послугу. Тому в останні роки так сильно зросла роль рекламної поліграфії. Друкована реклама є одним з найпопулярніших видів реклами, яка завдяки низькій вартості і високій ефективності дозволяє донести потрібну інформацію в короткі терміни найширшій аудиторії населення [4].

На споживача обрушується маса рекламних поліграфічних виробів, і кожен переконує в тому, що запропоновані ним товари або послуги – найкращі та найякісніші. Щоб привернути увагу потенційного клієнта, застосовуються найрізноманітніші засоби друкованої реклами: листівки, брошури, флаєри, буклети, візитки тощо.

Листівка – різновид друкованої реклами, що містить текстові повідомлення інформаційного характеру на аркуші невеликого формату [3]. Може бути рекламною, інформаційною або агітаційною. Основна мета будь-якої листівки - це привернути увагу до послуг і товарів. Рекламні листівки найбільш ефективний вид реклами, який визначається трьома параметрами: якістю оригінал-макету листівки (він повинен привертати увагу і поблизу, і здалеку, в різній освітленості, людям з різним зором, все має бути легко читаним); правильністю вибору району (для презентації послуг і товарів – соціальний аспект); якістю розповсюдження листівок (включаючи розкладку по поштових скриньках населення).

Виготовлення листівок - процес досить простий в порівнянні з виробництвом багатьох інших поліграфічних виробів. Він включає в себе: дизайн, друк листівок, різку, фальцювання. Якщо друк, різка і фальцювання є абсолютно технічними етапами, то до дизайну листівок є ряд вимог. Зображення і повідомлення повинні бути достатньо лаконічними. Шрифти для цього варто використовувати великого кегля,

яскраві, помітні навіть здалеку (не дивлячись на малий формат поліграфії), образні і впізнавані.

Зображення зазвичай найбільше привертає увагу і налаштовує на тематику пропозиції. Дизайн рекламної листівки повинен бути яскравим і ефектним, можливе використання кумедних ілюстрацій і картинок. Рекламна листівка повинна привернути увагу клієнта і викликати бажання розглянути її. Іноді зображення може бути настільки інформативним, що сенс змісту рекламної листівки стає зрозумілим і без додаткової текстової інформації [3].

Має значення в дизайні і розмір листівок. Невеликий розмір рекламної листівки має кілька переваг: по-перше, вона обійдеться дешевше у виготовленні, дозволить заощадити на папері, а отже випустити більше рекламних листівок, здатних охопити більшу кількість потенційних клієнтів і донести до них рекламну інформацію. Другою перевагою рекламної листівки невеликого розміру, є можливість покласти її в кишеню, гаманець, сумочку. Таку листівку легше зберігати, що зменшує шанс, що споживач її викине.

Крім рекламної пропозиції варто у дизайн вивороту листівки ввести будь-яку потрібну всім інформацію – схему метро, календарик, список найпотрібніших телефонів і т.д. Це теж збільшує шанси, що листівку збережуть, а заодно прочитають рекламну інформацію [3].

Для залучення покупців можна використовувати флаєр – це та ж рекламна листівка, але на ній надрукована будь-яка знижка для її власника, запрошення на відкриття магазину, ще якась інформація, здатна привернути клієнта.

Флаєр — вид друкованої поліграфічної продукції, це звичайна рекламна листівка зазвичай малих розмірів (в середньому А5 формату), в більшості випадків вони представлені в прямокутній формі (але можуть бути і будь-якої іншої форми за бажанням: круглі, квадратні, трикутні та ін.). Флаєр може носити інформаційний, соціальний і навіть політичний характер, в залежності від типу інформації, що на ньому розміщується [5].

Природно, що будь-який відвідувач виставки або презентації надасть перевагу насамперед на флаєр, листівку чи брошуру, які привернули його увагу своїм зовнішнім виглядом. І тільки потім, можливо, у відвідувача виникне бажання вивчити зміст брошури або листівки . Звідси випливає факт, що визначальну роль при створенні будь-якої поліграфічної продукції відіграють два важливі чинники: перш за все, це оригінальний дизайн, здатний звернути на себе увагу відвідувача, і якісна поліграфія.

Щоб реклама працювала, «рухала торгівлю» в її основі повинна бути ідея, що не просто подобається дизайнерові та замовникові, а, насамперед, впливає на клієнтів. Дизайн рекламної поліграфічної продукції в різних ситуаціях може містити в собі як графічний дизайн, так і верстку, фотозйомку, сканування слайдів, фотографій або друкованих оригіналів, обробку зображень, створення колажів, що прямо не стосуються дизайну, але активно використовуються під час оформлення рекламної поліграфічної продукції. Графічний дизайн відіграє велику роль у створенні рекламної продукції, впливаючи на споживача. В лаконічний формат дизайну листівки чи флаєру неможливо запропонувати вищезгадані дії, тому більше інформації для клієнта можна розмістити в форматі буклету.

Буклет – друковане видання, виготовлене на одному аркуші, складеному паралельними згинами в декілька сторінок так, що текст може читатися без розрізання, розкриваючись, як ширма. У формі буклету видаються короткі путівники, реклами, проспекти, програми.

Друкується буклет зазвичай на крейдованому папері. Практично всі пропозиції по буклетам, пропонують використовувати глянсову крейдований папір щільністю 130-150 г/м2.

Ліфлет – складений втричі аркуш паперу таким чином, щоб його було зручно розсилати поштою в конверті і вручати в руки. У ньому не передбачено можливості прошивки або фальцовки іншим способом [2].

Буклети і ліфлети мають різні види фальцовки і складання, це зручний інформативний вид рекламної поліграфії. У випадку, коли друкованих аркушів більше і вони потребують зшивання чи скобування, то такий вид продукції називається брошурою.

Брошура – це поліграфічна продукція, яка виходить у вигляді багатосторінкової поліграфії. Тобто вона виконує рекламні, інформаційні та іміджеві функції. Брошура дозволяє отримати повну інформацію про товари або послуги фірми з використанням барвистих фотографій, детального опису продукту і ціни. Виконання брошур буває найрізноманітнішим. Брошура містить значно більшу кількість інформації, ніж листівка або буклет, тому працює значно ефективніше і довше у часі. Виконана на якісному папері, в хорошому кольорі і переплетена належним чином, брошура за зовнішнім виглядом цілком може змагатися з іншими глянцевими журналами, будучи при цьому значно менш дорогим проектом [1].

Отже, діяльність будь-якої компанії неможлива без друкованої продукції. Листівки та буклети, брошури і флаєри, що розповідають про компанію та її продукти – все це грає найважливішу роль як у створенні іміджу компанії, так і в розвитку і зміцненні бізнесу, його впізнаваності

на ринку товарів і послуг. Ось чому без послуг дизайнерів-поліграфістів при розробці дизайну рекламної продукції абсолютно неможливо обійтися, адже грамотно розроблений дизайн поліграфії разом з добре продуманим брендом здатні зміцнити і закріпити позиції компанії на ринку товарів і послуг.

Список використаних джерел:

1. Брошура в Києві. *РВСпринт*: веб-сайт. URL: https://rvs.com.ua/ua/products/broshjury (дата звернення 20.03.2020р.)
2. Буклети і ліфлети. *UAH Український рекламний дім*: веб-сайт. URL: https://urd.com.ua/ua/polihrafiia/bukleti-lifleti (дата звернення 23.03.2020р.)
3. Дизайн листівок. *Лідер-М*: веб-сайт. URL: https://liderm.com.ua/dyzain-lystivok/ (дата звернення 22.03.2020р.)
4. Поліграфічний дизайн. *Socialism*: веб-сайт. URL: https://socialism.com.ua/ua/servicedescription/91-polgrafchniy-dizayn.html
(дата звернення 18.03.2020р.)
5. Флаєри. Дизайн. Printmarket: веб-сайт. URL: https://www.printmarket.ua/blog/dizain-flaerov-5-osnovnyh-principov.htm (дата звернення 21.03.2020р.)

Болбачан І. І.,
студентка факультету управління та бізнес-аналітики,
спеціальності Готельно-ресторанна справа
ПВНЗ Університет Короля Данила

***Науковий керівник**: Мальована О.Г.*
викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ БАРНОЇ СПРАВИ У ВІТЧИЗНЯНОМУ РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Бар, як заклад ресторанного господарства, в якому продаж алкогольних, безалкогольних, змішаних напоїв та страв до них і закупних товарів здійснюється через барну стійку, як правило для споживання на місці, поряд з послугою харчування надає цілу низку різноманітних послуг, які останнім часом мають стійку тенденцію до розширення. В

зв'язку з цим, подальший розвиток сучасної барної справи у вітчизняному ресторанному бізнесі є актуальним [3].

Бари виникли понадь 100 років тому. Однією з перших публікацій про бари, а також про змішані напої, якими в них торгували, була брошура, випущена в США у 1882 р. Гарі Джонсаном. Саме цей період можна назвати початком популяризації барів. Термін «бар» походить від англійського слова «bar», що означає «загорода», «застава», «прилавок», «стійка», які відгороджують продавця від покупця. У XIX с. в Україні були дуже поширені шинки, де обслуговуючим персоналом були шинкарі – продавці напоїв, у тому числі меду та пива. Шинкаря ще називали «застоїчним». Пізніше з'явилося слово «буфетник». Нині повернулися до слова «бармен», вкладаючи у нього нове, більш широке уявлення про цю професію [2].

У кінці XIX ст. бари стали модернізовуватися. Замість дерев'яного прилавка з'явилися буфетні стійки, оброблені металом або деревом цінної породи. Стійка бару згодом була доповнена високими табуретами і, по суті, стала типовою для усіх барів [1].

Сьогодні ринок послуг, які надаються в барах, не обмежений лише якісною продукцією та культурою обслуговування. Прослідкується тренд у зміні концепції закладів ресторанного господарства, що відносяться до типу барів. Це має місце не тільки на вітчизняному ринку, але й на світовому [3] .

Україна також в цьому новому для неї тренді. Все частіше можна побачити нові незвичайні бари за концептуальними і архітектурними особливостями, місцем будування та розміщенням в міській мережі, які завойовують прихильників.

На даний час у Києві одним з таких креативів є фан-бар «Банка». Інтер'єр «Банки» дуже простий і схожий на дачу, сповнену запасом консервацій і варення в банках. Подача будь-яких страв і напоїв також відбувається виключно в скляних банках. Ця атмосфера і елементи того, що раніше можна було дозволити собі виключно вдома, формують відчуття доброзичливості і свободи, яка зараз притаманна «Банкам».

Не можна не згадати інтер'єр славнозвісної «Криївки» у Львові, яка нагадує справжню упівську криївку з двома залами з креативним інтер'єром. Щоб потрапити в цей бар, відвідувачі з різних країн Європи за декілька місяців резервують столики. «Криївка» є гордістю країни і посідає третє місце у десятці найкреативніших барів світу. Стіни, столи, стеля, підпори - усе з грубо тесаних дерев'яних колод. Під шатровою стелею - великі фотографії, які зображують побут вояків Української Повстанської Армії в лісі. На стінах - гасові лампи, ватники, копії упівських і німецьких листівок і плакатів. Посуд специфічний -

бляшаний. Резервують стіл тут за допомогою німецької гранати з написом «Чекаємо гостей». Постійним клієнтам у «Криївці» видають особистий іменний ключ, яким можна відчиняти вхідні двері у будь-який час. З допомогою ключів тут формують систему лояльності до клієнта.

Креативний гриль-бар «Авеню» в місті Рівному є головним дизайнерським задумом відтворення шалено-швидкого життя П'ятої Авеню - центральної вулиці Манхетена - серця Нью-Йорку. Весь інтер'єр закладу нагадує різні атрибути великого міста, а мотивуючі фрази - дух легендарної вулиці. Говорять, що апетит та настрій «наганяє» і інтер'єр закладу. Цю істину чудово підтверджує приміщення бару, яке є просторим і сонячним. А креативний задум дизайнера - настінні годинники із демонстрацією часу у різних куточках світу - демонструє те, що неважливо, яка зараз година, допоки ти насолоджуєшся смаком улюбленої страви та справжнього українського пива [4].

В сучасних умовах розвиток барної справи у вітчизняній сфері ресторанного бізнесу заключається не тільки в оригінальному архітектурно-інтер'єрному рішенні, а й впровадженні інноваційних технологій виробництва змішаних напоїв, технік приготування змішаних напоїв.

Молекулярна міксологія - це інновація в технології виробництва змішаних напоїв, яка стала новим етапом розвитку барної справи як в світовому, так і у вітчизняному ринку. Молекулярна міксологія має можливість змінювати структуру коктейлю за допомогою таких пристосувань, як фризери, лазери, сифони які, впливаючи на суміш субстанцій, роблять іншою їх консистенцію за допомогою желатину, бікарбонату соди і рідкого азоту. Крім того, часто видозмінювати консистенцію вдається при поєднанні компонентів, що мають схожий хімічний склад. «Молекулярні коктейлі» відрізняються незвичайними смаками, до яких додаються есенції квітів, овочів і навіть тютюну; шматочками фруктів, які левітують в напоях, нехтуючи силою тяжіння; кульками, що містять у собі різні фруктові соки і лопаються прямо в роті; щільністю і кольором рідини; формами і способами подачі. Подібні інновації зробили справжню революцію в світі коктейлів [5].

Більшість споживачів барів, окрім сучасних технологій приготування коктейлів, на сьогодні цікавить шоу і флейринг зможе привернути увагу такого сегменту. Флейрінг (фрі-стайл) (англ.: талант, стиль) - артистичне приготування змішаних напоїв, під час якого бармен перевертає, обертає, підкидає і ловить пляшки, шейкер, лід та інші барні приналежності.

Головна мета флейринга - виготовити коктейль максимально точно, ефектно і ефективно. При цьому бармен не повинен забувати про якість

напою. Основні технічні елементи флейринга - зворотні захвати, прості кидки, кидки через голову, перебори, баланси, жонглювання і безліч інших трюків і їх поєднань. Флейринг існує вже більше 150 років. Його винахідник Джеррі Томас на прізвисько "Професор" - легендарний бармен, який вважається батьком американської міксології. Вперше він став показувати артистичне приготування коктейлів у середині XIX століття.

На сьогоднішній день фахівці у барній справі захоплюються вивченням елементів флейрінг з метою різноманітності робочого процесу вироблення власного унікального стилю. Цінність такого спеціаліста зростає в очах роботодавця, оскільки бармен - це знавець багатьох рецептів, технологій приготування, в деякій мірі артист, що в результаті може забезпечити закладу найбільшу кількість постійних відвідувачів. Доброзичливість, вміння пробудити інтерес до закладу, здатність захопити своєю майстерною технікою приготування та подачі напою, при цьому ще мати психологічний вплив на людину - це великий талант, яким повинні володіти бармени.

Флейринг приваблює відвідувачів і приносить закладу додатковий дохід. У наші дні флейринг став великим бізнесом. Існує безліч організацій барменів, що спеціалізуються на цій дисципліні, проводяться міжнародні змагання з чималими призовими фондами.

Існує два види флейрингу. Перший - робочий флейринг - передбачає швидкі, легкі і точні рухи і трюки, які можна виконувати без уповільнення обслуговування. В основному барменам доводиться маніпулювати келихом і однією пляшкою, пляшкою і шейкером, гарніром і льодом.

Шоу-флейринг - другий вид, виповнюється для розваги публіки із змагальними цілями. Його відрізняє довга, вивірена програма виступу. Під час виступу бармени демонструють трюки з 2-5 пляшками, келихами і шейкерами. Шоу-флейринг може включати елементи, безпосередньо не пов'язані з приготуванням напоїв. Фантазія барменів тут нічим не обмежена - вони влаштовують вогняні шоу, показують фокуси, демонструють чудеса спритності [3].

За останнє десятиліття у вітчизняній сфері обслуговування відбулися значні зміни, які, своєю чергою, торкнулися і барів: підвищилася якість обслуговування відвідувачів, стало більш різноманітним меню і більш ефективною праця бармена. Різновидів сучасних барів дуже багато, куди приходять не тільки щось випити, а і відпочити, розважитися, послухати музичну програму чи подивитися шоу.

Сьогодні вітчизняні бари поєднують в собі незвичайні архітектурно-інтер'єрні рішення, інноваційні техніки приготування напоїв та способи їх подачі, захоплюючий флейрінг, професійний персонал - все те, що створює конкурентні переваги закладу.

Список використаних джерел:

1. Ростовський В. С., Шамян С. М. Барна справа. Підручник. 2-ге вид.–К.: Центр учбовоїлітератури, 2011. – 395 с.

2. Костюченко О.В. Історія виникнення і розвиток барів. Поняття бару. Конспект лекцій. Краматорськ, 2013. Студопедія. URL:https://studopedia.ru/17_15352_Istoriya-viniknennya-i-rozvitok-bariv-ponyattya-baru.html

3. Василенко В., Литвиненко Т. Напрямки розвитку барів в сучасних умовах економіки України. Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті: програма і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, 10–11 квітня 2014р.–к.:НУХТ,2014.–ч.3.–с.455-457.
URL:http://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/19004/1/270.pdf

4. Шкабура С.С., Матюшенко Р.В. Актуальність впроваджень креативних барів в Україні. Стаття: НУХТ, 2016 – с.102-103. URL:http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20009/1/48.pdf

5. Салинко Р.В., Матюшенко Р. В. Молекулярні коктейлі чи гості з майбутнього. Стаття: НУХТ, 2016 – с.104-105. URL: http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20010/1/49.pdf

Anna Baranovych, Olga Dredun
Graduates (Translation)
King Danylo University, Ivano-Frankivsk
Scientific Advisor: Mykhaylenko V.V., D.Sc., Prof.

FUNCTIONAL-SEMANTICS OF THE NOUNS “MAN” AND “WOMAN” IN THE BNC

PRELIMINARIES

While some language families have masculine and feminine genders for every single noun, others have no grammatical genders at all. Old English in fact, had grammatical genders, but modern English is considered to have none other than the use of the pronouns *he* and *she* to differentiate between male and female persons and animals (although the English language also

employs the gender-neutral pronoun, *it* that can be used for inanimate objects and animals) [2, p. 192, cf 1, p.172].

DISCUSSION AND INVESTIGATION

Although the English language doesn't assign a gender to every it does have a number of nouns that specifically refer to a male or a female, like the following gender-centric nouns: Waiter-Waitress, Actor-Actress, Steward-Stewardess, Widower-Widow, Hero-Heroine, Host-H, Landlord-Landlord among them we have chosen two general nouns "man" and "woman" with the purpose of defining their functional semantics in the contexts [see 3, p.36]. Additionally, we shall consider their distributions to pinpoint the right-hand combinability with adjectives on the level of the semantic domains. But the English Language evolves according to the changes in societal norms and values. "It is a complex system of social relations and discursive practices differently constructed in various local contexts" [4, p.504]. Let's see the titles of certain professions, where non-centric-gender is a norm already, for example flight attendant, police officer, etc. The crucial question of semantics is "What does this word mean in English? [see 7]."

Definitional Analysis [see philosophical understanding of these concept: 6 ,p.73]. of the lexeme "MAN" and then "WOMAN" registered in the encyclopedic Dictionaries: (i)Cambridge Dictionary: an adult male human being; a male employee:; (men) male members of the armed forces who are not officers(men); a person of either sex: a husband or male sexual partner: used when talking to someone, especially a man; man and wife old-fashioned (spouse); the man (US) slang; the human race. (ii)Collins Dictionary: A man: adult male, human being; all human beings; including both males and females; husband, lover; boyfriend; men: soldiers; sailors; marines, or airmen of lower rank; vocative.

Semantic Domain of the Lexeme "MAN:" male; guy (informal); fellow (old-fashioned); gentleman; bloke (British, informal); chap (British, informal); dude (US, informal); geezer (informal); spouse; squeeze (informal); consort; bedfellow; significant other (informal); mainly (US); mate;better half (British, informal)helpmate; husband or wife plus-one (informal); bidie-in (Scottish); Wag (British, informal); companion; collaborator; accomplice; ally;colleague; associate;mate; team-mate; participant; comrade; confederate; bedfellow; copartner

Definitional Analysis of the lexeme "WOMAN" registered in the encyclopedic dictionaries: (i)Cambridge Dictionary: An adult female human being; a wife or female sexual partner: (ii)Collins Dictionary: A woman is an adult female human being; female representative of a company or organization; wife; lover; girlfriend; vocative.

Semantic Domain of the Lexeme "WOMAN": lady; girl; female (sometimes derogatory); dame (slang, mainly US, Canadian); sheila (Australian, New Zealand, informal); vrou (South Africa); maiden (archaic); maid (archaic); gal (slang); lass; lassie (informal); adult female; she ;charlie (Australian, slang, old-fashioned);femme; wahine (New Zealand); girlfriend; girl; wife; partner; mate; lover; squeeze (informal); bride; mistress; spouse; old lady (informal); sweetheart; significant other (informal, mainly US);ladylove(old-fashioned); bidie-in; wifey.

FINDINGS AND PERSPECTIVES

The Corpus analysis of the following 100 noun phrases with "man" as a head word its frequency is 58168:

Little man, rich man, wealthy man, poor man, strong man, strange man, handsome short man, ugly man, young man, old man, elderly man, persuasive man, large man, first man, aggressive man, ordinary man, starving man, new man, romantic man, stocky man, good-looking man, married man, attractive man, normakl man, macho man, reasonable man, frail-looking man, boogie man, overweight man, drowning man, right hand man, dead man, cautious man, patient man, good man, major man, troubled man, suited man, massive man, large man, Hispanic man, white man, blurry man. There are 20 NP with the man as a headword and an adjectival adjunct. Cf:

The British National Corpus (100 000 000 units) analysis of the following 100 noun phrases with "woman" as a head word its frequency is 2179: stupid, mystery, middle-aged, good, young, tiny, old, poor, married, nice-looking, working-class, strong, handsome, beautiful, pregnant, adult, noble, Samaritan, perfect. There are also 20 NP with the woman as a headword and an adjectival adjunct.

Mainly the adjuncts can be classified into several semantic fields like physique, age, status, age, emotion, and intellect. The fact is that their combinatory frequency may differ, e.g. handsome man (81):

He seemed such a handsome man and he'd been a hero in the war, and he was engaged.

They came back on the Northern Line, a tall handsome man in a long overcoat and a man whose face was mostly (UNKNOWN).

Dr Greenslade, a handsome man in his grey suit and his smooth grey hair.

In walked a handsome man, with curly black hair and brown eyes, wearing a black hat.

While handsome woman (15):

A handsome woman, with a streak of sensuality. Quite unlike the dry, academic…

Sibylle Alexander (as she now is) turned out to be a tall and handsome woman in her late sixties.

She was a handsome woman and no mistake. Trim with effort, but still trim.

The same concerns the following pairs: beautiful woman (134) and beautiful man (9), but with a negative adjunct 'stupid' in the NP stupid man (18) and stupid woman (18) their frequencies are equal:

But, she defies her, I do know, you stupid woman.

You're a vile, stupid woman. I wish you were dead.

How was I to know that stupid woman would call the police?' Cf:

Can't you see what it would be like, you blind stupid man?

Henry II would need to have been an unusually stupid man not to realize that there were bound to be difficult moments

But I'm not a stupid man. Nor inflexible.'

i.e, naturally , there are certain preference, but they require a broader context.

REFERENCES:

1.Murni Mahmud. Language and gender in English language teaching. *EFLIN Journal,* 2010. Volume 21. Number 2. 2010. P. 172-185.

2.Mykhaylenko Valery V. *A Glossary of Linguistics and translation studies: English-Ukrainian*. Ivano-Frankivsk: KDGUL, 2015. 527P.

3.Mykhaylenko V.V. Masculinizing Ukrainian feminitives in English translation. Nova Filologia, 2019. P.36-40.

4.Norton Bonny, Pavlenko Aneta. Addressing Gender in the ESL/EFL Classroom. *TESOL Quarterly***.** 2004. Vol. 38. No. 3. P. 504-514

5.Sunderland Jane. Language and Gender. *An Advanced resource book*. London, New York, 2006. 385p.

6.Wiggins David. Three moments in the theory of definition or analysis: Its possibility, its aim or aims, and its limit or terminus. *Proceedings of the Aristotelian Society*. New Series, 2007. Vol. 107. P. 73-109.

7.Ziff Paul. Semantic Analysis. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1960. xi, 255p.

Батюк Н. Т.,
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *Богайчук О.С.*
м.Івано-Франківськ

СУЧАСНІ ЕЛЕКТРОННІ ПРОГРАМИ-ПЕРЕКЛАДАЧІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗРОБОК

Переклад, як особливий вид комунікації поділяється на машинний та переклад, який здійснюється людиною. Останній класифікують на усний та письмовий, синхронний і послідовний, художній і спеціальний. Це відображає факт, наскільки різноманітний і універсальний є переклад здійснюваний людиною. У свідомості перекладача розуміння мовних виразів проявляється на трьох інтегрованих рівнях аналізу – синтаксичному, лексичному та прагматичному [1, с. 354].

Лінгвіст Маріо Вандрушка зауважує: “Якби наші мови були б, як це досі вважають мовознавці, систематичними кодами, математично організованими інформаційними системами, то ми сьогодні мали б цілком автоматичну перекладацьку машину. Але саме в наші дні блискучі нові можливості комп'ютерної лінгвістики та її нездоланні межі доводять кожному, що наші так звані природні мови зовсім інакше сформовані” [2, с.60].

До XVIII ст. вважалося, що виконувати переклад з однієї мови на іншу здатна тільки людина, але у першій половині XIX ст. вперше можливість машинного перекладу на практиці передбачив Ч. Беббідж. Він працював над проектом цифрової аналітичної машини – механічного прототипу електронних цифрових обчислювальних машин.

Перші патенти на створення перекладацьких машин було видано у середині 30-х років XX ст. Ідея науковця з Західної Європи, Чарльза Беббіджа, полягала у створенні автоматичного двомовного словника на основі перфострічки. Але проект іншого науковця, а саме П. Троянського, був детальнішим. Винайдений ним пристрій включав двомовний словник, здатний оперувати граматичними особливостями за принципом мови есперанто [3, с. 20-21].

Біографи Чарльза Бебіджа вважають, що саме він був першим науковцем, який висунув ідеї машинного перекладу. Проте, існує інша версія, відповідно до якої, Уоррен Вівер, дослідник з фонду Рокфеллера, вперше, у своєму меморандумі, запропонував машинний переклад за допомогою комп'ютера. 7 січня 1954 у Нью-Йорку в головному офісі IBM (International Business Machines Corporation) було вперше проведено

публічну демонстрацію системи машинного перекладу (МП). Попри те, що сама система мала лише 250 слів та 49 перекладених англійською російськомовних речень (головним чином в області хімії) і була доволі примітивною, вона продемонструвала перспективи МП, стимулювавши фінансування цього дослідження не тільки у США, а й у всьому світі. Експеримент було визнано успішним, що сповістило про початок ери вагомих капіталовкладень у дослідження МП [4, с. 63].

Не можна забувати, що машинний переклад увібрав у себе всі досягнення домашинного перекладу. Вирішальне значення в теорії машинного перекладу мало те, що його автори змушені були моделювати діяльність перекладача і забезпечити моделювання механізмів перекладу. Сучасні системи машинного перекладу, згідно класифікації, запропонованої А.Д. Бакуловим, Н.Н. Леонтьєвою, яка сформована на методах лінгвістичних досліджень, підрозділяються на системи прямого типу, трансферні системи перекладу та системи машинного перекладу семантичного типу [5, с. 64].

На даний момент існує безліч перекладацьких програм і електронних словників, які перекладачі використовують у своїй професійній діяльності. Ми проведемо експеримент з перекладу і визначимо недоліки, або ж переваги одних із найпопулярніших перекладацьких програм.

До прикладу, було взято визначення поняття "*Hip-Hop*" англійською мовою:

"*Hip hop is a culture and art movement that was created by African Americans, Latino Americans and Caribbean Americans in the Bronx, New York City. It is also argued as to whether hip hop started in the South or West Bronx. While the term hip hop is often used to refer exclusively to hip hop music (including rap)*" [6, с. 6].

SYSTRAN	**Promt**	**Google Translate**	**Pereklad.online.ua**
Хіп-хоп - це ***культура*** та мистецький рух, створений африканськими американцями, латиноамериканцями та карибськими американцями в Бронксі, Нью-	Хіп-хоп - ***культура і художнє напрямок***, яке було створено афроамериканцями, латиноамериканцями і карибськими американцями в	Хіп-хоп - ***це культура та мистецтво***, яке було створено афроамериканцями, латиноамериканцями та карибськими американцями в Бронксі, Нью-	***Hip стрибок*** - ***культура*** і художній рух, який створили Африканські американці, американці ***Latino і Карібські*** американці, в ***Bronx, нью-***

Йорку. ***Також доводимо, що на Півдні чи Західного Бронксу починається хіпшина***. Хоча ***циганський хіп*** часто вживають для того, щоб посилатися на хіп-хоп музику (в тому числі на реп).	Бронксі, Нью-Йорку. ***Також обговорено щодо того***, чи почався хіп-хоп у південному або західному Бронксі. В той час як термін хіп-хоп часто використовуєтьс я, щоб ***належати виключно до музики хіп-хопу (включаючи РЕП)***.	Йорк. ***Також сперечається питання*** про те, чи почався хіп-хоп у Південному чи Західному Бронксі. Хоча термін хіп-хоп часто використовуєтьс я для позначення виключно хіп-хоп-музики (включаючи реп).	***йоркське Місто***. ***Це також аргументуєтьс я відносно того***, чи ***hip стрибок*** почався в Південному або Західному ***Bronx***. Поки ***стрибок стегна*** терміну часто ***used***, щоб послатися виключно на ***hip hop*** музику (у тому числі ***легкий удар***).

В даній таблиці було використано 4 онлайн-перекладачі: **SYSTRAN**, **Promt**, **Google Translate** і **Online.ua**. Виділене, позначає, які слова чи речення перекладено граматично неправильно (***на Півдні чи Західного Бронксу, також сперечається питання)***; слова, які за правилами не перекладаються взагалі (***хіп-хоп, реп***); або словосполучення, переклад яких міг бути інакшим для кращого звучання перекладу (***належати виключно до музики хіп-хопу***).

Для порівняння різних сфер діяльності, було взято юридичний термін англійською мовою - "*miscarriage of justice*". Термін перекладється як "*судова помилка*". Проте, перше слово "*miscarriage*", у медицині, перекладається як "*викидень*".

"A miscarriage of justice, also known as a failure of justice, occurs when a person is convicted and punished for a crime that he or she did not commit. It is seldom used as a legal defense in criminal and deportation proceedings" [7, с. 973].

SYSTRAN	**Promt**	**Google Translate**	**Pereklad.online.ua**
Викидень справедливості, також відомий як неправосуддя, виникає тоді,	Судова помилка, також відома як ***судова помилка***, відбувається,	Неправильне правосуддя, також відоме як ***невиконання правосуддя***,	Помилка правосуддя, ***також відомого*** як ***невдача правосуддя***,

коли людину ***засуджують і покарають*** за злочин, якого вона не вчинила.	коли ***людина засуджений і покараний за злочин, який він не вчинив***.	відбувається тоді, коли людина засуджена і покарана за злочин, який він чи вона не вчинила.	відбувається, коли особі ухвалено вирок і покарано за злочин, що він або вона не зробила.

Даний експеримент показав, що навіть дещо складніші терміни можна перекладати в онлайн перекладчах, але якість залишається такою ж як і в першому експерименті.

Для порівняння, два тексти були перекладені на тих же сайтах тільки російською мовою – результат виявився якіснішим. Отже, в сфері машинного перекладу більшість професійних перекладачів користуються сайтами та програмами іноземного виробництва.

Висновки:

Незважаючи на те, що МП постійно удосконалюється, можемо стверджувати, що будь-яка перекладацька програма може тільки допомагати людині-перекладачу, але досі не може замінити її. Результатом МП може бути лише “чорновик”, який потребує редагування та удосконалення людиною.

Одержати коректний еквівалент українською мовою за допомогою машинного перекладу важче. Онлайн перекладачі містять в собі меншу кількість слів і граматичних конструкцій української мови. Ця проблема залишає широке поле для українських дослідників та розробників у сфері машинного перекладу.

Список використаних джерел:

1. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. [англ./укр.].: Підручник для ВНЗ / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 512 с.

2. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу [нім.].: Підручник для ВНЗ / Т. Р. Кияк, О. Д. Огуй, А. М. Науменко. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 592 с.

3. Hutchins J. Milestones no.6: Bar-Hillel and the nonfeasibility of FAHQT / John Hutchins. // International Journal of Language and Documentation. – 1999. – №1. – P. 20–21.

4. Slype G. Better Translation for Better Communications / G. Van Slype. – Oxford: Pergamon Press, 1983. – p. 200

5. Бакулов А.Д., Леонтьева Н.Н. Теоретические аспекты машинного перевода. В кн.: Искусственный интеллект. В 3 кн. Кн.1.

Системы общения и экспертные системы: Справочник / Под ред. Э.В. Попова. М.: Радио и связь, 1990. С. 201216.

6. Dyson M. Know What I Mean? Reflections on Hip-Hop / Michael Eric Dyson. – New-York: Basic Books, 2007. – p. 171

7. Garner B. Black's Law Dictionary (9th ed.) / B. Garner, H. Black. – Eagan, Minessota: West, 2009. – p. 1940

Білоус Христина Вікторівна
студентка ІІІ курсу юридичного факультету
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.і.н., доц. Ілин Л.М.*

СИСТЕМА СУДОЧИНСТВА ГАЛИЧИНИ ЧАСІВ АВСТРО-УГОРЩИНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РУХ ОСТАННЬОЇ ТРЕТИНИ XIX ст.

Західноукраїнські землі, зокрема Східна Галичина, ще в кінці XVIII ст. були включені до складу імперії Габсбургів. Територіально Галичина була одним із найбільших регіонів імперії, але низький економічний потенціал краю, перетворив його на відверту периферію, а імперський уряд не приділяв уваги розвитку регіону, повністю покладаючись в цьому на польську адміністрацію. Інкорпорація українських земель Австрійською імперією призвела до поширення тут норм австрійського права і системи судочинства, яка кардинально відрізнялася від польської, що діяла тут до 1772 р.

Загалом у функціонуванні австрійської системи судочинства у Галичині, можна виділити три чіткі етапи: 1) кінець XVIII – середина XIX ст.; 2) друга половина XIX ст.; 3) 1900-1918 рр. власне проблема впровадження системи судочинства Австро-Угорщини на території Галичини, активно вивчалася українськими правниками. Особливої уваги заслуговують дослідження І.Ковальчука, О.Кондратюка, В.Кульчицького, М.Мацькевича, І.Настасяка, М.Никифорака, Б.Тищика та ін.

Завданням нашого дослідження буде вивчення специфіки і основних підходів до реформування системи судочинства, а також впливу австрійських реформ на національно-політичний рух українців. Вивчення австрійського досвіду стане вагомою запорукою в процесі реформування національного законодавства і системи судочинства. Особливо актуальним це з огляду на цивільне судочинство, а досвід Австрії в цьому плані, більш ніж переконливий. Австрійський Цивільний

кодекс, прийнятий у 1812 р. з окремими правками діє і по сьогоднішній день.

Після встановлення австрійської влади, основними нововведеннями у системі судочинства стало створення Верховного губернаторського суду, який служив апеляційною інстанцією для судів Галичини усіх рангів [4, с. 154]. Недоліком цього трибуналу було те, що його керівником був губернатор, а тому рішення приймалися виключно із дотриманням інтересів поляків та німців. Така ситуація мала наслідком численні соціальні виступи, і як наслідок, у 1774 р. у Львові було створено Королівський трибунал (згодом перейменований в Імперсько-королівський трибунал). Його склад затверджувався імператором із кола осіб, що мали безпосереднє відношення до системи судочинства чи відповідну компетенцію. Початок роботи цього суду ознаменував впровадження на території Галичини імперської реформи судочинства 1782 р., яка реалізовувалася в межах встановлення освіченого абсолютизму.

Після проголошення у 1867 р. імперської конституції, відбувся черговий етап реформування системи судочинства, який у Галичині мав свою специфіку. Якщо у всіх провінціях і краях імперії Габсбургів, після революційних подій 1848-1849 рр. почали створювати Вищі краєві суди, то на українських землях вони почали організовуватися тільки на початку 1870-х рр. корім того, їх створення було пов'язане із запровадженням інституту присяжних виконавців. Суд присяжних діяв тільки у кримінальних справах, але його повноваження безпосередньо залежали від губернатора та імперського парламенту, який на початку кожного року видавав мандат і дозвіл на організацію подібних судів [1, с. 284]. У 1875 р. повноваження Галицького Крайового суду поширювалося на 550 населених пунктів [2, с. 204].

Власне останні десятиліття XIX – початок XX ст. став часом активних трансформацій і реформ у системі судочинства, що діяла у Галичині. В українській провінції, найпізніше за інші регіони імперії було впроваджено нові підходи до організації цивільного судочинства, впровадження демократичних способів вирішення господарських справ на місцях.

Такі кроки влади призвели не тільки до лібералізації суспільних відносин, а й до активізації національно-визвольного руху і зацікавлення галицької молоді юриспруденцією. Останні десятиліття XIX ст. стали часом, коли весь провід національного і політичного життя перейшов до рук правників. При Науковому товаристві імені Шевченка діяла окрема «Правнича комісія», яка не тільки об'єднувала тих, хто захоплювався

юриспруденцією, її учасники активно обговорювали усі законодавчі зміни. Особливі дискусії викликали питання судочинства.

Загалом, властива австрійські системі судочинства деконцентрація судових інституцій, мала вкрай позитивні наслідки, оскільки демонструвала бажання влади делегувати широкі повноваження на місця [3, с. 314]. Окремі провінції, і зокрема Галичина, українські та польські жителі якої не втрачали надії на отримання національно-територіальної автономії, розглядали систему судочинства, як засіб досягнення власних політичних устремлінь. Більше того, австрійська система судочинства була основою адміністративного устрою провінції, оскільки на підставі судових округів формувалися виборчі комісії до Галицького сейму.

Таким чином, досвід імперії Габсбургів, яка в умовах активних політичних реформ, дії імперської влади, змогла досягнути встановлення демократичної системи судочинства, яка була абсолютно незалежною гілкою влади, дає підстави сподіватися, що в Україні XXI ст., також вдасться досягнути такого результату.

На нашу думку, основною запорукою ефективної системи судочинства, є як ефективне законодавство, високий рівень фахової підготовки судових працівників, так і висока правосвідомість і правова культура населення. Остання є не тільки запорукою правопорядку, а й основою системи довіри громадян до судів.

Література:

1. Історія держави і права України: Навчальний посібник / За ред. А. С. Чайковського. К. : Юрінком Інтер, 2000. 384 с.
2. Ковальчук І. Організація судової влади у Галичині в складі Австрії та Австро-Угорщини (1772–1918). URL: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/5/40.pdf.
3. Кондратюк О. В. Організація судових органів у Галичині за австрійською конституцією 1867 р. *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ*. № 1. Львів, 2004. С. 310–318.
4. Мацькевич М. Історико-правові аспекти розвитку судової системи на території Західної України в період панування Австро-Угорської монархії. *Незалежний суд – гарантія захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 30 трав. 2009 р. Чернівці, 2009. С. 153-157.

Білусяк Олексій,
студент І курсу
факультету Архітектури, будівництва та дизайну
Науковий керівник:
Гончарик А.П.
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ВЕБ-ДИЗАЙНУ

Історія про веб-дизайн розпочалась ще в 90-х роки. В ті часи сайти були примітивні, ніякої анімації, картинок, чи звичного інтерактиву. Тобто це був такий собі набір тексту і примітивних кнопок. Згодом з появою новіших версій html, що є в перекладі (мова гіпер текстової розмітки), можна було використовувати деякі дизайнерські прийоми, але і вони відносились до самого примітивного рівня. Через деякі теги можна було змінювати розмір, колір, та положення тексту. Але ще в той час появився принцип у веб-дизайні яким користуються і до сьогодні. Це робити дизайн якомога простішим.

Через низьку швидкість мережі в той час всі сайти запускались дуже довго, і саме тому дизайнери робили такі прості рішення. Але і зараз швидкість запускання сайту відіграє майже головну роль.

Початок 2000-х приніс з собою поширення CSS - технології каскадних таблиць стилів (не плутати з табличною розміткою!), Що дозволила розділити контент і дизайн як складові веб-сторінки. Це дало велику свободу творчості як дизайнерам, так і копірайтерам: контент тепер міг бути розроблений окремо від дизайну і навпаки.

Сайти стали простіше в обслуговуванні і підтримці (зменшилася кількість коду і його складність), розширилися можливості верстки (теги CSS є незалежними один від одного), зменшився час завантаження сторінок.

Дизайнери стали краще розуміти можливості кольору, що призвело до збільшення прогалин на сторінці і відмови від яскравих «неонових» і «кислотних» кольорів. Посилання стали приєднуватися не тільки до текстових фрагментів (слово, фрази), але і до графічних піктограм (іконка); піксилізація зображень, пов'язана з різницею в розмірах і дозволах моніторів, стала найважливішою проблемою веб-дизайну; виросли вимоги до розміщення і типографіки текстового контенту. В цілому це період, коли юзабіліті як наукова дисципліна стала диктувати тенденції в дизайні.

У жовтні 1999 року Якоб Нільсен опублікував своє знамените спостереження: люди не читають веб-сторінки, а сканують їх. Дизайнери

стали розуміти, що будь-який сайт, який подає користувачам інформацію простіше, ніж інші веб-ресурси, автоматично очолює списки популярності і приносить пристойні доходи. Саме в той час зародилися практика, яка є актуальна і сьогодні: інтуїтивно зрозуміле розміщення контенту (параграфи, списки, Буллети), візуально виділені (підкреслені) посилання, як можна більш проста навігація. Іншими словами, дизайн служить юзабіліті.

Промислова революція у веб-дизайні збігається з початком епохи Web 2.0: саме в цей час починається стрімкий рух усіх елементів Глобальної мережі до стану сучасного Інтернету. Зростання кількості мультимедійних додатків, поширення інтерактивного контенту, поява і тріумф соціальних мереж - ось кілька основних особливостей цього періоду. Багато змін були продиктовані саме логікою еволюції веб-дизайну.

Головні естетичні зміни цього періоду - це поліпшення колірного подання ресурсів, широке використання значків / іконок і збільшення уваги до типографіки. Що ще більш важливо, дизайн став працювати на контент, а контент став працювати на SEO (пошукова оптимізація сайту). У центрі уваги веб-дизайнерів тепер знаходився Його Величність Відвідувач (потенційний лід і клієнт), поліпшення користувацького досвіду якого приділяється основна увага розробників, а прямі продажі стали глибоко вторинної функцією цільових сторінок / сайтів.

У 2014 році Google «викочує» стайл-гайди, охрещені як Material Design. Розробники Гуглу хотіли повернутися до реалістичного дизайну, а створили щось набагато ближче до флету. Що ж вийшло? Текстурний реалізм, детальний мінімалізм. Екрани стали аркушами паперу, найреальнішим об'єктом цього світу. А ось їхнім доповненням є читабельна й незвичайна типографіка, яскраві іконки, ілюстрації, тіні, анімації.

Саме з Google Material Design народжується semi-flat — актуальний на сьогодні стиль, який поєднує в собі риси плоского й натуралістичного візуального оформлення.

2015–2018: поява semi-flat, UX / UI, час анімації й інтерактиву, великої типографіки й об'ємних тіней. Цей період знаменується становленням mobile first approach. Флет повільно, але вірно переходить у семі-флет, що певною мірою припиняє боротьбу між реалістами й мінімалістами. Актуальний дизайн — повітряний, з мінімальним наповненням, яскравою типографікою, але водночас зберігає реалістичність завдяки анімаціям, динамічним картинкам, об'ємним тіням.

Характерні ознаки:

- відповідність оформлення існуючій або створюваній дизайн-системі (патерни, типографіка, кольори, іконки, графіки, звуки, контент);
- полігональні форми й геометричні фігури, товсті, контрастні лінії для залучення додаткової уваги;
- відсутність кордонів, багатошаровість, інтерактивність (або тактильність);
- картинки з великою деталізацією, анімація й повний моушн.

Сьогодні все зводиться не тільки до яскравості оформлення, а й максимальної зручності користування. UX/UI — це те, що є поєднанням найменувань і сьогодні нероздільне від дизайну. Правильне і стильне оформлення будується відповідно до призначеного користувацького досвіду. Якісний сучасний сайт — той, сценарій якого максимально залучає користувача у взаємодію з конкретним інтерфейсом.

Вибух популярності мобільного інтернету став ще одним важливим фактором, що впливає на еволюцію сучасного веб-дизайну. На наших очах відбувається зміна класичної архітектури online ресурсу для адаптації її до невеликих дисплеїв «книжкової» орієнтації (як у смартфонів).

Однак одне залишається незмінним уже 20 з гаком років: кожен елемент дизайну створюється для того, щоб найбільш ефективно ефектно донести контент до користувача. Саме в нашу епоху графіка стала по-справжньому доступним, зручним, максимально адаптованим під запити цільової аудиторії способом впровадження оффера в рамках обраної маркетингової стратегії.

Список використаних джерел

1. Don't Make Me Think: A Common Sense Approach to Web Usability (Publishing House: New Riders Press, 2005)
2. Google material design URL: https://material.io/
3. Jakob Nielsen Designing Web Usability: The Practice of Simplicity (1999).
4. Tim O'Reilly — What Is Web 2.0 URL: oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html

Богуш Наталія Василівна,
студентка ІІІ курсу
факультету архітектури, будівництва та дизайну
Науковий керівник:
асистент Трембач. Л.В.
ПВНЗ Університет Короля Данила,
м.Івано-Франківськ, Україна

«ВПЛИВ BIM-ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ УКРАЇНИ»

Сьогодні у суспільстві відбуваються дуже швидкі зміни, пов'язані зі стрімким розвитком інформаційних технологій. Більшість країн вже включилися до процесу переходу на BIM-технології. Це Великобританія, США, Нідерланди, Сінгапур, Казахстан, Білорусь та інші країни. Україна також розпочала роботу щодо введення BIM-технологій. І ми маємо розвивати цей напрямок.

BIM-технології підвищать безпеку будівництва об'єктів, моделюватимуть і прогнозуватимуть потенційні впливи усіх вірогідних факторів на кожному етапі зведення будівлі.

BIM-технології (Building Information Model) — це так зване інформаційне моделювання будівельного об'єкту. Інакше кажучи, це віртуальне будівництво об'єкта, яке можливо реалізувати ще задовго до його фактичного завершення.

Існують такі виміри BIM-моделей:

- 3D формат - дозволяє наочно демонструвати об'єкт замовнику, знаходити і виправляти колізії між інженерними мережами та багато іншого;
- 4D - час;
- 5D - вартість;
- 6D - стійкість: енергетичний аналіз, стале відстеження елементів;
- 7D - програми управління об'єктами.

Насправді, такі технології є новітніми методиками конструювання будівель, та передбачають збір і комплексну обробку архітектурно-конструкторської, технологічної, економічної інформації про об'єкт у процесі його проектування. Так, враховуючи усі взаємозв'язки між компонентами цієї інформації, інженери та архітектори можуть розглядати будівлю комплексно – як єдиний об'єкт.

BIM-технології вдосконалять українське будівництво у такому:

- дозволять вивести будівельну галузь на новий рівень,
- підвищать якість контролю будівельних робіт,
- сприятимуть реалізації в країні сучасних проектів

Такий стан справ позитивно вплине на підвищення позиції України у рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business за компонентом “Отримання дозволів на будівництво”. Новітність BIM-технологій полягає у: моментальному отриманні доступу до будь-якої інформації про об’єкт, що будується; якісному контролі будівельних робіт на всіх етапах; уникненні колізій у будівельних проектах; суттєвому скороченні вартості будівництва; максимально раціональному використанні ресурсів.

І ще трохи про плюси BIM-технологій:

- моментальне отримання доступу до будь-якої інформації про об’єкт,
- якісний контроль робіт на всіх етапах,
- уникнення колізій у проектах,
- істотне скорочення вартості будівництва,
- більш раціональне використання ресурсів.

Головна перевага у впровадженні BIM-технологій у будівництві - можливість досягти практично повної відповідності характеристик майбутнього об’єкта вимогам замовника, що дуже важливо.

Тому я точно "ЗА" впровадження в Україні BIM-технологій!

Список використаних джерел:

1. Legalhub. веб-сайт. URL: https://legalhub.online/budivnytstvo/novitni-vim-tehnologiyi-u-budivnytstvi-navishho-vony-potribni-ukrayini/ (дата звернення: 20.03.2020).

2. Інфобуд. веб-сайт. URL: http://www.infobud.com.ua/vse-pro-svitovi-tendenci%D1%97-rozvitku-v-galuzi-budivnictva-proektuvannya-budivnictvo-ta-ekspluataciya/peredumovi-vprovadzhennya-vim-v-ukra%D1%97ni/ponyattya-suti-vim-texnologij-problemi-%D1%97x-rozrobki/6/ (дата звернення: 20.03.2020).

3. Україна комунальна. веб-сайт. URL: http://jkg-portal.com.ua/ua/publication/one/z-2019-roku-pochnetsja-vprovadzhennja-vm-tehnologji-v-budvnictv-54271 (дата звернення: 20.03.2020).

4. Асоціація технологій інформаційного моделювання в будівництві.

веб-сайт. URL: https://www.timb.org.ua/bim (дата звернення: 20.03.2020).

Бублич Ірина Миколаївна,
Студентка III курсу юридичного факультету
Університету Короля Данила
Науковий керівник: *доцент кафедри кримінального права і процесу*
к.ю.н., доц. Огерук І.С.

ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ

Процес становлення України як правової, демократичної та соціальної держави завжди супроводжувався низкою певних змін, що відбувалися у тій чи інший галузі в той чи інший час. Зокрема, актуальним є питання можливості отримання якісних, законодавчо врегульованих детективних послуг. Адже, в Україні на сьогодні приватна детективна діяльність поки що законодавчо не врегульована, на відміну від більшості країн світу, де такий вид діяльності визнаний на державному рівні і є явищем звичайним й достатньо унормованим національним законодавством.

До прикладу в Англії, чисельність персоналу приватних детективних фірм вдвічі перевищує кількість співробітників поліції. США теж не є винятком, хоч і немає єдиного федерального закону про приватну детективну діяльність: нормативно-правове регулювання такої діяльності здійснюється у кожному штаті окремо. Закони, які безпосередньо пов'язані з приватним розшуком, діють у 35 штатах. У переважній більшості штатів, для здійснення детективних функцій необхідна спеціальна ліцензія, яка видається владою цього штату, відповідно до якої детектив має право займатися охоронно-пошуковою діяльністю (залежно від класу ліцензії) лише на території того штату, де він отримав ліцензію [1].

Для того, щоб відстежити в Україні процес виникнення інтересу та потреби у запровадженні інституту приватної детективної (розшукової) діяльності, варто звернутися до існуючих законопроектів. На даний час розроблено низку законопроектів, метою яких є законодавче врегулювання приватної детективної (розшукової) діяльності як комплексу недержавних заходів, спрямованих на удосконалення забезпечення конституційних прав і свобод людини, захисту законних прав та інтересів юридичних осіб. Зокрема, проект Закону України «Про приватну детективну діяльність» від 05.04.2000 р. № 5237 [2]; проект Закону України «Про приватну детективну діяльність» від 07.04.2004 р. № 5380 [3]; проект Закону України «Про приватну детективну діяльність» від 01.07. 2004 р. № 5380-1[4]; проект Закону України «Про приватну

детективну (розшукову) діяльність» від 12.04.2010 р. № 6288 [6]; проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» від 13.12.2012 р. № 1093 [5]; проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» від 28.12.2015 р. № 3726 [7].

Жоден з цих законопроектів не було прийнято, хоча фактично приватною детективною діяльністю давно й плідно займаються не тільки фізичні особи, а й юридичні. Отже, цілком очевидно, що запровадження й функціонування приватної детективної діяльності повинно бути врегульовано національним законодавством.

Для початку необхідно надати характеристику самому поняттю. Приватною детективною діяльністю слід вважати дозволену органами Національної поліції України незалежна професійна діяльність приватних детективів або приватних детективних підприємств (агентств) щодо надання клієнтам на платній договірній основі детективних послуг з метою захисту їхніх законних прав та інтересів на підставах та в порядку, що передбачені Законом [9].

Досліджуючи проблемні питання законодавчого врегулювання приватної детективної діяльності, необхідно зосередити увагу саме на таких:

- суперечність нормам кримінально-процесуального законодавства. До прикладу, детективам надано можливість збирати докази в рамках кримінального провадження. А це є неприпустимим (у діючій редакції КПК України) для такого виду діяльності [8];

- здійснення зовнішнього спостереження на відкритій місцевості суперечить Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», так як це компетенція виключно оперативних підрозділів [11];

- детективна діяльність не передбачена класифікатором видів економічної діяльності і не є ліцензованою на сьогодні [8];

- у даних проектах недостатньо чітко визначено сутність приватної детективної діяльності, оскільки з одного боку вона вважається діяльністю самозайнятих осіб, а з іншого – підприємницькою;

- неточність визначених прав та обов'язків приватного детектива;

- не закріплено правовий статус інформації, яку здобуватимуть приватні детективи. Така інформація не є допустимим доказом у суді, правоохоронні органи повинні її перевіряти, що буде сприяти затягуванню судового процесу.

Хотілось би зосередити увагу ще і на проблемі в питанні доказування. Річ у тому, що Кримінальне процесуальне законодавство України не передбачає прав сторони захисту проводити «власне» розслідування. Відповідно, постає проблема нормативного врегулювання

такої діяльності адвокатів-захисників. Не надавши стороні захисту додаткових прав у разі збирання ними доказів, не можна говорити і про змагальність кримінального процесу та рівноправність сторін, що закріплені в Конституції України та КПК України [10, с. 261].

Виходячи з вищесказаного, цілком логічним і виправданим було б вимагати законодавчого врегулювання такої діяльності шляхом видання окремого цілого законодавчого кодексу для осіб, які мають бажання займатись приватною детективною діяльністю. Зокрема, різними науковцями пропонується:

- приватна детективна (розшукова) діяльність повинна бути ліцензованою, оскільки така діяльність пов'язана із здійсненням заходів, які можуть торкатися сфери приватного життя людини, інтересів юридичної особи, комерційної та банківської таємниці, а, відповідно, потребує особливого регулювання та контролю. перелік детективних прав має бути вичерпним (більшість законопроектів містять не вичерпний перелік прав приватного детектива) [12];

- окрім законодавчо закріплених прав повинні бути чітко регламентовані обов'язки суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності. Для прикладу, серед обов'язків суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності варто передбачити обов'язок повідомляти уповноважені правоохоронні органи про всі виявлені (одержані) суб'єктом приватної детективної (розшукової) діяльності докази вчинення злочинів і на відповідну вимогу передавати їх у розпорядження правоохоронних органів [13];

- для отримання ліцензії кандидату необхідно мати досвід практичної роботи в галузі розслідувань не менш ніж 2 роки;

- діяльність приватних детективів має бути чітко відмежована від діяльності державних правоохоронних органів. За такої умови розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, таких як вбивства, зґвалтування, підпали, кримінальні вибухи, розбійні напади тощо, належить виключно до компетенції державної поліції;

- здійснити кваліфікацію осіб, тобто визначити посадовіть приватних детективів само зайнятих і приватних детективів підприємницької діяльності;

- дозволити детективам збирати докази поза рамками кримінального провадження.

Таким чином, можна стверджувати, що запропоновані на цей час законопроекти потребують суттєвих доопрацювань, оскільки неповно та нечітко регулюють питання приватної детективної (розшукової) діяльності, що дає змогу затягувати кримінальний процес. Законодавче врегулювання приватної детективної діяльності зробить детективну

(розшукову) діяльність максимально ефективною, незалежною і належним чином захистить конституційні права громадян України, а також дасть змогу швидко просуватись справі в кримінальному процесі.

Список використаних джерел:

1. Беззуб І. Приватна детективна діяльність: українські реалії та зарубіжний досвід. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2931:privatna-detektivna-diyalnist-ukrajinski-realiji-ta-zarubizhnij-dosvid-2&catid=71&Itemid=382.

2. Про приватну детективну діяльність: Проект Закону України від 05.04.2000 р. № 5237. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1? pf3511=8121.

3. Про детективну діяльність: Проект Закону України від 07.04.2004 р. № 5380. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5380&skl=5.

4. Про приватну детективну діяльність: Проект Закону України (автори: народні депутати Ю. Кармазін, В. Онопенко та М. Оніщук) від 1 липня 2004 р. № 5380-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5380-1&skl=5.

5. Про приватну детективну (розшукову) діяльність: Проект Закону України № 1093 від 13 грудня 2012 р. (автори: народні депутати В. Швець, В. Малишев). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45071.

6. Про приватну детективну діяльність: Проект Закону України (автор: народний депутат В. Мойсик). від 12.04.2010 р. № 6288. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=6288&skl=7.

7. Про приватну детективну діяльність: Проект Закону України (автор: М. П. Паламарчук, А. А. Кожем'якін, О. П. Продан, А. А. Тетерук). URL: https://ips.ligazakon.net/document/JH2VI00I?an=9&scop=214.

8. Шульга В. Що заважає прийняти закон про приватну детективність. URL: https://delo.ua/econonomyandpoliticsinukraine/scho-zavazhaje-prijnjattju-zakonu-pro-privatnih-detektiviv-336546/.

9. Про приватну детективну (розшукову) діяльність: Проект Закону України від 28.12.2015 р. № 3726 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57580.

10. Рибалка О. Участь приватного детектива (детективного агентства) у збиранні доказів стороною захисту. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/1_2017/part_1/47.pdf.

11. Про оперативну розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. №2135-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12.

12. Гончаренко І. Б., Михайлова Ю. О. Проблемні питання законодавчих пропозицій щодо легалізації приватної детективної діяльності в Україні. *Публічне право*. 2016. № 2. С. 196-203.

13. Баранюк Г.І. Приватна детективна діяльність: міжнародний досвід та національні перспективи. URL: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/37005/1/%D0%9C%D0%B0%D0%B3.%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%8E%D0%BA.pdf.

Букавин О.А.,
студент групи ІПЗс-2016,
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ВЕБ-СЕРВІСУ УЗАГАЛЬНЕННЯ МЕТЕОДАНИХ З РІЗНИХ ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛ

У сучасному світі ми часто зустрічаємо слово «сайт». Наше життя стало неможливим без нього. Будь-яку інформацію можна знайти буквально за декілька хвилин. Сайти створюються розробниками і в їхню основу закладено немало коштів і часу. Працю розробника сайтів можна зробити не такою нудною за допомогою Python та його фреймворку Django.

Частіше за все початківці програмісти при створенні сайту мають небагато ресурсів. Аналізуючи всі можливі методи, можна звернутися до безкоштовних сервісів швидкого проектування сайтів, наприклад такий як Bootstrap. Bootstrap – набір об’єднаних компонентів для спрощення роботи розробника сайтів, швидкої розробки та виключення максимально можливої кількості помилок.

Обираючи мову програмування для сайту, мій вибір впав на Python – інтерпретована об'єктно-орієнтована мова програмування високого рівня зі строгою динамічною типізацією. Оскільки дана мова простіша порівняно з іншими мовами такими як: Java, C#, C++, особливо для початківця, який не мав досвіду у програмуванні.

Оскільки була ціль розробити сайт за допомогою мови програмування Python, то завжди потрібно шукати шляхи як це зробити краще і якісніше [1].

Таким чином, вибір впав на два Python фреймворки, а саме: Flask та Django. Зазвичай Flask використовується для розробки менш масштабних сайтів і є простішим у вивчені, ніж Django. Та у моєму випадку обрано Django.

Django надає ряд засобів, які допомагають у швидкій розробці веб-сайтів інформаційного характеру. Так, наприклад, розробнику не потрібно створювати контролери та сторінки для адміністративної частини сайту, в Django є вбудований модуль для керування вмістом, який можна включити в будь-який сайт, зроблений на Django, і який може керувати відразу декількома сайтами на одному сервері. Адміністративний модуль дозволяє створювати, змінювати і вилучати будь-які об'єкти наповнення сайту, що створюють протоколи для всіх дій, а також надає інтерфейс для управління користувачами і групами (з призначенням прав).

Наступним було питання опрацювання зовнішнього вигляду сайту. Для цього обрано HTML, CSS та JavaScript, за допомогою яких розроблявся інтерфейс сайту, без використання пред-процессорів. На сайті присутні header та footer для більш зрозумілого інтерфейсу. За допомогою JQuery зроблено якорі для плавного перегляду сайту, також шапка сайту зроблена фіксованою. Та при меншому розширені екрану шапка сайту ховається та появляється спеціальне меню, яке при кліку розкривається.

Сайт був адаптований під менші розширення екрану, мобільні пристрої та планшети.

Наступним кроком було обрано тему для сайту. Вибір впав на сайт, який надає інформацію про прогноз погоди. Тему обрано тому, що потрібно було розробити сайт з повністю робочим функціоналом.

Тема прогноз погоди досить популярна, а також цікава, оскільки кожен часто переглядає прогноз погоди і бувало часто таке, що прогноз був не точним.

Першою задумкою було те, що сайт розроблявся для вузького кола користувачів, тому інтерфейс зроблений таким, щоб він виглядав мінімалістично і був зручним. Особливістю сайту являється те, що на ньому підключено три різних інтернет-джерела, а саме: OpenWeatherMap, DarkSky, WeatherBit. Таким чином, хотілося, щоб дані про погоду були як можна точніші. На сайті присутня можливість створення свого власного списку міст, в цій секції сайту дані представлені за допомогою сервісу OpenWeatherMap, відвідувач може за допомогою форми пошуку обрати місце і натиснути кнопку «знайти», після цього знайдене місто добавиться у блок зі списком міст, відвідувач також має можливість редагувати список і видаляти непотрібні міста зі

списку. В даному списку зберігається інформація про погоду на даний момент, а саме такі параметри:

- назва міста;
- стан;
- температура;
- максимальна температура;
- мінімальна температура;
- тиск;
- вологість;
- швидкість вітру.

Наступною особливістю сайту є те, що відвідувач може переглянути прогноз погоди по своїй геолокації. Для цього потрібно перейти по спеціальному посиланню на сайті, після чого відкривається окрема сторінка, на якій за допомогою спеціального API, а саме: Geolookup API, сайт сам визначить геолокацію відвідувача. Основним джерелом на сторінці є Darsky API, тут відвідувач зможе переглянути дані про погоду погодинно, також на тиждень.

Щоб розширити функціональність сайту, було додано ще одне інтернет-джерело (API), WeatherBit API, де інформація зберігається на головній сторінці сайту в окремій секції. Відвідувач просто вводить місто в форму і результат кожний раз обновляється.

Також сайт доповнено спеціальним віджетом із сервісу Windy.com. Даний віджет надає спеціальну карту, за якою можна дізнатись дані про погоду.

На сайті можлива реєстрація та аунтифікація. Відвідувач має можливість при бажанні зареєструватись та увійти на сайт як користувач.

Список використаних джерел:

1. Основи програмування. Python. Частина 1 [Електронний ресурс]: підручник для студ. спеціальності 122 "Комп'ютерні науки",спеціалізації "Інформаційні технології в біології та медицині"/ А. В. Яковенко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. –Електронні текстові данні (1 файл: 1,59Мбайт). –Київ : КПІім. Ігоря Сікорського, 2018. – 195с.

Василевич Анастасія,
студентка І курсу,
спеціальність «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *викл. Жирак Р.М.*
м. Івано-Франківськ

БІОЛОГІЧНЕ ЗАБРУДНЕННЯ І БІОЛОГІЧНА ЗБРОЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я І ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

У процесі життєдіяльності людина постійно стикається з великою кількістю шкідливих речовин, які можуть викликати різні види захворювання, розлади здоров'я, а також травматизм. На разі, все більших масштабів набуває саме біологічне забруднення, яке може знаходитися в атмосфері, ґрунті, воді, у тілі інших живих організмів, у тому числі й у самій людині [1].

Під біологічним забрудненням розуміють привнесення в екосистеми внаслідок антропогенного впливу нехарактерних для них видів живих організмів (бактерій, вірусів тощо), що погіршують умови існування природних біотичних угруповань або негативно впливають на здоров'я людини. Основними джерелами біологічного впливу є стічні води підприємств харчової і шкіряної промисловості, побутові та промислові звалища, каналізаційна мережа, зрошувальні поля тощо. З цих джерел різноманітні органічні сполуки і патогенні мікроорганізми потрапляють у ґрунт, гірські породи і підземні води.

За даними санепідемстанцій, патогенні кишкові палички можуть знаходитися в підземних водах на глибині до 300м від поверхні землі. Особливу небезпеку становить біологічне забруднення середовища збудниками інфекційних і паразитарних хвороб, які мають різну стійкість: одні здатні жити поза організмом людини усього кілька годин, інші –від декількох днів до декількох років [2]. Слід згадати і про різноманітні газові викиди в атмосферу, що провокують не тільки виникнення озонових дір в атмосфері і її руйнування, але й появу алергічних реакцій аж до бронхіальної астми [3].

Проте, на нашу думку, чи найбільше від біологічного забруднення страждає саме вода – найбільш поширена неорганічна сполука на Землі, адже, водні ресурси суттєво піддаються значним змінам в процесі техногенезу. Людиною для своїх потреб використовуються як поверхневі води (озера, ріки, невеликі річки), так і підземні чи ґрунтові (колодязі, свердловини), водою яких користується населення сіл і селищ. [4].

Особливої гостроти біологічне забруднення водойм в Україні набуває в місцях масового відпочинку людей. Через поганий стан

каналізаційних і очисних споруд останніми роками міське керівництво Одеси, Маріуполя та інших міст на узбережжі Чорного й Азовського морів неодноразово закривало пляжі, бо в морській воді були виявлені збудники таких небезпечних хвороб як вірусний гепатит, дизентерія, холера [5].

Одним із видів небезпек виступають біологічні речовини – це збудники інфекційних захворювань. До них належать різні види мікроорганізмів – бактерії, віруси, грибки тощо. Характерними властивостями цих речовин є: висока ефективність зараження людей; здатність викликати захворювання у результаті контакту здорової людини із хворою або з певними зараженими предметами; наявність певного інкубаційного періоду, тобто з моменту зараження до прояву певного захворювання (від декількох годин до десятків днів); певні труднощі з визначенням окремих видів збудників; здатність проникати в негерметизовані приміщення, інженерні споруди і заражати в них людей тощо [1, с. 103-104].

В організм людини збудники інфекцій можуть потрапляти багатьма шляхами: через верхні дихальні шляхи (повітрям); через шлунково-кишковий тракт (повітряно-капельним); через проникнення у кров (в основному передаються кровоносними паразитами); через шкіру; через слизові оболонки [1. с. 104].

Основними інфекційними захворюваннями в наш час вважають: чуму, сибірську язву, сап, холеру, лихоманку, віспу, ботулізм, грип тощо. Проникаючи у внутрішні органи людини, збудники інфекційних захворювань можуть викликати різні розлади як клінічного, так і анатомічного характеру. Деякі із збудників захворювань можуть спричиняти інфекційні хвороби через харчі (воду, молоко, продукти), вживаючи які, людина хворіє. Поширенню багатьох інфекцій сприяють і комахи, а також недотримання правил особистої гігієни [1, с. 104].

Дуже велика кількість інфекційних захворювань передається через дихальні шляхи. Збудники цих захворювань паразитують на слизових оболонках носа, горла, гортані, тобто на слизових так званих верхніх дихальних шляхах. Під час спілкування хворого із здоровою людиною збудник захворювання передається під час розмови – з носа і рота найдрібніші частки слизу розбризкуються і внаслідок цього відбувається ураження здорової людини. Патогенні мікроорганізми легко проникають у верхні дихальні шляхи здорової людини. Внаслідок цього відбувається поширення епідемій, особливо в місцях скупчення людей. Боротьба з цими захворюваннями ведеться шляхом ізоляції хворих людей, за допомогою правил особистої гігієни та безпеки, а також при використанні різних видів гігієни [1, с. 104].

Під час кров'яних інфекцій, що передаються в момент укусу комахами, необхідно використовувати такі засоби, як ізоляція інфікованих людей, їх лікування, захист неінфікованих людей від укусів комах, знищення збудників інфекційних захворювань тощо. Якщо хворий уражений інфекцією зовнішніх покривів, то його необхідно повністю ізолювати, створити замкнене коло передачі інфекцій, зробити родичам та близьким потерпілого в момент ураження певні види щеплення [1, с. 104-105].

На сьогоднішній день, у ситуації, що склалася з біологічним забрудненням, поява коронавірусу (COVID-19) – це лише перша ланка в ланцюгу можливих епідемій. Вельми небезпечні також вірус лихоманки Чикунгунья, вірус геморрагічної лихоманки з ниркоподібним синдромом (вірус «Хантаан») та інші, знищення яких пов'язане із значними труднощами [2].

Ще одним із актуальних питань нашого часу є біотероризм. В цілому світі існує дуже багато терористичних організацій, які важко знешкодити. Найжахливіше те, що терористи можуть використовувати і вже використовують біологічну зброю, а це масове ураження не тільки збройних сил, але і мирного населення. Уражаюча дія біологічної зброї базується на використанні хвороботворних властивостей патогенних мікробів і токсичних продуктів їх життєдіяльності. Потрапивши в організм людини, мікроби викликають вкрай важкі інфекційні захворювання, які закінчуються, при відсутності своєчасного лікування, смертельними наслідками [6].

На жаль, дія біологічної зброї проявляється не відразу, а через певний час (інкубаційний період), що залежить як від виду і кількості потрапили в організм хвороботворних мікробів або їх токсинів, так і від фізичного стану особи. Майже протягом всього цього періоду людина зберігає працездатність, іноді навіть не підозрюючи про те, що відбулося зараження [7, с. 82].

Характерною особливістю біологічної зброї є здатність інфекційних збудників передаватися від хворої людини до здорової, тим самим викликаючи масове захворювання — епідемію, чи навіть пандемію — коли одночасно уражаються десятки мільйонів людей. В умовах штучно створених епідемій першоджерелами зараження людей є навколишнє середовище, повітря, харчові продукти, вода [6].

Також особливо слід підкреслити сильний психологічний вплив, викликаний цією зброєю на людину. Наявність загрози застосування біологічної зброї, як і поява серед цивільного населення і у військах великих спалахів та епідемій, здатні повсюдно викликати страх, панічні настрої, знизити боєздатність військ. В наш час терористи

використовують різні біологічні аерозолі і застосовують їх в найбільшому скупченні людей — на вокзалах, в метро, ресторанах, ринках, у великих супермаркетах. Ще можуть розпилювати віруси ракетами, літаками шляхом забруднення повітря [6].

Науковці вважають, що терористичні епідемії можуть посісти вагоме місце серед епідемій третього тисячоліття. З розвитком молекулярної біології та генної інженерії можна отримати особливо небезпечні мікроорганізми, які будуть стійкі до антибіотиків і зможуть протистояти вакцинам. Завдяки новітнім технологіям є всі можливості для створення етнічної зброї для народів нашої планети. Значні політичні, соціальні та економічні зміни які відбуваються у світі, зумовлюють удосконалення роботи стосовно біологічної безпеки. Найкраще налагоджено роботу в цьому напрямі у США після терористичної атаки 11 вересня 2001 року [8].

Україна в питанні біологічної безпеки, на жаль, відстає від багатьох країн світу, проте. сьогодні, як ніколи раніше, необхідно говорити про актуальність і багатогранність проблеми біобезпеки та заборону біологічної зброї.

СПИСОК ВИКОРИСТАННИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Толок А., Крюковська О. Безпека життєдіяльності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/5/10/2-10-mz33.pdf

2. Біологічне забруднення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://subject.com.ua/geographic/geo/693.html

3. Васюкова Т., Грошева І. Екологія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1584072021302/ekologiya/ekologiya

4. Терещенко І. Забруднення водних ресурсів. Електронний ресурс] Режим доступу: http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1447

5. Забруднення водного середовища. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://works.doklad.ru/view/dPnhctOwBQI/all.html

6. Біологічна зброя у сучасному світі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ronmb.org.ua/articles/3045.html

7. Теплоухов П. Зброя масового ураження та захист від неї. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Teploukhov_BP/Zbroia_masovoho_urazhennia_i_zakhyst_vid_nei/

8. Лукашук-Фелик С. Безпека життєдіяльності: Біотероризм. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/85478/bzhd/bezpeka_zhittyediyalnosti

Ваховська Тетяна,
студентка групи КЮс-2-2019
e-mail vahovska.teyana@gmail.com
Науковий керівник: *Луцька М.П.*
викладачка кафедри
богослов'я та суспільствознавчих
дисциплін ім. Академіка УАН І.Луцького
e-mail*: mariana.93.if@ukr.net*
Університет Короля Данила

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ПІД ВПЛИВОМ ЗМІ

Сучасний етап розвитку людства характеризується зміною суспільних парадигм, які охоплюють, практично, усі сфери нашого буття. Вагомий вплив на формування світоглядної позиції чинять засоби масової інформації. Вони, часто, завдяки своїй доступності, масовості та ефективності форми інформаційного викладу призводять до деформації моральних норм та спотворення цінностей студентської та учнівської молоді [2,6].

Саме ЗМІ формують мотиви поведінки, регулюють рівень чутливості особистості до явищ та події, які виникають у суспільстві, впливають на визначення символів престижу, формують шкалу цінностей сучасної людини і певною мірою регулюють її поведінку.

Колосальний вплив мас-медія чинять на особистості, що перебувають на стадії соціального та психологічного становлення та мають недостатньо життєвого досвіду для об'єктивної оцінки одержаної інформації. Нерідко вказані аспекти призводять до формування у свідомості молодої людини стереотипів різної соціальної спрямованості, які підкріплюються високим рівнем агресії, булінгом, нівелюванням сімейних цінностей [6].

Питання ролі ЗМІ у процесі формування когнітивної, емоційної, морально-етичної сфер соціалізації та розвитку особистості детально досліджували вітчизняні та закордонні вчені: Н. Верцинська, Т. Федорченко, Б. Ломов, О. Феофанов, О. Гордякова, Ю. Усов, Л. Зазнобіна, Г. Онкович, О. Юдіна, О. Квашук, Дж. Гербнер, М. Маклюен, Р. Мертон, У. Шрамм (аналізували особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку)[3]; І. Бех, Ю. Гальперін, О. Коберник, І. Кон (аналіз проблеми виховання молоді, принципи взаємодії соціальних інститутів, фактори та умови виховання); В. Гуров, І.

Звєрєва, А. Толстих (аналізували різні змістові аспекти засобів масової інформації та комунікації); Л. Біла, І. Дубровицький, Л. Масол, Т. Сущенко (медійні форми діяльності з організації навчально-виховного процесу та дозвілля студентів)[6]; Л. К. Сафіуллін, Л. Г. Сокурянська, В. П. Пугачов, С. М. Ликова, О. М. Нікітіна [5].

Мета статті полягає у аналізі впливу засобів масової інформації на формування світогляду молоді.

Сучасна людина отримує інформацію із різноманітних джерел (телебачення, радіо, друкованих видань, інтернет-простору) у результаті чого, згідно із теорією О. М. Юдіної, відбувається формування медіа-простору, який забезпечує утворення світоглядного бачення соціального простору, що формується виробниками масової інформації [3].

Варто зазначити, що якісні та кількісні показники цієї інформації можуть значною мірою відрізнятися та чинити відмінний вплив на формування свідомості. Адже подача однієї і тієї ж новини сприймається представниками юнацтва по-різному, у залежності від контексту та достовірності її висвітлення, а також від соціально-психологічної готовності сприймати, аналізувати та правильно реагувати на одержану інформацію представниками молодого покоління. Вказані аспекти породжують проблему так званого несанкціонованого доступу до інформації, яка впливає на формування світоглядних уявлень старшокласників та студентів, які вони фактично проектують у реальне життя [4].

Для кращого розуміння ступеня впливу джерел інформації авторитетні видання та науковці проводили дослідження спрямованості та співвідношення між наявними ЗМІ. Згідно із ними левову частку інформації молодь одержує із телебачення, приблизно 52% опитаних респондентів, Серед яких близько 35% з усіх програм віддають перевагу розважальним телепередачам, 55% - регулярно переглядають художні фільми, що свідчить про використання «голубого екрану» більшістю молоді виключно з розважальною метою. і тільки 10% респондентів віддають перевагу інформаційним та пізнавальним телепередачам, або іншими словами використовують телевізор, як джерело знань та засіб підвищення інтелекту [5]. Найбільш рейтинговими телеканалами є «Студія 1+1», «СТБ», «Інтер», музичні канали, ефірний простір яких значною мірою заповнений саме розважальними проектами, що своєю відвертістю часто призводять до руйнування морально-етичних принципів [4].

Серед друкованих видань молодь віддає перевагу журналам, які за спрямованістю можна розділити на кілька груп: розважальні (32%), для

молоді (39%), пізнавальні (8%), інші, які віднесяться до бульварної преси (21%) [4].

Впродовж останніх років чільне місце, у контексті інформації, займає інтернет. У світі доступ до даного джерела інформації мають приблизно три мільярди осіб, із яких 17% проживають у чотирьох країнах Європи: Білорусії, Україні, Молдові та Росії. Загалом наша Батьківщина посідає 9 місце у світі за кількістю інтернет-користувачів, значна частина із яких є неповнолітніми Певна річ, що всесвітня павутина має низку позитивних функцій: спрощує спілкування та доступ до інформації, надає доступ до всесвітніх бібліотек, а також забезпечує формування можливість дистанційного навчання. Проте, він виконує і негативні функції: поширення вірусів, екстремістської та аморальної інформації, нові форми шахрайства, а разом із тим є і джерелом небезпек протиправного характеру.

Сьогодні у світі майже 50% усіх дітей проводять у світовій павутині від однієї до трьох годин на день, а кожна друга від п'яти до десяти [7]. Варто зазначити, що кіберпростір характеризується ефектом справжньої реальності, тобто чинить реальний вплив, проте, в нереальній формі. Довготривале користування інтернетом особами, що не мають навичок критичного ставлення та не дотримуються елементарних правил поведінки у віртуальному просторі призводять до неконтрольованого та нераціонального використання інтернет-ресурсів. Власне кажучи неконтрольований доступ до дезінформаційної, агресивної або протизаконної спрямованості призводить до розвитку адиктивної поведінки, що чинить гострий деструктивний вплив як безпосередньо на особу, що перебуває у Всесвітній мережі, так і на її найближче оточення.

Адиктивна поведінка – одна із форм деструкційної діяльності, що характеризується прагненням до відходу від реальності шляхом зміни свого психічного стану за допомогою прийому психотропних речовин, або постійної фіксації уваги на певних предметах, чи видах діяльності та супроводжується розвитком, нерідко, негативних емоцій. У вказаному стані людина намагаючись відійти від реальності штучно змінює свій психічний стан, що надає їй можливість сформувати ілюзію безпеки та відновлення рівноваги. Руйнівний характер зазначеного типу адикції полягає у тому,що молода особа встановлює зв'язки не з іншими людьми, а з неживими предметами, або явищами. Цей процес інтенсивно захоплює людину та починає керувати її життям і світоглядом. На певному етапі особистість стає безпомічною перед своєю пристрастю, вольові зусилля слабшають і не дають можливості протистояти спокусі [1]. Часто саме затяті інтернет-юзери стають членами різноманітних суїцидальних груп, або он-лайн ігор, що пропагують насильство, булінг,

жорстоке поводження з тваринами позиціонуючи вказані аспект, як найкращі способи самовираження.

Отже, людина є частиною інформаційного простору, що чинить постійний та усесторонній вплив на становлення її світогляду. Саме тому важливим є наповнення медійного простору перш за все достовірною інформацією, а також його урізноманітнення науково-популярними програмами, які б після незначної трансформації змогли привернути до себе увагу молодого покоління та вплинути на їхніх соціо-культурний розвиток/

Список використаних джерел:

1. Бартків О. Вивчення схильності студентів до інтернет-адикції. / О. Бартків, в. Махновець // Молодь і ринок. – 2015.-№ 2 (121). – с. 141-145. (7)

2. Данильчук Л. Роль засобів масової інформації у соціальній профілактиці торгівлі людьми / Л. Данильчук // Педагогіка та психологія професійної освіти. – 2013.- № 6.- с. 192-199. (1)

3. Кіндрат І.Р. Вплив сучасного медіа простору на формування світоглядних уявлень дитини дошкільного віку. / І. Р. Кіндрат // Вісник ЛНУ ім.Т. Шевченка. – 2013. - №13(272). – с. 92-100.(3)

4. Кириченко В.В. Засоби масової інформації як фактор впливу на формування світогляду старшокласників. / В. В. Кириченко Д. Паскарь // Психологічні дослідження. Наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету. – 2017. - Випуск 9. – с. 80-82.

5. Плаксін І.О. Роль ЗМІ у формуванні світогляду молодого покоління.

6. Пермякова О. Експериментальна перевірка впливу засобів масової інформації на формування ціннісних орієнтацій студентів– [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/Eldo/Downloads/Nivoo_2016_2_12.pdf

7. Запобігання та протидія торгівлі людьми у мережі. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/Eldo/Downloads/Infpr_2012_2_27%20(1).pdf (6)

Вінтоняк Тетяна,
студентка IVкурсу
Університету Короля Данила
Науковий керівник: *Гасюк Наталія Владиславівна,*
доцент кафедри перекладу та філології

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ

Неологізми є особливим шаром лексики кожної мови, який має статус найбільш нестійкого та змінюваного, що робить неможливим укладання загального словника неологізмів. До складу неологізмів належать слова як загальновживаної, так і спеціальної (терміни, професіоналізми), нейтральної та стилістично забарвленої лексики, тобто перекладач повинен зважати не лише на точність та адекватність передачі змісту тексту, а й водночас стежити за тим, щоб переклад відповідав стилістиці, емоційному навантаженню оригіналу та передавав такі стилістичні прийоми як тавтологія, алітерація і т. ін. [1, с. 27].

Об'єктом дослідження є неологізми англійської мови.

Метою даної статті є показати особливості перекладу неологізмів.

Виклад основного матеріалу. Однією з невирішених проблем неології є проблема визначення самого терміну «неологізм». Новими словами лексикологи та лексикографи вважають одиниці, які з'являються в мові пізніше якогось часового рубежу, прийнятого за похідний. Критерій неологізму, з одного боку, є суб'єктивним, а з іншого - об'єктивним. Ми ж, у якості часового рубежу беремо 1990 рік, тобто слова, які ввійшли у вжиток того року і вважались на той момент неологізмами.

Найбільш характерними способами утворення неологізмів в англійській мові є словоскладання, конверсія й зміна значень слів. У ранні періоди розвитку стилю англійської літературної мови значну роль в утворенні стилістичних неологізмів відігравали варваризми. Останнім часом запозичення поступаються місцем семантичному процесу утворення письменницьких неологізмів. Основними функціями стилістичних неологізмів є дві: перша – розкриття якоїсь додаткової риси явища й друга – виявлення свого ставлення до фактів об'єктивної дійсності. [3, с.117]

При перекладі інколи буває важко знайти відповідні слова в іншій мові через те, що соціокультурні та історичні умови життя народу, мовою якого здійснюється переклад, не потребували певного слова. У сучасній мові існують такі основні способи утворення неологізмів: 1) афіксація; 2) конверсія; 3) присвоєння ще одного значення; 4) словоскладання; 5) скорочення; 6) запозичення; 7) за аналогією [4, с. 55-57]

Адекватність перекладу префіксальних неологізмів значною мірою залежить від правильного визначення префікса та знання узагальненого значення лексичної одиниці, до якої цей префікс приєднаний. Такі префікси як частина новоутворень можуть транскрибуватись, перекладатись або пояснюватись. У багатьох випадках в англійській мові нові слова утворюються з уже наявних слів без жодних змін їх написання чи вимови. Найбільш розповсюдженим видом конверсії є утворення дієслів від іменників. Особливістю саме неологізмів є те, що вони здебільшого не фіксуються словниками. Під час перекладу в окремих випадках доводиться застосовувати контекстуальні заміни чи описовий переклад. Опис та роз'яснювальний переклад – переважний спосіб перекладу новоутворень. Досить часто використовується контекстуальний переклад, який зазвичай протиставляють «словниковому перекладу», зазначаючи, таким чином, відповідності, які слово повинно мати в контексті, на відміну від наданих у словнику. [5, с. 188-193]

У перекладі неологізмів, до яких належить фонова лексика, використано приблизний переклад. Це свідчить, що під час перекладу зберігається основне значення слова, проте слово відрізняється від мови оригіналу лексичним фоном. Наприклад, nerd – неприємна, неприваблива людина; buddy – друг; weeb – нікчема; scumbag – покидьок; shell – безпритульний; wimp – слабка людина, невдаха. Насправді такий переклад не відтворює повністю лексичний фон слова, однак є допустимим. Такий спосіб також повністю не відповідає вимогам перекладу, оскільки втрачаються відтінки значення, конотативні відтінки слова, а з тим втрачається і прагматичний компонент.

Спосіб транслітерації або транскрипції слід використовувати якнайобережніше при перекладі, адже саме він призводить як до втрати цінності слова, так і до існування в мові декількох перекладів одного й того ж слова, що є небажаним.

Калькування – це спосіб перекладу, який найчастіше застосовується під час перекладу еквівалентних понять у двох мовах або для називання поняття, яке нещодавно з'явилось у мові. Таким способом перекладається переважно еквівалентна лексика. Наприклад, workaholic – трудоголік, antihero – антигерой.

Отже, існує співвідношення між типами неологізмів в аспекті міжмовної комунікації та способами їх перекладу. Безеквівалентна лексика перекладається описовим способом, фонова лексика – найчастіше способом приблизного перекладу, а еквівалентна лексика – способом калькування, якщо існують спільні поняття в мовах, або за

допомогою підбору еквівалента. Типовими помилками при перекладі є: пропуск справжніх неологізмів, заміна одного іншим, коментування несуттєвих ознак. Жоден із тих способів які вище згадувались не є досконалим і не забезпечує абсолютно адекватного перекладу. [5, ст. 76]

У процесі перекладу найважливішим є його прагматичний аспект; тобто необхідно враховувати екологічні, соціокультурні, національні «відтінки» неологізмів. У процесі перекладу неможливо уникнути трансформації, але не слід забувати, що перекручення вихідної інформації або повне уникнення перекладу вважаються небажаними явищами. Вагомий вплив на адекватну передачу прагматичного значення неологізму має особистість перекладача, його фаховий рівень, вікові характеристики тощо. Адекватній передачі прагматичного змісту сприяють фонові знання, які містять інформацію про культурний контекст та етномовний код мовця. Процес перекладу прагматичного значення лексичних новоутворень передбачає взаємодію трьох типів компонента значень слова, який охоплює прагматичний компонент адресанта, адресата та перекладача. [6, ст. 129-130]

Висновки. За результатами аналізу утворення певної кількості неологізмів було зроблено висновок, що найбільш розповсюдженими способами утворення неологізмів в англійській мові є афіксація, конверсія та транспозиція. При передачі змісту англійського неологізму засобами української мови найуживанішими є такі трансформації, як переклад та транскрипція. При виникненні різного роду труднощів головною метою перекладача є зробити переклад якомога зрозумілішим для сприймання українським читачем.

Список використаних джерел:

1. Машковцева К. М. Студентські наукові студії. Випуск 1 (32), 2013.

2. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского язика. Москва, 1997.

3. Хахам Л. А. Основные типы новообразований в современном английском языке и способы их перевода на русский язык. Москва : Международные отношения, 1967. 271 с.

4. Виноградов В. С. Временная стилизация как переводческий прием. Москва: Филологические науки, 1997. 298 с.

5. Брагина А. А. Неологизмы в русском языке: пособие для студентов и учителей. Москва: Просвещение, 1973. 342 с.

6. Харитончик З. А. Лексикология английского языка. Минск : Высшая школа, 1992. 389 с.

7. Шутова М. О. Неологізми в сучасній англійській мові. Науковий вісник Юнеско КНЛУ. Випуск 21. 2010

Вірстюк С. Л.,
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.е.н.Шинкар С.М.*
м. Івано-Франківськ

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Одним із основоположних чинників незалежності держави за сучасних умов господарювання є її безпековий аспект, а точніше стан її фінансової безпеки. Через швидку зміну ринкової кон'юнктури на світових фінансових ринках та взаємопов'язану систему економічних відносин у структурі світового господарства стан вітчизняного фінансового сектора дедалі складніше контролювати з огляду на нестабільність внутрішнього і зовнішнього середовища.

Фахівці з безпеки дійшли до висновку, що за такої ситуації постає потреба в комплексній превентивній оцінці зовнішніх та внутрішніх факторів, що прямо чи опосередковано впливають на фінансовий сектор країни.

Фінансова безпека - важлива складова частина економічної безпеки держави, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України, яка відображається через систему критеріїв і показників її стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових і золотовалютних резервів; ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин; стан фінансових потоків в економіці, що характеризується збалансованістю і наявністю апробованих механізмів регулювання і саморегулювання…»[1].

Система фінансової безпека держави включає бюджетну, валютну, грошово-кредитну, боргову безпеки, безпеку страхового ринку та безпеку фондового ринку.

Стратегія фінансової безпеки має бути зорієнтованою на розробку і послідовне здійснення заходів щодо закріплення і розвитку позитивних процесів і подолання негативних тенденцій у сфері фінансових відносин.

Узагальнюючи досвід вітчизняних та іноземних вчених, які досліджували показники фінансової безпеки, можна виділити наступні з них, що розглядаються як репрезентативні більшістю вчених: [2]

- рівень монетизації
- зовнішній державний борг
- внутрішній державний боргу

- рівень інфляції
- резерви центрального банку
- дефіцит державного бюджету
- банківські кредити у національній валюті
- доларизація економіки
- сальдо платіжного балансу
- доходи держбюджету
- видатки держбюджету
- питома вага довгострокових банківських кредитів у загальному обсязі
- рівень тіньової економіки

Можна також відмітити, що для динаміки більшості показників фінансової безпеки спостерігаються негативні довгострокові тенденції. Найбільш проблемними напрямками у цьому відношенні є:[3]

- величина зовнішнього боргу;
- вартість банківських кредитів;
- значний рівень доларизації економіки;
- постійне збільшення частки тіньового сектору економіки;
- від'ємне значення платіжного балансу.

Проаналізувавши викладене – можна зробити висновок, що фінансова безпека держави є комплексним поняттям, яке включає у себе бюджетну, боргову, фондову, страхову, кредитну, податкову, валютну, банківську, інвестиційну, монетарну та корпоративну складові. [4].

Отже, пріоритетними напрямками зміцнення фінансової безпеки України слід визнати реформування бюджетної системи; удосконалення монетарної та валютної політика; регулювання фондового ринку; регулювання корпоративних відносин; регулювання страхового ринку. Подальші дослідження у сфері зміцнення фінансової безпеки держави доцільно спрямувати на обґрунтування механізму управління внутрішніми та зовнішніми ризиками державної фінансової стабільності.

Список використаних джерел:

1. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.04.01 / НАН України; Інститут економічного прогнозування. –К., 2000. –36с

2. Державні запозичення та фінансова безпека української держави/URL: https://knowledge.allbest.ru/finance/3c0a65625a3bc69b4d43a88521316d27.html

3.Миколайчук А.Б. Методичний підхід до прогнозування рівня фінансової безпеки держави системі моніторингу / А.Б.Миколайчук // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2012. - № 38. – С.32.

4. Савицька О. Оцінка та шляхи забезпечення фінансової безпеки України / О. Савицька //Економічний форум. – 2012. - №3. – С.14.

Гаврилюк А. Р.,
студент групи МЕФс – 2015
Науковий керівник: *Розумович Н. Ф.*
к.е.н., доцент кафедри фінансів та обліку
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ, Україна

КРЕДИТУВАННЯ МІКРО, МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Мікро, малий та середній бізнес (Далі – ММСБ), як споживач кредитних послуг сьогодні стає для банків досить привабливим і перспективним сегментом клієнтського ринку – операції по кредитуванню ММСБ забезпечують більш високу, у порівнянні з середнім і великим бізнесом, прибутковість при відносно швидкої оборотності позикового капіталу, диференційованість банківського кредитного портфеля. Суб'єкти малого та середнього підприємства охочіше йдуть на банківські пропозиції в силу більш обмеженого, порівняно з іншими підприємствами, доступу до фінансових ресурсів. Однак, серйозною перешкодою для розвитку банківського кредитування ММСБ, є високі ризики, обумовлені відсутністю у ММСБ достатнього заставного забезпечення, загальною непрозорістю фінансової звітності, недостатньою економічною і юридичною грамотністю більшості підприємців. Також важливим є те, що основним аспектом при вивченні основ кредитування ММСБ є дослідження особливостей кредитних потреб. При визначенні економічного змісту кредитних відносин [1], можна виділити наступні особливості ММСБ:

1. Необхідність отримання в кредит порівняно невеликих сум, що обумовлено незначним масштабом діяльності ММСБ, розміром активів і капіталу, а також значною кількістю потенційних позичальників з числа підприємців сфери ММСБ, що передбачає чітку розробку стандартизованих процедур розгляду заявок. Підприємства потребують, в першу, короткострокового кредитування, так як частка основних засобів в загальній структурі виробничих фондів незначна, або їх велика

частина знаходиться в оренді, що не дозволяє скористатися заставою при отриманні кредиту;

2. Неповну внутрішню інформаційну забезпеченість, пов'язану із застосуванням спрощеної форми ведення бухгалтерського обліку і звітності, що не дозволяє ММСБ адекватно оцінити своє фінансове положення і надати достовірну фінансову інформацію в кредитну організацію, що веде до зниження ймовірності отримання кредиту;

3. Розвиток сектора ММСБ, що веде до збільшення потреб в їх банківському обслуговуванні. В результаті, розширення кредитування суб'єктів підприємництва вимагає від банків і інших фінансових установ розробки та вдосконалення систем управління портфелем банку.

Основні цілі кредитування наступні:

1) розширення бізнесу;
2) розвиток нового бізнес-проекту;
3) відкриття нових торгових точок і філіалів;
4) закупівля нового товару і підтримка товарообороту в компанії;
5) обновлення/модернізація обладнання;
6) купівля нерухомості;
7) купівля автомобіля в (в виробничих цілях);
8) ремонт виробничих приміщень (крім офісних).

Види кредитів для ММСБ в Україні:

1) експрес кредитування;
2) агро+;
3) мікрокредитування;
4) малі кредити;
5) ркредитні лінії (ВКЛ, НКЛ) та кредитні карточки;
6) оведрафти.

Також, є і деякі проблеми в тому, що кредитори ставлять дуже високі умови до потенційних позичальників (ретельно вивчаються: час роботи, стабільність отримання виручки) та через низьку фінансову грамотність позичальників та їх нездатність оцінювати ризики власного бізнесу. Так при наданні кредитів банкам доводиться враховувати, що не всі операції та не всю виручку підприємства проводять по розрахунковому рахунку. Але якість обороту, диверсифікованість бізнесу, кількість надходжень за рахунками надають банкам дуже важливу інформацію, яка для них при нинішньому стані справ стає недоступною, оскільки не відображається у податковій звітності і відповідно є непідтвердженою. Банки можуть працювати з управлінською звітністю, але відповідно до вимог НБУ щодо оцінки кредитів при формуванні

резервів оцінка ризиків повинна здійснюватися на основі офіційної звітності, яка часто може не відображати реального стану справ [2].

Труднощі виникають і тоді, коли менеджмент банку хоче формулювати стратегію свого розвитку, коли доводиться оцінювати перспективи галузі, становище позичальника на ринку, конкурентні переваги, якість управління і фінансову стратегію. У результаті ставки за кредитами визначаються виходячи із можливих ризиків, вартості залучення коштів та маржі банку.

В підсумку, можна зазначити що сектор ММСБ, є досить вигідним для фінансових установ у зв'язку з тим що даний сектор бере порівняно не великі сума та кількістю тих самих підприємців, що суттєво збільшує кредитний портфель банку та вливає на розвиток загальному як на ММСБ так і на фінансові установи. Але також є і суттєві проблеми в цій галузі кредитування тому, що підприємці та банки вкрай важко на даний час знаходять спілку мову. Успішному вирішенню цього питання значною мірою заважає відсутність у спеціалістів підприємств і працівників банків єдиних уявлень про сутність цієї діяльності. Щоб одна сторона могла отримати банківських кредит на прийнятних для неї умовах, а інша – повернути свої гроші з належними їй відсотками, необхідно, щоб обидві сторони добре розуміли інтереси і проблеми один одного та дійшли до узгодженої оцінки реальних ризиків при кредитуванні.

Так, потрібно виділити такі пункти для виправлення ситуації між підприємствами та банками для спрощення надання кредитних послуг та зменшення ризику, а саме [3] :

1. Клієнтам сектору ММСБ, проводити легальний грошовий обіг, тобто через розрахунковий рахунок, для спрощення аналізу доходів та витрат;

2. Набирати грамотних спеціалістів для складення звітності. Чомусь в нашій країні пішла тенденція, що підприємці не звертають на це увагу та роблять помилки у своїх фінансових звітностях, як навмисно так і через незнання;

3. Реально оцінювати свої сили на ринку. Тобто потрібно реально робити висновки, щодо своєї кредитоспроможності.

4. Зменшити кількість пов'язаних юридичних фірм на одну особу, - це означає що одна людина може бути засновником в 8-10 організаціях для зменшення податкового навантаження, це в свою чергу ускладнює роботу банкам через те, що дані організації також будуть частково розглядатися у процесі надання кредиту.

Список використаних джерел

1. Яковенко С. Н. Теоретические аспекты финансирования малого и среднего бизнеса коммерческими банками. Политематический сетевой электронный научный журнал Кубанского государственного аграрного университета. Polythematic online scientific journal of Kuban State Agrarian University. 2013. Т. 91. № 91. С. 1357–1368.
2. Національний Банк України [Електронний ресурс]: офіційний вебсайт. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua.
3. Проблеми кредитування малого й середнього бізнесу [Електронний ресурс]. Простобанк Консалтинг. Режим доступу: http://www.prostobank.com/probl_kredituvannya_malogo_serednogo_biznesu.

Гаврилюк Н.Р.,
Івано-Франківський
фінансово-комерційний коледж ім. С. Граната
Університету Короля Данила
Науковий керівник: *Гребенюк Н.В.*
м. Івано-Франківськ

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В умовах дефіциту власних коштів, вітчизняна економіка потребує допомоги з боку іноземних інвесторів, які є одним із джерел, з допомогою яких можна досягнути інноваційного розвитку підприємств, переобладнати та модернізувати виробництво, що стане рушійною силою для змін в галузях та економіці України в цілому.

Проте зазначимо, що для отримання ефективної віддачі від інвестицій необхідно вірно обрати напрями реалізації інвестиційних проектів, до того чітко визначити основні проблеми цього процесу. На мою думку, вплив іноземних інвестицій на розвиток нашої держави є досить вагомим та актуальним в умовах сьогодення [2].

Інвестиції торкаються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання в цілому. У сучасних умовах вони виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень в економіці, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- і макрорівнях [3, с. 67].

Основними формами надання інвестицій підприємствам є участь в акціонерному капіталі (для іноземного інвестування) і прямі фінансові вливання (для вітчизняних інвесторів).

Залежно від цілей інвестування розрізняють прямі, портфельні та інші інвестиції. На відміну від портфельних інвестицій, які являють собою вкладення в цінні папери для отримання доходу у вигляді відсотків або дивідендів, прямі іноземні інвестиції (ПІІ) забезпечують управлінський контроль над об'єктом інвестування. За методологією Міжнародного Валютного Фонду (МВФ) іноземні інвестиції можуть вважатися прямими в тому випадку, якщо вони мають на увазі придбання іноземним інвестором щонайменше 10%-ї частки в статутному капіталі комерційної організації на території країни реципієнта і дозволяють інвестору надавати стратегічний вплив на підприємства, в які він інвестує [5].

Оскільки іноземні інвестиції є тільки одним з джерел інвестування, яке орієнтується на внутрішні потоки, саме внутрішнє інвестування є локомотивом залучення інвесторів і гарантом оптимізації ризиків [6, с. 92]. Таким чином, дослідження показали, що Україна має прагнення до оновлення виробничої бази і тим самим стає об’єктом фінансових інтересів провідних інвесторів світу.

Основним питанням управління промисловим підприємством сьогодні є управління інвестиційною діяльністю. Саме інвестиції дозволяють формувати розширене сучасне виробництво і стабілізувати прибуток у часі.

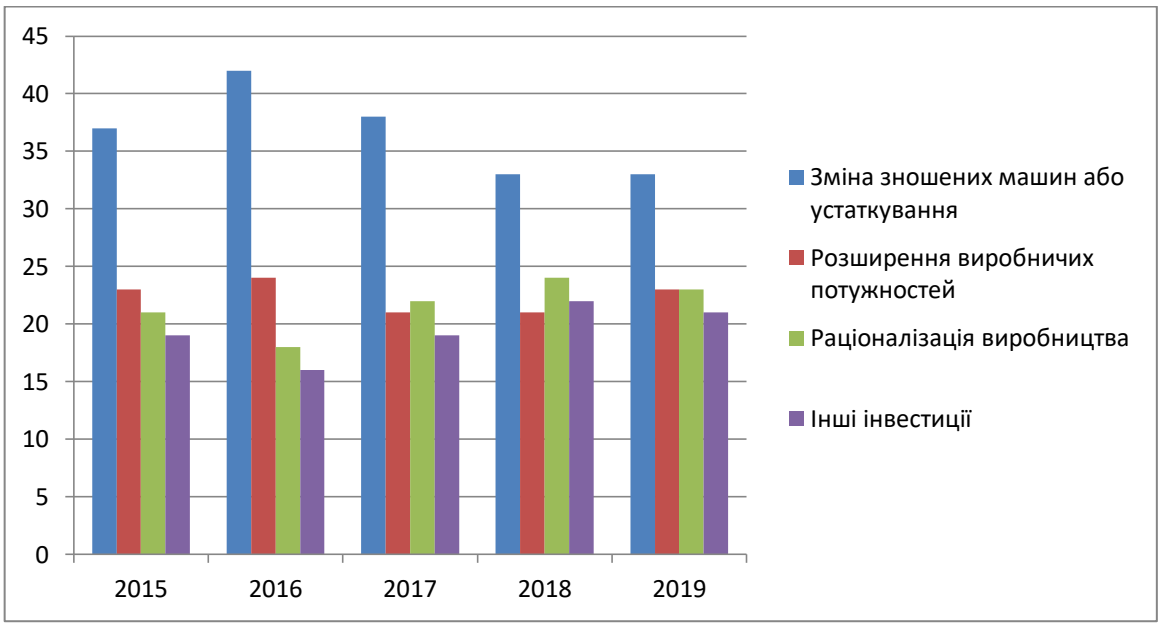

Рис. 1. Структура інвестицій у промисловості за їх цільовим призначенням у поточному році (опитування у жовтні поточного року), % [1].

Прямі інвестиції збільшують економічний потенціал країни-реципієнта та виступають додатковим джерелом економічного зростання, забезпечують розширення експорту товарів і послуг, створюють додаткові робочі місця тощо. Слід зазначити, що разом з іноземними інвестиціями країна отримує можливості запровадження нових технологій виробництва й управління [4].

Для покращення інвестиційного клімату для розвитку економіки України необхідно здійснити такі заходи:

– забезпечення ефективного функціонування правової та судової сферах;

– викорінення корупції на всіх рівнях влади;

– лібералізація підприємницької діяльності через зменшення рівня бюрократії та спрощення регуляторного середовища;

– збільшення попиту громадян на українську продукцію;

– зменшення фіскального тиску на бізнес і зниження податків;

– інтенсивний розвиток українського ринку цінних паперів, забезпечення умов для розвитку сучасних фондових інструментів, біржової інфраструктури.

Пріоритетними завданнями, які покликані збільшити іноземні інвестиції, є: реформи у сферах економіки; впровадження нових технологій у виробництво; виробництво товарів широкого вжитку; імпортозаміщення [5].

Основними проблемами, які сьогодні гальмують процес залучення іноземних інвестицій, є: політична та законодавча нестабільність, проблема надання надійних гарантій захисту від змін українського законодавства, вагомий фіскальний та адміністративний тиск, високий рівень корумпованості та бюрократизму, високий рівень інфляції в країні та складний процес реєстрації, ліцензування і митних процедур товарами вітчизняного виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна служба економічної статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення 08.03.2020).

2. *Софієнко О.* Вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України. *Ефективна економіка.* 2016. № 9, URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5162 (дата звернення 08.03.2020).

3. Малютін О.К. Концепція поліпшення інвестиційного клімату в Україні. *Фінанси України.* 2008. № 11 (156). С. 65-74.

4. Скоробогатова Н.Є., Потапова В. П. Роль інвестицій у формуванні економічного зростання України. *Збірник наукових праць молодих вчених факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. І*

Сікорського «Актуальні проблеми економіки та управління». URL: http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/130925/126635 (дата звернення 09.03.2020).

5. Худавердієва В.А. Стратегія залучення іноземних інвестицій у економіку України. *Фінанси України*. 2010. № 6. С. 62-71. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2010_6_7.pdf. (дата звернення 09.03.2020).

6. Ященко Т.В., Підлісна О.А. Інвестиції в промисловість України. *Сучасні проблеми економіки і підприємництво*. 2016. Випуск 17. С 92-96. URL: http://sb-keip.kpi.ua/article/view/58555/66179 (дата звернення 09.03.2020).

Гайда І.І.,
студентка1курсу
Університету Короля Данила
Науковий керівник: *Пушик Наталія Василівна*
м. Івано-Франківськ

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ

Своєрідність семантики модальних дієслів, їх структурні особливості і їх функціональність викликають упродовж багатьох років великий інтерес лінгвістів.

Тему категорії модальності розкривали у своїх працях такі вчені: В.В. Виноградов, І.Р. Вихованець, В.Н. Комісаров, Л.С. Бархударов та інші. Проте, питання модальності все ще залишається відкритим у лінгвістичній науці і завжди буде актуальним, так як мова без модальних слів є неповною та невиразною, отож для надання їй виразності, ми використовуємо модальні слова.

У лінгвістичній науці, модальні слова і словосполучення вважаються одними з найсуперечливіших лексико-граматичних розрядів слів і привертають увагу учених з другої половини XX століття. Проте, модальні слова досі не отримали повного пояснення у зв'язку з їх багатоплановістю, специфічністю мовного вираження і функціональними особливостями [2, с. 17].

Модальні дієслова - це клас допоміжних дієслів, що об'єднується з інфінітивом основного дієслова, щоб висловити ставлення того, хто говорить, до висловленої думки. Вони здатні створювати фрази із великою кількістю відтінків значення, показуючи ймовірність, вагання, можливість і необхідність повідомлюваного.

До «класичної» п'ятірки модальних дієслів відносяться: can/could, may/might, must, ought (to), need. Крім перерахованих вище, в повний

список модальних дієслів і їх еквівалентів також входять: will, would, shall, should, dare, have (to)/have got (to), be (to), used (to).

Особливості модальних дієслів:

Модальні дієслова мають деякі особливості входження у речення [1; с.11]:

1) ніколи не виражають дію, а тільки підкреслюють думку, яка виражається головним дієсловом, тобто модальне відношення до дії;

2) Модальні дієслова мають тільки одну форму, тобто не приймають флексію – s у третій особі однини;

3) Не мають форми дієприкметника, герундія та інфінітиву;

4) після модального дієслова використовується інфінітив без частки to (окрім ought to, to have to, to be to та у поодиноких випадках need).

Модальне дієслово **can** (**могти, уміти**) передає володіння фізичної або розумової здатності, вміння. Наприклад: He can lift me up with one hand - він може підняти мене однією рукою. I can play the piano - я вмію грати на фортепіано. У passive дієслово can перекладається як дозвіл «можна», негативна форма - **can not** – «не можна» (Наприклад: How can survive this lie? - чи можна пережити цю брехню? It can not be done - це не можна виконати). Смисловим еквівалентом модального дієслова can є словосполучення to be able, яке застосовується замість його відсутніх форм. Модальне дієслово **could** вживається для вираження більш ввічливого прохання про дозвіл (Could you help me, please? – Чи могли б ви мені, будь ласка, допомогти?) [4; с.172]. Також could виражає вміння робити щось у минулому (Наприклад: He could ride a bike when he was five – він міг їздити на велосипеді коли йому було п'ять) [4; с.167].

Модальні дієслова **may** і **might** вживаються для вираження дозволу або заборони, можливості чогось, невпевненості у чомусь, докору, побажання тощо і можуть перекладатися українською як «**можливо**», «**можна**», «**може бути**», «**нехай**». Модальне дієслово may має форму минулого часу might**,** що використовується для позначення дії в минулому часі та при узгодженні часів. Також might є більш ввічливою формою дієслова may. Дієслово might позначає менш реальне припущення, ніж may, але у перекладі цю особливість семантики дієслова might як частина складного модального присудка перекладається подібними до may способами [3;с.55]: **May not -** заперечна форма, яка використовується в заборонах. Модальне дієслово might в заборонах не використовується. (Наприклад: You may not take my clothes. – Тобі не можна брати мій одяг). Модальне дієслово may використовується в побажаннях та вітаннях, при цьому may виноситься на початок речення. (Наприклад: May all your wishes come true! – Нехай здійсняться всі твої бажання)

Модальне дієслово **must** вживається без частки **to** та має тільки одну форму для всіх осіб та чисел. Воно вживається для вираження наказу, поради, заборони, обов'язку (щось зробити) по відношенню до іншої людини або ж до самого себе, який необхідно обов'язково виконати. В стверджувальних речення must використовується в теперішньому часі для вираження необхідності, обов'язку з точки зору самого мовця або певного правила. (Наприклад: I must go now. It's too late. – Я повинен піти зараз. Вже занадто пізно). **Must not –** заперечна форма модального дієслова must. В реченні перекладається як: "не можна", "заборонено" (Наприклад: You must not walk on the grass. – (Вам) заборонено ходити по траві). Модальне дієслово must утворює питальні речення без допомоги допоміжних дієслів. Воно виноситься перед підметом або ж після питального слова. (Наприклад: Must I do my homework? – мені потрібно робити домашнє завдання?). Також must вживається,коли потрібно передати припущення,можливість. (Наприклад: He must be at home now – Він, мабуть, зараз вдома).

Модальне дієслово **ought to** виражає моральний обов'язок, пораду, пропозицію або очікування, та може перекладатися "повинен", "слід", "краще б було". Дієслово ought to можна замінити модальним дієсловом should (проте дієслово should **не** вживається з часткою **to**). Ought to може вживатися в стверджувальних реченнях та виражати пораду (It's late already. You should go to bed - вже пізно,тобі слід йти спати), обов'язок (I ought to help everyone who is in need. - я повинен допомогти кожному, хто в скруті), припущення або можливість (I want to go to London but it ought to be expensive) – я хочу поїхати в Лондон, але це, напевне, дорого). **Ought not to** – заперечна форма модального дієслова ought to, та перекладається як: "не слід", "не варто", "не повинно бути". (Tom ought not to be driving now. He looks really tired. – Тому не варти сідати за кермо зараз. Він виглядає втомленим). В питальних реченнях ought to ставлять на початок перед підметом (Ought we to help everyone who is in need? – Чи повинні ми допомагати всім, хто у скруті?).

Модальне дієслово **need** вживається для вираження необхідності виконати певну дію. Як правило, це модальне дієслово використовується тільки в питальних та заперечних реченнях. Стверджувальні речення з модальним **need** зустрічаються рідко та передають значення крайнього сумніву або непрямого заперечення. Як правило, в таких реченнях вживається прислівник **hardly** або **scarcely**, що українською перекладаються як «навряд», «ледве». (I need hardly say that I will do anything for you. – Навряд треба говорити, що я зроблю заради тебе все). Заперечне речення утворюється за допомогою додавання заперечної

частки not**. Need not** вказує на відсутність необхідності або потреби виконувати щось і перекладається як «нема чого»**,** «не треба»**,** «немає потреби». В питальних реченнях need стоїть на початку. І такі питання мають відтінок сумніву або ж небажання щось робити (Need we stay here longer? – Чи є необхідність нам залишатись тут довше?).

Розгляд модальних слів як частини мови представляє одну з найцікавіших проблем сучасної лінгвістичної науки. Щодо модальних слів як частини мови не всі лінгвісти дотримуються однієї думки. Ряд учених зараховує модальні слова до прислівників, інші лінгвісти визначають їх в окрему групу слів. Деякі з модальних дієслів у певних значеннях синонімічні, тобто відрізняються тільки відтінками свого значення. Слід мати на увазі, що між російськими та українськими й англійськими модальними дієсловами немає прямої відповідності, і перекладачеві слід вибирати відповідне слово, яке відповідає контексту.

Список використаних джерел:

1) Васильев А. Английский: правила произношения и чтения, грамматика, разговорный язык [Електронний ресурс] / А. Васильев – Режим доступу до ресурсу: http://www.alleng.ru/mybook/3gram/6verb_35.htm.

2) Зверева О.О. Модальні дієслова в англійській мові / Олена Олександрівна Звєрєва. - М. : Наука, 1967. - 207 с.

3) Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. / В. І. Карабан. – Вінниця: "Нова Книга", 2018. – 656 с.

4) Павліченко О. М. Англійська мова. Граматичний практикум. II рівець / О. М. Павліченко., 2014. – 304 с. – (8).

Гнатюк Валентина,
Студентка IV курсу
Науковий керівник: *доц. кафедри дизайну Гребенюк І. В.*
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

БІОАРТ: АКТУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В УКРАЇНІ

На сучасний момент біоарт (bioart) - мистецька практика актуального мистецтва - широко відома закордоном. Розгляд реальності, як постійної нестійкої рівноваги в світлі нових знань через призму застосування нових технологій, підводять митців до думки про необхідність нової артикуляції культурної концепції еволюції життя [1]. На жаль, як і більшість нових течій медіа-мистецтва, залишається маловідома в Україні. Беручи до уваги стрімкий розвиток біоарту в США

та країнах Західної Європи, виникає питання: а чи можливо це і в Україні?

Зараз все частіше використовується поняття «актуального» мистецтва, або «Contemporary art», що має статус експериментального і продукує альтернативне знання. Воно ж широко використовується для характеристики творів мистецтва за кордоном. Для українського культурного простору поняття актуального мистецтва продовжує працювати на вирізнення від "традиціоналістів", салону, академічної освіти і Спілки художників, що не є достовірним. На даний момент стоїть питання можливості існування та розвитку практик актуального мистецтва, медіа-мистецтва (біоарту) на українських теренах в реальному значенні термінів, які їм надають самі біо-митці США та Європи.

Ще наприкінці кінця 1980-х років значна кількість художників починає працювати над ідеями біологічно пов'язаних концепцій і матеріалів. Звичайно, тематика біології в образотворчому мистецтві не нова. Вже в 1969 році в праці Джека Бернхема (Jack Burnham) "Beyond Modem Sculpture", він бачить інтеграцію «людей і машин в оптимально функціонуючу систему, що є рівнозначними у створенні синтетичних організмів» [5]. Він висловлює таку концепцію, яка провокує уяву художників, дизайнерів і вчених сучасності. Медіа-мистецтво, до якого входить мистецька практика біоарту, є першим всеосяжним теоретичним та практичним відображенням художньої форми, поміщаючи його в контекст історії мистецтва, лабораторної практики і теорії медіа.

Біоарт це художня практика, основою якої є робота з живими тканинами, бактеріями, організмами та їх життєвими процесами з використанням біотехнологій (включаючи такі технології, як генна інженерія, культивування тканин і клонування). До напрямку біоарту належать, як художники, котрі будують композиції строго обмежені виглядом природних живих форм, так і ті, що використовують тільки образи, створені за допомогою можливостей сучасних біологічних досліджень і цифрових технологій. Деякі своїх працях піднімають тему протиріч світосприйняття та висловлюють власні філософські теорії, беручи за підґрунтя практичні наукові дослідження, наприклад, питання сліпої плями. Йде пошук відповідей на питання «що вважається живим?» через призму соціальності, етики та естетики. Ідеї біоарту є потужними образами для художників - це втілення сюрреалістичної мрії в реальність, розуміння, що існування, як процес може бути використане в якості сировини для творчості.

Визначення «Біоарт» було вперше використане Едуардом Кацом в

1997 році по відношенню до його твору «Часова капсула» (Time Capsule). Незважаючи на те, що практика виникла ще наприкінці 20-го століття (роботи Джо Девіса, Марти де Менезес, художників групи SymbioticA), біоарт почав широко практикуватися і здобувати поширення тільки на початку 21-го століття, що тісно пов'язано з розвитком технологій та медіа-мистецтва загалом.

Мікроорганізми стали важливими джерелами матеріалів для художників, дизайнерів і вчених, одним з головних інгредієнтів в області фотографії, дизайну моди і синтетичної біології. Олександр Флемінг (Alexander Fleming), був одним з перших практиків застосування мікроорганізмів для створення картини. За допомогою бактерій, які були диференційовані за кольором, Флемінг зміг отримати різнокольорову «палітру» живих організмів в чашці Петрі. Так само як синтетична біологія рекомбінує ДНК, створюючи об'єкти, що не є частиною природного порядку, створення біоматеріалів в якісь мірі також є поза природністю.

Багато інших експериментальних продуктів в даний час вивчаються таких художників, як Олександра Дейзі Гінсберг (Alexandra Daisy Ginsberg), Христини Агапакіс (Christina Agapakis) і Сіссел Толаас (Sissel Tolaas). Анна Думітру (Anna Dumitriu) працює з бактеріями, як пристроями зв'язку, колір яких змінюється, коли вони отримують повідомлення один від одного.

Художня лабораторія SymbioticA була створена Мірандою Гаундс (Miranda Grounds), нейробіологом Стюартом Бентом (Stuart Bunt) і художником Ороном Катсом (Oron Catts). Лабораторія, заснована в Університеті Західної Австралії, була задумана, як простір для митців, котрий дозволить займатися наукою в різних можливостей, спільного використання ресурсів, ідей і вивчення нових технологій. Під керівництвом Катса SymbioticA став переможцем Prix Ars Electronica Golden Nica в номінації гібридні мистецтва (2007), WA Premier Science Award (2008). У 2009 Катс був опублікований у списку «60 новаторів, які формують наше творче майбутнє» видання «Thames & Hudson's» та у «Icon Magazine» (Великобританія) в якості одного з 20 кращих дизайнерів, «котрі створюють майбутнє і перетворюють алгоритми нашої праці» [6].

Що ж до стану мистецького напрямку в Україні - він майже не представлений. Це обумовлено високою вартістю всіх необхідних матеріалів та відсутністю умов. Звичайно, зважаючи на довгу ізольованість та різноманітні перешкоди, українське мистецтво дещо відстає від загально світового у освоєнні і запровадженні нових віянь. Але швидкість українського прогресу по відношенню до загалу неймовірна, свого роду героїзм підтримувати мистецьке життя на

достойному рівні при наявності безлічі перепон: відсутності нормального арт-ринку, а разом з ним і інституту критики, наявність проблем з легалізацією мистецтва та визначення співвідношень митець-суспільство, до всього додається часто альтруїстичний характер діяльності. Поки що не має спеціальних державних інституцій, які би займалися координацією та кураторством мистецького руху в країні.

Але не можна сказати, що актуальне мистецтво, а саме медіа-мистецька складова перебуває в занепаді. Не зважаючи на складнощі, українські митці впевнено освоюють технології і заявляють про свої таланти на міжнародній мистецькій арені. На сьогодні можна говорити про такі основні центри розвитку медіа-мистецтва в Україні, як Київ, Львів, Одеса, Харків та Херсон. Практично всі молоді львівські медіа-художники, такі як Андрій Лінік, Сергій Петлюк, Тамара Грідяєва, Олексій Хорошко, перебували на медіа-арт резиденціях у Польщі та неодноразово мали там експозиції. Ганна Куц та Віктор Довгалюк, львівські художники, які вирішили продовжувати навчання у сфері медіа-арту у Берліні в Інституті для Нових Медіа, стали відомою у Європі групою мережевих художників «Akuvido».

«Біоарт - це перехрестя, - говорить С'юзан Анкер, - не досить просто схрестити мистецтво і біологічні науки, ви повинні зробити дійсно хороший творчий об'єкт.»[1] Біоарт викликає різні емоції - від кардинального неприйняття до повного захоплення, мистецький доробок дійсно повен експериментальності: балансування між чимось невиразним, непомітним, суто технічним та істинно мистецьким - фокусування уваги на красивих, гротескних деталях природи, які б по-іншому не були доступні для споглядання.

Одночасно піднімається питання про роль науки в суспільстві та переосмислює молекулярні структури як соціальну рефлексію за допомогою поєднання художніх та наукових процесів.

Але кожна технологія, що з'являється в суспільстві, завжди знаходить нове розуміння у зв’язку зі спробою творчого освоєння: так було з комп’ютером, відеокамерою та інтернетом, які спочатку винаходилися для фіксації даних і вирішення науково-технічних завдань. Оскільки українське мистецтво швидко стало на шлях освоєння нових мистецьких форм і течій, а українські митці стабільно представляють свої роботи на світових бієнале, освоєння біоарту для вітчизняних митців у недалекому майбутньому.

Українські митці мають неймовірну кількість талантів та вроджену здатність до пришвидшеного навчання та роботи з високою результативністю. Дані, отримані при вивченні поступу біоарту у світі, можуть бути основою для розвитку мистецької практики в Україні.

Використовуючи досвід та основоположні ідейні засади, українські митці можуть створити принципово новий продукт, арт-об'єкти які матимуть власний колорит та особливості.

Список використаних джерел

1. Anker Suzanne Flach, Sabine Giovanni. Aloi Antennae: Naturally Hypernatural II. The Journal of Nature in Visual Culture. URL: https://www.academia.edu/ 16526464/Antennae_Issue_33-_Naturally_Hypernatural_is_now_online_
2. Beyond Modern Sculpture: The Effects of Science and Technology on the Sculpture of this Century. URL: https://www.sculpture.org/documents/scmag99/ jan99/burnham/sm-burnh.shtml.
3. Офіційний сайт авторської групи. URL: http: Atov.svmbiotica.uwa.edu.au residents catts.
4. Light Up Your Life with This Interactive Exhibit. URL:: http: www.huntercole.org artgallerv livmgbactenaldrawmgs.
5. Культурний проект. URL: http: www.culturalproiect.org about press httppolituaarticles20130801arthtml.

Григорчук Назар,
студент юридичного факультету
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.ю.н., доц. Острогляд О. В.*

СПІВВІДНОШЕННЯ СУКУПНОСТІ І ПОВТОРНОСТІ

Важливим напрямом реформування кримінального законодавства України є розвиток кримінально-правової науки, завданням якої є розробка обґрунтованих пропозицій, спрямованих на вдосконалення законодавства через дослідження наукових праць юристів-теоретиків та практиків. Як наслідок, у такому аспекті визначення особливостей кримінально-правових інститутів , недопущення їх двозначного розуміння суттєво б сприяло цьому процесу. Зокрема, у цьому контексті можемо проаналізувати співвідношення понять «сукупності» та «повторності» у кримінальному праві та законодавстві.

Розпочнемо з визначення даних термінів, які закріплені у КК Україні та правозастосовній практиці (узагальнення ВСУ та постанови пленуму ВСУ).

На відміну від чинного раніше, Кримінальний кодекс України 2001 р. містить окремі норми, присвячені множинності злочинів. Вони викладені у розд. VII Загальної частини Кодексу. Хоча у ньому не вжито термін "множинність злочинів", проте міститься поняття про окремі види множинності - "повторність", "сукупність".

Запровадження у вітчизняне законодавство інституту множинності злочинів, передбачення правових наслідків у зв'язку з повторністю, сукупністю та рецидивом злочинів у КК є позитивним правовим явищем.

Відповідно до ст. 32 КК України повторністю злочинів визнається вчинення двох або більше злочинів, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК України. Відзначимо, що повторність яка вище зазначена, відсутня при вчиненні продовжуваного злочину, який складається з двох або більше тотожних діянь, об'єднаних єдиним злочинним наміром [2].

Вчинення двох або більше злочинів, передбачених різними статтями КК України, визнається повторним лише у випадках, передбачених в Особливій частині КК України. їх допомогою прагнуть досягти однакову чи близьку за своєю суттю мету. Такий їх вид є повторністю однорідних злочинів. Вказівка на наявність такої повторності повинна бути або в примітці до відповідної статті, або в самій її диспозиції. Наприклад, така повторність передбачена приміткою до ст. 185 КК, яка визнає для злочинів проти власності повторність не тотожних, а однорідних злочинів, вказуючи що: "У статтях 185, 186 та 189 - 191 повторним визнається злочин, вчинений особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених цими статтями або статтями 187, 262 цього Кодексу". Аналогічне положення міститься в диспозиції ч. 2 ст. 307 КК щодо злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків.

Повторність відсутня, якщо за раніше вчинений злочин особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом, або якщо судимість за цей злочин було погашено або знято.

Відповідно до ст. 33 КК України злочини, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини КК України, за жоден з яких її не було засуджено. При цьому не враховуються злочини, за які особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом [2].

При сукупності злочинів кожен з них підлягає кваліфікації за відповідною статтею або частиною статті Особливої частини КК України.

За змістом частини другої статті 33 КК України злочини, які утворюють сукупність, підлягають окремій кваліфікації.

Це правило застосовується, коли особа вчинила декілька тотожних злочинів (злочинів одного виду), які утворюють повторність, але перший із них не має кваліфікуючих ознак. У даних випадках перший злочин кваліфікується за частиною першою відповідної статті Особливої частини КК України, а один чи декілька наступних за відсутності інших кваліфікуючих ознак - за частиною другою цієї статті за ознакою вчинення його (їх) повторно.

Згідно з частиною першою статті 33 КК сукупністю злочинів визнається вчинення особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини цього Кодексу, за жоден із яких її не було засуджено.

Сукупність можуть утворювати також злочини, передбачені однією і тією ж статтею або частиною статті Особливої частини КК, якщо:

1) вони вчинені неодночасно і за наступний злочин новою редакцією відповідної статті чи частини статті Особливої частини КК передбачено новий за своїм змістом склад злочину;

2) вони вчинені неодночасно і за наступний злочин новою редакцією відповідної статті чи частини статті Особливої частини КК посилено кримінальну відповідальність;

3) вчинені злочини мають різні стадії;

4) було вчинено закінчений замах на злочин і незакінчений замах на злочин;

5) один чи декілька злочинів особа вчинила самостійно (одноособово) чи була його (їх) виконавцем (співвиконавцем), а інший (інші) вчинила як організатор, підбурювач чи пособник;

6) один злочин особа вчинила як організатор, підбурювач чи пособник, а при вчиненні іншого була іншим співучасником

При цьому не може бути елементом сукупності злочин, за який особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом.

У науці проблема розмежування повторності злочинів та сукупності не отримала категоричного вирішення, і на даний момент ще досліджується.

Сукупність злочинів можлива без повторності, наприклад, вчинено крадіжку, а потім легке тілесне ушкодження. Можлива повторність без сукупності злочинів у тих випадках, коли вдруге вчинено таку саму крадіжку.

Можливий третій варіант, коли одночасно є сукупність злочинів та повторність як кваліфікуюча ознака злочину. Як бачимо, вчений за основу розмежування цих понять використовує таку ознаку як характер вчинених злочинів, зокрема різнорідні злочини утворюють сукупність

злочинів, однорідні злочини утворюють і сукупність, і повторність, тотожні злочини утворюють повторність злочинів.

Визначаючи співвідношення між сукупністю злочинів та повторністю, доцільно почати з визначенням ознак сукупності злочинів. Водночас, зважаючи на поділ сукупності злочинів на ідеальну та реальну, доцільніше буде встановити відмінності між кожним з цих видів сукупності злочинів і повторності злочинів.

Окрім цього, видається, що ідеальна сукупність злочинів це одна поведінка, яка кваліфікується за декількома статтями Особливої частини КК. Так звана ідеальна сукупність злочинів є не більш ніж чисто юридична конструкція, службова роль якої полягає у тому, щоб забезпечити повноту оцінки вчиненого діяння, показати, які норми кримінального закону одночасно порушені винним. Однак у подібних випадках саме діяння одиничне, а не повторне. Щодо реальної сукупності злочинів, то вона має місце тоді, коли особа вчиняє два чи більше злочини двома чи більше діяннями. Звідси випливає, що видовою ознакою реальної сукупності злочинів є те, що діяння розірвані між собою у часі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України // Офіц. вісн. України. -2016. -No 72/1(від 07.11.2016 р.)/ [: www. zakon.rada.ua/.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. -2001. -No25-26. -131 с. //[Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua
3. Про практику застосування судами законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: постанова Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 р. // Вісник Верховного Суду України. -2010. -№ 7. -С. 6 -10.
4. Александров Ю. В.Кримінальне право України: загальна частина: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. В. Александров, В. А. Клименко; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. - К., 2004. -327
5. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений / В. Н. Кудрявцев. – 2-е изд., пер. и доп. – М.: Юристъ, 1999. – С. 278.
6. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. -2-е вид., перероб. і допов. -К.: Юрінком Інтер. -2005. -341 с.
7. Кримінальне право України. Загальна та Особлива частини: Навчальний посібник/ За заг. ред. В. М. Стратонова; Мін-во освіти і науки України, Херсонський державний ун-т. - К.: Істина. -2007. -385 с.1

8. Кримінальне право України: Загальна частина: учбовий посібник/ Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого; За ред. М.І.Бажанова, В.В.Сташиса, В.Я.Тація. -Х.: Право; К.: Юрінком Інтер. -2002. -414 с.

9. Матишевський П. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студ. юрид. вузів і фак./ Павло Матишевський,. -К.: А.С.К., 2001. -347 с.

Грицак Ю.В.,
студент IV курсу,
спеціальність «Архітектура та містобудування
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ
Науковий керівник: *викл. Жирак Р.М.*

РЕКРЕАЦІЙНО-ВІДПОЧИНКОВІ КОМПЛЕКСИ ТА ЇХ ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

Сфера дозвілля в усі часи була і залишається однією із вагомих складових людського життя. Саме тому проблема організації вільного часу завжди знаходилася і знаходиться в центрі уваги як науковців, так і пересічної людини. Але в реаліях сьогодення вона набуває нового звучання. Адже культурна глобалізація, швидке формування єдиного комунікативного простору, інформатизація суспільства тощо –все це значно розширює можливості сфери дозвілля, пропонуючи нові форми та практики його організації [1, с. 4].

Рекреація як одна з головних форм продуктивного використання вільного часу людини — суспільний, економічний і науковий феномен. Розвиток рекреаційної діяльності, крім основного призначення, сприяє створенню робочих місць, вливанням іноземної валюти, капіталовкладенням до місцевої економіки, раціональному використанню природних рекреаційних ресурсів, стимулює прибуткові внутрішні галузі – транспорт, громадське харчування, зв'язок, народні промисли, рекламно-інформаційну справу тощо [2, с. 5].

Рекреаційна діяльність охоплює певні види діяльності, пов'язані із туристичною, санаторно-курортною, лікувально-оздоровчою, спортивною метою. Кожен вид є певною мірою відокремленим і може бути організований незалежно від інших видів рекреаційної діяльності. Мета здійснення рекреаційної діяльності збігається із видами діяльності рекреації та її функціональним призначенням [2, с. 14].

За тривалістю здійснення рекреаційна діяльність може бути [2, с. 14]:

- короткотривалою (1–2 дні);
- середньотривалою (до 7 днів);
- довготривалою (понад 7 днів).

Короткотривала рекреація, як правило, пов'язана із відпочинком та відновленням фізичних сил людини. Короткотривала рекреація здійснюється переважно в межах населеного пункту, міста чи передмістя. Основними видами діяльності при цьому є відвідування театрів і кінотеатрів, прогулянки, відпочинок у паркових зонах, відпочинок за межами населеного пункту у лісових зонах (рекреаційних екосистемах) [2, с. 15].

Середньотривала рекреація здійснюється на спеціально призначених курортах на базі санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку, баз відпочинку. Середньотривала рекреація передбачає як відпочинкову діяльність, так і санаторно-курортне лікування та профілактику захворювань, причому відпочинок має цільовий, а не загальний характер. Переміщення населення відбувається в межах області, регіону чи країни з метою санаторно-курортного лікування та міжнародних поїздок з метою відпочинку [2, с. 15].

Довготривала рекреація також відбувається на спеціально відведених курортних місцевостях. Довготривала рекреація менше пов'язана із відпочинком як цільовим видом діяльності, оскільки тут він швидше розглядається як тривала перерва у роботі, відлучення від виконання трудових обов'язків. Переважає у цьому випадку санаторно-курортне лікування, профілактика захворювань. Переміщення може відбуватися як в межах області, так і в межах країни, а також за її межі. Підсумком цього є виділення щоденної, щотижневої та щорічної рекреації [2, с. 15].

Виходячи із вільного вибору виду рекреаційної діяльності населенням, місця та тривалості його здійснення, можна виокремити такі види рекреації [2, с. 15]:

- внутрішня рекреація – це рекреаційна діяльність людини за межами свого постійного місця проживання в межах регіону чи країни;

- іноземна рекреація (в'їзна) – це рекреаційна діяльність осіб-нерезидентів, у спеціально призначеній місцевості в межах країни, громадянами якої вони не перебувають;

- зарубіжна рекреація (виїзна) – це рекреаційна діяльність осіб-резидентів країни у межах спеціально відведених місцевостей регіону та країни, що знаходяться за межами країни-походження та середовища їх проживання;

- прикордонна рекреація – це рекреаційна діяльність людей, що мешкають у прикордонних територіях з метою здійснення рекреації на спеціально відведеній місцевості на термін, що не перевищує 24 години.

Рекреаційні ресурси – це сукупність природно-технічних, природних, соціально-економічних комплексів та їх елементів, що сприяють відновленню та розвитку духовних та фізичних сил людини, її працездатності. При сучасній та перспективній структурі рекреаційних потреб і техніко-економічних можливостях використовуються для прямого і опосередкованого споживання та надання курортних і туристичних послуг [4].

Основні види рекреаційних ресурсів: міста-курорти або курортні місцевості; релігійно-культові комплекси та окремі споруди, розташовані поза межами населених пунктів; давні міста, фортифікаційні споруди (печерні міста, фортеці), каменярні; міста – столичні та історичні центри; передгір'я та гірські країни; лісові масиви; узбережжя річок, озер та водосховищ; узбережжя морів [4].

Розвиток рекреаційно-туристичного комплексу України є пріоритетним напрямком національної економіки і культури, важливим фактором підвищення міжнародного престижу країни, джерелом соціально-економічного розвитку регіонів, важливою умовою збереження історико-культурної спадщини [5].

Україна для цього має всі об'єктивні передумови: особливості географічного положення та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалів. Загальна площа придатних для туризму й відпочинку природних ландшафтів становить 9,4 млн га. На території нашої держави налічується понад 125 тис. пам'яток археології, архітектури, містобудування, історії та мистецтва, працюють сотні музеїв. Крім того, Україна розташована на перехресті шляхів між Європою і Азією: важливі залізничні та автомобільні магістралі, порти Чорного та Азовського морів, а також Дунаю, авіамережа здатні сприяти розвитку її інтенсивних багатосторонніх зв'язків з багатьма країнами [5].

Щоб перетворити Україну на туристичну державу світового рівня, необхідно забезпечити чітку організацію самого туризму, створити і зміцнити матеріально-технічну базу, залучити досвідчені та кваліфіковані кадри. Нині рекреаційно-туристичний комплекс реалізує свої можливості на третину. Це зумовлено низкою причин, серед яких: високі податки; невирішеність питань з приватизації землі та захисту приватного капіталу; недостатня державна підтримка суб'єктів державного підприємництва; відсутність системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності у сфері послуг; недостатнє кадрове

забезпечення сфери туризму та ін. Ще одна з вагомих причин — недостатній рівень розвитку і недосконаліть туристичної інфраструктури. На жаль, лише незначна частина готельних комплексів у країні відповідає сучасним нормам, 80 відсотків готельних підприємств потребують ремонту, номери — реконструкції і переоснащення, технологія обслуговування — автоматизації і комп'ютеризації [5].

Невід'ємним атрибутом і частиною рекреації є наявність багатофункціональних відпочинкових комплексів. Проте, не зважаючи на розвиток у соціально-культурній практиці подібних закладів дозвілля, у вітчизняній науковій літературі визначення й розкриття таких понять як «розважальний центр», «багатофункціональний комплекс», «тематичний розважальний комплекс», «сімейний розважальний центр», «дитячий розважальний комплекс» відсутні [3].

Згідно з класифікацією Urban Land Institute (США), багатофункціональним або мультифункціональним комплексом вважається об'єкт, що має три або більше незалежних одне від одного функціональних призначень й отримує від них прибуток. Водночас таке визначення не враховує соціального й культурного призначення розважального комплексу, а конкретніше – його соціальної та культурної ефективності [3].

Розважальні комплекси – доволі складні й, водночас, унікальні заклади дозвілля. Численні функції, концентруючись у дозвіллєвій діяльності подібних закладів, створюють величезну кількість різноманітних конфігурацій. До того ж, процес реалізації цих функцій здійснюється під постійним впливом зовнішніх чинників, що необхідно враховувати, аналізуючи діяльність подібних закладів [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бойко О. П. Культура дозвілля у суспільстві ризику. Монографія / О. П. Бойко. –Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2011. – 285с.

2. Величко В.В. Організація рекреаційних послуг: навч. Посібник / В.В. Величко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2013. – 202 с.

3. Петрова І. В. Розважальний комплекс в сучасній Україні: проблема типології / І. В. Петрова // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія. - 2015. - Вип. 10. - С. 140-148. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_fks_2015_10_19.

4. Рекреаційні ресурси. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Рекреаційні_ресурси

5. Рекреаційно-туристичний комплекс. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studentbooks.com.ua/content/view/977/76/1/2/

Гудима М.І.,
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *Цюцяк А.Л.,*
викладач кафедри фінансів та обліку
Університет Короля Данила

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У КОМП'ЮТЕРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У сучасному інформатизованому суспільстві неможливо провадити фінансово-господарську діяльність без застосування новітніх інформаційних систем і технологій. Використання зазначених технологій в практичній діяльності суб'єктів господарювання суттєво спрощує щоденну рутинну роботу працівників, зменшує її трудомісткість, запобігає утворенню ненавмисних помилок, спрощує документообіг, а відтак надає можливість виконувати складні завдання у стислі терміни. Саме з цією метою необхідно впроваджувати комп'ютерну обробку однієї із найскладніших облікових ділянок підприємств: управління персоналом, нарахування й оподаткування заробітної плати та прирівняних до неї виплат. Складність такого процесу полягає в тому, що при нарахуванні заробітної плати необхідно оперувати точною, достовірною та своєчасною інформацією, яка б відображала: наявність та рух кадрів підприємства; облік робочого часу; дані про основну, додаткову заробітну плату та інші компенсаційні виплати.

Автоматизована система надає змогу організувати комп'ютерний контроль достовірності найбільш суттєвих господарських операцій, що виключає ймовірність виникнення похибок, які мають місце при ручній обробці даних. Ряд переваг автоматизації господарських процесів поповнюють: оперативний пошук інформації та її збереження, формування первинних документів та різноманітних форм звітності. Згідно достовірних даних, зниження витрат часу на виконання основних бухгалтерських розрахунків при застосуванні окремих програм для автоматизації бухгалтерського обліку становить 30–40 %, при застосуванні комплексної автоматизації – 45–55 % [2]. Саме тому, сьогодні підприємства використовують цілу низку спеціальних програмних продуктів задля комплексної автоматизації фінансової-господарської діяльності, в т.ч.: при нарахуванні та виплаті заробітної плати.

Окреслимо основні завдання автоматизації розрахунків з оплати праці в комп'ютерному середовищі:

– нарахування й оподаткування заробітної плати та прирівняних до неї виплат;

– формування первинних документів з нарахування й виплати доходів працівникам;

– облікове відображення розрахунки із персоналом;

– формування внутрішньої та зовнішньої (регламентованої) звітності в частині обліку праці та заробітної плати.

Щоразу ринок програмних продуктів поповнюється новим, поліпшеним програмним забезпеченням, призначеним для автоматизації діяльності та забезпечення ефективного функціонування підприємств різних форм власності та видів економічної діяльності. Важливі місця на ринку інформаційних технологій належать таким програмним продуктам: «1С: Підприємство», «BAS Бухгалтерія», «Парус-Підприємство», «Турбо-бухгалтер», «Галактика», «Platinum», «Scaly», «Sun» та інші. Наведені програми відрізняються особливостями інтерфейсного подання, функціональністю, різними ступенями якості обслуговування продукту, вартістю тощо.

Автоматизований облік розрахунків за виплатами працівникам може здійснюватися різними методами: модульним принципом та комплексним рішенням. За першим – може виділятися один або декілька окремих модулів, зокрема: облік відпрацьованого часу і неявки на роботу; облік і контроль вироблення і робіт працівників-відрядників; облік і нарахування погодинної та інших видів оплат; розрахунки різних видів утримань із зарплати; аналітичний облік по працівниках (по видах нарахувань і утримань); формування зведених регістрів; розрахунок бази оподаткування фонду оплати праці; облік депонованої зарплати [3, с. 24].

Комплексні рішення пропонують різні розробники програмного забезпечення. Для такого підходу успішно використовується програма «1С: Підприємство 8 Зарплата та управління персоналом» – потужний інструмент для реалізації кадрової політики та розрахунків з персоналом підприємства. Зазначений продукт передбачає ведення кадрової, управлінської та облікової діяльності підприємства, автоматичний розрахунок заробітної плати та розрахунок широкого кола нарахувань: від оплати за окладом до оплати лікарняних і відпусток за середнім заробітком.

Облік оплати праці працівників у конфігурації проходить кілька взаємопов’язаних етапів:

– кадровий облік – з цієї підсистеми надходить інформація про працівника, зміну його позиції на підприємстві (прийом, звільнення, переміщення), оплата праці, яка використовується під час проведення розрахунків;

– нарахування зарплати з розрахунком необхідних внесків та інших утримань;

– відображення зарплати у податковому та бухгалтерському обліку;

– безпосередня виплата заробітної плати [1].

Комплексна система автоматизованого обліку розрахунків з оплати праці передбачає використання єдиної бази даних, яка утворюється з нормативно-довідкової, вхідної та вихідної інформації. Нормативно-довідкова інформація розрахунків з оплати праці включає: довідник підприємств, довідник фізичні особи, довідники співробітники, довідник трудові договори, довідник посади, довідник графіки роботи, довідник зміни, виробничий календар та ін.

При розрахунку заробітної плати з допомогою програми «1С: Підприємство 8 Зарплата та управління персоналом» можна виділити наступні етапи:

1) в інформаційну базу вводиться «умовно-постійна» інформація кадрового обліку, яка в подальшому використовується в розрахунках нарахувань і утримань;

2) протягом місяця вводяться документи, що характеризують трудові показники кожного працівника, а також інші документи і відомості, які впливають на нарахування та утримання (наказ на відпустку, листки непрацездатності, табель, облік надурочних годин, наряд бригади, відрядний наряд тощо). Модуль «Табельний облік» формує відомості про неявки, кількість відпрацьованих годин, доплати за роботу у нічний час, відхилення від нормального робочого дня тощо;

3) після завершення періоду проводиться власне розрахунок заробітної плати і пов'язаних з нею податків і внесків. При цьому, у документі «Нарахування заробітної плати» формуються суми нарахувань та утримань. Для нарахування та виплати заробітної плати за першу половину місяця оформляється документ «Нарахування зарплати» зі встановленою ознакою «Попередній розрахунок». Даний документ враховуватиме оклад працівника і кількість відпрацьованих годин від початку місяця до дати формування такого документа.

Програма «1С: Підприємство 8 Зарплата та управління персоналом» забезпечує формування необхідних паперових документів, а також паперової та електронної звітності, зумовленої нарахуванням заробітної плати.

Підсумовуюче усе вище зазначене, можна дійти висновку, що саме використання спеціалізованих програмних продуктів з автоматизації обліку фінансово-господарської діяльності підприємств надає можливість організувати ефективну систему управління персоналом, в т.ч. розрахунки з оплати праці та прирівняних до неї виплат. Здійснення досліджуваних операцій в комп'ютерному середовищі підвищує їх

точність та своєчасність, а звітність забезпечуватиме зростаючі потреби усіх користувачів інформаційної системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Васильків Н.М. Ефективність інформаційних систем. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 98 с.
2. Пичугин П. 1С: Бухгалтерия: доступно для бухгалтера: полное практ. пособие для совр. бухгалтера. Харьков: Фактор, 2007. 453 с.
3. Ревенок В. І., Мамчур О.С. Основні аспекти інформаційних систем з обліку нарахування заробітної плати. *Молодий вчений,* 2015. № 2 (17). С.22-25.

Дебера К. Ю.,
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ
Науковий керівник: *Місягіна І.М.*

ОСОБЛИВОСТІ АБРЕВІАЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

У наш час розширення пізнавальної діяльності людини спричиняє необхідність створення нових мовних одиниць. В першу чергу саме лексика покликана відображати все те, що відбувається в суспільному житті, в розвитку промисловості, науки та інших сферах людської діяльності. Оскільки мова функціонує як знакова система і більшість лексичних новоутворень можуть виявитися незручними у використанні, як наслідок розвитку мови вони зазнають скорочень.

Абревіатура (італ. abbreviatura від лат. abbrevio- скорочую) – скорочене складне слово (іменник), утворене з початкових звуків, початкових літер чи початкових частин слів. Суттєвою ознакою абревіатур є стабільна вимова за назвами букв (рідше звуків) та, як результат, її лексикалізація графічних скорочень, які з часом стають загальновживаними, наприклад: Кабмін (Кабінет міністрів), ЖЕК (житлово-експлуатаційний комплекс), ООН (Організація Об'єднаних Націй), НАТО (Організація Північноатлантичного договору) тощо. Основні умови їхнього функціонування – доцільність, зрозумілість та стандартність [1, с.158].

Абревіатура – складноскорочені слова, утворені з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви чи поняття. Вживаються в усній та писемній мові. Абревіатури називають також акронімами. [2, с.45]

В.В. Борисов розуміє під абревіатурою літеру чи коротке сполучення літер, що мають алфавітну схожість із вихідним словом або висловлюванням і використовуються для лаконічності [3, с.130].

Як абревіатури слід подавати лише ті слова та словосполучення, які мають високу частоту вживання в тексті. Слова і словосполучення, частота яких дорівнює одиниці, не скорочують; слова і словосполучення, частота яких дорівнює двом чи трьом, скорочують лише у деяких видах літератури, для яких потрібен високий ступінь компресованості видання (наприклад, інформаційна та довідкова література- реферативний журнал, енциклопедії тощо) [4, с.218].

Слід зауважити, що словник синонімів сучасної англійської мови подає термін “скорочення” як синонім до терміна “абревіація” [5, с.127]. Явище абревіації полягає у скорочення довгих мовних формул і згортанні їх у семантичну єдність – абревіатуру.

“Лексикологія англійської мови” подає один із способів словотворення, а саме скорочення (shortening), коли слово створене шляхом урізання (contraction or clipping), абревіації (abbreviation or initial shortening) та змішування (blending)[6, с.39].

Урізання – це спосіб утворення слова за допомогою викидання одного або більше складів з багатоскладового слова: cell (cellular phone), phone (telephone), fence (defence), hols (holidays), flu (influenza), exam (examination), lab (laboratory), pub (public houce). Скорочена форма, як правило, має однакове денотативне значення як і слово, від якого вона походить, але воно розглядається як більш розмовне та неформальне [6, с.39].

Урізання в “Лексикології англійської мови” поділяється на чотири типи: apocope, apheresis, syncope, mixed clipping [6].

Apocope – це упущення заключної частини слова: sis (sister), doc (doctor), ref (referee), vegs (vegetables), op (operation), ad (advertisement), mayo (mayonnaise) тощо. Такий тип урізання не характерний для української мови, проте він може використовуватися як український сленг: універ, лаби.

Apheresis – це упущення початкової частини слова: phone (telephone), plane (aeroplane), van (caravan), bus (omnibus), cute (acute), copter (helicopter).

Syncope- це упущення середньої частини слова: maths (mathematics), fancy (fantasy), specs (spectacles), binocs (binoculars), cortsy (courtesy), ma'm (madam).

Mixed clipping – це таке скорочення, коли початкова та заключна частини слова урізані: tec (detective), flu (influenza), fridge (refrigerator), stach (moustache).

В свою чергу абревіації тут підрозділяються на п'ять груп: акроніми, алфавітні, складні, графічні та латинські абревіації. [6, с.40]

Акроніми – це ініціальні лексичні абревіатури, що вимовляються як слова нового типу, фонетична структура котрих відповідна фонетичній структурі орфоморфемних слів, а читаються відповідно до правил орфоепії як звичайні слова: YOLO (You only live once), NATO (North Atlantic Treaty Organization), radar (radio detection and ranging).

Алфавітні – мають повну алфавітну вимову і наголос: MP (Member of Parliament), USA (United States of America), BBC (British Broadcasting Corporation).

Широке поширення інтернет-комунікацій також породило багато алфавітних скорочень: BBL (be back later), BTW (by the way), AFAIK (as far as I know), ICBD (I could be wrong), IMHO (in my humble opinion), ISWYM (I see what you mean), FYI (for your information), HTH (hope this help), AFK (away from the keyboard), TIA (thanks in advance), AMBW (All my best wishes), GM (Good morning), NC (No comment); а також специфічні інтернет-абревіатури, які включають цифри: b4 (before), W8ING (waiting), CUL8R (see you later!), F2F (face to face), NE1 (anyone), P911 (My parents are in the room! P- Parents, 911- emergency), H2 (how to), 2DAY (today), 1DAY (One day), 100S (hundreds), O4Y (Only for you), G2SY (Glad to see you).

Складні – першим їхнім елементом є буква першого слова, а другим- наступне слово: L-driver (learner-driver), V-day (Victory Day), mid-August (middle of August), U-pronunciation (upper class pronunciation), A-bomb (automic bomb).

Графічні – використовуються для економії місця у тексті і вимовляються як відповідні не скорочені слова: Mr. (Mister), m. (mile, metre), ft (foot, feet), sec. (second), sq. (square), Co. (Company), h. (hour), usu. (usually), v. (verb), pp. (pages), Capt. (Captain).

Латинські – це скорочення від латинського слова, які інколи не читаються як латинські слова, а як окремі букви або виражаються їхніми англійськими еквівалентами: i.e. [ai i:] from Lat. id est – that is; a.m. [ei em] from Lat. ante meridiem – before midday [6, с.41-42].

Змішування (blending) – це слово, утворене шляхом об'єднання звуків і значень двох або більше слів, або частин слів: alcopop=alco(hol)+pop, docudrama= docu(mentary)+drama, sitcom=sit(uation)+com(edy), brunch= breakfast+ lunch, motel=motor+hotel, smog=smoke+fog, webinar=web+seminar, advertainment= advertisement+entertainment, biopic=biographical+picture [6, с.42].

Абревіатура є невід'ємним елементом більшості стилів сучасної української мови. Безліч спрощених слів закріпилися в

українській мові завдяки своїй стійкості та зрозумілості. В українській мові абревіація характерна здебільшого для іменників і рідко використовується у прикметниках.

Дуже детальну класифікацію абревіатур наведено в “Лексиці і фразеології” [7, с.252]:

1. Складноскорочені слова, утворені з початкового складу першого компонента й цілого другого компонента словосполучення: технагляд (технічний нагляд), профлідер (профспілковий лідер).

2. Складноскорочені слова, утворені з початкових частин двох або кількох компонентів синтаксичного словосполучення: райвиконком (районний виконавчий комітет), головреж (головний режисер), страйкком (страйковий комітет), реском (республіканський комітет).

3. Складноскорочені слова, утворені з початкової частини першого компонента словосполучення і початкової або кінцевої частини другого компонента, в якому середню частину пропущено: есмінець (ескадрений міноносець), облвійськкомат (обласний військовий комісаріат).

4. Літерні абревіатури – такі, які утворено з назв початкових букв компонентів синтаксичного словосполучення: ООН (Організація Об'єднаних Націй), США (Сполучені Штати Америка), НАН (Національна Академія Наук), СБУ (Служба безпеки України), ТСН (телевізійна служба новин).

5. Звукові абревіатури – такі, які утворено з початкових звуків слів повної назви: РАЦС (реєстрація актів цивільного стану), РАТАУ (радіотелеграфне агентство України), УНІАН (Українське національне інформаційне агентство новин), ЄШКО (Європейська школа кореспондентської освіти).

6. Звукові абревіатури, складовою частиною яких є звуки і цифри: АН-124, ГАЗ 2109.

7. Складноскорочені слова, утворені з початкової частини першого компонента і звукової абревіатури інших компонентів синтаксичного словосполучення: райво (районний відділ освіти).

8. Складноскорочені слова, утворені з літерної абревіатури кількох перших компонентів і початкової частини останнього компонента синтаксичного словосполучення: Есхар (електричне селище Харків).

9. Складноскорочені слова, утворені з літерних абревіатур першого і третього компонентів і початкового складу другого компонента синтаксичного словосполучення: ГАПУ (Головне аптечне управління).

Щоб зрозуміти, який вид абревіатур найуживаніший у мовленні найдоцільніше буде звернутись до преси, яка насичена різноманітними скороченнями.

Використання абревіатур в іншомовній пресі розглянемо на

прикладі щотижневого журналу, що входить у "велику трійку" щотижневиків США, а саме видання "The Week". Можемо бачити використання таких абревіатур в журналі "The Week" (27 December 2010 - 3 January 2011): CSIS(Center for Strategic and International Studies), WBICID(World Bank's International Center for Investment Disputes), BBC(British Broadcasting Corporation), DHUP(Department of Housing and Urban Development), USAID (United States Agency for International Development). "The Week" (January 10-17. 2011): IRA(International Reading Association), EOS(Earth Observing System), FTC(Federal Trade Commision), OMB(Office of Management and Budget), UNESCO(United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), EOS(European Optical Society), NASA(National Aeronautics and Space Administration), IQ(Intelligence Quotient), BUMS(Brown University Medical School). Як бачимо, частотними в цьому виданні є саме акроніми та алфавітні абревіатури.

На прикладі газет "Експрес" та "Високий замок" розглянемо використання абревіатур в українській мові. Тут найбільше виявлено ініціальних, звукових та буквено-звукових абревіатур. Найменше-часткових та комбінованих абревіатур.

Велику групу серед ініціальних у мові мас-медіа становлять літерні новотвори, що виникли за назвами букв: АРК (Автономна Республіка Крим), ІНДЗ (Індивідуальне науково-дослідне завдання), ЦСКА (Центральний спортивний клуб армії), СБУ (Служба безпеки України), НБУ (Національний банк України), НХЛ (Національна хокейна ліга). Прикладом до цього можна навести наступні речення: "Візьмемо тисячу дітей, яким на момент аварії на Чорнобильській АЕС виповнилося 2-3 роки і які жили у місті Києві" ("Експрес" 18-23 квітня 2012р., с.15); "Це бюро має займатися розслідуванням справ, порушених проти працівників міліції, СБУ, суддів, вищих посадових осіб" ("Високий замок", 25-31 вересня 2012р., с.6)

Отже, ініціальні абревіатури - досить значний за обсягом корпус лексичних скорочень, який повсякчас активно поповнюється і розвивається в сучасних засобах масової інформації.

Можемо дійти висновку, що абревіація виконує специфічні, характерні лише для неї завдання - значною мірою розширює деривaційні можливості лексики, і в цьому її цінність. Відмова від використання абревіатур привела б до непомірного розростання текстів.

Необхідно підкреслити, що система скорочень у будь-якій мові є невід'ємною частиною її загальної лексико-семантичної системи і тому системи скорочень значно відрізняються одна від одної. Досить різниться частота вживання тих чи інших скорочень.

Таким чином, ми бачимо, що найпоширенішими в іншомовній пресі є саме акроніми та алфавітні скорочення.

Щодо українських видань, то ініціальні абревіатури тут найбільш вживані у літерних і звукових видах, в той час як інші типи скорочень використовуються рідко. Проте ініціальні скорочення здаються найбільш складними для вимови та вжитку. Це тому, що вони вимовляються по-різному, хоча на письмі зображуються однаково.

Список літератури:

1. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування : навчальний посібник. [Текст] / З. Мацюк, Н. Станкевич. - К. :Каравела, 2005. -352 с.

2. Верещагин Е. М. Лингвострановедческая теория слова: [моног.] / Верещагин Е. М. Костомаров В. Г. -М: Русский язык, 1980. -с.45-58

3. Борисов В. В. Аббревиация и акронимия. Военные и научно-технические сокращения в иностранных языках. -Москва, 1972. -320 с.

4. Патрико З. В. Загальне редагування: навчальний посібник [Текст] / З. Патрико. -Львів: Афіша, 2001. -416 с.

5. Гамаш О. Л. Запозичення як джерела збагачення словникового складу англійської мови // Нова Філологія. Збірник наукових праць. - Запоріжжя: ЗНУ, 2006. -217 с.

6. English Lexicology: Lecture Course: навч. посіб. / О. О. Каліберда. - Бердянськ: ФО-П Ткачук О. В., 2015. -2015. -216 с. (англ. мов)

7. Лексика і фразеологія. - К.: Наук. Думка, 1973.- 439 с.

8. Експрес: суспільно-політична газета / гол. ред. І. Починюк. - 2012. -106 (6576)

9. Високий замок: суспільно-політична газета / гол. ред. Н. Балюк. - 2012.

Дзюбак І.Т.,
студентка IV курсу юридичного факультету
ПВНЗ «Університет Короля Данила»

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ «ПРАВОВИЙ МЕНТАЛІТЕТ» У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ

Вивчення проблеми прав і свобод через призму формування національної правової культури має високу актуальність ще й тому, що правовий прогрес, до якого прагне Україна, здійснюючи запровадження в життя ідеї створення громадянського суспільства та демократичної, соціальної, правової держави, може бути реальністю лише за умови, що політична і правова реформа поєднуватиметься з формуванням правової культури українського суспільства, усіх його соціальних груп. Більше того, без успіху в галузі забезпечення прав і свобод населення ефективність реформ в Україні буде просто неможливою [5, с. 26].

Демократичному характеру українців, на думку М.І. Костомарова, властиве розуміння переваги особистості над общинністю, цінування особистісної свободи навіть у крайньому її вияві – сваволі, що є причиною непостійності, невиразності мети й форм життя, поривчастості, прагнення до створення чогось та водночас до знищення створеного; із цього ж постає відсутність прагнення до панування над іншими народами. Ці риси мали також негативний сенс, оскільки визначили насамперед небажання й невміння українців підкоритися єдиній, чітко визначеній меті; спричинили відсутність цілеспрямованого розрахунку та, відповідно, нездатність організовувати й утримувати владу як основу державності. Усвідомлення повноцінності особистості та безумовності її свободи визначили особливе – поетичне, духовне – ставлення українців до Бога. Характер українців формувався, як це довів М.І. Костомаров, насамперед у просторі особистого, «свого» життєвого світу [3, с. 93]. Особливу роль у цьому відіграє «хата», що уособлює «своє», власну родину й господарство, відокремлений простір, у якому можна відгородитися від «чужого», «ворожого». Вважаємо, що в цьому менталітет українства на теренах Європи є подібним хіба що англійцям, для яких їхня домівка є фортецею.

Продовжуючи розкривати історичну еволюцію становлення прав і свобод людини на українському ґрунті, констатуємо наступне. Як своєрідний феномен, правова культура є формою відтворення національних правових інститутів – державності, правової системи, правопорядку тощо, є засобом збагачення цих інститутів, зокрема і за рахунок запозичення правових цінностей інших націй. Відповідно основні функції правової культури передбачають збереження духовних

цінностей у галузі права, їх засвоєння майбутніми поколіннями, постійне підвищення рівня правової свідомості населення. Правова культура визначає принципи правової поведінки особи та систему правових цінностей, ідеалів, правових норм, які забезпечують єдність і взаємодію правових інститутів та організацій у суспільстві.

Наважимося стверджувати, що ціннісний компонент є одним із найважливіших при формуванні правової культури і як наслідок забезпечення та гарантуванні прав і свобод людини, однаково як суспільства так і індивіда. Правові цінності — це серцевина правової культури, вид духовних цінностей, які задовольняють потреби осіб і суспільства в регулюванні соціальних відносин засобами права. Аксіологічний підхід забезпечує характеристику правової культури як міри гуманізації людини і суспільства, дозволяє чітко відокремити правову культуру від інших взаємопов'язаних з нею категорій [2, с.74]

У сучасній Україні масова ментальність в контексті її вияву як етнонаціонального фактора впливу в процесі забезпечення і гарантування прав і свобод людини і громадянина являє собою уявлення про цінність людини, рівність всіх перед законом, повагу до приватної власності, визнання залежності процвітання держави від добробуту громадян, цінність прав людини та її свободи. Однак цінності мають тенденцію трансформуватися під впливом стійких традиційних настанов у бік колективістських орієнтирів маргінального ґатунку, це виявляє себе у значному впливі традиціоналізму з патріархальним уявленням про державну владу, етатистськими з егалітаристськими настановами і зрівняльною психологією, культі персоніфікованої держави, з готовністю обміняти всі форми свободи на порядок і матеріальні блага, які розподіляються ієрархічною владою. Головною ж хибою реалізації ліберальних цінностей є слабкість мотивації і впровадження їх у власному житті і діяльності. [1, с.138]

Правосвідомість народу України закріплена зазначеним менталітетом, у свою чергу, повинна привести до таких змін в ціннісних позиціях. По-перше, змінити діяльнісну домінанту правосвідомості з боротьби «проти» або «за» на творення «в ім'я», причому основою творення має бути ідея єдності всіх форм злагоди на засадах загально прийнятної мети. По-друге, переорієнтувати погляд на державу: вона повинна мислитися не як мета для самої себе, а як інструмент, що забезпечує шлях до злагоди. По-третє, повинна культивуватись як національна самоповага, так і сприйнятливість до прогресивних надбань правової культури інших націй, породжених громадянським демократичним суспільством. [4, с.122]

Матриця правового менталітету, до якого має прагнути Україна, як правова держава, що визначила інтеграцію до ЄС стратегічним напрямом власного розвитку, повинна сформуватися в процесі державотворення в Україні, має включати в себе повагу до закону та законності і ставлення до них як до вищих соціальних цінностей, наявність імунітету до криміногенних спокус, існування виключно правомірних планів у житті, намагання утримати представників довкілля від правопорушень і спонукання їх до правомірної поведінки, посильна участь у підтриманні правопорядку у всіх сферах життя.

Список літератури:

1. Калиновський, Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства: ґенеза та сучасність : монографія. Харків: Право, 2008. 288с.
2. Клімова Г. П. Основні теоретико-методологічні підходи до аналізу поняття «правова культура». *Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія* Харків: Право, 2010. С. 72-82.
3. Костомаров Н.И. Две русские народности: монография. Киев: Майдан, 1991. 115 с.
4. Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні: монографія / за ред. Л. М. Герасіної та ін. Харків: Право, 2009. 352 с.
5. Третяк С. Правове забезпечення правової культури населення як умова створення основ громадянського суспільства. *Право України*. 2005. № 4. С. 26-28.

Дзюбенко С. Д.,
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник: *к.ю.н., доц. Шведова Г. Л.*
місто Київ

ЗАБОРОНА ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: ЗА ТА ПРОТИ

На сьогодні тема грального бізнесу є доволі актуальною. В Україні ця сфера заборонена на законодавчому рівні, та, все ж, широко розповсюджена і перебуває у тіньовому секторі. Більш того, організатори такої діяльності отримують надприбутки і правоохоронці частіше співпрацюють з ними, аніж карають, а держава не отримує від цього ніяких зборів. Це згубно впливає як на економіку країни, так і на суспільство загалом.

15 травня 2009 року Верховною Радою України було прийнято ЗУ "Про заборону грального бізнесу в Україні". Відповідно до цього нормативного акта Кримінальний кодекс було доповнено статтею 203-2 "Зайняття гральним бізнесом", яка криміналізувала дану діяльність. На жаль, це не допомогло цілком убезпечитись від азартних ігор, а навпаки спровокувало активізацію цієї діяльності. Так, до недавнього часу чи не на кожному кроці можна було спостерігати так звані "державні лотереї" та інші подібні заклади, які і ставали місцями для зайняття забороненим гральним бізнесом.

У грудні 2019 року Кабінет Міністрів України заборонив займатися гральним бізнесом під виглядом державних лотерей. Так, Міністр внутрішніх справ Арсен Аваков заявив, що на виконання рішення уряду, всі гральні заклади припиняють функціонування від 20 грудня 2019 року. За даними Національної поліції станом на 21 грудня 2019 року припинено діяльність 5300 гральних закладів. Загалом вилучено 4400 одиниць грального обладнання. Серед вилученого – 29 електронних рулеток, 107 столів для гри у покер, 247 гральних автоматів, 3715 одиниць комп'ютерного обладнання, 318 одиниць іншого обладнання. Приблизна вартість вилученого становить 51,3 мільйона гривень. за фактами зайняття гральним бізнесом поліцейські відкрили 250 кримінальних проваджень за ст. 203-2 Кримінального кодексу України [1]. Бачимо, що лише за добу було викрито надзвичайно велику кількість нелегальних закладів, що функціонували протягом багатьох років і наносили цим значні збитки. Варто зауважити, що вдалося встановити далеко не всі випадки такого злочинного підприємництва і їх є ще чимало.

Поштовхом до такого буму на викриття незаконних гральних комплексів стало те, що 19 грудня 2019 року Верховна Рада України не ухвалила у першому читанні законопроєкт 2285-д, який передбачає легалізацію та державне регулювання азартних ігор. Цікаво, що думка українського суспільства з цього приводу також переважно негативна. Так, з 19 листопада по 13 грудня 2019 року Київський міжнародний інститут соціології в рамках Всеукраїнського дослідження «Думки і погляди населення України (Омнібус)» вивчив думку населення щодо легалізації грального бізнесу. За даними дослідження, на запитання "Чи підтримуєте Ви легалізацію грального бізнесу" 56 % опитаних відповіли, що повністю не підтримують. Ще 19% респондентів підтримують легалізацію азартних ігор, але за умови, що для цього будуть відведені спеціальні ігрові зони або локалізовані місця. Повністю підтримують легалізацію грального бізнесу 18% [2]. Згодом, 16 січня 2020 року даний

законопроєкт все ж було прийнято за основу і наразі він готується до другого читання.

Законопроєкт 2285-д “Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор” [3] регламентує ряд важливих питань. Одним з найвагоміших моментів, на нашу думку, є запровадження комплексного регулювання грального бізнесу та виключного переліку видів діяльності у сфері азартних ігор, що дозволяються. У доопрацьованому проекті виключено положення щодо можливості розміщення залів гральних автоматів та букмекерських пунктів в окремих будівлях. Зал гральних автоматів дозволяється розміщувати виключно в готелях (3 та більше зірок, площею не менше 500 кв. м). Вважаємо, дане нововведення позитивно сприятиме зменшенню кількості ігрових комплексів. Також запроваджується система ліцензування діяльності у сфері азартних ігор з диференційованим розміром плати за ліцензії залежно від виду діяльності, розташування грального закладу тощо. Крім того, встановлюються жорсткі вимоги до фінансового стану організаторів азартних ігор з метою забезпечення їх фінансової стабільності та гарантування виплати виграшів. На нашу думку, це допоможе відсіяти значне число недоброчесних осіб та шахраїв, які провадять таку діяльність. Додатково встановлюються спеціальні вимоги щодо відповідальності грального обладнання загальноприйнятим міжнародним стандартам. Правильним є рішення щодо збільшення віку гравця з 18 до 21 року, а також встановлення певних вимог до гравців та їх ідентифікації (вхід до зали за паспортом). У такий спосіб законодавець убезпечує молодь від необдуманих вчинків, які можуть потягнути за собою несприятливі наслідки. Встановлюється і обмеження щодо реклами азартних ігор, зокрема діятимуть заборони щодо зовнішньої реклами, окрім вивісок. Таким чином, це зменшить популяризацію грального бізнесу серед широких мас населення.

Доволі нестандартним та корисним рішенням є створення Фонду підтримки медицини, спорту та культури у складі спеціального фонду Державного бюджету України, дохідна частина якого формуватиметься за рахунок ліцензійних платежів в сфері азартних ігор. Так, кошти Фонду спрямовуватимуться на профілактику та надання медичної допомоги хворим на лудоманію (гральну залежність), створення лікарень, центрів реабілітації, хоспісів. Кошти також направлятимуться на підтримку різних видів спорту та розбудову спортивної інфраструктури, фінансування програм з підвищення культурного та духовного рівня населення України. Вважаємо, таке нововведення є дуже актуальним та

доброчинним і має бути взяте до уваги для впровадження в інших сферах.

Регулювання у сфері азартних ігор планується здійснювати за допомогою спеціального органу — Комісії з розвитку та регулювання азартних ігор, що підпорядкована Кабінету Міністрів. До компетенції Комісії відноситься ліцензування організаторів азартних ігор, ведення відповідних реєстрів, встановлення вимог щодо сертифікації грального обладнання тощо. Вважаємо, надзвичайно важливим є запровадження системи онлайн моніторингу, що дозволить здійснювати державний контроль за діяльністю організаторів азартних ігор шляхом отримання даних від грального обладнання.

У зв'язку із легалізацією грального бізнесу, буде внесено деякі зміни до Кримінального кодексу, а саме, до вже згадуваної статті 203-2. Так, її планується викласти у новій редакції під назвою «Незаконне провадження діяльності з організації та проведення азартних ігор». Така діяльність каратиметься за відсутності ліцензії на її провадження. Варто зауважити, що даний злочин буде належати до категорії тяжких, а за наявності таких кваліфікуючих ознак як вчинення зазначених дій раніше судимою особою або групою осіб – до особливо тяжких. Так, у першому випадку санкція передбачатиме позбавлення волі на строк від шести до восьми років, а санкція кваліфікованого складу злочину - позбавлення волі на строк від восьми до дванадцяти років. В обох випадках застосовуватиметься такий додатковий вид кримінального покарання як конфіскація грального обладнання та приміщень.

Отже, на сьогодні гральний бізнес залишається кримінально караною підприємницькою діяльністю. Він функціонує навіть усупереч закону та наносить шкоду державній економіці та українському суспільству в цілому. Саме тому доцільною є декриміналізація такої діяльності з її подальшою регламентацією та контролем. Це надасть змогу вивести з тіні глобальний бізнес та убезпечити суспільство. Легалізація сприятиме оподаткуванню доходів грального бізнесу, а також «благодійній» діяльності у вигляді Фонду підтримки медицини, спорту та культури. Процес легалізації азартних ігор вже розпочато і, гадаємо, найближчим часом він дійде свого логічного кінця у вигляді прийняття розглянутого нами законопроєкту.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національної поліції: Поліція розпочала 250 кримінальних проваджень за зайняття гральним бізнесом. URL: https://www.npu.gov.ua/news/korupcziya/policziya-rozpochala-250-kriminalnix-provadzhen-za-zajnyattya-gralnim-biznesom/

2. Київський міжнародний інститут соціології: Ставлення українців до легалізації азартних ігор: грудень 2019 року. URL: https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=909&page=1

3. Офіційний портал Верховної Ради України: Проект Закону про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67682

Дідик А.О.,
студентка групи ГРСс-2019
факультету управління та бізнес аналітики
Науковий керівник: *Марків М.М.,*
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Університет Короля Данила

ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах ставлення до ділових комунікацій змінюється. На відміну від усталених традицій ділових комунікацій, коли головним інструментом виступає наказ, поява нового комунікативного простору, пов'язаного з демократизацією соціально-економічних відносин, зумовило зростання значимості ділової комунікації. Остання з додаткового інструмента перетворилася у важливу функцію, яка виконується менеджером для досягнення ділового успіху.

Внаслідок постійного зростання інтенсивності спілкування в різних сферах управлінської діяльності та збільшення інформаційного масиву даних, особливу актуальність набуває дослідження особливостей ділової комунікації в сучасних умовах обмеження спілкування. Специфіка й складність проблем пов'язана з тим, що комунікація в такій ситуації здійснюється дистанційно, через різні канали зв’язку.

Поняття «комунікація» і «ділова комунікації» виступають як загальне й особливе, оскільки, останнє виступає вихідним стосовно першого; це – обмін інформацією в процесі діяльності, спілкування, і шляхи сполучення. Ефективність комунікацій в організації часто визначає якість рішень і їхньої реалізації [1, с. 67].

Традиційно значну увагу в дослідженнях комунікацій в організаціях приділяється напрямам, які пов'язані з формальними каналами, тобто створюваними навмисно керівництвом компанії з метою досягнення в першу чергу інтересів компанії. Індустріальний

психолог Лінда Джуелл відзначає чотири традиційні напрямки досліджень [2, с. 84]:

1. Використання комунікативних каналів, ефективність різних каналів в різних ситуаціях (доведена ефективність використання «політики відкритих дверей», тобто розвитку висхідних (від підлеглих до начальства) комунікацій).

2. Напрям комунікативних зв'язків і вид послання (підлеглі намагаються направляти більше повідомлень на адресу керівництва, якщо вони не успішні в кар'єрі, імітуючи тим самим причетність до вищих сфер, а керівники часто використовують процес передачі інформації як один з видів заохочення співробітника через його велику інформованість).

3. Напрям комунікативних зв'язків і точність послання (проблема спотворення інформації).

4. Вплив комунікативних схем на виконання роботи і задоволеність працею.

Однак, в сучасних умовах обмеженості особистих комунікацій все частіше у бізнес-середовищі використовуються сучасні інформаційні технології для бізнес комунікацій. Тому особливістю ділових комунікацій зараз стало: зменшення обсягу особистої комунікації; проведення зустрічей і нарад із використанням Skype for business, email, Slack, Telegram, Microsoft teams, Zoom та ін.; наголошення уваги на збереженні дистанції під час особистого спілкування та відмова від потискання руки та ін.

Загальновідомо, що ділова комунікація являє собою складний і багатогранний процес, який має об'єктивні і суб'єктивні сторони та характеризується різними вербальними і невербальними параметрами. Від звичайної комунікації ділова відрізняється, в першу чергу, чіткою регламентацією, оскільки спрямована на вирішення певної задачі [3, с. 45; 4].

Однак, в сучасних умовах обмеженості особистих комунікацій, використанням дистанційних форм комунікування та сучасних інформаційних систем (діджитал технологій) виникають труднощі із розпізнаванням та розумінням невербальної частини комунікацій, що ускладнює процес ділової комунікації.

Отже, ділова комунікація – складний багатоплановий процес, сутністю якого виступає встановлення й розбудова спілкування між людьми, що зумовлено потребами спільної діяльності й обміном, інформацією, знаннями, інтелектуальною власністю. Своєю метою має вироблення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття й розуміння іншої людини. А це необхідно здійснювати з урахуванням особливостей

сучасних умов та діджитал технологій. Ефективне управління діловою комунікацією вимагає розбудови комунікаційного менеджменту, що виступає системою управління, яка через інтегровану комунікацію з цільовими аудиторіями, сприяє досягненню максимальної ефективності в усіх напрямках розвитку організації в умовах мінливого бізнес середовища.

Список використаних джерел:

1. Шавкун І.Г. Ділова комунікація: сутність та типологізація. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2009. Вип. 38. С. 67-74.
2. Співак В.А. Ділові комунікації. Київ, 2014. 289 с.
3. Таратухіна Ю.В. Ділові та міжкультурні комунікації: підручник і практикум. – К., 2015. 216 с.
4. Яценко С. Теоретико-методологічні підстави дослідження ділової комунікації державних службовців. Механізми державного управління. 2018. Вип. 4. С. 50-54.

Дюга Анна,
студентка групи КФс-2018
Коледжу Університету Короля Данила
Науковий керівник:,
викладач української літератури
Волосянко І.В.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ ЦАРСЬКОЮ ЦЕНЗУРОЮ

Леся Українка належала до тих письменників, творчість яких підлягала постійним переслідуванням царської цензури. Як і Т. Шевченко, І. Франко, М. Коцюбинський та інші письменники, поетеса була не лише видатним митцем, а й політичним діячкою, пов'язаною із визвольною боротьбою свого часу.

Творчість Лесі Українки, як і її політична діяльність, була під пильним наглядом охоронців царизму. Протягом усього життя поетеса, відчуваючи на собі тяжкий гніт царської цензури, була готова заборонити, знівечити кожен її новий твір. В архівах є достатньо документів, що дають уявлення про той тернистий шлях, яким пробивалися твори великої української поетеси до народу.

Свою першу збірку «На крилах пісень» Леся Українка була змушена видати за кордоном, у Львові. Вона не мала надії на те, що такі її поезії, як «Сльози-перли», «Сон», «Коли втомлюся я життям щоденним», «Сім струн» зможуть пройти цензуру, оскільки саме в цих творах молода

поетеса виявила своє творче кредо. Без цих віршів збірка могла вийти і в Наддніпрянській Україні, але на таке «обезкровлене» видання Леся Українка не могла погодитись. На першу свою книжку вона покладала великі надії, бо вважала, що її вихід допоможе їй скоріше впізнати друзів-однодумців, ворогів.

І. Франко, який стежив за розвитком таланту поетеси, схвалював і підтримував революційні настрої та напрями її творчості, запропонував Лесі Українці свою допомогу у виданні її творів. Ще у 1891р., коли поетеса разом з матір'ю їхала на лікування у Відень і проїздом зупинилася у Львові, між нею і Франком зав'язалась розмовам на цю тему. Олена Пчілка розповідає: «*З Франком і Павликом говорили про дрібні видання. Просили вони дозволу видрукувати збірочку Лесиних поезій і дістали від нас згоду*» [3, с. 35].

У квітні 1892 р. Леся Українка надіслала Франкові для друкування збірку «На крилах пісень» і просила його прочитати коректу. *«Оце я врешті зладила до друку свої вірші,– писала вона. – Висьте були такі ласкаві, що згодились провадити се видання, отож тепер звертаюсь до Вас. Побачили ми, що видавати щось за кордоном і корегувати тут, річ дуже затяжна, отож мушу я добрих людей трудити своїм виданням. Збірник мій має видаватись моїм коштам, тілько вже Вашим заходом… Тілько останню коректу, будьте такі ласкаві, сами протримайте, то вже буде мені на певність, що у моїх віршах і є помилки поетичні, та не буде друкарських. Сами знаєте, яка то біда ті помилки друкарські. Тілько два видання я бачила без помилок: «З вершин і низин» та «На новий шлях»* [4, с. 207].

Поетеса свідома була того, скільки клопоту принесе Франкові робота щодо видання її збірки. Утиски австрійської цензури, «негласна» клерикальна цензура – все це перешкоджало видавничій діяльності. Незважаючи на труднощі та на власну переобтяженість, І. Франко всю роботу над виданням книжки Лесі Українки довів до кінця.

З дня свого виходу перша збірка Лесі Українки «На крилах пісень» потрапила до числа переслідуваних книг в Росії, зокрема й у Наддніпрянській Україні. Перший параграф указу 1876 р. про цензуру українських видань забороняв ввіз з-за кордону на територію Російської імперії «без спеціального дозволу головного управління в справах друку будь-яких книг і брошур, що видаються на малоросійському наріччі».

Через цю заборону поетеса ще довго не могла побачити своєї книги після її виходу. Збірка була забрана з друкарні Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові в кінці 1892 р. (цей рік зазначено на титульній сторінці, на обкладинці ж стоїть рік її виходу в світ – 1893 р.). Леся Українка не мала свого примірника книжки. Знайомі надсилали їй зі

Львова окремі аркуші збірки в конвертах з листами, та не всі вони доходили до адресантки, тому вона й не могла скласти з них цілого примірника. Книжки ж, вислані бандероллю, переглядалися при пересилці через кордон і затримувалися як недовезені. Про це Леся Українка писала з Колодяжного О. Маковею 25 вересня 1893 року у відповідь на лист, в якому він сповіщав про висилку поетесі її книжки: «*Двох примірників «На крилах пісень» я не отримала, і якщо вони були послані під опаскою, то се річ зовсім натуральна, що вони пропали. Під опаскою до нам не доходить ніяка українська книжка, видана в Галичині, окрім офіційно дозволених цензурою, моя ж книжка до таких не належить*» [4, с. 212].

Книга «На крилах пісень» викликала великий інтерес в демократичних колах. В її мужніх, сміливих віршах, у палких закликах до боротьби за свободу передова молодь знаходила відображення тих почуттів, які їх хвилювали, тих думок, якими вони горіли. Вона збуджувала, підносила революційні настрої, закликала до діяльності боротися з «темною ніччю» – самодержавством, оспівувала красу за світле майбутнє нації.

Це зумовило швидке розповсюдження збірки Лесі Українки у Наддніпрянській Україні нелегальним шляхом. У середині 1893 р. вона була вже в багатьох українських читачів, які одержували її з Львова конспіративно. Царизм змушений був вдатися до офіційної заборони книги.

Заборона хоч і була тяжким ударом для молодої поетеси, але не знищила в ній творчої енергії, вона лише прискорила її рішення сміливіше ступати на шлях боротьби з гнітом. У листі до М. Павлика в1895 році Леся Українка пише: «*Думка росте і вже й так переросла ту рамку, в якій можна робити що-небуть одкрито в Росії*» [2, с.161].

Першу спробу надрукувати легально свій твір на Батьківщині Леся Українка зробила в 1899 році. Цього року Б. Грінченко збирав матеріали до альманаху «Хвиля за хвилею», і Леся Українка подала свою поему «Давня казка», яку перед тим опублікував І. Франко в журналі «Житіє і слово» (1896).

Але альманах вийшов (1900 р.) без твору Лесі Українки, бо його заборонила цензура. Для царської Росії поема, в якій розповідається про те, як народ у боротьбі здобуває собі волю, людські права, була небезпечною для влади, яку лякало вже одне слово «повстання». Проте поетеса не лишає думки про видання своїх творів на Батьківщині. У 1902 р., тоді, коли вже за кордоном були видані дві наступні збірки творів Лесі Українки – «Думи і мрії» (Львів, 1899) та «Відгуки» (Чернівці, 1902), вона задумує видати у Наддніпрянській Україні друге, доповнене

видання книги «На крилах пісень», в яку б увійшли і твори з названих збірок.

Перебуваючи в цей час на лікуванні в Італії, поетеса готує збірку до друку, а в листах просить матір надсилати їй твори, що були розкидані по окремих виданнях.

Збірка «На крилах пісень» у січні 1903 р. була надіслана на розгляд цензури. Поетесу дуже хвилювала доля цієї збірки, вона розуміла, що, видана у Наддніпрянській Україні, книжка скоріше, ніж закордонні видання, потрапить до рук масового українського читача. Передчуваючи, що цензура заборонить її кращі твори, Леся Українка думає над тим, як завуалювати свої поезії, щоб відвернути увагу цензорів від їх актуального змісту. Особливо вона хвилювалася за долю циклу «Невільничі пісні». Цей цикл, опублікований вперше в1995 році в журналі «Народ», був доповнений у виданні збірки «Думи і мрії» і в такому доповненому вигляді об'єднував найбільш полум'яні поезії на тему національної боротьби, що були написані в той час.

«*І нема поетові-письмовцеві гіршої кари, як хто заборонить йому свої пісні пускати між люди*» – писала Леся Українка в «Джоні Мільтоні» [1,с 101]. Її вільні, напоєні свободою, душею «співи» рвалися вперед, туди, де жили і боролися за світле майбутнє патріоти своєї землі.

Царські чиновники хотіли приборкати своїми репресіями волелюбний дух поетеси. Проте ніякі репресії не змогли скувати крил вільній, непокірній музі Лесі Українки. В угоду царським сатрапам поетеса не писала жодного рядка, а нові її твори, створені після чергової цензурної заборони, були ще більш полум'яними. Вони знаходили як не пряму, то обхідну стежку до читачів, служили великій справі боротьби за свободу, тому так впевнена була поетеса в тому, що її твори, гнані й переслідувані царизмом, потрібні народові, що вони будуть служити йому й тоді, коли настануть світлі дні для українського народу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Леся Українка,Твори у п'яти томах, т. V. 1954. 356 с.

2. Леся Українка. Публікації, статті, дослідження, вип. I. 1956. 297 с.

3. Пчілка О. Оповідання / Олена Пчілка. РУХ, 1930 . 54 с.

4. Українка Л. Публікації, статті, дослідження – АН УРСР – 1954. 336 с.

Дякун Я.М.,
студентка Університету Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)
***Науковий керівник**: ст.викл.Веркалець С.М.*

ТЕХНОЛОГІЯ МОНТАЖУ МЕТАЛЕВИХ КОНСТРУКЦІЙ

Основні принципи організації монтажних робіт. Виробничий процес, пов'язаний зі складанням і встановленням обладнання, окремих конструкцій або всієї споруди, заздалегідь виготовленого цілком або по частинах називається монтажем. Від правильної організації монтажних робіт залежать терміни монтажу і його якість[1]. Організація робіт з монтажу металевих конструкцій розробляється в проекті організації будівництва і в проекті виконання робіт. Проект організації будівництва входить у вигляді розділу до складу проектного завдання, а проект виконання робіт є робочим проектом. Монтаж металевих конструкцій повинен проводитися тільки за проектом виробництва робіт або за технологічними записки, які складаються для монтажу окремих дрібних конструкцій або обладнання.

Перед монтажем металевих конструкцій необхідно закінчити роботи зі зведення фундаментів, планування площі, влаштуванню постійних і тимчасових доріг. Для виробництва монтажних робіт до місця монтажу підводять електропостачання для підключення зварювальних апаратів і монтажних кранів. Поблизу монтажного майданчика споруджують побутові приміщення, пересувні інструментальні склади і кімнати виконавців робіт. При необхідності біля місця монтажу влаштовують майданчик для складування та укрупненого складання[2].

Підготовка та приймання фундаментів. Зведення наземної частини споруди починають після приймання фундаменту під монтаж. Точність установки окремих елементів наземної частини, а також всієї споруди залежить значною мірою від правильного пристрою фундаменту. Тому підготовці фундаменту до здачі надають великого значення.

Особливу увагу при підготовці фундаменту приділяють його верхній горизонтальній площині, на яку спирається колона або обладнання, так як незначне відхилення опорної поверхні від горизонталі викликає істотне відхилення верху колони. При влаштуванні фундаментів під металеві конструкції розміри їх в плані, по висоті, розбивка анкерних болтів гарантуються будівельною організацією. У фундамент закладають металеві деталі, поза контуром опори конструкцій, на які наносять розбивочні осі, необхідні для монтажу

металевих конструкцій. Для створення більш точної опорної поверхні в деяких випадках фундамент закладають на 5 см нижче проектної позначки.

При влаштуванні фундаментів у них закладають анкерні болти, їх встановлення повинно виконуватися дуже точно. Анкерні болти вставляють в жорсткі кондуктори з отворами. До бетонування анкерні болти вивіряють в плані : по осях і по висоті. Кондуктори жорстко кріпляться до опалубки, щоб уникнути зміщення при бетонуванні, після того, як фундамент повністю забетонований, кондуктори знімають[3].

Підйом, встановлення та вивірка технологічних металоконструкцій.

Підйом технологічних металоконструкцій здійснюють після приймання фундаментів. Конструкції подають до місця монтажу та укладають з таким розрахунком, щоб вантажопідйомний механізм (кран), вмонтовуючи дані конструкції, міг підіймати елемент і встановлювати його в проектне положення. Підйом елементів це найбільш відповідальна операція при монтажі, тому її здійснюють під керівництвом спеціально виділених осіб. Під час підйому робітники-монтажники не повинні перебувати під вантажем. Робочий чи бригадир, що подає команди, повинен стежити за тим, щоб у момент підйому елемент не розгойдувався і не чіплявся за інші конструкції або обладнання.

Конструкції встановлюють в проектне положення на заздалегідь підготовлене місце. При монтажі колон і стійок, які спираються на фундаменти, останні повинні бути вивірені, очищені від сторонніх предметів і бруду, а гайки і шайби повинні бути зняті з анкерних болтів. Коли колона встановлена на місце, її низ закріплюють анкерними болтами. Гак крана звільняють тільки після вивірки і повного закріплення колони. Монтаж починають з тих колон, між якими є постійні зв'язки. Наступні колони закріплюються балками або розпірками. У деяких випадках встановлюють тимчасові монтажні зв'язки, які ставляться тільки на час монтажу, а потім демонтуються[1].

Для кріплення балок до колон на останніх закріплюються монтажні сходи, площадки чи колиски для зручності роботи монтажників. Балки кріпляться за допомогою постійних болтів або монтажного зварювання. При зварюванні вони закріплюються на тимчасові болти. Спочатку цими болтами з'єднують балку з колоною, а потім проводять зварювання. Остаточне оформлення стиків конструкцій за допомогою зварювання або болтів проводять після вивірки правильності геометричних розмірів окремих елементів або всієї конструкції. Окремі елементи каркаса, що визначають геометричну форму всієї споруди, як наприклад, колони,

стійки, рами, слід ставити в проектне положення відразу за відмітками в осях, вивіряти і закріплювати. Вивірку виробляють по вертикалі і горизонтально, а іноді і по діагоналі.

У проекті виконання робіт, а також і на монтажному майданчику велику увагу приділяють стійкості конструкцій, що монтуються. Обраний спосіб монтажу повинен забезпечувати стійкість конструкцій під час монтажу. Для стійкості окремих елементів їх закріплюють. Особливу увагу приділяють стійкості колон, стійок і ферм. Стійкість цих елементів в обох площинах неоднакова, тому при монтажі це заслуговує особливої уваги. Стійкість поставлених конструкцій до проектного закріплення може забезпечуватися розпірками або зв'язками, а в деяких випадках розчалками[3].

Список використаних джерел

1. ДСТУ Б В.2.6-200:2014 «Конструкції металеві будівельні. Вимоги до монтажу».
2. Клименко Ф.Є., Барабаш В.М., Стороженко Л.І. Металеві конструкції / За ред. Ф.Є. Клименка: Підручник. - 2-ге вид., випр. і доп. — Львів: Світ, 2002.
3. Металеві конструкції: Загальний курс: Підручник для вищих навчальних закладів. Нілов О.О., Пермяков В.О., Шимановський О.В., Білик С.І., Лавріненко Л.І., Бєлов І.Д., Володимирський В.О. Видання 2-е, перероблене і доповнене / Під загальною редакцією О.О.Ніловата О.В.Шимановського. К.: Видавництво «Сталь», 2010.

Залеська Д.,
студентка Юридичного факультету
Науковий керівник: *к.ю.н., доц. Острогляд О.В.*
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ВИЙТИ З ДОМУ І СІСТИ НА 8 РОКІВ: НЕВДАЛИЙ ЖАРТ ЧИ СУМНА РЕАЛЬНІСТЬ?

Пандемія коронавірусу Covid-19 внесла корективи в життя багатьох людей і країн — Україна не стала винятком.

Коронавірус — це родина вірусів, що станом на січень 2020 року налічує 39 видів. Коронавірус містить позитивну одноланцюгову РНК, а оболонка вірусу під мікроскопом має вигляд корони звідси й назва родини.[6].

На сьогодні COVID-19, або як ще його називають коронавірус, є глобальною проблемою, адже, станом на 17.03.2020 р., у світі зареєстровано 169 387 випадків захворювання COVID-19, з них 77 257 (45,6%) осіб одужали, а за межами Китаю зафіксовано 89 367 випадків у 142 країнах/територіях/регіонах [1]. Отож, цілий світ «б'є на сполох»: у багатьох країнах уже ввели карантин: у деяких він надто суворий. Українська влада вирішила також оберегти своїх громадян і по всій території України ввели карантин.

Відповідно до постанови Кабміну, до 3 квітня 2020 року було запроваджено карантин у навчальних закладах – садочках, школах та вищих навчальних закладах. У багатьох містах, зокрема у столиці, освітній процес буде тривати дистанційно: вчителі проводитимуть заняття онлайн.

«Також з 17 березня в Україні заборонено проведення всіх масових (культурних, розважальних, спортивних, соціальних, релігійних, рекламних та інших) заходів, у яких бере участь понад 10 осіб. Дозволено лише заходи, необхідні для забезпечення роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування», – йдеться у розпорядженні Кабміну. Водночас залишаються відчиненими аптеки, продовольчі та господарські магазини, автозаправки, банки та страхові компанії. [7]

Для того, щоб зменшити імовірність розповсюдження інфекції, Кабмін заборонив до 3 квітня 2020 року автомобільні пасажирські перевезення на міжобласному, міжміському, приміському та інших напрямках. При цьому кількість пасажирів у міському транспорті не повинна перевищувати 10 осіб. Більше того, робота метро у Києві, Харкові та Дніпрі заборонена. [8]

З 18 березня 2020 року до прийняття нового рішення уряд України заборонив перевезення пасажирів залізницею. Окремі внутрішні подорожі можливі лише за погодженням Міністерства інфраструктури та МОЗ, а міжнародні – з дозволу Мінінфраструктури, МЗС та Держприкордонслужби.

Відповідно до рішення уряду, станом на 17.03.2020 р., до 3 квітня 2020 року закритий повітряний простір України. Держава заборонила в'їзд іноземцям і призупинила роботу 107 пунктів пропуску на кордоні. Ще 49 – працюють лише для пішохідного перетину українськими громадянами.

Тож як буде діяти карантин? Які будуть покарання за його порушення? Та чи будуть вони взагалі діяти?

Міністерство внутрішніх справ розробило зміни до ККУ та Кодексу України про адміністративні правопорушення, відповідно до яких для людей, які свідомо порушують карантин або розповсюджують

коронавірус, передбачено кримінальну відповідальність [2]. Карати як штрафами, так і ув'язненням, можуть за порушення обмежень, встановлених для боротьби з коронавірусною інфекцією. Порушників притягатимуть до кримінальної відповідальності. Йдеться, звичайно, про посадових осіб або відповідальних за суб'єкти господарської діяльності.

Усі дії правоохоронних органів регулюються статтею 325 Кримінального Кодексу України, яка дозволяє притягати до кримінальної відповідальності осіб, що порушують санітарні правила і норми щодо запобігання інфекційним захворюванням. Санкція цієї статті передбачає штраф або обмеження волі до трьох років, але у разі, якщо це призвело до тяжких наслідків, то порушення карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років. У разі недотримання обмежень правоохоронні органи будуть отримувати сигнали від громадян і реагувати на них. Це питання регламентує стаття 137 Кримінального Кодексу України, яка встановлює відповідальність і обов'язки громадян щодо охорони життя та здоров'я дітей. У цій статті також присутні санкції від великих штрафів до п'яти років ув'язнення. [3].

В адміністративній статті «Про порушення правил карантину» зазначене покарання для правопорушників, яке умовно поділяє людей на «простих» і «посадовців». Ця стаття передбачає такого роду покарання як штраф у розмірі:

- 17-34 тис гривень для «простих людей»;
- 34-170 тис гривень для посадовців

Кодекс України про адміністративні правопорушення доповнено частиною 3 статті 44 — «Порушення правил щодо карантину людей» [5].

Стаття 325 Кримінального Кодексу України «Порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним захворюванням та масовим отруєнням» регламентує питання про порушення санітарних норм («карантину») та встановлює покарання для правопорушників:

- Штраф у розмірі від 17 тис. до 51 тис. гривень;
- Арешт до 6-ти місяців;
- Обмеження волі до 3 років;
- Позбавлення волі на строк до 3-ьох років.

У тяжких випадках стаття 325 Кримінального Кодексу України передбачає покарання у вигляді позбавлення волі строком від 5-ти до 8-ми років. *«Порушення правил та норм, встановлених з метою запобігання епідемічним та іншим інфекційним захворюванням, а також масовим неінфекційним захворюванням (отруєнням) і боротьби з ними, якщо такі дії спричинили або завідомо могли спричинити поширення цих захворювань, карається штрафом від тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк*

до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до трьох років» [5].

Стаття 325, станом на 2020 рік, уже існує у Кримінальному Кодексі України, однак покарання за нею стане більш тяжким: у десять разів зросте мінімальний штраф та з'явиться можливість позбавлення волі, строк якого буде передбачений судом, навіть якщо її дії не були смертельними для інших [4]. Також, діяння передбачені статтею 325 Кримінального Кодексу України, але якщо вони спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки, караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років[5]. За приховування або перекручування відомостей щодо захворюваності інфекційними хворобами передбачається покарання у вигляді штрафу чи позбавлення волі [2].

Отже, можна сказати, що покарання за не дотримання правил карантину вводяться в дію, але досі неможливо передбачити, як на них зреагує український народ; яким способом та наскільки якісно вони будуть реалізуватись державою та правоохоронними органами. Отже, кожен самостійно має зрозуміти наскільки велика небезпека нависла над Україною і поставитися до цієї пандемії з повною серйозністю, а також зрозуміти, що карантин був введений не просто так, а заради нашого блага , та дотримуватися усіх порад, наданих місцевими органами охорони здоров'я чи роботодавця щодо того, як захистити себе та інших.

Список використаних джерел

1. Оперативна інформація про поширення коронавірусної інфекції COVID-19/ Міністерство охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://moz.gov.ua/article/news/operativna-informacija-pro-poshirennja-koronavirusnoi-infekcii-2019-ncov-

2. МВС запропонувало запровадити відповідальність за порушення карантину і поширення коронавірусу / 112.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ua.112.ua/zdorovie/mvs-zaproponuvalo-vvesty-vidpovidalnist-za-porushennia-karantynu-i-poshyrennia-koronavirusu-529199.html

3. Відповідальність за порушення правил карантину/ uteka [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uteka.ua/ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-otvetstvennost-za-narushenie-pravil-karantina

4. Вийти з дому і не сісти на 8 років. Рекомендації, заборони та пільги на карантині/ Українська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.pravda.com.ua/articles/2020/03/17/7244014/

5. Верховна Рада ввела адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення правил карантину при коронавірусі/

Єдиний портал органів системи МВС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mvs.gov.ua/ua/news/29039_Verhovna_Rada_vvela_administrativnu_ta_kriminalnu_vidpovidalnist_za_porushennya_pravil_karantinu_pri_koronovirusi.htm

6. Коронавірус: все, що потрібно знати про нього/ D.S.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://apteka-ds.com.ua/ua/articles/koronavirus-vse-shcho-potribno-znaty-pro-nogo/

7. Коронавірус в Україні: уряд заборонив міжміські пасажирські перевезення і масові заходи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://espreso.tv/news/2020/03/17/koronavirus_v_ukrayini_uryad_zaboronyv_mizhmiski_pasazhyrski_perevezennya_i_masovi_zakhody

8. Кабмін заборонив пасажирські перевезення між містами та масові заходи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://regionews.ua/ukr/news/politics/1584425240-kabmin-zaboroniv-pasazhirski-perevezennya-ta-masovih-zahodi

Зубко Станіслав,
студент ІІ курсу Коледжу Університету Короля Данила.
Науковий керівник *– доцент кафедри перекладу та філології, кандидат філологічних наук*
Варварук І.В.

ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА (на прикладі спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»)

Сучасні інформаційні технології є ключовим складником розвитку суспільства та всіх його сфер: економіки, політики, міжнародних відносин тощо. Відповідно, це стосується і освіти як «*найпотужнішої зброї аби змінити світ*» (Нельсон Мандела).

В одному інтерв'ю ексміністерка Лілія Гриневич слушно заявляла: «*Неможливо навчати сучасних дітей так, як начали нас*». Активний розвиток цифрової політики, наповнення сучасних ґаджетів найрізноманітнішими програми, які дозволять «жити, не виходячи з дому» вже є причиною того, щоб змінити підхід до навчального процесу у всіх закладах освіти – від дошкільних до вищих.

За останні 5 років особливо популярним, а в умовах карантину – обов'язковим і єдиним, стає онлайн-навчання. З'являються масові

онлайн-курси про те, як «навчити вчитися» в умовах інформаційної ери, формуються освітні платформи для дітей, батьків, вчителів, викладачів. Так, Міністерство цифрової трансформації України надало доступ до освітніх серіалів, зокрема «Цифрові навички для вчителів», «Безпека дітей в інтернеті» (для батьків), курс з мобільної грамотності «Смартфон для батьків» та ніші.

Онлайн-платформи «Prometheus», «Edera», «Coursera» оновлюють тематичні блоки інформації онлайн-курсами для викладачів: «Цифрові комунікації в глобальному просторі», «Впровадження інновацій у школах», «Як створити масовий онлайн-курс».

Цікавими і зрозумілими є блоки для студентів, зокрема і тих, які готуються до ЗНО: «Українська мова: від фонетики до морфології», «Лайфхаки з української мови та літератури», «Математика. Підготовка до ЗНО», «Математика. Просто», «Математика. Арифметика, рівняння та нерівності», «Біологія. Ботаніка», «Географія. Загальна географія», «Історія України. Зародження української нації», «Ізі ЗНО. Англійська мова», «Фізика. Механіка», та інші.

Особливе зацікавлення викликають такі інформаційні платформи, в яких кожен студент спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», навіть початківець, зможе попрактикуватися і/або вчитися створювати уже власний startup. Розглянемо детальніше кілька таких курсів.

Курс ***«Startup101. Як створити стартап»*** створений викладачами Стенфордського університету у 2014 році, і вже через кілька років став доступним на відповідних українських платформах. Цінністю цього курсу є те, що лекції, запропоновані для вивчення, перекладені з доповідей визначних світових практиків – Сема Альтмана (президента найвідомішого в світі фонду Y Combinator), Дастіна Московіца (співзасновника Facebook), Пітера Тіля (співзасновника PayPal, першого інвестора, що вклав гроші в Facebook), які, розповідаючи про власні падіння та втрати, дають практичні поради і рекомендації.

Дуже важко серед великого масиву креативних ідей уміти знайти якусь унікальну розробку, яка б ще й мала практичну цінність. Власне, викладачі цього курсу розповідають, як знаходити ідеї та оцінювати їх, як побудувати свою справу «з нуля», як формувати власну команду. І хоча дуже багато речей, як для студента, можливо до кінця і не усвідомлені, але вони дають поштовх до того, що потрібно вивчати, з якою наполегливістю та бажанням.

Майстерність програмування, як показала вже практична підготовка – курс «Основи автоматики та робототехніки», «Людино-

машинна взаємодія», «Основи програмування та алгоритмічні мови», «Інструментальні засоби візуального програмування» в Коледжі Університету Короля Данила – є надзвичайно складною. Потрібно розуміти найменші деталі програмних кодів, взаємодію їх на рівні програмного забезпечення. Для тих, хто з різних причин не зміг прослухати вище названі курси в Коледжі, має можливість самостійно освоїти онлайн-навчання (але вже без комунікації з викладачем) на Prometheus ***«Основи програмування».*** Запропоновані відео-лекції стосуються таких тем, як історія розвитку обчислювальної техніки, поняття алгоритму та алгоритмічних структур, специфіка мови Python (алгоритмічні структури, модульність у програмі, типи даних Python), об'єктно-орієнтоване програмування як спосіб упорядкування програми, поняття складності алгоритмів.

Трендовим напрямом програмування на сьогодні, і водночас – найпростішим для початківця – є web-розробка та web-дизайн, які дають змогу створювати макети, будувати інтерфейси та веб-сайти, тобто перетворювати ідею або історію на візуально привабливий дизайн. Це дещо інший напрям роботи «програмістів», однак, якщо є початкові навики роботи з різними мовами програмування, то освоєння web-дизайну не буде складним.

Так, курс ***«Основи веб-розробки (HTML, CSS, Javascript)»*** на платформі «Edera» навчить слухачів основам формуванн та стилізації веб-сторінок, Web, HTML та CSS; викладачі розкажуть, як створити власну веб-сторінку та стилізувати її, як керувати зовнішнім виглядом елементів та їхнім розташуванням на сторінці. Окрім того, на цьому курсі можна знайти інформацію про мову програмування Javascript, яка зараз має найбільш широке застосування у розробці web-сайтів. На онлайн-лекціях можна ознайомимося якраз із можливостями застосування Javascript у web-розробці, зрозуміти, як працюють сучасні інтерактивні веб-інтерфейси. Як показують результати досліджень щодо попиту фахівців на ринку IT-індустрії, спеціалісти в галузі Javascript є найбільш затребуваними.

Чи не найважливішим у професії IT-спеціаліста є знання англійської мови, причому на рівні Upper intermediate (вище середнього). Будь-які запити на проходження IT-курсів у компаніях, наприклад м. Івано-Франківськ, SoftServe, Softjourn, Inc., ELEKS, [bvblogic], Ukietech Corp., Webmil та інших (у місті налічується понад 30 компаній) вимагають, перш за все, володіння мовою. Якраз на відповідних онлайн-платформах є багато курсів, присвячених вивченню англійської мови, наприклад, «Англійська мова. Морфологія», «Англійська для STEM (наука,

техніка, інженерія та математика)», «Англійська для кар'єрного зростання».

Цікавим, на нашу думку, є якраз «Англійська для STEM». Викладачами курсу є безпосередньо носії мови, зокрема, *Джек Салліван* з Університету Пенсильванії (входив до Комітету зі стандартів «TESOL International» та зараз входить до Виконавчого комітету «EnglishUSA»), *Алісса Суонссон* (менеджер програм-інтенсивів з англійської мови в Університеті Пенсильванії). У результаті завершення курсу слухачі зможуть значно розширити словниковий запас, отримати нові мовні навички, які потрібні для обміну інформацією у своїй сфері діяльності. Окрім того, кожен може отримати додаткові матеріали для читання, які надаються Newsela – це ресурс, який щодня публікує статті на потрібному в цьому курсі рівні знання англійської мови.

Таким чином, онлайн-навчання, як диктує сучасне інформаційне суспільство, є необхідною складовою будь-якого навчання і в будь-яких закладах освіти. Зрозуміло, що ніяким чином онлайн-комунікація не зможе замінити «живе» спілкування з викладачем чи одногрупниками. Окрім того, необхідна висока самодисципліна, організованість і терпіння, щоб завершити той чи інший курс, чого часто не вистачає сучасному студентові, який постійно кудись спішить.

Однак, великою перевагою є постійний доступ до найновіших сервісів та інформації, можливість швидко перевірити «фейковість» даних, які публікуються в мережі Internet, вивчення тільки того, що потрібно, без додаткових предметів, навчання в будь-який час і будь-де.

Онлайн-освіта для студентів – це можливість удосконалювати свої soft skills і hard skills і продовжувати детальніше вивчати ті предмети, які практикувалися під час навчання. В умовах тих освітніх процесів, які відбуваються в нашій державі, можливість мати доступ до різноманітних онлайн-сервісів, отримання сертифікації після їх проходження є великою необхідністю та цікавим досвідом роботи для усіх учасників навчального процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Онлайн-платформа «Prometheus» – найкращі онлайн-курси України та світу [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://prometheus.org.ua/.

2. Студія онлайн-освіти «Educational Era» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.ed-era.com/courses/.

Іванишин К. В.,
Студентка 1 курсу філології
Наук. керівник: *викл. Пуш О.М.*
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПЕРЕДАЧА АРТИКЛІВ У ПЕРЕКЛАДІ

Як відомо, одним із найуживаніших актуалізаторів англійської мови є артикль. Артикль – це особлива частка, службова частина мови, що вважається, невід'ємною частиною іменників, вказує на їх визначеність або невизначеність та допомагає відрізняти їх від дієслів, прикметників та інших частин мови.

В.Н. Комісаров писав, що мови різняться не стільки тим, що в них можна виразити, скільки тим , що в них не можливо виразити [1, с. 54]. Артикль не має відповідника в українській мові, тому при перекладі просто опускається: *An experimental power station in the open sea will harvest not only waves from any direction. – Експериментальна електростанція у відкритому морі буде збирати не лише великі хвилі, але й хвилі будь-якого напрямку* [2]. Але завдяки цій службовій частці нам легше розпізнати суть тексту чи речення. Тому велике значення для перекладу артиклів має контекст. Саме з контексту встановлюється, яку саме функцію артикль виконує в реченні і чи має бути ця функція переданою в перекладі, і яким саме способом її найкраще можна передати.

Об'єктом дослідження є означений та неозначений артиклі в англійській мові.

Метою даної статті є показати особливості перекладу артиклів.

Виклад основного матеріалу. На протязі багатьох століть дослідники англійської мови в основному трактували артиклі, як самостійні слова з власними значеннями та функціями. А. Бондарко вважає, що артикль слід розглядати як перехідне явище, яке не може бути віднесене ні до морфології, ні до синтаксису. З одного боку, його вважають маркером іменника, показником його частиномовної приналежності, що зближує артикль з морфемою. З іншого боку – це самостійне слово, яке згідно свого службового статусу не має самостійної синтаксичної позиції [3, с.53]. Існують всі підстави вважати артикль службовою частиною мови, окремим словом, оскільки артикль, подібно іншим словам в реченні, може не повторюватися, якщо він входить в склад членів речення, що є однорідними за синтаксичною функцією і

загальним характером змісту. Тому у реченні артикль може набувати лексичного значення і ставати лексичною одиницею. Наприклад: *A man wants to see you there. – Там якийсь чоловік хоче вас бачити.* А в реченні *The man was already here when you were absent yesterday*, тобто означений артикль *the* також перекладається, але вже вказівним займенником: *Цей чоловік приходив і вчора, коли тебе не було* (означений артикль також став одиницею перекладу) [4, с.252]. Ось чому він викликає значний перекладацький інтерес.

Впроваджуючи будь-яку іменникову групу у висловлювання, мовець фіксує за допомогою одного з артиклів спрямованість своєї мовленнєвої діяльності, тобто вказує на його означеність чи неозначеність у тому розумінні, що предмет можна уявити , як деяку узагальнену сутність, позбавлену будь яких обрисів та меж [5, с.50]. Згідно з сучасною теорією перекладу, слід говорити не про переклад англійського артикля як граматичного елемента, а про передачу його функцій, зокрема в перекладі з англійської на українську та з української на англійську мови. Іноді виникають труднощі при перекладі артикля, адже відомо, що англійська мова належить до мов аналітичного типу, а українська до синтетичного. В англійській мові є слова, що пишуться і вимовляються однаково, але можуть належати до різних частин мови і мати різне значення. Тоді на допомогу перекладачам приходить артикль. Виконуючи диференціюючу функцію, артикль сприяє реалізації різних значень. Так, значення людської долі реалізується в слові *fortune* – доля, вживається з неозначеним артиклем – *a fortune*. У випадку, коли значення має особисту інформацію, джерелом якого є певні ворожіння, то даний іменник вживається з означеним артиклем – *the fortune* [6].

При всій складності системи артиклів в сучасній англійській мові найменш зрозумілі загальні принципи їх вживання з власними назвами, хоча вони дуже часто зустрічаються з артиклями в пресі, художній літературі і навчальних посібниках [6]. Вивчення опозиції „артиклі - власні назви" показує, що артиклі по-різному взаємодіють з системою власних назв в цілому і з її окремими підгрупами. Отже, власні назви можуть вживатися з означеним артиклем, неозначеним артиклем або взагалі вживатися без нього. Означений артикль може вживатися з власними назвами для позначення якої-небудь відомої особи та українською мовою може перекладатися: *той, саме той, цей*:

– *«My name», he said, «is Hercule Poirot».*
– *«No», the commissary stammered. «not the Hercule Poirot?»*
– *«The same», said Mr. Poirot.*
– *«Мене звати», сказав він, –« Еркюль Пуаро».*

– *«Невже», – комісар затнувся, – «Невже той самий Еркюль Пуаро?»*

– *«Той самий», – підтвердив містер Пуаро.*

З власними назвами також може вживатися і неозначений артикль для позначення одного із членів родини, наприклад у реченні: *She is a Rothschild* переклад українською мовою буде звучати так: *Вона одна з Ротшильдів*. Також неозначений артикль буде вживатися з власними назвами для порівняння кого-небудь з відомою особою. В емфатичній функції артикль передається за допомогою займенника *сам* і прикметників *новий, інший*. Наприклад: T*hey say this young scientist is a new Einstein. – Кажуть, що цей учений – другий Ейнштейн* [2]. Означення можуть поєднуватися з означеним артиклем для позначення пережитого періоду в історії міста, країни або новий етап в житті людини, який характеризується суттєвими перемінами, тобто означений артикль виконує конкретизуючу функцію: *He read that France must take the heaven sent opportunity and by loyal collaboration with the Reich regain her honoured position in the new Europe. – Він усвідомив, що Франція повинна обміркувати те, що трапилося неочікувано із-за лояльного співробітництва з Руйхом, який повернув назад свою почесну позицію в новій Європі*. В даному прикладі означений артикль позначає період в історії, коли під час Другої Світової Війни населенню Франції рекомендувалося жити в новій Європі, яка була створена фашистами.

It was not the France of his youth. – Це не була Франція його молодості. Дане вживання означеного артикля з назвою країни вказує на переміни, які сталися в даній країні.

You are not the Philipe Croen I married. – Ти не той Філіп Краун, з яким я одружилася. Означений артикль ще більше підсилює ім'я та прізвище особи про яку згадує жінка, яка є або була одружена з цим чоловіком.

Висновок. Отже, в поданих вище речення означений артикль є вжитий через неоднозначну співвіднесеність власної назви з об'єктом, який згадується, оскільки можлива наявність декількох осіб або міст з однією і тією ж назвою, тому на основі логічного способу вводиться додаткова конкретизація об'єкта, за допомогою означеного артикля. Проаналізувавши чинники ролі артикля в перекладі, я можу сказати, що артиклі – це ті, хто відрізняє частини мов, а також вживаються в над фразовому сполученні і пов’язані з іменниками, тому втягуються у вираження більш широких значень, таких як багаторазовість дії. Важливо враховувати відмінності вираження категорії означеності і неозначеності в англійській та українській мовах під час перекладу, щоб

точно передати відтінки лексичного значення тексту, що підлягає перекладу.

Список використаних джерел:

1. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Москва: Р. Валент, 2011. 408с.
2. https://studopedia.su/5_3073_gramatichnI-aspekti-perekladu.html
3. Бондарко А. В. Теория функциональной грамматики : Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Львів. : Наука, 1987. 348 с
4. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Вінниця: Нова книга, 2008. 512с
5. Тымчук Е. В. Общее И отдельноэ в артиклевой системе английского языка : автореф.дисс. …д-ра філол..наук:спец. 10.02.04 « Германские язики» / Елена Викторовна Тымчук. Москва.,2006. -50 с.
6.https://knowledge.allbest.ru/languages/2c0b65635b2ad78a5c53a88521216d37_2.html

Йоник Т. М.,
студентка І курсу
Університету Короля Данила
Науковий керівник: *Цимбаліста Л. Р.,*
асистент кафедри перекладу та філології
м. Івано-Франківськ

СПОСОБИ ТА ПРИЙОМИ УСНОГО СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ

Поняття «переклад» позначає важкий та багатофункціональний рід людської діяльності. Серед нефахівців побутує думка, що це просто переформулювання з однієї мови на іншу, але насправді у процесі перекладу відбувається не просто заміна однієї мови на іншу. Перекладачі весь час стикаються з різними культурами, особистостями, способами мислення, літературою, епохами, рівнями розвитку, а також традиціями і установами. Окремими сторонами перекладу цікавляться культорологи, етнографи, психологи, історики, літературознавці у ході вивчення відповідних наук [3, с.11].

У наші дні жодна значна міжнародна конференція та зустріч не може обійтись без синхронного перекладу [9, с.3]. Організатори конференцій стверджують, що синхронний переклад дозволяє забезпечити величезну економію у часі, а здійснюватись може на необмежену кількість мов. З історії нам відомо, що початок професійному послідовному перекладу дала Паризька мирна

конференція в 1919р., а історія професійного синхронного перекладу починається з Нюрнберського процесу над нацистськими військовими злочинцями у 1945р. [9, с.4]. Перший досвід у застосуванні синхронного перекладу в СССР мав місце в 1928 році на 6 конгресі Комінтерну. Гордону Фінлі вперше був виданий патент на обладнання для синхронного перекладу, він був радіоінженером і службовцем американської фірми IBM («International Business Machines») [9, с.5].

В усному перекладі можна виділити такі два основні типи:

- Послідовний
- Синхронний

Послідовний переклад полягає в усному почерговому перекладі однієї-двох фраз або невеликого фрагменту тексту одразу після того, як оратор закінчить речення. Переважно перекладач знаходиться поряд із людиною, яка виступає, тому перекладач та слухачі можуть бачити її міміку та жестикуляцію, що допомагає краще зрозуміти смисл сказаного. Основне завдання усного перекладача полягає у тому, щоб запам'ятати сенс фрагменту тексту і тоді відтворити його іншою мовою [9, с.13].

Під час синхронного перекладу текст передається з невеликим відставанням у часі. Перекладач повинен володіти навичкою одночасно слухати, розуміти, перекладати та говорити, такий переклад вважається найскладнішим. Відомий перекладач Г.Е. Мірам назвав його психофізіологічною аномалією в ролі професії [1, с.16].

Синхронний переклад відбувається наступним чином: перекладач повинен знаходитись в ізольованій кабіні, оратора він бачить через спеціальне вікно, або на екрані монітора, а чує його мовлення через навушники. Переклад відтворюється у залі через навушники, кожне крісло у конференц-залі забезпечені ними. Важливою складовою є збереження чистоти ефіру, не можна допускати сторонніх шумів, розмов чи покашлювань. Перекладачі завжди працюють в парах та змінюють один одного кожні 10-20 хвилин. Коли перекладачі міняються, вони повинні стежити за промовою оратора, якщо потрібно, то допомагають одне одному. [1, с.16]

Більшість представників вітчизняної школи не розрізняють терміни «спосіб» – «прийом» стосовно усного перекладу і використовують їх як синоніми. Але корифеї радянського перекладознавства зазначали, що «важливо виокремлювати спосіб перекладу від прийому та методу перекладу» [6, с.100]. Як казав Р.К. Міньяр-Бєлоручев, «спосіб – це головне правило досягнення поставленої мети, яке відображає об'єктивно існуючі закони реальності… На відміну від методу спосіб – це не діяльність, не система дій, а психологічна операція, яка реалізує дію» [6, с.100].

Розрізняють безліч прийомів та способів, тому розглянемо основні з них. В теорії перекладу виокремлюють два ключові способи перекладу, з поміж яких науковці пропонують різні позначення, але їхній зміст залишається однаковим:

1. Інтерлінеарний і трансформаційний переклад (Л.С. Бархударов)
2. Переклад та інтерпретація (І.І. Ревзін, В.Ю. Розенцвейг)
3. Знаковий і смисловий спосіб перекладу (Р.К. Міньяр-Бєлоручев)
4. Прямий і непрямий переклад (Ж.П. Віне, Ж. Дарбельне)
5. Підстановки і трансформації (Л.К. Латишев)

Перший спосіб перекладу (інтерлінеарний / знаковий переклад, підстановки тощо) здійснюється на знаковому рівні (лексико-термінологічному), тобто знаки однієї мови замінюють іншими [4, с.95]. Другий спосіб перекладу (трансформаційний переклад, інтерпретація, смисловий/непрямий переклад, трансформації, модифікації тощо) використовується, коли відтворити смисл вихідного повідомлення «слово у слово» неможливо, тому перекладач використовує перекладацькі трансформації. Перекладацькі трансформації – це відхилення від оригіналу з метою повної передачі певного його змісту та норм [4, с. 34-41].

Дарбельне і Віньї висувають ідею про дві групи технічних прийомів, які використовують у перекладі [8, с.92].

а) прийоми прямого перекладу;

б) прийоми непрямого перекладу.

До першої групи відносять:

– дослівний переклад (такий переклад використовується у передачі структури речення без зміни у порядку слів) [5, с.2]. Далі ми наводитимо приклади із промови еко-активістки Грети Тунгбер та їх потенційний переклад охарактеризованими прийомами: *My message is that we'll be watching you – Моє повідомлення в тому, що ми будемо спостерігати за Вами.*

– калькування (прийом полягає в передачі безеквівалентної лексики іноземної мови за допомогою заміни її складових частин, тобто – морфем або слів [2, с. 98]. Приклад із промови Грети Тунгбер: *stolen dreams – вкрадені мрії.*

– запозичення. (процес надходження та засвоєння іншомовних слів через різні соціальних причини, а саме: війни, торгівлі, подорожей, технічного співробітництва, культурних зв'язків тощо) [7, с. 208]. Приклад із промови Грети Тунгбер: *Politics, situation, popular, risk, technologies, business, ecosystems*.

Друга група включає наступні прийоми:

– еквіваленція (передача змісту прислів'їв, афоризмів іншими словами): *Right here, right now is where we* ***draw the line*** *– Саме тут, саме зараз – ось де ми* ***покладемо край****.*

– транспозиція (заміна однієї частини мови на іншу: *The popular idea of* ***cutting*** *our emissions…*(герундій, безособова форма дієслова) – *Популярна ідея* ***зменшення*** *наших викидів…* (іменник)

– адаптація (заміна деталей історії, що повідомляється, іншими) : *For more then 30 years the sience has been cryctal clear – Вже багато років наука нам вказувала на глобальне потепління.*

– модуляція (зміна присутньої точки зору логічним відповідником: And change is coming, whether you like it or not.– Зміни будуть, незалежно від Вашої думки [8, с. 92].

Отже, у даній статті ми розглянули, коли розпочався власне розвиток перекладу, як відбувається усний синхронний переклад та його способи і прийоми. Історія перекладу досить широко описана, так як це найдавніший вид перекладу. Було розглянуто прийоми та способи усного синхронного перекладу, які є ефективними у перекладі, та проаналізовано погляди учених на них.

Підсумовуючи проведений аналіз, варто зазначити, що науковці виділили два способи перекладу, які використовують в загальному, а от прийомів є значно більше. У цій науковій розвідці виділено прийоми Дарбельне і Віньї, оскільки ці прийоми досить часто використовуються у перекладі та полегшують роботу перекладача. Обрані прийоми проілюстровані прикладами можливого перекладу промови еко-активістки Грети Тунгбер.

Список використаної літератури:

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение: учеб. пособие для студ. филол. и лингв. Москва, 2004. 352 с.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва. 1975. 240 с.
3. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение: учебное пособие. Москва, 2001. 424 с.
4. Латышев Л. К. Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания. Москва, 1988. 159с.
5. Лекція 2. Основні поняття теорії перекладу (перекладознавства). URL : https://cutt.ly/TtpMVTx 1-6с.
6. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод. Москва, 1980. 237с.

7. Овадюк О. В. Запозичення як засіб збагачення англійської мови. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія.* Випуск 27. 2013. С. 207-212.

8. Сіняговська І. Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство.* Випуск 209. Том 221. 2014. С. 89-93.

9. Чернов Г. В. Теория и практика синхронного перевода. Москва. 1978. 208с.

10. Greta Thunberg to world leaders: 'How dare you? You have stolen my dreams and my childhood'. URL : https://www.youtube.com/watch?v=TMrtLsQbaok

Кайдаш Ольга,
Студентка II курсу
факультету архітектури, будівництва та дизайну
Університету Короля Данила.
Науковий керівник: *ст. викладач Кухар Г.М.*
м. Івано-Франківськ

ДИЗАЙН ЕТИКЕТОК І ЯРЛИКІВ ДЛЯ ВИРОБІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Дизайн етикеток і ярликів для виробів текстильної та легкої промисловості – явище, яке активно розвивається у графічному дизайні, їх роль і затребуваність неухильно зростає в період глобалізації масової комунікації між різними категоріями маркетингових процесів.

Етикетка і ярлик – одні із перших елементів знайомства споживача з виробом. Саме завдяки якості, оригінальності, інформативності, креативності таких елементів у потенційного споживача складається перше (і часто абсолютно правильне) враження про якість всього виробу. Неякісними за дизайном, матеріалом, формуванням шрифтової композиції етикетками чи ярликами можна зіпсувати загальне враження від продукції. Або, навпаки, настільки захопити покупця цікавим дизайнерським підходом, що не залишити жодних сумнівів у якості товару в цілому.

Етикетка – це маленький носій інформації, який прийшов до нас з глибини століть, у перекладі з французької «етикетка» (etiquette) – «ярлик із вказівкою ціни» [1, с. 8]. Як і будь-який винахід людства вона має свою достатньо давню історію, адже вирізняти свій товар з поміж іншого,

надавати інформацію супроводу – було великою потребою багатьох ремісників.

В історії етикетково-ярликової продукції простежується три періоди, написані за схемою трьох типів виробництв товару: кустарно-ремісничого, мануфактурно-фабричного та індустріального. Всі ці періоди не ізольовані один від одного і проектна спадкоємність маркування в різних формах зберігалася протягом століть.

До первісних «етикеток» можна віднести написи й зображення на скляних, глиняних, дерев'яних і фарфорових посудинах для зберігання та продажу продуктів. Наприклад, прототипом сучасних етикеток були написи на аптечних посудинах, які повідомляли про назви ліків та їхній склад, вони з'явилися ще у середині X ст. Етикетки застосовуються у багатьох галузях промисловості, серед них: кондитерська промисловість, виробництво алкогольної і безалкогольної продукції, бакалійна продукція, парфумерія і побутова хімія, легка і текстильна промисловість, товари народного споживання. З історії відомо, що одними з перших з'явилися етикетки для напоїв. Так, наприклад, етикетка для пива народилася наприкінці XIX століття в Західній Європі. Історики відзначають, що на той час на етикетці обов'язково вказувались найменування продукції, товарний знак виробника, прізвище власника підприємства і місце розташування. Українська дореволюційна етикетка відповідала більшості цих критеріїв, але відрізнялась різноманіттям форм, кольорів та графічного оформлення [1, с. 9].

Повноцінним введенням в торговий обіг ярлика слід вважати початок забезпечення кожного тюка («шматка») тканини спеціальної вузькою смужкою з ім'ям майстра (назвою виробництва), категорією якості, кількістю ниток основи і печаткою контролюючого органу, що відбулося в Європі в XVI столітті.

Цілеспрямоване художнє оформлення етикеток і ярликів найбільших світових товаровиробників набуло стійкі форми в першій половині XIX століття. Становлення фірмових стилів відомих мануфактур і фабрик в XIX столітті було прямо пов'язане з успіхами в графіці етикетково-ярликових форм [2].

Дизайн етикетки – це процес, який передбачає вивчення та проведення аналізу того ринку і тієї групи товарів, серед яких вона повинна зайняти своє місце. В розробці етикетки чи ярлика дизайнер повинен працювати з їх формою, колірною гаммою, можливостями якісного друку і матеріалу, з емоційним підґрунтям сприйняття різними категоріями споживачів. Етикетка вважається вдалою, якщо при однакових якісних і цінових характеристиках перевага віддається

товару з цієї етикеткою. Вона є композиційно-смисловим продовженням бренда, який для себе виділяє споживач.

Також завдяки етикетці покупець знаходить інформацію про виробника, склад тканини, розмір виробу. І саме в цей момент якість і дизайн етикеток підкреслить «благородство походження» і фірменість продукції, що обов'язково додасть довіри до виробника. Форма, композиційне, а, в цьому контексті, шрифтове вирішення, відіграють основну роль. Підбір гарнітури шрифту, застосування фірмових шрифтових констант, форма подачі шрифтових повідомлень в дизайні етикеток і ярликів, визначені багаторівневі зв'язки шрифту і образотворчої складової створюють не лише зручний інформаційний виріб - етикетку, але й сформують загальне позитивне враження про предмет купівлі. Адже в такій ситуації спрацює психологічний фактор – якщо виробник так відноситься до деталей, то і у якості самого товару можна не сумніватися.

Види етикетки – це варіації використання і поєднання різних матеріалів і форм зі своїми індивідуальними технічними особливостями. Етикетки різняться в залежності від сфери застосування, матеріалу, форми і місця розташування. Основними матеріалами для створення етикеток для виробів легкої промисловості є папір, синтетичні матеріали, тканини, картон, пластик. При створенні етикеток найбільш популярний флексографічний та офсетний друк. Дані способи друку дозволяють більш якісно нанести зображення, із збереженням всіх деталей і з хорошою кольоропередачею. Маркувальні бірки для текстилю кріпляться за допомогою голчастого пістолета та пластикових з'єднувачів або за допомогою ярликотримачів. Ексклюзивні етикетки повинні відповідати дорогому товару: вони мають бути оригінальними за формою, з використанням різноманітних фігурних вирубок, мати незвичне графічне оформлення, не лише виконуватись з дорогих матеріалів, а ще й із застосуванням спеціальних технологій: лакування, конгрев, тиснення сріблом й золотом [3] .

Отже, правильно створена етикетка і ярлик у виробах легкої промисловості можуть підвищити обсяги продажів, і навіть почасти стати фірмовим знаком товару, допомагаючи сформувати його імідж, захистять від підробок, а також виділять серед конкурентів. Етикетку також можна порівняти з ефективним рекламним інструментом. Щоб запобігти підробці етикеток, на них створюють спеціальні фігурні або мікроскопічні висічки, тиснення, а також багато іншого, що робить товарну етикетку унікальною. Етикетка повинна мотивувати покупця зробити вибір на користь товару, тому в її розробці беруть участь професійні маркетологи і дизайнери.

Список використаних джерел:

1. Етикетка: як виготовити? / С. Войтенко та ін.; за ред. д-ра техн. наук, проф. Е.Т. Лазаренка. Київ: ІАЦ "Упаковка", 2003. 184 с.
2. Шредер В.Л. Рождение маркировки и этикетки. Истоки этикетки как элемента упаковки. *Мир упаковки*. 2005. № 40. С. 68-69.
3. Етикетки. *Альтаір*: Веб-сайт. URL: https://altair.net.ua/uk/ (дата звернення 23.03.2020)

Кваснюк Андрій,
студент юридичного факультету
Університету Короля Данила,
Науковий керівник: *к.ю.н., доц. Острогляд О. В.*

РОЗШИРЕННЯ РЕЦИДИВУ ЗЛОЧИНІВ ЗА РАХУНОК ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ

Відповідно до ст. 34 КК України рецидивом злочинів визнається вчинення нового умисного злочину особою, яка має судимість за умисний злочин. Правові наслідки рецидиву злочинів пов'язані з кваліфікацією злочинів.

Із законодавчого визначення рецидиву злочинів можна виокремити такі його ознаки:

– вчинення двох або більше злочинів;

– усі злочини у межах рецидиву є умисними;

– злочини, які утворюють рецидив відокремлені один від одного певним проміжком часу;

– на момент вчинення нового злочину особа має судимість за попередній злочин (злочини).

Так, при кваліфікації злочинів та призначенні покарання, при вирішенні питання щодо можливості звільнення від кримінальної відповідальності та покарання у випадках, передбачених КК України.

Однак варто відзначити декілька важливих моментів. Одним із них є те, що усі злочини у межах рецидиву є умисними. Так, з теорії кримінального права відомо, що умисел може бути і прямий, і не прямий.

Як наслідок, поняття рецидиву злочину, яке міститься у ст. 34 КК України, обмежує його лише випадками вчинення нового умисного злочину особою, засудженою за умисний злочин. Відзначимо, що саме вчинення необережного або декілька необережних злочинів після

умисного злочину рецидиву не утворюють. Звісно, до даної позиції законодавців по-різному ставляться науковці.

Зокрема, позиція законодавця критикується у кримінально-правовій літературі.

Наприклад, Б. М. Телефанко зазначає, що назва ст. 34 КК України не узгоджується з її диспозицією. Відповідно до визначення ст. 34 КК України, її назва мала би бути «рецидив умисних злочинів», оскільки назва «рецидив злочинів» повинна включати злочини, вчинені з необережності та судимість за необережний злочин. Відповідно, науковець пропонує таке визначення рецидиву злочинів – це вчинення нового умисного злочину особою, яка має судимість за раніше вчинений умисний чи необережний злочин, або вчинення особою злочину з необережності, яка має судимість за раніше вчинений умисний злочин [2, с. 203–204].

Якщо звернутись до законодавства зарубіжних держав, то, наприклад, у КК Латвії рецидив визначено як вчинення особою нового злочинного діяння після засудження цієї особи за раніше вчинене злочинне діяння, якщо судимість за нього не знята або не погашена [3].

Таке трактування рецидиву злочинів не містить вказівки на умисну форму вини. За таких умов очевидно, що рецидивом може бути визнане вчинення особою нового умисного або необережного злочину після засудження за умисний або необережний злочин, якщо судимість за нього не знята або не погашена. Такий підхід з боку законодавця, як зазначає І. І. Митрофанов, пояснюється тим, що необережні злочини є відображенням недостатньо дбайливого, несумлінного відношення винного до інтересів окремої особи, суспільства чи держави і не свідчать про наявність у винного стійких антисоціальних поглядів. На відміну від цього, умисна форма вини говорить про негативну установку винного до суспільних відносин, охоронюваних кримінальним законом.

Враховуючи вказане, повторне вчинення умисного злочину дає можливість констатувати його невипадковий характер, глибоку ступінь моральної деградації винного, наявність укорінених антигромадських переконань, що є характерною ознакою рецидиву [4, с. 322].

Розширення рецидиву злочину, на мою думку, за рахунок злочинів, які вчиненні з необережності потребує уваги законодавців. Оскільки, необережні злочини є проявом недбайливого ставлення до дій, або бездіяльність, щодо вчинення дій. Ця бездіяльність злочинів повинна бути врахована під час кваліфікації та призначення покарань за злочини. Однак, ця кваліфікація повинна бути іншою, більш м'якою ніж за злочини, які були вчинені умисно. Як наслідок, будуть дотримані принцип справедливості призначення покарань та законності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Устрицька Н. І. Кваліфікація повторності злочинів: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 216 с.
2.Телефанко Б. М. Щодо норми про рецидив злочинів. Підприємство, господарство і право. 2017. № 1. С. 203–206.
3. Уголовный кодекс Латвийской Республики: от 8 июля 1998 года; введен в действие с 1 апреля 1999 года. URL: www.law.edu.ru/norm/norm.
asp?normID=1243424&subID=100106935,100106942,100106949,100107323#text.
4. Митрофанов І. І. Загальна частина кримінального права України: навч. посібник; Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського. Одеса: Фенікс, 2015. 576 с.
5. Устрицька Н. І. Судимість як захід кримінально-правового характеру. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2017. № 1. С. 304–312.

Кісєєва Анастасія Валеріївна,
студентка 2 курсу
юридичного факультету
Університету Короля Данила
***Науковий керівник** к.ю.н. Вівчарук Д.П.*

ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖОЮ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ ДЛЯ СІЛЬГОСПОДАРСЬКИХ ПОТРЕБ (ЕМФІТЕВЗИС)

У цивільному законодавстві України відносини щодо користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) регулюються нормами речового та зобов'язального права, що зумовлює необхідність дослідження емфітевзису з точки зору різних за своєю природою правовідносин, зокрема, в якості договірної конструкції. Існує низка нез'ясованих принципово важливих проблем теоретичного характеру, аналіз яких сприятиме вирішенню протиріч у правозастосовній практиці, які стосуються права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзису).

Право емфітевзису визначене Цивільним кодексом України у главі 33 та Земельним кодексом України у ст. 102-1. Укладення договору про надання права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб здійснюється відповідно до норм цивільного законодавства з урахуванням норм земельного, попри те, що

договір емфітевзису укладається стосовно земель сільськогосподарського призначення.

Дослідження інституту емфітевзису мало місце в працях учених-цивілістів А. Венедиктова, О. Дзеру, Д. Грімма, С. Погрібного, О. Підопригору, Є. Харитонова, В. Хвостова та інших.

Емфітевзис має певні правові особливості – це довгострокове право. Емфітевзис укладається, як правило, на невизначений строк, але може бути укладений і на певний строк. Укладаючи договір на невизначений строк, кожна зі сторін може відмовитися від договору, повідомивши про це другу сторону не менш як за один рік до такої відмови. Строк дії договору користування землею для сільськогосподарських потреб не обмежується законом, проте щодо договору емфітевзису стосовно земель державної та комунальної форми власності цей строк може бути не більше 50 років. Як альтернатива, укладаючи договір оренди земельної ділянки, сторони обмежені максимальним строком оренди землі, який визначений у Законі України «Про оренду землі» та становить 50 років, незалежно від того чи є орендована земельна ділянка при- ватною, чи належить до земель державної або комунальної власності [1].

Право емфітевзису має певні особливості та відрізняється від інших речових прав. Так, інші речові права можуть встановлюватися на підставі закону, рішення суду чи заповіту, тоді як право емфітевзису встановлюється виключно на підставі договору. Тільки власник земельної ділянки може надати її в користування іншій особі на умовах емфітевзису. Статтями 11 та 509 Цивільного Кодексу (далі - ЦК) визначено, що однією з підстав виникнення цивільних прав і обов'язків, які мають виконуватися належним чином і в установлений строк, є договір. Договором визнається домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків (ч. 1 ст. 626 ЦК). Відповідно до статті 407 ЦК право користування чужою земельною ділянкою встановлюється договором між власником земельної ділянки і особою, яка виявила бажання користуватися цією земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (землекористувачем) [2]. Отже, сторонами договору є власник та землекористувач.

Правовідносини за досліджуваним договором урегульовано Цивільним Кодексом України. Отже, договір має містити всі умови, визначені для подібного роду договорів, а саме відповідати вимогам статті 203 ЦК України. Укладаючи договір, сторони повинні мати на меті реальне настання правових наслідків. Договір емфітевзису має

відповідати вимогам, установленим ст. 407–412 ЦК та ст. 102-1 Земельного Кодексу для подібного роду договорів, а саме:

1) сторони мають дійти згоди щодо всіх істотних умов договору в частині: - об'єкта емфітевзису (кількості та цільового призначення земельних ділянок); - строку надання права користування; - нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що передається в користування; - розміру плати за користування землею та порядку її зміни;

2) установити порядок та умови передачі в користування і повернення об'єкта емфітевзису;

3) визначити обмеження (обтяження) щодо використання ділянки;

4) закріпити права та обов'язки землекористувача;

5) узгодити порядок зміни умов договору і припинення його дії;

6) обумовити ризик випадкового знищення або пошкодження об'єкта користування чи його частини;

7) визначити відповідальність сторін у разі невиконання умов договору [3].

Стосовно нотаріального посвідчення договору емфітевзису слід зазначити, що правочин, вчинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, установлених законом або домовленістю сторін (ст. 209 ЦК).

Об'єктом права здійснення емфітевзису є користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення, що знаходиться в приватній, комунальній або державній власності. Таке користування має обмежений характер, оскільки власник передає право володіння та право цільового користування земельною ділянкою, зберігаючи за собою право розпорядження нею.

З моменту набуття статусу емфітевта в землекористувача виникають також обов'язки перед державою. Зокрема, з виникненням емфітевзису обов'язок сплати земельного податку покладається не на власника земельної ділянки, а на землекористувача, оскільки вони одночасно не можуть бути платниками земельного податку щодо однієї й тієї ж земельної ділянки. Крім того, землекористувач зобов'язаний ефективно використовувати земельну ділянку відповідно до її цільового призначення, підвищувати її родючість, застосовувати природоохоронні технології виробництва, утримуватися від дій, які можуть призвести до погіршення екологічної ситуації (ст. 410 Цивільного кодексу України) [2].

Отже, договір про надання права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) набуває все більшого поширення у сфері оформлення відносин з приводу користування землею між власником та землекористувачем. Проте законодавством України не приділено досить уваги праву емфітевзису та

його договірному регулюванню, оскільки про нього йдеться лише у ст. 102-1 ЗК та ст. 407-412 ЦК, на відміну від права оренди, яке значно ширше регулюється вищевказаними кодексами, окремим законом та має типову форму договору. Натомість право емфітевзису, незважаючи на прогалини у законодавчому регулюванні та вузьку нормативну базу, створює можливості для самостійного обрання сторонами взаємовигідних умов договору, що не суперечать чинному законодавству України.

Список використаних джерел:

1. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 року № 161 – XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15.
3. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001р. № 2768-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14.

Kobzev Danylo
Graduate Student (Translation)
King Danylo University, Ivano-Frankivsk
Advisor: *Mykhaylenko V.V., D.Sc., Prof.*

CORPUS ANALYSIS OF THE VERB "RUN" SEMANTIC IN THE BNC

Lexical Semantic is a study of the word meaning Its lexical items form the basic expression that constitute the composite meaning [3, p.27] of the lexical unit registered in the dictionary However our purpose is to reveal its functional semantic meaning actualized in the text/discourse.

The paper is aimed at differentiating the lexical semantics and functional semantics of the verb "run" represented in the BNC. The British National Corpus of the English Language. The British National Corpus (BNC) has been a major influence on the construction of language corpora during the last decade, if only as a significant reference point. This corpus may be seen as the culmination of a research tradition going back to the one-million word Brown corpus of 1964, but its constitution and its industrial-scale production techniques look forward to a new world in which language-focussed engineering and software development are at the heart of the information society instead of lurking on its academic fringes. The British National Corpus (BNC) is a 100 million word corpus of modern British English, originally produced by a consortium of dictionary publishers and academic researchers in 1990-1994. The Consortium brought together as

members dictionary publishers OUP, Longman, and Chambers, and research centres at the Universities of Lancaster and Oxford, and at the British Library [BNC Presentation].

We shall reveal the composition of the lexical meaning in the encyclopedic dictionaries:

(a) Cambridge Dictionary:

1.(of people and some animals) to move along, faster than walking, by taking quick steps in which each foot is lifted before the next foot touches the ground:

2. if you run an animal in a race, you cause it to take part:

3. to go quickly or in a hurry:

4. run for sth

5.run on the spot

6.to (cause something to) travel, move, or continue in a particular way:

7. to be in control of something:

8.to control a business or other organization firmly and effectively:

(of people and some animals) to move along, faster than walking, by taking quick steps in which each foot is lifted before the next foot touches the ground:

9.run verb (TRAVEL)

10.run verb (OPERATE)

11.control of something:

12.(of colours in clothes, etc.) to come out or spread:

13.run verb (BECOME)

14.run verb (HOLE) .

(b) Collins Dictionary:

1. When you run, you move more quickly than when you walk, for example because you are in a hurry to get somewhere, or for exercise.

2. When someone runs in a race, they run in competition with other people.

3. When a horse runs in a race or when its owner runs it, it competes in a race.

4. if you say that something long, such as a road, runs in a particular direction, you are describing its course or position. You can also say that something runs the length or width of something else.

5. If you run a wire or tube somewhere, you fix it or pull it from, to, or across a particular place.

6. If you run your hand or an object through something, you move your hand or the object through it.

7. If you run something through a machine, process, or series of tests, you make it go through the machine, process, or tests.

8. If you run something such as a business or an activity, you are in charge of it or you organize it.

9. Some one runs for office in an election, they take part as a candidate.

10. If you talk about how a system, an organization, or someone's life is running, you are saying how well it is operating or progressing.

11. If you run an experiment, computer program, or other process, or start it running, you start it and let it continue.

12. When you run a cassette or video tape or when it runs, it moves through the machine as the machine operates.

13. When a machine is running or when you are running it, it is switched on and is working.

14. A machine or equipment that runs on or off a particular source of energy functions using that source of energy.

15. If you run a car or a piece of equipment, you have it and use it.

16. If you run a car or a piece of equipment, you have it and use it.

17. if you run someone somewhere in a car, you drive them there.

18. If you run over or down to a place that is quite near, you drive there.

(c) Macmillan Ductionary: 1 .move quickly with legs; 2. control/organize; 3. machine: work; 4 liquid: flow; 5 continue to be shown etc; 6 vehicle: travel; 7 reach amount/rate; 8 move/rub something along something; 9 exist in certain place; 10 place wire/thread etc; 11.have feeling/thought; 12. print article etc; 1.3try to be elected; 14 liquid/colour: spread; 15 move someone/something illegally, 16. plant: grow in direction; 17.move smoothly; 18 happen/say; 19 tights: get hole.

The collective environments of all established features is defined as a distribution, which is a primary criterion. The comparative investigation of the verb “run” lexical meaning in the dictionary definition we have revealed the following distributional formulae

1. Agent noun (human-being or any living being) move
2. An object through which it = pass
3. Agent noun =organize /control /manage
4. A vehicle (patience) = work
5. Time/Agent= fly.

The frequency of the verb run in the BNC is 21170 (per 100000000)

The Semantic Domain of the verb “run” A semantic field is a set of words (or lexemes) related in meaning. The phrase is also known as a word field, lexical field, field of meaning, and semantic system. Adrienne Lehrer has defined semantic field more specifically as "a set of lexemes which cover a certain conceptual domain and which bear certain specifiable relations to

one another" [see 2]. Gliozzo points out the main drawback of Trier's theory is that it does not provide an objective criterion to aggregate words around fields, making the overall model too vague [see 1], see the Semantic domain “RUN” in Modern English:

dash; fly; jog; race; rush; shoot; sprint; travel; abscond; amble; barrel; bolt; bound; bustle; canter;’ careercourse; dart; decamp; depart; escape; flee; flit; gallop; hasten; hie; hotfoot; hurry; hustle; lope; pace; scamper; scoot; scorch; scramble; scud; scurry; shag; skedaddle; skip; skitter; smoke; speed; spring; spurt; tear; trot; whisk; beat it; clear out; cut and run; dog go like lightning, leg it; light out; make a break; make off; make tracks; take flight; take off; tear out. All these constituents of the Semantic field can be differentiated into direct and indirect verbs of motion

According to Gliozzo and Strapparava semantic fields are lexically coherent -- the words they contain co-occur in texts [see 1]. When we compare the both definitio0ns they underline the common component of the domain constituens. Though Lehrer stresses the fact the domain represents a conceptual domain, unlike Gliozz and Strapparava defines the common textual semantics [see 1]. Ottenheimer considers a semantic field to be a specific cultural phenomenon [4, p.30] We would like to add the traditional common part of speech meaning and one more issue that any language vocabulary distinguishes the afore-mentioned sets, but the border lines between them are not water-tight –the core of the domain retains is autonomaacy, whle the periphery is flexible and show the relationship with the periphrases of the neighbouring domains [see 3, p 424]. We share Gliozzo 's opinion that Semantic Field by providing such a criterion. In particular, the structuralist approach in semantics has been con- nected to the Wittgenstein's meaning-is-use assumption, providing an objective criterion to infer Semantic Domains from corpora relying on a lexical coherence assumption.

We have singled out the most frequent concepts represented by the following:

Moving: 1.Eric Liddell would have to run two rounds of the 200m. 2.If he still opted to run the 400m, he would probably make it through.

Management: 3.It is run by George Vasilas and his Irish wife. 4.This personally run hotel is the oldest moated manor house in England.

Computring: 5. Eric Liddell would have to run two rounds of the 200m. 6.On my computer at home I run most of my programs under Windows .

Continuation: 7.the intervention is to run for six weeks, 8.These can run all year round (with perhaps a break in July/August.

We have undertaken the functional-semantic analysis of the verb in the 100 contexts and revealed that the main concept of moving, management, computing, and continuation can be represented by the verb “run”, which actualizes its various components under the impact of the speaker's intention, its lexical meaning, lexical-grammatical distribution, and the context to the context. The frequency of the verb “run” as a marker is 25 (out of 100) and management 16 (out of 100) prove our hypothesis/ To define the validity of such typology we shall have to evolve a broader data representing a variety of concepts.

REFERENCES:

1.Gliozzo Alfio, Strapparava Carlo. Semantic domains in computational linguistics

Berlin; London : Springer, 2009. 131p.

2.Lehrer Adrienne. Semantic Fields and Lexical Structure. Amsterdam: North-Holland Publishing Company,1974. 225p.

3.Mykhaylenko Valery V. A Glossary of linguistics and translation studies: English-Ukraininan. Ivano-Frankivsk: King Danylo University, 2015. 527p.

4.Ottenheimer Harriet. The Anthropology of Language: An Introduction to Linguistic Anthropology. Thomson: Wadsworth, 2006. 310p.

Ковдрин Ірина,
студентка Коледжу Університету Короля Данила,
Науковий керівник: *к.е.н. Григорська Н.М.*
м. Івано-Франківськ

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МЕНЕДЖМЕНТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Динамічність змін процесів сучасної економіки в Україні приводить до невизначеності та високої ризикованості діяльності вітчизняних підприємств, зокрема машинобудівних.

Машинобудуванню належить виняткова важлива роль у визначенні напрямків і прискоренні темпів інноваційних змін в інших галузях, підвищенні ефективності їх функціонування. Рівень розвитку машинобудування є одним із основних показників економічного і, насамперед, промислового розвитку країни, адже характеризує його матеріально-технічну базу, екологічну безпеку, радикально примножує

продуктивну силу та інтелектуальні можливості людини, формує найважливіші питомі показники валового внутрішнього продукту [1].

Вище зазначені обставини зумовлюють необхідність ефективного використання інноваційного потенціалу, створення умов для економічно-стійкого розвитку через налагодження системи управління. Використання технологій управління в забезпеченні економічної стійкості машинобудівних підприємств є невід'ємною складовою в системі менеджменту, оскільки забезпечує можливість довготривалого успішного функціонування та дозволяє пристосуватися до змін, що постійно відбуваються у мінливому середовищі.

Управлінські технології спрямовані на уточнення принципів здійснення управлінської діяльності, регламентації змісту виконання окремих етапів, процедур та операцій з метою досягнення цілей компанії [2]. Необхідно погодитись з тезою про те, що технологія управління є безупинним творчим процесом підтримки стійкого режиму функціонування системи шляхом прийняття і реалізації господарських рішень [3].

Отже, можна визначити, що інноваційні технології управління економічною стійкістю машинобудівного підприємства являються новітні способи реалізації системи управлінських впливів на бізнес-середовище з метою забезпечення найвищих рівнів економічної стійкості, які ефективні в сучасних умовах розвитку економіки.

Забезпеченню найвищого рівня економічної стійкості машинобудівного підприємства сприятиме впровадження новітніх технологій управління, серед яких основними на сьогодні є використання ключових показників діяльності (KPI) і формування збалансованої системи показників, формування позитивного клієнтського досвіду, процесно-орієнтоване бюджетування та управління, стратегічного контролінгу, управління інтелектуальним капіталом або ресурсами, аналіз акціонерної вартості, управління якістю тощо. Тобто в сучасних умовах функціонування машинобудівних підприємств крім наявних технологій менеджменту необхідно використовувати і новітні.

Для досягнення найвищого рівня економічної стійкості машинобудівних підприємств необхідне формування, впровадження та реалізацію сучасної інтегрованої системи управління (системно-процесне управління), яка пов'язує всі рівні управління, дозволяє реалізувати повний спектр управлінських функцій, максимально автоматизує управлінську працю і віртуалізує управлінську діяльність, передбачаючи застосування новітніх технологій управління та Digital-маркетингу. Сучасні динамічні умови ринкового середовища вимагають для

забезпечення абсолютної стійкості підприємств машинобудування, разом з усім вище зазначеним, визначення відповідності виду організаційної структури сучасним вимогам та її гнучкості, за необхідністю, провести процес реструктуризації органіограми.

Отже, управління економічною стійкістю машинобудівного підприємства вимагає використання інноваційних технологій менеджменту щодо реалізації заходів в змінних умовах економічного середовища на досягнення її високого рівня.

Список використаних джерел:

1. Серединська І. Машинобудівна галузь України та стан управління її підприємствами / І.Серединська // Галицький економічний вісник. – 2011. – №4(33). – С.74-81.

2. *Верба В.А.* Аналітична оцінка управлінських технологій розвитку українських підприємств / В.А. Верба, О.М. Гребешкова // Актуальні проблеми економіки: наук. журн. НАУ. – 2010. – № 5. – С . 52-59.

3. Бондарчук Л.В., Попеляр А.В. Сучасні технології управління [Електронний ресурс] / Л.В. Бондарчук, А.В. Попеляр – Режим доступу: http://intkonf.org/bondarchuk-lv-popelyar-av-suchasni-tehnologiyi-upravlinnya/

Косович М.,
студент ІІІ курсу
факультету архітектури, будівництва та дизайну
Науковий керівник: *к. т. н., с. н. с. Касіянчук В. Д.*
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНИХ ПРИМІЩЕНЬ ДЛЯ ПРОМИСЛОВОСТІ І АПК ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Швидкомонтовані заводи користуються великою популярністю в сферах, де звикли рахувати гроші при відкритті власного виробництва. Модульні міні-заводи являють собою цілісну будівлю з блок-контейнерів з декількома приміщеннями під різні цілі. Виготовлення модульних будівель дещо складний, але в той же час швидкий процес, тому що вони легко і швидко збираються.

Блок-модулі – це універсальні конструкції з міцного металевого каркаса та огороджувальних елементів, які мають закритий внутрішній простір невеликої площі, придатний для використання в побуті і промисловості.

Основний елемент блок-модуля – прямокутний високоміцний каркас, зазвичай зварений з металевих профілів. Він має вертикальні стійки й горизонтальні прогони для кріплення зовнішньої і внутрішньої обшивки, для встановлення вікон, дверей і внутрішніх перегородок. Металеві елементи каркаса для підвищення довговічності і надійності обробляються антикорозійним покриттям, а дерев'яні частини каркаса – вогнезахисною речовиною. Огороджувальні конструкції або стіни блок-модулів можуть бути зроблені із збірних конструкцій, що виконуються прямо на готовому каркасі, чи з виготовлених на заводі сендвіч-панелей. Вибір утеплювача залежить від потреб і можливостей замовника. Основні елементи утеплення та оздоблення стін – якісні та екологічно чисті будівельні матеріали: утеплювач (мінераловатна плита та пінополістирол), оздоблення (гіпсокартонні, OSB плити та дифузійні мембрани), сендвіч-панелі (для будівництва промислових об'єктів).

Модулі швидкомонтованих будівель складаються з наступних елементів:

– металокаркас;
– дах з оцинкованої сталі з утеплювачем;
– зовнішні стіни з сендвіч-панелей;
– внутрішні перегородки;
– внутрішнє оздоблення стелі, підлоги та стін;
– вікна, двері.

Технології модульного будівництва дозволяють створювати тимчасові місця для роботи, проживання, торгівлі, зберігання товарів і багатьох інших цілей.

Повнофункціональні модульні будівлі з блок контейнерів проектуються і будуються в найкоротші терміни.

Конструктив блок-модулів дозволяє обирати загальне планування, розташування вікон і дверей, комплектацію будівель.

Можливо спорудження одно -, дво- або триповерхових будівель.

Для будівництва не потрібна закладка капітального фундаменту.

Блоки виробляються з екологічно чистих, пожежобезпечних матеріалів нового покоління.

За запитом будівлі оснащуються вентиляційними системами, електропроводкою, радіаторами опалення, кондиціонерами, санвузлами.

За рахунок якісного внутрішнього оздоблення та встановлення необхідних комунікацій всередині таких споруд можна створити комфортні умови.

Модульні будівлі з блок-контейнерів є мобільними конструкціями, які при необхідності можна розібрати, перевезти і встановити в іншому місці.

Унікальна технологія модульного будівництва була розроблена в США понад півстоліття тому і відтоді постійно вдосконалюється і оптимізується, забезпечуючи ефективність і економічність будівництва. В Україні, на сьогоднішній день, зосереджена велика кількість заводів, що побудовані з блок-модулів. Зокрема, варто віднести такі:

Модульні міні-заводи КОЛАКС з переробки молока, м'яса та дикоросів (грибів, горіхів і ягід).

КОЛАКС – це готовий «під ключ» міні-завод (цех) або комплекс модульного типу. Він оснащений всім необхідним обладнанням та комунікаціями для повного технологічного циклу переробки молока, м'яса та дикоросів (грибів, ягід і горіхів). Модульний цех КОЛАКС – це не проект, а готовий виріб.

Модульний цех КОЛАКС для переробки фруктів та ягід складається з 8-ми модулів повної заводської готовності. До складу цеху входить все необхідне обладнання і комунікації для повного технологічного циклу: дводобовий запас сировини, обладнання для переробки фруктів та ягід, склад для дводобового зберігання готової продукції, комплект технічної та дозвільної документації.

До речі запропонований модульний цех доцільно використовувати для реалізації технологічної частини проекту по виробництву продукції лікувально-профілактичного призначення розробленого науковцями і студентами нашого факультету.

ТОВ «ЕТІКОН» на базі унікального пальника «Termocabi®» SPL–1000 (1000 кВт), 13 квітня 2016 року запущений та введений в експлуатацію модульний міні-завод для виробництва рідких добрив. (Україна, Рівненська область, с. Малий Шпаків, ПСП «Злагода»).

Модульний адміністративно – побутовий комплекс 625м^2. Виконано для комерційної організації в с. Піщане, Покровський район, Донецька область. Зовнішні стіни виконані з сендвіч-панелей з утеплювачем пінополіуретан 100мм.

До основних фірм в даній галузі, варто віднести:

– Modulex (Орієнтовна вартість будівництва складає від 350 у. о / м^2)

– АВ Модуль (Орієнтовна вартість будівництва складає від 320 у. о / м^2)

– ТОВ Булава Транс (Орієнтовна вартість будівництва складає від 300 у. о / м^2)

– ТОВ «Модуль-Україна» (Орієнтовна вартість будівництва складає від 370 у. о / м^2)

– Selini bulava (Орієнтовна вартість будівництва складає від 390 у. о / м^2)

– «Блокмастер» працює у сфері проектування, виготовлення, постачання блок-контейнерів, а також монтажу мобільних модульних будівель, що включають в себе офісні, житлово-побутову та виробничо-технічну базу.

Інженерно-виробнича компанія Блокмастер спеціалізується на виготовленні будівельних металоконструкцій, проектування швидкомонтованих будівель, а також постачання і монтажі мобільних модульних споруд (Орієнтовна вартість будівництва складає від 400 у. о / м^2)

На сьогоднішній день, вони користуються шаленим попитом, адже це не тільки якісно, але і досить зручно і швидко. Технологія монтажу збірно-розбірних конструкцій дозволяє за короткий період часу вирішити проблему з робочими приміщеннями. Популярність збірно-розбірних конструкцій на українському ринку швидкомонтованих будівель щорічно зростає на 10–15%.

У Сполучених Штатах Америки, за офіційною статистикою, обсяги модульного будівництва за останні 10 років зросли більше ніж удвічі. Головні причини цього – висока швидкість і економічність модульного виробництва. Будівництво заводів із застосуванням модульної технології активно ведеться в Канаді, в Європі (особливо в Скандинавських країнах) і на інших континентах.

Ціна, в залежності від продуктивності та комплектації варіюється від 50–400 тис доларів США. Завод може легко бути демонтований і перевезений в інше місце. Такий міні-завод легко нарощувати, додаючи додаткові модулі, почавши з самого малого.

Модульні будівлі з блок-контейнерів, будівельний офіс, нафтопереробний завод, Бургас (Болгарія) Кожна модульна будівля з блок-контейнерів оснащена столовими, побутовими кімнатами, роздягальнями, спальними кімнатами і санітарно-технічними приміщеннями.

Висновок. Отже, заводи, зведені за технологією швидко споруджуваного модульного будівництва з блоків-модулів контейнерного типу, за необхідності швидко складаються і не вимагають масштабних будівельних робіт, вони можуть бути встановлені практично на будь-якій поверхні: на бетонних плитах, щебеневому покритті або безпосередньо на ґрунті.

На нашу думку доцільно і ефективно використати модульні приміщення для відродження промисловості, особливо підприємств АПК нашої області. Як пілотний проект реалізувати на прикладі Хриплинського промислового вузла де науковці і студенти нашого університету приймають участь в проектуванні. Крім того доцільно було

б організувати в нашому місті (тепер уже ОТГ) виробництво подібних модульних міні-заводів. Використання інноваційних заводів модульного типу дозволяють створювати комфортне середовище і нетрадиційну художньо-образну структуру різних об'єктів.

Список використаних джерел:

1. Бадьин Г. М. Современные технологии строительства и реконструкции зданий / Бадьин Г. М., Сычев С. А. – Санкт-Петербург: БХВ-Петербург, 2013. С. 124. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https: //www.libfox.ru/632750-gennadiy-badin-sovremennye-tehnologii-stroitelstva-i-rekonstruktsii-zdaniy.html
2. Банах В. А., Єгоров Ю. П., Гребенюк О. В. Аспекти модульної інтерференції взаємодії архітектурних просторів і архітектурного середовища // Містобудування та територіальне планування. зб. наук. пр. Київ, 2014. №51. – С. 13.
3. Гуцан О. М. Формування блочно-модульного підходу до виділення факторів мотивації персоналу / О. М. Гуцан // Матеріали Міжнар. наук. – практ. конференції «Менеджмент і логістика – перспективні напрямки розвитку економіки», 2021 вересня 2013 р.– Київ: ГО Київський економічний науковий центр, 2013. – С. 83.
4. Руденко Т. В. Поняття «модуль» в промисловій архітектурі // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: зб. наук. пр. Київ, 2012. №31. – С. 356.

Краснов С.О.,
Таврійський національний університет
імені В. І. Вернадського
Науковий керівник: *Бусол О.Ю.*
завідувач кафедри спеціально-правових дисциплін
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Таврійського національного університету
імені В. І. Вернадського,
доктор юридичних наук, с.н.с.,
Місто Київ

МЕТА ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В УКРАЇНІ

Мета проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа в кримінальному процесі в Україні збігається з завданнями

кримінального провадження загалом, якими є в свою чергу захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений [1].

Можна погодитись з твердженням деяких вчених про те, що метою застосування поліграфа в кримінальному провадженні є:

1) виявлення, попередження та розкриття злочинів, а також встановлення осіб, що їх вчинили;

2) збирання та обробка інформації, яка використовується в процесі організації розшуку осіб, що переховуються;

3) підготовки та здійснення оперативно-розшукових заходів з метою збирання, обробки, оцінки та фіксації даних, що мають значення в процесі доказування. [2].

4) звуження кола підозрюваних, встановлених оперативними підрозділами під час досудового розслідування.

5) встановлення місця знаходження знарядь злочину, зниклого майна, тощо, за неможливості проведення таких оперативно-розшукових заходів класичними методами.

6) перевірка версій, висунутих слідством, з метою підтвердження чи спростування.

Виходячи з положень наказу Міністерства Юстиції № 1350/5 «Про внесення змін в наказ Міністерства юстиції України від 8.10.1998 року № 53/5», де зазначається що: «З метою отримання орієнтуючої інформації можуть проводитися опитування із застосуванням спеціального технічного засобу – комп'ютерного поліграфа», (п. 6.8.1) можна зробити висновок, що метою проведення поліграфологічного дослідження може бути визначення:

– ступеня вірогідності повідомленої інформації опитуваною особою;

– повноти наданої опитуваною особою інформації;

– джерел отримання опитуваною особою інформації;

– уявлення опитуваної особи про конкретні події, та отримання іншої орієнтуючої інформації, яка необхідна для конструювання версій розслідування конкретних подій [3]

Варто зазначити, що якою б вагомою для слідства чи суспільно важливою не була мета проведення поліграфологічного дослідження, засоби її досягнення не можуть йти всупереч Конституції України, в абзаці другому статті 28 якої закріплено, що жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідам [4].

Тому підсумовуючи, можна сказати, що метою застосування поліграфа в кримінальному провадженні є встановлення таких фактів і

відомостей, отримання яких іншими, класичними методами оперативно-розшукової діяльності з тої чи іншої причини не є можливим.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України Редакція від 02.04.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17
2. Чупрікова І. Л. Допустимість доказів в світлі нового Кримінального процесуального кодексу : Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.09 / І. Л. Чупрікова. — Одеса, 2016.
3. Наказ «Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 року № 53/5» Від 27.07.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-15
4. Конституція України Тлумачення від 02.12.2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80

Краснова О.К.,
Таврійський національний університет
імені В. І. Вернадського
Науковий керівник: *Бусол О.Ю.*
завідувач кафедри спеціально-правових дисциплін
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Таврійського національного університету
імені В. І. Вернадського,
доктор юридичних наук, с.н.с.
Місто Київ

ВИЗНАЧЕННЯ МОМЕНТУ ЗАКОННОГО ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА НЕ УПОВНОВАЖЕНОЮ ОСОБОЮ

Інститут законного затримання має широкий спектр проблемних питань. Частково це пов’язано з принципово різними підходами науковців до тлумачення сутності законного затримання, частково з процесуальними нюансами застосування тих чи інших правових норм на практиці.

Одним з актуальних питань, що мають місце в інституті законного затримання, є визначення моменту законного затримання. Так, затримання можна розділити на фактичне затримання та процесуальне затримання. Фактичне затримання, або як його справедливо називає Г.

І. Сисоєнко – фізичне затримання [1] полягає в фактичному обмеженні права затриманої особи на свободу пересування.

Тобто, в контексті законного затримання, фактичним моментом затримання вважається саме той момент, коли затримана особа вимушена залишатися поряд з не уповноваженою на здійснення затримання особою. Процесуальне затримання, та момент процесуального затримання – це затримання, що передбачається ст. 209 КПК України, тобто, таке, що здійснюється уповноваженою службовою особою. Відповідно, процесуально, при подальшому оформленні відповідних документів, моментом затримання буде вважатися саме момент процесуального затримання, коли особа, що затримана та підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, силою або через підкорення наказу, змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою, чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою [2].

Таким чином, проміжок часу, що охоплювався фактичним затриманням, жодним чином не врегульований кримінальним процесуальним законодавством. Так ст. 207 КПК України містить норму про те, що кожен, хто не є уповноваженою службовою особою (особою, якій законом надано право здійснювати затримання) і затримав відповідну особу в порядку, передбаченому частиною другою цієї статті, зобов'язаний негайно доставити її до уповноваженої службової особи або негайно повідомити уповноважену службову особу про затримання та місцезнаходження особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення. Але проблема полягає в тому, що не завжди має місце можливість реалізувати положення, щодо негайності доставлення затриманого до уповноваженої службової особи. Зазначимо, що під час затримання можуть виникнути непередбачувані обставини. Наприклад, особа, що здійснила затримання, на момент затримання не має змоги викликати уповноважених осіб, або уповноважені особи через різні причини на протязі довгого часу не прибувають на місце затримання. Причини затягування фактичного затримання в часі можуть бути найрізноманітніші – від несприятливих погодних умов, до неналежного виконання уповноваженими особами своїх обов'язків. В такому разі, очевидним є порушення прав затриманого, і, хоч це порушення і не залежить від особи, що його здійснювала, воно створює дискомфорт затриманому та не є врегульованим законом.

Очевидно, що тривалість затримання не повинна перевищувати тривалість затримання уповноваженою службовою особою, але це також жодним чином не врегульовано законодавством. Окрім того, з будь яких ситуацій є виключення і цілком можливою є необхідність затримати

особу до прибуття уповноважених здійснювати затримання осіб на тривалий проміжок часу, у разі, якщо таке затримання переслідує мету, яка є важливою в інтересах захисту чи безпеки держави, чи врятування життя людини.

Таким чином, саме нечіткість тлумачення положення щодо негайності доставлення затриманого та відсутність чіткої регламентації часу, на який може бути затримано особу, в порядку реалізації права не уповноваженої особи на законне затримання, є проблемним питанням, яке не вирішено до сьогодні. У зв'язку з чим, пропонуємо вважати моментом законного затримання: 1) при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення; 2) безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється в його вчиненні – момент фізичного затримання правопорушника будь-якою (не уповноваженою) особою, який, в свою чергу, вимагає подальшого доведення свідками. Таке визначення моменту законного затримання потребує внесення відповідних доповнень до статті 209 КПК України.

Список використаних джерел:

1. Сисоєнко Г.І. Окремі питання затримання особи без ухвали слідчого судді, суду / Г.І. Сисоєнко// Матеріали ІІІ міжнародної науково практичної конференції «малиновські читання» (Острог 14-15 листопада 2014 р.).- Острог: Видавництво Національного університету «Острозька Академія».-2014 .-С.267-268.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України Редакція від 02.04.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17

У. Р. Кривенчук, В. І. Кріль,
студенти групи Кас – 2019 І курсу
Коледжу Університету Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

МЕДІЙНА ГРАМОТНІСТЬ СТУДЕНТІВ В ІНТЕРАКЦІЙНІЙ ВЗАЄМОДІЇ

Сучасна міжсуб'єктна комунікація, студентська зокрема, передбачає ряд диференційних ознак, серед яких чільне місце посідає медіапростір та соціальні мережі. Оскільки спілкування студентів великою мірою відбувається не віч-на-віч, а за посередництвом

смартфона чи комп'ютера, то, вважаємо, що дотримання певних норм та врахування особливостей є важливими у такому процесі. Мова йде, зокрема, про відсутність візуального контакту, а отже, неможливість відповідної реакції на почуття співрозмовника (не беремо до уваги різнотипні смайли), розповсюдження фейкової інформації, кібербулінг серед молоді тощо. Таким чином, медійна освіченість студентів є важливою в освітньому процесі.

Медійна грамотність у студентському просторі розкривається, за нашими спостереженнями, двоаспектно як:

- міжстудентська комунікація;
- взаємини крізь призму «викладач – студент».

Перший тип передбачає коректне спілкування одногрупників чи коледжистів загалом між собою в соціальних мережах, розуміння дій, що кваліфікуються як кібербулінг, можливість об'єктивного оцінювання інформації в медіапросторі цілісно. Для другого типу більш вагомою є роль вчителя / викладача у формуванні студентського світогляду (здатність розпізнавати емоції та почуття дітей, щоб вчасно зарадити на надати допомогу; уміння інтерпретувати фейки і відрізянти їх від достовірної інформації, сприяти уникненню маніпуляцій над студентами тощо).

У такому аспекті розуміємо медіаграмотність як сукупність знань, навичок та умінь, що дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати різноманітні повідомлення для різних типів медіа. Окрім того, медіаграмотність передбачає вміння розуміти й аналізувати, як медіа функціонують у суспільстві та який вплив вони мають [1, с. 7].

Бути медіаграмотним означає бути спроможним знайти те, що ми шукаємо, вибрати те, що нам потрібно, й визначити, наскільки надійною є ця інформація. Бути медіаграмотним означає бути здатним оптимально використовувати відповідну інформацію, зберігаючи її розумно, й ділитися нею з іншими [2].

Сьогодні існує чимало освітніх платформ та інформаційних ресурсів, які дають змогу як студентам, так і викладачам здобувати знання у сфері медіаосвіти. Вагомими, на наше переконання, є матеріали Бібліотеки медіаграмотності від Академії української преси [2], дистанційний навчальний курс «Медіаграмотність для громадян» [1], онлайн-гра «Медіаграмотнамісія», портал «Медіаосвіта та медіаграмотність» [3], мультимедійний онлайн-посібник «МедіаДрайвер» та інші. Окрім того, В Україні розпочато застосування «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», що була погоджена постановою президії Національної академії педагогічних наук України в травні 2010

року. Головна ідея концепції полягає в сприянні становленню ефективної системи медіаосвіти в Україні для забезпечення загальної підготовки дітей та молоді до безпечної та ефективної взаємодії з сучасною медіасистемою [2, с. 19].

Важливість медіаосвіти в сучасному світі обумовлена тим, що в умовах глобалізації та інформаційного суспільства мас-медіа відіграють вирішальну роль і впливають на наше сприйняття навколишнього світу. Але часто медіа безвідповідально ставляться до своєї функції чесно та правдиво інформувати про події та факти. Тобто віртуальна картинка світу часто сильно відрізняється від реальної. Медіаосвіта дає людині інструментарій для самозахисту й учить критично сприймати медіаповідомлення. Якщо мова йде безпосередньо про студентів, то хочемо відзначити особливості їхнього психотипу та сприйняття усього побаченого чи почутого, оскільки студенти є ще не сформованими особистостями, не здатними реально оцінювати і відкликатися на все, що з ними відбувається.

Діти й підлітки використовують медіа для навчання в широкому сенсі слова, отримання інформації, створення портрету реальності. Це пряма й первинна функція медіа, яка має все більше додаткових технологічних рішень, що враховують активність споживача: пошукові сервіси, енциклопедії, тематичні сайти тощо. Медіа може стати ресурсом заповнення часу, наприклад, вимушеного очікування, нудної поїздки в транспорті, проміжку між якимись іншими подіями. Таке «вбивання» часу інколи може стати ресурсом особистості. Медіа можна використовувати для регулювання власних психологічних станів. Медіа також можуть збуджувати, стимулювати людину. Новітні медіа (інтернет, зокрема соціальні мережі) здатні надати додатковий ресурс експериментування з власною особистісною ідентичністю [4]. Так, підлітки часто представляють себе старшими за свій реальний вік, досвідченішими, мужнішими або симпатичнішими, видають себе за особу протилежної статі, за когось знайомого або нафантазованого.

Місія дорослого у такому спектрі медіа – допомогти дитині виробити адекватні орієнтири щодо медіа як частини життєвого світу й розібратися в особливостях медіареальності й опанувати її, щоб збільшити її ресурсні можливості та зменшити ризики негативних впливів. Про це уже йшлося вище.

Таким чином, медіаосвіта має надавати знання і студентам, і викладачам щодо того, як: 1) аналізувати, критично осмислювати і створювати медіатексти; 2) визначати джерела медіатекстів, їхні політичні, соціальні, комерційні, культурні інтереси й контекст; 3) інтерпретувати медіатексти й цінності, що несуть в собі медіа; 4)

добирати відповідні медіа для створення та розповсюдження власних медіатекстів і залучення зацікавленої в них аудиторії; 5) уможливлювати вільний доступ до медіа для споживання та виробництва власної медіапродукції [3, с. 9].

Успішність студента на сьогодні безпосередньо залежить від вміння працювати з медіа. Саме якісна та ретельна робота з інформацією може сприяти розвитку та подолати розриви в знаннях. Важливо підготувати дітей до критичного, осмисленого ставлення до освоєння медіапростору. Треба вміло використовувати особливості різних каналів масової комунікації, знати їх специфіку, сильні та слабкі сторони, мати навички виявлення недостовірної інформації, перевірки даних та виявлення маніпуляцій [1]. Ще ніколи в історії людства інформація не мала такої ваги. Перед вчителем сьогодні стоїть благородне завдання підготувати дитину до життя в швидкоплинному інформаційному середовищі, не допустити, щоб учні «заблукали» в ньому або щоб віртуальне існування заслонило для них реальне життя. Слід навчити студентів осмисленому ставленню до медійних образів, показати, як треба безпечно користуватися сучасними інформаційними технологіями. Набуття навичок грамотної роботи з медійною інформацією мають бути складником усіх навчальних дисциплін. Отже, якісний навчальний процес у парадигмі «викладач – студент», «студент – студент» є основою набуття ґрунтовних навичок універсального характеру для розуміння, диференціації, інтерпретації та оцінювання медіа.

Список використаних джерел:

1. Іванов В., Волошенюк О., Кульчинська Л. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд. Київ: АУП, ЦВП, 2011. 58 с.
2. Про медіаосвіту та медіаграмотність. Електронний ресурс. Режим доступу: https://msu.edu.ua/library/mediahramotnist-korysni-materialy/
3. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с
4. Фатеева И. Медиаобразование: теоретические основы и опыт реализации: монография. Челябинск: Изд-во Челяб. гос. ун-та, 2007. 270 с.

Критович В.М.,
студентка групи Юс – 2018 – 2
Університет Короля Данила
***Науковий керівник** – к. ю. н., доц. Острогляд О. В.*

ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ НЕОБХІДНОЇ ОБОРОНИ

У кримінальному праві інститут необхідної оборони є однією з важливих гарантій забезпечення захисту життя і здоров'я людини. Визначення поняття та ознак необхідної оборони потребує аналізу та особливої уваги,тому що норма про необхідну оборону встановлює розмежування правомірної і злочинної поведінки.

Необхідною обороною згідно з ККУ "визнаються дії, вчинені з метою захисту інтересів чи прав особи, яка захищається, або іншої особи, інтересів суспільства або держави від суспільне небезпечного посягання шляхом завдання шкоди тому, хто посягає, якщо такі дії були зумовлені потребою негайного відвернення чи припинення посягання".[1,ст. 36]

В судовій практиці часто зустрічаються випадки де, як правило мало звертають увагу на такі обставини та як мінімум кваліфікують дії особи, що оборонялась за ст. 118 КК України, а як максимум за ст. 115 КК України.

Для прикладу візьмемо вирок Коломийського міськрайонного суду Івано-Франківської області від 07 березня 2017 року у справі № 342/538/14-к. [2]

У даній справі особу засуджено за ст. 118 КК України за умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони. Згідно матеріалів справи засуджений, перебуваючи за місцем свого проживання, вчинив умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони, а саме, захищаючись від незаконного проникнення у його житло та нападу з боку двох осіб, наніс одному з нападників кухонним ножем один удар у груди у результаті чого потерпілий того ж вечора помер у лікарні. Вирок було оскаржено і передано до апеляційного суду який в подальшому залишив все без змін.[3]

Захисником засудженого на такі рішення подано касаційну скаргу у якій остання просить закрити кримінальне провадження стосовно засудженого у зв'язку із тим, що останній діяв у стані необхідної оборони, а тому в силу ч. 5 ст. 36 КК України не підлягає кримінальній відповідальності.

Касаційний кримінальний суд переглядаючи справу, касаційну скаргу задовольнив та ВИПРАВДАВ засудженого. Мотивуючись тим, що

суд у кожному випадку, враховуючи конкретні обставини справи, повинен здійснити порівняльний аналіз та оцінити наявність чи відсутність акту суспільно небезпечного посягання й акту захисту, встановити їх співвідношення, відповідність чи невідповідність захисту небезпечності посягання. Та згідно з ч. 5 ст. 36 КК незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає, не є перевищенням меж необхідної оборони і не має наслідком кримінальну відповідальність застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення. Тому, враховуючи обставини справи смерть потерпілому засуджений заподіяв, перебуваючи у стані необхідної оборони, з метою відвернення протиправного насильницького вторгнення у своє житло та захисту від нападу групи осіб, а тому останній кримінальній відповідальності не підлягає.[4]

Отже, судам в подальшому потрібно частіше керуватись Постановою Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 1 «Про судову практику у справах про необхідну оборону» та мати на увазі, що стан необхідної оборони виникає не лише в момент вчинення суспільно небезпечного посягання, а й у разі створення реальної загрози заподіяння шкоди [5].При з'ясуванні наявності такої загрози необхідно враховувати поведінку нападника, зокрема спрямованість умислу, інтенсивність і характер його дій, що дають особі, яка захищається, підстави сприймати загрозу як реальну. Судова практика має базуватись на принципі допустимості захисту менш цінного блага шляхом заподіяння шкоди більш цінному благу тієї особи,яка є джерелом посягання. Норми кримінального права повинні тлумачитись таким чином,щоб всі відхилення реалізації права громадян на необхідну оборону покладались насамперед на ініціатора посягання,а вже у другу чергу на того,хто вимушено захищався.

Список використаної літератури:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.

2. Вирок Коломийського міськрайонного суду Івано-Франківської області від 07 березня 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://reyestr.court.gov.ua/Review/65156948

3.Ухвала апеляційного суду м. Івано-Франківськ від 01 червня 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://reyestr.court.gov.ua/Review/66957443

4.Постанова Верховного Суду України від 26 квітня 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://reyestr.court.gov.ua/Review/73758539

5. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 1 «Про судову практику у справах про необхідну оборону» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001700-02

Oxana Kuzma, Stanislav Pushkarsky
M.A. Students (Translation)
Scientific Advisor: *Mykhaylenko V.V. D.Sc., prof.*
King Danylo University, Ivano-Framkivsk, Ukraine

CONFERENCE INTERPRETING TRAINING: PRE-INTERPRETING STAGE

PRELIMINARIES. We, the post-graduate students (Translation) attend the Conference Interpreting Class in Semester10.The interpreting paradigm includes several types of interpreting activities:

(i) Consequitive interpreting – a speaker's pause after a 1-5 minute-paragraph speech for the interpreter tp render that paragraph.

(ii) Simultaneous interpreting – translation of the SL sentence into the TL sentence while simultaneously listening to and comprehending the next sentence;

(iii) Whispering interpreting (chochutage) -- similar to simultaneous interpreting, the interpreter sits next to the person (or group of people) and whispers or speaks softly while interpreting in the target language.

(iv) Scheduled Telephone Interpreting (OPI or Over-the-Phone Interpretation) -- either simultaneous or consecutive, where the interpreter does not see both parties in person, but executes the interpreting via telephone.

(v) On-Demand Phone Interpreting -- interpreting when a party calls a service, selects the required language pair and is connected to an interpreter. The interpreter then comes on the line and interprets the conversation.\

(vi) Relay interpreting (or indirect interpreting) --. where the original message will be translated once y one interpreter into the TL – (common to other interpreters) and then by other interpreters rendering into other languages the message remains accurate.

(vii) Escort/Travel Interpreting –interpreting while while clients are traveling around on (business) trips.

We understamd that Conference interpreting is a highly complex activity that requires the interpreter to simultaneously listen, analyze, comprehend, translate, edit and reproduce a speaker's speech in real time, while looking at the speaker to observe the non-verbal signals of his (her) message, as well as the reactions s/he arouses among the recipients of that message. But require we the practice to have the mastery at our finger tips, to get some experience before leaving for the actual professional industry [6, p.245-247]. The content of the text must be unrevealed, aswell as the speaker's underlying meaning, since perceiving it requires larger chunks of text than are available in real-time oral delivery [2, p.201].

Accordingly this Class requires reviews of the subjects in translation/interpreting (Semester 1-9), public speaking,English-speakin g countries studies and primarity wehaveto develop a conference interpreter Conference interpreting is employed for on-line Internet "chats", videoconferences: a discussion in which participants at different locations can see and hear each other as though they were together in one place, interactive virtual conferences with interpretation, video-on-demand (delivering recorded images and sound of original and interpreted interventions on a digital medium (intranet or Internet), web portal broadcasting both live and recorded events, etc. In short, in the conference interpreting profession, if the two parties want to try to talk things and try to come to agreement the interpreter is to help them overcome linguistic andcultural differences [7, p.196, see also5, p.25-26].

We have been suggested the following tools of pre-conference interpreting which, as atrainer says, listening and shadowing, creative analysis, information expanding, argument, logical conclusion; public speaking will help tolift thewall of the interpreting lab walls to let us into the real world of conference interpreting.

A PRE-CONFERENCE INTERPRETING TRAINING ALGORITHM

(A) The pre-conference training algorithm is based on the following steps:

(1.1) The trainer' s (or one the tranees) fast reading must be approximately 150WPM. We havechosen the dictionaryentry contexts on corruption , the requirement isthelength -- not shorter than 150 words [see 3;4].

(1.2) The trainer explicates the key words by stressing them to help trainees to comprehend the content cohesion of thext.

(1.3) The trainees shadow the text fi necessary can drillit several times.

(1.4)The trainees are asked to link the key thetraneeswords into the coherent text with their own inferenceswhich must mirror the original text.

(1.5) The trainees write down the points under discussion in order of their importance.

(1.6) The trainees listen to the original text to check if the order of the points revealed by them is correct.

(1.7) The trainer records the trainees' presententation.

(1.8) The trainees listen to the original text and to the the text presented by one of the trainees to undertake a comparative analysis of the both texts and pinpoint possible losses or errors (peer analysis).

(1.9) The trainer draws the trainees' attention to the bits of information rendered in the presentation or the loss of the content.

(B).Trainees' public speaking development.

(2.1) Research of the topic in literature, massmedia and reality (as a case study)and making notes.

(2.2) Visual plan – trainees keep in memory the order of paragraphs

(2.3) As for intellectual ownership – trainees are to specify the authoship of all citations, but also underline their own ideas and findings

(2.4) Address the audience – much dependson theage, professionalism, an familiarity.

(2.5) The presentation must be live – the speakerhas to involove listeners in discussing, question-unswer interaction, at the same ti me speaker must not forgert about thebpauses when triggering from one paragraph or idea to another.

(2.6) Logical links (discourse coherence markers), like, accordingly, the fact is, further on.

(2.7) Pause fillers, like now, then, well, just, oh, sure, etc.

(2.8).The beginning and ending the speech – thes peaker is obliged to introduce himself/herself, the topic, the main points; summing-up, listeners' comments, showing the way out, friendly parting. (2.9). Peer analysis must be critical, but friendly and supported by the facts.

(2.9).Trainer's evaluation of trainee-speakers' activity must be summative, general aimed at perfecting the trainnes' publics peakers [see 1, p.102] .

FINDINGSAND PERSPECTIVES

Here the trainees are given apossibility to play the role of the speaker, to understand the structure of the speach, presentation modes, cooperation with the listeners, and broaden their technical knowledge of the subject discussed [see 3;4]. But they should keep in mind that conference (simultaneous) interpreting … requires accurate and complete translation,

conveying the ideaswith only a few seconds of lag time, and specifying some cultural features [6, p.90-91].

The following steps will be a continuation of the conference inrepreting exepcisesbased on the original speeches the speeches.

REFERENCES

1.Цицерон Марк Тулий. *Три трактата об ораторском искусстве*. М., «Наука», 1972. С.102.

2.Causo Esteban J. Conference interpreting with information and communication technologies – experiences from the European Commission DG Interpretation ./Ed. S.Braun, J. L. Taylor.*Videoconference and remote interpreting in criminal proceedings*. Guildford: University of Surrey, 2011. P.199-203.

3.MykhaylenkoValery V., Mykhaylenko Max V. *Glossary of political terms on cross-cultural principles: English-Ukrainian*. Cernivtsi: Druc:Art, 2016. 348p.

4.MykhaylenkoValery V. *Glossary of legal terms: English -Ukrainian for the translation and law-students English-Ukrainian*. Cernivtsi :Техтодрук, 2017. 555p.

5.MykhaylenkoValery. Internationalisms in cross-cultural communication. *Наукові записки* [Національного університету 'Острозька академія'. серія 'Філологія', Острог: Вив-до НаУОА, 2018. Вип. 1 (99), ч.2 , березень. С.25-28. DOI: 1025264/2519-25-58-2018-1(69)/2-25-28.

6.MykhaylenkoValery V., Bakhov Ivan S. *Glossary of applied linguistics for the majors in translation and the TEFl methodology: English—Ukrainian*. Kyiv: MAUP, 2019. 545p.

7. Setton Robin, Dawrant Andrew. *Conference interpreting. A Complete course.*

Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2016. 470p.

Кучинська Юлія,
студентка групи Юс-2017-1
ПВНЗ Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.ю.н. Бабецька І.Я.*

ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ У СПАДКОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Усе в житті має свій початок та кінець, усі життєві процеси є невідворотними тому спадкові правовідносини в житті багатьох людей займають значне місце, тому що майже кожна людина залишає після своєї смерті певне майно, таким чином виступає спадкодавцем, або ж кожна людина може бути набувачем спадкового майна померлого, таким чином вона є потенційним спадкоємцем.

Спадкування — це перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців). Спадкове правовідношення – це цивільно-правове відношення, яке виникає на підставі норм підгалузі спадкового права, в силу смерті фізичної особи (спадкодавця) та, як правило, волевиявлення його учасників, яким між останніми встановлюється комплекс прав та обов’язків з приводу переходу до них тих прав та обов’язків, які не припиняються із смертю спадкодавця [1, с.435].

Відповідно до ст. 1216 ЦК України спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців) [2].

Питання спадкування урегульоване в Україні Цивільним кодексом України (Книга шоста), Законом України «Про нотаріат», також у судовій практиці використовується постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 №7 «Про судову практику у справах про спадкування" та іншими нормативно-правовими актами.

Отримавши незалежність Україна прагне стати повноправним членом європейського суспільства. Важливим елементом досягнення нашою державою рівня європейських країн є узгодження законодавства України із правом Ради Європи. Для цього необхідно забезпечити удосконалення української системи захисту прав людини до європейських норм та стандартів.

В Конституції України та ратифікованій Верховною Радою України Європейській конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, гарантовані фундаментальні права і свободи людини, серед яких: право на життя, на свободу і особисту недоторканність, право на власність, право на справедливий суд та інші [3].

В контексті забезпечення дотримання принципів Конституції та Конвенції було прийнято Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», який став серйозним кроком в напрямку узгодження судових рішень, що приймаються в Україні щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина із європейськими стандартами. В статті 17 Закону вказано, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Європейського суду з прав людини, як джерело права [3].

Таким чином, ратифікувавши Конвенцію та прийнявши вищевказаний Закон, Україна визнала юрисдикцію Суду, з метою створення в схожих правовідносинах однорідної судової практики, узгодженої з європейською правовою системою, тим самим створивши передумови для зменшення числа заяв до Європейського суду з прав людини проти України.

У справі «Мерже і Крос проти Франції» Заявниці скаржилися на обмеження спадкових прав першої заявниці та їхньої правоможності отримувати спадкові дарування протягом життя чи дарування за заповідальним відказом її батька. Вони стверджували, що зазнали дискримінації з огляду на те, що перша заявниця мала статус «позашлюбної» дитини [4].

Суд взяв до уваги те, що поділ спадкового майна призвів до покарання першої заявниці у зв'язку з її статусом «позашлюбної» дитини. Суд знову наголосив на тому, що при поділі спадкового майна ніщо не може служити виправданням дискримінації, яка здійснюється на підставі народження поза шлюбом. Тому Суд постановив, що тут мало місце порушення статті 14 Європейської конвенції з прав людини (995_004) (заборона дискримінації), взятої у поєднанні зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції (994_535) (захист права власності) [4].

Вибір європейського напрямку розвитку національного законодавства передбачає гарантії справедливого захисту Верховним Судом. Перегляд судових рішень Верховним Судом у спадкових правовідносинах є реалізацією принципу справедливого та неупередженого розгляду справ.

Підтвердження важливості перегляду судових рішень Верховним Судом зазначена у Постанові Верховного Суду у справі №539/2170/17 від 26 вересня 2018 р. Суть справи полягає в тому що заповіт баби на доньку не є перешкодою для спадкування майна онуком за правом представлення.

У справі йдеться про те, що жінка складає заповіт, за умовами якого усе майно, зокрема коштовна земельна ділянка, заповідається дочці. На жаль дочка помирає раніше жінки, і виникає питання кому

буде належати спадок після смерті жінки? Онуку, рідним сестрам чи усім трьом в певних частинах? В заповіті жінки ніхто інший як спадкоємець окрім дочки не згадується. Нотаріус відмовив онуку у визнанні права власності на земельну ділянку в порядку спадкування у зв'язку з відсутністю правовстановлюючих документів на спадкове майно. Успадкувати земельну ділянку намагалися також рідні сестри спадкодавця, які відповідно до ст. 1262 ЦК України є другою чергою спадкоємців за законом. Онук оскаржив відмову нотаріусу до суду [5].

Суд першої інстанції з яким погодився суд апеляційної інстанції відмовив онуку – позивачу у задоволенні позову обґрунтовуючи таку відмову тим, що онук не може спадкувати бабі за право представлення в порядку, передбаченому ст. 1266 ЦК України оскільки баба залишила заповіт. Адже частина 1, ст. 1266 ЦК України передбачає, що «внуки, правнуки спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка б належала б за законом їхнім матері, батькові, дідові, якби вони були живими на час відкриття спадщини». Тобто, «яка б належала б за законом». А тут є дійсний заповіт, і успадкування повинно було відбутися не на підставі закону, а на підставі заповіту. При цьому дочка не встигла успадкувати земельну ділянку та оформити правовстановлюючи документи на себе оскільки померла [5].

ВС підтвердив права онука на спадкування за правом представлення в такому випадку і прийшов до цікавого висновку. По своїй суті спадкування за правом представлення - це специфічний порядок набуття права на спадкування за законом, який не є окремою підставою або видом спадкування і за яким суб'єктами спадкування стають певні спадкоємці за законом.

Застосовуючи частину 2, статті 1223 ЦК України ВС підкреслив, що в будь якому випадку дочка спадкодавця є спадкоємницею першої черги, а рідні сестри - спадкоємницями другої черги. Тому онук за правом представлення стає спадкоємцем першої черги і має право на успадкування земельної ділянки [5].

Згідно зі статтею 1218 ЦК України до складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті. Відповідно до частини першої спадкоємці зобов'язані задовольнити вимоги кредитора повністю, але в межах вартості майна, одержаного в спадщину [6].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про іпотеку» іпотекою визнається вид забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні і користуванні іпотекодавця, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати задоволення своїх вимог

за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника у порядку, встановленому законодавством. Таким чином, відсутні такі підстави для припинення іпотеки, як смерть боржника за кредитним договором, враховуючи те, що спірній правовідносини допускають правонаступництво [6].

Отже, спадкові правовідносини є одними з найдавніших цивільних правовідносин та відповідно є одними з найбільш поширених, оскільки майже кожна людина стає їх учасником. Відносини спадкування вимагають найвищого рівня захисту оскільки стосуються майнових та немайнових прав, які переходять до спадкоємців, а також виконання ними юридичного обов'язку в межах, визначених законом та/чи заповітом. У зв'язку з цим виникає необхідність у захисті прав та інтересів у спадкових відносинах для розробки досконалих механізмів реалізації цих відносин на практиці.

Список використаних джерел:

1. Цивільне право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – 468 с.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 435-15 .

3. Застосування рішень Європейського суду з прав людини в судовій практиці: проблеми інтерпретації // Протокол юридичний інтернет - ресурс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://protocol.ua/ua/zastosuvannya_rishen_evropeyskogo_sudu_z_prav_ljudini_v_sudoviy_praktitsi_problemi_interpretatsii/

4. Рішення Палати у справі «Мерже і Крос проти Франції» від 22.12.2004р. // Рада Європи Європейський суд з прав людини. Міжнародні суди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_243

5. Заповіт баби на доньку не є перешкодою для спадкування майна онуком за правом представлення (ВС/КЦС у справі №539/2170/17 від 26 вересня 2018 р.) // Протокол юридичний інтернет - ресурс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://protocol.ua/ua/zapovit_babi_na_donku_ne_e_pereshkodoyu_dlya_spadkuvannya_mayna_onukom_za_pravom_predstavlennya/

6. Постанова Верховного Суду у справі № 441/1647/15-ц від 28 лютого 2018р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://protocol.ua/ua

Кучма Катерина, Хопта Віола, Яворська Анжела
(*ІІ курс)*
Коледж Університету Короля Данила
Науковий керівник: *кандидат мистецтвознавства,*
Золотарчук Н. І.
м. Івано-Франківськ

РЕГЕНЕРАЦІЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА НАВКОЛО КІНОТЕАТРУ "КОСМОС": ВИРІШЕННЯ ПОТРЕБ КУЛЬТУРНОГО ЗНАЧЕННЯ.

Кожен об'єкт культурної спадщини є унікальним. При регенерації споруд та міського благоустрою виникають питання доцільного вибору кращого вирішення. Важливим завданням є визначення стратегії реконструкції досліджуваного об'єкту та навколишнього середовища [3, с.124].

На основі історичних фактів та стильових особливостей архітектури кінотеатру «Космос» необхідно регенерувати міське середовище навколо кінотеатру. А також вирішити потреби культурного значення.

При реставрації об'єкту історичного періоду є доцільним вказати перспективні сторони. Ініціатива відновлення стосунків з єврейським народом безпосередньо пов'язана зі системою цінностей, можливістю «загладити провину» наших предків за зневагу до цієї нації [8; 9].

Одними з основних результатів реконструкції об'єкту виступають: загальнокомпозиційне рішення в системі міста; створення малих архітектурних форм (МАФів) як туристичної пам'ятки, у знак примирення; визначення стратегії реконструкції об'єкту та навколишнього середовища на перспективу.

Проблематика регенерації міського середовища почала впливати на всі аспекти людського життя й поставила спільноту перед необхідністю осмислення змін. Для стратегії реконструкції необхідні кошти, професійність спеціалістів, концептуальне затвердження міської ради. Жителі мікрорайону для охайного та затишного вигляду розробити та подали на голосування в ЦНАП малий проект (до 100000 грн.) «Впорядкування прибудинкової території будинку 101 Б., вул. Незалежності № 19/20» автора Дяченко Ірини Зіновіївни, тож на сьогоднішній день реконструкція забудов м. Івано-Франківська є особливо актуальною.

Перед архітекторами відкриваються кардинально нові можливості у процесі ідентифікації, розвиткові й трансформації архітектурних об'єктів з появою цифрових технологій, де їхнє впровадження розкриває можливості науково-технічного прогресу.

Метою публікації є: запропонувати концепцію проведення регенерації міського середовища навколо кінотеатру «Космос» для вирішення потреб культурного значення.

Відповідно до поставленої мети визначено *завдання:* відобразити в структурі споруд та благоустрою міського середовища впровадження динамічних ідей для відновлення культурного життя.

Кінотеатр – приміщення для привселюдного відкритого показу і перегляду кінофільмів. Перші кінотеатри почали з'являтися в 1900-х рр. майже не відрізнялися від залів зібрань та концертів. Демонстрування кінематографу почалося в 1897 р. в приміщенні театру Бегоньє в Києві [5].

Існували кінотеатри «Космос в Україні, а саме, в таких містах як: Рівне, Боярка (Київщина, згорів), Житомир, Миколаїв, Вінниця, Суми, Запоріжжя, Бердянськ, Макіївка, Луганськ, Артемівськ-Бахмут, Дніпро, Сімферополь (Крим) (Іл. 1,2,3).

Цікавою є інформація про кінотеатр «Космос» в м. Івано-Франківську, який побудований у 1963 р. на старому єврейському кладовищі [2].

Згідно унікального відео «Як в Івано-Франківську кінотеатр «Космос» відкривали (листопад, 1963р)», продемонстровано широкоформатний кінотеатр області. Тут робиться акцент на те, що в останньому кадрі де фігурує фасад кінотеатру ще відсутня мозаїка з профілем космонавта [11].

Архітектером, який спроектував «Космос», який ззовні виглядав досить скромно був Володимир Лукомський (Іл.4,5,6). Невдовзі відомий художник **Михайло Фіголь** «оживив» фасад мозаїкою у вигляді голови космонавта, супутника й ракети, яка летить, звісно, у космос. [4]. У 1963 році на першій прем'єрі фільму «Закон Антарктиди» імені Довженка, сталося те, чого ніхто не очікував. Частина стелі кінотеатру провалилась (бокові стіни розійшлися від вертикалі і перекриття впало на глядацьку залу). Є багато версій, які розповідають про причину падіння.

Одна із версій свідчить про те, що при перекритті ферми були не защемлені з боковими несучими стінами, тому вони розперли їх і покриття впало.Також падіння спричинити могли: неправильні інженерні розрахунки, неправильно підібрані ферми, неякісний матеріал та великі нагрузки

На знак примирення варто запроектувати фонтан пам'яті *«Монумент – вибачення»* в честь похоронених євреїв. Необхідно відновити навколишню територію, а саме, на площі перед входом в кінотеатр нас «зустрічатиме» фонтан, який символізуватиме мир між націями. Фронтальна частина проекту буде містити два символи: *зірка*

Давида символізує гармонію протилежностей (Іл.7), *голуб миру* – всесвітній знак миру (Іл.8).

Практичне значення одержаних результатів – інноваційна ідея фронтального вигляду кінотеатру та навколишнього середовища.

Одержані результати сприятимуть заповненню «білих плям» у створення цілісної концепції при регенерації міського середовища навколо кінотеатру Космос. Пропозиції щодо реконструкції міського середовища навколо кінотеатру «Космос» повинні враховувати особливості архітектури та функціональне призначення.

Фонтан (*символ миру між націями*), розташовуватиметься на передній частині території кінотеатру. Символом миру пропонується використати фігуру «Голубів», тому на бетонному постаменті виготовлені зі скла зграя голубів, які літають над водою (Іл.9). Форми, по периметру розміщені неонове освітлення та гейзерні форсунки, які утворюють стовп води (Іл.10). На постаменті під зграєю голубів, необхідно встановити «пінну форсунку» з невеликим тиском, яка не підніматиметься вище фігури з елементом підсвітки (Іл.11). Колір підсвіток змінюватиметься залежно від події, наприклад, на День Незалежності України фонтан буде синьо-жовтих кольорів.

На передньому плані фонтану, плануємо постамент, на якому в формі книги (Іл.12), де буде описано причину створення. На табличці-книзі варто зобразити вигравіювану малу Зірку Давида, яка символізує гармонію протилежності.

З двох боків розмістимо вздовж ряд лавок з бетонною основою та дерев'яними втавками, а позаду них висадимо дерева. Для паркування автомобілей, виділимо територію, по краях передньої частини «Космосу». Виїзд із парковки буде вказуватися дорожнім знаком.

На фасаді кінотеатру доцільно зобразити планету Земля на чорному фоні, яка матиме невеликі вглибини-кратери (Іл.13). Краї планети навколо освітлюватимуться неоновим освітленням по формі. При темному освітленні (вночі), материки Землі будуть світитися, за допомогою підсвітки. Над формою планети буде назва кінотеатру «Космос». У з'ясуванні питань впливу цифрових технологій необхідно використати спецефекти.

З тильної сторони будівлі «Космос» пропонується створити невеликий амфітеатр (Іл.14). Позаду споруди у північну сторону є спад рельєфу, тому саме на цьому спаді розмістимо зону для перегляду, який стоятиме ярусами, глядацька частина – у вигляді півкола. У центрі розміщуватиметься орхестра розбірної конструкції (*кругла площадка, на якій виступатимуть люди*). Позаду орхестри знаходитиметься скене-сцена;закулісся. Після проведення вистав сцена демонтовується, а

центральна частина використовується для загально-громадського використання. Місця для сидіння відвідувачів у вигляді лавочок зі сталі покриті вставками HPL-панелями (*ламінат високого тиску*). Навколо глядацької частини викладені доріжки бруківкою та по обидва боки сходові марші, які сходять у орхестру. Амфітеатр працюватиме без вихідних кожного вечора (якщо дозволить погода). Безумовно демонстрування старих фільмів для літніх людей буде безкоштовним, а для молоді за додаткову плату будь-який фільм на вибір.

Позаду кінотеатру «Космос» планується занедбану територію відвести під сквер. Про це свідчить проект землеустрою щодо «відведення земельної ділянки пл. 0.4560 га. та передати її в постійне користування громади міста для облаштування та обслуговування скверу» затверджено депутатами міськради в грудні 2014 р. [12].

Сквер, де багато вільного місця доцільно використати для облаштування зеленої зони. Він вважається одним із найспокійніших місць відпочинку. Тому ідея влаштувати парк із регулярними доріжками й геометричними клумбами є актуальною. Для аналогу взяти парк Йордана (м. Краків, Польща).

Втім, сквер (парк) – це не лише зелень і лавочки – можна ввести альтанки, тенісні й шахові столи для людей похилого віку, а також парк з атракціонами, гойдалками (*лавки-гойдалки*), спортивними спорудами для рухливих дитячих забав. Велику частину відпочиваючих становить молодь, тому необхідним є встановити вай-фай точок на території скверу, й не забути про окремий майданчик для вигулу собак та встановити додаткові ліхтарі. Реконструкція занедбаної ділянки дозволить перетворити її на місце відпочинку.

Отже, запропоновано концепцію проведення регенерації середовища навколо кінотеатру “Космос”. Для вирішення потреб культурного життя, впроваджено динамічні ідеї, зокрема, фронтальна частина кінотеатру виступала у ролі монумента-вибачення перед єврейським народом.

Дораджено осучаснення фронтальної стіни будівлі, а навколо кінотетру зони відпочинку: алея; амфітеатр, а також благоустрій занедбаної території – скверу на кшталт парку Йордана, що в м. Краків (Польща).

Список використаних джерел:

1.В Івано-Франківську біля кінотеатру «Космос» облаштують сквер. URL: https://kurs.if.ua/news/bilya_kinoteatru_kosmos_vydilyly_zemlyu_pid_skevr_51631.html/

2. Історія кінотеатрів Івано-Франківська. URL:

uk.m.wikipedia.org/wiki

3. Катаргіна Т. І. Проблеми збереження пам'яток архітектури та містобудування. URL:

4. Кіно живе в «Космосі». URL: http://report.if.ua/socium/Kino-zhyve-v-Kosmosi/

5. Кінотеатр. Київ і Україна. URL: uk.m.wikipedia.org/wiki

6. Ладан Т. М. Основи стратегії та моделі реконструкції кінотеатру» Жовтень» у м. Києві: Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник. К., КНУБА, 2015. Вип.41. С. 124 – 130. URL: http://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/01/201541.pdf

7. Оцифрований Франківськ – жовтневий мітинг, відкриття кінотеатру «Космос» та свято весни (1962-63). URL: https://www.youtube.com/watch?v=UjCwh-TAYxw

8. Цвинтар за озером. URL: http://report.if.ua/uncategorized/Cvyntar-za-ozerom/

9. Типовий Франківськ. Де на Івано-Франківщині шукати містичні і моторошні місця. URL: http://typical.if.ua/de-na-ivano-frankivschyni-shukaty-mistychni-i-motoroshni-mistsya-foto.

10. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник/ Відпов. Ред. М.М. Дьомін. К., КНУБА, 2015. Вип.41. 252 с. URL: http://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/01/201541.pdf

11. Унікальне відео – як в Івано-Франківську кінотеатр «Космос» відкривали. URL: https://galka.if.ua/unikalne-video-yak-v-ivano-frankivsku- kinoteatr-kosmos-vidkrivali-video/

12. У Франківську позаду кінотеатру «Космос» збудують сквер. URL: pobudovano.com.ua/news/u-frankivsku

Іл.1. Зображення кінотеатру «Космос» на конверті, м.Рівне

Іл.2. Кінотеатр «Космос»,

Іл.3 Кінотеатр «Космос»,

Іл.4. Кінотеатр «Космос», м. Івано-Франківськ 1963р.

Іл.5. Кінотеатр «Космос», м. Івано-Франківськ1978р.

Іл.6. Кінотеатр, «Космос», м. Івано-Франківськ 2020р.

Іл. 7, 8, 9 «Монумент – вибачення»

Іл.10 Неонове освітлення та гейзерні форсунки

Іл.11. «Пінна форсунка» з елементами підсвітки

Іл.12. Постамент

Іл.13. Зображення на фасаді кінотеатру планети Земля із глибинами-кратерами

Іл. 14 Невеликий амфітеатр з тильної сторони будівлі «Космос» (пропозиція)

Молдавчук С. В.,
Університет Короля Данила,
Науковий керівник: *к.е.н., доц. Романюк Н. Д.*
м. Івано-Франківськ

ГЛОБАЛЬНІ КЛІМАТИЧНІ РИЗИКИ ДЛЯ ЕКОНОМІК СВІТУ

Глобальні кліматичні зміни є однією з найгостріших проблем розвитку людства, ігнорування яких у довгостроковій перспективі призведе до нівелювання економічного зростання. Окрім цього, неадекватні дії в найближчі десятиліття можуть створити загрозу значного руйнування економічної і суспільної діяльності вже у другій половині XXI сторіччя в масштабах, співставних з війнами або економічними депресіями.

Зміна клімату на планеті є однією з найбільш серйозних екологічних проблем сучасності, яка дедалі частіше стає причиною негативних наслідків для економіки та суспільства загалом. Порівняно нещодавно, в світі з'явилося усвідомлення того, що бізнес має серйозний вплив на довкілля. Збільшення інтенсивності викидів парникових газів сприяє глобальному потеплінню, що, в свою чергу, призводить до затримок у розвитку людства через скорочення продуктивності сільського господарства, зростання незабезпеченості водою, небезпеки затоплення прибережних територій та екстремальних метеорологічних явищ, колапсу екосистем, підвищення загрози для здоров'я людей [1].

На нашу думку ресурси, що використовуються в господарській діяльності, стають усе більш важкодоступними й дорогими, а зміна моделей економічного зростання та збільшення добробуту населення можуть призвести до посилення тиску на інфраструктуру і природні екосистеми, матеріальні активи й ланцюги поставок. Сьогодні вже йдеться про підрахунок матеріальних збитків, яких зазнають як окремі бізнес-структури, так і країни та цілі регіони в результаті негативного впливу кліматичних змін.

Дослідженню особливостей та визначенню наслідків від глобальних кліматичних змін для міжнародної торгівлі, інших сфер господарювання, окремих економік країн, регіонів та бізнесу присвячено низку наукових праць, звітів СОТ, Всесвітньої комісії з навколишнього середовища й розвитку, Міжнародного енергетичного агентства, ЄС, ООН, робіт відомих вчених-економістів, серед яких С. Л. Орленко, Я. А. Жаліло, І. В. Трофимова, Я. Дідух. Однак потреба трансформації економіко-правового регулювання зміни клімату на глобальному рівні, деталізація та прогнозування потенційних масштабів, характеру і наслідків, ще

недостатньо висвітлені у вітчизняній науковій літературі, що й зумовлює необхідність подальших досліджень [2].

Клімат є одним із найважливіших чинників формування навколишнього середовища, адже він визначає не тільки характер ландшафту, рослинний і тваринний світ, а й можливості розвитку сільського господарства, демографічний стан та міграцію цілих народів, обсяги міжнародної торгівлі. [2, с. 7]. Отже змінна клімату може істотно вплинути не тільки на природні фактори, але й на різні сфери економіки, що може призвести як до покращення, так і до погіршення рівня життя населення.

Загалом, кліматичні зміни мають свої специфічні особливості. Вони є глобальними як за причинами, так і наслідками; довготривалими та розвиваються з часом; існує значна невизначеність щодо потенційних масштабів, характеру й тривалості наслідків, а також витрат, які будуть необхідні для боротьби із зміною клімату; регіональні зміни клімату можуть значно відрізнятись від глобальних середніх величин; наслідки зміни клімату матимуть значний ефект на глобальну економіку [3].

Сільське господарство вважається одним із секторів економіки, що є найбільш вразливим до зміни клімату, а також являє собою ключовий сектор для міжнародної торгівлі. В низьких широтах, де знаходяться більшість країн, що розвиваються, за прогнозами, очікується скорочення від 5 % до 10 % врожайності основних зернових культур, навіть у випадку невеликих підвищень температури приблизно на 1°С. Сільське господарство також буде піддано впливу дефіциту води через втрату льодовикових талих вод і зменшення кількості опадів або в результаті посухи [1].

Таким чином, прогнози щодо майбутніх змін клімату і пов’язаних з цим наслідків наочно ілюструють необхідність активізації зусиль, спрямованих на пом’якшення наслідків зміни клімату й адаптації до них. До пом’якшувальних заходів можна віднести політику та дії, спрямовані на подальше скорочення викидів парникових газів або на підвищення якості й кількості поглиначів (приміром, океани та ліси). Так, наприклад, компаніям слід не просто забезпечити власне виживання в умовах підвищеного ризику, а перетворити ці ризики в нові можливості й запропонувати новаторські кроки з підготовки до невизначеного майбутнього.

Варто зазначити, що за підсумками Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) у Давосі, що відбувся у 2020 році – кліматичні катастрофи і вимирання видів флори і фауни було названо одними з найсерйозніших загроз для світової економіки в майбутньому.

Перед початком Давоського форуму був представлений звіт про найбільші ризики для світової економіки. Згідно зі звітом, вперше п'ять найбільших світових ризиків є екологічними. Зокрема, в опитуванні попереджається про екстремальні погодні явища «з великим збитком для майна, інфраструктури і життя», а також про стихійні лиха, очікувані протягом наступних десяти років. Крім того, зазначається ймовірність втрати біорізноманіття та руйнування наземних і водних екосистем [4].

У 2020 році провідні політики світу мають співпрацювати з усіма сферами суспільства, заради поліпшення і пожвавлення сформованої системи кооперації, і це має бути зроблено не тільки з короткострокових вигод, а й служити подоланню глибоко укорінених ризиків» [4].

На традиційній щорічній зустрічі в Давосі започатковано виконання двох глобальних ініціатив, про що повідомляв напередодні самого форуму засновник ВЕФ – Клаус Шваб. Одна з ініціатив – глобальна освітня програма, яка дозволить здобути освіту 1-му млрд. людей по всьому світу. Друга – висадка по всьому світу 1-го млрд. дерев. «Реставрація екосистеми - це пріоритет майбутнього десятиліття, ми хочемо залишити міцну спадщину для майбутніх поколінь», - вважає Клаус Шваб. За його словами, світ перебуває в «надзвичайному стані» через кліматичні кризи і торгові війни, а «вікно для переговорів швидко закривається» [4].

Отже, беручи до уваги висновки всесвітнього економічного форуму можна вважати, що майбутнє планети в першу чергу залежить від природних та кліматичних умов на які впливає безпосередньо людина, здійснюючи будь-яку господарську діяльність. Загалом, глобальні кліматичні ризики вже на даному етапі світового економічного розвитку розглядаються як одні з найбільш загрозливих та непередбачуваних. Позитивним варто вважати врахування кліматичного фактору впливу світовою спільнотою, та бізнесом зокрема. Це, в перспективі, зможе покращити екологічну ситуацію, та стабілізувати глобальні кліматичні ризики в економіці.

Список використаних джерел:

1. Stern Review Report on the Economics of Climate Change. Pre-publication edition. 2012. Веб-сайт. URL: http://www.hmtreasury.gov.uk./independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/stern_review_report.cfm (дата звернення: 22.03.2020).

2. Протидія глобальній зміні клімату в контексті Кіотських домовленостей: український вимір / С.Л. Орленко, Я.А. Жаліло, І.В. Трофимова [та ін.]. - К.: НІСД, 2010. - 48 с.

3. The Ministerial Decision on Trade and Environment, adopted in Marrakesh on 15 April 1994. Веб-сайт. URL: http://www.wto.org/english/tratop_e/envir_e/issu5_e.htm (дата звернення: 23.03.2020).

4. Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України. Веб-сайт. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2856727-forum-u-davosi-nazvav-klimaticni-katastrofi-najbilsim-rizikom-dla-svitovoi-ekonomiki.html (дата звернення: 23.03.2020).

Николин Андріана,
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.х.н., доц. кафедри будівництва*
Шевчук Мирослава Олегівна.

СУЧАСНІ БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Сучасні будівельні матеріали вже не вибираються тільки за признаками: несуча здатність, довговічність захисту від опадів. Основну увагу зараз зосереджують на новітніх будівельних матеріалах, які крім збереження тепла, ще й можуть мати додаткові характеристики, наприклад, акумулювання тепла.

Новинки мають різну сферу використання, але мету переслідують загальну: полегшити роботу будівельників і зробити наше проживання в квартирах та приватних будинках більш комфортним і сучасним.

Серед найсучасніших новинок є акустичні панелі. Компанія Baux випустила нову колекцію акустичних панелей Traullit, яка розроблена спільно з дизайнерами зі Стокгольма. Продукція виготовлена з переробленої деревної стружки, води і цементу, тому є екологічно чистою. Новий матеріал володіє не тільки відмінними акустичними властивостями, але й добре поглинає вологу з повітря і сприяє оптимізації вологості в приміщенні. Панелі виконують також функцію теплоізоляційного матеріалу: коли температура всередині приміщення знижується, панелі випускають накопичене тепло.

Новинка має високий рівень кислотності pH, що робить його стійким до утворення цвілі. Ці переваги панелей сприяють скороченню витрат на енергоносії, зниження впливу на навколишнє середовище і створення комфортного клімату в приміщенні.

Панелі Traullit необов'язково ховати під додатковою декоративною обробкою. Їхній оригінальний зовнішній вигляд дозволяє використовувати їх самих як елементи дизайну приміщення. Завдяки різноманітності текстури поверхні, малюнків і багатою колірною гамою,

ці барвисті модульні панелі можуть стати основою для створення декоративних стін. Монтаж матеріалу проводиться дуже легко. Кожна панель оснащена спеціальною магнітною подушкою. З її допомогою вироби кріпляться до металевої підставки. При необхідності панелі можна замінити або перебудувати по-новому.

Штукатурка з функцією регулювання рівня вологості. У процесі приготування їжі на кухні або коли приймаєш душ у ванній кімнаті, пар часто конденсується і осідає на стінах з низькою температурою. Це призводить до того, що на стінах з'являються грибки, цвіль та інші мікроорганізми, які активно поширюються. До недавнього часу боротися з цією проблемою доводилося складними і не завжди ефективними способами.

Але не так давно фахівці швейцарської компанії Sto AG розробили і представили інноваційну штукатурку для стін. Її використання скоротить ризик появи конденсату на стінах до мінімуму і в результаті допоможе уникнути появи на стінах квартири грибка.

Вологість повітря в будь-якому приміщенні впливає не тільки на стан здоров'я та самопочуття тих, хто проживає в будинку, але і на показники споживання енергії. Чим сухіше повітря, тим менше витрачається тепла, необхідного на обігрів внутрішніх приміщень будинку. Тому нова швейцарська штукатурка може допомогти заощадити кошти, адже серед її головних переваг розробники називають унікальну здатність штукатурки ефективно поглинати вологу прямо з повітря. У цьому швейцарський матеріал перевершує всі свої відомі аналоги. Щоб новинка поглинала необхідну кількість вологи, її наносять на стіни шарами певної товщини - не більше двох сантиметрів. Принципи виробництва такої штукатурки відповідають всім вимогам «зеленого» будівництва.

Екологічно чистий цемент - інноваційна суміш, якій її творці дали назву LC3 або Limestone Calcined Clay Cement, в своєму складі має ретельно подрібнений вапняк і обпалену глину. Фахівці встановили, що при змішуванні цих матеріалів з'являється міцна цементна паста.

Сьогодні успішно завершена реалізація двох пілотних проектів з тестування нового матеріалу, який підтвердив надійність інноваційної технології. Нещодавно розробникам цього ноу-хау Швейцарська агенція з розвитку та співробітництва надало фінансову підтримку, що прискорить процес активної розробки нового матеріалу і дозволить почати його тестування на практиці.

Гнучкий матеріал з покриттям з деревини - дизайн-студія Mamma Fotogramma представила гнучкий матеріал з покриттям з деревини, який називається WoodSkin. Він виготовлений з використанням верстата з

числовим програмним управлінням і може приймати будь-які абстрактні архітектурні форми. Головна перевага нового матеріалу - це адаптація під вимоги проекту замовника. Він може вказати розмір трикутників, геометрію і щільність в межах сендвіч-листа, а також вибрати бажану товщину деревини, від 4 мм до 30 мм. Матеріал може бути з'єднаний між собою для створення великих за площею поверхонь. Стабільність фігури з цього матеріалу досягається завдяки його вигинам і складкам. У деяких випадках для додаткової міцності та стійкості можуть бути використані підтримуючі стійки. Дизайнери компанії розробляють для користувача програмне забезпечення, за допомогою якого замовники зможуть самостійно проектувати свої ідеї по створенню архітектурних конструкцій бажаних розмірів і форми.

Список використаної літератури:

1. .М. М. Губій. Проектування ремонту й підсилення будівель та споруд із застосуванням сучасних матеріалів і технологій: навч. посібник / М. М. Губій, Р. М. Ахмеднабієв. − Харків : Тимченко, 2015. − 192 с.
2. Є. К. Карапузов. Матеріали і технології в сучасному будівництві: Підручник / Є. К. Карапузов, В. Г.Соха, Т. Є. Остапченко. − Київ : Вища школа, 2004. − 416 с.
3. А. Печонкін. Матеріали німецьких виробників для влаштування підлог різного призначення / / Технології будівництва. 2017. № 1. С. 92 – 98.

Озарко Н.,
студент групи КЮс 2017-2
Науковий керівник: *к.ю.н. Бабецька*
Коледж ПВНЗ Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРАВО АВТОРСТВА ФОТОГРАФІВ В УКРАЇНІ

Фотографи, це, напевне, одні з найосновніших суб'єктів які стикаються з авторським правом, тим більше на фотографію та інші твори. Дуже багато спорів виникає при несанкціонованому використанні не тільки фотографій інших авторів, а також і власне авторських, зроблених тим же фотографом. тут виникає питання, які саме права має права має фотограф. і як він захищений законодавством, чи має він певні переваги у авторстві, а також чи може він правомірно використовувати фотографії зроблені своєю працею.

В нашій державі діє презумпція згоди особи на проведення фотозйомки. Така презумпція встановлена статтею 307 Цивільного

кодексу України.[1] Презумпція згоди має місце, якщо фотозйомка проводиться відкрито на вулиці або на заходах публічного характеру (збори, мітинги і т.д.). При цьому, особа, яка опинилась в кадрі, може зажадати від Вас не здійснювати публічний показ фотографій в тій частині, що стосується її особистого життя. Все наведене стосується фотозйомки в магазинах, торгових центрах тощо.

Які ж права фотографа після створення фотографії? Коли виникає авторське право та що передбачає?

Авторське право на фотороботи виникає з моменту створення фотографії та відповідно до приписів Закону України «Про авторське право і суміжні права» включає у себе сукупність таких прав:

- вимагати визнання свого авторства шляхом зазначення імені автора на творі (фотографії) і його примірниках;

- забороняти згадування свого імені (якщо бажаєте залишитись анонімом);

- встановлювати спеціальні засоби захисту такі як водяні знаки, та інші;

- вибирати псевдонім, зазначати і вимагати зазначення псевдоніму замість справжнього імені;

- вимагати збереження цілісності фотографії і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні фотографії або будь-якому іншому посяганню, що може зашкодити Вашій честі і репутації;

- виключне право на використання фотографії (твору) у будь-якій формі і будь-яким способом;

- встановлювати певні рівні захисту власноруч зробленої фотографії такі як водяні знаки та інші;

- виключне право на дозвіл або заборону використання твору іншими особами (відтворення; публічна демонстрація і показ; будь-яке повторне оприлюднення фотографії; переробка, та інші вказані чинним законодавством) [2]

Реалізовуючи себе у творчій професії фотографам слід пам’ятати про правила, які встановлені нормами законодавства України. Ви маєте як права, так і відповідні обов’язки. Для зручності, умовно розділимо права фотографа на 2 категорії:

1) Права, які надають Вам практичну можливість бути фотографом та здійснювати відповідну діяльність;

2) Авторські права, які покликані оберігати результати Вашої творчої діяльності.

Не всім відомий, але все таки факт — *фотографія на паспорт не може вважатися твором мистецтва, і хоча фотограф докладає певних*

зусиль – виставляє світло, вказує особі, що фотографується, як розміститися, все ж елементу творчості в цьому випадку не буде. [3]

Автор фото може зареєструвати своє право в Державній службі інтелектуальної власності у порядку, передбаченому в Постанові Кабінету Міністрів України «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір». Така реєстрація дасть змогу в майбутньому спростити доведення факту авторства в разі виникнення спору із цього приводу. Водночас вона не є обов'язковою. Крім того, за здійснення реєстрації необхідно сплатити відповідний збір. Для фізичних осіб за кожну фотографію він наразі становить 55,25 грн, для юридичних осіб – 161,5 грн. [4]

Розглянемо характер відносин кількох осіб в процесі створення фотографії, що породжують співавторство, яке завжди буде нероздільним, коли неможливо реально виділити конкретну частку внеску одного з співавторів твору, ба більше коли мова йде про права автора. Наявність авторських прав у фотографа, як у безпосереднього творця фотографії, який зробив свій творчий внесок, є беззаперечною. В свою чергу, для виникнення авторських прав особи, яка позує, необхідна наявність її творчого внеску в створення кінцевого продукту твору. Постає питання: а чи створює якійсь твір або вносить творчий внесок в його створення особа, яка позує?

В першому випадку — особа, яка позує, тільки втілює задум іншої особи, за допомогою позування. При цьому, така особа сама не породжує щось нове, унікальне й оригінальне. За суттю, це технічна робота особи, яка позує та використовує вже наявний ідеальний продукт діяльності людського мозку. Об'єктом фотозйомки виступає людське тіло, можливо в поєднанні з предметами. Однак — це не може слугувати підставою для виникнення у особи, яка позує, авторських прав. В цьому випадку маємо нерухоме зображення спеціально фізичної особи, яка позує, зафіксоване на матеріальному носії. [5]

Українським законодавством, а саме ст. 433 Цивільного кодексу України встановлено, що фотографії в Україні віднесені до об'єктів авторського права [1]. Авторське право на фотографії виникає у автора з моменту їх створення і не потребує реєстрації, нанесення будь-якої попереджувального напису або здійснення інших формальностей. Права повноцінні незалежно від цінності кінцевого твору, його завершеності і матеріального вираження.

Тобто плівковий негатив, віддруковане фото або колаж рівноцінні перед законом. Також, як і ненавмисно розмите зображення, невдалі кадри, і просто фотографії. Поряд з повноцінними шедеврами, невдале фото охороняється законом. [6]

Фотографії можуть використовуватися без згоди автора та інших осіб, та безоплатно в якості ілюстрації в навчальному процесі. При цьому матеріал повинен обов'язково містити вказівку імені (псевдоніма) автора і посилання на джерело, з якого було взято зображення (ст. 444 ЦК України) [1].

Закон України «Про авторське право і суміжні права» доповнює цей перелік. Без прямого згоди автора можна використовувати його фотографії для відтворення в пресі, в каталогах і буклетах підприємств, При цьому, зрозуміло, обов'язковим залишається вказівку автора і джерела. З іншого боку, фотограф може заздалегідь спеціально обмежити права подібного використання, вказавши, що дане фото заборонено до поширення будь-яким способом. [3]

Як бачимо, права фотографів в Україні захищені на досить високому рівні, що у свою чергу дає безпосередній захист як фотографу в лиці автора фотографії, так і фізичної особи в лиці моделі яку фотографують. Законодавство України адаптовується до норм європейського законодавства у всіх сферах, зокрема і в галузі авторського права, приймаючи міжнародні договори та нормативно-правові акти.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України. Редакція від 26.09.2019. [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 року [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12

3. Улітіна О. Строк дії авторського права на фотографічні твори. Проблемні питання [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.researchgate.net/profile/Oleksandr_Manzhai/publication/304785344_Kriminalna_rozvidka_ta_ii_spivvidnosenna_z_operativnim_obslugovuvannam/links/577b77ae08aec3b74336299d/Kriminalna-rozvidka-ta-ii-spivvidnosenna-z-operativnim-obslugovuvannam.pdf#page=61

4. Гордієнко Т. Закон є – захисту немає: чому в Україні продовжують красти фотографії [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ms.detector.media/zakonodavstvo/post/17285/2016-08-23-zakon-e-zakhistu-nemae-chomu-v-ukraini-prodovzhuyut-krasti-fotografii/

5. Омельчук К. До питання про авторські права на фотографії. Право України 2003 №4 С. 75-79

6. Белоусов М. З якого момену наступає право власності на фото [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.olans.com.ua/legal-support-ph

7. Для фотографа. Я передав фото що з моїми правами ? [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://www.olans.com.ua/legal-support-ph

Палійчук Ганна Василівна,
студентка групи КФс-2018
ПВНЗ Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.і.н., доц. Федик Л.Б.*

ВПЛИВ КОРОНАВІРУСУ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

Поки що спалах коронавірусу має короткостроковий вплив на світову економіку, однак його вихід за межі Китаю може мати довготриваліший негативний ефект, оскільки зумовлює наростання панічних настроїв на світових товарних та фінансових ринках. Унаслідок цього ціни на окремі товари, зокрема нафту і залізну руду, основним імпортером яких саме і є Китай, втратили за тиждень (із 24 до 31 січня 2020 року) від 10 до 15%, а фондові індекси Китаю – від 7 до 12%. Основною причиною такої динаміки було посилення негативних очікувань щодо сповільнення економіки Китаю [1].

Частка Китаю у світовій економіці становить 16,9 %. Китай – друга за величиною економіка світу після США, яка є найбільшим споживчим ринком у світі і ринком номер один для експорту китайських товарів. Це означає, що більше китайців мають більше наявного доходу для витрат. Вони вже не тільки виробники, а й покупці. Компанії Apple, Starbucks та Ikea тимчасово закрили свої магазини у Китаї. Торгові центри безлюдні. Це означає, що китайські споживачі не витрачають свій наявний дохід [2].

Обмеження щодо переміщення людей, товарів та послуг та стримувальні заходи, такі як закриття фабрик, різко скоротили виробничий та внутрішній попит у Китаї. Суттєве зниження світового попиту, передусім з боку Китаю, призвело до зниження світових цін, насамперед на сталь та залізну руду. З огляду на масштаби китайської економіки та залученість у світову торгівлю та глобальні ланцюги створення доданої вартості, до ефектів від послаблення попиту долучиться також негативний вплив для виробничих видів діяльності. Через епідемію коронавірусу зменшується виробництво в різних країнах світу. Разом з ним, зменшуються і обсяги постачань та торговельних

операцій. Через глобальний характер сучасної економіки, це веде до розриву ланцюжків постачання, і відповідно – впливає на виробництво не тільки у серйозно уражених вірусом країнах, а й в усіх, що ведуть з ними інтенсивну торгівлю. Наприклад японській компанії Nissan Motors Co довелося на кілька днів закрити свою фабрику "Кюсю" через брак поставок з Китаю [3]. Економічна загроза викликана не стільки загрозою самого вірусу, як вимушеними обмеженнями, введеними, щоби запобігти його поширенню [4].

Найбільше постраждала галузь туризму, яка є особливо вразливою до наслідків надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я. Італійська асоціація туризму підрахувала, що через поширення вірусу відмови від бронювання готелів на березень 2020 року коштують готельному бізнесу країни щонайменше 200 млн євро. Уряди закривають кордони для іноземних громадян, які нещодавно побували в Китаї. США тимчасово заборонили в'їзд іноземним громадянам, які відвідували Китай, якщо вони не є безпосередніми родичами американських громадян або ж постійними мешканцями США.

Менше подорожей спричинило зменшення польотів, і авіакомпанії в усьому світі вже відчули труднощі через обмеження на пересування людей, пов'язані з коронавірусом. Десятки авіакомпаній по всьому світі, від Air France до Air Astana і Delta Airlines, припинили або обмежили комерційні рейси в Китай і з нього.

Із поширенням скасування авіарейсів зростають збитки для світової авіаіндустрії. Очікуваним є падіння акцій транспортних і туристичних компаній, різкого зростання ставок за програмами медичного страхування [5].

Крім того, авіакомпанії скорочують програми розвитку та винайму нового персоналу, а деякі пропонують своїм працівникам відпустки. Акції авіакомпаній – серед тих, які найбільш втратили вартість впродовж останніх тижнів. Міжнародна асоціація повітряного транспорту оцінила потенційні втрати світової індустрії авіаперевезень у майже 30 млрд доларів.

Проблеми авіабізнесу опосередковано стосуються і авіавиробників. Rolls-Royce, один з провідних виробників двигунів для літаків, вже заявив про «макроризики для усіх».

В результаті падіння фондових ринків інвестори стали віддавати перевагу не виробництву, а менш ризикованим активам – урядовим цінним паперам чи золоту.

Призупиняється чи обмежується робота підприємств, люди відмовляються від подорожей, в магазинах дедалі менше покупців.

За таких умов навіть найбільші світові корпорації, наприклад, Microsoft чи Rio Tinto, вже попереджають що не зможуть виконати свої плани з продажів.

Корегуються і плани розвитку компаній. У четвер Facebook повідомив про скасування конференції для розробників програмного забезпечення, яка мала відбутися у травні [6].

Отже, світова економіка не вперше зазнає негативного впливу епідемій. Однак глобалізаційні процеси, які пов'язують економіки країн в єдиний організм, сповільнення економічного зростання Китаю, який останніми роками робить найбільший внесок у світове економічне зростання, позначиться на кон'юнктура світової економіки. Однак остаточно про наслідки для економіки говорити важко, оскільки все залежить від того скільки триватиме епідемія.

Список використаних джерел:

1. НБУ оприлюднив два сценарії впливу коронавірусу на світову економіку. URL: https://www.rbc.ua/ukr/news/nbu-obnarodoval-dva-stsenariya-vliyaniya-1581066630.html

2. Коронавірус і світова економіка: які наслідки матиме епідемія. URL: https://www.radiosvoboda.org/a/koronavirus-i-svitova-ekonomika/30420833.html

3. Очеретяна М. Як коронавірус 2019-nCoV вдарив по світовій економіці. URL: https://tyzhden.ua/World/240514

4. Корономіка: як епідемія коронавірусу загрожує світовій економіці? URL: https://rubryka.com/article/koronavirus-ekonomika/

5. Корунський С. Коронавірус світової економіки/ https://dt.ua/finances/koronavirus-svitovoyi-ekonomiki-339830_.html

6. Коронавірус: світовій економіці буде непереливки. Можливо, гірше, ніж думали. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news-51672773

***Паневник Ігор**,*
студент 3 курсу, коледж імені С. Граната
***Науковий керівник:** к.е.н. Івашків Т.С.*

ФУНКЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Існуюча система управління, спрямування та координації в аграрній сфері не використовує всі можливості і не дозволяє створення повноцінної, розвинутої системи інтеграційного державного управління. Фактично в державі встановлене галузеве управління, яке не може забезпечити стале використання потенціалу сільського господарства та рівень прозорості при прийнятті рішень, підвищити ступінь інтегрального управління, поглибити функціональний характер, покращити обґрунтованість залучення бюджетних коштів та контроль за їх цільовим використанням. Воно є прекрасним підґрунтям для існування розгалуженої корупційної системи. Вирішенням цих проблем є чітке окреслення функцій держави в управлінні аграрного сектору. Визначення найважливіших функцій державного регулювання сільського господарства і зумовило вибір теми дослідження.

В науковій літературі певні автори ототожнюють понятя «державна економічна політика» і «державне регулювання економіки». Проте, ми поділяємо думку науковців, які вважають, що державна економічна політика є основою державного регулювання економіки. Державна економічна політика розглядається як цілеспрямований вплив держави на економічні процеси на макро- і мікрорівні, створення й удосконалення умов економічного розвитку відповідно до суспільного устрою [2].

Державне регулювання аграрної сфери економіки являє собою процес впливу на її розвиток доповненням стимулів ринкового механізму і створенням за рахунок цього можливості суб'єктам господарювання здійснювати прибуткову діяльність, покращувати свої конкурентні позиції [4, с. 30].

На думку В. Андрійчука, державне регулювання аграрного сфери представляє систему економічних, фінансових, правових, організаційних і соціальних заходів, що здійснюються державою для ефективного і стабільного розвитку аграрного виробництва та повного забезпечення населення якісним продовольством за прийнятними ринковими цінами [1**,** с. 56].

У свою чергу, О. Зінченко вважає, що державне регулювання аграрної сфери економіки є системою заходів впливу з метою створення оптимальних умов розвитку [4, с. 82-83].

На нашу думку, державне регулювання аграрної сфери економіки являє собою сукупність економічних, організаційно-правових і соціальних заходів економічної політики держави, спрямованих для створення ефективного та стабільно-зростаючого розвитку мультифункціонального сільського господарства з метою забезпечення продовольчої безпеки країни та зміцнення його конкурентних позицій на світовому аграрному ринку.

Сьогодні одним із основних завдань держави є забезпечення умов для розвитку аграрної сфери як поліфункціональної галузі економіки. Поліфункціональність аграрної сфери полягає у комплексному охоплені основних характеристик, якими повинна володіти галузь у процесі виконання основних функцій [5, с. 29].

Основними завданнями державного регулювання аграрної сфери економіки є: забезпечення економічного зростання галузі, яке визначає прогрес національної економіки держави або регіону, і передбачає збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення продуктивності праці в галузі, а також формування раціональної структури попиту й асортименту продукції; забезпечення сталості розвитку аграрного виробництва завдяки стабільності ринкових цін, запобіганню та стримуванню гіперінфляції, підтримки на певному рівні зайнятості сільського населення, забезпечення збалансованості доходів і витрат у аграрному бюджеті і зовнішній торгівлі, попередження появи великого бюджетного дефіциту, зовнішнього боргу або негативного сальдо в зовнішній торгівлі сільськогосподарською продукцією; забезпечення економічної справедливості у розвитку сільського господарства. У звичайному розумінні це означає справедливий розподіл суспільного аграрного багатства, але як одна з економічних функцій держави економічна справедливість являє собою також справедливий розподіл доходів галузі серед членів суспільства, надання рівних шансів на аграрному ринку, справедливість ринкової конкуренції тощо.

Виконання цих завдань значним чином залежить від реалізації функцій держави. Функції держави визначаються закономірностями економічної системи і виступають її ефективним засобом. Основними регулюючими функціями держави в ринковій економіці, які розглядаються в економічній літературі є нормативна, стимулююча і розподільна. Нормативна функція держави реалізується у формуванні правових засад розвитку ринкової економіки. Суть стимулюючої функції полягає у стимулюванні економічного зростання та підтримці ринкової рівноваги. Розподільна функція пов'язана, з одного боку, з досягненням більш справедливого розподілу доходів у суспільстві, з іншого – з більш ефективним розміщенням ресурсів у ринковій економіці.

Щодо аграрної сфери економіки, то до основних функцій її державного регулювання відносять такі: цільова; нормативна; стимулююча; координація інтересів між товаровиробниками і споживачами сільськогосподарської продукції, сировини та продовольства; соціальна; коригуючи; формування конкурентного середовища на всіх аграрних ринках і підтримка сталого розвитку галузі через забезпечення стабільності попиту на харчові продукти і сільськогосподарську сировину; підтримка вітчизняних експортерів продовольства на зовнішніх ринках; фінансування основних напрямків науки щодо проблем розвитку галузі; контролююча [3, с. 76].

На нашу думку, перелік функцій державного регулювання аграрної сфери доцільно звузити з метою чіткої їх координації та спрямування на досягнення конкретного завдання. Серед них головне місце займає економічна, соціальна, екологічна, інноваційна та інформаційна.

Економічна функція полягає у виконанні основних завдань аграрної сфери з метою забезпечення умов для функціонування всієї економіки. Вона включає виробництво сільськогосподарської продукції для задоволення потреб населення і забезпечення продовольчої безпеки держави, використання виробничих ресурсів інших галузей та участь у розвитку міжгалузевих зв'язків, функціонування аграрних ринків, створення фінансових потоків, залучення і використання інвестицій тощо.

Соціальна функція аграрної сфери економіки пов'язана з умовами життя сільського населення, створенням соціальної інфраструктури. Це функція знайшла своє відображення у концепції сталого сільського розвитку, яка в останні роки набула особливого поширення.

Екологічна функція реалізується у використанні в аграрному виробництві земельних угідь, водних ресурсів, об'єктів рослинного і тваринного світу. Враховуючи залежність сільського господарства від впливу природнокліматичних умов і від якості природних ресурсів, основним його завданням є забезпечення оптимальної екологічної рівноваги на сільських територіях, а також збереження і розвиток агроландшафту як основу агротуризму.

Інноваційна функція відображає потреби і можливості використання досягнень науково-технічного прогресу, зокрема методів генної інженерії, засобів захисту біологічних об'єктів від хвороб і шкідників та інших біотехнологій, які впливають на якість продукції.

Інформаційна функція характеризується тим, що виконання усіх вищерозглянутих функцій можливе лише за наявності чітких управлінських рішень, які повинні враховувати особливості та специфіку сільського господарства.

Отже, мультифункціональна аграрна сфера представляє собою галузь національної економіки, ефективний розвиток і функціонування якої забезпечується через економічну, соціальну, екологічну, інноваційну та інформаційну функції, а його конкурентоспроможність виступає основною рушійною силою зміцнення стратегічних позицій та пріоритетів на внутрішньому та світовому аграрних ринках.

Список використаної літератури:

1. Андрійчук В.Г. Теоретико-методологічне обгрунтування ефективності виробництва. *Економіка АПК*. 2005. №5. С.52-63.

2. Державне регулювання: структурно-функціональний метод URL:www.academia.org.ua

3. Діброва А.Д. Сучасне трактування сутності державного регулювання аграрного сектора економіки. *Економічна теорія*. №1. 2007. С. 76-84.

4. Зинченко А.П. Аграрная политика. М., 2004. 304 с.

5. Скидан О.В. Аграрна політика: формування понятійного апарату *Економіка АПК*. 2006. №5. С. 29-35.

Паньків Єлизавета Романівна,
Студентка ІІІ курсу групи КЮс-2017-1
Коледж ПВНЗ Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.ю.н. Гуркова А. В.*
(м. Івано-Франківськ,Україна)

СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ НА ПРИКЛАДІ НАРКОКОРТЕЛІВ

У системі норм законодавства України про кримінальну відповідальність інститут співучасті посідає важливе місце. Співучастю є умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у його вчиненні. Для злочинів, які вчинені у співучасті, є характерними всі ознаки, які відносяться до звичайного поняття злочину, тобто є суспільно небезпечною дією або бездіяльністю, яке вчинене суб'єктом злочину(ст. 11 ККУ), а також ознаки які характерні конкретно для співучасті, які поділяються на:

Об'єктивні:

- участь у вчиненні злочину декількох суб'єктів;
- виконання одного і того ж злочину;
- злочин вчинено спільно.

Суб'єктивні:

- кожен усвідомлює суспільну небезпечність своєї дії або бездіяльності;

- кожен передбачає суспільно небезпечні наслідки посягання;

- кожен бажає або свідомо допускає настання суспільно небезпечних наслідків;

- умисний характер діяння учасників [3, с.345].

У статті 27 ККУ вказано коло осіб, які визнаються співучасниками вчинення злочину.

Основою такого розподілу «ролей» покладено такі критерії – ступінь та характер кожного з них у вчиненні конкретного злочину [3, с.346].

Ступенем участі є інтенсивність діяння кожної особи, у спільному діянні, щодо виконання своєї ролі. Характер участі визначає функціональну роль кожного учасника у спільному злочині.

Виконавцем злочину визнається перш за все особа, яка безпосередньо вчинила злочин. Виконавець злочину - це особа, дії якої містять склад конкретного злочину, передбаченого Особливою частиною КК. Такою особою є той, хто безпосередньо спричинив злочинний результат [5].

Організатором визнається особа, яка організувала вчинення злочину або керувала його вчиненням. Організатором є особа, яка не тільки викликає в інших осіб бажання вчинити злочин, а й об'єднує їх, розробляє план вчинення злочинних дій.

Підбурювачем визнається особа, яка умовлянням, підкупом, погрозою, примусом або іншим чином схилила іншого співучасника до вчинення злочину.

Пособником є особа, яка умисно сприяла вчиненню злочину. Пособництво може виявитися в різних формах. За законодавством передбачені основні форми пособництва: порада, вказівки, надання засобів чи знарядь для вчинення злочину, усунення перешкод до його вчинення [2, с. 245-246].

На верхівці структури злочинної організації знаходиться керівник(сленг – «дон», «батько»). Керівництво здійснюється за допомогою свого радника, який контактує із керівниками(сленг – «капітани», «бригадири») інших підгруп, які підпорядковуються головному, останніми в цій піраміді знаходяться керівники груп, що підпорядковуються другим та керують діяльністю другорядних членів угрупування. Діяльність груп, як правило, спеціалізована – одні займаються вимаганням, другі – торгівлею зброї, треті – наркобізнесом [3, с.347].

Щоб детальніше зрозуміти, та прослідкувати підпорядкованість та місце кожного учасника у співучасті, то на наш погляд найяскравішим прикладом являються саме наркокартелі. Злочинна організація у сфері

наркобізнесу – це внутрішньо та зовнішньо стійке об'єднання осіб або груп, метою діяльності якого є вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів, що вимагає довготривалої підготовки, керівництва та координації злочинної діяльності масштабної організації.

Наркокартель виступає конкретним прикладом співучасті у злочині, оскільки дії всіх членів угрупування об'єднані та продумані для правильного виконання незаконної торгівлі наркотичними засобами . Як приклад можна розглянути найбільш відомий наркокартель Мексики, який вийшов з керівництва Мігеля Гальярдо (Аль Падріно) «Синалоа» відомий також як Guzman-Loera Organizations. У системі картелю знаходились безпосередньо організатор, виконавець, його підлеглі(близько 140 000 осіб) та пособник [8].

Організатором та керівником був Хоакін Гусман Лоера, який заснував свій бізнес у Кульякані, штат Сіналоа, Мексика в 1989 році. Виконавцями були Ектор Луіс Пальма Саласар та Адріан Гомес Гонсалес, які пізніше стали його партнерами та розділяли посаду керівників. Під чітким керівництвом Лоера знаходились 140 000 осіб, які за продуманою стратегією були поділені на певні категорії та виконували конкретну роботу [8]. Пособнику було доручено виконувати обов'язок людини яка переховує предмети , які були вилучені незаконним шляхом та перепродавати їх задля збагачення керівника.

Варто зазначити, що участь близько 140 000 так і не була доведена по конкретному випадку індивідуально, через хитке і неоднозначне законодавство, що стосувалось питань співучасті. Існувало досить багато прогалин та оціночних понять, при яких суд на законних підставах не міг довести співучасть.

Ця проблема є нагальною і щодо українського законодавства. Це питання персоніфікації та індивідуалізації кримінальної відповідальності у співучасті.

Межі та об'єм відповідальності учасників визначаються не тільки знанням загального плану, але і ступенем поінформованості про конкретні злочини, ступенем участі в їх підготовці, вчиненні тощо. Тільки при дотриманні цієї вимоги можна говорити про індивідуалізацію відповідальності членів злочинної організації [6].

Вважаємо, що було б доцільно уникаючи оцінних ознак, котрі на даному етапі закріплені у ККУ та встановити особливий порядок відповідальності всіх її членів. На підтвердження цього факту є узагальнення практики розгляду кримінальних справ про злочини, вчинені організованими групами або злочинними організаціями (частини 3,4 ст. 28 КК України) [7].

Така кваліфікація дозволила би чітко відобразити підвищену небезпеку вчинення злочинів в аналізованій формі співучасті та дала б можливість відповідно до п.2 ч.1 ст.67 КК України враховувати цю обставину при призначенні покарання всім членам злочинної організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бажанов М.І. Кримінальне право України. - Київ – Харків: Юрінком Інтер – Право, 2002.- ч.1,2. С.154

2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина. Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. С. 245

3. Гуторова Н.А. Співучасть у злочині за кримінальним правом України: Навч. посібник.- Харків: ООО ”Рубікон П”, 2007. С.345-347

4. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30. Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80

5. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26. Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

6. Новицький Г.В. Окремі аспекти застосування інституту співучасті у боротьбі з організованими злочинними угрупуваннями. Проблеми боротьби з корупцією, організованою злочинністю та контрабандою. –2019. – Т.18. –С.159-161.

7.Узагальнення практики розгляду кримінальних справ про злочини, вчинені організованими групами або злочинними організаціями (частини 3,4 ст. 28 КК України) Електронний ресурс. Режим доступу: https://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/uzag15k2

8. Який найвідоміший злочинець сучасності Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/news-47220664

Парасюк Ілона-Анна Сергіївна,
студентка МАс-2019
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *викладач Гончарик Р.П.*

МАКСИМІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ ТА ВАРТОСТІ. РОЗУМІННЯ АРХІТЕКТОРОМ ЯКІСНОГО ДИЗАЙНУ ДЛЯ ВАШОГО БУДИНКУ

Актуальність теми обумовлена тим, що у кожному будинку настає той час, коли просто потрібно трохи більше місця та простору. Обставини змінюються, сім'ї стають більшими, прагнення дизайну

розвиваються. Яка б не була рушійна сила вашої загрози, переваги розширення можуть часто переважати зрив руху великого будинку. Додавання прибудови - це чудовий спосіб підсилити енергію будинку, зробивши його комфортнішим та функціональним, зрештою змінивши спосіб життя. Розширення може бути простою вставкою з драматичними наслідками для життя або розумним дизайном, який збільшує привабливість та цінність вашого майна. Звичайно, орієнтуватися на такому проекті складно, і саме тут важливо знайти потрібного архітектора.

Пітер Уорд, директор Footprint Architects, пояснює, як працюють відносини між архітектором та клієнтом: «Це завжди дуже робоче партнерство, співпраця, коли ми слухаємо, співставляємо та використовуємо нашу експертизу для надання творчих рішень, і ми завжди намагатимемося додавати вартість, де тільки можемо».

Це насправді дає нам бажання допомогти нашим клієнтам максимізувати свій будинок, який є таким емоційно інвестованим простором, там справді немає місця, як дім, і це ще правдивіше, коли ви створили щось дійсно особливе, чим ви можете пишатися. Окрім власного дизайну, ми допомагаємо орієнтуватися на процес все більш задіяного планування та знаходити дизайн, який реально реалізується.

Щоб створити ефективність і організацію, хочеться виділити такі основні методи.

Займаючи недостатньо використаний простір

Враховуючи не повністю використаний простір у вашому домі та те, як це можна змінити, можна заощадити гроші та забезпечити більш функціональне домашнє середовище. Особлива увага приділяється невикористаним місцем горища. Архітекторам слід слідкувати про обмеження будівництва внаслідок близьких сусідів, що означає, що прибудова повинна бути розумною та добре інтегрованою. Вбудувавшись у горище та ввівши вікно дому по ширині будинку, вдається майже подвоїти існуючий простір, додавши другий поверх, не збільшуючи висоту даху. Це забезпечить дуже потрібний життєвий простір сім'ї та значно збільшило цінність їхнього будинку.

Інтеграція нового з існуючим

Можуть знадобитися нові простори, щоб створити будинок вашої мрії, але слід ретельно розглянути питання щодо їх розташування. Розширення не повинні витікати з вашого будинку, але натомість можуть інтегруватися в існуючу структуру та підтримувати внутрішні функції. Невеликі розширення на першому та мансардному поверхах відчувають себе у відповідності з існуючими пропорціями нерухомості, створюючи при цьому великий кухонний обід на першому поверсі та дві

додаткові спальні наверху. Через їх розташування необхідна мінімальна внутрішня конфігурація для підтримки розширень, і сім'я змогла перетворити маленький будинок у великий сучасний сімейний будинок з мінімальними роботами.

Розробка нових форм

Побудова нової форми може бути найкращим варіантом для оптимізації вашого будинку, але продуманий дизайн є ключовим для забезпечення його успіху. Потреби додаткового простору для проживання та сімейного життя, який не можна було б повернути з існуючого будинку, тому виникає потреба розширення, яке додало б характеру, ввівши сучасний елемент та звільнивши існуючий житловий простір, щоб забезпечити вільне приміщення. Проектуючи задній сад, архітектори розробляють так, щоб розширення було мінімальним, щоб зменшити втрати саду. Тому вони використовують відкритий та пристосований простір, використовуючи рухомі перегородки та розроблені меблі, щоб простір відповідав потребам будинку. Його висота та використання великих засклених панелей збільшує кількість природного світла в існуючому будинку та дозволяє

Підсумувавши все, хочеться сказати, що кожен проект розширення унікальний завдяки його оточенню, різній сімейній динаміці та різним вимогам. Тому важливо враховувати, починаючи проект, чого ви прагнете досягти, а також як ви використовуєте те місце, яке у вас вже є. Розширення - крім того, це відмінний спосіб оживити ваш будинок.

Список використаних джерел:

1. Архітектура. Короткий словник-довідник. /За загальною редакцією А. П. Мардера. – К.: Будівельник, 1995. – 334 с.
2. Бархин М. Б. Методика архитектурного проектирования в системе архитектурного образования: уч. -метод. пособие для архит. вузов и факультетов. – М.: Стройиздат, 1969. – 224 с.
3. Гуленко В. В. Коммуникативное пространство/ [Електронный ресурс] – Режим доступу: http://root.elima.ru/articles/?id=512
4. Максимізація простору і вартості/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://takeandlive.com.ua/article/maksimizatsiya-prostranstva-i-stoimosti
5. Андрощенко Н.П. Многозначность термина «архитектурное пространство» [текст] / Н.П. Андрощенко / Методологические проблемы теории архитектуры. / [Сб.статей. Під ред. Ю.Н.Єврєінова]. — Київ: КиевЗНИИЭП,1981. — 73

Пасічняк Б.М.,
студентка 1 курсу філології
Наук. керівник: *викл. Пуш О.М.*
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПОНЯТТЯ АДАПТАЦІЇ В ПЕРЕКЛАДІ

Багато людей помилково вважають, що єдиним завданням перекладача є безпосередньо переклад текстів. Проте, досвідчений перекладач ніколи не зробить переклад без обробки тексту – адаптації.

Термін «адаптація» використовується в теорії перекладу для позначення такого виду перетворення, в результаті якого відбувається не тільки зміна в описі тієї чи іншої предметної ситуації, але і замінюється сама предметна ситуація [1, с.403].

Найвідоміше визначення адаптації як перекладацького прийому, мабуть, належить Ж.-П. Віне та Ж. Дарбельне, котрі вирізняють прийом прямого перекладу (запозичення, кальки, дослівний переклад) та прийоми непрямого перекладу (транспозиція, модуляція, еквіваленція та адаптація), таким чином, адаптація, під якою розуміють заміну ситуації, що описується, відноситься до непрямого перекладу, який застосовується, коли неможливий переклад прямий [2, с.203].

Неадаптований текст не зможе викликати потрібного комунікативного ефекту, насторожившись одержувача поняттями про незвичні, чужі, навіть, ворожі його культурі предмети та явища [1, с.403].

Адаптацію іноді розглядають як різновид перекладу, що характерний для конкретного жанру, в першу чергу драматичних творів. І справді, саме стосовно драматичного перекладу адаптацію вивчали найчастіше. Так Х. Сантойо визначає адаптацію, як форму «натуралізації» п'єси для нового середовища, при чому мета полягає у досягненні того самого ефекту, який має джерельний твір, але у аудиторії, що належать до іншої культури [2, с.204].

Адаптація тексту має відбуватись з урахуванням традицій країни, мовою якої робиться переклад. Для прикладу проаналізуємо переклади назв фільмів. Найпростішим є дослівний переклад (калькування), до якого вдаються тоді, коли утворений таким чином перекладений відповідник не порушує норми вживання і сполучуваності слів в українській мові:

1. Hard times – Важкі часи.
2. The Hangover – Похмілля.

3. Dutch – Датч.
4. Tucker: The man and his dream – Такер: Людина та його мрія.

Другою стратегією є трансформація назви за допомогою смислової адаптації. Перекладач вдається до перекладацьких лексичних трансформацій: додавання, вилучення, заміни тощо.

5. The Last Detail – Останній наряд.
6. Two Lovers – Коханці.
7. Young Doctors in Love – Лікарня, молодість, кохання.
8. 300 – 300 спартанців.

До повної заміни назви фільму вдаються лише у випадку неможливості передати прагматичний зміст вихідного тексту через використання реалій, гри слів, навмисно змінених стійких виразів, авторської словотворчості тощо, зміст яких зрозумілою лише тим, хто знайомий із мовною та етнокультурною специфікою соціуму.

9. Adjustment bureau – Змінюючи реальність.
10. Jawbreaker – Королева вбивства.
11. 3-Iron – Порожній будинок [3, с.283].

Але зараз в перекладі панує протилежна тенденція: перекладачі вважають за краще не переодягати іноземців в національний одяг народу мови, на яку перекладають. Вони не маскують піонерів під бойскаутів, кус-кус під кашу і т.п. До адаптації слід підходити з великою обережністю. Позитивна властивість цього прийому – полегшення розуміння смислів оригінального твору для одержувача. Проте негативною стороною цього прийому є збідніння міжкультурної комунікації, нівелювання міжкультурної відмінності, створювання помилкового уявлення про те, що «всюди все таке ж» [1, с.403].

Для того, щоб забезпечити «усередненому» одержувачеві перекладу адекватне розуміння тексту оригіналу, перекладачеві необхідно адаптувати текст за різними параметрами:

1. *Внесення додаткової інформації.* Широке використання імен і назв робить повідомлення конкретним і відносить данні, що передаються, до певних осіб, установ або районів. Це передбачає наявність значних попередніх (фонових) знань рецептора. Особливо часто це відбувається у зв'язку з використанням в оригіналі імен власних, географічних назв і найменувань різного роду культурно-побутових реалій. Наприклад: *Part of the nuclear station in Cumberland has been closed down* перекладається як *Частина атомної електростанції в графстві Камберленд була закрита.* У наведеному прикладі пояснюючий елемент графство стає необхідним при перекладі з англійської мови на українську, оскільки українському читачеві без

включення в текст цього елементу може бути не цілком зрозуміло, що мова йде про населений пункт, територіальну одиницю.

2. *Опущення незначної інформації* в перекладі деталей, невідомих пересічному одержувачеві перекладу. Наприклад: *His company, Matrix Capital, was found to have made 900 small loans to government officials*. При перекладі оминається назва компанії , яка нічого не говорить українському читачеві, а тільки нагромаджує речення незрозумілими елементами. *Його компанія була спіймана на видачі 900 дрібних хабарів місцевим державним діячам.*

3. *Незрозумілі елементи замінюються зрозумілішими*. Інформація, яка в оригіналі тільки мається на увазі, оскільки очевидна для одержувача оригіналу, може при перекладі замінюватися додатковою. Наприклад: *She says the relationship with the kiwi man became abusive and he tried to control her. Відносини з новозеландцем ставали нестерпними і він почав загрожувати їй*. У перекладі зроблена заміна за територіальною ознакою. Пересічному рецептору може бути незрозумілим, що ж таке *kiwi man* тому при перекладі перекладач звертається до того, де ростуть ківі. Ківі ростуть в Австралії і Новій Зеландії, але по контексту всієї статті відомо, що жінка вийшла заміж за людину з Нової Зеландії. Тому ця інформація тут і пояснюється.

4. *Конкретизація.* Іноді слово із загальним значенням замінюється при перекладі словом з конкретнішим значенням. Наприклад: *The British people are still profoundly divided on the issue o f joining Europe*. На відміну від англійця, українському читачеві може бути незрозумілим, в якому сенсі в даному вислові згадується слово Europe. Тому в перекладі за допомогою прийому конкретизації доцільно розкрити, що мається на увазі в англійському оригіналі. *У англійському народі до цих пір існують глибокі розбіжності з приводу вступу до Європейського союзу* [4, с.35].

Адаптація й переклад репрезентують принципово відмінні види практичної діяльності, причому на відміну від перекладу адаптація рівносильна руйнації та перекрученню джерельного тексту. Тому деякі вчені вважають, що адаптація як один із різновидів мовного посередництва перш за все «полягає у спрощенні тексту, як формальному, так і змістовному». Український дослідник В. Радчук також вважає, що адаптація, яка передбачає «звуження лексикону й граматики», широко застосовується з навчальною метою – для адаптації творів читачам, які опановують іноземну мову, або дітям – для адаптації «дорослої» класики [5,с. 97].

У визначенні адаптації також відображаються досить-таки відмінні погляди на зв'язок цього поняття з «вірністю» джерельному

тексту. Одні стверджують, що адаптація необхідна саме для того, щоб передати зміст неушкодженим (принаймні на глобальному рівні), в той час як інші вбачають в ній зраду джерельного автора. Для перших, відмова від адаптації прирікає читача на штучний світ «іноземщини», на штучну «перекладацьку мову»; для других адаптація рівносильна руйнації та перекрученню джерельного тексту. Проте навіть ті, хто визнає необхідність адаптації за певних обставин, змушені погодитися з тим, що, якщо залишатися вірним тексту є sine qua non в перекладі, то існує межа, за якою адаптація перестає взагалі бути перекладом [2, с.205].

Список використаних джерел:

1. Гарбовский Н. К. Теория перевода / Н. К. Гарбовский. – Москва: Издво Моск. ун-та, 2004. – 403 с.
2. Калъниченко О. А. Переклад vs адаптація / О. А. Калъниченко, В. О. Подміногіна // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна – 2004. – №636. – С. 201–205.
3. Черноватий Л.М // Переклад у наукових дослідженнях представників харківської школи : Колективна монографія / За ред. Л.М. Черноватий // Вісник СумДУ. – 2002. – № 3 (36).
4. Гудкова Н. М. Культурна адаптація при перекладі текстів газетно-інформаційного стилю / Н. М. Гудкова // Мова в контексті культури і міжкультурної комунікації : матеріали наук.-практ. конф., 4-8 чер. 2008 р. – Луганськ, 2008, С. 33-38.
5. Демецька В. В. Адаптація як поняття перекладознавства й культурології / В. В. Демецька // Вісник СумДУ : [наук. журнал]. Філологічні науки. – № 1, 2007. – Т. 2. – С. 96–102.

Петльова Н.,
студентка Юридичного факультету
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.ю.н., доц. Острогляд О.В.*
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРОБЛЕМАТИКА ПОВТОРНОСТІ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ

У сучасному світі досить часто трапляються випадки, коли особа умисно посягає на найбільш важливі суспільні відносини, які охороняються Кримінальним Кодексом України. Такі випадки прийнято називати злочином. Крім того, у законодавстві України міститься

кваліфікація множинності злочинів, а це означає, що серед злочинності повторність є «буденністю».

Кримінальний Кодекс України має низку проблематичних сторін: однією з них зокрема стала кваліфікація повторності злочинів. Розмежування між поняттями «повторність злочинів», «сукупність злочинів», «рецидив злочинів» дало «збій», адже, виник певний дисонанс. Як наслідок, наука кримінального права, як і правозастосовна практика, не може дати однозначної відповіді на рахунок кримінально-правової оцінки вчинення особою кількох посягань. Крім того, кваліфікація повторності злочинів є не до кінця опрацьованою: не визначено якими правилами керуватись при здійсненні даної кваліфікації злочинів.

Вчення кількох злочинів одночасно або протягом певного часу у кримінально-правовій практиці кваліфікується як «множинність злочинів». Спеціально для розглядання таких злочинів у Кримінальному Кодексі України існує саме Розділ VII «Повторність, сукупність та рецидив злочинів», у якому виділено основні види злочину, а саме: «повторність злочинів», «сукупність злочинів», «рецидив злочинів».

Розглянемо поняття «Повторність злочинів», яке регламентується статтею 32 Кримінального Кодексу України. У ній вказано, що вчинення двох або більше злочинів, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини Кримінального Кодексу України, визнається як «повторність злочинів». [1] Але якщо присутній продовжуваний злочин, який складається з двох або більше однорідних діянь, об'єднаних єдиним злочинним наміром, то такий злочин не визнається як повторний.

У Кримінальному Кодексі України, а точніше у статті 32, зазначено також, що якщо було вчинено два або більше злочинів, передбачених різними статтями ККУ, то цей злочин визнається повторним лише у випадках, передбачених в Особливій частині Кримінального Кодексу України. [1] Але якщо особу уже було засуджено, але за якихось причин вона була звільнена від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом, або якщо судимість за цей злочин було погашено або знято, то «повторність» відсутня.

Взагалі ж, питання «Повторності злочинів» є досить актуальним на сьогоднішній день і вимагає більш детального вивчення, адже, проблеми, що стосуються цього кримінально-правового інституту, нікуди не діваються. Одною з найбільш проблемних сторін поняття «Повторність злочинів» є його спорідненість із поняттям «Рецидив злочину», позаяк, часто трапляються випадки, коли є всі підстави вважати протиправне діяння як повторним злочином, так і рецидивом злочину.

Для того, щоб вияснити причину «плутанини» між повторним злочином і рецидивом, варто вияснити, що ж таке «Рецидив злочину». Це питання регламентує стаття 34 Кримінального Кодексу України, яка визначає, що рецидивом злочинів визнається вчинення нового умисного злочину особою, яка має судимість за умисний злочин. [1] У кримінальному праві рецидив — вчинення нового злочину після засудження за попередній, тобто, без засудження особи за попередній злочин немає рецидиву. Ось тут і полягає уся проблема: «без засудження» це може бути тільки повторність чи сукупність злочинів, а «з засудженням» повторність або рецидив.

Для «Повторності злочинів» характерні є «часові рамки», тобто, винні діяння повинні не накладатися одне на одне, вони повинні бути віддалені один від одного певним, хоч би незначним, проміжком часу, щоб була можливість відрізнити один злочин від іншого. Проміжок часу між злочинами може бути нетривалим, але його мало б вистачати, щоб розмежувати кілька злочинів. Проте у кримінально-правовій практиці мають місце й випадки, коли особа здійснила новий злочин, не до кінця відбувши покарання за раніше вчинений злочин, тобто має не погашену судимість або ж коли особа вчинила злочин, була засуджена за нього, відбула покарання і до закінчення строку судимості або до її зняття знову.

Серед «множинності злочинів» має місце й «сукупність злочинів», що регламентується статтею 33 Кримінального Кодексу України і визначає, що сукупністю злочинів визнається вчинення особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини Кримінального Кодексу України, за жоден з яких її не було засуджено. [1]

Сукупність злочинів можлива без повторності, коли, до прикладу, було вчинено крадіжку, а потім легке тілесне ушкодження. Так само, як і повторність можлива і без сукупності злочинів, коли, до прикладу, було вдруге вчинено таку саму крадіжку. Тобто, існують випадки, коли відбувається своєрідне з'єднання повторності, як кваліфікуючої ознаки і сукупності злочинів. Таке явище у кримінально-правовій практиці прийнято називати — «повторність-сукупність».

Як уже було вище згадано, продовжуваний злочин — це злочин, який складається із двох чи більше вчинених у різний час однорідних злочинних діянь, які є реалізацією єдиного злочинного наміру винної особи. У 2001 році Кримінальний Кодекс України вперше за усю історію законодавства розділив поняття «Повторний злочин» та «продовжуваний злочин». На сьогоднішній день дане розмежування існує у чинному ККУ,

а точніше — у частині 2 статті 32, де зазначено, що «продовжуваний злочин» не є видом «повторності».

Єдиний злочинний намір, який об'єднує злочинні діяння при вчиненні продовжуваного злочину, як особливий вид умисної форми вини, має місце тоді, коли винний, за наявності загальних ознак умислу, реалізовує свій задум, розраховуючи вчинити у різний час не одне, а декілька (два чи більше) однорідних за своїми ознаками злочинних діянь, спрямованих на досягнення загального результату. Єдиний злочинний намір на вчинення продовжуваного злочину, як правило, виникає у винного ще до вчинення першого із діянь, які складають продовжуваний злочин. Водночас він може виникнути і в процесі вчинення першого діяння. [2] До прикладу, таким діянням може бути: руйнування лавок у парку, а іншими словами — вандалізм; биття ліхтарів на вулицях.

Повернемось до проблематики розмежування рецидиву і повторності. Як уже було зазначено, рецидив і повторність явища, які часто збігаються у кримінально-правовій практиці. До прикладу:

- Рецидив — виступає, як особливий вид повторності у випадках, коли у особа є уже засудженою за попередній злочин;

До прикладу, беремо до уваги особу, яку було уже засуджено за грабіж: крадіжка у її виконанні буде визнаватись як рецидив, так і повторність.

- «Всякий рецидив - виступає як повторність; але не всяка повторність - виступає як рецидив» [7, с. 25]

Отже, якщо розглянути поняття рецидиву конкретно, то варто зазначити, що він є видом повторності. Візьмемо статтю 34 Кримінального Кодексу України, яка містить поняття, яке обмежує рецидив лише випадками вчинення умисних злочинів, тобто необережні злочини не можуть його утворювати. Стаття 35 Кримінального Кодексу України вказує, що рецидив злочинів враховується при кваліфікації злочинів. Оскільки він є видом повторності, пов’язаної із засудженням за попередній злочин, то, аналізуючи положення КК, можна дійти до висновку, що кримінальний закон не надає принципового кримінально-правового значення чіткому розмежуванню цих форм множинності злочинів при кваліфікації. [3]

«Рецидив злочинів» характеризується тим, що:

- злочини вчиняються особою кількома окремими діяннями;
- винні діяння вчиняються в різний час.

Як уже було зазначено мною, такі ж ознаки характерні й «Повторності злочинів». Отже, для розмежування цих двох видів множинності злочинів потрібні ще ознаки, а саме те, що для рецидиву є обов’язковою «діюча» судимість на момент вчинення злочину.

Отже, яка проблематика кваліфікації повторності існує? У першу чергу це те, що значення повторності та рецидиву часто прирівнюють. Візьмемо до уваги частину 1 статті 67 Кримінального Кодексу України, де в одному пункті згадані одразу два види множинності злочину: «При призначенні покарання обставинами, які його обтяжують, визнаються: чинення злочину особою повторно та рецидив злочинів» [1]. Крім того, у значній кількості статей Кримінального Кодексу України для формулювання кваліфікованого складу злочину використовується словосполучення: «ті ж самі дії, вчинені повторно або особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених статтями Особливої частини ККУ»: знову ж таки прирівнювання рецидиву і повторності в одному висловлюванні.

На мою думку, в окремих статтях Особливої частини Кримінального Кодексу України є помилки, адже, є недоречним вживання терміну «повторність» там, де насправді «малось на думці» «рецидив злочину». До прикладу, частина 2 статті 393 Кримінального Кодексу України «Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти»: [1]

«Ті самі дії, якщо вони *вчинені повторно* або за попередньою змовою групою осіб, або способом, небезпечним для життя чи здоров'я інших осіб, або поєднані із заволодінням зброєю чи з її використанням, або із застосуванням насильства чи погрозою його застосування, або шляхом підкопу, а також з пошкодженням інженерно технічних засобів охорони.»

Отож, це є проблемою у чинному Кримінальному Кодексі, що вимагає детального перегляду та доопрацювання, щоб при законозастосуванні не виникли певні проблеми із кваліфікацією повторності та рецидиву злочинів.

Підбиваючи підсумки, хочу зазначити, що водночас з розбудовою нашої держави виникає необхідність модернізації норм та законів; додаткового вивчення та законодавчого врегулювання даного питання, адже, законодавство України потребує удосконалення. Саме держава несе відповідальність за права та свободи своїх громадян — це її головний обов’язок. Варто звернути увагу на кваліфікацію вчиненого злочину, позаяк, від цього буде залежати призначення покарання. Я вважаю, що неправильно прирівнювати між собою повторність та рецидив, але на жаль це відбувається досить часто.

Варто зазначити в законодавстві, що рецидив є більш обтяжуючою обставиною, аніж повторність, адже, несе в собі підвищену суспільну небезпеку тільки через те, що заходи покарання були уже застосовані, але ніяк не вплинули на особу, а це означає ще те, що покарання не є ефективними і не впливають на правосвідомість злочинця. Отже,

виникає питання, що у пріоритеті: зміни у кваліфікації множинності злочинів чи зміни у призначенні покарання та їх ефективності?

Список використаних джерел:

1. Кримінальний Кодекс України : [Електронний ресурс]. – https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14
2. Коментар до статті 32. Повторність злочинів : [Електронний ресурс]. – http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/032.php
3. Кваліфікація рецидиву злочинів : [Електронний ресурс]. – https://naub.oa.edu.ua/2010/kvalifikatsiya-retsydyvu-zlochyniv/ (https://naub.oa.edu.ua/2010/kvalifikatsiya-retsydyvu-zlochyniv/)
4. Александров Ю. В. Кримінальне право України: Заг. част.: Підручник / Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько. – К.: Юридична думка, 2004. – 352 с.
5. М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти — Київ—Харків: Юрінком Інтер—Право,2001. - 416 с.. 2001
6. Навроцький В. О. Теоретичні поняття кримінально-правової кваліфікації / В. О. Навроцький. – К.: Атіка, 2006. – 463 с.
7. Мельников Ю., Алієв Н. Поняття множинності злочинів. Радянська юстиція, 1981, № 12.

Пирожак Микола Володимирович
студент групи ІПЗс-2016
Науковий керівник: *Ващишак Сергій Петрович,*
кандидат технічних наук
доцент кафедри інформаційних технологій
та програмної інженерії
Університет Короля Данила (м. Івано-Франківськ, Україна)

СТРУКТУРА ТА АЛГОРИТМ РОБОТИ ТЕРМОСТАБІЛЬНОГО ПРИСТРОЮ ДЛЯ БІОМЕДИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ

Біомедичне обстеження організму людини полягає у вимірюванні опору, або потенціалу в точках акупунктури, які мають безпосередній зв’язок з внутрішніми органами організму. Існуючі методи електропунктурної діагностики базуються на визначенні таких параметрів точок акупунктури:

1) опору в точках акупунктури;

2) електричного потенціалу між умовно еквіпотенціальною областю (пасивний електрод) і точкою акупунктури (пошуковий електрод);

3) електричного струму, що протікає між точками акупунктури і еквіпотенціальною областю при замиканні їх накоротко.

Діагностика за методом Фоля є найточнішою, на основі якої побудовані усі діагностичні системи. Вона заснована на вимірюванні провідності ділянки меридіану (в умовних одиницях) і динаміки встановлення струму в точках акупунктури за допомогою пошукового та пасивного електродів. При цьому використовуються слабкі постійні струми (до 30 мкА) і напруга до 2 В, вимірювання яких повинні здійснюватись з точністю до 10 мВ. Однак, значення цих параметрів значно залежать від температури середовища, де знаходиться вимірювальна схема. Зміна температури транзисторних вимірювальних схем постійного струму на 1^oC призводить до появи похибки до 1,5%. Крім того, додатковим фактором, що уточнює стан пацієнта, особливо при швидкоплинних запальних процесах, є температура його тіла, яку більшість діагностичних приладів не вимірює.

Для ліквідації цих недоліків доцільно розробити пристрій біомедичної діагностики, який би за допомогою програмного забезпечення давав змогу лікарю отримувати максимальну кількість даних про пацієнта. Структурна схема такого пристрою зображена на рисунку 1. До її складу входять: 1 – пошуковий електрод, 2 – пасивний електрод, 3 – температурний сенсор, 4 – блок узгодження, 5 – блок підсилювача вхідного сигналу, 6 – блок нормуючого підсилювача, 7 – блок термостату, 8 – блок вимірювання температури, 9 – блок мікроконтролера, 10 – блок пам'яті, 11 – цифрової індикації, 12 – блок радіозв'язку, 13 – блок захисту від завад. Блок мікроконтролера може зяв'язуватись безпосередньо з ПЕОМ – 14 чи по радіоканалу з мобільними пристроями (смартфонами, планшетами) – 15.

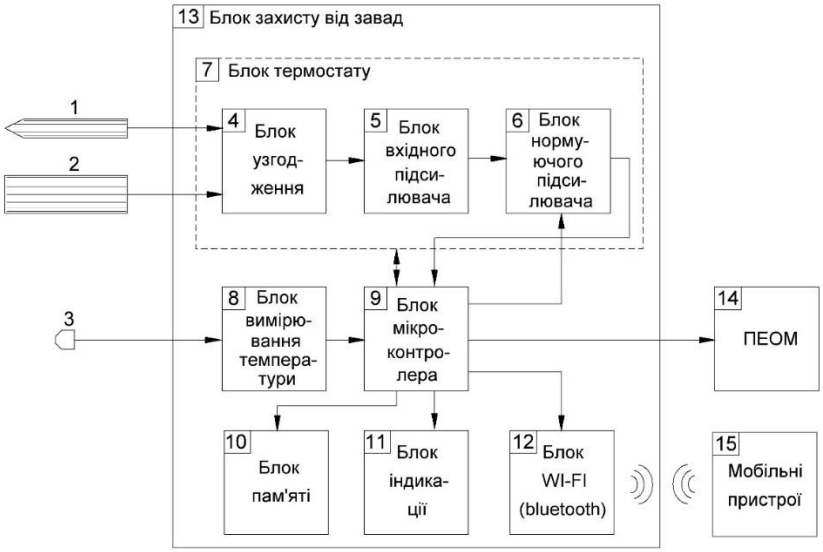

Рис.1. Структурна схема термостабільного пристрою біомедичної діагностики

Пасивний та активний електроди – це латунні щупи спеціальної конструкції з прецизійними схемами всередині, які перетворюють сигнали, що надходять від тіла людини (струм, різниця потенціалів, опір) у вихідні сигнали напруг відповідних рівнів. Блок узгодження 4 дає змогу узгодити високий вихідний опір схем щупів з низьким вхідним опором вимірювальної частини пристрою, що дозоляє не втрачати інформаційності сигналів. Вхідний 5 та нормуючий 6 підсилювачі приводять підсилену напругу до рівня 0…5 В, яка відповідає зміні показів умовної провідності 0…100% та є прийнятною для роботи аналого-цифрового перетворювача, що є вузлом мікроконтролера 9.

Вимірювальні блоки 4 – 6 знаходяться в термостаті 7, який нагріває їх до температури 40°С і, за допомогою мікроконтролера 9, підтримує цю температуру автоматично на рівні 40$\pm$0,5^{o}С. Це дає змогу вивести блоки на оптимальні режими роботи і при значних змінах температури зовнішнього середовища (від -10 до +40°С) отримувати достовірні дані про стан пацієнта. Вимірювання температури пацієнта з похибкою 0,2^{o}С здійснюється температурним сенсором 3 та блоком вимірювання температури 8.

Блоки 4 – 12 поміщені в блок захисту від завад 13, який не дає змоги впливати стороннім електромагнітним полям на роботу пристрою.

Блок-схема програми роботи пристрою (рис. 2) складається з лінійної частини, яка виконується при її завантаженні. При цьому створюється основне вікно програми (рис.3), відбувається ініціалізація порту ПЕОМ (чи з'єднання з мобільним пристроєм), і перехід у режим вимірювання. Після цього на екрані монітора ПЕОМ відображається

стрілочний індикатор рівня умовної провідності шкіри, а на індикаторі блока мікроконтролера загораються нулі.

Якщо програма знаходиться в основному режимі і на активному щупі натискається кнопка „Вимірювання”, то покази запам’ятовуються і заносяться в таблицю (рис. 4). При цьому відображаються числові значення „Максимум”, „Поточне значення” і „Падіння”. Основний режим має назву „Діагностика”.

З основного режиму є можливість вибрати різні варіанти меню, зображені на рис 2. Розгалуження реалізується у блоці селектора 4.

Частина блок-схеми, яка пов’язана із виконанням реакцій на вибір пунктів меню, зображена блоками 5-11 на рис.1. Вказані блоки реалізовані як функції-члени класу CfollExpertDoc та CfollExpertView.

Вибір пункту „База” (блок 5) забезпечує можливість завантаження, закривання, та збереження бази даних із записами про пацієнтів.

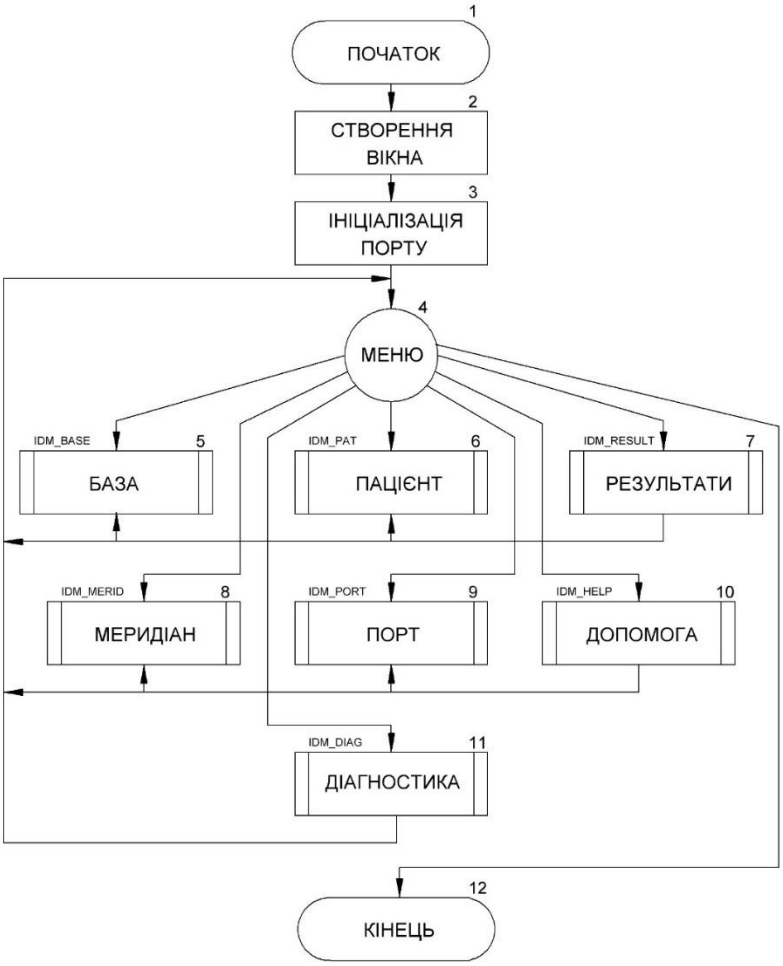

Рис. 2. Логічна блок-схема програми роботи пристрою

Вибір пункту „Порт” (блок 9) дозволяє задати ім’я порту, до якого здійснено підключення пристрою.

Меню „Результати” (блок 7) перемикає програму у режим відображення стовпчикової діаграми.

За допомогою пункту меню „Меридіан” (блок 8) можна вибрати для дослідження один із 20 занесених у пам’ять меридіанів людського тіла.

Друк результатів здійснюється з меню „База”. У програмі передбачено можливість попереднього перегляду отриманих результатів.

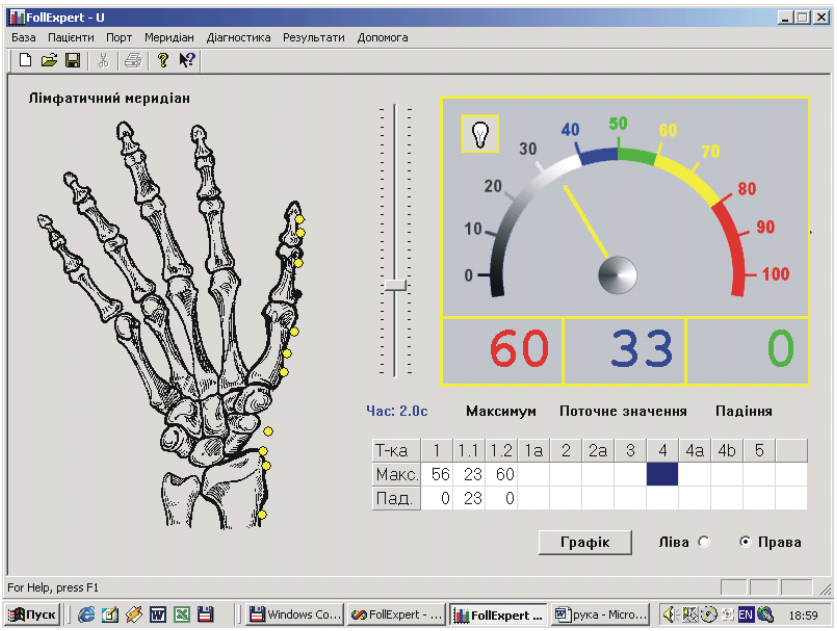

Рис. 3. Основне вікно програми з програмним індикатором

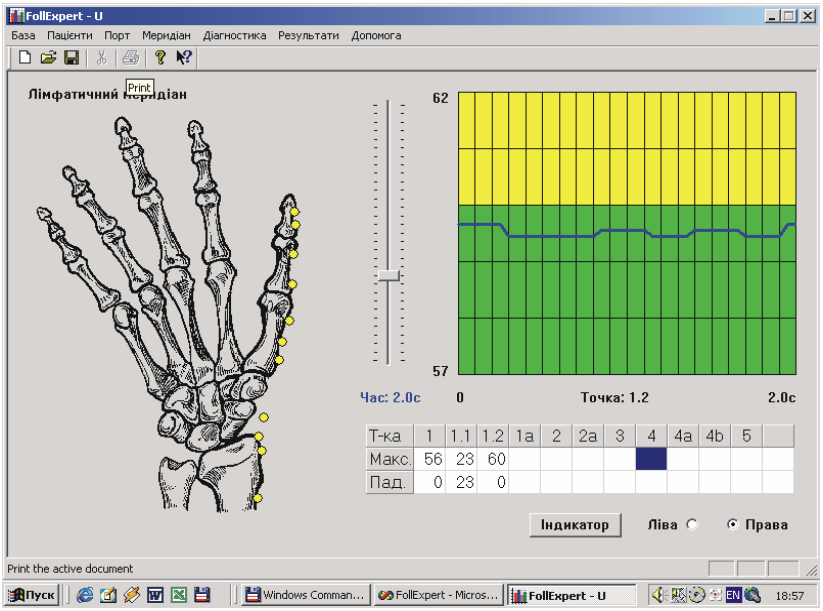

Рис. 4. Основне вікно програми з графіком

Отже, розроблення термостабільного пристрою для біомедичної діагностики з електронним термометром та сучасним програмним забезпеченням дасть змогу лікарям оперативно отримувати максимальну кількість неспотворених даних та правильно оцінювати стан пацієнтів.

Ю.В.Піхур,
студ. ІІ курсу факультету міжнародної торгівлі та права Київського національного торговельно-економічного університету
Науковий керівник: *к.ю.н., доц. Г. Л. Шведова*

ПРОТИДІЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Однією з найпоширеніших світових фінансових проблем сьогодення є зростання кількості випадків «відмивання» «брудних» грошей або грошей, отриманих протизаконним шляхом. За своєю сутністю, легалізація або «відмивання» грошей – це злочинна діяльність що характеризується різноманітністю етапів її провадження, та є основною розвитку наркоторгівлі, нелегальної міграції, корупції та тероризму. Не є виключенням Україна, і це є однією із найбільших проблем нашої держави на сьогодні. Мета нашого дослідження дізнатися, які ж існують методи боротьби з легалізацією доходів в Україні і в яких масштабах вона існує на сьогодні.

На міжнародному рівні юридично закріплено термін «відмивання» доходів було 20 грудня 1988 року на Віденській конференції в Конвенції ООН — «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин». Згідно зі статтею 3 конвенції легалізація («відмивання») доходів від злочинної діяльності – конверсія або переведення власності, що отримана внаслідок будь-якого правопорушення з метою приховування незаконного джерела власності з тим, щоб вона могла ухилитися від відповідальності за свої дії [1, с.95].

Якщо проаналізувати все вище зазначене, то «відмивання» грошей – це фінансові операції, де предметом «відмивання» виступає майно, отримане незаконним шляхом з метою надання цьому майну формально законного характеру.

Говорячи про визначальні фактори, які обумовлюють зростання кількості «брудних» грошей, необхідно виходити з економічно обґрунтованої структури й джерел їх виникнення.

Серед основних джерел (каналів) «відмивання» грошей виділяють такі:

1. Корупція. 2. Ринок цінних паперів та коштовних металів. 3. Терористичні угруповання. 4. Ігровий бізнес.5. Наркобізнес. 6. Нелегальна торгівля зброєю та людьми.7. Використання електронних грошових переказів [2, с.24].

Звертаємо вашу увагу на те, що ще в 1989 році почали шукати важелі впливу, аби покращити і вирішити цю проблему і як наслідок

було створено ФАТФ — це міжурядовий орган, метою роботи якого є розвиток і впровадження на міжнародному рівні заходів і стандартів з боротьби щодо відмивання грошей. ФАТФ відслідковує процеси імплементації таких заходів, вивчає способи і техніку відмивання грошей, розробляє превентивні та запобіжні заходи, сприяє загальносвітовій імплементації стандартів боротьби з відмиванням грошей. Виконуючи зазначені функції. Зараз учасниками даної міжурядової організації є 31 країна світу, Україна безпосередньо входить до них.

Слід зазначити, що передумови поширення тінізації економічних відносин в Україні виникли ще за часів колишнього СРСР. Особливо стрімким було нагромадження тіньових капіталів за роки так званої перебудови (1985—1991 рр.). У результаті зі здобуттям незалежності Україна отримала у спадок вже сформований тіньовий сектор, який і після прийняття незалежності країна продовжувала збільшувати. І ми переконані, що на сьогоднішній день Україна перебуває в умовах загострення фінансово-економічної ситуації, все більше розширюються масштаби тіньової економіки , при цьому гроші через бюджет не спрямовуються на соціальні потреби, а отже проблема «брудних» грошей для нас також є актуальною. Державна служба фінансового моніторингу вказала на такі елементарні схеми відмивання брудних коштів, що найчастіше використовуються в Україні, та й в світі вони не відрізняються нічим, ось деякі з них: 1) операції з дорогоцінними металами та цінними паперами; 2) операції з нерухомістю; 3) операції з використанням підроблених документів; 4) операції з використанням грошей, незаконно отриманих з бюджету (через відшкодування ПДВ (податку на додану вартість)). 5) фіктивні операції у сфері страхування;

Також цією ж службою було вказано найбільш поширені сфери економіки, де «відмиваються» гроші :1) зовнішньоекономічна діяльність; 2) кредитно-фінансова сфера; 3) паливно-енергетична галузь; 4) ринок металу та корисних копалин [3, с.56].

Ні для кого громадян України не є секретом те, що в нас досить унікальна специфіка «відмивання» коштів, бо в більшості випадків нею займаються політики, правоохоронці та чиновники, ті хто би як здавалося всяк мали б вплинути на її зменшення, а пізніше взагалі викорінення, виступають її ініціаторами, тому й результати можливі тільки в теорії, або ж в тому, що всі вони нас обманюють називаючи цифри, які не відповідають дійсності, задля замилювання очей, адже найкращими показниками їхньої роботи мав би бути кращий рівень життя суспільства, а він як ми відчуваємо на собі тільки погіршується.

На жаль, економічна злочинність посідає одне з перших місць серед всіх інших видів злочинів, які здійснюються в Україні і має такі ознаки:

1) найпоширеніші види економічної злочинності – незаконне привласнення майна, корупція;

2) 40% злочинів скоюється вищим керівництвом.

3) кожний п'ятий, який скоїв економічний злочин не поніс покарання.

Що ж до показників і дій за останні роки, то за підсумками 2018 року Державна служба фінансового моніторингу в узагальнених матеріалах, сума фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією коштів, та з учиненням іншого злочину, визначеного Кримінальним кодексом України, становила 347,4 млрд гривень, а кількість переданих Держфінмоніторингом до правоохоронних органів узагальнених матеріалів у 2018 році порівнюючи з попереднім періодом 2017 року зросла на 31,2%.

Окрім практичних заходів, значних зусиль ДСФМУ протягом року було прикладено в аспекті удосконалення національного законодавства у сфері протидії відмиванню незаконно здобутих капіталів. Нагадаємо, 1 листопада 2019 року прийнято за основу проєкт Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Змінами передбачено, що розмір суми фінансових операцій, які підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, збільшується зі 150 до 400 тис. грн, а кількість ознак таких операцій зменшується з 17 до 4, що суттєво полегшує життя суб'єктам первинного фінансового моніторингу в аспекті управління комплаєнс-ризиками фінансового моніторингу. В законі детально показано механізм замороження активів та зупинення фінансових операцій, посилено вимоги до розкриття кінцевих бенефіціарних власників компаній. Законодавець зробив акцент на масштабності вчиненого порушення, а не на розмірі статутного капіталу порушника, тому максимальний штраф складатиме 10 млн неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а не 1% суми зареєстрованого статутного капіталу, як це було раніше.

Отже, беручи до уваги все вищезазначене, ми сподіваємося, що прийняття закону стане початком змін спрямованих на удосконалення положення національного законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, що сприятиме забезпеченню виконання рекомендацій експертів FATF, МВФ та Комітету Ради Європи з оцінки

заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL).

Список використаних джерел:

1. Кернер Х.-Х., Дах Э. Отмывание денег: Путеводитель по действующему законодательству и юридической практике / Пер. с нем. Т. Родионовой, Дж. Войновой. – М.: Междунар. отношения, 1996. – 240 с.

2. Задворних С.С. Етапи вдосконалення механізму боротьби з відмиванням «брудних грошей» в Україні. - «Молодий вчений», № 2 (17), лютий, 2015 р. – с. 76-81.

3. Моніторинг як метод фінансового контролю //Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. д. ю.н., проф. Л. К. Воронової. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2018– 558 с.

Плещинська Ю. А.,
студентка 1 курсу філології
Науковий керівник: *викл. Пуш О.М.,*
Університет Короля Данила,
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ГУМОРУ

Гумор, як компонент невербальної комунікації і сприйняття світу, завжди відігравав велику роль. На думку дослідника І.Р.Гальперіна традиційно до засобів створення гумористичного ефекту прийнято відносити такі стилістичні прийоми, як іронія, сарказм, гра слів, алюзія, перифраз, оксюморон, метафора і метонімія. Під гумористичним ефектом ми розуміємо вплив і прагматику жартів, заснованих на невідповідності значень, наприклад, буквального і контекстуального, що викликають при цьому сміх. Саме гумор несе в собі лінгвістичну і інформативну цінність [1, с.135].

Переклад гумору вважається одним із найскладніших завдань в царині перекладознавства, і не дарма. Гумор має визначені національні характеристики, які виявляються і в виборі його тематики, і в різних засобах створення сміхового ефекту [2, с.25].

Перекладознавство тісно пов'язане із стилістикою, тому що перекладача завжди цікавила не тільки логічна суть тексту мови оригіналу (МО), а й її конкретне втілення, способів експресивного вираження повідомлення характеру мові перекладу (МП). Основними

стилістичними способами репрезентації гумору є метафора, парадокс, повтор, іронія, евфемізми, конверсія, перифраз, змішання регістрів мови, вступні конструкції та пародія.

Труднощі в процесі перекладу англійського гумору в українському художньому перекладі найчастіше виражаються в

1. адекватному відтворенні оригіналу;
2. неможливості перекладу деяких типів гумористичних конструкцій;
3. нерозумінні комічного елементу перекладачем;
4. рішенні перекладача вилучити комічне зі змісту;
5. змінити тип комічного в тексті перекладу.

Зазвичай причиною цього є тяжіння перекладача до відтворення оригіналу відповідно до лінгвістичних і культурних норм представників мови перекладу та розкриття свого індивідуального стилю [4, с. 77].

Специфіка англійського гумору в значній мірі полягає в тому, що продуцент не повинен показувати своїх комунікативних намірів, це балансування між серйозним і напівсерйозним спілкуванням, саме така дискурсивна невизначеність і створює передумови для постійного переосмислення всієї ситуації [3, с.134].

Гумор – це явище специфічно національне, тож цілком логічно, що жарт англійською мовою та українською буде мати різне забарвлення, тональність та направленість. При цьому варто також розрізняти американський гумор та британський [7, с.74].

Національний англійський гумор відрізняється скритністю і недомовленістю, через що людині, далекій від англійської культури складно зрозуміти багато тонкощів гумору. Для повного розуміння англійських жартів необхідно не тільки володіти мовою на високому рівні, а й володіти значними фоновими знаннями про англійську культуру і національний менталітет.

Основу англійського гумору становить англійська тактовність. В цілому, почуття такту можна вважати невід'ємною рисою характеру англійця, що передбачає недомовленість, тонкі натяки, відсутність прямих нападок, спрямованих на висміюваний об'єкт. Якщо англійцю необхідно відреагувати негативно, то він висловлює своє невдоволення не за допомогою різких висловлювань, а за допомогою завуальованих описів і порівнянь. Завдяки цьому, англійські гумористичні тексти наповнені евфемізмами [3, с.243].

Британський гумор визначають словом understatement – стриманість, недомовленість. До нашого часу стереотип про британську стриманість пішов в минуле, проте він наполегливо зберігається в туристичних буклетах і шкільних підручниках. Потрібно розуміти, що їх

гумор характеризується не тільки виключно усмішками або іронічними зауваженнями, які важко піддаються перекладу [5, с.197].

Українському читачеві інколи можуть бути незрозумілі англомовні жарти. Ці труднощі можуть поділятися на лінгвістичні або мовні та екстралінгвістичні (країнознавчі). До мовних труднощів в процесі перекладу з англійської мови на українську можна віднести проблему багатозначності слів [6, с.293].

Слово може мати різні значення, так як полісемія в англійській мові розвинута більше, ніж в українській, тому при перекладі необхідно обрати лише одне значення слова, яке відповідає змісту того, що перекладається. Наприклад, слово hand може мати такі значення, як: 1. рука; 2. передня лапа; 3. влада; 4. вміння; 5. робітник; 6. екіпаж; 7. виконавець і т.д., до 17 значень. Без сумніву, треба враховувати «оточення» конкретного слова в контексті, бо саме в контексті найточніше розкривається його значення, яке, до речі, може бути лише контекстуальним, не зареєстрованим у словниках. Труднощі становлять також неологізми, тобто слова, які ще не занесені в англоукраїнські словники [6, с.158].

До цієї ж групи труднощів належить і переклад омонімічних форм (один із засобів створення такого прийому, як «Гра слів»), певних фразеологічних єдностей, особливо коли вони вживаються за потребою та коли вони є, так би мовити, «модифікованими».

Окрему групу складають так звані «хибні» друзі перекладача – слова, що мають зовнішню подібність до слів української мови, але значення їх не співпадають. Наприклад, англійське слово intelligent, перекладається як розумний, а не інтелігентний [5, с.162].

В основу класифікації мінімальних гумористичних текстів покладені деякі елементи розподілу гумористичних мікро текстів, запропоновані Г.Г.Почепцовим.

Класифікація розроблена на основі 4 принципів:

– виходячи із аспектів мови;
– враховуючи семантичне навантаження;
– аналізуючи прагматичний підхід, який створює гумористичний ефект через особливості інтерпретації;
– виходячи із «статусу» мови (чи є мова рідною та наявність мовних діалектів та варіантів).

Саме ці принципи покладені в основі лінгвістично – заснованих жартів. З аналізу природи лінгвістичного гумору та шляхів перекладу англомовного мінімального гумористичного тексту на українську мову можна зробити такі висновки: гумористичний ефект таких текстів досягається за рахунок двозначної інтерпретації мовних елементів;

двозначність може існувати імпліцитно та експліцитно; в основу класифікації англійських гумористичних текстів покладені принципи:

а.) аспекту мови;

б.) семантичного навантаження;

в.) прагматичного підходу;

г.) «статусу» мови [3, с.344–345].

Розглянемо приклади міжмовної передачі каламбуру, де переклад був виконаний за допомогою калькування – побудови лексичних одиниць за зразком відповідних слів іноземної мови шляхом точного перекладу їх значущих частин або запозичення окремих значень слів. Можливість застосувати цей спосіб надається рідко через відсутність подібності у внутрішньолінгвістичних відносинах між словами мови оригіналу і мови перекладу. Однак, на щастя для перекладачів, такі випадки зустрічаються.

Даний тип каламбуру можна розглянути на прикладі фрази :

«See a Penny – pick her up – and all the day you'll have good luck».

Переклад:

«Побачиш Пені – підчепи – весь день щаститиме тобі».

У цьому висловлюванні гра слів будується на багатозначності слова «penny» і виразі «pick up». «Penny» – це не тільки англійська монета, але також і поширене ім'я. Вираз «pick up» має безліч перекладів: «вибрати», «підняти», «підчепити» і ін. В даному контексті використовується два значення: «підняти» і «підчепити» [3, с.278].

Таким чином, в англомовних жартах гумор може бути універсальним, який легко перекласти, внаслідок загальновідомих концептів та понять, мовним та гумору з етнокультурним компонентом. Мовний гумор зазвичай важко перекласти, оскільки він існує за рахунок відмінної граматики між двома мовами, на основі співзвучності, багатозначності та омонімічності.

Англійська мова більш гнучка у цьому плані і має вдосталь багатозначних слів. Зрештою, існують випадки, коли багатозначні чи омонімічні слова співпадають з українськими і анекдот, здавалося б можна перекласти, проте, не потрібно забувати, що мовам характерна різна сполучуваність слів і семантика таких, здавалося б, однакових слів, тому вони в жартах будуть породжувати різні асоціації, а відповідно і функціональність анекдоту буде дещо різнитися.

Уміння жартувати – чудова риса англійців. Їхній гумор відображає риси їх національного характеру (скритність, тактовність, завуальованість, абсурдність), висловлює культурні і суспільні цінності, володіє різноманіттям форм (анекдоти, і жарти).

Список використаних джерел:

1. Гальперін І. Р. Стилістика англійської мови / І. Р. Гальперін. – Москва: Либроком, 2010. – 336 с.
2. Corral I. Humor: When Do We Lose It? / Irene Del Corral //Translation Review. – 1988. – №27 (1). – p. 25 - 27.
3. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Монография. М.: Перемена, 2002. – 477 с.
4. Бабич В.М. Лінгвокраїнознавча інтерпретація англомовного тексту. – К.: Либідь. – 1990. – 153 с.
5. Шестаков В.П. Англійська література і англійський національний характер. 2010. – с.312.
6. Новицька Т.М., Кучин Н.Д. Практична граматика английської мови. – 1971. – 320с.
7. Американский юмор – XX век : сборник / сост.: С.Б. Белов; на англ. яз. М. : Радуга, 1989. – 528 с.

Провальна Наталія Віталіївна,
студентка ІІ курсу спеціальності «Журналістика»
ПВНЗ Університету Короля Данила
Науковий керівник: *канд.філол.н., доц. Качмар В.М.*

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ БІЗНЕСУ

Ні для кого не секрет, що в XXI столітті соціальні мережі є однією з найкращих платформ для розвитку бізнесу. Однак, виникає проблема: як з такого великого переліку мереж вибрати дієву; саме ту, яка допоможе швидко та якісно зайняти провідне місце на ринку конкурентів?

У нашому дослідженні ми поставили за ціль дослідити платформу Instagram та дізнатись чому ця мережа підійде для просування бренду, для яких конкретно бізнесів та як максимально вдало розвинутись у 2020 році.

Instagram - це соціальна мережа, яка раніше була націлена на поширення своїх фотографій та відео з можливістю накладання на них певних фільтрів. Однак зараз вона є набагато функціональнішою та розвинутішою. Окрім фото чи відео тепер в Instagram є функція «Stories» – це фото чи відео до 15 секунд, що зберігається в профілі 24 години. Також є можливість виходити в прямий ефір з аудиторією, що дозволить в режимі реального часу спілкуватися з людьми будь-якої точки світу. Instagram – це мобільний додаток і звичка, яку зараз мають мільярди

людей. Люди – це цільова аудиторія. А щоб розвивати бізнес треба знати, що цікавить його цільову аудиторію. Розглянемо 6 пунктів, чому саме Instagram підійде для вашого бізнесу.

За допомогою Stories можна поділитися з аудиторією новинами бренду, влаштувати інтерактив, щоб зацікавити глядачів, нагадати про акції чи знижки або ж показати закулісся певних процесів. Це допоможе аудиторії не забути про бренд та, можливо, ще більше зацікавитись у ньому.

Ця мережа дає можливість креативити і виходити за рамки нудної реклами на телебаченні чи в інтернеті. Тут існує таргетингова або ж нативна реклама у блогерів. Та й взагалі, рекламу в Instagram легше створити під певну цільову аудиторію, що приведе зацікавлених та потенційних клієнтів. До того ж іноді така реклама може коштувати дешевше, ніж на інших платформах.

В Instagram легко встановлювати комунікацію. Замість формальних листів на пошту, тут, за допомогою кнопки «direct», можна розпочати комунікацію з брендом та отримати швидкі відповіді на питання.

На цій платформі легко отримати зворотню реакцію аудиторії. В цьому допоможуть лайки, коментарі під постами чи позначки бренду в Stories клієнтів.

Instagram доступніший та економніший варіант в плані створення сайту. Чимало бізнесів у XXI столітті, крім основого сайту або замість нього, мають свої профілі в Instagram. Тут не потрібно платити за створення сторінки та й дизайн вже теж готовий. Але варто попрацювати над візуальним оформленням (перше, на що звертають увагу при відвідуванні сторінки), наповненням та взаємодією з аудиторією.

У 2018 році Instagram анонсував функцію Shopping Tag, за допомогою якої магазини можуть додавати на фотографії посилання на товари, а покупці – замовити та оплатити товар. На жаль, в Україні та багатьох інших країнах ця функція ще офіційно не працює і доступна лише обмеженому числу користувачів.

Подані вище слова варто закріпити статистикою. Як повідомляє сайт Hootsuite:

1 млрд користувачів щомісяця користуються мережею Instagram. Судячи по активних користувачах, це друга традиційна соціальна мережа в світі після Facebook .

2 500 млн користувачів дивляться Instagram Stories кожен день.

3 У 2020 році аудиторія Instagram в США збільшиться на 11%. Ймовірно в інших країнах вона теж зросте.

4 Щодо гендерного поділу, то 52% користувачів Instagram жіночої статі, відповідно 48% - чоловічої.

5 63% користувачів Instagram заходять в мережу, принаймні, один раз в день, 42% - кілька разів на день і тільки 16% користувачів відкривають Instagram рідше одного разу на тиждень.

6 200 млн користувачів Instagram щодня переглядають мінімум один бізнес-профіль.

7 62% користувачів заявляють, що стали більше цікавитися продукцією бренду після того, як подивилися його Stories.

8 11% користувачів Instagram купують товари через соціальну мережу.

9 При цьому 81% користувачів завжди перед покупкою шукають інформацію про товари саме в Instagram.

10 130 млн користувачів Instagram тиснуть на пости з продажем товарів щомісяця.

11 Більше 50% Instagram-акаунтів переглядають вкладку «Рекомендації» щомісяця.

12 Потенційне рекламне охоплення Instagram - 849,3 млн користувачів

13 У США маркетологи витрачають 69% бюджету, призначеного на рекламу у інфлюенсерів у Instagram.

14 На Stories у американських компаній йде 31% рекламного бюджету, решта - на рекламу в новинній стрічці.

15 Stories від брендів користувачі дивляться до кінця переважно в 85% випадках. У минулому році цей показник становив 69%.

16 Частка переходів на ecommerce-сайти з Instagram становить 10,7%.

17 73% молоді США заявляють, що Instagram – це кращий спосіб для брендів розповісти про нові товари і послуги [1].

18 За даними сайту ain.ua, Instagram це платформа скоріше для молоді - 99% українців у віці 18-24 роки мають тут свої профілі. Щодо старших громадян, у Instagram зареєстрований кожен другий (56%) у віці 25-35 років і лише чверть (27%) тих, кому між 36-45. А за даними засідання Комітету ІнАУ з питань інтернет-реклами, мережа Instagram знаходиться в десятці популярних сайтів, відвідуваних українськими користувачами станом на грудень 2019 року[2].

Зясуємо, які типи бізнесу підійдуть для просування в Instagram

Зараз, у діджитал суспільстві люди переходять на онлайн шопінг, адже це економить час. Instagram в цьому не відстає. Тепер крім перегляду красивих фото, тут можна замовляти товари чи послуги. До того ж шопінг в Instagram зручний тим, що покупець відразу бачить фотографію чи відео пропонованої продукції, а потім уже читає опис. Розглянемо перелік товарів і послуг, які пропонують аудиторії Instagram.

Створивши якісну візуальну картинку, можна просувати: їстівну продукцію: арахісові пасти, готові сніданки, здорове харчування, десерти на замовлення, тощо / гаджети та іншу техніку, аксесуари для них / спортивне спорядження / одяг, взуття / дитячі товари / білизну / прикраси / косметику та засоби для догляду / предмети декору / handmade вироби / квіткові композиції тощо. Просувати можна й особистий бренд, тобто бути лицем професії та пропонувати свої послуги.

До прикладу фотограф, який використовує сторінку в Instagram як своє портфоліо. Або ж психологиня, яка пише корисні пости, робить інтерактиви з аудиторією, цим самим показує свою компетенцію і рекламує свої послуги. Таких варіантів є безліч: дизайнери, копірайтери, художники, бізнес-тренери, юристи, програмісти, працівники салонів краси, тренери, аніматори, тощо. Таким чином особа показує свій професіоналізм, а потенційні клієнти, ближче ознайомившись з людиною та її навичками, вірогідніше оберуть її серед інших представників, коли виникне потреба в тій чи іншій послузі. Оскільки з часом сформується довіра та переконання у її знаннях. [3].

Як ви вже зрозуміли, Instagram це широке поле для онлайн бізнесу. На сьогоднішній день майже будь-який товар чи послугу можна продати за допомогою цієї платформи. Найголовніше – це правильно подати.

Instagram сьогодні – це не просто соціальна мережа для спілкування та поширення фото і відео контенту. Це територія, на якій можна розвинути справжній бізнес і чимало заробляти. Насправді, ідей для заробітку в Instagram є набагато більше. Можна надавати послуги по обробці фотографій, бути організатором Giveaway, випускати авторські пресети для обробки фотографій, надавати послуги дизайнера для оформлення акаунтів, писати тексти на замовлення тощо. Головне – знайти ту ідею бізнесу, яка в першу чергу цікава саме вам. Тільки так бізнес в Instagram принесе задоволення та успіх.

Список використаної літератури:

1.https://blog.hootsuite.com/instagram-statistics/

2.https://ain.ua/2019/09/24/ukrainska-audytorija-facebook-instagram/

3.https://inau.ua/news/dani-doslidzhen-internet-audytoriyi-ukrayiny-za-gruden-2019
4.https://ag.marketing/yak-vesti-storinku-v-instagram/
5.https://tobiporada.com.ua/biznes-v-instahram-9-prybutkovykh-idei-aktualnykh-v-2019-rotsi/

Прокопчук Віталіна,
студентка І курсу, Дс-2019
Науковий керівник: *к. мист-ва, доц. Гілязова Н.М.*
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

СУЧАСНІ СТИЛІ В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ

Дизайн (англ. design) – задум, план, мета, намір, творчий задум, проєкт і креслення, розрахунок, конструкція, ескіз, малюнок, візерунок, композиція, мистецтво композиції, витвір мистецтва [1]. *Дизайн інтер'єру* це – галузь дизайну, що спрямована на інтер'єр приміщень з метою забезпечити зручність і естетично приємну взаємодію середовища з людьми [1].

Для правильного та гармонійного поєднання елементів декору в інтер'єрі дизайнер обирає певний стиль оздоблення. *Стиль* **–** у загальному значенні це – сукупність характерних ознак, особливостей, властивих чому-небудь [1]. В загальному можна виділити три напрямки стилів - класичні, сучасні та етнічні стилі інтер'єру. Ми розглянемо сучасні стилі дизайну ,а саме: скандинавський, шале та мексиканський.

Скандинавський стиль зародився в 1930-х роках в п'яти північних країнах: Данії, Норвегії, Фінляндії, Ісландії та Швеції. При цьому термін «скандинавський дизайн» став популярним після спеціалізованої виставки в Мілані в 1947 році. На ній вперше були представлені меблі і декор з нордичним характером. А ще більшого розквіту набів після «Маленької книги Hugge» Майка Вікінга [6].

Визначальними особливостями скандинавського стилю є наступні характерні риси: великі панорамні вікна для забезпечення природного освітлення; відкрите планування без перегородок, можливість поєднання кухні і вітальні, спальні і кабінету; натуральні матеріали або їх імітація в оздобленні; яскраві акценти, що урізноманітнюють рівні лінії і чисті однотонні кольори; прості форми та відсутність пихатої розкоші; камін і килим – бажані, але не обов'язкові предмети скандинавського інтер'єру, які відтворюють затишок і тепло [7].

Головним кольором скандинавського дизайну є білий та його відтінки. Для урізноманітнення кольорової гами застосовуються світлі варіанти блакитного, синього, бежевого, сірого. Також можна застосувати 1-2-х яскравих акцентів – наприклад, колірний контраст в оздобленні стін з використанням червоного чи класичного чорного, незвичний меблевий текстиль або креативний фартух на кухні. Актуальним є застосування відтінків світлого дерева, які дарують приміщенням затишок і тепло, пом'якшують «лабораторний ефект» ідеально білих поверхонь, розбавляють урочистість до рівня домашнього затишку. Для цього дизайнери обирають модульні меблі, стінові панелі і інші елементи декорування, виготовлені з натуральної деревини або з високоякісних імітуючих матеріалів [8].

У виборі матеріал домінує натуральна сировина, що, до речі, тісно пов'язана з схильністю мешканців цього регіону до природи, що випливає із загальної доступності цих матеріалів. У всіх відтінках і видах – важливо щоб не було лакованого високого блиску. Скандинавський стиль любить сирі обробки. Деревина захищена як правило тільки воском або олією (Іл.1).

Основним декором інтерєру в даному стилі є картини, фотографії, постери; ретро афіші, плакати, наклейки; вінтажні статуетки, сувеніри; текстильні вироби (килими, гобелени, оббивку м'яких меблів, подушки); кімнатні рослини в креативних горшках; спеціально зістарені абажури, валізи тощо [6].

Стиль шале зародився в XVI столітті в Альпах, на кордоні Франції, Італії та Швейцарії.Серед різноманітних стилів, що застосовуються в архітектурі та створення інтер'єрів, даний напрямок займає особливе місце. Дизайнерське оформлення такого будинку як всередині, так і зовні відрізняється особливими деталями, які дісталися у спадок від європейської сільського життя в Середньовіччі [5].

Характерними рисами цього стилю є масивні балки з натуральноі деревини; наявність каміна; масивні меблі грубої фактури; присутність елементів декору які імітують натуральний,грубий камінь; мисливські атрибути;

панорамні вікна; меблі зі шкіряною оббивкою.

У колірній палітрі переважають спокійні та теплі пастельні відтінки, а саме бежевий, теракотовий, пісочний, усі відтінки дерева. Оббивка меблів, текстиль тільки з натуральних, часто не пофарбованих, тканин. Яскраві вкраплення і насичені кольори тут не актуальні.

Характерним в стилі Шале є використання натуральних матеріалів. Дерево і камінь є основою дизайну інтер'єру. Природні тканини, такі як

льон, вовна та бавовна є кращими матеріалами в обробці. Ці матеріали виглядають стильно і несуть в собі комфорт домашньої атмосфери [8].

Для декору найпоширенішими є ковані вироби; великі натуральні килими; шкури тварин; масивні ковані свічники; предмети ручної роботи та народних промислів; камін.

Мексиканський стиль зародився ще в давнину, за часів індіанців толтеків, від яких і пішли мексиканці. З епохою даного племені пов'язано багато легенд та містичних подій. Частина культури Толкеров і сьогодні проглядається в дизайні інтер'єру мексиканців. Звичайно, у формуванні стилю брали участь і інші народи. Пізніше на землю мексики ступили французи, іспанці, американці. Однак завдяки толкерам дизайн інтер'єру манить своєю первісною і таємничою аурою [3].

Характерні ознаками мексиканського стилю є велика кількість текстилю вітається у вигляді різноманітних салфеточек і скатертин; фактура стін - грубувата, з деякими шорсткостями; підлогове покриття повинне бути дерев'яним; у приміщенні повинно бути багато живих квітів в грубих, як би необроблених горщиках, або ж нарочито «потертих»; асиметрія – важлива частина мексиканського стилю [4].

У кольоровій гамі переважають яскраві кольори - жовтий, помаранчевий, рожевий, червоний, синій, які підбираються без будь яких схем чи законів кольорознавства (Іл.2).

Основними матеріалами, що використовуються в мексиканському стилі є камінь, глина і дерево. Майже на кожному мексиканському будинку переливається яскравими кольорами черепиця, а зовнішні частини будівлі прикрашені різнокольоровою плиткою. Також мексиканці вітають в своєму помешканні плетені меблі.

Декоративні елементи, які формують інтер’єр у мексиканському стилі – це дзеркала, дверні прорізи, торці підвіконь, покривала, гобелени, яскраві подушки; тематичні картини і статуетки; гітара, сомбреро і пончо; справжні і штучні кактуси тощо [3].

Отже, для вдалого оздоблення приміщення варто застосовувати певні стильові напрямки в дизайні інтер’єру. Для всіх напрямків в дизайні, зокрема і сучасних, найважливішими факторами формування та сприйняття предметно-просторового середовища є характерні ознаки, кольорова палітра, матеріал та декоративні елементи.

Список використаних джерел:

1. Вікепедія. URL: https://uk.wikipedia.org/
2. Вітальні в стилі шале – 70 фото дизайну. URL: https://homediz.info/vitalnja-v-stili-shale-70-foto-dizajnu.html

3. Мексиканський стиль в інтер'єрі. URL: https://nikoss.com.ua/ukr/poleznyie-sovetyi/meksikanskij-stil-v-interere.html

4. Мексиканський стиль в інтер'єрі квартири. URL: https://probud.in.ua/meksikanskij-stil-v-interyeri-kvartiri.html

5. Особенности в стиле шале. URL: https://newdesign.com.ua/stati/stil-shale-v-interere/#3

6. Скандинавський стиль. URL: https://expert.agromat.ua/ua/styles/skandynavskyy-styl

7. Скандинавський стиль в інтер'єрі – основні характеристики та особливості стилю. URL: https://www.hgdesign.com.ua/dyzajn-inter-yeru-v-skandynavskomu-styli/

8. Стиль шале в інтер'єрі та екстер'єрі, або альпійське чарівність. URL: http://kindly.com.ua/stil-shale-v-%D1%96nterer%D1%96-ta-eksterer%D1%96-abo-alp%D1%96iske-char%D1%96vn%D1%96st

Іл.. 1. Скандинавський стиль в інтер'єрі.

Іл. 2. Мексиканський стиль в інтер'єрі.

***Репецька Софія Сергіївна**,*
студентка юридичного факультету
Університету Короля Данила, група Юз-2019-1.
***Науковий керівник:** Репецький Сергій Петрович,*
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри кримінального права і процесу
Університету Короля Данила

ПЕРІОДИЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Дослідження будь-якої кримінально-правової норми, за нашим переконанням, слід розпочати з історичного аспекту, що допоможе нам: по-перше, простежити в цілому послідовність генезису норм кримінального законодавства про відповідальність за злочини; по-друге, зрозуміти їх сутність та особливості в кожну з історичних епох; по-третє, з'ясувати характерні риси їх виникнення, розвитку й удосконалення; по-четверте, побачити їх недоліки та позитивні моменти у минулому, а також передбачити перспективи їх розвитку у майбутньому. Такий підхід є цілком прийнятним, адже, як зазначається в юридичній літературі, історія розвитку будь-якої галузі законодавства, включно кримінально-правової, не є сумою випадкових складових частин, а являє собою закономірний взаємопов'язаний поступальний процес та «має розглядатися у контексті розвитку самої держави та права, з урахуванням ідей та поглядів філософів і мислителів, матеріалів судової практики, через аналіз відповідних нормативно-правових актів, праць вчених-правників (доктрини) тощо» [6, с. 39].

Відомо, що історія розвитку кримінального права – це поступальний, закономірний, тривалий процес, який має свої періодичність, зміст та особливості. Однак, єдиної думки вчених щодо періодизації історії України взагалі та кримінального права України зокрема на сьогоднішній день немає. Це підтверджує у своїй фундаментальній праці професор П.Л. Фріс, відзначаючи, що в юридичній літературі відсутні спеціальні дослідження з історії вітчизняної (української) кримінально-правової політики, а отже й з історії вітчизняного кримінального законодавства [7, с. 65]. Через це різні вчені-правники пропонують неоднакові підходи щодо періодизації національного кримінального законодавства, причому деякі з таких підходів потребують теоретичних уточнень або подальших наукових розробок, на чому слід зупинитися докладніше.

Так, М.Ф. Владимирський-Буданов, за основу зазначеної вище періодизації обрав критерій покарання та поділив історію розвитку

кримінального права та законодавства на три періоди: 1) кримінальне право "Руської Правди" – період кровної помсти і приватних композицій; 2) кримінальне право Московської держави – період страхітливої кримінальної кари; 3) кримінальне право імперії – період покарань, заснованих на часі [1, с. 306]. Критерієм періодизації у П.К. Кривошеїна виступив розвиток поняття злочину, через що він виокремив такі періоди: 1) етап зародження ознак злочину (початок X ст. – початок XVIII ст.); 2) етап становлення і законодавчого закріплення поняття злочину; 3) соціалістичний етап розвитку змісту поняття злочину [4, с. 4]. В.П. Коняхін здійснив вказану періодизацію за рівнем кодифікованості кримінального права: 1) становлення кримінального права в межах не кодифікованого кримінального законодавства (X–XVIII ст.); 2) структурне відособлення як підсистема кримінального законодавства (1813-1845 рр.); 3) розвиток його структури в системі кодифікованого кримінального законодавства (1845-1996 рр.) [3, с. 18]. Існують також класифікації, які зосереджуються лише на «радянському» періоді розвитку вітчизняного кримінального законодавства, або з урахуванням розвитку тільки російського кримінального законодавства.

Без сумніву, всі ці й інші класифікації мають вагоме значення в історико-правовому аспекті, проте, на нашу думку, критерієм періодизації повинні виступати не міра покарання, генезис поняття злочину, кодифікованість кримінального права, радянська ідеологія, особливості російського кримінального законодавства чи щось подібне, а історичні періоди розвитку держави, в межах яких змінювалося її політико-правове та соціально-економічне становище, її тип та форма, що у свою чергу суттєво позначалося на розвитку всіх галузей права, в тому числі і кримінального.

Не випадково, що свого часу професор О.Ф. Кістяківський слушно зауважив, що кримінальне право великою мірою є справою людини даної епохи та несе на собі відбиток характеру і якостей цієї людини і середовища, в якому вона існує [2, с. 130]. Прихильником такого підходу виступив вчений-правознавець Р.М. Лащенко, який здійснив поділ українського права на чотири доби: 1) доба земська або князівська (від середини IX ст.); 2) доба литовсько-польська (друга половина XIV – середина XVII ст.); 3) доба гетьманська (середина XVII – друга половина XVIII ст.); 4) доба московська (друга половина XVIII – до 1917 р.) [5, с. 32].

Проте, за нашим переконанням, найбільш повну періодизацію історії кримінального права та законодавства України здійснив професор П.Л. Фріс, виділивши шість періодів розвитку національної кримінально-правової політики, що відповідає періодам розвитку кримінального законодавства України. Це 1) період феодальної

роздробленості (IX – середина XI ст.); 2) період козацької держави (середина XVII ст. – середина XVIII ст.); 3) період творення української незалежної держави (1917-1922 рр.); 4) період кримінального законодавства Української РСР (1917-1991 рр.); 5) період кримінального законодавства незалежної України до ухвалення Кримінального кодексу (1991-2001 рр.); 6) сучасний період – після прийняття першого національного Кримінального кодексу (з 5 квітня 2001 р. і до тепер) [7, с. 67-68].

Заслуговує на увагу і погляди професора А.В. Савченко, який виділив сім періодів розвитку кримінального законодавства, до яких, зокрема, відніс кримінальне законодавство: Київської Русі та земель, що утворилися після феодальної роздробленості (IX – початок XIII ст.); в період існування Галицького-Волинського князівства, Литовсько-Руської держави та протягом перебування України під владою Речі Посполитої (перша половина XIII ст. – перша половина XVII ст.); в період козацької держави та під час перебування України у складі Австро-Угорської й Російської імперій (друга половина XVII ст. – початок XX ст.); періоду творення Української незалежної держави (1917-1921 рр.); Української РСР (1921-1991 рр.); незалежної України до ухвалення нового Кримінального кодексу (1991-2001 рр.); сучасне (з 2001 р. й дотепер) [6, с. 42], Однак, на нашу думку, він запропонував лише уточнити базову періодизацію, яку було здійснено професором П.Л. Фрісом, де більш повно відобразив історію національного кримінального законодавства, адже в ній йдеться про кримінальне законодавство Київської Русі, Галицького-Волинського князівства, Литово-Руської держави, Речі Посполитої, Австро-Угорської й Російської імперій.

Водночас вважаємо, що в аспекті генезису кримінального законодавства в Україні наведені вище періодизації є не зовсім повними, що підтверджується історико-правовими джерелами та відповідними науковими аргументами. Наголосимо, що: по-перше, через переважну схожість кримінального законодавства Київської Русі та Галицько-Волинського князівства ці періоди варто поєднати в один; по-друге, періоди Литовсько-Руської держави та Речі Посполитої слід виділити в окремий (єдиний) період розвитку національного кримінального законодавства, адже саме тоді людству стали відомі такі видатні пам'ятки, як польські статути Казимира Великого середини XIV ст., де злочинам присвячено майже дві третини всіх статей, Литовський Судебник 1468 р., а також три статути Великого князівства Литовського (1529, 1566, 1588 рр.); по-третє, через відсутність в кримінальному законодавстві в період творення Української незалежної держави (1917-1922 рр.) суттєвих змін щодо вмісту суспільно-небезпечних діянь,

вважаємо за доцільне розглядати цей період в межах розвитку кримінального законодавства Української РСР, до якого слід віднести й кримінальне законодавство незалежної України (1991-2001 рр.), яке переважно, хоча й з низкою суттєвих змін, базувалося на КК УРСР 1960 року.

Враховуючи це, пропонуємо визначити такі періоди розвитку національного кримінального законодавства: 1) період Київської Русі та Галицько-Волинського князівства (IX-XIV ст.); 2) період Литовсько-Руської держави та Речі Посполитої (XIV – перша половина XVII ст.); 3) період козацько-гетьманської держави (друга половина XVII – кінець XVIII ст.); 4) період перебуванні України під владою Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII – XIX ст.); 5) період творення Української незалежної держави, Української РСР та незалежної України (1917-2001 рр.); 6) сучасний період (з 2001 р. й дотепер).

Список використаних джерел:

1. Владимирский-Буданов М. Ф. Обзор истории русского права / Владимирский-Буданов М. Ф. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1995. – 640 с.

2. Кистяковскій А. Ф. Элементарный учебникъ Общаго уголовнаго права / Кистяковскій А. Ф. – К. : Издание книгопродавца-издателя Ф. А. Иогансона, 1882. – 930 с.

3. Коняхин В. П. Теоретические основы построения Общей части Российского уголовного права : [монография] / Коняхин В. П. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. – 348 с.

4. Кривошеин П. К. Преступление. Историческое исследование / Кривошеин П. К. – К. : Украинская академия внутренних дел, 1993. – 72 с.

5. Лащенко Р. М. Лекції по історії українського права / Лащенко Р. М. – К. : Україна, 1998. – 254 с.

6. Савченко А. В. Кримінальне законодавство України та федеральне кримінальне законодавство Сполучених Штатів Америки: комплексне порівняльно-правове дослідження : [монографія] / Савченко А. В. – К. : КНТ, 2007. – 596 с.

7. Фріс П. Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми : [монографія] / Фріс П. Л. – К. : Атіка, 2005. – 332 с.

Рогужинська Н.І.,
Університет Короля Данила
Науковий керівник: Горда В.В.
м. Івано-Франківськ

ПЕРЕСПІВ – ЯК ВИД ПЕРЕКЛАДУ

Ще змалку ми вперше знайомимося з книгою. Перші казки, вірші, оповідання. Книга допомагає нам дізнатися більше про навколишній світ, життя інших людей, допомагає мандрувати різними країнами та століттями і розуміти сьогодення.

Проте, чи багато з нас звертає увагу на те, що книжки зарубіжних авторів ми не читаємо в оригіналі? Адже для того, щоб прочитати хайку Мацуо Басьо нам треба знати японську, для розуміння Вільяма Шекспіра – англійську, Александра Дюма – французьку.

Цим література й відрізняється від інших видів мистецтва. На відміну від живопису, архітектури чи музики, вона розкривається лише через слово. Коли нам бракує мовних знань – потребує допомоги перекладача.

«Нічна пісня подорожнього»	**«Нічна пісня подорожнього»**	**«Нічна пісня подорожнього»**
Гете оригінал	*Переклад Бажана*	*Переклад Тимочка*
Über auen Gipfeln Ist Ruh, In auen Wipfeln Spürest du Kaum einen Hauh; Die Vöglein schweigen im Walde. Warte nur, badle Ruhest du auch. [4]	На всі вершини Ліг супокій. Вітрець не лине В імлі нічній. Замовк пташиний грай. Не чути шуму бору. Ти теж спочинеш скоро Лиш зачекай. [4]	Над горами зорі Зійшли, Все замовкло в бору, Навкруги Тиша без меж. Ніч в гаї приспала пташину, Жди ще хвилину Й спочинеш теж. [4]

Серед літературних творів розрізняють оригінал, переклад і переспів. Оригінал – це авторський твір. Переклад – відтворення тексту іншою мовою.

Переспів – вірш, написаний за мотивами іншого поетичного твору. Переспів загалом наслідує оригінал, але може містити багато відмінностей від нього. Наприклад, автор переспіву може взяти з оригіналу тему і основну думку, але вибудувати свою систему образів, зберегти загальний сюжет і образи, але використати інший ритм та принципи римування. Тобто переспів є своєрідною варіацією на тему оригіналу.

Перекладання будь-якого тексту – доволі клопітка праця. Однак, найбільших зусиль і творчого пошуку вимагає текст художній – образний, багатий на порівняння, з глибоким емоційним і змістовим навантаженням кожного слова. Особливо це стосується віршів, у яких перекладач має зберегти римування, ритм, мелодику, виразність поетичного мовлення. Справжній майстер перекладу відтворює рідною мовою самобутній художній світ, народжений уявою іноземного письменника, і авторські художні засоби. Окрім того, перекладений твір має якомога повніше передати красу звучання оригінального тексту. Для такої роботи замало грунтовно знати мови. Прекладач повинен добре орієнтуватися у вітчизняній і зарубіжних літературно-культурних традиціях, уміти відчувати багатозначність слів і зв'язок між ними, зрештою – мати письменницький хист. Саме тому майстерний переклад завжди є результатом напруженої творчої праці. Не випадково чимало талановитих письменників натхненно перекладали твори іноземних братів по перу.

Переспів – це не просто переклад, а авторський твір, у якому митець, відштовхуючись від іншомовного джерела й спираючись на нього у змісті та формі, висловлює власні погляди. У ньому можуть зберігатися деякі образи, мотиви, формальні особливості оригіналу. Метою переспіву є створення національного варіанта відомого сюжету чи мотиву, висловлення авторської позиції, утвердження певної ідеї.

«Заповіт»	«My Testament»
Шевченко Т.Г. оригінал	December 25, 1845 Translated by John Weir Toronto, 1961
Як умру, то поховайте	When I am dead, bury me
Мене на могилі	In my beloved Ukraine,
Серед степу широкого	My tomb upon a grave mound high
На Вкраїні милій,	Amid the spreading plain,
Щоб лани широкополі,	So that the fields, the boundless steppes,
І Дніпро, і кручі	The Dnieper's plunging shore
Було видно, було чути,	My eyes could see, my ears could hear
Як реве ревучий.	The mighty river roar.
Як понесе з України	When from Ukraine the Dnieper bears Into the deep blue sea
У синєє море	The blood of foes … then will
Кров ворожу… отоді я	I leave
І лани і гори	These hills and fertile fields
Все покину, і полину	I'll leave them all and fly away
До самого Бога	To the abode of God,
Молитися… а до того	And then I'll pray ….
Я не знаю Бога.	But till that day I nothing know of God.
Поховайте та вставайте,	Oh bury me, then rise ye up
Кайдани порвіте	And break your heavy chains
І вражою злою кров'ю	And water with the tyrants' blood
Волю окропіте.	The freedom you have gained.
І мене в сем'ї великій,	And in the great new family,
В сем'ї вольній, новій,	The family of the free,
Не забудьте пом'янути	With softly spoken, kindly word
Незлим тихим словом. [7]	Remember also me. [7]

Мистецтво перекладу було здавна відомо в Київській Русі, де з часів прийняття християнства (988р) перекладали біблійні й богословські книги, твори церковних діячів тощо. Важливий внесок у розвиток перекладу зробив великий князь київський Ярослав Мудрий (близько 983-1054р), при дворі якого була заснована школа переписувачів книг із різних мов. До Києва були запрошені знавці різних мов, які ставали викладачами цієї школи. З поширенням друкарства в Україні значну кількість літератури перекладали не лише в монастирях, а й в університетах. При Університеті святого Володимира вченими був організований гурток, який забезпечував друкарів перекладами богословських і навчальних текстів. Великий внесок у справу прилучення України до духовних здобутків світу здійснила Києво-Могилянська академія, заснована в 1636р.

Перекладацькою діяльністю плідно займалися такі українські письменники, як І. Франко, Леся Українка, П. Куліш, Марко Вовчок, М. Рильський, М. Зеров, М. Драй-Хмара, М. Вороний та ін. [6].

Відмінності переспіву й перекладу [6]:

Переклад (художній)	**Переспів**
Точне відтворення змістових і формальних домінант першоджерела — іншомовного оригіналу.	Подібність до оригіналу в окремих елементах (сюжети, мотиви, образи тощо), але це цілком самостійний твір.
Висловлення позиції автора іншомовного оригіналу.	Висловлення власної позиції автора переспіву.
Збереження колориту іноземності (зв'язку з епохою, життям іншої країни, її традиціями, звичаями тощо).	Виразний національний колорит, наближення до духовних потреб країни й народу автора переспіву.

Висновок:

Переспів є дуже важливим різновидом перекладу. Це не просто копія твору зроблена іншою мовою, а новий самостійний текст, створений за мотивами оригіналу. У переспіві можуть зберігатися деякі образи, мотиви, формальні особливості оригіналу, проте художній зміст переспіву відрізняється від першоджерела. Метою переспіву є створення національного варіанта відомого сюжету чи мотиву, висловлення авторської позиції, утвердження певної ідеї. Людина, як займається переспівом, пекладом, виконує важливу роботу, вона знайомить читачів, що не володіють іноземними мовами з творами літератури зарубіжних письменників.

Список використаних джерел:

1. https://zarlit.com/textbook/7klas_1/3.html
2. https://ukrtvory.in.ua/original-i-pereklad
3. http://www.ukrcenter.com
4. https://dovidka.biz.ua/nichna-pisnya-podorozhnogo-gete
5. https://uk.wikipedia.org/wiki
6. https://vseosvita.ua/library/vstup-original-i-pereklad-vidi-perekladiv-specifika-hudoznogo-perekladu-pereklad-i-perespiv-41901.html
7. http://www.dinternal.com.ua/topics/zapovit-taras-shevchenko-in-english

Романчук Ю.,
студент Юридичного факультету
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.ю.н., доц. Острогляд О.В.*

СМЕРТНА КАРА ТА ЇЇ МОЖЛИВІСТЬ ПОВЕРНЕННЯ В КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Смертна кара — це вища міра покарання за скоєння особливо тяжких злочинів чи дій, що кардинально суперечать держаній політиці тої чи іншої держави. На сьогоднішній день ми можемо розглядати «смертну кару», як привселюдну страту злочинця або особа, яка виступила проти державної політики.

На певній стадії свого існування та розвитку кожне суспільство використовувало цей вид покарання до кримінальних та політичних злочинців. На сучасних українських землях смертна кара також існувала: цей вид покарання був офіційним покаранням у СРСР.

Протягом 1991-2000 років в Україні смертна кара існувала "як виняткова міра покарання". Здійснювалася вона у вигляді розстрілу. Такий вид покарання можна було отримати за особливо небезпечні злочини проти держави, проти життя, правосуддя, за воєнні злочини, але в 1997 році почав діяти мораторій на виконання смертних вироків і з тих пір в Україні вже ніколи нікого не страчували. 29 грудня 1999 року Конституційний Суд України визнав, що смертна кара суперечить Конституції України, чим остаточно закрив шлях до відновлення смертної кари. У зв'язку з цим, у 2000 році Верховна Рада України внесла зміни до Кримінального кодексу України, якими остаточно вилучила поняття «смертна кара» з офіційного списку кримінальних покарань України. [1]

Цікавим фактом також є те, що до 1995 року Україна входила у список країн з високими показниками по кількості винесених вироків на страту. [2]

У 2017 році радник міністра внутрішніх справ України Ілля Кива висловив думку про те, що Україна перебуває у стані війни і було б доречно відновити смертний вирок за державну зраду:

«*За зраду – смерть. Іншої позиції в нашій країні не повинно бути. Тому що ми знаходимося сьогодні у стані війни. Сьогодні наші найкращі люди, цвіт нації, лягають в землю. Тому за зраду повинна бути кара. Це чітка позиція*», – наголосив Кива. [3]

Проте його думку не підтримали у Верховній Раді України та й згодом вона узагалі «забулась».

В багатьох сучасних суспільствах із шаленим розвитком законодавства прийшла думка, що покарання не може бути занадто м'яким, але воно повинно бути справедливим і достатнім. Тобто, якщо суворість покарання перевищує усі розумні межі, у нашому випадку — це позбавлення життя людини, то це лиш провокує суспільство на супротив і девіантну поведінку. Звичайно, на даний момент, українська влада уже зрозуміла, що страх і залякування ніяк не зможуть викорінити злочинність, вони зможуть лиш на деякий час уповільнити розвиток злочинних діянь або призупинити його, але це також може спровокувати нову хвилю правопорушень та злочинів.

Як ми знаємо, Україна має у пріоритеті євроінтеграцію, а це означає, що вона повністю «націлена» на Європу та не готова ризикувати, а, що найголовніше, смертна кара вважається недопустимою на території Ради Європи.

Чи можливе існування смертної кари у Кримінальному Кодексі України?

Для того, щоб знайти кінцеву відповідь, порівняємо усі «за» та «проти», тобто, розглянемо усі сторони смертної кари, як виду покарання.

Говорячи про смертну кару варто врахувати інтереси не тільки злочинця, а й жертви. Французький філософ-просвітник XVIII століття Вольтер говорив: *«Потрібно думати не тільки про гуманність до вбивць, але й до тих, кого вони вбивають»* [8].

Український політик та комуніст Сергій Гмиря у одному із своїх виступів підкреслив, що не є прихильником смертної кари, але переконаний, що: [6]

«В умовах, коли є організована злочинність, коли існує масове насильство, скасування смертної кари може призвести до дуже негативних результатів.»

Над питанням «за» і «проти» смертної кари було висунуто багато думок різних мислителів: Т. Мор [6], Кант, Гегель, які були за застосування смертної кари щодо осіб, які вчинили вбивства лише в окремих випадках, передбачених законом, але, звичайно, були й ті, що проти такої міри покарання — Гоббс і Вольтер.

Одною з негативних сторін смертної кари є те, що вона кардинально суперечить Конституції України [9] та статті 3 Загальної декларації прав людини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН, де закріплено твердження: [4]

«*Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканість*».

Смертна кара також порушує Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, а точніше статтю 6 III частини, у якій сказано: [5]

«Право на життя є невід'ємне право кожної людини. Це право охороняється законом. Ніхто не можу бути свавільно позбавлений життя.»

Проте, у цьому ж Міжнародному пакті про громадянські та політичні права вказані також правила застосування смертельної кари: [5]

1. *У країнах, де не відмінено смертну кару, смертні вироки можуть виноситися тільки за найтяжчі злочини відповідно до закону, який діяв під час вчинення злочину і який не суперечить постановам цього Пакту і Конвенції про запобігання злочинові геноциду і покарання за нього. Це покарання може бути здійснене тільки на виконання остаточного вироку, винесеного компетентним судом.*

2. Кожен, кого засуджено до смертної кари, має право просити про помилування чи про пом'якшення вироку. Амністія, помилування або заміна смертного вироку можуть допускатися в усіх випадках.

3. Смертний вирок не виноситься за злочини, вчинені особами, молодшими за вісімнадцять років, і не виконується щодо вагітних жінок.

Та попри усе це, стаття перша Другого Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, уже націлена на відміну смертної кари: [5]

1. Жодна особа, що знаходиться під юрисдикцією держави-учасники цього Протоколу, не підлягає смертній карі.

2. Кожна країна-учасниця приймає усі необхідні заходи для відміни смертної кари у рамках своєї юрисдикції

До того ж, відповідно до Протоколу №6 Конвенції про захист прав та основних свобод людини щодо скасування смертної кари, який підписала Україна, зобов'язує її, як державу-учасницю, скасувати смертну кару та не засуджувати жодну людини до такої кари або страчення. [7]

Звичайно, ми можемо «пропустити» усе це та поговорити про застосування в Україні смертної кари як виду покарання за особливо тяжкий злочин. Можемо розглянути кілька найпопулярніших видів смертної кари:

- Обезголовлювання
- Повішення
- Розстріл

Часто ці покарання виконувались «привселюдними» для залякування злочинців. Тобто, покарання, у даному випадку, виступає як метод залякування інших злочинців, які перед тим як здійснити злочин задумуються чи скоєне діяння «варте того».

Питання смертної кари в Україні є дуже суперечливим. З одного боку, ми можемо розглядати її, як ефективний спосіб запобігти повторному скоєнню злочину людиною, а з іншого – є великий ризик стратити невинного. Під час розслідування справи та подальшого судового процесу дуже часто «на лаві смертників» опиняються зовсім невинні люди. В історії є чимало випадків, коли людину стратили, а через деякий час довели її невинуватість у скоєному злочину, але ***життя людини вже не повернути***.

Одною з пріоритетних позицій серед людей, які виступають «за» застосування смертної кари, є те, що недоцільно сплачувати податки і утримувати злочинців, адже, на утримання ув'язнених довічно іде багато коштів, а це означає, що, на їхню думку, доцільно було б стратити їх, щоб «раз і назавжди».

Прихильники ідеї «за» також вважають, що такий вид покарання, як смертна кара, потрібно використовувати за вбивство, адже, «забрав життя — заберуть твоє».

Та порівнявши усі «за» та «проти», можна зробити висновок, що смертельна кара не є притаманною для Кримінального Кодексу України не тільки тому, що такий вид покарання суперечить приєднанню України до Європейського Союзу, а й менталітету українців та їхньому моральному світогляду. Україна за своїм світоглядом є світською й українці, вважають, що християнська мораль слугує взірцем морального та правового розвитку людини, вона також, у певній мірі, пропагандує гуманізм серед людей і смертна кара, у даному випадку, є «відголосом» архаїзму і примітивності.

Таким чином перспектив запровадження смертної кари в Україні не має, адже, такий вид покарання не підтримується Європейським Союзом і не підтримується християнством, яке зараз «панує» на території України. Потрібно зрозуміти, що смертна кара — це не тільки вид жорстокого покарання, а в першу чергу вид державного примусу за особливо тяжкі злочини; і окрім того, що смертельна кара зможе підняти рівень правосвідомості серед громадян України, вона також зможе підняти рівень девіантної поведінки та суспільної «непокори». Та попри усе, у разі запровадження смертної кари в діюче законодавство перед Україною постане вибір: чи суперечити позиції Ради Європи, що автоматично потягне за собою такі наслідки, як вихід України з

європейської міжнародної організації, або ж залишити питання про повернення смертної кари лише на теоретичному рівні.

Список використаних джерел

1. Смертна кара : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Смертна_кара
2. Від сьогодні в Україні повністю скасована страта. : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://ua.korrespondent.net/ukraine/244718-vid-sogodni-v-ukrayini-povnistyu-skasovana-strata
3. Радник Авакова пропонує повернути смертну кару в Україні. : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://24tv.ua/radnik_avakova_proponuye_povernuti_smertnu_karu_v_ukrayini_n792560
4. Загальна декларація прав людини 1948 року / Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю. К. Качуренко. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – 200 с.
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року / Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю. К. Качуренко. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – 200 с.
6. Гмиря: смертна кара - це гуманність до жертви. : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.obozrevatel.com/publication/gmirya-smertna-kara-tse-gumannist-do-zhertvi.htm
7. Протокол № 6 до Конвенції про захист прав людини та основних свобод щодо скасування смертної кари : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://khpg.org/index.php?id=1080657951
8. Кармазіна М. Вольтер // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — с.120 ISBN 978-966-611-818-2.
9. Конституція України : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр

Романюк Яна Юріївна,
студентка 1 курсу Університету Короля Данила
Науковий керівник: *Фединяк Ірина Ігорівна,*
асистент кафедри філології та перекладу
Університет Короля Данила

«ФАЛЬШИВІ ДРУЗІ ПЕРЕКЛАДАЧА» СЕРЕД ПРОФЕСІЙНОЇ ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ТЕРМІНОЛОГІЇ

Остаточне набуття англійською мовою статусу світової мови є характерною рисою розвитку сучасної науки. У зв'язку з цим переклад з англійської мови на українську вимагає від перекладача-спеціаліста досить високого рівня професійної майстерності, в тому числі знань граматичних, лексичних та стилістичних особливостей відповідної мови. Обов'язковою умовою є знання лексичних особливостей англійської мови, оскільки при перекладі поряд з інтернаціональними словами, що певною мірою є помічниками перекладача, доволі часто зустрічаються специфічні фактори тексту джерела, якими є «фальшиві друзі перекладача».

Актуальність роботи: Актуальність даної роботи полягає в тому, що явище «хибних друзів перекладача» досить поширене, а кількість помилок, які здійснюють при перекладі літератури висока. Дослідження в області зіставлення мов є дуже важливими, тому що допомагають глибше проникнути в суть лексичних явищ досліджуваної мови, систематизувати знання лексики рідної мови, подолати проблеми перекладу інтернаціональних слів. Саме труднощі, які виникають при опрацюванні певного тексту зумовлюють актуальність обраної теми статті.

Мета: Вияснити, що ж насправді являють собою «хибні друзі перекладача», їх джерела виникнення, помилки і труднощі при перекладі «хибних друзів перекладача» і назвати основні способи їх подолання для перекладачів як художньої, так і науково-технічної літератури.

Великий інтерес з боку як вітчизняних, так і зарубіжних вчених викликає проблема перекладу інтернаціональної лексики та набуває все більшої важливості. Такі відомі лінгвісти як В.В. Акуленко, І.К. Белодець, В.В. Виноградов, І.В. Корунець, Ю.С. Маслов, В.Л. Муравйов, І.А. Носенко, Я.І. Рецкер, О.Б. Шахрай, О.Д. Швейцер та інші займалися проблемою перекладу інтернаціональної лексики, але вона й досі залишається актуальною [1, ст. 113].

Вперше термін «хибні друзі перекладача» був введений французькими лінгвістами М. Кесслером і Ж. Дероккін'ї в 1928 році. В широкому сенсі «хибні друзі перекладача» є проявом психолінгвістичного

змішання мов, а саме – інтерференції. Історично «хибні друзі перекладача» є результатом взаємного впливу мов, або виникають в результаті випадкових збігів. Загальна кількість «хибних друзів перекладача» та роль кожного з можливих джерел в їх виникненні виявляються різними для кожної конкретної пари мов, залежно від їх генетичних та історичних зв`язків [4; ст. 8].

Розгалужена лексична система будь-якої мови включає різні рівні лексики (парадигми, групи, поля, лексичні серії тощо), що утворюються завдяки різним процесам розвитку мови, як зовнішнього, так і внутрішнього характеру.

За критерієм походження, склад будь-якої мови можна поділити на:

I. Слова, успадковані з мов-праоснов;

II. Слова власного словотворення;

III. Запозичення [2, ст. 202].

З точки зору перекладу усі такі слова можна умовно поділити на 3 групи:

1. Справжні (або повні) інтернаціоналізми, семантичні структури яких тотожні, наприклад, *hypothesis* та "гіпотеза", *tendency* та "тенденція";

2. Часткові інтернаціоналізми або напівінтернаціоналізми, що мають тільки частку тотожних значень, наприклад, *thesis* - "теза; дисертація; шкільний твір" і "теза" або *student* - "студент; учень; вчений; той, хто проходить пере-підготовку; стипендіат" та "студент";

3. Псевдоінтернаціоналізми, що не мають подібних значень, наприклад, *conductor* "диригент" та "кондуктор", *audience* "аудиторія" і "аудієнція".

Слова першої групи не становлять небезпеки помилкового перекладу, але вони нечисленні, тоді як слова другої та третьої групи, значно більш численні, можуть бути сприйняті за справжні інтернаціоналізми і перекладені невірно (через що вони й називаються "фальшивими друзями перекладача") [3; ст. 408].

Інтернаціональна лексика - слова будь-яких двох мов, що зіставляються з погляду їхньої предметно-логічної віднесеності можуть знаходитися у відносинах еквівалентності, або безеквівалентності. Роль міжмовних синонімів грають слова обох мов, що частково співпадають за значенням і вживанням (і, відповідно, що є еквівалентами при перекладі). У практиці перекладацької роботи особливі труднощі представляють міжмовні відносні синоніми подібного виду, які називають інтернаціоналізмами (слова, що є загальними для ряду мов). Інтернаціоналізми можуть виступати як у ролі «справжніх друзів

перекладача», так і в ролі «хибних друзів перекладача». Приклади, що характеризують дану групу: слово *practically*, що має значення «*фактично*», часто переводиться словом «практично». Це неправильно, тому що в українській мові слово «практично» зіставляється зі словом «теоретично». Англійське слово *compositor* має значення «*складач*», тоді як українське слово «композитор» має значення «творець музичного добутку» тощо [2; ст. 18].

Вживання стилістично забарвлених інтернаціональних лексичних засобів в англійському й американському науково-технічних текстах надзвичайно різноманітні. У стилістичне середовище спеціальних текстів потрапляють найнесподіваніші слова. У наступному прикладі можна відзначити незвичайне вживання слова *talents* у сполученні з іменником *microprocessor*: *To take full advantage of the microprocessor's talents, designers usually need long shopping list of additional chips: series and parallel input/output devices, an interrupt controller, a timer, and read-only and random-assess memories.* Речення перекладається на українську мову таким чином: Щоб цілком реалізувати всі потенційні можливості мікропроцесора, розроблювачам звичайно потрібно багато додаткових покупних мікросхем: прилади послідовного і паралельного вводу/виводу, контролер переривань, таймер, а також постійний та оперативний запам'ятовувальні пристрої [3; ст. 619].

Нижче наводяться приклади справжніх інтернаціоналізмів і часткових та повних псевдоінтернаціоналізмів та їхні українські відповідники:

1) Справжні інтернаціоналізми: *norm* - норма, *paradox* - парадокс, *automatic* - автоматичний, *aspect* - аспект, *conceptual* - концептуальний, *plan* - план, *marker* - маркер, *principle* - принцип, *object* - об'єкт, *percent* - процент, *tradition* - традиція, *role* - роль, *argument* - аргумент, *dynamics* - динаміка, *cognitive* - когнітивний, *symbol* - символ, *system* - система, *perspective* - перспектива, *problem* - проблема, *fact* - факт, *computer* - комп'ютер, *program* - програма, *contact* – контакт;

2) Часткові псевдоінтернаціоналізми: *construction* - "конструкція" і "побудова"; *regular* - "регулярний" і "закономірний"; *address* - "адреса" і "звертання, звернення"; *speaker* - "спікер" і "промовець"; *to discuss* - "дискутувати" і "обговорювати"; *operation* - "операція" і "робота"; *final* - "фінал" і "заключний"; *stress* - "стрес" і "наголос"; *pilot* - "пілот" і "лоцман"; *selection* - "селекція" і "вибір";

3) Повні псевдоінтернаціоналізми: *accurate* - точний (а не "акуратний"); *reason* - причина (а не "резон"); *academic* - університетський, навчально-науковий (а не "академічний"); *paper* - стаття (а не "папір"); *complement* - додаток (а не "комплімент"); *technique* -

прийом (а не "техніка"); *elegant* - стрункий (а не "елегантний"); *familiar* - знайомий (а не "фамільярний"); *conference* - "конференція" і "нарада" [3; ст. 408-409].

Висновки: Таким чином, «хибні друзі перекладача» - це лексичні одиниці, які мають подібну графічну або фонетичну форму, але є різними за значенням, вживанням та змістом. Розглянувши на прикладах основні способи і специфіку перекладу слів, можна зробити висновок, що для українських спеціальних текстів є неприйнятними деякі стилістичні прийоми, які зустрічаються в англійських і американських науково-технічних текстах.

Інтернаціоналізми як слова, приналежні декільком мовам, і "фальшиві друзі" перекладача як запозичені слова, що втратили своє перше значення і отримали нове, і у наш час продовжують привертати увагу науковців, не зважаючи на певну розробленість цих проблем у лінгвістиці, зокрема в аспекті перекладознавчому, а не суто лінгвістичному. Не зважаючи на те, що перші ніби-то повинні допомагати у міжмовному спілкуванні, бути "друзями" перекладача (їх чисельність в активному запасі багатьох європейських мов становить більше 10 відсотків), а другі такому процесу заважають, їх "міжмовний" характер певним чином єднає ці дві групи слів [2; ст. 202].

Проаналізувавши помилки і труднощі, які виникають при перекладі «хибних друзів перекладача», можна зробити **висновок**, що існує необхідність створення словників «хибних друзів перекладача» на українській мові.

Список використаних джерел:

1. Акуленко, В. В. Англо-російський і російсько-англійський словник «хибних друзів перекладача» [Текст] / В.В. Акуленко, С. Ю. Комісарчик, Р. В. Погорілова. – М. : Енциклопедія, 1969. – 384 с.
2. Виноградов, В. С. Вступ до перекладознавства (загальні і лексичні питання) [Текст] / В. С. Виноградов. – М. : Інститут загальної середньої освіти РАО, 2001. – 224 с.
3. Краснов, К. В. Англо-російський словник «хибних друзів перекладача» [Текст] / К. В. Краснов. - М. : Ера, 2004. – 640 с.
4. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.
5. Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи І.В.Смущинська, д.ф.н., доц.; Інтернаціоналізми та «хибні друзі» як проблема перекладу. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/37835

Садова Наталія Василівна,
студентка ІІІ курсу групи КЮс-2017-1
Коледж ПВНЗ Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.ю.н. Гуркова А. В.*
(м. Івано-Франківськ, Україна)

МЕТОДИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИНАМИ СЕКСУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Згідно з Основним Законом та міжнародними актами, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні та світі найвищою цінністю. Злочини проти статевої свободи й недоторканності особистості пов'язані з грубими порушеннями норм суспільної моралі та особистої свободи особи, тому Особливою частиною закону про кримінальну відповідальність за вищезазначені злочини передбачені достатньо суворі покарання [1].

Відповідно до статті 152 ККУ, вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи (зґвалтування) карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років. Зґвалтування, вчинене повторно або вчинення таких діянь щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, або щодо особи у зв'язку з виконанням цією особою службового, професійного чи громадського обов'язку, або щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності, карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років. Зґвалтування, вчинене групою осіб, або зґвалтування неповнолітньої особи карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років.

Дії сексуального характеру вчинені щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років. Дії, що спричинили тяжкі наслідки, караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років. Дії, вчинені повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів сексуального характеру, пов'язані з насильством караються позбавленням волі на строк п'ятнадцять років або довічним позбавленням волі [2]. Варто зазначити, що ст. 152 ККУ подається зі змінами, що були прийняті 11 січня 2019 року. Слід відмітити, що порівнюючи з нормою попередньої редакції сам термін «зґвалтування» подається вже не як статеві зносини, а як дії сексуального характеру, пов'язані із вагінальним, анальним або оральним

проникненням в тіло іншої особи. Також стаття зазнала змін щодо добровільної згоди на вступ до статевого зв'язку, що трактувалось науковцями та практиками двозначно до моменту офіційного трактування відповідного терміну.

Нажаль, нова редакція частини третьої статті 152 КК України не встановлює кардинальних змін щодо зґвалтування неповнолітньої особи, а також меж відповідальності. Зґвалтування, вчинене групою осіб, або зґвалтування неповнолітньої особи карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років [2].

Як наслідок до порядку денного позачергового засідання внесено два законопроекти - про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за злочини, вчинені щодо малолітньої чи малолітнього, неповнолітньої чи неповнолітнього та особи, яка не досягла статевої зрілості (№ 6449) і про внесення змін до деяких законів України щодо впровадження Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої чи малолітнього, та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої чи малолітнього (№ 6607).

Законопроектом передбачається посилити кримінальну відповідальність за зґвалтування та розбещення неповнолітніх осіб. Кримінальний кодекс доповнити новою статтею 59-1, якою запроваджується новий вид покарання - «покарання у вигляді примусової хімічної кастрації», що полягає у примусовому введенні засудженому антиандрогенних препаратів, які складаються з хімічних речовин, що мають на меті зменшити лібідо та сексуальну активність [3, 4].

Варто відмітити, що на даному етапі відповідний законопроект повернутий з пропозиціями Президента, ще у вересні 2019 року.

На наш погляд це виправдана ініціатива з боку законодавчого органу, адже порівнюючи законодавство зарубіжний країн, то можна зробити висновок про позитивний результат застосування жорсткіших методів до ґвалтівників, враховуючи хімічну кастрацію.

Так під хімічною кастрацією розуміють введення гормональних препаратів: антиандрогенів чоловікам і антиестрогенів жінкам, які знижують сексуальний потяг. Як і будь-яке лікування гормональними препаратами, хімічна кастрація має низку протипоказань, серед яких певні стадії ниркової, печінкової чи серцевої недостатності [4].

Варто відмітити, що раніше практикували хірургічну кастрацію (видалення тестикул) як метод покарання гвалтівників. Наприклад, широко це застосовували у Німеччині та Скандинавії у часи Другої

світової війни. В сучасному світі її вже не роблять. Зараз практикують хімічну кастрацію – гормональну терапію, яка пригнічує виділення тестостерону [6].

Покарання у виді примусової хімічної кастрації полягає у примусовому введенні засудженому антиандрогенних препаратів, які складаються з хімічних речовин, що мають на меті зменшити лібідо та сексуальну активність. Примусова хімічна кастрація не застосовується до осіб, що вчинили злочини у віці до 18 років і до осіб у віці понад 65 років [7].

Аналізуючи міжнародний досвід можна стверджувати про деякі плюси та мінуси тої чи іншої моделі хімічної кастрації, що застосовується.

В Естонії з 2012 року діє програма добровільної хімічної кастрації осіб. Але за повідомленнями місцевих ЗМІ, програма ця провалилася. За вісім років тільки чотири людини погодилося на цю процедуру. Можна стверджувати, що добровільність хімічної кастрації не несе позитивних змін.

У деяких країнах хімічна кастрація досягає досить великих витрат, що не є виправданим, так для прикладу, у Південній Кореї, яка ухвалила закон про примусову хімічну кастрацію у 2011 році, витратити становили 4650 доларів на людину щорічно.

Практика відкритого реєстру є у США, але її ефективність під великим питанням, оскільки заводить в тінь велику групу дітей-жертв. Йдеться про випадки сексуального насильства в середині сім'ї. Таких випадків більш ніж половина. То ж, у США стали помічати, як жінки, боячись суспільного осуду своєї сім'ї через відкритий реєстр, просто не заявляють в поліцію про факт насильства [6].

Варто відзначити, що сама законодавча ініціатива є позитивною, але методика засобів щодо боротьби із ґвалтівниками повинна бути чітко проаналізована і сформована у відповідності до специфіки національного законодавства та менталітету загалом. Аналіз міжнородного досвіду та законодавства зможе посприяти Україні знайти альтернативну та позитивну методу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Злочин проти статевої свободи і статевої недоторканності особи: особливості законодавчого регулювання сьогодення Електронний ресурс. Режим доступу: https://docplayer.net/117282541-Zlochin-proti-statevoyi-svobodi-i-statevoyi-nedotorkannosti-osobi-osoblivosti-zakonodavchogo-regulyuvannya-sogodennya.html

2. Кримінальний Кодекс України. Відомості ВРУ від 2001, № 25-26 Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

3. Позачергове пленарне засідання Верховної Ради України Електронний ресурс. Режим доступу: https://rada.gov.ua/print/179223.html

4. За зґвалтування дітей - примусова кастрація. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.golos.com.ua/article/319304

5. Хімічна кастрація педофілів, чому це не вирішить проблему злочинів проти неповнолітніх. Електронний ресурс. Режим доступу: https://hromadske.ua/posts/himichna-kastraciya-pedofiliv-chomu-ce-ne-virishit-problemu-zlochiniv-proti-nepovnolitnih

6. Хімічна кастрація. Чи варто підписувати законопроект? Електронний ресурс. Режим доступу: https://life.pravda.com.ua/society/2019/07/18/237591/

7. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за злочини, вчинені щодо малолітньої чи малолітнього, неповнолітньої чи неповнолітнього та особи, яка не досягла статевої зрілості» Електронний ресурс. Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66670\

Сак Владислав Іванович,
магістрант Університету Короля Данила
за спеціальністю «Містобудування»,
Науковий керівник: *Косьмій Михайло Михайлович,*
кандидат юридичних наук, доцент,
м. Івано-Франківськ

СПОРТИВНА АРХІТЕКТУРА «ВЕЛОСПОРТ ЧЕРЕЗ ДЕРЕВА»

На відміну від України, у країнах Європи пересування велосипедом визначає ритм життя. Двоколісний друг забезпечує індивідуальну, гнучку, вигідну та економну в часі щоденну мобільність, кажуть у міністерстві транспорту Німеччини - країни, де кількість велосипедів сягає 71 мільйона.

Так. згідно з дослідженням німецького інституту транспорту протягом 2012 року тільки у ФРН було продано 3,95 мільйона велосипедів, і за кожен з них у середньому німці виклали 513 євро. Обороти велосипедної галузі при цьому склали чотири мільярди євро.

Втім, німці, як і майже всі європейці, на велосипедах їздять не тільки у справах і на роботу, але й активно відпочивають [1].

І хочеться запровадити таку активність і в Україні, тому був взятий зразок Бельгійських друзів, де було унікально поєднано активний спосіб життя з відпочинком на природі.

У бельгійській провінції Лімбург побудували веломаршрут крізь ліс. Нова велосипедна доріжка через дерева додає унікальний досвід в мережу велосипедних маршрутів (рис. 1). Велосипедисти проїжджають 700 метрів уздовж велосипедного моста - подвійного кола діаметром 100 метрів - який поступово піднімається (3-4%) до висоти 10 метрів, а потім знову спускається з тим же ухилом, даючи велосипедистам і пішоходам 360°.

Рис. 1

З метою безпеки їзда на велосипеді є односторонньою і має тонку дротяну сітку з поручнем (рис. 2).

Рис. 2

Новий велосипедний міст (рис. 3) розташований на структурі з 449 унікальних колон зі сталі, які символізують стовбури сосен, тому вся конструкція прекрасно вписується в навколишнє середовище.

Рис. 3

Повага до флори і фауни було ключем як до проектування велосипедного моста, так і до його будівництва в лісі. Проект був реалізований з природою в якості компаньйона і являє собою логічне поєднання.

Дерева, які були зрубані, щоб звільнити місце для велосипедної доріжки, отримали нове життя на початку маршруту у вигляді інформаційного павільйону, зробленого зі складених перероблених стовбурів дерев (рис. 4).

Рис. 4

Більш того, хвойні дерева і раніше представлені в символічному вигляді: новий велосипедний міст розташований на структурі з 449 унікальних колон з вивітрилася сталі, які символізують стовбури ялин, тому вся структура прекрасно вписується в навколишнє середовище [2].

Враховуючи досвід Європи щодо організації простору в зелених зонах, варто і нам задуматися над влаштування таких відпочинкових атракцій в лісових насадженнях наших населених пунктах, де це можливо.

Список використаних джерел:

1. Подорож велосипедом по Європі: нотатки на доріжку. Made for minds : веб-сайт. URL: https://www.dw.com/uk/a-16974435.
2. У Бельгії побудували велосипедний міст поміж кронами дерев (фото). Хмарочос : веб-сайт. URL: https://hmarochos.kiev.ua/2019/10/09/u-belgiyi-pobuduvaly-velosypednyj-mist-pomizh-kronamy-derev-foto/

Сачовська Світлана,
студентка групи Юс-2017;
Науковий керівник: *Косьмій Л.Р.*
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЗМІНИ В ДЕРЖАВНОМУ КОНТРОЛІ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ

Відповідно до ст. 43 Конституції України держава створює умови для здійснення громадянами права на працю [1]. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю є важливими способами захисту трудових прав працівників, гарантією забезпечення законності в трудових відносинах.

В Україні створено систему спеціальних державних органів та інспекцій, які здійснюють нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю і не залежать у своїй діяльності від роботодавців. Центральні органи виконавчої влади здійснюють контроль за додержанням законодавства про працю на підприємствах, в установах і організаціях, що перебувають у їх функціональному підпорядкуванні, крім органів державної податкової служби, які мають право з метою перевірки дотримання податкового законодавства здійснювати такий контроль на всіх підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності та підпорядкування. Вищий нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів про працю здійснюється Генеральним прокурором України і підпорядкованими йому прокурорами. Громадський контроль за додержанням законодавства про працю здійснюють професійні спілки та їх об'єднання.

31 грудня 2019 року вступила в дію постанова №1132 Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення державного нагляду та

контролю за додержанням законодавства про працю», якою затверджено новий Порядок здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю [2]. Порядок модифікує процедуру здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю юридичними та фізичними особами, які використовують найману працю, яка існувала раніше.

Багато у чому Порядок повторює положення попереднього Порядку здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю, скасованого 14 травня 2019 року постановою Шостого апеляційного адміністративного суду. Однак деякі процедури контролю за дотриманням законодавства про працю зазнали змін, тож розглянемо їх більш детально.

Основної формою контролю, відповідно до Порядку, є лише інспекційне відвідування, які за своєю суттю є позаплановими заходами. Контроль за дотримання законодавства про працю покладається на Державну службу України з питань праці (Держпраці) та виконавчі органи міських рад міст обласного значення та сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад, посадовим особам яких видаються відповідні посвідчення. При цьому до повноважень інспекторів органів місцевого самоврядування відносяться лише виявлення неоформлених працівників та контроль у сфері оплати праці.

Найперше, на що варто звернути увагу, це зміни в переліку інформації від державних органів, яка може слугувати підставою для інспекційного відвідування. До підстав проведення перевірок, як і раніше, відносяться: звернення працівника; звернення фізичної особи, стосовно якої порушено правила оформлення трудових відносин; рішення керівника Держпраці виключно з питань виявлення неоформлених трудових відносин, прийнятим за результатами аналізу інформації, отриманої із засобів масової інформації, інших джерел; рішення суду; інформація Державної служби статистики та її територіальних органів (про наявність заборгованості з виплати заробітної плати), Державної фіскальної служби України та її територіальних органів, Пенсійного фонду України та його територіальних органів, профспілкових органів.

До позитивних нововведень можна віднести виключення з переліку такої інформації відомостей від ДФС про роботодавців, які мають заборгованість із єдиного соціального внеску. Також Порядок конкретизує, за яких умов дані з ПФУ про роботодавців, які нараховують зарплату працівників у розмірі, меншому за мінімальну може слугувати підставою для перевірки. Відтепер кількість таких працівників має

дорівнювати або перевищувати 30 відсотків від загальної кількості. Раніше таку відсоткову межу не вказували.

В той же час, перелік підстав для візиту інспектора праці розширився, і до нього включено: (1) за дорученням Прем'єр-міністра України; (2) за зверненням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; (3) за запитом народного депутата; (4) у разі невиконання вимог припису інспектора Держпраці.

Змінилася процедура накладення штрафу за виявлені правопорушення, що не пов'язані з питаннями працевлаштуванням. За новими правилами, за результатами інспекційного відвідування складається акт перевірки і, в разі виявлення порушень вимог законодавства про працю, припис щодо їх усунення [3].

Отже, незважаючи на те, що багато положень Порядку не є новими для бізнесу, він передбачає певне послаблення регуляторного тиску на підприємства, які використовують найману працю. На жаль, деякі недоліки та двозначності нової процедури перевірок надають простір для можливих зловживання з боку контролюючих органів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : станом на 1 верес. 2016 року / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.

2. Про внесення змін до Порядку здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю : постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1132. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2019-%D0%BF (дата звернення: 26.03.2020).

3. Новий порядок перевірок Держпраці: що очікувати бізнесу в 2020 році. *Ліга:Закон* : офіційний веб-сайт. URL : https://biz.ligazakon.net/ua/analitycs/192524_noviy-poryadok-perevrok-derzhprats-shcho-ochkuvati-bznesu-v-2020-rots (дата звернення: 26.03.2020).

Симко Д.І.,
студентка IV курсу,Дз-2016
Університету Короля Данила,
м. Івано-Франківськ
Науковий керівник *– доц. кафедри дизайну І.Я. Матоліч*

ОСОБЛИВОСТІ УРБАНІСТИЧНОГО РУХУ: ОСНОВНІ ІДЕЇ

Урбаністика – це самосвідомість у системі розвитку свого міста, вирішення його потреб та праця над оздоровленням та створенням комфортних умов проживання, що стосується кожного жителя. Наслідком урбаністичних процесів стає активізація ролі громадськості, все більшою стає частка так званого громадського проектування.

Архітектура міста – це в першу чергу урбанізм. Якщо провести аналогію між людиною та містом, то урбанізм – це думки про здоров‘я, а не макіяж.

Урбанізм це простота. Лозунг Венеційської архітектурної бієнале: «Менше естетики, більше етики». Наше суспільство звикло розглядати архітектуру лише з точки зору «краси», забуваючи про її етичний та соціальний вимір.

Також важливою умовою урбаністичних рішень є ствердження, що все що не має жорсткої причини бути закритим, має бути відкритим. Адже одна з основних тенденцій в європейській архітектурі – прозорість. Крізь стіни будинку має проглядати життя, яке там кипить. Головною прикрасою як інтер‘єру так і екстер‘єру повинен бути соціум, а не «декор» [2, с. 147-148].

В теорії урбанізму важливим є зауваження, що необхідно повернутись до пустоти та тиші. Простір потрібно позбавляти від непотрібних предметів, зайвих звуків. Діалог – це найважливіше, що нам зараз потрібно. Це запорука громадянського суспільства.

Урбаністика в науковому сенсі є надзвичайно міждисциплінарною (західний відповідник – urban studies): вона включає міську антропологію, соціологію, географію, економіку – тобто всі сфери, які здатні якомога повніше охопити такий складний, багатовимірний об‘єкт, як місто.

Останніми роками рух тактичного урбанізму, чи, як ще його називають урбаністи, теорії малих справ або міських інтервенцій, масово поширився серед містян всього світу.

Тактичний урбанізм – це гарна можливість для експериментів з міським простором. Його часто використовують громадські структури, щоб привернути увагу до якоїсь проблеми. Тому почала набирати

популярності «теорія малих справ» – маленькі локальні дії, які можуть спричинити великі та глобальні зміни у місті та суспільстві [1, с. 45-47].

У цього явища з'явилося декілька назв – tactical urbanism, handmade urbanism, DIY urbanism, quirella urbanism, pop-up urbanism тощо. Зміст один – потрібно зробити швидкі зміни, залучаючи місцевих мешканців у процес несанкціонованого перепланування міста. Подібні дії не потребують багато грошей і ресурсів, а їх результат помітно відразу. Основне завдання – показати мешканцям, що від них багато залежить [1, с. 48].

Розглянемо найпоширеніші світові ідеї тактичного урбанізму.

Ідея №1. Тимчасові гральні майданчики. Мета створення – привернути увагу муніципальної влади до обмеженої кількості гральних і спортивних майданчиків у місті. Для цього люди використовують мінімум інструментів і максимум фантазії. Ігрові футбольні майданчики на територіях супермаркетів, де роль воріт виконують візки, а поле гри обмежено клейкою стрічкою. Намальовані крейдою на паркінгах чи вулицях лабіринти. У деяких випадках – створення майже повноцінних гральних майданчиків з обмежувальних міських знаків. Головні правила, які наслідують справжні тактичні урбаністи – ніякого вандалізму та використання для створення простору лише тимчасових.

Ідея №2. Атака «зебрами». Цей прояв тактичного урбанізму найхарактерніший для автомобілецентричних міст. Щоб показати, що пішоходи мають бути головним пріоритетом у транспортній та інфраструктурній політиці міста, починається своєрідна «атака «зебрами». Для цього міські активісти створюють тимчасові «зебри» в місцях, які, на їхній погляд, вимагають наземного пішохідного переходу.

Ідея №3. park(ing). З метою збільшення зеленої зони міста, винахідливі тактичні урбаністи «захоплюють» територію порожніх паркінгів і створюють невеликі паркові зони. Найчастіше подібні міські інтервенції проводять у міжнародний PARK(ing) Day, Цього дня у містах усього світу креативні городяни облаштовують на паркінгах «зелені» парклети з підручних засобів, встановлюють тимчасові ігрові майданчики, створюють місця відпочинку з шезлонгами, встановлюють надувні басейни тощо.

Ідея №4. Соціальні арт-інтервенції. Художники з усього світу створюють приголомшливий стріт-арт, який гармонійно інтегрується в урбаністичний простір і видає чіткі недоліки міської інфраструктури.

Ідея №5. Chair-bombing. Головна ідея (дослівно з англійської – «бомбування стільцями») – розповсюдження саморобних стільців простором міста. Але зміст міської інтервенції значно глибший. По-перше, меблі виробляють з вторсировини, наприклад, з непотрібних

палетів. Таким чином, chair-bombing стає екологічним і практичним способом вторинного використання матеріалів. По-друге, саморобні меблі на вулицях міста створюють вільний та мобільний простір для комунікації та відпочинку містян і туристів, які пожвавлять міське життя і дрібну торгівлю.

Ідея №6. Злом реклами (Ad-busting) – створення чогось корисного для мешканців міста з існуючих рекламних щитів. Наприклад, команда Do Tank запустила проект WeSee.Us. У реальному часі перехожі могли анонімно завантажити зі свого телефону будь-яку фотографію району. Потім фотографії виставлялися на порожньому рекламному щиті. Замість нав'язування якогось продукту, рекламна інфраструктура була використана, щоб дати мешканцям можливість показати один одному їх власне місто [3, с. 67].

Слід відзначити, що українські урбаністи взяли ідеї на озброєння і можна відстежити перші прояви тактичного урбанізму в Україні. Трансформації, які відбулися в місті Кременчузі впродовж 2015 р., це унікальний досвід культурного активізму, переосмислення пострадянських просторів та формування потужної креативної команди агентів змін у звичайному індустріальному місті.

Активна фаза трансформацій тривала 9 місяців. За цей час відбулися короткострокові втручання в пострадянський «Художній салон» та закинутий старий кінотеатр у центральному парку. Після короткострокових трансформацій, у місті було створено «Адаптер» – альтернативний культурний центр на базі закинутої столярної майстерні.

Ідейними натхненниками цих процесів виступила міжсекторальна команда лідерів «Культурний діалог», які об‘єдналася навколо ідеї переосмислення ролі культури у розвитку міста Кременчука.

Майже два роки активісти стимулювали розвиток альтернативних мистецьких рухів у Кременчузі, налагоджували комунікації в культурному середовищі міста, будували партнерства як на рівні міста, так і поза його межами.

Зараз в Україні, як і в інших пострадянських країнах урбаністика стала тісно асоціюватись із альтернативною державній діяльністю з дизайну та проектування міського простору, в першу чергу – соціально орієнтованою, спрямованою на покращення існуючих публічних просторів і вирішення численних міських проблем. Хоча початково урбаністика – це наука про міста, про взаємозв‘язки економіки, демографії, соціального складу населення із забудованими просторами. Тобто один із розділів економічної географії [2, с. 149].

Урбаністи-активісти озброєні професійними архітектурними й науковими знаннями, перетворюють населений пункт на людино-орієнтоване місто із справедливим розподілом міських благ.

Сьогодні не є обов'язковим планування. Це ще й постійна комунікація між різними суб'єктами, пошук фінансування і потрібних людей, які зацікавлені у змінах. Важливою є організація політичного процесу. Урбаністика – це також балансування між різними дисциплінами та інтересами різних груп. Це пошук та відбір проектів, в яких ставиться за мету служити спільному благу, а не індивідуальному інтересу якоїсь конкретної людини або групи людей.

Головними цінностями сучасного здорового міста за концепцією урбанізму повинні бути гармонія, природа, здоров'я, простота, чиста вода. Не нашкодити. Не робити зайвого.

Архітектура – це завжди віддзеркалення, відображення соціальних портретів. Призначенням урбанізму є покращення життя суспільства, створення комфортного середовища, позбавивши його всього зайвого і незручного.

Список використаних джерел:

1. Білоконь Ю. М. Управління розвитком територій. Планувальні аспекти / Ю. М. Білоконь. – К.: Укрархбудінформ, 2002. – 152 с.

2. Глазычев В. Л. Урбанистика. М.: Европа, 2008. – 220 с.

3. Визгалов Д. В. Брендинг города. – М.: Фонд «Институт экономики города», 2011. – 144 с.

Скотник Христина,
студентка IVкурсу
Університету Короля Данила
Науковий керівник: *Гасюк Наталія Владиславівна,*
доцент кафедри перекладу та філології

ПЕРЕКЛАД РЕЧЕНЬ З ІНВЕРСІЄЮ

Основною метою нашої доповіді є аналіз перекладу інверсії англійської мови та способи її утворення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У нинішній лінгвістиці є численні дослідження з інверсії, серед яких можна знайти відомі роботи таких видатних дослідників, як Емстон, Копманс, Бірн, Доргело, Грін, які намагалися описати особливості інверсії з різних позицій, з'ясувати її природу та функціональні аспекти.

Виклад основного матеріалу. Інверсія представляє неабиякий інтерес із сторони прагматичного вживання і дослідження різних

особливостей інверсії в англійській мові. Прагматичні особливості інверсії в англійській мові є галуззю вузько дослідженою, але є відповідною для реалізації емоційно-експресивного складовою комунікації. Актуалізація речення і експресія пересікаються на поверхні прагматики як семантично і комунікативно важливі сфери тому, що спершу висувається суб'єкт з усіма його намірами.

Інверсія − це стилістичний прийом, що складається з навмисної зміни звичайного порядку слів з метою емоційного, смислового, виділення якої-небудь частини висловлювання [3].

У певних випадках інверсія просто додає вислову або опису більшої динамічності, напруженості, але без особливого навантаження емоційності, наприклад:

1. In another moment down went Alice after it, never once considering how in the world she was to get out again (Carroll L. “Alice’s Adventures in Wonderland”, p. 12). – Аліса з розгону пірнула слідом за кроликом, навіть не подумавши, як буде звідти вибиратися (“Аліса в країні чудес”, пер. В. Корнієнка) [5,с.11]

2. Alice was not a bit hurt, and she jumped up on her feet in a moment: she looked up, but it was all dark overhead; before her was another long passage, and the white rabbit was still in sight, hurrying down it. There was not a moment to be lost: away went Alice like the wind (Carroll L. “Alice’s Adventures in Wonderland”, p. 15). – Алісі не було боляче і вже за секунду вона стояла на ногах. Вона озирнулася, але кругом була темрява, перед нею був ще один довгий коридор, і вона ще бачила Білого Кролика, який поспішки спускався вниз. Гаятись не можна було й хвилини – Аліса як вітер помчала за ним (“Аліса в країні чудес”, пер. В. Корнієнка) [5,с.14]

Як показано у прикладах, інверсія в конструкціях *down went Alice* та *away went Alice* передає неочікуваність та темп падіння та бігу Аліси, що, важко відобразити в перекладі через синтаксичну гнучкість української мови. Тому, що за умови збереження незвичного для англійської мови синтаксичного малюнка оригіналу, цільове речення залишається стилістично нейтральним. Інверсія *before her was another long passage* є результатом того, що речення починається з обставини місця. Порядок слів відповідає схемі “*від теми до реми*”, “*від відомого до нового*” і тому також позбавлений стилістичної маркованості в перекладі. Метою покращення стилю є зміни порядку слів, які здійснюються тільки за умови, що не порушують адекватності вираження та розпізнавання суб’єкта й предиката судження [1,с.36].

Обмеженою є заміна порядку слів є деякі правила, яким вона підпорядковується. Це означає, що можливі зовсім не всі зміни чи розташування у речення, а лише деякі. До прикладу, підмет може бути

після дієслова, а артикль та вказівний займенник обов'язково повинні знаходитися перед іменником, до якого вони відносяться. Такий принцип порядку слів зумовлений тим, що в англійській мові немає відмінкових закінчень, до прикладу, зміна підмета на додаток змінює зміст речення, що майже неможливо в українській мові тому, що підмет і додаток мають різні відмінкові форми. Не можна поставити артикль після підмета або прямий додаток між дієсловом та іменником.

Певні зміни порядку слів міняють синтаксичні відносини та весь зміст речення, порівняйте:

- When a man wants to kill a tiger he calls it sport;
- When a tiger wants to kill a man it is ferocity;

Хтось пов'язує граматичну та експресивну функції. Порівняйте:

- I had read it…
- Had I read it…
- If I had read it…

У наведених прикладах, граматичне значення першого речення відрізняється від другого, а експресивністю – від третього.

Прямий порядок слів в англійському реченні може змінюватися внаслідок емфатичної інверсії, здатної виділяти авторську інтенцію. Інверсія є одним із найпоширеніших граматичних засобів створення емфази. За її допомогою можна виділити не тільки один, а декілька елементів висловлювання. При перекладі українською мовою емфатичних речень з інверсією залежно від контексту зазвичай використовують лексичні (слова-підсилювачі) або синтаксичні (зміна структури речення) засоби.

Однак питання, що важливіше – початок чи кінець речення – понині залишається відкритим. Слід звертати увагу на виділення слова чи члена речення, що досягається й багатьма іншими факторами, до прикладу, довжиною речення, пунктуацією, паузою, наголосом тощо.

Таким чином, основним засобом передачі стилістичної інверсії є застосування лексичного підсилення.

Висновок. Отже, інверсія є найбільш уживаним стилістичним засобом або, навіть особливим прийомом автора. Інверсія підсилює значимість емоційного та смислового висловлення та змушує читачів звернути увагу саме на те слово чи вираз, яке хочемо виділити. Вона також виконує різні функції, до прикладу, такі як експресивність та емоційна вираженість та допомагає сконцентрувати увагу на важливості чи суті твору для колоритності сприймання інформації.

Список використаних джерел:

1. Каушанская В. Л. Грамматика английского языка . Москва : Страт, 2000.

320 с.

2. Шевченко О. Ф. О стилистических функциях словообразования. Киев, 1977. С. 67–70.

3. Dictionary of American Slang [Electronic resourse]. London : G. G. Harrap. URL:http://www.classes.ru/all-russian/russian-dictionary-encycl-term-65325.htm.

4. Birner B. Informational status and word order: An analysis of English inversion. Language, 1994. №70. P. 233-259.

5. Льюїс Керрол . Аліса в Країні Чудес / переклад з англійської В. Корнієнка. Київ : «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2001.121 с.

Солодка Христина,
студентка групи ЮС-2017-1
Науковий керівник: *Левкун Тетяна*
Університет Короля Данила
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗАСАД ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Проблема децентралізації влади в Україні є актуальною у сьогоднішній час, малодослідженими залишаються питання реалізації ідей децентралізації влади та зміна повноважень виконавчих органів влади на місцях. Метою нашої статті є дослідження ідей децентралізації в процесі адміністративного реформування в Україні. Наші подальші дослідження будуть спрямовані на формування рекомендацій прикладного характеру щодо розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні.

Варто зазначити, що сучасне адміністративне законодавство у сфері децентралізації державної влади не повністю відповідає потребам сьогодення і підлягає відповідному вдосконаленню шляхом проведення його систематизації. Законодавча основа децентралізації виконавчої влади в Україні повинна формуватися на трьох основних рівнях:

а) конституційно-правовому, який стосується положень чинної Конституції України, проектів змін і доповнень до неї в частині територіальної організації державної влади [1]. Комплексна реформа державної влади, в тому числі місцевого рівня, повинна вирішувати проблеми щодо регулювання роботи органів публічної адміністрації та формування системи органів влади на місцях;

б) законодавчо-спеціалізованому, на якому передбачається прийняття законопроектів про самоврядування громад в Україні. Прийняття систематичних та узгоджених нормативно-правових актів, спрямованих на децентралізацію, забезпечить відкритість і демократичність публічного управління;

в)законодавчо-галузевому, на якому врегульовуються окремі аспекти реформування місцевого самоврядування, а саме: у сферах бюджетної, податкової, земельної політики, охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення [2]. Виходячи із вище сказаного, можна дійти висновку, що адміністративна децентралізація означає розширення компетенції місцевих органів.

Сьогодні можна стверджувати, що реформа місцевого самоврядування та децентралізація влади є однією з найважливіших серед ініційованих в Україні реформ. Підсумком 2018 року стало створення 87,6 об'єднаних територіальних громад, які перебуватимуть на прямих міжбюджетних відносинах з Державним бюджетом України. Також є всі підстави для сподівань, що у 2020 році буде успішно продовжено секторальну децентралізацію у сфері освіти, медицини, інших сферах. Водночас подальший процес реформи ставить перед її суб'єктами нові завдання та вимоги. Зокрема, існує проблема з вирішенням статусу районних рад, де територія району повністю перекрита однією або об'єднаними територіальними громадами [3].

Реформа децентралізації в Україні хоч і повільно, та все ж рухається вперед. Є ті, хто підтримує процес об'єднання територіальних громад, але й залишаються противники цього процесу.

На сьогодні у багатьох громадах змінюється думка щодо того, чи варто об'єднуватись, коли вони бачать, як функціонують сусідні громади, у яких вже цей процес завершено. Варто зазначити, що ще є чимало чинників, які заважають реформуванню. Йдеться насамперед про зацікавлені сторони, зокрема про сільських голів, які не бажають йти на вибори і ризикувати своїми посадами. Іноді протидію здійснюють і представники органів районної влади, які бояться втратити ресурси та повноваження, адже створення об'єднаних територіальних громад супроводжується переформатуванням органів влади та зміною акцентів в управлінні на користь громад[5].

Для того, щоб успішно йшов процес децентралізації в регіонах, необхідно прийняти низку найважливіших законопроектів, які вже тривалий час чекають свого розгляду, а саме:

– Законопроект № 8051 «Про засади адміністративно-територіального устрою України»

– Законопроект № 8369 «Про службу в органах місцевого самоврядування».

– Законопроект № 9441 «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

– Законопроект № 6150 «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації та наближення до громадян адміністративних послуг у сфері державної реєстрації актів цивільного стану

– Законопроект № 6403 «Про внесення змін до закону «Про регулювання містобудівної діяльності»[6].

Варто зазначити, що на даному етапі уряд оновлює план дій по децентралізації та ініціює повний етап реформи. Так, Кабінет міністрів України оголосив перехід до нового етапу децентралізації, який передбачає закріплення вже набутих успіхів і завершення формування громад, зміну територіального устрою, чітке розмежування повноважень та функцій контролю різних рівнів управління, а також розвиток форм місцевої демократії, коли жителі можуть висловити свою думку з різних питань не від виборів до виборів, а в будь-який час [4].

Отже, децентралізація в Україні відкриває значні перспективи для забезпечення спроможності місцевого самоврядування самостійно вирішувати питання сільської громади, підвищення ролі громадян, їх впливу на процес прийняття й втілення рішень щодо забезпечення умов соціального та економічного розвитку суспільства. Результатом реформи з децентралізації влади в Україні має стати формування нової демократичної моделі, що дасть змогу отримати громаді значний об'єм повноважень та контролю над владними справами.

Список використаних джерел:

1. Бойко Ю. В. Раціоналізація адміністративно-територіального устрою України як необхідна передумова реформування місцевого самоврядування: *Держава і право*, 2010. Вип. 48. С.176 – 181;

2. Пухтинський М. О. Реформування системи місцевого самоврядування. *Реформа публічного управління в Україні: виклики, стратегії, майбутнє*: монографія / відп. ред. І. А. Грицяк. Київ: К.І.С., 2009. 183с.

3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8;

4. Гройсман В. Процеси централізації та децентралізації в сучасному державному управлінні. *Теорія і історія державного*

управління. Державне управління та місцеве самоврядування. – 2015. – Вип. 2 (25). – С. 26-37.

5. Мінченко Р. М. Проблеми децентралізації державної влади і їх взаємодія з місцевим самоврядуванням в Україні. *Держава і право. Юрид. і політ. науки.* 2008. – Вип. 39. – С. 299-308.

6. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. URL: http://www.president.gov.ua/documents/18688.html.

Стефурак Вікторія,
студентка І курсу юридичного факультету
Науковий керівник – *Каленюк О. М.,*
кандидат юридичних наук,
декан гуманітарного факультету,
ПВНЗ «Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ҐЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Питання ґендерної ідентичності, її структури та процесу формування перебувають у фокусі досліджень психологів, соціологів, філософів і навіть медиків та фізиків починаючи з першої половини ХХ століття. Хоча тема розвитку людини як чоловіка чи жінки цікавила науковців ще і в донауковий період – філософське осмислення статі знаходимо в античних філософів Аристотеля, Піфагора, Платона, Сократа та ін. У цей час з'явилися перші спроби осмислити психологічні відмінності між чоловіками і жінками та їх соціальне значення. Протягом наступних віків тема «ідеального чоловіка та жінки, яким він має бути для держави/Бога» так чи інакше була актуальною для осмислення науковців всіх епох – і Середньовіччя, і Відродження, і Просвітництва та Нового часу. Проте власне науковий аналіз питань статі і ґендеру розпочинається із виокремленням психології в окрему галузь науки наприкінці ХІХ століття, а інтенсивний розвиток досліджень ґендеру припадає на період від середини ХХ століття (у 1975 році з'явився і сам термін «ґендер») до теперішнього часу. Протягом цього часу виникли і розвиваються сотні досліджень, присвячених ґендерній психології. Найбільш загально їх можна розділити за трьома основними напрямами, теоретичними підходами до вивчення проблеми формування ґендерної ідентичності – це біологізаторський, соціобіологізаторський та соціокультурний підходи [1, 2].

Теорії, які відносяться до біологізаторського підходу, з'явилися одними з перших, вони мали значний резонанс для наступного розвитку гендерних досліджень та осмислення цих питань у суспільстві. Найперше мається на увазі праці Г. Елліс, Ч. Ломброзо, О. Вейнінгера, Г. Гейманса, Є.О. Аркін, З. Фройда та багатьох інших науковців, які дали першопочатковий поштовх до різностороннього вивчення проблеми гендерної соціалізації. Найбільш вагомий внесок тут належить представникам психоаналізу. Так, З. Фройд першим запропонував періодизацію психічного становлення особистості, ключовим аспектом якої було усвідомлення дитиною себе як хлопчика чи дівчинки та порівняння з дорослими своєї і протилежної статі.

Учні та послідовники З. Фройда продовжили вивчати окреслені питання, проте їхні погляди змістилися із виключно біологічної точки зору, заклавши основи соціобіологізаторського підходу до вивчення питань статевої та гендерної ідентифікації.

В рамках соціобіологізаторського підходу знаходиться, зокрема, теорія Е. Еріксона [3], яку неможливо оминути увагою, досліджуючи питання ідентичності. Еріксон вводить поняття нормативної кризи ідентичності, яка розпочинається у старшому підлітковому віці і особливо бурхливо проходить у юнацькому. Пошук ідентичності відбувається по-різному, один із способів вирішення цього завдання полягає у випробуванні різних ролей, в тому числі і гендерних. Молоді люди після рольового експериментування починають просуватися у напрямку досягнення тієї чи іншої мети, інші зовсім можуть уникнути (до певного часу) кризи ідентичності. До останніх належать ті, хто беззаперечно приймає цінності своєї сім'ї і практично в усьому наслідує своїх батьків.

Із виникненням та розвитком біхевіористичної психології (Дж. Уотсон, Б. Скіннер), теорій соціального научіння (А. Бандура, Е. Маккобі), когнітивістських концепцій (А. Бек, А. Раш, С. Томпсон та ін.) виокремлюється третій підхід до вивчення проблеми гендерної ідентифікації – соціокультурний. Так, теорія гендерних схем, розроблена С. Бем, містить риси як теорії соціального научіння, так і теорії когнітивного розвитку. Згідно С. Бем, засвоєння й прийняття норм, правил поведінки, установок та диспозицій, пов'язаних з виконанням певної гендерної ролі, здійснюється у процесі первинної соціалізації. Статева диференціація і типізація є результатом гендерно-схематизованої переробки інформації, пов'язаної з поняттями «чоловіче» й «жіноче». Орієнтуючись на дорослих, дитина навчається вибирати з усіх можливих характеристик «Я» тільки ті, які застосовні до її статі. Сприймаючи нову інформацію, нові знання про себе, дитина кодує й

організовує, структурує її відповідно до заданих ззовні гендерних схем, тобто домінуючих у даний час культурних уявлень про мужність і жіночність в ролях чоловіка і жінки у суспільстві. Відтак самооцінка дитини, її самосприйняття та поведінка вирішальною мірою визначаються змістовним компонентом гендерної схеми.

С. Бем, У. Мітчел, К. Хелверсон висловлюють думку, згідно якої гендерні схеми та традиційні ролі значно обмежують статево-рольову поведінку, а маскулінні та фемінні моделі мають інтегруватися у збалансоване утворення – андрогінну модель поведінки, яка є психологічно більш досконалою та більш успішною у різних сферах діяльності.

У теорії соціальних ролей Е. Іглі вказує, для того щоб бути прийнятими у суспільстві, чоловіки і жінки повинні поводитись конгруентно своїй гендерній ролі, тобто сукупності стереотипних очікувань, які суспільство висуває конкретному індивіду як представникові певної статі. Гендерні стереотипи «заставляють» індивіда розглядати власні особистісні характеристики як більш або менш соціально бажані, відтак він прагне презентувати себе у позитивному світлі.

Важливими для нас є також положення теорії соціального конструювання гендеру (С. Бовуар, О.А. Здравомислова, Д. Лорбер, Л. Татл, О.А. Тьомкіна, С. Фарелл та ін.). Ця теорія базується на трьох соціологічних джерелах: соціально-конструктивістському підході П. Бергера і Т. Лукмана (основна теза – соціальна реальність одночасно є і об'єктивною, і суб'єктивною; вона відповідає вимогам об'єктивності, адже не залежить від індивіда, проте соціальну реальність можна розглядати і як суб'єктивний світ, оскільки вона постійно створюється індивідом), етнометодології Г. Гарфінкеля (біологічна стать – це сукупність біологічних ознак, які є тільки передумовою віднесення індивіда до певної біологічної статі; категоризація за статтю має соціальне походження, інакше кажучи, наявність або відсутність первинних статевих ознак не є гарантією того, що індивіда будуть відносити до певної категорії за статтю), драматургічному інтеракціонізму І. Гофмана (гендер створюється у кожний момент, тут і тепер, для розуміння його основ необхідно звернутися до аналізу мікро-контексту соціальної взаємодії; гендер розглядається як результат соціальної взаємодії і одночасно його джерело) [4, 5].

Таким чином, передумовою гармонійного розвитку особистості в підлітковому віці є становлення ідентичності. Її важливою складовою є гендерна, що розглядається як складова ієрархічної системи знань, уявлень підлітка про себе. Ідентичність формується у взаємодії із іншими

людьми та під час виконання різних видів діяльності на основі ідентифікації з цінностями, що існують у суспільстві. Зміст ідентичності визначається двома важливими аспектами: особистісною та соціальною ідентичністю, які відображають усвідомлення власної унікальності, неповторності підлітків.

Розвиток гендерної ідентичності особистості – це складний процес, який підкоряється багатьом закономірностям, і на його шляху виникає чимало суперечностей. Знання цих закономірностей має допомогти передбачити і попередити ряд проблем в процесі розвитку гендерного стилю поведінки у підлітковому віці. Це шлях до ідеального розвитку гендерної особистості в цілому, до гармонійності її зі соціальним світом.

Список використаних джерел:

1. Бендас Т.В. Гендерная психология: учебное пособие / Т.В. Бендас. – СПб.: Питер, 2011. – 431 с.: ил. – (Серия «Учебное пособие»).

2. Говорун Т.В. Гендерна психологія: Навчальний посібник / Т.В. Говорун, О.М. Кікінежді. – К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 308.

3. Ериксон Е. Идентичность: юность и кризис: Пер. с англ./ Общ. ред. и предисл. Толстых А.В. / Е. Ериксон. – М.: Издательская группа «Прогресс», 2009. – 344с.

4. Кочарян А.С. Личность и половая роль: Симптомокомплекс маскулинности / фемининности в норме и патологи / А.С. Кочарян. – Х.: Основа, 2011. – 127с.

5. Основи теорії ґендеру: Навчальний посібник. – К.: К.І.С., 2010. – С. 132–156.

Тацяк М. М.,
студент 5 курсу, УКД
Науковий керівник: *к.е.н. Бринзей Б. С*

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ БРЕНДУ НА РИНОК

Запускаючи свою продукцію «в маси», багато брендів, які мають всі передумови і амбіції стати якщо не мегапопулярними, то дійсно популярними в колах своєї цільової аудиторії, забувають про найважливіший аспект маркетингу – правильному просуванні торгової марки на ринку. Вони зосереджуються на самому продукті і його максимальному поліпшенні, геть відкидаючи те, що найідеальніший товар не стане улюбленим без розробки і впровадження стратегії його просування. Вийшовши на ринок, не маючи конкретного плану, такі компанії приречені на провал.

Для того, щоб після створення, Ваш продукт продовжив своє життя і мав успіх на ринку, необхідно розробити стратегію просування бренду. Але і орієнтуватися на чужий досвід і чужі стратегії теж не варто: те, що добре пішло у одних, у вас може стати провальним. Адже кожен продукт – унікальний (навіть якщо аналогічних на ринку існує безліч) і стратегія, яка повинна вивести його на необхідний рівень, теж повинна бути унікальною.

Торгові марки або існуючі бренди з часом втрачають свої позиції на ринку, незважаючи на утверджену високу якість продукту. Коли лояльність споживачів нічим не підкріплюється, вони починають схилятися до товарів конкурентних компаній.

Тому, якщо ви хочете не просто завоювати, але й утримати ваших покупців на все життя, розширювати частку ринку компанії або захоплювати нові сегменти і ніші, вами має бути створена стратегічна основа, а ну, точніше стратегія просування бренду. Ефективна стратегія поступово просуває товар до поставленої мети, координуючи тактичні заходи та визначаючи концепцію позиціонування бренду на ринку.

У світовому маркетингу це поняття звучить як go to market strategy. Глобально процес розробки стратегії складається з декількох етапів:

- визначення цілей бренду;
- SWOT-аналіз, який допомагає виявити сильні і слабкі сторони продукту (цей крок допоможе мінімізувати всі ризики, пов'язані з просуванням і використанням бренду;
- позиціонування;
- ціноутворення;
- проникнення продукту на ринок;
- формування популярності, пошук найефективніших каналів комунікації з користувачем - шлях до лояльності споживача.

Пізнаваність торгової марки, цілісне сприйняття, емоції та враження, закладені в продукті (послузі), бачення продукту в перспективі – це всі функції бренд-стратегії. Програма розвитку продукту зберігає цілісну концепцію товару, ділиться зі споживачами потрібними емоціями.

Створення бренд-стратегії складається з:

1. Визначення цільової групи майбутнього бренду, концепції позиціонування бренду.

2. Розробка індивідуальних повідомлень (емоційних послань) – базова комунікаційна стратегія.

3. Розробка доказів повідомлення для кожної групи цільової аудиторії.

4. Визначення набору вражень – думку, яку необхідно сформувати в підсвідомості кожної групи цільової аудиторії.

5. Формулювання бренд-амбіцій для майбутнього бренду.

Від чого залежить вартість розробки стратегії та просування бренду?

1. Від термінів розробки. Якщо розробити стратегію потрібно у стислі терміни, вартість буде вищою.

2. Розміру бренду і цілей компанії - чим вони вищі, тим вище ціна створення стратегії просування.

3. Конкуренції на ринку, на якому працює бренд. Чим вища конкуренція, тим вища вартість.

Стратегія бренду − це комплексна програма розвитку ідентичності продукту і збільшення його активів. Вона визначає основну цільову аудиторію продукту, закладає основну ідею бренду та атрибути його подачі, емоційні та фізичні характеристики, візуальний образ, стратегію ціноутворення, канали збуту і комунікації для просування товару. Вона зумовлює його майбутнє – чим стане продукт, хто буде його споживачем, в якому напрямку бренд буде розвиватися.

Елементи стратегії бренду:

Розробка і просування бренду – це два ключі його стратегії, яка включає в себе безліч окремих елементів і процесів.

Для чого бренду потрібна стратегія просування?

Розробка програми розвитку продукту на ринку дає наступні можливості:

- визначити недоліки та проблеми поточного стану бізнесу;
- визначити головні потреби цільової аудиторії і створити нову потребу, на основі вашого товару;
- скоригувати чи створити новий напрямок розвитку торгової марки;
- підкреслити важливі конкурентні переваги компанії і виділити серед конкурентних-фірм;
- створити образ бренду, потрібне враження про нього, продемонструвати його основну ідею і зробити бренд популярним;
- зміцнити позиції на ринку і рівень довіри споживача, створити міцний зв'язок з аудиторією і залучити нових споживачів;
- підвищити вартість матеріальних і нематеріальних активів компанії.

Основа успіху торгової марки – це серце стратегії, головна ідея, основний принцип, перевага продукту і причина покупки, яка вигідно відрізняє новий продукт від конкурентів. Надзвичайно важливо наслідувати обрану стратегію до кінця – керувати товаром. Це дає великі

шанси закріпитись у свідомості споживача на довгостроковий період і стати легендарним брендом.

Розвиваючи на ринку будь-який новий товар, маркетологи все частіше використовують модель freemium, яка дозволяє виводити бізнес на високий рівень в короткі терміни, при застосуванні методів партизанського маркетингу. Іншими словами, це «шара» для покупця, завдяки якій компанія збільшує клієнтську базу, а, значить, і прибуток.

Freemium допомагає заробити лояльність клієнтів ще до того, як продукт повною мірою потрапляє на ринок. За рахунок «смачних» пропозицій (запропонуйте покупцеві продукт … безкоштовно, майже безкоштовно або так, щоб він подумав, що це безкоштовно), інформація про бренд поширюється максимально швидко, товар рекомендують друзям і знайомим. Коли «сарафанне радіо» попрацювало над популярністю, саме час запропонувати наступну «смакота», але вже за певну ціну.

Ця модель працює не на руйнування нової компанії, а виключно на її посилення: стабільний фінансовий результат, зниження вартості залучення клієнтів, ефективна реклама.

Якщо ви всерйоз маєте намір завоювати ринок і перетворити свою хорошу задумку в геніальну ідею, в роботі над деякими етапами стратегії рекомендуємо прислухатися до порад, наведеним нижче.

1. Позиціонування по-новому

Позиція виробника і посил бренду повинні максимально акцентувати увагу на унікальності продукту і його переваги, його актуальності в даний час і для конкретної цільової аудиторії. Використовуйте інновації для позиціонування бренду, але пам'ятайте, що воно повинно бути зрозумілим споживачеві.

2. Правильне ціноутворення

Існує 3 стратегії ціноутворення на продукцію бренду: Максимізація, Проникнення, Ковзання. Уважно вивчивши ринок, постарайтеся якомога реальніше оцінити свою нішу і вибрати правильний план ціноутворення.

Максимізація – кардинально швидке зростання доходів. Стратегія, спрямована на максимальне збільшення, прибутку в найкоротший термін. Її варто вибирати в двох випадках: якщо оптимальна короткострокова вартість приблизно така ж, як і довгострокова і, якщо компанія не має чіткого уявлення про платоспроможність своєї цільової аудиторії.

Стратегія Проникнення спрямована на розширення частки ринку: спочатку на одиницю товару встановлюється низька ціна. Тут застосовується тактика bottoms-up: завоювавши велику частку ринку

при мінімальній ціні, компанія підвищує ціни і впевнено рухається вгору за ринковою сходах, тримаючи на гачку лояльних споживачів і за рахунок цього залучаючи нових. Подібне ціноутворення ідеально поєднується з моделлю freemium.

Ціноутворення за принципом Ковзання протилежно Проникненню: тут спочатку при виведенні продукту на ринок ставиться висока вартість. Поступово відбувається розширення ринкових сегментів за рахунок періодичного зниження цін (акції, знижки). Власне, від того, який тип ціноутворення буде обраний, залежить і метод проникнення продукту на ринок.

3. Цілеспрямоване поширення

Проаналізувавши і навіть протестувавши всі можливі канали комунікації зі споживачем, виберіть найефективніші. Вони і стануть пріоритетними. Це повинні бути канали, через які кінцевий користувач з найбільшою ймовірністю буде шукати продукт або інформацію про нього. Робота по цих каналах повинна бути постійною і систематизованою.

Продумуючи стратегію «виходу на ринок» бренду, пам'ятайте, що ваше головне завдання – розповісти про унікальність продукту, переконати споживача в його необхідності і, не давши можливості розчаруватися, заробити лояльність покупців. Якщо ви хочете реального прориву, працювати над цим питанням потрібно точно так само ретельно, як і над самим продуктом.

Список використаних джерел:

1. Гусева О. В. Брендинг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.marketing.spb.ru.
2. Казнина О.В. Глобальный бренд-менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dis.ru/library/560/25652/.
3. Мельник І.В. Бренд, брендинг, торгова марка як ключові терміни реклами // Наукові записки Інституту журналістики. - 2010. - Т.39. - С.175-179.
4. Стратегія просування бренду на ринок. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://koloro.ua/ua/strategiya-brenda.html

Тимофтевич Л.З.,
студентка 1 курсу
Університету Короля Данила
Науковий керівник: *Пушик Наталія Василівна*
м. Івано-Франківськ

ПЕРЕДАЧА ІНФІНІТИВУ ТА ІНФІНІТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Вивченням інфінітиву та інфінітивних конструкцій займалися такі вчені, як: Л.С. Бархударов, Е.В. Бреус, В.В. Виноградов, В.Н. Комісаров, Л.К. Латишев, Н.І. Пушина, Я.І.Рецкер, А.В. Федоров, В.Л.Каушанська, Н.А. Кобріна, Б.І. Роговська.

Інфінітив (від лат. «Infinitivus» невизначений, неозначений) – форма дієслова, яка висловлює частину присудка, а також слова з присудковим значенням у позиції іменних членів речення. Інфінітив, як і інші вербаліі, може реалізуватися у формах виду й стану. Для дійсного стану існують всі чотири форми: Indefinite, Continious, Perfect, Perfect Continious. Для пасиву - тільки Indefinite та Perfect. На відміну від особових форм дієслова, інфінітив не має абсолютного часу, способу дії, особи та числа та завдяки цій «нейтральності», часто використовується як словникова форма дієслова [4, с.1]. У всіх формах та функціях інфінітив має особливий показник – частку to. І.П. Іванова, В.В. Бурлакова та Г.Г. Почєпцов у «Теоретичній граматиці сучасної англійської мови» зазначають, що «частка to є показником, який відрізняє його від омонімічних інфінітиву особистісних форм, в той час як формальним показником особистої форми є будь-який тип співвіднесеного з нею підмета, в тому числі і інфінітива» [4, с. 112]. Проте, Б.С. Хаймович зазначає, що цей показник не відноситься до частки як до частини мови. [8, с. 188].

Так званий «голий» інфінітив (bare infinitive) без частки to використовується: 1) після модальних дієслів could, can, may, must, might, shall, should, will, would та після need not; 2) після дієслів чуттєвого сприйняття see, feel, hear; 3) після слів had better, had best, had rather, would rather, would sooner та Let`s; 4) після слів, які спонукають до дії, або виражають дозвіл (let, make, have); 5) у структурах, які починаються з Why…? Why not…?; 6) у висловах з but, can not but, nothing but [5, с. 101]; 7) якщо дві інфінітивні структури зв`язані сполучниками and, or, exept, than, as або like, інфінітив який займає друге місце у реченні зазвичай використовується без частки to. Але існує декілька виключень: 1) після модальних дієслів ought to, have to та be to інфінітив використовується з часткою to: We ought to see, if Pat`s OK; 3)

дієслова чуттєвого сприйняття, а також be made, з інфінітивом у пасивному стані використовуються з часткою to: She was seen to talk to the manager [6, с.10].

Граматична категорія - одне із головних понять будь-якої мови. Це сукупність однорідних, протиставлених одне одному граматичних значень. В.Д. Аракін вважає, що є два поняття граматичної категорії. З одного боку - це загальне граматичне поняття, яке існує в даній мові і виражає найбільш характерні ознаки або властивості даної мови як системи. З іншого боку — це відокремлений клас слів, який має ці граматичні ознаки [1, с.90]. Граматичними категоріями інфінітиву є: співвіднесеність (Non-Perfect, Perfect), вид (Common, Continuous) та стан (Active, Passive) [5, с.101]. Співвіднесеність виражається двома формами, якими може бути інфінітив: доконаним (perfect) та недоконаним (non-perfect): to eat/drink – to have eaten/drunk, to give up – to have given up, to comb – to have combed. Недоконаний інфінітив відноситься до часу дії, яке визначає дієсловоприсудок: I`m pleased to meet you (Радість від зустрічі та зустріч є обидва в теперішньому часі). Іноді недоконаний інфінітив звертається до майбутнього: He expects to stay here for a week [6, с.8]. Доконаний інфінітив звертається до минулого та показує дії інфінітиву, які сталися до дій дієслова-присудка. Також, слід зазначити, що доконаний інфінітив має таке ж саме значення, як минулий або теперішній часи: I`m glad to have left the school – це те ж саме, що: I`m glad that have left the school. Та зі словами was/were, would like, meant, attempted, expected, hoped, intended, planned, tried доконаний інфінітив звертається до дій, які були не завершені: I meant to have phoned you, but I forgot [6, с.8].

Категорія виду знаходить свій вияв у протиставленні форм - загального та тривалого. Різницею між категорією виду в кінцевих формах дієслів і в інфінітиві є те, що в інфінітиві він послідовно виражається тільки в активному стані: to speak – to be speaking, to have spoken – to have been speaking. Ми використовуємо тривалий інфінітив для того, щоб показати, що щось сталось в певний період часу. В свою чергу недоконаний інфінітив у тривалому виді показує, що дії та події є, будуть чи тривали у час про який говориться: It is nice to be sitting here with you. Доконаний інфінітив у тривалому виді звертається до минулого та наголошує на тривалості дії інфінітиву, які сталися до дії дієслова: I'd like to have been sitting there when she walked in. [6, с.8]

Є дві протилежні категорії стану інфінітиву у сучасній англійській мові – активний та пасивний: to write – to be written, to have written – to have been written. Активний стан вказує, що дія виконується суб`єктом (I ought to tell you about it), а у пасивному стані дія виконується над

суб`єктом (I ought to be told about it) [6, с.9]. В активному стані інфінітив має чотири форми. Наприклад: to write (Active Indefinite Infinitive),to be writing (Active Continuous Infinitive), to have written (Active Perfect Infinitive), to have been written (Active Perfect Continuous Infinitive). У пасивному стані інфінітив має дві форми. Наприклад: to be read (Passive Indefinite Infinitive), to have been read (Passive Perfect Infinitive).

В англійській мові, особливо у письмовому мовленні, існує дуже багато різноманітних конструкцій, особливо з безособовими дієсловами. Інфінітив не є виключенням, тож існують такі інфінітивні конструкції: об'єктний інфінітивний зворот, суб'єктний інфінітивний зворот, незалежний інфінітивний зворот та інфінітивний зворот з прийменником for. Об'єктний інфінітивний зворот складається з іменника або займенника, які вказують на предмет чи особу, яка підлягає дії, що виражена інфінітивом. Об'єктний інфінітивний зворот вживається після дієслів, що виражають: відчуття (to see, to feel, to hear); бажання або намір (to wish, to desire, to like); надію або припущення (to consider, to believe); наказ або прохання (to order, to ask). Приклад: I saw him pass the paper to the secretary. О.В. Васильєв вказує, що в об'єктному інфінітивному звороті інфінітив вживається з часткою to після дієслів, що виражають: бажання, відчуття, намір; мислення; спонукання до дії (н-д: I hate her to use these words.) Без частки to інфінітив вживається після дієслів, що виражають: дозвіл, необхідність; дієслів, що позначають чуттєве сприйняття. Наприклад: I felt somebody touch my shoulder. [3, с.67].

Суб'єктний інфінітивний зворот складається з інфінітиву, який зв'язаний з підметом, і позначає дію, що виконується відносно підмета або стан, в якому він знаходиться. Зворот використовується після дієслів, що виражають: мислення або очікування (to think, to suppose); сприйняття за допомогою органів відчуття (to hear, to watch); наказ або прохання (to order, to ask). А також з дієсловами: to say, to report, to seem, to appear, to happen, to be sure, to be likely та багато інших. (Н-д: They are known (were reported) to have won.)

Інфінітивний зворот з прийменником for складається з прийменника, іменника та інфінітиву. Цей зворот використовується тоді, коли дія виражена інфінітивом не відноситься до особи чи предмету, яка виступає підметом. Інфінітив знаходиться у предикативному відношенні до іменника або займенника, який стоїть перед прийменником for та може вживатися у дійсному та умовному способі дії (Н-д: I solaced myself by thinking that it would be useful for me to find out what I could about Strickland's state of mind) [7, с.15].

Дослідженню структурних особливостей перекладу інфінітивних конструкцій було присвячено безліч праць як українських, так і іноземних фахівців. Багато з них рішуче виділяли інфінітив від дієслова, пояснюючи це тим, що за своєю етимологією інфінітив є ім'ям з дієслівною основою і не належить ні до предикативних, ні до атрибутивних форм дієслова. Тому інфінітивні конструкції залишаються надалі предметом дослідження як вітчизняних, так й іноземних мовознавців.

Список використаної літератури:

1. Аракин В. Д. . Сравнительная типология английского и русского языков / В. Д. Аракин., 2005. – 232 с.

2. Бєляков В. І. Функціональні особливості інфінітиву в англійському реченні та його переклад [Електронний ресурс] / В. І. Бєляков, О. О. Геймур – Режим доступу до ресурсу: http://confcontact.com/2013_04_17/12_Belyakov.htm.

3. Васильев А. В. Грамматика английского языка / А. В. Васильев., 2005. – 311 с.

4. Іванова І. П. Теоретична граматика сучасної англійської мови / І. П. Іванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов., 1981. – 285 с.

5. Кобрина Н. А. Грамматика английского языка. Морфология. Синтаксис / Н. А. Кобрина, Е. А. Корнеева., 2001. – 496 с.

6. Котнюк Л. Г. . Безособові форми дієслова: Методичний посібник з практичної граматики англійської мови для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології. – Видання друге, доповнене та перероблене / Л. Г. Котнюк, В. В. Євченко, О. М. Левченко. – Житомир, 2013. – 156 с.

7. Моем В. The Moon and Sixpence [Електронний ресурс] / Вільям Сомерсет Моем. – 1919. – Режим доступу до ресурсу: http://www.literaturepage.com/read/moonandsixpence-51.html.

8. Хаймович Б. С. Теоретическая грамматика английского язика / Б. С. Хаймович., 1967. – 298 с.

Томина Таня,
Студентка групи Юс – 2008 -1
Юридичного факультету
Університету Короля Данила
Науковий керівник: *доцент кафедри цивільного права і процесу*
к.ю.н. Піцик Х. З.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СПАДКОВОГО ПРАВА РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ

Після Жовтневої революції на другому Всеукраїнському з'їзді Рад робітничих, селянських і солдатських депутатів 19 березня 1918 р. були прийняті Тимчасові положення про соціалізацію землі, в ст. 1 яких зазначалося: «Всяка власність на землю, надра, води, ліси й живі сили природи у межах Української Радянської Республіки скасовується назавжди». Одним із наслідків прийняття даного положення було видання Декрету ВЦВК РРФСР від 27 квітня 1918 р. «Про скасування спадкування». Цей декрет і спеціальна постанова Народного комісаріату юстиції РРФСР від 21 травня 1919 р. фактично знищили спадкування приватної власності.

Відмінивши право успадкування приватної власності (як і весь інститут буржуазного права), означений Декрет ВЦВК скасовував спадкування фізичних осіб, а належне їм майно після їх смерті переходило до держави. Якщо ж у спадкодавця залишалися повнорідні й неповнорідні брати і сестри, дружина, а також непрацездатні та нужденні родичі за прямими низхідною та висхідною лініями, спадкоємці мали лише право на соціальне утримання за рахунок спадкового майна у розмірі, що не перевищував прожиткового мінімуму. Вони одержували майно незалежно від працездатності та свого майнового стану. Так, у ст. 9 Декрету було сказано: "Якщо майно померлого не перевищує 10 тис. золотих крб. і складається із садиби, хатньої обстановки та засобів виробництва трудового господарства в місті або селі, надходить у безпосереднє керування, в управління і розпорядження до наявних дружини і вказаних вище родичів" [1, с. 647].

На нашу думку, названий декрет фактично скасував не спадкування взагалі, оскільки дозволяв перехід майна померлого громадянина до його близьких родичів та дружині чи чоловікові, якщо майно належало на праві так званої трудової власності і не перевищувало 10 тис. крб., а лише успадкування капіталістичної власності, щоб не допустити відродження буржуазії.

Після закінчення громадянської війни і ліквідації іноземної інтервенції найважливішим завданням Радянської держави стало відновлення зруйнованого народного господарства. Для вирішення цього завдання необхідно було перейти від економічної політики військового комунізму до нової економічної політики. З 01.01.1923 р. набрав чинності Цивільний кодекс РРФСР, затверджений 4-ю сесією ВЦВК 31.10.1922 р. Він став зразком для підготовки цивільних кодексів інших союзних республік.

Так, в УРСР перший Цивільний кодекс був прийнятий постановою ВУЦВК від 16 грудня 1922 р. і введений у дію з 1 лютого 1923 року. ЦК УРСР повністю відповідав принципами побудови ЦК РРФСР і складався з чотирьох частин. Четвертий розділ регулював спадкове право. Спадкове право, яке дістало закріплення у першій кодифікації, було по суті реформованою системою російського кодексу царизму [2, с. 117].

Кодекс не поділяв майно на трудове і нетрудове, дозволивши спадкувати обидва види. Крім того, дозволялося спадкування як за законом, так і за заповітом. При спадкуванні за законом водночас до прийняття спадщини закликалися усі родичі і спадщина поділялася між ними в рівних частках. Предмети домашнього вжитку та домашньої обстановки отримували понад свої частки ті спадкоємці, які мешкали разом із спадкодавцем. При спадкуванні за заповітом законодавець дозволяв спадкодавцеві на свій розсуд поділити спадщину, але лише між особами, які могли бути спадкоємцями за законом, тобто коло спадкоємців за законом і за заповітом завжди збігалося [3, с. 139]. Відповідно до ст. 418 ЦК УРСР 1922 р. спадкоємцями як за законом, так і за заповітом могли бути лише діти, онуки, правнуки, подружжя, що пережило, а також непрацездатні особи, які потребували утримання й перебували на повному утриманні спадкодавця не менше одного року до його смерті. Таким чином, критеріями для закликання особи до числа спадкоємців були кровна спорідненість, шлюбні відносини й утриманство [4].

Із набранням чинності Кодексу законів про сім'ю, опіку, шлюб та акти цивільного стану УРСР від 31 травня 1926 р. розширилося коло спадкоємців за рахунок включення в нього усиновлених та їх нащадків. За відсутності зазначених спадкоємців майно померлого визнавалося виморочним і переходило в дохід держави. Однак спадкування допускалося у межах установленого максимуму (10 тис. карбованців золотом після відрахування боргів померлого). Якщо загальна сума спадщини померлого після відрахування боргів перевищувала 10 тис. карбованців золотом, то надлишок обертався в прибуток держави і провадився поділ; якщо ж за своїм господарським значенням поділ

спадщини був невигідний або неможливий, то між державними органами та спадкоємцями встановлювалося загальне володіння або сторонам давалося право викупу відповідної частки спадщини в інтересах держави або спадкоємців. Мета такого обмеження полягала у спробі влади перешкодити виникненню великих нагромаджень коштів і майна у руках приватних осіб, що могло б спровокувати відродження класу буржуазії [5, с. 19].

Істотні зміни у спадковому праві були пов'язані із затвердженням Постановою РНК СРСР «Положення про державні трудові ощадні каси» від 22 грудня 1922 року. У ст. 17 Положення як виняток із загального правила спадкування за заповітом вкладнику надавалася можливість заповісти будь-яку суму вкладу будь-якій особі, в тому числі юридичній, незалежно від того, чи віднесена вона законодавцем до числа спадкоємців за законом. Причиною такої зміни було народне господарство країни, яке потерпало від наслідків громадянської війни і потребувало інвестицій, що й зумовило прийняття такого нехарактерного в цілому для спадкової політики тих років рішення.

Окрім зазначеного вище, було прийнято низку актів, які доповнювали законодавство щодо спадкування. Так, прийняли Декрет ВЦВК РРФСР «Про спадкове мито» та постанову ВУЦВК «Про спадкові мита», що встановлювало розмір і порядок сплати мита за отриманий спадок. Із прийняттям постанови ВУЦВК і РНК УРСР від 6 лютого 1929 р. «Про внесення змін до ЦК УРСР» було також змінено порядок охорони спадкового майна. Охорона спадкового майна покладалася вже не на народні суди, а на нотаріальні органи за місцем відкриття спадщини [6, с. 172].

Наступний етап значних змін пов'язаний із прийняттям Указу Президії Верховної Ради СРСР від 14 березня 1945 р. «Про спадкування за законом і за заповітом». Ці істотні зміни полягали у наступному: 1) розширено коло спадкоємців за законом, до числа яких були включені працездатні батьки, брати і сестри померлого; 2) встановлено черговість закликання до спадщини; 3) розширено свободу заповіту.

Спадкове право з внесеними до нього у 1945 р. змінами діяло без яких-небудь істотних доповнень або вилучень аж до прийняття 8.12.1961 р. Верховною Радою СССР "Основ цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік", які набули чинності з 01.05.1962 р. Основні принципові положення спадкового права, закріплені у статтях 117-121 Основ, були конкретизовані у нових цивільних кодексах союзних республік, зокрема і в ЦК УРСР, прийнятому 18.07.1963 р. Кодекс відтворив положення загальносоюзних Основ цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік. Найважливіші вихідні положення

містилися в його преамбулі, "Загальних положеннях" і в розділі "Право власності". Суспільні відносини цього періоду визначалися неподільним пануванням соціалістичної власності у двох основних формах – державній і кооперативно-колгоспній. Крім цього, відповідно до ст. 5 Конституції СРСР, кодекс виділив і третю форму соціалістичної власності - власність громадських організацій [7, с. 97].

Спадковому праву в Цивільному кодексі 1963 року був присвячений сьомий розділ і, відповідно, статті 524–564. Закладені там норми суттєво змінили процес регулювання спадкових правовідносин: 1) розширилися права спадкодавця (громадянин міг заповідати своє майно будь-якій особі, яка входить або не входить до кола спадкоємців згідно закону, а також державі або окремим державним, кооперативним і суспільним організаціям); 2) розширилося коло спадкоємців за законом (до спадкоємців за законом стали відноситися усиновителі, а також дід і баба померлого як з боку батька, так і з боку матері); 3) розширилося коло спадкоємців за законом першої черги (до нього включались працездатні батьки померлого; до цього вони закликалися до успадкування в другу чергу); 4) розширилися права спадкоємців, що проживали спільно із спадкодавцем не менше одного року до його смерті; 5) спадкоємцям надано право відмовитися від спадку на користь інших осіб з числа спадкоємців згідно закону або за заповітом, а також на користь держави або юридичних осіб; 6) змінений розмір обов'язкової частки у спадку непрацездатних дітей спадкодавця (зокрема усиновлених), а також непрацездатних дружини, батьків, усиновителів і утриманців померлого (тепер вони стали одержувати лише 2/3 цієї частки); 7) звужено коло спадкоємців, що мали право на обов'язкову частку (тепер таке право мали лише непрацездатні спадкоємці першої черги і непрацездатні утриманці померлого, а розмір їх обов'язкової частки зменшений до 2/3); 8) встановлений єдиний порядок прийняття спадку і для присутніх, і для відсутніх спадкоємців; 9) за відсутністю спадкоємців за законом і за заповітом або при відмові їх прийняти спадок спадкове майно переходило до держави не як виморочне, а за правом спадщини; 10) новий ЦК УРСР передбачав спадкування за законом і за заповітом.

Спадкування за законом мало місце в усіх випадках, коли воно не змінювалося заповітом. Законом встановлювалися особи, до яких переходило майно померлого, а також порядок переходу цього майна. Коли громадянин залишав заповіт, то після смерті його майно переходило до осіб, вказаних у заповіті, тобто наставало спадкування за заповітом. Заповіт повинен бути укладений у письмовій формі і нотаріально засвідчений [8].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. О порядке применения декрета об отмене наследования: Инструкция НКЮ от 06 августа 1920 г. // Собрание узаконений и распоряжений Рабоче- крестьянского Правительства Украины. – 1920. – № 22. – С. 645 – 647.
2. Новицкая Т. Е. Гражданский кодекс РСФСР 1922 года / Т. Е. Новицкая. – М. : ИКД «Зерцало-М», 2002. – 224 с.
3. Нелін О. І. Становлення та розвиток радянського спадкового права / О. І. Нелін // Право і безпека. – 2005. – № 3. – С. 139 – 141.
4. Цивільний Кодекс УРСР від 16. 12. 1923 р. № 1540-16 [Електронний ресурс]. – URL: http://zakon4.rada. gov.ua/laws/show/1540-16
5. Васильченко В. В. Особливості спадкового правонаступництва в цивільному праві / В. В. Васильченко // Право України. – 2001. - № 11. – С. 98 – 102.
6. Кондратова А. М. Історія становлення і розвитку законодавства про спадкування в Україні / А. М. Кондратова // Часопис Київського університету права. – 2015. – № 3. – С. 169 – 173.
7. Дроников В. К. Наследственное право Украинской ССР / В. К. Дроников. – К. : Вища школа, 1974. – 160 с.
8. Цивільний кодекс УРСР від 18.07.1963 № 1540-VI зі змінами [Електронний ресурс]. – URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540-06

Федорів Діана Степанівна,
Студентка III курсу КЮс-2017-1
Коледж ПВНЗ Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.ю.н., доц. Гуркова А.В.*
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ДОВІЧНЕ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ. НЕОБХІДНА АЛЬТЕРНАТИВА НАШІЙ КРАЇНІ

У сучасний період система кримінальних покарань нашої держави перебуває на шляху вдосконалення. Гуманізація кримінальної відповідальності впевнено просочується у кримінальне законодавство України. Проте спроби введення окремих змін гуманістичного характеру, відміна деяких обмежень кардинально не можуть змінити сутність покарання.

Покарання застосовуються з метою забезпечення ефективного захисту суспільних відносин, які охороняються нормами кримінального

права, а також запобігання вчиненню нових злочинів і засудженими, і іншими особами.

Так, найбільш жорстким видом покарання законодавства України є довічне позбавлення волі. На сьогодні довічне позбавлення волі призначається за вчинення особливо тяжких злочинів і застосовується лише у випадках, спеціально передбачених КК України, якщо суд не вважає за можливе застосувати позбавлення волі на певний строк як альтернативний метод виправлення особи. Даний вид покарання застосовується тільки за особливо тяжкі злочини, за які санкцією передбачено позбавлення волі на строк понад 10 років або довічне позбавлення волі. [2, с. 76].

Зважаючи на досвід регулювання цього питання в більш розвинутих європейських країнах виникають деякі сумніви щодо досконалості вітчизняного законодавчого застосування покарання у виді довічного позбавлення волі.

Згідно із ст.9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [4].

Відповідно до ст.3 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню [1].

Так, до Європейського суду з прав люди, був поданий ще у 2013 році позов від гр. Петухова щодо порушення ст. 3 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Він скаржився, що його покарання у виді довічного позбавлення волі було de jure і de facto таким, яке неможливо скоротити [6].

У своєму рішенні «Пєтухов проти України» (№2) (Petukhov v. Ukraine, № 41216/13, 12.03.2019) Європейський суд з прав людини постановив одноголосно, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв’язку із неможливістю скорочення довічного вироку заявника [6].

У вказаному рішенні Європейський суд з прав людини зазначив, що неможливість скоротити довічний вирок, розкриває системну проблему. Механізм перегляду повинен гарантувати розгляд в кожній конкретній справі того, чи виправдане тривале ув'язнення на законних пенологічних підставах і має дозволити довічно ув'язненим передбачати, з певним ступенем точності, що вони повинні зробити, щоб мати право на звільнення і за яких обставин, відповідно до стандартів, розроблених в прецедентному праві Суду (п. 194, Petukhov v. Ukraine, № 41216/13, 12.03.2019) [6].

Таким чином, Європейський Суд з прав людини констатував порушення ст.3 Конвенції у вищезазначеній справі, та встановив системну проблему, яка закликає до необхідності вжиття державою загальних заходів у виді реформи системи перегляду довічних вироків.

Так, виконання вищевказаного рішення Європейського суду з прав людини повинно відбуватися шляхом внесення змін до чинного законодавства.

В Україні одним з найбільш важливих кроків при визначенні ефективної політики у галузі реалізації і застосування покарання у виді довічного позбавлення волі є розробка справедливої, добре продуманої та гуманної процедури, що дозволить оцінити готовність тієї чи іншої довічно позбавленої волі особи до виходу на свободу [5].

Водночас національне законодавство передбачає так зване «перспективне звільнення» засуджених до довічного позбавлення волі (ст.87 «Помилування» КК). Механізм реалізації інституту помилування детально прописаний у Положенні про порядок здійснення помилування (затверджене указом Президента від 21.04.2015 №223/2015) [5].

Довічно засуджена особа може подати клопотання про помилування після відбуття не менш як 20 років покарання. Актом про помилування покарання можуть замінити на позбавлення волі на строк не менш ніж 25 років (ч.2 ст.87 КК). Помилування має винятковий характер, коли через певні обставини стосовно засудженого може бути прийнято рішення про можливість його повернення в суспільство без шкоди для останнього [7].

Варто відмітити, що за 2019 рік Президентом було помилувано 22 особи, з яких 5 жінок і 17 чоловіків, покарання скорочено одній особі, решту засуджених звільнено від подальшого відбування покарання.

Отже, варто зазначити, що на сьогодні інститут довічного позбавлення волі потребує грунтовних змін в рамках гуманізації кримінальної відповідальності, про це однозначно нам говорить рішення Європейського суду з прав людини. На наш погляд повинен бути прописаний чітких механізм, чіткі вимоги та критерії по яким особа може бути звільнена від довічного позбавлення волі. Порівнюючи можливість дострокового звільнення від довічного позбавлення волі в Україні та деяких інших державах, необхідно зазначити, що наш законодавець практично унеможливлює використання цього права засудженими.

Так, на наш погляд було б доцільніше переглянути строки щодо клопотання про помилування та застосування до засуджених умовно-дострокового звільнення.

Однак без внесення відповідних змін до КК України та КВК України дане положення унеможливлюється до виконання. Звісно, на противагу даним перспективам щодо скорочення терміну покарання виникає питання необхідності та доцільності даного положення на території України.

Варто відмітити, що дійсно, при виникненні даного питання щодо звільнення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, ми все частіше дискутуємо не про правові аспекти даного питання, а про саме кримінологічні аспекти відповідного питання, зокрема про рецидивізм та необхідний час для виправлення засудженої особи, що і являється основною метою покарання в принципі. На наш погляд ключовим, все таки, при розгляді даного питання є поняття безпеки та досягнення мети виправлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

2. Журавський В.С. Діалектика довічного позбавлення волі: сутність та форма гуманізації кари / В.С. Журавський, В.О. Гацелюк // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2015. – № 1. – С. 75–81.

3. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, N 30, ст.260). Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15

4. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. Електронний ресурс. Режим доступу: http:// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.

5. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі» (реєстр. № 1218 від 3.12.2014р.) Електронний ресурс. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52660.

6. Рішення Європейського суду з прав людини «Пєтухов проти України» (№2) (Petukhov v. Ukraine, № 41216/13, 12.03.2019). Електронний ресурс. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d98

7. УДЗ гра за чіткими правилами Електронний ресурс. Режим доступу: https://zib.com.ua/ua/136929-chi_ne_superechit_dovichne_uvyaznennya_polozhennyam_konstitu.html

Хамурда Валентин,
Університет Короля Данила
Науковий керівник: *Цюцяк І.Л.,*
старший викладач кафедри фінансів та обліку

АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

В сучасних умовах господарювання інформаційні системи та технології активно використовуються у всіх сферах суспільно-економічного життя. Суб'єкти господарювання, задля належного управління фінансово-господарською діяльністю, здійснюють автоматизацію бізнес-процесів, зокрема і даних бухгалтерського обліку. Використання програмних продуктів, для автоматизації управлінського обліку, дає змогу скоротити час та організаційні витрати на складання, коригування бюджетів та формування внутрішньої звітності та забезпечує оперативне формування необхідної інформації, а відтак розширює аналітичні можливості шляхом використання ряду спеціальних засобів [2, с. 321]. Автоматизація управлінського обліку на підприємстві, в першу чергу, є потужним інструментом ефективного і своєчасного управління компанією, аналізу основних показників діяльності суб'єкта господарювання і оперативного реагування на будь-які відхилення, що виникають в процесі здійснення бізнес-процесів.

Окреслимо основні принципи автоматизації управлінського обліку та бюджетування: принцип багатоваріантності стандартів ведення управлінського обліку, планування, аналізу, контролю, структури бюджетів підприємства, регламентів бюджетування фінансово-економічного аналізу; принцип дотримання правил обліку; принцип одноразового введення даних. Частина даних управлінського обліку використовується з облікової системи; принцип гнучкості налаштування системи; принцип поділу доступу до управлінської інформації. Інформація управлінського обліку повинна бути закритою від зовнішніх користувачів, оскільки вона є комерційною таємницею підприємства.

Слід зазначити, що ефективна організація управлінського обліку на підприємстві вимагає наступних умов для автоматизації такого виду обліку:

– розроблені управлінський план рахунків і управлінська облікова політика;

– визначені усі аналітичні процедури, які будуть потрібні для коректного аналізу управлінської звітності;

– розроблені формати відображення управлінської звітності (наприклад, який вигляд будуть мати звіт про рух грошових коштів, звіт

про прибутки і збитки, баланс) та методи отримання даних, що заповнюють ці форми;

– створені карти, схеми, за якими дані з бухгалтерського обліку будуть переноситися на управлінський план рахунків (mapping);

– сформульовані та закріплені норми таких регламентних процедур, як нарахування амортизації, закриття рахунків, рознесення витрат тощо [1, с. 30].

На даний момент суб'єкти підприємницької діяльності застосовують різноманітне програмне забезпечення, використовуване для автоматизації управлінського обліку, бюджетування й формування управлінської звітності, зокрема: по-перше, електронні таблиці (Microsoft Excel); по-друге, програми комплексної автоматизації фінансово-господарської діяльності підприємств з можливістю ведення як фінансового, так і управлінського обліку («1С:Підприємство»); по-третє, профільні програми для ведення управлінського обліку, формування бюджетів й внутрішньогосподарської звітності; по-четверте, програми для повноцінного ведення управлінського обліку (ERP-системи).

Переважна більшість суб'єктів господарювання розпочинали автоматизацію облікового процесу з формування первинних документів, облікових регістрів, аналітичних розрахунків та різноманітних форм звітності на основі використання табличного процесору – Microsoft Excel. Таке програмне забезпечення є широко поширеною програмою, яка має достатньо великий набір інструментів і функцій для побудови звітів. Саме застосування електронних таблиць на перших етапах діяльності підприємства є зручним механізмом за багатьма параметрами: найдешевший варіант, відсутність потреби у навчанні працівників, можливість проведення значної кількості розрахунків, забезпечення візуалізації даних і багато іншого. При чіткій організації облікового процесу робота в електронних таблицях, з одного боку, дозволить сформувати форми фінансової, податкової та статистичної звітності, а з іншого – надасть можливість визначити ключові показники діяльності суб'єкта господарювання, за якими приймаються ключові управлінські рішення.

Управлінський облік в програмі «1С: Підприємство» – це складна система збору та узагальнення всієї актуальної інформації щодо функціонування суб'єкта господарської діяльності, для її подальшого зручного аналізу за певними параметрами й алгоритмам. Завдяки цьому керівна ланка підприємства може здійснювати фінансовий і управлінський облік, оцінювати економічний стан компанії і формувати відповідні прогнози. Управлінський облік в «1С:Підприємство» надає можливість оперативно приймати рішення для поліпшення всіх

показників діяльності підприємства, оперувати інформацією в потрібному напрямку.

ERP-системи є потужною системою планування ресурсів підприємства. Такі системи забезпечують глобальне планування потреб у ресурсах суб'єкта господарювання із застосуванням спеціалізованого управління потоками операцій. Програмні комплекси типу ERP-систем включають окремі системи для управління виробництвом, фінансами, персоналом, збутом чи матеріальними потоками. ERP-системи охоплюють всі напрямки діяльності підприємства.

Аналізуючи різні варіанти автоматизації управлінського обліку, керівництво може обирати той, що найбільше підходить саме для підприємства, тобто використовувати індивідуальний підхід.

Отже, сьогодні на ринку наявна велика кількість програмних продуктів, які надають широкі можливості для автоматизації діяльності підприємств різних форм власності і видів економічної діяльності. Комп'ютеризація управлінського обліку дозволить формувати точну, достовірну, оперативну й релевантну управлінську інформацію та надасть можливість оптимізувати фінансово-господарську діяльність емітентів корпоративних прав, забезпечить підтримку прийняття управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Івченко Є. Інформаційно-комунікаційні технології для управлінського обліку на підприємствах. *Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу*. ТНЕУ, 2013. № 2. С. 28-31.

2. Реслер М.В. Загальні підходи до впровадження автоматизованого управлінського облік. *Бізнес Інформ*, 2013. № 1. С.321-323.

Цьомко Яна,
студентка 3 курсу філології
Наук. керівник: викл. ***Януш Х.М****.*
Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ, Україна

КОЛОРОНІМИ ІЗ КОМПОНЕНТОМ «ROT» У НІМЕЦЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

Вважається, що кольори є відображенням історії народу, а також його культури, побуту та традицій. Роль кольоросприйняття у символіці різних народів світу є значно більшою, ніж може здатися на перший погляд. З одного боку, кольори можуть бути незалежними від зовнішніх

факторів, а з іншого – нести певне смислове чи емоційне навантаження, викликати позитивні чи негативні емоції. Важливими елементами становлення кольоросприйняття є національність, клімат, епоха, соціальний статус та навіть елементи одягу. Так, наприклад, червоний колір у багатьох країнах асоціювався з величчю та владою через червоні мантії, які мали право носити королі, або члени королівських сімей [3].

Особливо яскраво кольоросприйняття світу відображається у фразеології, у так званих колоронімах. Адже саме вони з найбільшою точністю здатні передати символіку кольорів тієї чи іншої країни і нації в цілому.

Саме тому об'єктом нашого дослідження ми обрали компонент «rot» у німецькій фразеології. І недаремно, адже з точки зору психології червоний означає бажання, різноманітні схильності та прагнення. Червоний – це колір життя, любові, молодості, енергії, вогню, радості, свята, влади, але, водночас, і війни, агресії, небезпеки. Це також прагнення отримувати результати, досягати успіху. Символічне використання червоного кольору можна спостерігати і в повсякденному житті: червоне світло світлофора примушує водіїв зупинитися; на підприємствах цей колір означає заборону та безпосередню небезпеку. Червоний має великий вплив на людську психіку.

На початкових етапах розвитку німецької мови наявна колірна гама була не такою обширною, як тепер. Так, різні колороніми з'являлись у мові неодночасно. Проте, як свідчать етимологічні дослідження, «найдавнішими кольорами» були schwarz (чорний) і rot (червоний). «Лексема rot позначала червоний колір, а також мала інші значення: «фальшивий», «хитрий». Встановлено, що від колороніма rot утворювалися різні частиномовні похідні: дієслова (röten, irroten, erroten), іменники (die Rötel, die Röte), серед них і композити (das Rotauge, das Rotkehlchen, das Rotwild), прикметники (rot, rötlich)» [4].

Фразеологізми з компонентом rot, формуючи фразеологічну картину світу в німецькій мові, за класифікацією О. Зубач, можуть вживатися у різних сферах: політичній, економічній, історичній, духовній тощо [2, с. 10].

Такі фразеологізми, *як rot sein (politisch links stehen)* – дотримуватися лівих поглядів в політиці, *der Rote* – відноситься до представників соціал-демократичної партії ФРН, *rot / Rot wählen* – голосувати на виборах за СДП Німеччини [6] знаходимо у політичних текстах.

Der rote Meister – кат; *Rote Fahne* – червоний прапор, як символ комуністичної партії, *rote Internationale* – Червоний інтернаціонал профспілок, *Rot Front!* – вітання німецьких комуністів; *Rote Armee* –

Червона армія; *rote Literatur* – марксистська література; *rote Socke* – «ліва» партія; *rote Grütze im Kopf haben* – комуніст, соціаліст [6]. здебільшого зустрічаються в текстах історичного змісту.

Rote Zahlen – цифри (в звіті), що констатують дефіцит коштів; *einen roten Heller (або Pfennig) haben* – не мати ні гроша; *in den roten Zahlen liegen, in den roten Zahlen sein* – мати негативний баланс; *keine Roten haben* – не мати ні гроша [5] здебільшого використовують у економічній сфері.

Rotes Kreuz (Червоний Хрест) і *der rote Halbmond* (Червоний Півмісяць) – це добровільні організації, які надають допомогу військовополоненим, хворим і пораненим воїнам незалежно від раси, релігійних та політичних поглядів; *der rote Faden* – основна ідея, думка; *die Rote Liste* (досл. Червоний Список) – список тварин і рослин, яким загрожує вимирання; *jemandem den roten Teppich ausrollen* – простелити червону доріжку (продемонструвати свою повагу); *rote Laterne tragen* – займати останнє місце в змаганні; *rotes Telefon* – телефон гарячої лінії [6]. Фразеологізми такого типу належать до духовної сфери.

Як в українській, так і в німецькій мовах є синонімічні фразеологізми символічне значення яких частково збігаються. Наприклад: почервоніти – *einen roten Kopf bekommen,*; проходити (протягнутися) червоною ниткою (йдеться про ідею, тему, лейтмотив) – *sich wie ein roter Faden (hindurch)ziehen* [5]. Наприклад, «Dieser Gedanke zieht sich wie ein roter Faden durch die Erzählung» – Ця думка проходить червоною ниткою через усе оповідання [6].

У німецькій мові є також багато фразеологізмів із компонентом «rot», які вказують на емоційний стан. Наприклад, es *war ihm rot vor den Augen* (дослівно, йому почервоніло перед очима) – лють засліпила його, *vor Wut rot anlaufen* – дуже злитися, *rot sehen, mit rotem Kopf dastehen* – лютувати; *sich die Augen rot weinen* (дослівно, плакати до червоних очей) – заплакані очі, *eine fliegende Rote (im Gesicht)* – почервоніти від хвилювання; *bis über beide Ohren rot werden* –почервоніти від сорому; *auf Rotglut bringen* – довести кого-небудь до сказу; *den roten Hahn aufs Dach setzen* – в значенні підпалити щось, влаштувати пожежу; *rot wie ein gekochter Krebs werden* – почервоніти як рак (червоний колір асоціюється зі збентеженням, соромом або образою); *blutrot werden* – стати червоним немов індик (в значенні сильно розізлитися); *rot anlaufen* – почервоніти від нервів; *ein rotes Tuch für jmdn. sein* – доводити до божевілля , *die rote Welle kommt über jmdn.* – спалахнути від гніву [5; 6].

Також цікавим фактом є те, що колоронім «rot» може бути стрижневим компонентом назв міст чи районів. Наведемо такі приклади неофіційних назв німецьких міст, які зустрічаються в художній

літературі або в розмовній німецькій мові: *Die rote Stadt* – м. Магдебург (букв. Червоне місто). До початку XX ст. місто отримало таку неофіційну назву завдяки своєму численному і революційному робітничому класу [1, с.194]. *Im gruenen Wald die rote Stadt* – м.Зуль (букв. В зеленому лісі є червоне місто) [1, с.195]. Це місто розташоване в улоговині і оточене з усіх боків зеленими схилами Тюрінгського лісу. Напис над входом до ратуші «*Im gruenen Wald die rote Stadt, die ein zerschossen Rathaus hat*» нагадує про бої в березні 1920 року, коли озброєні робочі загони міста Зуль і сусіднього Целла-Меліс штурмували міську ратушу і змусили капітулювати контрреволюціонерів, які там переховувались [там же].

Проаналізувавши приклади, ми можемо зробити висновки, що на фразеологічні звороти з компонентом «rot» важливий вплив мали традиції, політичні, економічні чинники, географічне розташування, та загалом світосприйняття. Найчастіше фразеологізми, які містять в собі колоронім «rot» вживаються в побутовій, державній і духовній сферах. Схожі асоціації, які наявні як в німецькій, так і в українській мові, є співставлення червоного кольору з певними політичними силами чи настроями. на нашу думку, це пов'язоне зі спільністю історії цих двох народів.

Таким чином, вивчення колоронімів у структурі фразеологізмів німецької мови є багатогранним завданням і може стати основою для подальших, більш ґрунтовніших лінгвістичних досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1) Загладько Л. А. Символическое значение цвета в фразеологических единицах неметкого языка. Вебсайт. URL: https://vestnik-mgou.ru/Articles/Doc/1193 (дата звернення: 23.03.2020).

2) Зубач О. Національно-культурна своєрідність семантики фразеологічних одиниць з колористичним компонентом у сучасній німецькій мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04. Донецьк. 2007. 23 с.

3) Люшер М. Магия цвета. Харків: АО «Сфера», 1996. 432 с.

4) Ніколаєва Н.М. Функціонування колоронімів у сучасному німецькомовному публіцистичному дискурсі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04. Запоріжжя. 2018. 21 с.

5) Friederich W. Moderne Deutsche Idiomatik. Systematisches Wörterbuch mit Definitionen und Beispielen. 5 Aufl. München : Max Hueber. 1995. 565 s.

6) Rot. ABBYY Lingvo Live. Вебсайт. Url: https://www.lingvolive.com/ru-ru/translate/de-ru/Rot (дата звернення 23.03.2020).

Чоборяк Х.В.,
студентка групи КЮс-2017-3
Коледжу Університету Короля Данила
Науковий керівник: *Мельникович М.С.*

ПРОБЛЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Стрімка євроінтеграція України та адаптація вітчизняного законодавства до європейського направлена на побудову людиноцентриського напряму розвитку нашої країни. Особливе місце у цьому питанні посідає концепція «електронного урядування». Електронне урядування є одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприятиме створенню умов для відкритого і прозорого публічного управління. Відкритість, прозорість та чесність публічного адміністрування є запорукою формування правової та демократичної країни, побудованої на європейських цінностях [1, с. 102].

В умовах глобалізації Інтернет-технологій, створення глобальних інтеграційних ресурсів, що сприяє масовому розширенню Інтернет-аудиторії як у світі, так і в Україні, на сьогодні поняття електронного урядування є цілком поширеним та відомим. Проте, в Україні далеко не всі і не до кінця розуміють сутність поняття е-урядування. Здебільшого це поняття ототожнюють із мережевою інфраструктурою органів влади, забуваючи те, що воно безпосередньо стосується діяльності органів влади, їх взаємодії та комунікації з громадянами [7, с. 135-136].

Проблемні аспекти е-урядування розглядали такі науковці як І .В. Клименко, С. А. Чукут, О. Б. Шевчук, П. І Жежнич, В. Шеверда, тощо.

Науковець В. В. Єганов використовує термін “електронне урядування”, під яким слід розуміти спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій

У контексті дослідження доречно також згадати про визначення «електронного урядування», надане Урядом. Так, у Концепції розвитку електронного урядування в Україні, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250-р «електронне урядування» розглянуто як форму організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування

з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, направленої на задоволення потреб громадян [1, с. 104].

На практиці це означає організацію управління державою та взаємодії з фізичними, юридичними особами та громадськими організаціями шляхом максимального використання в органах публічної адміністрації сучасних інформаційних технологій. Тобто, електронне урядування передбачає наступне: будь-яка особа через інформаційно-комунікаційні засоби може звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування для отримання необхідної інформації, і головне – для отримання адміністративних послуг [2, с. 58].

Сама ж ідея електронного урядування має сприяти вирішенню основних проблем, характерних для влади: знизити рівень бюрократизації через перехід на електронний документообіг; зробити діяльність органів державного управління та місцевого самоврядування більш прозорою завдяки впровадженню електронної форми спілкування з громадянами, тим самим наблизивши її до потреб і запитів громадян [4, с. 5].

Проте остаточна реалізація ідеї електронного уряду, незважаючи на багатоманітність теоретичних і прикладних розробок, останні досягнення в галузі телекомунікаційного обладнання та комп'ютерних технологій, навіть за умов західного рівня фінансування реалізується доволі повільно [4, с. 5].

Активне використання електронного урядування та взагалі інформаційно-комп'ютерних технологій містить ряд перешкод, які ускладнюють активне застосування цих прогресивних елементів управління [6, с. 4].

Розвиток електронних послуг в Україні також ускладнюється через недостатнє фінансування впровадження надання адміністративних послуг в електронній формі. Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій до процесу надання адміністративних послуг потребує значних витрат [2, с. 60].

Конотопцев О. С. зазначає, що однією з перешкод для використання в діяльності органів влади України технологій електронного урядування є законодавство України. Вітчизняні закони надзвичайно «недружні» для використання технологій електронного урядування при здійсненні процедур в діяльності органів влади. Тільки три закони передбачають можливість використання електронної пошти в діяльності органів влади:

- Кодекс адміністративного судочинства України (ст. 33, 38, 122-1, 181) – здійснення комунікацій та участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції;
- Закон України «Про доступ до публічної інформації»)ст. 5, 19) – оприлюднення публічної інформації та подання запиту на публічну інформацію;
- Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (ст. 13) – оприлюднення інформації про проект регуляторного акта [6, с. 4].

Крім перешкод при використанні в діяльності органів влади технологій електронного урядування існують й значні загрози та небезпеки. Найпершою небезпекою є неліцензійне програмне забезпечення. Керівництво переважної більшості органів України навіть не усвідомлює необхідність використання саме ліцензійного програмного забезпечення. Витрати на комп'ютерну техніку та технічні мережі сприймаються чиновниками достатньо усвідомлено, але потреба окремо (чи додатково) оплатити ще й нематеріальний інтелектуальний продукт для цієї техніки, яким є програмне забезпечення, залишається поза свідомістю можновладців [6, с. 5-6].

На сучасному етапі впровадження електронного урядування дуже гостро постало питання апаратного та програмного забезпечення для доступу до електронної мережі обміну даними. Це більше стосується сільської місцевості, з найменшою кількістю апаратного забезпечення, здатного виконувати обмін інформацією у електронному вигляді. Також великим гальмом є те, що майже всім верствам населення потрібна практична допомога у освоєнні користування сайтами та веб-порталами. Для знищення прогалин краще за все використовувати сучасні бібліотеки з їх працівниками у ролі сучасних вчителів, які на практиці зможуть допомогти відвідувачам навчитися користуватися сучасними технологіями, так як цього потребують не тільки люди похилого віку, а й приблизно 40 відсотків працездатного населення [5, с. 13].

Ще однією проблемою, яка існує при застосуванні технологій електронного урядування в діяльності органів влади, є небезпеки, які виникають при появі будь-яких каналів комунікації. Далеко не завжди ці канали комунікації використовуються конструктивно та із користю. Сучасне українське суспільство складається далеко не тільки з високосвічених та поміркованих громадян, чемних та спокійних. В своїй діяльності органи влади іноді можуть зустрічатися із громадянами, не налаштованими на конструктивну взаємодію. В багатьох органах влади відомі «професійні скаржники» та «місцеві божевільні», які звертаються із проблемами, яких не існує чи які неможливо вирішити. І для таких

громадян поява додаткових можливостей в комунікаціях з органом влади тільки створить нові можливості для деструктивної діяльності [6, с. 9].

Парадоксально, але найбільшою проблемою у цій сфері є надмірна затеоретизованість, загальність і непослідовність. Відсутнє чітке уявлення та розуміння природи електронного урядування, електронної демократії. Перший крок до їх реального упровадження – електронного документообігу – гальмується насамперед на рівні вищого органу в системі органів виконавчої влади – Кабінеті Міністрів України [3].

Також хочеться наголосити ще на одній проблемі. Це, зокрема, неготовність сучасного українського суспільства до застосування технологій електронного урядування. Ці технології є незвичними для населення як самі по собі (принаймні, для переважної більшості громадян України), так і в аспекті діяльності органів влади. Населення України морально не готово до активного використання технологій електронного урядування в діяльності органів влади [6, с. 9].

Отже, е-урядування суттєво підвищує рівень ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, чим призводить до зростання рівня залучення громадян у демократичні процеси та зниження рівня корупції. Проте, запровадження е-урядування містить ряд проблем, які гальмують ефективність застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій. Такими проблемами є недосконаліть законодавства, неліцензійне програмне забезпечення, відсутність доступу населення до мережі Інтернет, наявність деструктивних елементів, відсутність чіткого уявлення, тощо. Як тільки перешкоди будуть усунуті, Україна вийде на новий рівень, орієнтований на європейські цінності.

Список використаних джерел:

1. Бєлікова М. І. Електронне урядування в Україні в умовах сьогодення // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2017. - Випуск 33. – с. 102-104
2. Буханевич О. М. Проблеми впровадження електронних послуг в Україні // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Випуск 3. Том 2. – с. 58-60
3. Бухтатий О. Є. Еволюція українського законодавства про електронне урядування: проблеми і перспективи // Механізми державного управління. – 2015. - №2.
4. Єганов В. В. Проблеми та перспективи впровадження системи електронного урядування в Україні // Державне будівництво. – 2012. - №2. – с. 5

5. Ємельянов В. М., Берсан Є. В. Проблеми та перспективи розвитку електронного урядування в Україні // Наукові праці. Державне управління. – 2016. – Т. 281, Випуск 269. – с. 13

6. Конотопцев О. С. Проблеми та перспективи використання технологій електронного урядування в діяльності органів влади України // Державне будівництво. – 2013. - №1. – с. 6-9

7. Соломко Ю. Електронне урядування: поняття, сутність, принципи та напрями розвитку // Ефективність державного управління. – 2018. – Вип. 2(55). – с. 135-136

Чуфус Михайло,
студент групи Юс-2018-2
ПВНЗ Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.ю.н. Бабецька І. Я.*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Відповідно до ч. 1 ст. 418 ЦК України, під інтелектуальною власністю розуміється право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений ЦК України та іншими законами України. Право інтелектуальної власності визнається державою шляхом закріплення його в законі, воно охороняється та захищається у встановленому законом порядку, це право пов'язується з відповідними об'єктами, які визначаються законодавством України, у тому числі і міжнародно-правовими актами.

Законодавець України обрав курс, який орієнтований на проголошення інтелектуально-розвинутої економічно-стабільної держави з збільшення обсягів прав щодо надання високотехнологічних послуг. Це сприяє підвищенню ролі авторського права, що є своєрідним механізмом захисту результатів творчої діяльності. Охорона і захист авторського права спрямовані на розвиток відносин у сфері творчої діяльності та недопущення порушення авторських прав суб'єктів права інтелектуальної власності. Новації, як новітні технології стають не тільки частиною людського життя, а так званим «людським ресурсом».

Що ж стосується самого авторського права, то під цим поняттям розуміють особисті немайнові та майнові права авторів і їх правонаступників, пов'язані зі створенням і використанням здобутків науки, літератури і мистецтва. А під суміжними правами – права

виконавців, виробників фонограм і відеограм та організацій мовлення [1].

Актуальність даної теми обумовлено тим, що авторське право є одним із визначальних факторів сприйняття кожної держави, як високо цивілізованої не тільки на папері, але і у реальному житті. Адже авторське право, це одне з прав, яке є досить важливим для кожної держави, і зокрема для України.

Цивільно-правове регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю здійснюється за допомогою норм Книги четвертої ЦК України та ряду норм спеціальних законів України. Книга четверта ЦК України "Право інтелектуальної власності" відображає суттєві загальні положення цивільно-правового регулювання суспільних відносин, що виникають у сфері інтелектуальної власності, і включає: поняття та зміст права інтелектуальної власності; правові норми, які закріплюють перехід права інтелектуальної власності на об'єкти; особливості правового режиму об'єктів, що створені на замовлення та під час виконання трудових обов'язків; визначення способів цивільно-правового захисту права інтелектуальної власності [2].

Право інтелектуальної власності ЄС формувалося довго, складно і досить важко. Основна проблема полягала в тому, що це право є територіальним за своїм характером, тобто правова охорона об'єктів інтелектуальної власності, надана на території однієї держави, не діє на території інших держав. Тому тривалий час регулювання суспільних відносин у сфері інтелектуальної власності залишалось у компетенції держав–членів ЄС, а співпраця у сфері інтелектуальної власності не входила до низки пріоритетних завдань Євросоюзу.

Саме тому, вкрай актуальним є розгляд питань, що стосуються відповідальності за порушення прав суб'єктів інтелектуальної власності не тільки за законодавством України, а насамперед за законодавством ЄС, адже всім нам відомо, що законодавство іноземних держав є більш упорядкованим, і забезпечення високого рівня реалізації права в них стоїть на першому місці.

Отож, з метою зняття перешкод для вільного руху товарів та конкуренції в межах Спільного ринку, підвищення рівня захисту прав інтелектуальної власності ЄС з 1965 р. була розпочата інтенсивна робота з гармонізації законодавства держав-членів та запровадження єдиних охоронних документів та деректив. За час, що минув, прийнято 8 директив у галузі авторського права і суміжних прав [3].

Автором бази даних є фізична особа чи група фізичних осіб, яка створила цю базу, чи, якщо це дозволяється законодавством держав-членів, юридична особа, визначена власником прав за законодавством.

До основних нормативно-правових документів Європейського співтовариства в галузі охорони авторського права слід віднести: Директиву Європейського парламенту та Ради 91/250/ЄЕС від 14 травня 1991 року про правову охорону комп'ютерних програм, Директиву Європейського парламенту та Ради 93/83/ЄЕС від 27 вересня 1993 року про координацію деяких положень авторського права і суміжних прав за застосування їх до супутникового мовлення та кабельної ретрансляції, Директиву Європейського парламенту та Ради 93/98/ ЄЕС від 29 жовтня 1993 року про гармонізацію строку охорони авторського права та деяких суміжних прав, Директиву Європейського парламенту та Ради 92/100/ ЄС від 19 листопада 1992 року про право на прокат, право на позичку та деякі суміжні права у сфері інтелектуальної власності, Директиву Європейського парламенту та Ради 96/9 ЄС від 11 березня 1996 року про правову охорону баз даних, Директиву Європейського парламенту та Ради 2001/29/ЄС від 22 травня 2001 року про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав у інформаційному суспільстві, Директиву Європейського парламенту та Ради 2004/48/ЄС про забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності [4].

З п'ятнадцяти директив Євросоюзу щодо регулювання правовідносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю, вісім належать до охорони авторського права й суміжних прав. Складовою частиною особливої системи права ЄС є інститут права інтелектуальної власності. Його поява й розвиток міцно пов'язані з інтелектуалізацією життя людства, розвитком інформаційних технологій і культури. Створення єдиного європейського ринку потребує гармонізації відповідних національних законодавств держав-членів ЄС, а також поліпшення системи захисту інтелектуальних прав на міждержавному рівні [5].

Беручи до уваги те, що запровадження охоронних документів ЄС здійснюється з урахуванням вимог щодо усунення перепон торгівлі та конкуренції, актів ЄС щодо гармонізації законів держав-членів та навпаки, можливо говорити про комплексний, складний дворівневий характер цієї галузі. Адже в ній поєднуються уніфіковані норми щодо охорони інтелектуальної власності держав-членів, які висвітлені в актах з гармонізації, судові рішення (де головною метою є захист конкуренції та вільний рух товарів), а також і норми, які стосуються охоронних документів ЄС (метою яких поряд з розвитком спільного (єдиного) ринку є створення більш ефективної системи захисту прав та інтересів творців та інших осіб) [6].

Отже, про виокремлення права інтелектуальної власності в окрему галузь права ЄС можна буде говорити лише після того, як будуть

запроваджені охоронні документи ЄС на всі основні об'єкти права інтелектуальної власності, посилення гармонізації національних законодавств держав-членів ЄС щодо об'єктів інтелектуальної власності, майнових прав та засобів їх захисту. На сьогодні чітко сформувались лише такі інститути права інтелектуальної власності, як: охорона промислових зразків, торговельних марок та сортів рослин. Саме ці інститути охоплюють всі суспільні відносини, які пов'язані з набуттям та реалізацією прав на відповідні об'єкти на рівні ЄС, та основні уніфіковані норми з охорони прав на ці об'єкти держав-членів.

З підписанням угоди з ЄС Україна взяла на себе зобов'язання привести національне законодавство з інтелектуальної власності відповідно до законодавства Євросоюзу. Запозичення позитивного досвіду ЄС у сфері правової охорони інтелектуальної власності забезпечить більшу динаміку в загальному інтеграційному русі нашої країни до Євросоюзу [5].

Таким чином, правове регулювання інтелектуальної власності в ЄС має за мету забезпечити високий рівень охорони цих прав, оскільки вони є правовою основою для захисту результатів творчої діяльності. Саме тому якісна правова регламентація інтелектуальної власності гарантує розвиток творчого потенціалу та інтересів авторів, винахідників, творців, а також сприяє інноваційному розвитку суспільства, покращує конкурентноспроможність економіки ЄС. Сукупність доктрин, принципів та судових рішень як результат та зміст права ЄС, а також наявність актів вторинного права, які спрямовані на уніфікацію законодавств держав-членів ЄС у галузі інтелектуальної власності, дають підстави стверджувати, що на сьогодні сформувалось у своїх загальних рисах автономне право інтелектуальної власності ЄС [7].

Висновки. Підсумовуючи вище сказане, можна дійти до таких висновків. Право ЄС – це унікальна самостійна правова система, що розвивається дещо інакше, ніж правові системи окремих держав. Наразі значну увагу в ЄС зосереджено на ефективному забезпеченні дотримання прав інтелектуальної власності. Особливістю права ЄС є посилення охорони прав інтелектуальної власності за допомогою двох основних механізмів: гармонізації законодавства країн-членів ЄС та уніфікації права – введення єдиного інструменту правової охорони інтелектуальної власності. Система права інтелектуальної власності ЄС може бути визначена як сукупність правових норм та інститутів, що регулюють відносини з приводу уніфікації та гармонізації механізмів правової охорони об'єктів інтелектуальної власності на наднаціональному рівні.

Отже, про виокремлення права інтелектуальної власності в окрему галузь права ЄС можна буде говорити лише після того, як будуть запроваджені охоронні документи ЄС на всі основні об'єкти права інтелектуальної власності, посилення гармонізації національних законодавств держав-членів ЄС щодо об'єктів інтелектуальної власності, майнових прав та засобів їх захисту. Правове регулювання інтелектуальної власності в ЄС має за мету забезпечити високий рівень охорони цих прав, оскільки вони є правовою основою для захисту результатів творчої діяльності. Якісна правова регламентація інтелектуальної власності гарантує розвиток творчого потенціалу та інтересів авторів, винахідників, творців, а також сприяє інноваційному розвитку суспільства, покращує конкурентноспроможність економіки ЄС.

Список використаних джерел:

1. Право інтелектуальної власності: Підручник / О.А. Підопригора, О.О. Підопригора. - К.: Атіка, 1998. - 385 с.

2. Інтелектуальна діяльність та її місце в соціально-економічному розвитку суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.savvy.in.ua/tema-1-ponyattya-intelektualnoyi-tvorchoyi-diyalnosti/http://www.savvy.in.ua/tema-1-ponyattya-intelektualnoyi-tvorchoyi-diyalnosti/

3. Довгерт А. С. Міжнародне приватне право [Електронний режим]. - Режим доступу: http://m.pidruchniki.com/1209081056787/pravo/sistema_mizhnarodnogo_prava_intelektualnoyi_vlasnosti#143

4. Білоус І.М., Кардінал Т. Л., Феофанов Ю.В. Розвиток права інтелектуальної власності в країнах Європейського Союзу – пріоритет національного законодавства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/38_NIEK_2014/Pravo/3_182054.doc.htm

5. Права інтелектуальної власності ЄС. Гармонізація з національним законодавством [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.viche.info/journal/278/

6. Качуровський С. В. Європейський Союз і проблема уніфікації та гармонізації правової охорони інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.legalactivity.com.ua/index.phpoption=com_content&view=article&id=645%3A081013-07&catid=80%3A3-1013&Itemid=99&lang=ru

7. Єннан Р. Є. Право інтелектуальної власності в наднаціональній правовій системі (Європейському Союзі) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apdp.in.ua/v36/83.pdf

Шевчук Н. І.,
студентка групи КЮс – 2017 – 2
коледжу університету Короля Данила
***Науковий керівник** – к. ю. н., доц. Острогляд О. В.*

РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСІБ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Гострою й актуальною залишається проблема соціальної адаптації осіб, які повернулися з місць позбавлення волі. Багато залежить від того, наскільки швидко колишній в'язень зможе адаптуватися до нових соціальних, економічних умов, правил поведінки в соціумі. Суспільство зацікавлене в тому, щоб ті, хто відбував покарання не повторював більше власних помилок. Зважаючи на те, що Україна посідає одне з перших місць в Європі за кількістю засуджених відносно кількості населення країни, соціальна адаптація в'язнів є великою проблемою для держави, суспільства та особи самого засудженого.

По закінченню терміну покарання засуджений знову потрапляє до суспільства, норм і законів якого він повинен дотримуватися, але не завжди може це зробити через специфічні особистісні особливості і виражену соціальну дезадаптованість. Саме тому на перший план у роботі закладів, що виконують кримінальні покарання, виступає проблема ресоціалізації засуджених.

Проблема ресоціалізації вже досить тривалий час перебуває в центрі уваги кримінологів і фахівців галузі кримінального, кримінально – виконавчого права, педагогіки, психології, соціології й інших суспільних наук.[7, с.193]

У кримінально – виконавчому кодексі України «ресоціалізацію» визначено як «свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально – нормативного життя в суспільстві», тим самим акцентовано увагу на необхідності повернення колишніх в'язнів до «нормального життя».[5]

В науковій літературі ресоціалізацію визначено як напрямок державної соціальної політики, спрямований на надання комплексу соціальних послуг засудженим, які відбули або відбувають покарання, та особам, для яких ув'язнення обрано як запобіжний захід, з метою їх повернення до суспільства і включення як здорових і повноцінних його членів.[9, с.180 – 186] Реалізація цього напрямку соціальної політики відбувається в результаті створення відповідних управлінським механізмів взаємодії між установами пенітенціарної системи,

спеціалізованими державними агенціями, на які покладений обов'язок надання засудженим та ув'язненим соціальних послуг як у пенітенціарних установах, так і в умовах вільного суспільства, та громадськими інструкціями.[2, с.51 - 55]

Проводячи аналіз соціально – правової природи ресоціалізації відповідно до тверджень науковців та практиків, які досліджували правові, педагогічні та соціальні аспекти цього процесу, доцільно подати таку класифікацію етапів ресоціалізації:

- ресоціалізація в місцях позбавлення волі;
- ресоціалізація під час підготовки засудженого до звільнення з установи виконання покарань;
- ресоціалізація після звільнення з пенітенціарних установ.

Стаття 6 КВК України до засобів виправлення та ресоціалізації засуджених відносить: встановлений порядок виконання і відбування покарання (режим), суспільно- корисну працю, соціально – виховну роботу, загальноосвітнє і професійно – технічне навчання, громадський вплив. Саму статтю 6 КВК України законодавець називає «Виправлення та ресоціалізація засуджених та їх основні засоби»

1. Перший засіб – режим, встановлений порядок виконання і відбування покарання. Він застосовується до усіх категорій засуджених, у тому числі і до тих, які відбувають покарання, з випробуванням. Основні правові норми щодо режиму засуджених, які відбувають покарання, не пов'язані із позбавленням волі, закріплені у КВК України та Інструкції про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі. Та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань.

2. Наступний засіб – суспільно корисна прація. Вказуючи суспільно корисну працю як один із основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених, стаття 6 КВК України , на жаль, не зазначає, що ця праця має бути оплачуваною, що призводить до певної прогалини у кримінально – виконавчому законодавстві. Однак, особи, які відбувають покарання з випробуванням за даними ДПтСУ станом на 2020 рік із загальної кількості працездатних осіб - 21296, працевлаштованими є 7917 осіб (37,4%).

3. Соціально – виховна робота, як третій засіб виправлення та ресоціалізації засуджених. Соціально – виховна робота щодо осіб, які відбувають покаранняз випробуванням може проводитися у формі психологічного, правового та естетичного виховання шляхом проведення відповідних лекцій, бесід, тренінгів, семінарів тощо.[1, с.59-63]

Серед основних проблем на шляху ефективної ресоціалізації харківська дослідниця С. Дипко відзначає такі:

- чинним законодавством України не визначено як координатора, так і єдиного суб'єкта, функціями якого є ресоціалізація засуджених;
- відсутня спільна мета, на досягнення якої має бути спрямована діяльність усіх суб'єктів, а саме: переорієнтація спрямованості особистості, зміна системи її ідейних, моральних і правових переконань, відповідно до прийнятих у суспільстві норм і цінностей, формування в таких осіб здатності до самостійної стійкої законослухняної поведінки, реінтеграція їх у суспільство з продовженням позитивної соціалізації. [3]

Виділяється багато найсуттєвіших проблем, що виникають в особи після звільнення з місць позбавлення волі, наведу деякі з них:

1) Працевлаштування;
2) Наявність житла;
3) Сприйняття їх населенням;
4) Створення сім'ї;
5) Повернення в колишню сім'ю;
6) Брак засобів снування;

В наслідок них, нерідко мають місце випадки, коли особи, звільненні з установ виконання покарань або з місць попереднього ув'язнення, не досягнувши свого виправлення, не отримавши своєчасної допомоги в трудовому і побутовому влаштуванні, знову вчиняють рецидивні злочини (понад 20% від звільнених), що, в свою чергу, зводить нанівець ресоціалізаційний процес.

З метою запобігання цьому явищу в більшості зарубіжних країн існує практика поступової підготовки в'язнів до життя на свободі.

Однією з форм такої підготовки рекомендується «пенітенціарна відпустка», під час якої ув'язнені підшукують для себе роботу, налагоджують корисні зв'язки, вирішують свої сімейні справи і т. п. У кожному закладі повинні бути соціальні працівники, які піклувалися б про підтримання і зміцнення бажаних соціальних стосунків ув'язненого. [4, с.63]

У Данії та Голландії поширений досвід самообслуговування ув'язнених, об'єднаних у групи по 10 – 12 осіб (приготування їжі, прання, прибирання приміщення тощо). Самообслуговування розглядається як основа розвитку особистої відповідальності за власне життя та збереження формування соціально корисних навичок.[8] Не менш важливим чинником успішної соціальної роботи із засудженими є підтримка сімейних і особистих зв'язків. У багатьох пенітенціарних закладах Східної Європи та Середньої Азії на території установи

знаходиться група невеликих житлових приміщень, в яких відвідувачі можуть до 72 годин жити разом з ув'язненим членом сім'ї.[4, с.63]

Отже, однією із соціальних проблем, яка протягом тривалого часу була й залишається предметом для обговорення науковцями, є визначення оптимальних шляхів для досягнення мети виправлення та ресоціалізації засуджених, які звільняються від відбування призначеного їм покарання. Вирішення цієї проблеми органічно пов'язано з питанням боротьби зі злочинністю та передусім, з її найбільш небезпечним проявом – рецедивною злочинністю.[6.О]

На мою думку, важливо скористатися прикладами наших зарубіжних сусідів, та давати ув'язненим можливість і під час відбування терміну не втрачати зв'язок з соціумом та відновлювати попереднє становище в суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Богатирьова О. І. Особливості виправлення та ресоціалізації засуджених, що відбувають покарання, не пов'язана з позбавленням волі / О. І. Богатирьова // Міжнародний юридичний вісник: зб. наук. праць Національного університету державної податкової служби. – 2015. – Вип. 1(2).

2. Градецький А. В. Освіта як засіб виправлення засуджених / А. В. Градецький // Держава та регіони. Серія «Право». – 2015. - №1.

3. Дипко С. Механізми державного регулювання ресоціалізації засуджених неповнолітніх [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02(10)/11.pdf

4. Інновації у вихованні та психології: професійна позиція вчителів, вихователів та психологів: тези наук. – практ. ст. репозиторію сайта ІАМЦ департаменту з актуал. питань створення вихов. та розрив. середовища в освіт. системі м. Запоріжжя Гусак О. В. Запоріз. міська рада, Департамент освіти і науки, молоді та спорту, Інформ. – аналіт. метод. центр. – Запоріжжя : ЛІПС, 2015.

5. Кримінально – виконавчий кодекс України Кодекс України від 11 липня 2003 року№1129 – 4 – ВР.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15

6. Олег Кревсун Виправлення та ресоціалізація засуджених до позбавлення волі на певний строк, які звільняються від відбування покарання [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://yvu.com.ua/vypravlennya-ta-resotsializatsiya-zasudzhenyh-do-pozbavlennya-voli-na-pevnyj-strok-yaki-zvilnyayutsya-vid-vidbuvannya-pokarannya/

7. Радов Г. Пенітенціарна ідея: Думки на тему. К., 1997.288с.

8. Реформа пенітенціарної освіти Мін'юст. 2016 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL : http://www.slideshare.net/minjust/p-58095593

9. Ягунов Д. В. Ресоціалізація засуджених як складова державної соціальної політики Актуальні проблеми державного управління: Зб. наук. пр. Ї Одеса: ОРІДУ УАДУ, 2002. - №12

Юрченко Д. Г., Корольова О. А.,
Київський національний
торговельно-економічний університет
Науковий керівник: *к.ю.н., доцент Г. Л. Шведова*
м. Київ

ВБИВСТВО МАТІР'Ю НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

На сучасному етапі розвитку нашої держави створення нормального, розвиненого суспільства неможливе без піклування про підростаюче покоління. Женевська Декларація прав дитини 1924 року вперше наголосила на тому, що діти внаслідок їх фізичної та розумової незрілості потребують спеціальної охорони та піклування, включаючи і відповідний правовий захист, як до, так і після народження.

Охорона дитинства в Україні є загальнонаціональним пріоритетом держави, мета якого – забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, соціальний захист і всебічний розвиток. Водночас держава повинна забезпечити не лише гарантії її права на народження, а й максимально захистити її життя в цей період, оскільки діти, особливо новонароджені, є найбільш уразливою в соціальному та правовому сенсі категорією громадян. Таким чином, за вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини встановлена кримінальна відповідальність, передбаченою ст. 117 Кримінальним кодексом України [1].

Слід визнати, що найбільш спірним в літературі і складним питанням, яке викликає труднощі при кваліфікації, є тлумачення обов'язкової ознаки складу злочину об'єктивної сторони вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини, а саме: час вчинення злочину.

Так, у кримінальному законі поняття «новонароджений» не розкривається. У свою чергу, в медицині новонародженою є дитина з моменту народження до чотиритижневого віку. Крім того, прийнято також виділяти три категорії новонародженості: педіатричний,

акушерський та судово-медичний. У педіатрії – це період до 28 діб (пізній неонатальний період, що починається після 7 повних діб життя (з 169 години до закінчення 28 діб життя); в акушерстві – до 7 діб (так званий перинатальний період або ранній неонатальний період після народження, що триває 168 годин); у судовій медицині – 24 години [2]. Як бачимо, в медицині існує доволі розгалужена система понять особи (дитини), яка є потерпілим розглядуваного складу злочину.

На нашу думку, у сфері кримінального права необхідно використовувати поняття, надане судовою медициною, де новонароджена дитина вважається такою протягом 24 годин із моменту народження.

За Кримінальним кодексом України об'єктивна сторона складу злочину ст. 117 включає:

1) діянням, а саме посяганням на життя новонародженої дитини, яке може проявлятися як в активних діях (втоплення, удушення, нанесення ударів тощо), так і в пасивних (відмова годувати дитину, залишення дитини на морозі тощо);

2) наслідками у вигляді смерті дитини;

3) причинним зв'язком між зазначеним та наслідками;

4) часом і певною обстановкою – це діяння може бути вчинене лише під час пологів або відразу після пологів [1].

Що стосується такої обов'язкової ознаки об'єктивної сторони розглядуваного злочину, як час, то необхідно зазначити, що останній обмежений певним його проміжком, а саме даний вид вбивства можливий «під час пологів» або «відразу після пологів».

Пологи – певний фізіологічний процес, пов'язаний із народженням дитини. Їх можна розглядати в двох аспектах: 1) як фізіологічний процес; 2) як констатацію факту народження [3, с. 396].

Хочемо зауважити, що обмежуючи вчинення даного злочину певним проміжком часу: «під час пологів або відразу після пологів» законодавець не конкретизує його, що викликає труднощі на практиці, а також призводить до суперечок серед науковців. Так, С.В. Бородін вважає, що у випадку, коли мати почала годувати дитину, цей період слід вважати завершеним [4, с. 178].

Також, у правовій науці існують різні точки зору щодо визначення періоду часу «відразу після пологів». Так, О. Погодін та О. Тайбаков вважають, що даний період – це короткий проміжок часу після народження дитини і до виділення плаценти; М. Трясоумов, А. Карасова та О. Лукічов вважають, що період «відразу після пологів» триває до моменту прийняття матір'ю заходів по догляду за дитиною [5, с. 956].

Низка науковців пропонують визначати даний часовий проміжок в годинах [5, с. 957].

Виходячи із судової практики, очевидним є те, що вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини відразу після пологів майже ніколи не скоювалось після кормління. Тяжкий психофізичний стан жінки, наявність якого дозволяє кваліфікувати вчинене нею в межах ст. 117 Кримінального кодексу України, з початком кормління завершується. Приступаючи до кормління жінка усвідомлює свій обов'язок по догляду за дитиною, отже вона вже не знаходиться під впливом тяжкого психофізичного стану, який співпадає з часовим проміжком, що зазначений в диспозиції ст. 117 Кримінального кодексу України.

Таким чином, конструкція ст. 117 Кримінального кодексу України, яку ми маємо на сьогоднішній день, дозволяє кваліфікувати дії винної особи незалежно від того, чи знаходилася жінка на момент вчинення вбивства в особливому психічному стані чи ні. Визначальним для кваліфікації є момент вчинення вбивства, під час пологів або відразу ж після них. З метою вдосконалення законодавчої конструкції складу злочину, вважаємо за необхідне ретельно прописати в диспозиції статті всі об'єктивні ознаки складу злочину, а не використовувати розширене тлумачення.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14 (дата звернення: 08.04.2020)

2. Про затвердження Інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості, Порядку реєстрації живонароджених і мертвонароджених, затвердженої Міністерством охорони здоров'я України від 29.03.06 р. за № 179 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06 (дата звернення: 08.04.2020)

3. Запорожан В. М. Акушерство і гінекологія: підручник у 2 т. / В. М. Запорожан, Н. М. Рожковська., М. Р. Цегельський. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 472 с.

4. Бородин С. В. Преступления против жизни. – М.: Юристъ, 1999. – 356с.

5. Старко О. Л. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини: проблемні питання об'єктивної сторони / О. Л. Старко // Актуальні проблеми держави і права. – 2004. – Вип. 22. – С. 955-960.

Якубишин Христина Василівна
студентка групи КЮс-2017-2
ПВНЗ Університет Короля Данила
Науковий керівник: *к.ю.н Бабецька І.Я*

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА ТАЄМНИЦЮ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

Походження проблеми захисту персональних даних має й давню правову природу, пов'язану з визнанням і закріпленням прав людини на міжнародному рівні, зокрема з одним із фундаментальних прав – на недоторканність приватного життя.

Європейський правові документи визначають мету правового регулювання у сфері персональних даних, використовуючи набагато ширше формулювання – забезпечення захисту основних прав громадян, зокрема на їх особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. Ці права в сучасному українському законодавстві набули достатньо широкого закріплення, зокрема в особистих немайнових правах фізичної особи за Цивільним кодексом України: право на таємницю кореспонденції.

Конституції України випливає таємниця кореспонденції де кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної кореспонденції [1]. Юридична та фізична особа повинна мати право користуватися статтею 306 ЦК України, яка закріплює право на таємницю кореспонденції [2].

Норми, які спрямовані на охорону права на таємницю споживачів телекомунікацій містяться в Законі «Про телекомунікації» [3].

Під час укладення договору про надання телекомунікаційних послуг оператори, провайдери телекомунікацій повинні забезпечувати схоронність відомостей щодо споживача. Можна опубліковувати найменування юридичної особи, адресу та номер телефону споживача якщо в договорі про надання цих послуг міститься згода на опублікування такої інформації. Інформація про юридичну особу та про телекомунікаційні послуги, що вона отримала, може надаватись у випадках і в порядку, визначених законом, в інших випадках зазначена інформація може мути вилучена із відомостей про особу з електронних версій баз даних інформаційно-довідкових служб і поширюватися лише за наявності письмової згоди особи [3].

За дослідженнями М. Н. Малєіної, об'єктом є довідки, телефонні повідомлення, які можуть видаватися підприємствами лише відправникові, адресатові, особі, яка брала участь у телефонній розмові, абонентові телефонного зв'язку чи їх представникам. Таємницею є

інформація про зміст листування, повідомлень чи переговорів, а також про самих осіб, які здійснювали такий зв'язок, чи інформація про наявність чи відсутність кореспонденції або телефонних розмов певної особи [4].

В. І. Бобрик визначає таємницю кореспонденції як інформацію про зміст і особливості кореспонденції, що не підлягають розголошенню та мають матеріальний аспект. Змістом цього права називає правомочності визначати можливість розголошення інформації про кореспонденцію та вимагати від сторонніх осіб забезпечити і дотримувати таємницю кореспонденції [5].

До правомочностей права належить володіння інформацією про зв'язок через різні види технічного зв'язку. Друга правомочність стосується користування, особа може також визначати можливість доступу до цієї інформації, може забороняти використання цих відомостей іншим особам, може надавати згоду на поширення відомостей. Розголошення можливе лише за згоди двох осіб. З літератури випливає, що володіння розповсюджується на кореспонденцію як майнову цінність у вигляді листів, телеграм, повідомлень, бандеролей [6].

Згідно із Законом «Про телекомунікації» термін визначається як передавання випромінювання чи приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, проводових, оптичних або інших електромагнітних системах [3].

Отже, юридична особа має право на таємницю зв'язку через різні види технічного зв'язку. Немайнове право на комунікацію має абсолютний характер, тому таємницю зобов'язані зберігати не лише працівники засобів зв'язку, а й загалом усі інші особи повинні утримуватися від ознайомлення з нею. Особа користується та розпоряджається отриманою інформацією на власний розсуд, якщо це не розголошує таємниці особи, що її направила.

У разі смерті фізичних осіб, визначених частиною четвертою статті 303 цього Кодексу, кореспонденція, може бути опублікована в порядку, встановленому законом. Кореспонденція може бути долучена до судової справи лише у разі, якщо в ній містяться докази що мають значення для вирішення справи судом Порушення таємниці комунікаційного зв'язку може бути дозволено судом, щоб одержати інформацію.

Список використаних джерел

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua, ст. 31.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 435-15.

3. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003, № 1280-IV / Відомості Верховної Ради України. – 2004, № 12. – ст. 34.

4. Малеина М. Н. Защита личных неимущественных прав советских граждан (Пособие для слушателей народных университетов) / М. Н. Малеина. – М. : Знание, 1991. – 128 с., с. 88.3)Цивільне право України : підручник : у 2-х кн.. / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін. [за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової]. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – Кн. 1. – 864 с., с. 12.

5. Бобрик В. І. Особисте життя як об'єкт цивільно-правової охорони : монографія / В. І. Бобрик. – НДІ приватного права і підприємництва АПрН України. – Київ- Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. – 208 с., с. 136.

6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-т. – 2-е вид., перероб.і доп. / за ред.О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – Т.1. – 832 с., с. 514.4)Красицька Л. В. Цивільно-правове регулювання особистих немайнових прав громадян : монографія / Л. В.

ДИСКУСІЇ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Блашків Тарас Васильович,
студент 1 курсу факультету
архітектури, будівництва та дизайну
Науковий керівник: *викладач кафедри будівництва*
та цивільної інженерії
Гусар Катерина Дмитрівна
ПВНЗ Університет Короля Данила
місто Івано-Франківськ

ВЕРТИКАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ

Майданчик ділянки для будівництва будівлі чи споруди може бути відносно горизонтальним або мати ухил в ту чи іншу сторону, але незалежно від форми рельєфу місцевість потребує вертикального планування. Тобто певних земляних робіт по зняттю ґрунту або його підсипанню, організації водостоків, прокладці доріжок та влаштування відмосток біля стін будівель, тощо. Основна мета вертикального планування – захистити фундаменти будівель від дощової води і упорядкувати її відведення з території. При цьому слід врахувати, що зелені насадження не повинні відчувати нестачу вологи.

При проєктуванні вертикального планування слід, перш за все, використовувати існуючий рельєф, підкреслюючи його найцікавіші у висотному відношенні особливості. Проєктування вертикального планування процес творчий, який повинен відбуватися паралельно з архітектурно-планувальною розробкою генерального плану. Вертикальне планування охоплює всю територію проєктованого району або міста [1].

Вертикальне планування – інженерна діяльність із організації висотних відміток усіх планувальних елементів міста, є невід'ємною частиною процесу містобудівного проєктування на будь-якій його стадії. Визначення висотного положення об'єкту є кінцевою метою проєкту вертикального планування [2, с.19].

Як і будь-яке проєктування, вертикальне планування здійснюється постадійно. На стадії розробки генерального плану будівництва нового міста, нових районів або реконструкції міста, його району розробляють схему вертикального планування всієї території, що забудовується або реконструюється, включаючи площі, вулиці і дороги.

Вертикальне планування забудовуваної території здійснюється в наступному порядку: аналіз існуючого рельєфу; визначення його кількісних і якісних характеристик; постановка задачі проектування із

врахуванням особливостей запроектованих і існуючих будинків і споруд, планувального вирішення території; розробка висотного вирішення поверхні; розрахунки і допоміжні графічні зображення; відображення запроектованої поверхні на кресленні [2, с. 20].

Поверхня міських територій завжди вимагає певного пристосування рельєфу і поліпшення його архітектурно-будівельних характеристик для найбільш сприятливого вибору інженерних робіт з економічних позицій. Звідси основні завдання вертикального планування [1]:

1) аналіз природного рельєфу як при виборі території під нове місто, так і при розвитку існуючого міста для раціонального функціонального зонування поселення;

2) висотне розташування вуличної мережі міста, що відповідає за умовами поперечного і подовжнього профілів максимальним вимогам транспорту і пішоходів;

3) забезпечення водовідведення з міських територій;

4) створення сприятливих умов для забудови сельбищних територій;

5) максимальне збереження ґрунтового і рослинного покриву;

6) мінімізація об'єму земляних робіт з дотриманням, як правило, нульового балансу в об'ємах виїмки і насипу земляних мас.

За цим, основними вимогами щодо вертикального планування є такі:

- максимальне збереження природного рельєфу;
- забезпечення поверхневого водовідводу зі швидкостями, які виключають можливість ерозії грунту;
- дотримання допустимих для руху транспорту і пішоходів ухилів на вулицях, площах і перехрестях.

Проїзди прокладають з урахуванням таких рекомендацій [4]:

- проїзди прокладають на відстані 6...8 м від фасадів будинків;
- доцільні односмугові проїзди, які одночасно виконують і функції підходів до будинків, їх ширина 4,2 м, тротуари відсутні;
- висота бортового каменю — 0,10 м, поперечний ухил – 30 ‰;
- при зміні напряму радіуси закруглення проїздів по внутрішній бровці приймаються рівними 5 м. Такі закруглення створюють і в місцях з'єднання проїздів;
- в межах фасадів будинків проїзди розширюються до 5,5 м для можливості короткочасної стоянки автомобілів без перешкод для проїзду;
- бажано, щоб в'їзди до житлової групи відбувались від другорядної вулиці;

- від основної магістралі кількість в'їздів повинна бути обмежена;
- приєднання проїзду до проїжджої частини вулиці здійснюється без "розрізання" тротуару бортовими каменями та заокруглення бортів;
- у висотному відношенні проїзд повинен підійти до поверхні тротуару в межах червоної лінії;
- вихід проїзду до червоної лінії повинен бути під прямим кутом.

Проєктують вулиці і дороги методами вертикального планування, а саме:

- методом проєктних відміток;
- методом профілів;
- методом проєктних горизонталей;
- комбінованим методом.

Метод виконання вертикального планування проєктними горизонталями більш придатний для розробки проєктів територій компактної конфігурації. Його суть полягає в тому, що проєктний рельєф відображається тими ж способами, що і існуючий. План, виконаний в проєктних горизонталях, як правило, відображає результат роботи з проєктування рельєфу, основаної на розрахунково-аналітичних методах, і дає наглядне і чітке уявлення про проєктний рельєф території.

Основні властивості горизонталей:

- усі точки, що розташовані на одній горизонталі, мають однакову відмітку, що дорівнює значенню горизонталі;
- ознакою незмінності ухилу в будь-якому напрямку є рівні відстані між горизонталями;
- кути, сформовані горизонталями та направлені вістрям в бік більш низьких відміток, відображають гребінь, а в бік більш високих – занижене місце, лоток;
- розриви горизонталей біля елементів плану, пересічення однойменних горизонталей відображає вертикальну стіну заввишки відповідно до різниці відміток горизонталей, що перетинаються;
- замкнуті горизонталі, концентрично розташовані одна в одній, означають пагорб або улоговину, котловину;
- горизонталі, що відображають площину, паралельні і розміщені на рівних відстанях одна від одної, при криволінійній поверхні - горизонталі не паралельні, або паралельні, проте мають змінне закладення.

План організації рельєфу виконують на копії генерального плану планування і забудови мікрорайону. План організації може виконуватися методом проєктних відміток або методом проєктних горизонталей.

На плані організації рельєфу наносять і вказують:

- абсолютні відмітки всередині контуру будівель і споруд;
- проєктні відмітки та ухили по «червоним» лініям;
- проєктні горизонталі або проєктні відмітки опорних точок планування з вказанням напрямку ухилу проєктного рельєфу;
- відмітки низу і верху відкосів, сходів, підпірних стінок, пандусів;
- відмітки дна в місцях переломів поздовжнього профілю, напрям і величину ухилів водовідводних споруд;
- дощоприймальні грати в знижених точках проєктного рельєфу з відмітками верху грат;
- проєктні та фактичні відмітки рельєфу місцевості по зовнішньому контуру вимощення в кутах будівель і споруд у вигляді дробу з проєктною відміткою в чисельнику і фактичною – в знаменнику;
- напрям проєктного ухилу рельєфу бергштрихами – якщо план розроблено в проєктних горизонталях; і стрілками на плані в проєктних позначках.

Проєктування вертикального планування – це складний і досить трудомісткий процес, тому грамотне вертикальне проєктування території і вдалий вибір покриттів доріжок покращують архітектурно-будівельні характеристики місцевості.

Список використаних джерел:

1. Вертикальне планування територія. [Електронний ресурс] Режим доступу – https://studfile.net/preview/5434735/page:13/

2. Інженерна підготовка і благоустрій міських територій: навч. посібник / В.А. Ліпянін, І.В. Стародуб. – Рівне. : 2015. – 293 с. [Електронний ресурс] Режим доступу – http://ep3.nuwm.edu.ua/9771/1/Посібник20a5.pdf

3. Планування і забудова територій: ДБН Б.2.2-12:2019 [Чинний від 2019-10-01]. – К.: Мінрегіонбуд України, 2019. – 176 с.

4. Вулиці та дороги населених пунктів: ДБН В.2.3.-5-2018 [Чинний від 2018-09-01]. – К.: Мінрегіонбуд України, 2018. – 55 с.

Гуменюк Т.І.,
доктор історичних наук,
доцент, професор кафедри
теорії та історії держави і права
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Послідовна і ефективна імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС повинна створити міцний базис подальшого стійкого політичного і економічного розвитку нашої країни, стати основою стратегії реформування усіх ключових сфер державного управління і впровадження європейських стандартів з метою підвищення якості життя населення [3]. Для виконання зобов'язань, визначених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, і за результатами проведення у 2018 році експертами програми SIGMA оцінки стану державного управління, аудиту комплексної реформи державного управління Рахункової палати України, з урахуванням консультацій із заінтересованими сторонами та у співпраці з державними органами влади, у тому числі з НАДС, за участю Представництва ЄС в Україні, міжнародних експертів і представників громадськості Кабінет Міністрів України розпорядженням від 18 грудня 2018 року № 1102-р затвердила нову редакцію Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року та план заходів з її реалізації на 2019-2021 роки, схвалених розпоряджень Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 474 [3]. Зазначена Стратегія відповідає європейським стандартам належного урядування та європейським принципам державного управління програми SIGMA. Також за участю міжнародних експертів ЄС, програми SIGMA і представників громадськості була забезпечена розробка та прийняття Закону України "Про державну службу" від 10 грудня 2015 року № 889-VIII, який набув чинності 1 травня 2016 року [3]. У 2018 році експерти Програми підтримки вдосконалення врядування та менеджменту (SIGMA) провели оцінку стану державного управління, а Рахункова палата провела аудит комплексної реформи державного управління, за результатами яких з урахуванням накопиченого досвіду та консультацій із заінтересованими сторонами цю Стратегію оновлено [6].

У 2018 році ухвалено розпорядження Кабінету Міністрів, яким затверджено план заходів щодо реалізації Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих

державних адміністрацій, посадових осіб місцевого самоврядування. Концепція передбачає, зокрема, орієнтацію навчання на індивідуальні потреби державного службовця. Тому у 2018 році вперше за результатами оцінювання службової діяльності державних службовців були розроблені індивідуальні програми підвищення рівня професійної компетентності. В напрямі підвищення якості галузевої освіти НАДС затверджено критерії конкурсного відбору виконавців державного замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістра за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» галузі знань «Публічне управління та адміністрування» та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування [4].

Реформа державної служби передбачає поступове оновлення складу міністерств, поетапне реформування інших центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів (2019-2021 роки) і місцевих держадміністрацій (2020-2021 роки), а також утворення команд фахівців з питань реформ у Секретаріаті Кабінету Міністрів України, визначених міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади [6]. У державах – членах ЄС відсутній уніфікований спосіб організації системи державних органів та забезпечення їх підзвітності, але є такі принципи, що необхідно враховувати під час розбудови системи органів виконавчої влади, як раціональність, економічна доцільність, прозорість та підзвітність [6]. Відповідно до європейських принципів демократичного врядування модернізація державної служби має здійснюватися в напрямах: вдосконалення правових засад функціонування державної служби; реформування системи оплати праці державних службовців; забезпечення їх політичної нейтральності у процесі виконання своїх професійних обов'язків, посилення їх правової та соціальної захищеності; регламентування порядку надання державних послуг; вдосконалення нормативного регулювання вимог професійної етики державних службовців; підвищення ефективності управління державною службою; професіоналізація державної служби, удосконалення системи професійного навчання державних службовців з урахуванням подальшої професіоналізації державної служби, засад організації навчання державних службовців в країнах-членах ЄС [2, с. 29]. Досвід європейських держав, зокрема Німеччини та Баварії, показує, що побудова демократичного суспільства потребує інноваційних підходів до формування стратегії демократичного розвитку з урахуванням європейських стандартів, в тому числі і передусім це стосується державного управління. Реформа державної служби є однією з ключових

реформ, адже без ефективних службовців та належної якості управління, неможливо побудувати сильну, економічно розвинуту та демократичну державу. Для успішного проведення реформи державного управління важливо підготувати висококваліфікованих та добре освічених службовців для органів державної влади. Вони мають стати опорою для реформування владних інституцій, розбудови ефективного, зорієнтованого на потреби громадян державного управління [1]. Державна служба в ЄС є одним з основних елементів державної адміністрації; але оскільки вона є таким важливим елементом, державна адміністрація і державна служба часто розглядаються як тотожні поняття. Це призводить до трьох принципових висновків: по-перше, цінності державної служби мають обов'язкову силу; по-друге, регулювання державної служби в ЄС виходить за межі простого регулювання трудових відносин між державою і його працівниками – це стосується регулювання одного з видів державних повноважень у широкому сенсі слова; по-третє, принципи державної служби в ЄС надихають державних керівників на прийняття рішень і формують поведінку в рамках державної служби в цілому. Таким же чином ці принципи є орієнтирами або точками відліку для встановлення прийнятних стандартів для державних служб та державних адміністрацій в рамках держав-членів ЄС, а також в інститутах ЄС. Цінності державної служби є юридично обов'язковими принципами. Державна служба пов'язана принципами, встановленими як за допомогою конституційних механізмів, так і адміністративного права. З цієї точки зору можна сказати, що цінності державної служби є правовими цінностями [5, с. 119]. Аналіз концепцій державної служби в країнах ЄС дає змогу стверджувати, що згідно із загальними директивами ЄС державні службовці не є звичайними працівниками держави. Державні службовці підпорядковуються правовим принципам і обов'язковим правилам, які випливають з їх особливого становища в ієрархічній структурі держави. Це положення формує професію, яка стосується фундаментальних прав їх громадян. Правила про державну службу не регулюють лише робочі взаємини між роботодавцем і його працівниками, як це відбувається в рамках трудового права. Правила про державну службу призначені, з одного боку, для захисту державних службовців при виконанні їх особливої соціальної ролі в демократичних суспільствах і, з іншого боку, для посилення професійних стандартів за допомогою делікатних питань, з якими доводиться стикатися державним службовцям. Державні службовці є суб'єктами державної сфери суспільства – сфери, яка регулюється національним правом.

Список використаних джерел:

1. Відбувся круглий стіл «Державна служба в Україні та формування її позитивного іміджу в умовах європейської інтеграції». URL:http://www.center.gov.ua/pres-tsentr/novini/item/3081-

2. Гончарук Н. Модернізація державної служби та управління людськими ресурсами в Україні у контексті європейської інтеграції // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України: матеріали 14-ї регіон. наук.-практ. конф. 18 травня 2017 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2017. – С. 28-31.

3. Нова державна служба: європейська модель. URL: http://www.center.gov.ua/blog/item/1873

4. Реформа державного управління. Звіт про виконання у 2018 році Стратегії реформування державного управління України на 2016-2020 роки. URL: https://www.kmu.gov.ua

5. Сивий Р. П. Інституційні передумови та фактори трансформації державної служби в контексті європейської інтеграції. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 9. С. 116-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_9_25.

6. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1102-р. Зміни, що вносяться до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 і від 27 грудня 2017 р. № 1013.

Гусар Катерина Дмитрівна,
викладач кафедри будівництва та цивільної інженерії
ПВНЗ Університету Короля Данила
місто Івано-Франківськ

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ОБМІРНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ-АРХІТЕКТОРІВ

Навчальна обмірна практика студентів першого курсу спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» проводиться згідно до навчального плану і є продовженням навчального процесу, проводиться на протязі 4 робочих тижнів в обсязі 180 годин.

Основна мета навчальної обмірної практики – це фіксацію архітектурних пам’яток. Головним інструментом фіксації об’єктів

архітектури є їх обміри для подальшої реставрації пам'ятки і збереження історичної достовірності (автентичності).

Відтворення креслень і обміри, вдало доповнюючи один одного, допомагають студентам познайомитись з особливостями архітектурних стилів, оцінити творчі прийоми архітекторів у створенні архітектурного образу, прослідкувати історію споруди, побачити відображені в її зовнішності особливості національної культури і віддзеркалення історичних подій [1, с.26].

У сукупності архітектурна графіка і геодезичні вимірювання дозволяють студентам вже на початковій стадії навчання, не володіючи достатніми загальними знаннями, осмислено підійти до аналізу архітектурних форм, простору і їх взаємозв'язків при створенні архітектурного об'єкту, виявляючи потребу у вивченні закономірностей розвитку архітектури.

Під час проходження практики студенти ознайомлюються з основними видами обмірних робіт в архітектурі, реставрації та реконструкції, засвоюють навички роботи з вимірювальними інструментами, геодезичними приладами та обробки результатів вимірювань. Основне завдання керівника: залучити студентів до участі в усіх видах робіт, виконувати відповідні геодезичні вимірювання, архітектурні обміри та відтворення креслень.

При проведенні обмірів процес робіт слід планувати наступним чином. Перед початком робіт студенти знайомляться з основними правилами безпеки, яких повинні неухильно дотримуватись протягом всього періоду практики.

Після отримання завдання студенти під керівництвом викладача знайомляться з об'єктом обмірів, знайомляться з історією будівлі від моменту зведення до теперішнього часу. Виконують фотофіксацію досліджуваного об'єкту, його фасадів і деталей, виконують зарисовки з метою підготовки до виконання кроків з тим, щоб на місці уточнити деталі. Зарисовки слід виконувати ретельно і уважно, адже недбало зроблені чорнові рисунки можуть стати причиною ряду помилок.

Наступним етапом практики – проведення архітектурних обмірів. Обмірні роботи включають виконання кроків, зняття натуральних розмірів з нанесенням їх на кроки, камеральне виконання обмірних креслень.

Кроки – це схематичні креслення «від руки», які виконують на щільному папері формату А4. Нанесення на кроки основних розмірів будівлі і її частин проводять за результатами схематичних обмірів на чорнових зарисовках, що правильно передають пропорції зображуваного

об'єкту. Розмірні і виносні лінії, підписи і цифри на кроках повинні бути чіткими і ясно вказувати, до яких частин будівлі вони відносяться.

У обмірнних роботах використовуються традиційні інструменти: сталеві рулетки, рівні, схили, рейки, а також сучасні вимірювальні прилади: лазерні рулетки, лазерні далекоміри. При обмірюваннях також необхідно мати компас для орієнтації будівель за сторонами світу.

Для зручності проведення обмірних робіт, навчальну практику студенти проходять по-бригадно. Склад бригади повинен складати 4-6 студентів. Бригада очолюється бригадиром, якого обирають члени бригади і затверджує керівник практики. Склад бригади не міняється протягом усього періоду практики. У такому складі студенти оволодівають основами предпроєктних компетенцій (збір проєктної інформації, обмірювання, розробка альбому креслень). Працюючи в бригаді студент вчиться працювати в колективі, бути незамінною ланкою виробничого процесу.

Залежно від мети, обмірювання виконуються згідно [2,3] з різним ступенем точності й поділяються на категорії: схематичні, архітектурні, архітектурно-археологічні та фотограмметричний.

1. Схематичні. Спрощені обміри призначені для визначення основних розмірів і планувальної структури об'єкта. При таких обмірах усі лінії і кути будівлі, що видаються прямими, вважаються такими, так само як і усі паралельні лінії. Ці обміри дають уявлення про композицію споруди, характер її декору, стилістичні особливості, не беруть до уваги можливі будівельні погрішності і деформації [4]. Проводяться при інвентаризації будівель, при підрахунку техніко-економічних показників і для визначення обсягів робіт при ремонті будівель. Креслення схематичних обмірювань мають юридичне значення як частина документації по будівлі (при здачі в експлуатацію й для фіксації в БТІ), а також господарсько-практичне значення.

2. Архітектурні. Виконуються при фіксації пам'ятників архітектури, що мають художнє й культурно-історичне значення, а також об'єктів реставрації або реконструкції. У комплект креслень входять обмірювання планів всіх поверхів й ярусів, розрізів, фасадів, інтер'єрів, а також і всіх деталей [5]. Залежно від особливостей архітектури об'єкта правильність їх ліній і повторюваність деталей робить непотрібним або необхідним зняття однотипних розмірів. Креслення архітектурних обмірювань є важливими архівними документами, за якими відбуваються дослідження й реставруються пам'ятники архітектури.

3. Архітектурно-археологічні. Проводяться при обмірюваннях античних і середньовічних пам'ятників архітектури й при археологічних

розкопках. Фіксуються всі архітектурно-будівельні особливості будівель, деформації, викликані осіданням або, що з'явилися в результаті експлуатації будівель. Відзначаються всі відхилення від вертикальних і горизонтальних напрямків, від прямих кутів і враховуються всі нерівності кладки.

4. Фотограмметричні . Детальна фіксація пам'ятки за допомогою геодезичних приладів, лазерного сканування або їх комбінації, яка базується на її дистанційній фіксації інструментальним способом [3].

Камеральна обробка вимірювань архітектурних об'єктів полягає у виконанні чистових креслень, які слід виконувати у міру проведення обмірів, для контролю правильності отриманих даних. Відсутність будь-якого розміру в кроках відразу ж дає знати про себе при виконанні креслення, а невірні вимірювання або створюють неув'язки в окремих місцях, або здаватимуться неправдоподібними і не відповідними натурі.

При викреслюванні частіше ніж при знятті розмірів, стають очевидними невідповідності або, навпаки, узгодженість окремих елементів планів або фасадів будівлі. Це може бути різна товщина стін, виявлення закладки старих вікон і отворів, різний характер кладки стін, тощо. Задокументовані спостереження допомагають зрозуміти особливості архітектури, сенс і значення обмірів. Креслення студенти виконують на форматі А3.

На кожному листі креслення вказується лінійний масштаб, який залежать від розмірів і складності архітектурного об'єкту, що обміряється і від точності обмірів. Для зображення фасадів і розрізів застосовуються масштаби 1:100 або 1:50. При зображені фрагментів і деталей використовуються крупніші масштаби 1:10, 1:5.

Остання стадія обмірної практики – оформлення звіту, який складається з пояснюючої записки з альбомом фотографічних знімків і комплексу чистових і робочих креслень.

Слід відзначити, що оформлені матеріали обмірної практики в майбутньому можуть бути використанні при розробці проєктів реставрації, а також інших перетворень, для архівного зберігання, оскільки пам'ятки архітектури схильні до безповоротних змін.

Список використаних джерел:

1. Білінська О. До питань проведення архітектурних обмірів для студентів-архітекторів на кафедрі дизайну та основ архітектури інституту архітектури НУ «ЛП» / О. Білінська, О. Олешко, С. Топилко // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Вип.22 – 2019. – С. 26–36.

2. Реставраційні, консерваційні та ремонтні роботи на пам'ятниках культурної спадщини: ДБН В.3.2-1-2004. [Чинний від 2005-01-01]. – К.: Мінрегіонбуд України, 2005. – 25 с.

3. Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування: ДБН А.2.2-14:2016 [Чинний від 2017-07-01]. – К.: Мінрегіонбуд України, 2017. – 32 с.

4. Методичні вказівки з навчальної дисципліни «Обмірна практика» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальнітю 191 «Архітектура та містобудування» / Бенедюк П.О., Сергіюк І.М. – Рівне: НУВГП, 2019. – 21 с.

5. Обмірна практика: Методичні рекомендації. / Хілько І.О., Хілько Н.О., Пушкова О.Д. - Чернівці: Рута, 2010.- 29 с.

Кузенко У.І.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри
теорії та історії держави і права
ПВНЗ Університет Короля Данила
м. Івано-Франківськ

РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Бурхливий розвиток міжнародної правотворчості в галузі захисту прав і свобод людини настав після закінчення Другої світової війни в межах держав антигітлерівської коаліції, як реакції на грубі й масові порушення прав людини нацистською Німеччиною. У прийнятому у 1945 р. статуті ООН вперше в історії міжнародних правовідносин було закріплено обов'язок співробітництва в галузі захисту прав людини на багатосторонній основі. Одна з головних цілей ООН- здійснення міжнародного співробітництва у вирішенні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного гуманітарного характеру і в сприянні та розвитку поваги до прав людини й основних свобод для всіх, незалежно від раси, мови, статі і релігії [6].

Стаття 55 Статуту передбачає сприяння ООН « підвищенню рівня життя, повній зайнятості населення й умовам економічного і соціального прогресу та розвитку; вирішенню міжнародних проблем в економічній, соціальних галузях, охорони здоров'я і подібних проблем; міжнародному співробітництву в галузі культури й освіти; загальній повазі і дотриманню прав людини й основних свобод для всіх» [5]. Відповідно до

ст.56, всі члени ООН зобов'язуються «вживати спільних і самостійних дій у співробітництві з Організацією для досягнення цілей, зазначених у статті 55» [5].

Статутні органи ООН беруть важливу участь у забезпеченні поваги до прав людини. Згідно зі ст. 13 Статуту, Генеральна Асамблея ООН повинна сприяти міжнародному співробітництву в економічній, соціальній, культурній сферах, галузі охорони здоров'я, а також сприяти здійсненню прав людини і основних свобод. З цією метою Генеральна Асамблея ООН може приймати рекомендації, адресовані державам - членам Організації. Інший головний орган ООН - Економічна і Соціальна Рада (ЕКОСОР) - відповідно до ст. 62 п. 2 також може давати рекомендації. Крім цього, згідно зі ст. 68 Статуту, ЕКОСОР може створювати спеціальні комісії, у тому числі з питань дотримання прав людини. Важливу роль у виконанні завдань ООН у цій сфері відіграла Комісія з прав людини [4].

Комісія з прав людини була створена 10 грудня 1946 року за рішенням Генеральної Асамблеї ООН на основі статті 68 Статуту ООН. На неї було покладено надання допомоги Економічній і Соціальній Раді ООН (ЕКОСОР) при виконанні нею завдань з захисту прав людини. Комісія була уповноважена представляти ЕКОСОР пропозиції, рекомендації та доповіді з питань захисту прав людини. Держави, в яких мало місце порушення прав людини, відповідали на поставлені Комісією питання. Окремим напрямом діяльності Комісії з прав людини було надання експертних оцінок, здійснення досліджень ситуацій в окремих державах та розв'язання конкретних питань, що могли виникати у сфері захисту прав людини (зокрема, право на свободу висловлювань, заборона катувань, права на харчування, права на освіту) [2].

Згодом 15 березня 2006 року на основі резолюції 60/251 Генеральної Асамблеї ООН Комісія була замінена на Раду ООН з прав людини. До нових функцій Ради з прав людини порівняно з Комісією ввійшли наступні:

– надавати рекомендації ГА ООН стосовно подальшого розвитку міжнародного права у сфері прав людини;

– на основі об'єктивної і достовірної інформації проводити всеосяжні періодичні огляди виконання кожною державою її зобов'язань і обов'язків у сфері прав людини [3].

Одним з основних питань роботи Ради є універсальні періодичні огляди (далі – УПО) виконання кожною державою її зобов'язань у сфері прав людини. Отже, віднині становище з правами людини в усіх країнах-членах ООН стало предметом розгляду Ради. УПО готується на основі доповіді відповідної держави, доповідей неурядових організацій і

рекомендацій країн-членів робочої групи. Огляд дає змогу оцінити рівень імплементації стандартів прав людини у кожній державі. УПО є своєрідною характеристикою держави у цій царині, яку їй дають інші члени ООН. Таким чином, він являє собою дієвий стимул для подальшого просування країни по шляху реформування національного законодавства і практики в галузі прав людини [3].

Однак, незважаючи на широкі повноваження і ту важливу роль, яку відіграють у міжнародних відносинах головні органи ООН, основні функції щодо захисту прав людини виконують спеціалізовані правозахисні органи й організації. Всі універсальні правозахисні органи поділяють на три види:

1) Постійні органи, що є частиною апарату ООН – Комісія ООН з прав людини та її експертний орган – Підкомітет по запобіганню дискримінації та захисту прав меншин. Ці органи, а також Комісія становища жінок, створені в рамках ЕКОСОР для виконання його повноважень в галузі захисту прав людини. У рамках іншого основного органу ООН – Секретаріату, створений Центр прав людини, розташований в Женеві і Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців. Останньою за часом була створена в 1993 р. посада Верховного Комісара ООН з прав людини.

2) Органи, створені згідно з міжнародними угодами, укладеними під егідою ООН. У рамках ООН було розроблено безліч міжнародних договорів про захист прав людини, що розвивають положення Всезагальної декларації, щодо окремих груп прав чи окремих прав, закріплених у ній. Однак, якщо Декларація прав формально не є ні для кого обов'язковою, але стала такою фактично для всіх держав, то вищевказані договори юридично обов'язкові для виконання державами, але тільки тими, котрі їх підписали і ратифікували. Окрім Пактів під егідою ООН були розроблені: Конвенція про ліквідацію усіх форм расової дискримінації, Конвенція про запобігання катуванням та іншому жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність поводженню чи покаранню, а також безліч інших договорів. На виконання усіх цих угод були створені: Комітет ООН з прав людини (не плутати з Комісією ООН), Комітет з економічних, соціальних і культурних прав, Комітет з расової дискримінації, Комітет проти катувань тощо.

3) Спеціалізовані установи Організації Об'єднаних Націй. У відповідності зі ст. 57 і 63 Статуту ООН із Організацією пов'язані різні установи, створені міжурядовими угодами в галузі економіки, соціальних відносин, культури, освіти, охорони здоров'я та ін. Спеціалізовані установи є постійно діючими міжнародними організаціями, які працюють на підставі власних статутів і угод з ООН. Сьогодні існує 16

таких організацій. Однак далеко не всі ці установи займаються правами людини. Для тих, що здійснюють правозахисну діяльність, вона не є основною, а випливає із загальсоціальної спрямованості їх діяльності і, відповідно, лише доповнює її. До таких установ відносяться насамперед Міжнародна Організація Праці (МОП) і Організація Об'єднаних Націй з питань освіти,науки і культури (ЮНЕСКО) [1]. Усі головні та універсальні правозахисні органи ООН дають відповідну оцінку масовим та грубим порушенням основних прав і свобод людини, трактуючи їх як реальну загрозу міжнародному миру та безпеці.

Список використаних джерел:

1. Вітковська А. Міжнародні організаційно-правові механізми захисту прав людини. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/1294/1239

2. Ножняк О.М. Комісія ООН з прав людини та її інституційно-правова реорганізація у Раду з прав людини. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/233.pdf

3.Овсюк О.М. Рада ООН з прав людини. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Chkup_2015_2_83.pdf

4. Репецький В.М. Міжнародне публічне право ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. 2-е вид., стер. К. : Знання, 2012. 437 с. URL: https://pidruchniki.com/1854051646720/pravo/mehanizmi_mizhnarodnogo_kontrolyu_sferi_zabezpechennya_prav_svobod_lyudini

5. Устав Организации Объединенных Наций и Устав Международного Суда URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010

6. Сироїд Т.Л. Міжнародний захист прав людини: навч.посіб. Харків: Право, 2019. 310 с.

Лагода Л.,
студентка ІІІ курсу
факультету архітектури, будівництва та дизайну
Університету Короля Данила.
Науковий керівник: *ст. викладач Кухар Г.М.*
м. Івано-Франківськ

ГЕНДЕРНИЙ ФАКТОР В ДИЗАЙНІ ПРЕДМЕТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Дизайнер – це фахівець, що відповідає за функціональний та естетичний рівень предметів та композицій із них, створюючи певне середовище. Дизайнер повинен вміти малювати, моделювати, працювати з формами, за законами композиції забезпечувати процеси формоутворення, проектувати, вміти гармонізувати простір навколо, мати широкий кругозір і гарний смак, творчо мислити, знати конструктивні й оздоблювальні матеріали, поверхнево технологічні характеристики проектованих предметів. Він працює у творчій співдружності з архітекторами, інженерами, конструкторами, агрономами, технологами, економістами, лікарями, екологами, соціологами, психологами, бере участь у проектуванні складних виробів, де технічна й естетична сторони однаково важливі.

Серед різних аспектів проектування і створення предметного середовища одним із актуальних в останній період є питання гендерного фактору, адже таке середовище, то не лише матеріальний предметний світ, але й світ одухотворений, соціальний, часто ідеологічний. Сучасний дизайн, як активне і динамічне явище дійсності, практично моделює зміни в соціальних потребах суспільства і таким чином бере участь у розвитку гендерних відносин. По суті гендерний фактор сприяє усвідомленні ролі чоловіка та жінки і виводить дизайнера на новий рівень розуміння задач сучасної проектної культури.

Проблема гендерного фактору дизайнери порушували не одноразово та завжди залишалася актуальною. Поняття гендеру використовували теоретики та практики італійського дизайну, зокрема Є.Соттсас, А.Бранци, Є. Манціні в 60-70 рр. ХХ ст. В наш час це осмислював Ф. Старк, К.Рашид. Однак навіть в цей час дане питання не є вивчене у дизайні [4].

При всіх сучасних системних підходах до питань гендерних паритетів, виправлення гендерних асиметрій – непропорційної представленості соціальних і культурних ролей обох статей у різних сферах життя, що проявляється як асиметрія норм, приписів, що визначають поведінку жінок і чоловіків у суспільстві, гендер в дизайні

має культурно-символічний сенс, і метафорично пов'язаний з художньо-образними аспектами проектування, особливо актуальними в сучасній проектній культурі [1]. Саме в дизайн-проектуванні предметного середовища спрацьовують моделі сприйняття форм, кольору, розмірів, деталей представниками різних статей.

Дуже часто маркетингові компанії, дизайнери упаковок та етикеток орієнтуються на ту чи іншу групу споживачів за допомого кольору. Забарвлення продуктів споживання також залежить від сезонності, статі споживача, асоціацій кольору та смаку, країни, призначення товару.

Якщо розглядати моделі сприйняття кольору, то прийнято вважати, що чоловіки більше реагують на червоний, синій, фіолетовий, рідше оранжевий, зелений; жінки на синій, блакитний, зелений, білий, помаранчевий, бузковий, рожевий кольори. Тому в своїх дизайн-розробках графічні дизайнери, які працюють над візуальною рекламою, створюють макети упаковок, етикеток, флаєрів, листівок, розробляють брендинг враховують гендерні особливості сприйняття кольорів.

Для прикладу часто упаковки цигарок, пива, туалетної води чи дезодоранту мають червоне забарвлення. Також червоний колір використовують для упаковок харчових продуктів. Натомість жовтий чи рожевий часто використовують у жіночій косметології. Вважається, що колір золота більш популярний серед жінок взимку, адже тоді їм хочеться більше яскравості, а також згадка про літо та тепло.

Взагалі більшість упаковок проектується з урахуванням багатьох факторів. Серед них функціональність, екологічність, вигідна собівартість, ергономічність, форма і колір. Матеріали та дизайн виводять упаковку на рівень своєрідного знаку або навіть системи знаків-символів, на які реагують (чи ні) певні групи споживачів, розділені соціально, статусно, гендерно [3].

Гендерний фактор у дизайні інтер'єру також є важливою складовою процесу проектування і комунікації із замовниками. Ні для кого не секрет, що дизайнер працюючи із замовником повинен зрозуміти його, адже від цього залежатиме кінцевий результат. Окрім вподобань замовника потрібно враховувати той факт з ким живе замовник та чим він займається. Прийнято вважати, що чоловік зазвичай вимагає функцію, а жінка хоче естетику, декор. Жінкам притаманна деталізація і увага до предметів. Чоловік мислить більш загальними поняттями. Завданням дизайнера у такій ситуації є дуже добре відчути своїх замовників, перспективи експлуатації інтер'єру, можливу його мобільність, врахувати особистісні особливості власників.

Ці поняття також стосуються і вибору деталей для наповнення інтерєру, корпусних меблів. До прикладу, при виборі фасадів шаф-купе жінки в більшості випадків обирають малюнки, тоді як чоловіки – фасади з лакобелю та скла, обробленого за допомогою піскостуменевої технології [2].

Таких прикладів різних підходів чоловіками і жінками до сприйняття предметного світу, його форм, композиції, кольорів є багато і вони повинні бути враховані дизайнерами при проектуванні нових форм чи просторів. Також дизайнери повинні враховувати і іншу парадигму сучасного світу – гендерну рівність.

Гендерний підхід – механізм досягнення гендерної рівності та утвердження рівних можливостей для самореалізації кожної особистості, що передбачає: відсутність орієнтації на «особливе призначення» чоловіка чи жінки; заохочення видів діяльності, що відповідають інтересам особистості; подолання гендерних стереотипів; урахування індивідуальних відмінностей; гендерна складова (гендерний компонент) – теоретична концепція та практика гендерної рівності та недискримінації в системах життєдіяльності у різних сферах, в тому числі і в дизайн-проектуванні [1].

Отже, дизайнер, проектуючи предметне середовище, на сучасному етапі розвитку дизайну повинен враховувати як гендерні відмінності, так і прагнення сучасного суспільства відповідати його запиту на гендерну рівність, подолання гендерної асиметрії та нерівності в усіх сферах життєдіяльності, забезпечення через процеси проектування гендерного мейнстримінгу («gender mainstreaming policy») як системної стратегії створення рівних можливостей для жінок і чоловіків.

Список використаних джерел:

1. Гендерна парадигма освітнього простору / За заг. ред. Дороніної Т. О. Кривий Ріг : ВЦ КДПУ. 2016. Вип. 3-4. 200 с.

2. Могила А. Про стилізацію в інтер'єрі. *Buduysya*: веб-сайт. URL: https://in.ck.ua/ua/buduysya/andriy-mogyla (дата звернення 21.03.2012)

3. Удріс Н.С. Упаковка: засіб справити враження. *Дизайн_упаковка*. 2003. №12. С. 67.

4. Халиуллина О.Р. Гендерный фактор в дизайне предметной среды: дис. …кандидата искусствоведения: 17.00.06 /Москва, 2011. 161 с.

Мохонько Анна,
студ. ІІ курсу Коледжу УКД
Науковий керівник: *Гуменюк Т.І,.*
д. і. н., доцент, професор кафедри теорії та історії держави і права
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА

Державна служба в більшості демократично розвинених країнах (США, Великобританія, Німеччина, Франція та ін.) розглядається в межах такого інституту як «публічна служба» – служба в установах з публічно-правовим статусом, якими виступає держава в особі своїх органів та організацій (в окремих випадках і підприємств), місцеві органи влади та інші публічні установи з незалежним правовим статусом (соціальні та комунальні служби, університети, лікарні). Публічна служба де-юре поділяється на цивільну службу та службу в спеціалізованих відомствах (правоохоронних, військових, освітянських тощо) [3, с. 10-11]. В іноземних дослідженнях відносно моделі державних адміністрацій країн Європейського Співтовариства зауважується співвідношення категорії державних службовців з іншим персоналом публічно-правових структур (працівників, прийнятих на службу за наймом). Дослідники поділяють ці країни на три групи та слушно зауважують, що: у першій групі – державні службовці є практично є синонімом персоналу адміністрацій (Франція, Португалія, Іспанія, Бельгія, Ірландія, Греція, Нідерланди); у Люксембурзі та Німеччині розподіл за функціональною властивістю протиставляє державних службовців з публічно-правовим статусом й службовців та робітників адміністрацій (хоча саме в цих країнах численними є випадки, коли однакові посади обіймають як функціонери (державні службовці) так і нефункціонери (працівники за наймом), зокрема, на пошті і залізниці, а також у загальних адміністративних службах); у Великій Британії до державних службовців відносять виключно цивільних агентів держави, які становлять менше однієї шостої персоналу адміністрації [3, с. 11].

Основним нормативним актом, що регулює діяльність чиновників у Федеративній Республіці Німеччина, є Федеральний закон про чиновника, прийнятий у 1953 р. й чинний у редакції 1985 р. Відповідно до цього закону до категорії чиновників належать не лише працівники державного апарату — державні службовці, а й судді, викладачі шкіл і вищих навчальних закладів, військовослужбовці, працівники пошти,

залізниці, державних банків. Їхнє матеріальне утримання складається з основного окладу, територіальної надбавки, надбавок на дітей, за вислугу років, за звання. Обсяги, структура й динаміка виплат визначаються спеціальним законом про оплату [5, с. 442]. У Федеративній Республіці Німеччина розрізняється безпосереднє і опосередковане управління (про безпосереднє управління йдеться тоді, коли Федерація виконує свої функції через свої власні адміністративні органи. Ними можуть бути корпорації (палати адвокатів), відомства (публічно-правові теле- чи радіотрансляції, Федеральне відомство з праці).У Німеччині основною вимогою до прийняття на державну службу є наявність вищої освіти. Керівником — універсалом у Німеччині вважається юрист. Передбачено, що особи, які належать до фахової групи юристів, мають усі необхідні навички для успішної роботи як у структурах громадянського суспільства, так і в структурах державних, найчастіше як законодавці. Якщо кандидат на посаду вищої категорії не має юридичної освіти, то протягом двох років він проходить підготовку в спеціальних навчальних закладах. Традиційно найбільший відсоток становлять юридичні дисципліни [2, с.70]. Чиновництво в Німеччині є одним зі стовпів стабільності державних засад, який спирається на усталені традиції. Воно забезпечує та зберігає функціональні спроможності держави. При цьому службовець, незважаючи на свій особливий статус та «причетність» до забезпечення державного порядку, залишається майже без винятків носієм основоположних прав. Гарантія правового захисту в ч. 4 ст. 19 Основного закону діє без обмежень щодо службовця в його відносинах із роботодавцем. Тому службовець може у повному обсязі та на підставі прав, гарантованих йому ст. 33 Основного закону, оскаржувати за допомогою позову до адміністративних судів заходи свого роботодавця. Цим самим чиновницьке право, передусім з огляду на його тісне переплетіння з питаннями забезпечення функціональної спроможності держави, набуло неабиякого значення та є важливою частиною проваджень в адміністративних судах [1, с. 60]. Німецька система державної служби та доступу до неї є кар'єрною, проте значною мірою відрізняється від французької, особливо в сфері підготовки публічних службовців та організації відбору, який фахівці називають «поетапним відбором», оскільки він складається з двох державних іспитів, до яких допускаються особи, що пройшли теоретичну підготовку та стажування у федеральних або земельних органах управління. Проте, головною особливістю моделі Федеративної Республіки Німеччина вважаємо наявністю трьох видів правового статусу, які відрізняються рівнем правової захищеності й обсягом функціональних обов'язків державного службовця: 1) підготовча служба -

характеризується найменшою правовою захищеністю, а службовця можуть звільнити за вчинення дисциплінарного проступку. Службовець не обіймає жодної посади, а проходить теоретичну та практичну підготовку до перебування на всіх посадах, характерних тому професійному напрямку, з якого він здобуває освіту. Підготовча служба для службовців простого рівня триває півроку, середнього рівня – 2 – 2,5 роки, підвищеного рівня – 3 роки, а вищого рівня – 2 – 2,5 роки. За умови успішного проходження підготовчої служби, службовець допускається до складання «кар'єрного» іспиту. У разі його успішного складення службовця призначають на посаду за умови наявності одиниці в штатному розписі й бюджетного фінансування. Призначення на посаду означає його перехід на випробувальну службу; 2) випробувальна служба – починається із призначення на посаду і триває, як правило, від одного року у службовців простого рівня до трьох років у службовців високого. Характеризується посиленням правової захищеності службовця, яке проявляється в неможливості його звільнення без наявності передбачених законом обставин; 3) власне державна служба - призначається пожиттєво для службовців, яким на момент призначення виповнилося 27 років [4]. Даний статус характеризується найвищим рівнем правової захищеності та є за своєю сутністю є перебуванням у публічно-правових відносинах. Вважаємо даний момент головним аспектом трудової діяльності державних службовців у Федеративній Республіці Німеччина.

Список використаних джерел

1. Брокер Л. Від «Особливих владних правовідносин» до всеохоплюючого правового захисту службовців в адміністративних судах на підставі норм основного Закону: конституційно-правові засади інституту чиновництва за німецьким правом. Публічна служба і адміністративне судочинство: здобутки і виклики: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5–6 липня 2018 року). К.: ВД «Дакор», 2018. С. 51-61.

2. Бухтіярова І. Зарубіжний досвід правового регулювання державної служби та імплементація його в українське законодавство. Публічна служба і адміністративне судочинство: здобутки і виклики: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5–6 липня 2018 року). К.: ВД «Дакор», 2018. С. 68-73.

3. Гарасимів Т. Теоретико-правові концепти інституту державної служби в правових системах світу. Виконавча влада в Україні та інших державах: історія та сучасність (аспекти права): матеріали Восьмої Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції / Наук.

інтернет-конференції. Вип. 8 / Терлюк І.Я. (укладач) / ІНПП НУ «Львівська політехніка». Львів: Ліга-Прес, 2018. С. 10-14.

4. Губська О. Зарубіжний досвід правового регулювання працевлаштування та проходження публічної служби: рекомендації для України. URL. https://sud.ua/ru/news/blog/121367

5. Черевко О. Зарубіжний досвід правового регулювання публічної служби та рекомендації для України. Публічна служба і адміністративне судочинство: здобутки і виклики: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5–6 липня 2018 року). К.: ВД «Дакор», 2018. С. 441-447.

Наконечний Олександр Васильович,
студент 1 курсу факультету
архітектури, будівництва та дизайну
Науковий керівник: *викладач кафедри будівництва*
та цивільної інженерії
Гусар Катерина Дмитрівна
ПВНЗ Університет Короля Данила
місто Івано-Франківськ

ОБМІРНІ РОБОТИ В АРХІТЕКТУРІ

Щоб отримати високоякісні плани будівель і креслення фасадів будівель з усіма функціональними елементами потрібно правильно використовувати різноманітну кількість приладів та методів для вимірювання конструкції в архітектурних обмірах.

В наш час застосовують різноманітну кількість приладів для вимірювань. Один з методів вимірювань є аерофотознімання.

Аерофотознімання об'єктів з подальшою фотограмметричною обробкою результатів дозволяє створювати тривимірні моделі окремих будівель і споруд високої якості. Така модель дає вичерпне уявлення про розміри, композицію споруди, характер її декору, стилістичні особливості, колірне рішення, пошкодження об'єкта (за наявності), а також достеменне розуміння контексту у середовищі.

Можливі також натурні вимірювання і виконання комплекту обмірних креслень у вигляді ортогональних проекцій фасадів, поверхових планів, перерізів та ситуативних планів на підставі цифрової 3D-моделі пам'ятки з точністю до 1 см.

Метод фотограмметрії дає можливість визначити розміри і просторове положення об'єктів за їх фотографічними зображеннями.

Обмірні креслення передають реальну форму споруд з усіма архітектурними особливостями та деталями [2,3].

Завдання, які вирішують обмірні роботи:

- відновлення та створення обмірних креслень фактичного стану будівель і споруд;
- переклад креслень в цифровий вигляд;
- отримання точних розмірів для проведення інженерних розрахунків і проектування будівель і споруд або їх реконструкції [1].

Після візуального огляду об'єкта з урахуванням особливостей його архітектурної форми та доступності вимірюваних елементів визначаються способи обмірних робіт.

Використання простих вимірювальних інструментів передбачає застосування основних класичних методів обмірів: тріангуляції і прямокутних, або картезіанських, координат. Суть цих методів зводиться до наступних положень: тріангуляція грунтується на системі взаємопов'язаних трикутників – найпростіших геометричних фігур, у яких кожна вершина може бути точно визначена зарубками виміряних сторін з двох інших вершин; метод прямокутних картезіанських (ортогональних) координат заснований на фіксації кожної точки об'єкта щодо взаємно перпендикулярних осей [4].

Обмір зазвичай починають з відбиття нульової лінії по всьому периметру, по всіх поверхах або ярусах будівлі окремо. Всі ці нульові лінії повинні бути надійно зв'язані між собою системою відвісів, які рекомендується прив'язувати до вивірених точок. Для того щоб виконані обміри залишалися повноцінними, незалежно від давності їхнього проведення, і в будь-який момент могли бути використані для реставрації та реконструкції будівлі, слід пов'язувати нульові лінії з абсолютними відмітками від єдиних державних реперів, які показують положення даної місцевості щодо рівня моря. Відбивається нульова лінія за допомогою водяного рівня, а при великих розмірах будівлі – нівеліром.

Знімання архітектурних ансамблів, таких як, міських площ, садиб, парків та інших територій, можна робити як за допомогою геодезичних інструментів, так і без них, користуючись схилом, рівнем і мірної рулеткою. При цьому використовуються ті ж основні методи обмірів: тріангуляція, метод прямокутних (картезіанських) координат і метод полярних точок. Практика показує, що, як правило, в залежності від конкретної ситуації застосовуються всі три методи [5].

Так, при обмірах групи будинків, що стоять на відкритому просторі або оточених огорожею, можна, обміряти план кожної будівлі по зовнішнім контурам, виміряти відстані між кутами різних будівель

зв'язавши вимірами кут з двома іншими і розбивши всю вимірювану площу на трикутники.

Архітектурні обміри використовувалися як в практичних цілях, так і для розвитку теорії архітектури. Так, в епоху Відродження обміри античних пам'яток дозволили узагальнити систему ордерів і виявити прийоми і методи стародавніх в справі гармонізації архітектури, та елементів міського середовища [6]. В даний час обміри виконуються з метою фіксації існуючого стану споруд та ансамблів, які під натиском бурхливого сучасного містобудування, що розвивається, зазнають постійних змін. Найважливішими завданнями обмірів є дослідження в галузі історії, теорії архітектури, а також діяльність в галузі реставрації та реконструкції пам'яток архітектури: вони виражаються у вивченні і художньому аналізі пам'яток архітектури; в дослідженні закономірностей розвитку міського середовища та архітектурних форм; у створенні якісної основи для архітектурно-містобудівної проектної діяльності. В залежності від того яка мета досягається, обміри виконуються з різним ступенем точності і поділяються на три категорії: схематичні, архітектурні та архітектурно-археологічні [2,4].

Отже, до переваг цифрової технології обробки наземних стереофотограмметричних знімків при виконання архітектурних обмірів, можна віднести: можливість обробки фотозображення отриманого різними (аматорськими і прецизійними) аналоговими та цифровими системами; придатність цифрових неметричних камер для вирішення цілого ряду фотограмметричних завдань, цифрове трансформування та попередня корекція фотозображення для наступної фотограмметричної обробки; обробка стереомоделей об’єктів дослідження в інтерактивному режимі з можливостями значного збільшення растрового зображення та з вибором довільного масштабу створення цифрових планів; створення цифрових 3D моделей поверхонь об’єктів з варіантами їх проектування на довільну вибрану площину.

Список використаних джерел:

1. Бареєв В. І. Архітектура, будівництво, дизайн: навч. для студ. вищ. і середовищ. спец. навч. закладів, що навч. по напр. архітектура і стр-во / [и др.]; під ред. А. Г. Лазарєва.- 4-е вид.- Ростов н/Д: Фенікс, 2009.

2. Архітектурні вимірювання: навч. посібник./Т.Н. Соколова, Л.А. Рудська, А.Л. Соколов - М .: Архитектура-С, 2007. - 112 с.

3. Тетіор А.Н. Соціальні та екологічні засади архітектурного проектування: навч. посібник для студ. /А.Н. Тетіор.- М .: Видавничий центр «Академія», 2009. - 240 с.

4. Ткачов В. Н. Архітектурний дизайн. Функціональні та художні основи проектування: навч. посібник/В. М. Ткачов.- М.: Архитектура-С, 2006.

5. Геодезія (для реставраторів): підручник для студ. вузів/Н. В. Усова.- М.: Архитектура-С, 2006. - 221 с.

6. Обмірна практика: Методичні рекомендації. / Хілько І.О., Хілько Н.О., Пушкова О.Д. - Чернівці: Рута, 2010.- 29 с.

Цупра Іванна,
студ. IV курсу УКД
Науковий керівник: *Кузенко У.І.,*
к. ю. н., доцент кафедри теорії та історії держави і права
Університет Короля Данила,
м. Івано-Франківськ

МІЖНАРОДНИЙ БІЛЛЬ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Основу системи джерел міжнародного права прав людини складають Загальна декларація прав людини 1948., Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966., два факультативні протоколи до нього та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966., що умовно називають Міжнародним біллем прав людини [1].

Загальна декларація прав людини 1948 – перший міжнародно-правовий документ, що проголосив основні права і свободи людини. Прийнятий 10 грудня 1948року Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй. Декларацію ратифікувала більшість держав світу та Україна. Складається з преамбули та 30 статей. Документ проголосив невід'ємне й обов'язкове дотримання широкого кола громадянських, політичних, економічних, соціальних і культурних прав людини. Всі 30 статей базуються на визнанні гідності всіх людей, рівності їхніх прав, що є необхідною передумовою свободи, справедливості та загального миру. Декларація проголошує, що права і свободи людини не можуть бути обмежені за ознаками статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних переконань, національного або соціального походження, майнового стану. Серед проголошених прав найважливішими є такі: рівність усіх перед законом, презумпція невинності, недоторканність особи, недопустимість неправомірного втручання в особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність житла, честь і

репутацію людини, право на політичну діяльність, працю та захист від безробіття, на власність, відпочинок, освіту, соціальне забезпечення, право виїзду зі своєї країни та безперешкодного повернення до неї, право на свободу переконань і вільне їх поширення. Положення декларації стали правовою основою для стандартів, прийнятих Радою Європи, та для удосконалення національних правових систем, які гарантують неухильне й послідовне дотримання прав людини [2].

Другим важливим міжнародним документом з прав людини є Міжнародний пакт про громадянські та політичні права прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у грудні 1966 року, складається з преамбули та 53 статей, об'єднаних у 6 частинах, і проголошує широкий перелік основних прав і свобод, які повинні надаватися кожною державою всім особам, що перебувають у межах її території та під її юрисдикцією без будь-якої різниці щодо раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, народження чи іншої обставини (п. 1. ст. 2). З цією метою учасники цього Пакту взяли на себе зобов'язання вжити законодавчі або інші заходи відповідно до своїх конституційних процедур, які можуть виявитися необхідними для здійснення прав, визнаних у цьому Пакті (п. 2. ст. 2). «Всі люди, - підкреслюється в Пакті, є рівними перед законом і мають право без будь-якої дискримінації на рівний захист закону» (ст. 23). Окремою статтею в документі визнається право осіб, які належать до етнічних, релігійних і мовних меншостей, «користуватися своєю культурою, сповідувати свою релігію і виконувати її обряди, а також користуватися рідною мовою» (ст. 27). Деякі положення Пакту торкаються питань, які регулюються також Пактом про економічні, соціальні і культурні права. Це право кожної людини на свободу асоціації з іншими, включаючи право створювати профспілки і

вступати до них для захисту своїх інтересів (п.1 ст.22), а також право на одержання і заснування сім'ї, рівність прав і обов'язків обох з подружжя (п.п.

1,2,3 ст. 23), право кожної дитини на громадянство та «на такі заходи захисту, які є необхідними в її становищі, як малолітнього, з боку її сім'ї, суспільства і держави» (п.п. 1,2,3 ст. 24) та ін. У третій частині Пакту (ст. 6-27) міститься конкретний перелік громадянських і політичних прав, які повинні бути забезпечені людині в кожній державі: право на життя (ст. 6); заборона піддання катуванню чи жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, неприпустимість без вільної згоди людини піддання її медичним чи науковим дослідам (ст. 7); заборона рабства і работоргівлі в

усіх їх видах та примусової праці (ст. 8); право кожного на свободу та особисту недоторканність (ст. 9); право осіб, позбавлених волі, на гуманне поводження і поважання гідності (ст.10); право на вільне пересування і свобода вибору місця проживання (ст. 12); рівність всіх осіб перед судами і трибуналами (ст. 14); право кожної людини, де б вона не перебувала, на визнання її правосуб'єктності (ст. 16); невтручання в

особисте та сімейне життя людини, недоторканність її житла, таємниця кореспонденції (ст. 17); право на свободу думки, совісті і релігії (ст. 18); право на мирні збори (ст. 22) та інші Серед політичних прав Пакт проголошує право кожного громадянина без будь-якої дискримінації брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і через своїх вільно обраних представників, голосувати і бути обраним на справжніх періодичних виборах, які проводяться на основі загального і рівного виборчого права при таємному голосуванні і забезпечують свободу волевиявлення виборців; допускатися в своїй країні на загальних умовах рівності до державної служби (ст. 25). Відповідно до Пакту про громадянські і політичні права, закріплені в ньому певні фундаментальні права і свободи мають дотримуватися у будь-якій ситуації, навіть в умовах збройних конфліктів [3].

Основоположним міжнародним документом, у якому закріплюється реєстр визнаних світовим співтовариством економічних та соціальних прав і свобод людини, є Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, прийнятий 16 грудня 1966 р. Робота над цим документом тривала понад 20 років. Україна ратифікувала Пакт 19 жовтня 1973 р. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права є міжнародним договором, тож його ратифікація будь-якою державою зумовлює виникнення у неї зобов’язання щодо дотримання та гарантування закріплених у Пакті прав і свобод людини. Природа цього зобов’язання наділяє міжнародне співтовариство компетенцією з моніторингу дотримання країнами-учасницями положень Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права за допомогою спеціальних механізмів, розроблених договірними сторонами та ООН [4].

Уже у преамбулі Пакту країни-учасниці визнали, що згідно з Загальною декларацією прав людини ідеалу вільної людської особи, вільної від страху та нужди, можна досягти, тільки якщо будуть створені такі умови, за яких кожен може користуватися своїми економічними, соціальними і культурними правами, так само як і своїми громадянськими і політичними правами. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права є міжнародним договором, тож

його ратифікація будь-якою державою зумовлює виникнення у неї зобов'язання щодо дотримання та гарантування закріплених у Пакті прав і свобод людини [5]. Природа цього зобов'язання наділяє міжнародне співтовариство компетенцією з моніторингу дотримання країнами-учасницями положень Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права за допомогою спеціальних механізмів, розроблених договірними сторонами та ООН.

Список використаних джерел:

1. Аракелян М.Р. Міжнародне право: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2019. 216 с.

2. Мартинов А.Ю. ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ 1948 .Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України.Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2005. 672 с. URL. http://www.history.org.ua/?termin=Zagalna_deklaraciya_prav_ljudyny_1948

3. Основні міжнародні документи з прав людини URL. https://rivnejust.gov.ua/media/files_for_pages/Основні_міжнародні_документи_з_прав_людини.pdf

4. Руднєва О. М. Міжнародні стандарти економічних та соціальних прав людини .Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2012. № 1. С. 26-33. URL. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_1_6.

5. Федорова А.Л., Міжнародний пакт про економічні , соціальні та культурні права як складова універсальної системи захисту прав людини. URL. http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/download/741/697/

Цюцяк Андрій Любомирович,
викладач кафедри фінансів та обліку
Університет Короля Данила

ЕТАПИ НАСКРІЗНОГО КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧО-ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Наскрізний контроль спрямовується на всеохоплююче дослідження фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності задля оперативного встановлення ризиків й відхилень, виявлення резервів та оптимізації бізнес-процесів. Основними перевагами впровадження системи наскрізного контролю у ресторанному господарстві є: ґрунтовне дослідження виробничо-торговельної діяльності та детальне виявлення ймовірних ризиків і відхилень. Водночас, до недоліків досліджуваної форми контролю слід віднести суттєві витрати часу на його проведення, крім того наскрізний контроль є дороговартісним видом контролю. Наскрізний контроль у закладах ресторанного господарства можливо здійснювати у кілька етапів.

На першому етапі (контроль відповідності інформаційному забезпеченню) може бути виявлене:

– невірне трактування норм фінансового законодавства;

– неправильне формування і застосування принципів облікової політики в частині відображення виробничо-торговельної діяльності закладів ресторанного господарства;

– застосування форм та методів обліку, непередбачених обліковою політикою закладу;

– некоректне застосування нормативно-довідкової інформації;

– недостовірне обліково-звітне відображення процесів закупівлі, виготовлення та реалізації страв власного виробництва й купівельних товарів, визначених обліковою політикою.

На другому етапі (контроль реальності існування/виникнення активів та зобов'язань) може бути виявлене:

– привласнення активів – даний вид шахрайства, особливо у невеликих розмірах може довго залишатись непоміченим, що у довгостроковій перспективі призводить до фальсифікації звітності;

– шахрайство (махінації) із зобов'язаннями – полягає у фальсифікації даних, що суттєво викривляють суму або вид зобов'язань між суб'єктами та суб'єктом господарювання [1, с. 426];

– активи, що нездатні приносити економічних вигод і/або які списані у попередніх періодах;

– подвійний облік раніше реалізованих активів або активів у дорозі.

На третьому етапі (контроль правильності документального оформлення операцій) можуть бути виявлені:

– сумнівні чи фальсифіковані первинні бухгалтерські документи;

– невідповідність даних первинних документів, що відображають взаємопов'язані операції;

– операції, оформленні дублюючими документами, що дозволяє кілька разів відображати одні і ті ж фінансово-господарські операції.

На четвертому етапі (контроль достовірності відображення операцій в обліковій системі суб'єкта господарювання) можуть бути виявлені:

– умисне чи неумисне спотворення господарських операцій в системі рахунків бухгалтерського обліку;

– уявні (непідтверджені, не задокументовані) господарські операції;

– некоректні, необґрунтовані чи недоцільні господарські операції;

– неправильна класифікація та оцінювання проведених господарських операцій;

– неправильна періодизація, тобто некоректний розподіл операцій за різними обліковими періодами;

– невідповідність даних синтетичного та аналітичного обліку;

– втрата бухгалтерських записів.

На п'ятому етапі (контроль повноти) можуть бути виявлені:

– господарські операції, не відображені (відображені не у повному обсязі) в облікових регістрах та звітності підприємства;

– ресурси, належні підприємству не відображені в обліково-звітній системі суб'єкта господарювання;

– недостовірна оцінка залишків товарно-матеріальних цінностей;

– безпідставно списані товарно-матеріальні цінності;

– не визначена вартість незавершеного виробництва;

– не оприбутковані надлишки активів, виявлених при інвентаризації;

– порушення в переоцінці об'єктів необоротних й оборотних активів;

– своєчасно не списана дебіторська й кредиторська заборгованість тощо.

На шостому етапі (контроль достовірності розкриття інформації у звітності) може бути виявлене:

– неправильне (некоректне) перенесення сальдо рахунків до звітності;

– відображення у балансі підприємства активів, що йому не належать;

– застосування різних методів оцінки, об'єктів обліку, в різних облікових періодах;

– недостовірне або неповне відображення інформації у звітності підприємства;

– недотримання термінів формування і подання звітності підприємства.

На сьомому етапі (контроль процесу прийняття рішень) можуть бути виявлені:

– відхилення від запланованих цілей та завдань;

– невідповідність принципів та методів обліку прийнятим управлінським рішенням;

– неефективні, необґрунтовані чи помилкові рішення.

Отже, вважаємо за можливе, проводити наскрізний контроль виробничо-торговельної діяльності закладів ресторанного господарства у наступній послідовності: 1) контроль відповідності інформаційному забезпеченню; 2) контроль реальності існування/виникнення активів та зобов'язань; 3) контроль правильності документального оформлення операцій; 4) контроль достовірності відображення операцій в обліковій системі суб'єкта господарювання; 5) контроль повноти; 6) контроль достовірності розкриття інформації у звітності; 7) контроль процесу прийняття рішень.

Список використаних джерел:

1. Сметанко О. В. Удосконалення процесу внутрішнього аудиту причин шахрайства в системі корпоративного управління. *Економічний форум*, 2015. № 3. С. 424-430.

Цюцяк Ігор Любомирович,
старший викладач кафедри фінансів та обліку
Університет Короля Данила

ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ПОХІДНИХ БАЛАНСОВИХ ЗВІТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Досліджуючи сучасні методики формування прогнозної фінансової інформації д.е.н., професор Є.М. Євстаф'єва зазначає, що застосування похідних балансових звітів спрямовано на вирішення наступних управлінських завдань: організація внутрішнього та зовнішнього контролю за недопущенням несанкціонованого вибуття активів і ресурсів; прогнозування зміни власних фінансових результатів і рентабельності; управління результатами діяльності в багатоярусному і багатосегментному режимі (за інвестиційними горизонтами і сегментам діяльності); управління грошовими потоками; управління власністю; управління стратегією розвитку; управління резервною системою господарюючих суб'єктів [2, с. 12].

Складаючи похідний балансовий звіт необхідно здійснити як гіпотетичну реалізацію активів, так і погашення зобов'язань підприємства. При цьому, важливе значення відіграє вибір оцінки, за якою має проводитись така реалізація. На думку д.е.н., професора Р. Бруханського, вибір виду оцінки має здійснюватись на основі врахування виду і типу стратегії, а також потреб стратегічного менеджменту. Наприклад, при аналізі стратегічних фінансових або інвестиційних альтернатив, слід використовувати дисконтовані оцінки, при аналізі маркетингових стратегій – ринкові, тощо [1, с. 26]. Разом з тим, слід врахувати, що всі активи неможливо перетворити у грошові кошти, а тому при складанні похідного балансового звіту підлягають умовному списанню ресурси, які не здатні генерувати надходження коштів. До таких активів належать:

1) безнадійна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги. Сума такої заборгованості списується зі складу активів із одночасним зменшенням розміру сформованого резерву сумнівних боргів;

2) дебіторська заборгованість за виданими авансами. Така заборгованість підлягає списанню виходячи з того, що її погашення, здебільшого, відбувається шляхом одержання від постачальників матеріальних цінностей за відсутності руху грошових коштів;

3) об'єкти нематеріальних активів, які підлягають списанню. До таких об'єктів належать нематеріальні активи щодо яких відсутня можливість відчуження прав інтелектуальної власності. Водночас, не підлягають списанню ті об'єкти нематеріальних активів, які відокремлюються від підприємства, тобто щодо яких суб'єкт господарювання має обґрунтований намір їх реалізувати наприкінці терміну корисного використання;

4) витрати майбутніх періодів. Виплачені грошові кошти за операціями, які ще фактично не відбулися і за якими не сформовано витрати звітного періоду призводять до утворення специфічного виду поточної дебіторської заборгованості – витрати майбутніх періодів. Останні, зумовлені виплатою грошових коштів у звітному періоді, послуги за якими будуть надаватися послідовно і безперервно у наступних періодах з одночасним визнанням витрат того періоду, до якого вони належать. Виходячи із наведеного, витрати майбутніх періодів підлягають списанню, оскільки вони у майбутніх звітних періодах впливатимуть не на рух грошових коштів, а на збільшення витрат звітного періоду.

Складаючи похідний балансовий звіт необхідно врахувати, що господарські засоби, які не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні/розпорядженні або знаходяться на відповідальному зберіганні, підлягають виключенню із складу активів. Зазначене випливає з того, що в суб'єкта господарювання на такі активи немає права власності, а тому їх неможна віднести до групи умовної реалізації.

На суму виявлених активів, що не належать до групи умовної реалізації, у системі стратегічного управлінського обліку, складаються бухгалтерські проведення, які уточнюють фінансово-майновий стан емітента корпоративних прав та направлені на коригування показників вхідного Балансу. При цьому, у стратегічному обліку коригується сальдо нерозподіленого прибутку або непокритого збитку на початок звітного періоду у кореспонденції із рахунками активів, які підлягають списанню. Таким чином, дані відкоригованого активу похідного балансового звіту надають інформацію про ресурси, що можуть бути перетворенні на грошові кошти і, як наслідок, спрямовані на погашення зобов'язань перед кредиторами.

Умовний продаж активів, що належать суб'єкту господарювання на правах власності та включених до групи умовної реалізації, розпочинається з реалізації найбільш ліквідних активів. Отриманні кошти від умовного продажу активів відображають за дебетом рахунків грошових коштів у кореспонденції із кредитом рахунків обліку оборотних

та необоротних матеріальних ресурсів, дебіторської заборгованості, фінансових інвестицій, нерозподіленого прибутку тощо.

Отримані кошти від умовного продажу активів використовуються для умовного погашення зобов'язань залежно від ступеня черговості їх задоволення. Якщо ж одержаних коштів недостатньо для задоволення зобов'язань, то вони погашаються послідовно за рахунок використання елементів власного капіталу. Зобов'язання, які не можуть бути погашенні грошовими коштами (безнадійна кредиторська заборгованість, забезпечення наступних витрат і платежів, доходи майбутніх періодів) підлягають списанню та перетворенню на власний капітал.

Після відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку коригувальних проведень складається відомість формування похідного балансового звіту. За результатами здійснення гіпотетичних операцій складається похідний балансовий звіт з двох частин – чистих пасивів в пасиві та їх грошового вираження в активі. Одержаний показник порівнюється із показником чистих активів бухгалтерського балансу, що дозволяє провести аналіз впливу реалізації обраної стратегії та результатів її коригування на зміну власності підприємства [3, с. 268].

Таким чином, інформація похідних балансових звітів використовується для визначення ефективності використання власного капіталу та оцінювання фінансового стану бізнес-одиниці. Під ефективністю використання власного капіталу слід розуміти оптимізацію та раціональне використання наявних власних ресурсів, при здійсненні основних бізнес-процесів, задля нарощення вартості емітента корпоративних прав.

Список використаних джерел:

1. Бруханський Р.М. Методика ведення стратегічного фінансового обліку на підприємствах: інжиніринговий аспект. *Бухгалтерський облік і аудит*, 2014. № 8. С. 18-28.

2. Євстаф'єва Є.М., Багатий Д.В. Аналіз сучасних методів формування прогнозної фінансової інформації та звітності в системі управлінського обліку комерційних організацій. *Міжнародний бухгалтерський облік*, 2013. №48 (294). С. 2-17.

3. Корягін М.В., Куцик П.О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності: монографія. Львів : ЛКА, 2016. 276 с.

Шегда А. В.,
студентка І курсу
Університету Короля Данила
Івано-Франківськ
Науковий керівник: *Цимбаліста Л. Р.,*
асистент кафедри перекладу та філології

ПЕРСПЕКТИВИ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ НА СУЧАСНОМ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ

Ще не так давно перекладацька діяльність зводилася переважно до перекладу художньої літератури. Внаслідок динамічного розвитку науки і техніки у другій половині XX століття ця ситуація кардинально змінилася. Щоденністю став обмін науковими знаннями, результатами наукових експериментів, спільні дослідження, дискусії про майбутнє людини і розвиток природного середовища. Контакти у сфері науки і мистецтва значно розширилися, зросло зацікавлення історією і суспільними процесами, сучасні досягнення інших народів стали більше цінуватися. У розвитку цих процесів великою перешкодою міг би стати мовний бар'єр, і тому цінність перекладача значно зросла, оскільки він був посередником, що полегшує спілкування. Водночас праця перекладача стала складнішою. Недостатньо лише знати мову, необхідно також мати загальні і спеціальні знання [3, с.181-182].

При письмовому перекладі здійснюється переклад одного вислову в оригіналі за іншим, але в розпорядженні фахівця знаходиться весь текст оригіналу в цілому, і кожен вислів виступає як одиниця даного тексту. Перекладач перекладає окреме висловлювання, співвідносячи його зі змістом всього тексту. У письмовому перекладі потрібно досягати найвищого рівня еквівалентності. Перекладач може в будь-який момент перервати переклад, повернутися до вже перекладеної частини, витратити додатковий час на обдумування будь-якої частини оригіналу або перекладу, звернутися до словників і довідників, отримати пораду чи консультацію у фахівців і т.д. Це створює умови для успішного вирішення складних перекладацьких проблем, дозволяє успішно здійснювати переклад будь-яких текстів [4].

Перекладач повинен уміти працювати зі словниками та іншими джерелами, володіти перекладацькою нотацією і вмінням скорочувати, розуміти основні типи текстів і володіти головними мовними жанрами, знати іноземну мову майже на рівні білінгва, постійне поповнювати словниковий запас на двох мовах [2]. Як бачимо, перекладачем бути не просто, але час йде, все змінюється, і на зміну людській праці приходять

розумні машини. В сучасному світі, машинний переклад користується дуже великою популярністю адже це швидко і, що дуже важливо, безкоштовно.

Машинний переклад – виконувана на комп'ютері дія, яка перетворює текст з однієї природньої мови в еквівалентний за змістом текст на іншій мові. Сучасний машинний, або автоматичний, переклад здійснюється за допомогою людини: перед-редактора заздалегідь обробляє текст для перекладу, інтер-редактора бере участь в процесі перекладу, або пост-редактор виправляє помилки і недоліки в перекладеному комп'ютером тексті. Для здійснення машинного перекладу в комп'ютер вводиться спеціальна програма, що реалізує алгоритм перекладу, тобто послідовність однозначно і строго визначених певних дій над текстом для знаходження відповідностей для перекладу з однієї конкретної мови на іншу [1, с. 79-80.].

З урахуванням даних про письмовий переклад, вимоги до роботи сучасних перекладачів, про конкуренцію між сучасними технологіями і людською працею було прийнято рішення провести експеримент. Щоб перевірити ці «розумні машини», спершу було обрано найбільш популярні додатки. Це топ - 5 онлайн-перекладачів з англійської мови у магазині Google Play. Розглянемо їх коротку характеристику:

1. Перший і один з найпопулярніших у світі – Google Translate. У ньому можна робити переклад з 51 мови. Також є можливість прослухати правильну вимову, зробити фото тексту (щоб не витрачати час на введення тексту), а також там є функція «Діалог» з допомогою якої можна спілкуватися з іноземцями.

2. Другий додаток для перекладу – це iTranslate. У ньому доступна 101 мова. Але його перевага полягає в тому, що у нього відразу доступні більшість важливих фраз на різні випадки життя. Але для того, щоб почати користуватися ним, необхідно завантажити його на свій смартфон, а ще зараз його можна використовувати за додаткову плату.

3. BabelFish. Тут можна зробити точний і швидкий переклад, але мінус цього перекладача криється в тому, що в ньому надано дуже мало мов, але для всіх, хто вивчає англійську, цей перекладач може стати відмінним помічником.

4. Free Translation. Сервіс підтримує 32 мови і варіанти деяких мов. Онлайн-перекладач виконує переклад не тільки тексту, але і веб-сторінок. Крім того, цей сервіс також надає платну послугу перекладу, який виконує професійний перекладач.

5. Translate Online.ua. Український сервіс онлайн-перекладу, який підтримує 7 мов і може перекладати тексти в 42 напрямках. Можна обрати тематику тексту: загальний, авто, бізнес, право, техніка, інтернет.

Таким чином, переклад вийде більш точним. Крім того, під вікном для введення тексту є словник.

Після ознайомлення з перекладачами і їх встановлення на смартфон, було вибрано декілька речень для того, щоб перевірити, як з ними впораються найпопулярніші помічники. Одне речення буде перекладено з української на англійську , інше – навпаки.

1. Оленці було дуже соромно, вона почервоніла та опустила очі – пекти раків їй було, на жаль, не вперше.

Google Translate: Reindeer was very ashamed, she blushed and lowered her eyes.

iTranslate: Olantsi was very ashamed, she reddened and lowered her eyes-the pectes she was, unfortunately, not for the first time.

BabelFish: It was very a shame to Lenochka, She reddened and looked down – the furnace of crayfish it was, unfortunately, not for the first time.

Free Translation: Olantsi was very ashamed, she reddened and lowered her eyes – the pectes were, unfortunately, not for the first time.

Translate Online.ua: It was very ashamed to Olenci, it turned red and dropped eyes – stove crawfishes it was it, nazhal', not first time.

2. Early to bed and early to rise makes a man healthy, wealthy and wise.

Google Translate: Рано лягати і рано вставати робить чоловіка здоровим, заможним і мудрим.

iTranslate: Рано спати і рано рости робить людину здоровим, багатим і мудрим.

BabelFish: Рано спати і рано підвищитися роблять людину здоровим, багатим і мудрим.

Free Translation: Рано спати і рано рости робить людину здоровим, багатим і мудрим.

Translate Online.ua: Рано bed і рано підвищитися робить чоловіка здоровим, багатим і мудрим.

За результатами експерименту, проблеми виникли в кожного з додатків. Крилаті вирази та фразеологізми це те, що є найбільшим викладом для перекладачів. Результати залишають бажати кращого, а найменш зручним у користуванні виявився додаток BabelFish, що під третім номером. Переклад маленького речення зайняв непропорційно багато часу, власне переклад не має змісту, і додаток майже не працює. Після здійснення експерименту Google Translate видається найбільш обґрунтованим вибором. Ще б хотілося відмітити iTranslate , хоч переклад речень теж має мінуси, але додаток дуже зручний в користуванні, однак є безкоштовним всього 7 днів. Проте, якщо Ви

часто перекладаєте і користуєтесь онлайн-додатками, можна інвестувати.

Можна стверджувати, що машинний переклад прекрасно підійде для різних сфер. По-перше, для туристичних поїздок зі значною кількістю фраз, необхідних всім подорожуючим для спілкування.У готелі, музеї, в аеропорту чи в магазині люди користуються перекладачами. Крім цього, пристрій, який підтримує багато мов, стане в нагоді в будь-якій країні. По-друге, для навчання та освіти, адже іноземну мову на початкових етапах вивчають за стандартними висловлюваннями і діалогами. У цьому випадку допомога машинного перекладача вкрай корисна.

З усього сказаного можна зробити наступний висновок: на жаль, на відміну від перекладу, який здійснюється людиною, враховуючи всі тонкощі письмового перекладу, машинний переклад не може продемонструвати такий же рівень еквівалентності. Можна самостійно вивчати мову і в будь-який момент скористатись допомогою перекладача в повсякденному житті. Однак переклад, який пропонують онлайн-перекладачі, може призвести до незручного становища і навіть неприємностей у таких сферах, як бізнес, право чи медицина, відповідно, користь від онлайн-перекладача у них невелика. На поточному етапі розвитку автоматизованого перекладу, є більше шансів отримати якісний переклад, зроблений людиною.

Список використаної літератури:

1. Бородкіна. І.Л., Бородкін О.Г. Машинний переклад як складова підготовки майбутніх документознавців. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2018. №4. С. 77-83.

2. Профпридатність і професійні вимоги для перекладачів. 2017. Режим доступу: https://azurit.kiev.ua/uk/2017/08/30/profpridatnist-i-profesijni-vimogi-dlya-perekladachiv/

3.Чернікова Л.Ф. Переклад як вид мовленнєвої діяльності. Особливості юридичного перекладу. Вопросы духовной культуры – филологические науки. 2014. №267. С.180-184.

4. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Аперта, 2011. 694 с. Режим доступу: https://pidruchniki.com/1589031540670/dokumentoznavstvo/pereklad_redaguvannya_naukovih_tekstiv

Наукове видання
Матеріали IV Всеукраїнського науково-практичногосимпозіуму

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ І ПРИКЛАДНОЇ НАУКИ

Матеріали подані мовою оригіналу

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Упорядник:
О. В. Острогляд

Художнє оформлення:
І. В. Гребенюк

Видано за авторською редакцією